82607
255.07.02.02.01.06.41243
DERGİ A/052-23-26
Turk Dili

Türk Dili
Türkçe-Fransızca
Belleten

Sayı: 25 - 26 İlkteşrin 1937

TÜRK DİLİ

Türkçe-Fransızca

BELLETEN

58 A

BEŞİNCİ TÜRK DİL BAYRAMI

Bay İbrahim Necmi Dilmen
Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri

27 - 9 - 1937

Dil Bayramı münasebetiyle Türk Dil Kurumunun hakkımdaki duygularını bildiren telgrafınızdan çok mütehassis oldum. Teşekkür eder, değerli çalışmalarınızda muvaffakiyetlerinizin temadisini dilerim.

K. Atatürk

TÜRK DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ
Esas No: T.D.-26
Kayıt No: 1115
İptal edilmiştir.

KAMUTAY BAŞKANININ TELGRAFI

İBRAHİM NECMİ DİLMEN

TÜRK DİL KURUMU GENEL SEKRETERİ

27. 9. 1937

Beşinci Dil bayramı münasebetiyle gösterilen duygulara teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

B. M. M. Reisi
M. A. Renda

BAŞBAKAN VEKİLİNİN TELGRAFI

BAY İBRAHİM NECMİ DİLMEN

TÜRK DİL KURUMU GENEL SEKRETERİ

8. 10. 1937

Beşinci Dil Bayramını sayın üyelere kutlular, hakkımda izhar buyurulan temiz duygulara teşekkür ederim.

Başvekil Vekili
Celâl Bayar

GENEL KURMAY BAŞKANLIĞININ TELGRAFI

TÜRK DİL KURUMU GENEL SEKRETERLİĞİNE

28. 9. 1937

Beşinci Dil Bayramı dolayısiyle ordu hakkında gösterilen sevgilere teşekkürlerimi sunarım.

Genel Kurmay Başkanı Y.
Orgeneral
Asım Gündüz

C. H. P. GENEL SEKRETERİNİN YAZISI

TÜRK DİL KURUMU GENEL SEKRETERLİĞİNE

6. 10. 1937

Yolculuklarım esnasında adresime gelmiş olan Dil Bayramını tebrik telgrafınızı bugün okudum.

Atatürk inkılâbının büyük kültür davalarından biri olan dil işinde çalışmaktan Partililer ve Halkevlilerin daima zevk ve gurur duyacaklarını, bu seferki dil bayramının da bütün Halkevlerinde tam bir millî bayram havası içinde kutlanmış olduğunu haber veren telgrafları okuduktan sonra edindiğim bir kanaat olarak, bildirir, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Dahiliye Vekili
C. H. P. Genel Sekreteri
Ş. Kaya

KÜLTÜR BAKANININ YAZISI

B. İ. N. DİLMEN

TÜRK DİL KURUMU GENEL SEKRETERİ

27. 9. 1937

Türk Dil Kurumu Başkanı ve Kültür Bkanı sıfatiyle benim ve arkadaşlarım hakkında izhar buyrulan necip duygulara teşekkür eder, her defasında daha verimli bayramların idrakini dilerim.

Kültür Bakanı
S. Arıkan

TÜRK DİL KURUMU GENEL SEKRETERLİĞİNİN KUTLAMA TELGRAFLARI

K. ATATÜRK

TÜRKİYE CUMUR BAŞKANI

Beş yıl önce kutsal elinizle açtığınız Birinci Türk Dil Kurultayının toplandığı günün yıl dönümü bu sene İkinci Türk Tarih Kongresinin kapanmasını takip etti. Herbiri Türklüğe birer ilmî zafer teşkil eden Dil ve Tarih muvaffakiyetleri, hep Yüksek Dehanızın yarattığı yeni Türk kültür varlığının verimleridir. Kurumdaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte Beşinci Dil Bayramını ve yüksek kültür muvaffakiyetlerini kutlıyarak Yüce Varlığınızın yurdumuza ve ulusumuza daha pek çok iyilikler yaratmasını diler, sonsuz saygılarla ellerinizden öperim. Pek Ulu Önderim.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
İbrahim Necmi Dilmen

MUSTAFA ABDÜLHALİK RENDA

KAMUTAY BAŞKANI

Bugünkü Beşinci Dil Bayramını, size ve Başkanı bulunduğunuz yüce Türk Kamutayına, Kurumdaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte, içten ve derin saygılarla kutlarım, pek sayın Başkanımız.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
İbrahim Necmi Dilmen

İSMET İNÖNÜ

TÜRKİYE BAŞBAKANI

Bugünkü Beşinci Dil Bayramını Kurumdaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte siz, sayın onursal Başkanımıza kutlar, sonsuz ve içten saygılarla ellerinizden öperim, pek sayın Başkanımız.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
İbrahim Necmi Dilmen

CELÂL BAYAR

BAŞBAKAN VEKİLİ VE EKONOMİ BAKANI

Bugünkü Beşinci Dil Bayramını Kurumdaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte kutlar, içten ve derin saygılarımı sunarım.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
Ibrahim Necmi Dilmen

MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK

GENEL KURMAY BAŞKANI

Bugünkü Beşinci Dil Bayramını Kurumdaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte siz, sayın onursal Başkanımıza kutlar, içten ve derin saygılarla ellerinizden öperim, pek sayın Mareşal.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
İbrahim Necmi Dilmen

ŞÜKRÜ KAYA

İÇ İŞLERİ BAKANI VE CUMHURİYET
HALK PARTİSİ GENEL SEKRETERİ

Bügünkü Beşinci Dil Bayramını, bizi her zaman ilgi ve kayralariyle onurlandıran size ve Parti ve Halkevi örgütlerine Kurumdaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte kutlar, içten ve derin saygılarımı sunarım, pek sayın Genel Sekreter.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
İbrahim Necmi Dilmen

SAFFET ARIKAN

KÜLTÜR BAKANI

Bugünkü Beşinci Dil Bayramını, Başkanlığınızdan onur alan Türk Dil Kurumundaki bütün çalışma arkadaşlarımla birlikte size ve başında bulunduğunuz Türk kültür ailesine kutlar, en derin saygı ve sevgilerimi sunarım, pek sayın Bakan.

Türk Dil Kurumu Genel Sekreteri
İbrahim Necmi Dilmen

26 EYLÛL 1937 BEŞİNCİ DİL BAYRAMI PROGRAMI

1. — İlk Türk Dil Kurultayının toplandığı 26 Eylûl Dil Bayramı, bundan önceki yıllarda olduğu gibi, Türk Dil Kurumu üyeleri, Halkevleri, gazeteler ve yurdun bütün dilseverleri arasında kutlanacaktır.

2. — 26 Eylûl 1937 Pazar günü saat 18 de Ankara ve İstanbul radyoları birleştirilecek ve Türk Dil Kurumu adına bir söylev verilecektir. Bu söylev bütün Halkevlerinde radyo ile dinlenecektir.

3. — Halkevleri, söylev saatinden önce veya sonra, kendi bölgelerindeki imkâna göre, dil hakkında konferanslar vermek, şiirler okutmak ve türlü tezahürlerde bulunmak suretiyle dil bayramını kutlıyacaklardır. Halkevlerinde verilen konferansların, söylevlerin birer kopyesi Türk Dil Kurumu Genel sekreterliğine gönderilecektir.

4. — Türkiye gazeteleri, 26 Eylûl 1937 sayılarında dil bayramını kutlıyacaklar ve Türkiyede Dil çalışmaları üzerine yazılar yazacaklardır.

5. — Bütün kutlama ve tezahürlerde şu noktaların tebarüz ettirilmesine çalışılacaktır:

a) Ulu Önder Atatürk'ün yüksek himaye ve irşatları altında Türk dili üzerinde yapılan çalışmaların her gün daha genişliyen yüksek bir faaliyet göstermekte olduğu;

b) Ana dilimizin geniş varlıklarını bulmak üzere yapılmakta olan araştırmaların, yalnız Türk Dili lehçelerini değil, bütün kültür dillerini ve genel dil bilgisini ilgilendiren yüksek bir buluşa, yani "Güneş-Dil Teorisi„ adını alan Türk Dil tezine vardığı;

c) Yeni Türk Dil teorisinin Üçüncü Türk Dil Kurultayına iştirak eden dil bilginleri tarafından kabul edildiği gibi, 1 Eylûl 1937 de Bükreş'te toplanan beynelmilel prehistorik, arkeolojik ve antropolojik kongreye ve 20 Eylûl 1937 de İstanbulda toplanan İkinci Türk tarih Kurultayına da tebliğ edilerek her ikisinde iyi karşılanmak suretiyle bir kat daha kuvvetlendiği;

d) Türk kültürü prehistuvarın en eski yüksek kültürü olup neolitik ve maden medeniyetleri Orta Asyadaki Türk Ana yurdundan yeryüzüne

yayıldığı gibi, Türk Dilinin bütün kültür dillerinin ana kaynağı olduğu da "Güneş - Dil„ teorisinin verimleriyle inkâr kabul etmez bir surette sabit olmakta bulunduğu.

6. — Halka hitap eden söylev, konferans, şiir ve yazılarda elden geldiği kadar herkesin anlıyabileceği açık, sade, düzgün, pürüzsüz ve güzel bir Türkçe kullanılmağa çalışılacaktır.

7. — Bu program, Cümhuriyet Halk partisi Genel Sekreterliği ile Basın Genel Direktörlüğüne, Ankara ve İstanbul radyoları ile Anadolu Ajansına bildirilmiştir.

BEŞİNCİ DİL BAYRAMINDA T. D. K. ADINA GENEL SEKRETER İ. N. DİLMENİN SÖYLEVİ

Yurttaşlarım,

Bugün bayramıdır. Dil

Türkler için Dil bayramı demek, hakikatte, millî bir Türk bayramı demektir. Çünkü - bir takım bilginler ne derse desin, başka milletler için ne yolda düşünülürse düşünülsün - Türklük için dil, milliyetin bir damgasıdır ve Türkler, varlığın hangi zamanında olursa olsun, nereye gitmişler ve nerede yerleşmişlerse dillerini de birlikte götürmüşler ve oralara yaymışlardır.

Uzak geçmişin karanlıkları arasında ana yurttan ayrılarak başka diyarlara göçmüş olan Türklerin bügün başka başka adlar almış dillerinde bile Türk dilinin izleri canlı olarak yaşamaktadır. Bu izleri yeni Türk Dil teorisinin ışıkları altında bugün açık olarak görüyoruz.

İşte bu bakımdan Dil bayramı gerçekten bir millî bayram sayılır.

Bayramımız kutlu olsun!

Dil bayramının 26 Eylûl'e düşmesinin sebebi, bundan beş yıl önce, 1935 te Birinci Türk Dil Kurultayının, Atatürk'ün Yüksek Himayesi altında, Dolmabahçe Sarayında bu tarihte toplanmasıdır.

Türk İnkılâp tarihinde bu toplantının manası, çok büyük ve değerlidir:

Atatürk'ün yüksek buluşlar ve yaratışlar kaynağı olan Dehasının Türk dili üzerine geniş ölçüde ışık saçması bu toplanışla başlamıştır. Türklüğü ölüm uçurumunun kenarından çekerek tarihin akışını değiştiren Önderimiz, daha 1928 de dilin Türk milliyetindeki yüksek önemini takdir etmiş, alfabe inkılâbını yaratmıştı. Yeni alfabe, Türk dilinin hakikî durumunu göz önüne koyan ilk ışık olmuştur. Bu ışığın altında dilimizin nasıl derin bir varlık haznesi olduğunu anlamağa yol açılmıştır.

Alfabe inkılâbiyle dil inkılâbı arasında ATATÜRK'ün nur ve hakikat saçan görüşü, Tarih üzerinde durmuştur. Tarihin karaltılar içinde görünen belirsiz manzarası üzerine bu görüşün döktüğü yeni ışık Türk Tarih tezini doğurdu. Bu tez, bütün bugünkü medeniyetin ana yurdu,

Orta Asya'da olduğunu, yeryüzüne neolitik ve mağden medeniyetlerinin bu Türk ana yurdundan yayıldığını, inkâr kabul etmez delillerle, ortaya koydu.

İşte bir yandan yeni alfabe dilimizin mahiyetini hurafelerden sıyırdıktan, bir yandan da tarihin medeniyet kaynağı üzerindeki kararsızlığı ortadan kaldırıldıktan sonradır ki Dil inkılâbına el konuldu.

Dil üzerindeki çalışmaları basit ve gündelik bir iş gibi görenler, bu inkılâbın bütün çevresini anlıyamamışlardır.

Birinci Dil Kurultayının programında Türk dilinin yeryüzü dilleri arasındaki yerinin tayini, dilimizin en yeni ve en medenî ihtiyaçları karşılıyabilecek bir tekâmüle erdirilmesi maddeleri yazılı idi. Daha o günden Sümer ve Eti dillerinin ana Türkçenin birer lehçesinden başka bir şey olmadığı ileri sürülmüş, Türk dilinin Hint - Avrupa dillerine ve Semitik dillere kök saldığı gösterilmiş idi.

Bunları lâyık oldukları ehemmiyetle telâkki edemiyenler, dil işini yalnız bir tasfiye meselesinden ibaret gibi görmüşlerdir. Ancak, inkılâbın temelini kuran Büyük Deha yolunu şaşırmadı. O, önümüzdeki büyük işin, yalnız kelime yerine kelime koymakla halledilebilecek kadar basit bir ameliye olmadığını biliyordu. O, hakikî dil ınkılâbının, Türk dilini Avrupa klâsik lengüistlerinin bıraktığı yalnızlık köşesinden çıkarmak ve ona dil histuvar ve prehistuvarındaki hakikî yerini vermekle yapılacağını takdir ediyordu. O, dilin fakirleştirilmesi değil zenginleştirilmesi, bunun için de Türk dilinin hakikî haznelerinin araştırılması ve bulunması lâzım geldiğini görüyordu.

Şimdi, beş yıllık çalışmalrın verimleri önünde, geriye doğru bakılınca, inkılâbın büyüklüğü ve inanılmaz çabukluğu, artık her göze çarpacak bir surette, kendini göstermektedir.

Bu kutlu bayram gününde Türk Dil Kurumunun çalışmaları ve bunun verimleri üzerinde kısaca izahat vermeği bir ödev sayıyorum.

Türk dilinin ilmî olarak analizi neticesinde bugün artık ana dilimizin Hint - Avrupa dillerinden ve Semitik dillerden bambaşka bir dil olmadığı, Türkçenin bütün kültür dillerinin ana kaynağı olduğu sabit olmuştur. Bu büyük hakikati ortaya koyan Türk Dil tezi, «Güneş - Dil Teorisi» adını taşımaktadır. Ancak iki yıldan beri üzerinde çalışmağa başlanmış olan Türk Dil Teorisi, bu kısa zaman içinde umulmaz muvaffakiyetler göstermiştir.

İlk adım olarak «Güneş - Dil Teorisi», gazetelerin değerli gayretleriyle makaleler şeklinde ortaya konmuştu. 1936 yılı başlarında Ankara'da açılan Tarih - Dil - Coğrafya Fakültesinde bu teori Türk Dil Bilgisi derslerinin mihveri oldu. Fakülteye devam eden birçok Türk geçleri bu

teoriyi benimsediler. İçlerinden teoriyi tatbikte muvaffakiyet gösterip müsabakalarda mükâfat alanlar bile çıktı.

Geçen yıl Üçüncü Türk Dil Kurultayında Güneş-Dil Teorisi, Türk bilginleri ağzından bütün yurda ve Kurultaya davet edilen Avrupalı ve Asyalı bilginler vasıtasiyle bütün ilim dünyasına anlatıldı. Henüz teoriyi yeni tanıyan klâsik dilciler bile büyük bir alâka ile bu meseleyi tetkik ihtiyacını duyduklarını söylediler. İnkılâpçı ruh taşıyan birçok dilciler de teoriyi doğrudan doğruya kabul ettiklerini bildirmekte tereddüt etmediler.

Bu ay içinde «Güneş-Dil Teorisi» iki büyük ilmî kongreye daha bildirildi. Bunların biri Bükreş'te toplanan on yedinci beynelmilel Antropoloji ve Prehistorik Arkeoloji kongresi, öteki de kardeş Türk Tarih Kurumunun İstanbul'da Dolmabahçe Sarayında tɔpladığı ve kırktan fazla yüksek Avrupalı bilginin de iştirâk ettiği İkinci Türk Tarih kongresidir. Her iki kongrede de teorimizin alkışlarla karşılandığını ve en an'aneye bağlı fikirlerde bile yeni bir alâka uyandırdığını burada sevinçle söyliyebiliriz.

«Güneş-Dil Teorisi» nin millî ve beynelmilel ilim toplantılarında yer tutmasının ve üzerine alâka çekmesinin hakikî sebebi, bunun dil bilgisindeki karanlıkları ortadn kaldıracak parlak bir hakikat ışığı olmasından ibarettir.

«Güneş-Dil Teorisi», kısa bir görüşün zannedebileceği gibi, yalnız dilimizin muhtaç olduğu bir takım kelimelerin Türk aslından geldiğini göstermek gayesiyle ortaya konmuş değildir. Teorinin asıl hedefi, Türkçenin kültür dillerinin ana kaynağı olduğunu meydana çıkarmaktır.

Orta Asyada ilk neolotik ve mağden medeniyetlerini yaratan dedelerimiz Türkler, bu medeniyetleri İndus vadisine, Mezopotamya'ya, Önasya'ya, Avrupa'ya, Ege ve Akdeniz sahillerine, Pasifik denizi adalarına ve Amerika'ya, velhasıl bütün yeryüzüne götürdükleri sırada, bu medeniyetin lisanı olan dillerini de birlikte götürmüşlerdir. İşte bundan dolayıdır ki kültür taşıyan dillerin hepsinde Türk dili izlerini buluyoruz. Yalnız Sümer, Eti, Etrüsk gibi Türk dili olduğu ortaya çıkan dillerde değil, ilk çağın kültürünü temsil eden Zent, Sanskrit, Âramî, Süryanî, İbranî, Keldanî, Asurî, Eski Yunan, Eski Lâtin... dilleri ile Kelt, Lituvan, Eski Germen lehçeleri ve bugün yeryüzünde kültür taşıyan bütün lisanlar, hep ana Türk dilinin birer lehçesi olarak görünüyorlar. «Amerika» adının Amerigo Vespuçi denilen zatın isminden gelmediğini Gignébaire'in Géographie universelle'inde bile okuyoruz. Guatemala yerlilerinin kullandıkları bu ismi Yakut Dili Lûgatinde «Emerik» şeklinde görüyoruz.

Bugünkü medenî dillerde kültür anlamı taşıyan kelimelerden hangisi üzerinde dursak, Türk Dil Teorisinin analiz sistemi bize bu kelimenin

ana Türk dilindeki aslını göstermektedir. Meselâ bizzat «kültür» kelimesi de böyledir.

«Kültür» kelimesi Fransız Etimoloji Lûgatinde Lâtince Kultura ve eski Fransızca Couture asıllarından gelmiş olarak gösterilmekte ve buna ilk önce «toprağı ekmek, bir şeyi çoğaltmak», daha sonra da, abstre olarak, bugün kullandığımız «bilgiyi arttırmak» ve «medeniyet» anlamları verilmektedır. Eski Fransızca şeklinde (l) elemanının bulunmaması Lâtin ve yeni Fransız şekillerindeki (l) nin bir okunmaz (ğ) den değişmiş olduğunu gösterir.

Bu kelimeyi «Güneş-Dil» metodiyle analiz ettiğimiz zaman başında bulunup düşmüş olan ana köke **a)** çokluk, çoğalma, ağırlık; **b)** parlaklık, zekâ, bilgi anlamlarını veririz. Başta vokali düşmüş olan (k) konsonu işte bu manayı temsil eder. Sonradan (l) şeklini alan okunmaz (ğ) de bunu ifade eder. İşte bu (kül-kül) şekli Türk dilinde - ağırlık anlamiyle - (yük) ve (yükletmek) kelimelerinde; - yükseklik anlamiyle - «sunî tepe» demek olan (üyük) ve (hüyük) sözlerinde; - çokluk anlamiyle - «ilâve» manasına (ek) ve (ekleme) ve «ziraat» manasına (ekim, ekin) ve «fazla» manasına (ükil) tabirlerinde; - bilgi anlamiyle de - (ok, oku, okuk, okumak, okulak, okul) sözlerinde görülür. (T) ve (r) konsonları bu anlamın dinamizmini ve tekarrürünü gösterir. Kelimenin lâtincesinde (a) ve fransızcasında okunmaz (e) ile gösterilen son eleman da kelimeyi tamamlıyarak «Kultura»: «bilgininin, yüksekliğin, çokluğun, ağırlığın müspet olarak tekarrürü»nü ifade eden yüksek bir mefhumu anlatır. Bu kelime de Türkçede (kulduramak) sözüne teakbül eder ki Kırgız lehçesinde «tâlim etmek, tedris etmek, tebiye etmek» anlamlarına Radlof lûgatinde yazılıdır.

Bir kelimenin neden dolayı şu veya bu manaya delâlet ettiğini anlamak ve onun bütün kültür dillerindeki üremelerini bulmak hususlarında «Güneş-Dil» ölçüsünden başka hiçbir ölçü böyle bir muvaffakiyet gösterememiştir.

«Güneş-Dil Teorisi» şimdiye kadar yalnız benzetme yoliyle yapılan dil karşılaştırmalarına yeni ve tam bir metot vermiştir. Çünkü, bir yandan bütün genel mefhumları «Güneş» esasında toplıyarak kültür dillerinin bir tek semantik kaynağa bağlılığını göstermektedir; bir yandan da, her bir konsonun taşıdığı anlamı tayin ederek kelimeye verilecek manayı ve kelimede konson değişmelerini âdeta muayyen kanunlara bağlamaktadır.

Önümüzdeki çalışma yıllarında bu teori üzerinde daha çok derinleşerek dil muammasının bütün ilmî sırlarını ortaya koyacağımıza inanıyoruz.

Güneş-Dil Teorisinin önümüze açtığı yeni ve geniş ufuk, dil çalışmalarının başka cepheleri üzerinde de işimizi kolaylaştırmaktadır. Dilimizde kullanılan bir takım terimler vardır ki bunlar fransızca sanılagel-

mektedir. Bunlardan bir takımı herkesin bilip manasını anladığı «elektrik, metre, gram, otomobil, motör, telgraf, telefon, gramofon, . . .» gibi kelimelerdir. Bir takımı da yalnız yüksek ilim mefhumları anlatan ve ihtısasa taallûk eden fennî ve ilmî tabirlerdir. Bu gibi kelimeler üzerinde çalışılırken, bunların ana Türk dili kaynağından geldiği tahakkuk edenlerini almamağa bir sebep yoktu. Doğrudan doğruya halka hitap eden yazılarda, İlk ve Orta Öğretim okullarında okutulacak ders kitaplarında elden geldiği kadar herkesin kolaylıkla anlıyabileceği açık, sade bir dil kullanmak esasını muhafaza ile beraber, bu gibi kelimeleri de ana kaynakları olan Tükrçede kullanmak, dilimizi zenginleştirmek maksadına hizmet edeceği meydandadır.

İşte bu esastan hareket ederek, bu yıl İlk ve Orta Öğretim terimlerinden Matematik, Zooloji, Botanik, Jeoloji, Fizik ve Kimya terimlerini Kültür bakanlığına sunuyoruz.

Önümüzdeki ders yılı içinde bu terimlerle ders okutmak ve kitap yazmak tecrübeleri yapacak muallim ve muharrirlerin alacakları neticeye göre bu terim listelerine son şekilleri verilecektir. Bir yandan da diğer ilimlerin terimleri üzerinde çalışılacaktır.

Yeni terim listelerinde bir takım kelimelerin Avrupaca kullanılan şekilleri Türkçeden geldiği anlaşılarak oldukları gibi alınmış, bir takımları Türkçedeki aslî fonetik şekillerine irca olunmuş, bir çoklarına da konuşma dilinden güzel karşılıklar bulunmuştur.

Terimlerin kabulünde tutulan yolları göstermek üzere, bir örnek olarak, Matematik terimlerinin bir kısmı için bir de Gütbetik yazılmıştır.

Önümüzdeki yıl içinde **Güneş-Dil** Teorisine göre bir Türk analitik grameri denemesi hazırlamak ümidindeyiz. Bir yandan da Türk lehçelerinin mukayeseli grameri üzerinde çalışmalara girişilmiştir.

Türk dilinin zengin kelime varlıklarını ortaya çıkarmak üzere bundan önce basılmış olan (Tarama Dergisi) nin eksiklerini tamamlamak ve yanlışlarını düzeltmekle beraber, o zamandanberi elde edilen başka kaynaklardaki kelimeleri de katarak geniş bir (Türk Lehçeler Lûgati) yapmak için program hazırlanmıştır. Şimdiye kadar tercüme edilen Türk Lehçe Lûgatlerinden (Pekarski) nin (Yakut Dili Lûgati) de basılmağa başlanmıştır.

Yurdun her yerinde bütün dilseverlerin yardımlariyle yaptırılan halk ağzından söz derleme işinin verimi de bir (Derleme Dergisi) nde toplanmış ve bir yandan hazırlanan kısımlar baskıya verilerek şimdiye kadar 13 forması da basılmıştır.

Türk ilim varlığının yüksek bir tezahürü olarak toplanan ve dün sona eren, kırktan fazla yüksek Avrupalı bilginin iştirakiyle âdeta bey-

nelmilel bir toplantı şekli gösteren İkinci Türk Tarih Kongresi Üyelerine Türk Dil Kurumunun bir armağanı olarak Ebulgazinin (Şecerei Terakime) sinin Sovyet İlimler Akademisinden alınan fotokopisi bastırıldığı gibi, Kutadgubiliğ'in Fergana ve Mısır nüshalarının da fotokopileri baskıya hazırlanmaktadır.

Hüseyin Kâzım Kadri'nin (Büyük Türk Lûgati) nin eskiden basılmış olan iki cildinin alt tarafı da bastırılmaktadır.

Büyük Türk Sözlüğü için kütüphanelerde bulunan yazma ve basma kitaplarla lûgat'lerin taranmasına devam edilmektedir. Bunlardan toplanan fişler ileriki yılların verimi için hazırlanmaktadır.

Dil çalışmaları üzerine kuş bakışı olarak verilen bu malûmat, şu bir kaç yılın ne kadar sıkı ve türlü çalışmalar içinde geçtiğini göstermeğe yeter sanırım.

Bütün bu çalışmaları ve bunlardan elde edilen yüksek neticeleri, hep Türk millî dehasını kendi Yüksek Varlığında toplıyan Ulu Önder ATATÜRK'ün değer biçilmez irşatlarına borçluyuz.

Bu kutlu bayram gününde Kendisine Türk dilciliğinin sonsuz sevgi ve saygılariyle şükranlarını sunar, Dil bayramımızı candan, gönülden kutlarım.

İKİNCİ TÜRK TARİH KONGRESİ

Kardeş Türk Tarih Kurumu *1932 de ilk Kongresini toplamış ve Türk Tarih tezini bu kongre ile herkese bildirmiş idi. Bu yıl* İkinci Türk Tarih Kongresi *İstanbulda Dolmabahçe sarayında, kırktan fazla ecnebi Profesörün de iştirakiyle, âdeta arsıulusal bir manzara altında toplanmıştır. 20 Eylûl 1937 de açılan ve 25 Eylûl 1937 akşamı kapanan* İkinci Türk Tarih Kongresi, *Türk kültür tarihinde unutulmaz bir görünüş olmuştur. Kongre ile beraber bir de eşi görülmedik çok güzel bir* Tarih Sergisi *açılmıştır.*

Türk Dil Kurumu, *öz kardeşi olan* Türk Tarih Kurumu'*nun bu değerli Kongresine candan, yürekten ortaklık etmiş, Kongre Üyelerine değersiz bir armağan olarak* "Şecerei Terakime„-*nin bir fotokopisini bastırıp, Kurumun başka yayınlarıyle birlikte, dağıttıktan başka, Türk Tarih tezine sıkı sıkıya bağlı olan* Türk Güneş - Dil Teorisi'*ni bu Kongreye de tebliğ etmiştir.*

İkinci Tarih Kongresi'*nin genel toplantısında* Türk Dil Kurumu *Genel Sekreteri İbrahim Necmi Dilmen* "Türk Tarih Tezinde Güneş - Dil Teorisinin Yeri ve Değeri" *adlı bir tez söylediği gibi, Türk Dil Kurumu Lengüistik - Etimoloji Kolbaşısı Hasan Reşit Tankut ta seksiyonda* "Dil ve Irk Münasebetleri Hakkında„ *başlıklı bir tebliğde bulunmuştur.*

Bu tezler, Tarih Kongresi kitabına konulacaktır.

İkinci Tarih Kongresinin ilk açıldığı gün Türk Dil Kurumu *adına Genel Sekreter* İbrahim Necmi Dilmen'*in verdiği Kutlama Söylevini aşağıya koyuyoruz:*

İ. N. DİLMEN'İN KUTLAMA SÖYLEVİ

Ulu Önder, Sayın Başkan, Bayanlar, Baylar,

Türkive Cümhuriyetinde ilim alanında Tarih ve Dil çalışmaları, millî olduğu kadar beynelmilel bir ehemmiyetle de temayüz etmektedir.

Tarih çalışmaları, Türklüğün Orta Asyada ilk neolitik ve mağden medeniyetlerini bütün dünyadan önce yarattığını, bu medeniyetlerin birçok göçlerle Ana Türk yurdundan yeryüzüne dağıldığını göstermektedir.

Dil araştırmaları da, dünya kültür dilinin ayni merkezden çıkarak her yere yayıldığını, Hint - Avrupa dilleriyle Semitik dillerin ana kaynağı bu ilkel Türk dili olduğunu meydana koymaktadır.

Bu iki çalışma birbirine o kadar sıkı ve yakından bağlıdır ki Türk Dil Kurumunun kurulması bile birinci Tarih Kurultayının verimlerinden biri olmuştur. O gündenberi iki kardeş Kurum, kendilerini kuran ve koruyan Yüce Önder'in kutsal irşatları altında, el ele vererek çalışmaktadırlar.

Bugün ikinci Kurultayını, Büyük Önder'in yüksek himayesi altında, çok sayın ve değerli bilginlerin huzurlarıyle açan kardeş Türk Tarih Kurumunu, Türk Dil Kurumu adına kutlarım.

Yıllardanberi Tarih sahasında çalışılarak elde edilmiş hakikatleri dünyanın gözü önüne koyacak olan bu Kurultaydan çok değerli neticeler alınacağını umarım.

Her düşünce ve hareketi Türklüğe yeni ve geniş bir yükselme ve ilerleme ufku açan Atatürk'ün Kurultayda bulunuşu ve onu yüksek patronajıyle şereflendirmesi, muvaffakiyetin en büyük müjdecisidir.

Tarih ve Dil Kurumlarını yalnız himaye ile kalmıyarak çalışmalarına da daima iştirak eden; hepimize yol gösteren Ulu Önderi sonsuz şükran ve saygılarla selâmlar, sayın Kurultaya yüksek başarılar dilerim.

T. D. K.

İLK ve ORTA ÖĞRETİM

Matematik, Fizik, Mekanik, Kimya, Biyoloji,
Zooloji, Botanik, Jeoloji

TERİMLERİ

7

TERİM ÇALIŞMALARININ İLK VERİMLERİ

MATEMATİK, FİZİK, KİMYA, MEKANİK, BİYOLOJİ, ZOOLOJİ, BOTANİK VE JEOLOJİ TEMRİNLERİ DENEME OLARAK ORTAYA KONULDU

Türk Dil Kurumunun çalışma vargılarından biri de, dilimizde kullanılan ders kitapları terimlerini en yeni ve en ilmî gö:üşlerle tayin etmek ve böylelikle ilk ve orta öğretim okullarında okuyan Türk çocuklarına büyük bir kolaylık yolu açmak idi.

Kurumun ilk işe başladığı gündenberi bu vargı üzeri de pek çok emek sarfedilmiştir. Daha 1933 te, o zaman *Lûgat-Istılah Kolu* adını taşıyan ve yarlığanmış *Celâl Sâhir Erozan*'ın Başkanlığı altında çalışan bir kol, bu terimler işinin programını çizmiş ve çalışma yollarını tayin etmişti. O zaman alınan kararlarla, bütün terimlerin ilgili oldukları bilim şubelerine göre, 16 bölük seçilmiş ve herbir bölük - gereğine göre takımlara da ayrılarak - işe başlamış idi.

1934 te İkinci Türk Dil Kurultayı, Genel Sekreterlik raporunda ileri sürülen teklifi kabul ile, terim işinin iki parçaya bölünmesine ve ilk ve orta öğretim ders kitaplarında bulunan terimlerin öne alınmasına karar vermiş, Terim Kolunu Lûgat Kolundan ayırarak tek başına bir çalışma kolu haline getirmişti. O zamandanberi Terim Kolbaşlığı, arkadaşımız Urfa Saylavı *Refet Ülgen*'in uhdesinde bulunmaktadır.

Terim çalışmalarının ilk adımı, karşılığı aranacak terimlerin listelenmesi idi. Bunun için her bölük, kendi uğraştığı bilime göre, karşılanması gerekli terimlerin fransızcalarını, ansiklopedilerden, ders kitaplarından ve türlü kaynaklardan toplamış, bunların gerekli olanlarının almanca veya ingilizcelerini, yahut greko - lâtin şekillerini de göstermiş, osmanlıcada kullanılan karşılıklarına da bir sütun ayırmıştı.

Hem bu toplama işinin verimini kontrol etmek, hem de terimlere konulacak türkçe karşılıklar hakkında uzmanların düşüncelerini derlemek üzere, bu listeler bütün profesör, öğretmen ve uzmanlara dağıtılmıştır. Herbirinden gelen cevaplar bölüklerde toplanarak, terimler içinde eksik kalanlar varsa bunların tamamlanması, ileri sürülen karşılıklar incelenerek,

bölüğün uygun gördüğü şekilleriyle listelerin Terim Kolbaşılığına verilmesi, programda yazılı idi. Terimlerin büyük kısmında bu işler de görülmüştür.

Bölüklerden Kolbaşılığa gelen listeler, 16 bölüğün başkanlarından kurulan *Terim Merkez Kurulu*nda bir daha gözden geçirilmiştir.

Bu Kurul, bir yandan türlü bilimlerde tekrarlanan terimlerin karşılıklarını koyarken karışıklığa meydan vermemek, bir yandan da türlü bölüklerin tuttukları terimleme yolları arasındaki birliği sağlamak bakımından, listeleri inceliyerek karşılıkları tayin ödevini üstüne almıştır. *Terim Merkez Kurulu*ndan çıkan terim listeleri, en son olarak, Kurum *Genel Merkez Kurulu*nca da görülerek son şeklini alır.

1936 da toplanan Üçüncü Türk Dil Kurultayı, terim karşılıkları hakkında Genel Sekreterlik raporunda ileri sürülen şu üç esası kabul etmiştir:

I. — İlk ve orta okullar ders programlarına ait terimlerde hedef, türk çocuğunun, derslerini kolaylıkla anlayıp öğrenmesi olduğu için, bu terimlrden:

a) Kökü türkçeden gelen ve kültür dünyasında müşterek olan *(elektrik, dinamo, metre, gram, ...)* **gibi terimlerin olduğu gibi alınması;**

b) Bunların dışında kalan terimlerin, elden geldiği kadar, okuyacak çocuğun kendi bildiği ve konuştuğu türkçenin şözleriyle türkçe olarak yaratılması;

II. — İhtısas ve yüksek tahsil terimlerinin, doğrudan doğruya, kökü türkçe olan kültür dünyası terimlerinden alınması;

III. — Bu iki esası birbirine bağlamak üzere orta öğretimin ikinci safhası olan liselerden başlıyarak terimlerin hem asıllarının, hem de karşılıklarının birlikte gösterilmesi.

İşte bu esaslara dayanarak, Türk Dil Kurumu, 1936-1937 çalışmalarında terim işlerine pek büyük bir önem vermiş ve ilk ve orta öğretim terimlerinden şu kısımlarını listelemiştir:

1 — Matematik,
2 — Fizik,
3 — Mekanik,
4 — Kimya,
5 — Biyoloji,
6 — Zooloji,
7 — Botanik,
8 — Jeoloji.

*Terim Merkez Kurulu*ndan çıkan bu listeler, Kurum *Genel Merkez Kurulu* Üyelerinden ve Kurum Uzmanlarından başka, *Kültür Bakanlığı*nın seçtiği uzmanlarca da görülmüştür.

Bununla beraber, Türk Dil Kurumu, Kültür Bakanlığının da yüksek fikrini alarak, bu ders yılı içinde, yeni terimlerle ders okutma ve ders kitabı yazma denemeleri yapılmasını ve öğretmenlerle ders kitabı yazacak olanların önümüzdeki ders yılı içinde yapılacak denemelere göre bu listelerde ve karşılıklarda bir eksiklik, yahut yanlışlık görürlerse, bunları, en son şekli verilirken göz önüne alınmak üzere, Kuruma bildirmelerini karar altına almıştır.

İşte bu karara göre Kültür Bakanlığına sunulan terim listelerini bu Belletene de koyuyoruz.

Bunlardan Matematik terimleri için ayrıca bir *Gütbetik*te yapılmıştır. Bundan maksat, terim koyarken tutulan yolları öğretmenlerle yazıcılara belli etmek ve bir takım şimdiye kadar türkçeden başka bir dilden geliyor sanılmış, yahut bizim buralarca bilinmemiş kelimelerin türk orijinini göstermektir. Türkiyede Dil araştırmalarının bugün vardığı buluşlar, ana dilimizin kültür dillerinin en eskisi ve yeryüzü dillerinde kültürel anlam taşıyan sözlerin ana kaynağı olduğunu ortaya koymuştur. Bunun için kültür dünyasında kullanılagelen terimlerden bugünkü konuşma dilimizde karşılıkları bulunamıyanlardan bir kısmı, türk orijininden geldiği uzun araştırmalarla tespit edildikten sonra, olduğu gibi alınmıştır. Bunların bir Avrupa dilinden türkçeye ödünç olarak alındığı sanılmamalıdır. *Gütbetik*te birçok örnekleri görüleceği üzere bunlar üzerinde çalışılmış ve ana türk dili köklerinden kurulduğuna inan geldikten sonra bu terimler, türkçe olarak, alınmıştır.

Matematikten başka olan bilimlerde de yine bu yol tutulmuştur. Bunlarda türk orijininden geldiği anlaşılarak kabul edilen sözlerin de ıspatları ayrıca ileride basılacaktır.

Kimya terimleri üzerine çalışılırken, bunlardan bir kısmının liste halinde gösterilmesi mümkün ise de, en önemli olan bir takımının, listeden ziyade adlandırma metodiyle tespiti gerekli görülmüştür. Bilindiği gibi, Kimyada bileşik maddelerin adlandırılması bütün bilim dünyasında muayyen kurallara bağlanmıştır. Bütün asit, oksit, tuz... v.b. gibi bileşikleri birer birer saymak çok uzun ve faydasız bir iş olurdu. Bunun için Kimya bileşiklerinin adlandırılma kuralları da ayrıca toplanmış ve buna Kimyadaki basit cisimlerin bir listesi de katılmıştır.

Bu dersleri okutan, bu dersler için kitap yazan bütün arkadaşlardan ve Belletenimiz okurları içinde bu işlerle ilgisi bulunan herkesten dileğimiz şunlardır:

1 — Bu listelerde ilk ve orta öğretim dersleri için gerekli olup ta eksik kalmış terimler varsa bunları ve hatıra gelebilen karşılıklarını;

2 — Bu listelerde gösterilen karşılıklardan, kullanılırken, okutulurken, kitap yazılırken güçlük gösterenler, birbirine karışanlar, yahut uymıyanlar varsa bu noktaları ve bunların düzeltilmesi için düşünülebilen yolu;

Hasılı bu terim listeleri üzerinde ne gibi bir düşünce hatıra gelir ve iş için faydalı görülürse hepsini Türk Dil Kurumuna bildirmeleri...

Türk terimlerinin yalnız bir kurumun kararıyle değil, bütün türk kültür ailesinin el birliğiyle konulup kullanılması gibi pek yüksek bir maksatla açılan bu ankete her türk kültür adamının ilgi göstereceğinde hiç şüphemiz yoktur. Çünkü türk bilim dilinin kesin olarak kurulması ve yavrularımızın, yarının büyüklerinin öğrenme işinde elden gelebildiği kadar kolaylık ve birgiderlik görmeleri, ulusal bir ödevdir. Bu uğurda bütün varlığıyle çalışan Türk Dil Kurumu, şimdiye kadar her çağırışını candan karşılamış olan türk dilseverlerinin bu pek büyük işte de yardımlarını göreceğine güvenmektedir.

Türk Dil Kurumu

MATEMATİK TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Abstre sayı = Mücerret adet = *Nombre abstrait*
Açı = Zaviye = *Angle*
Açılım = İnkişaf, tevsi = *Développement*
Açıortay = Hattı munassıf, hattı nâsıf = *Bissectrice (la)*
Açmak = İnkişaf ettirmek = *Développer*
Aksiyom = Mütearife = *Axiome*
Aksiyon = Esham = *Action*
Aktarığmak = Tahvil etmek = *Transformer*
Aktarığman = Muhavvile = *Transformateur*
Aktarık = Mütehavvil = *Transformé*
Aktarıy = Tahavvül = *Trasformation*
Alan, yüzey ölçümü = Saha, mesaha, satıhiye = *Aire*
Alaşık = Mahlût = *Allié*
Alaşım = Halîta = *Alliage*
Âlet = Âlet = *Instrument*
Almaç = Me'huze = *Lemme*
Altıgen = Müseddes = *Hexagone*
Altıgen pürüzma = Müseddesî menşur = *Prisme hexagonal*
Andıray çizgi = Hattı rasım = *Ligne de rappel*
Antihomolog = Akisce nazîr = *Antihomologue*
Arakesit = Faslı müşterek = *Intersection*
Aralarında asal sayılar = Mütebayin âdat = *Nombres premiers entre eux*
Aralık = Fasıla = *Intervalle*
Ardarda = Müteakiben = *Successivement*
Ardarda = Müteakip = *Successif*
Ardarda sayılabilen, ardısıra sayılabilen = Kabili tadat = *Enumérable*
Ardarda sayma, Ardısıra sayma = Tadat = *Enumération*
Ardarda saymak, ardısıra saymak = Tadat etmek = *Enumérer*
Arğ = Ar = *Are*
Aritmetik = İlmi hesap = *Arithmétique*
Artı (+) = Zait = *Plus*
Artikliğ = Madde = *Article*
Artma = Tezayüt = *Accroissement*
Asal sayı = Aslî adet = *Nombre premier*
Asığ = Fayda = *Bénéfice*
Askat = Ecza = *Sous-multiple*
Aşırı değişken = Muaddil, mütehavvili mutavassıt = *Paramètre*
Ayak = Ayak = *Pied*
Aykırı, karşı = Muhalif = *Opposé*
Ayrışım = Tefrik = *Décomposition*
Ayrıt = Mücessem dılı = *Arête*

B

Balans = Terazi = *Balance*
Basit devirli ondalık kesir = Kesri aşarii devrîi basit = *Fraction décimale périodique simple*
Basit kesir = Basit kesir = *Fraction simple*
Baskül = Baskül = *Bascule*
Başkartığ = Tebdil edilmiş = *Changé*
Başkartmak = Tebdil etmek = *Changer*
Başkartmay = Tebeddül = *Changement*
Başlangıç = Mebde = *Commencement*

Bayağı kesir = Adi kesir = *Fraction ordinaire*
Beyan = Kaziye = *Proposition*
Benzer = Müşabih = *Semblable*
Benzerlik = Müşabehet = *Semblance*
Benzer terimler = Müşabih hadler = *Termes semblables*
Benzer terimleri sadeleştirme = Müşabih hadlerin ihtisarı (ircaı) = *Réduction des termes semblables*
Beşgen = Muhammes = *Pentagone*
Beşgen pürüzma = Muhammesî menşur = *Prisme pentagonal*
Beynomal = Nâzımı muzaaf = *Binormal*
Bileşik = Mürekkep = *Composé*
Bileşik kesir = Mürekkep kesir = *Fraction composée*
Bileşim = Terkip = *Composition*
Bileştirmek = Terkip etmek = *Composer*
Biley = Malûm = *Connu*
Binde- = Mili- = *Milli-*
Binde = Binde = *Millième*
Bindegram = Miligram = *Milligramme*
Bindeler = Binde birler = *Millièmes (les)*
Bindelitre = Mililitre = *Millilitre*
Bindemetre = Milimetre = *Millimètre*
Bindemetre kare = Milimetre murabbaı = *Millimètre carré*
Bindemetre küp = Milimetre mikâbı = *Millimètre cube*
Binler bölüğü = Binler cümlesi = *Classe des milles (la)*
Bino-, Kiol- = Kilo- = *Kilo-*
Binogram, kilogram = Kilogram = *Kilogramme*
Binometre, kilometre = Kilometre = *Kilomètre*
Binometre kare, kilometre kare = Kilometre murabbaı = *Kilomètre carré*
Bire ergi = Vahide irca = *Réduction à l'unité*
Bire yakın aşırı bölüm = Vahide karip fazlalı harici kısmet = *Quotient à une près par excès*
Bire yakın eksili bölüm = Vahide karip noksanlı harici kısmet = *Quotient à une près par défaut*
Birik = Yegâne = *Unique*
Birik çözey = Yegâne hal = *Solution unique*
Biriktirme sandığı = Tasarruf sandığı = *Caisse d'épargne*
Birim = Vahit = *Unité*
Birimler bölüğü (sade birimler, onluk birimler, yüzlük birimler) = Ahadı basite cümlesi = *Classe des unités simple (la)*
Birleşik = Müttehit = *Uni*
Bir terimli = Bir hadli "zuhaddivahit" = *Monôme*
Bitiren = İkmal eden = *Finissant*
Bitirmek = İkmal etmek = *Finir*
Bitişik açı = Mücavir zaviye = *Angle adjacent*
Bitmiş, sınırlı = Mütenahi, müntehi = *Fini*
Boldüzeyin açı = Çok vecihli zaviye = *Angle polyèdre*
Bol terimli = Zuhududu kesire = *Polynôme*
Boyut = Buut = *Dimension*
Bölen = Maksumunaleyh = *Diviseur*
Böley = Taksim = *Division*
Bölmek = Taksim etmek = *Diviser*
... bölü ... (:) = ... taksim ... = *Divisé par*
Bölük = Cümle = *Classe*
Bölüm = Harici kısmet = *Quotient*
Bölünebilme = Kabiliyeti taksim = *Divisibilité*
Bölünen = Maksum = *Dividende*
Bütey = Mütemmim = *Supplément (le)*
Bütey = Mütemmim = *Supplémentaire*

C

Cebir = Cebir = *Algèbre*
Cebrik = Cebrî = *Algébrique*
Cebrik ökül = Yekûnu cebrî = *Total algébrique*

Cebrik toplam = Mecmuu cebrî = *Somme algébrique*

Cetvel = Cetvel = *Règle*
Cisim = Cisim = *Corps*

Ç

Çakışık = Muntabık = *Coïncindent*
Çakışma = İntıbak = *Coïncidence*
Çakışmak = İntıbak etmek = *Coïncider*
Çap = Kutur = *Diamètre*
Çarpan = Mazrup = *Multiplicande*
Çarpan = Mazrup = *Facteur*
Çarpanlara ayırma = Mazrubata tefrik = *Mise en facteur*
Çarparığ = Hasılı zarp = *Produit*
Çarpay = Zarp = *Multiplication*
Çarpay tablosu = Kerrat cetveli = *Table de Multiplication*
. . . çarpı . . . (×) = . . . zarp . . . = *Multiplié par*
Çarpılan = Mazrubunfih = *Multiplicateur*
Çarpmak = Zarp etmek = *Multiplier*
Çekül = Şakul (aleti) = *Fil à plomb*
Çember = Muhiti daire = *Circonférence*
Çemberaçı = Muhitî zaviye = *Angle inscrit*
Çeşitkenar üçgen = Muhtelifüladla müselles = *Triangle scalène*
Çevre = Muhit, çevre = *Périmètre*
Çıkan = Matruh = *Soustractif*
Çıkarmak = Tarh etmek = *Soustraire*
Çıkay = Tarh = *Soustraction*
Çift sayı = Çift adet = *Nombre pair*
Çift ondametre = Dubl desimetre = *Double décimètre*
Çitlik = Müzdevice = *Coujugué*
Çizey, taslak = Güzergâh, taslak = *Tracé*
Çizgel = Hattî = *Linéaire*
Çizgi = Hat = *Ligne*
Çizmek = Çizmek, resmetmek = *Tracer*
Çokluk, nicelik = Kemmiyet = *Quantité*
Çoküçlü kaidesi = Mürekkep selâse kaidesi = *Règle de trois composée*
Çok yüzlü = Çok vecihli şekil = *Polyèdre (le)*
Çok yüzlü = Çok vecihli şekilde = *Polyèdre*
Çözey = Hall = *Solution*
Çözmek = Halletmek = *Résoudre*
Çözük = Halledilmiş = *Résolu*
Çözüm = Hall = *Résolution*

D

Dakka = Dakika = *Minute*
Dara = Dara = *Tare*
Dar açı = Zaviyei hadde = *Angle aigu*
Darüçgen = Hadde zaviyeli müselles = *Triangle acutangle*
Dayire = Daire = *Cercle*
Dayirevik = Dairevî = *Circulaire*
Değer = Kıymet = *Valeur*
Değişey = Tahavvül = *Variation*
Değişik = Mütenevvi = *Varié*
Değişken = Mütehavvil = *Variable*
Değişmek = Tenevvü etmek = *Varier*
Değişmez = Sabit = *Constant*
Değme noktası = Temas noktası = *Point de contact*
Değterminel = Tâyinî = *Déterminatif*
Değterminey = Tâyin = *Détermination*
Değterminlemek = Tayin etmek = *Déterminer*
Değterminli = Muayyen = *Déterminé*
Değterminliyen = Dalle = *Déterminant*
Değterminsiz = Gayrı muayyen = *Indéterminé*
Değterminsiz çözey = Halli gayri muayyen = *Solution indéterminée*
Denk = Muadil = *Equivalent*
Denkleşme = Muadelet = *Equivalence*
Denkley = Muadele = *Equation*
Denkter = Hattı üstüva = *Equateur*
Derece = Derece = *Degré*
Derinlik = Umk = *Profondeur*
Dış = Haricî, hariç = *Extérieur*
Dışaçı = Haricî zaviye = *Angle extérieur*
Dışbükey = Muhaddep = *Convexe*

Dışdayire = Haricen mersum daire = *Cercle circonscrit*
Dışlar = Tarafeyn = *Extrême*
Dışmerkez = Haricanilmerkez = *Excentrique*
Dışmerkezlik = Haricanilmerkezlik = *Excentricité*
Dışpoligon = Haricen mersum mudalla = *Polygone circonscrit*
Dıştan = Haricen = *Extérieurement*
Dışters (açı) = Haricen mütebadil = *Alterne-externe*
Dışyarıçap = Nısıf kutur = *Rayon (du polygon régulier)*
Dikey = Amudî = *Perpendiculaire*
Dikey = Amut = *Perpendiculaire (la)*
Dikey açı = Zaviyei kaime = *Angle droit*
Dikey ayağı = Mevkii amut = *Pied de la perpendiculaire*
Dikey dörtgen = Mustatil = *Rectangle*
Dikeyin çap = Veteri kaime = *Hypoténuse*
Dikeyin kenar = Dıl'ı kaim = *Côté droit*
Dikey pürüzma = Kaim menşur = *Prisme pürüzma*
Dikey silindir = Kaim üstüvane = *Cylindre droit*
Dikey üçgen = Kaim zaviyeli müselles = *Triangle rectangle*
Dikey yamuk = Kaim şibih münharif = *Trapèze rectangle*
Dikgen = Kaim = *Orthogonal*
Dilim = Kıtâı daire = *Secteur*
Diregen = Müveccih = *Directeur, -trice*
Diregen = Müveccih = *Directrice*
Direget = İstikamet = *Direction*
Doğru = Müstakim, kaim = *Droit, -e*
Doğru = Müstakim = *Droite (la)*
Doğru çizgi = Hattı müstakim = *Ligne droite*
Doğru, doğru çizgi = Müstakim = *Rectiligne*
Doğru metre = Metre cetveli = *Mètre droit*
Doğru oranlı = Mepsuten mütenasip = *Directement proportionnel*
Doğru parçası = Müstakim kıt'ası = *Ségment de droite*
Doğru yarımetre = Yarım metroluk cetvel = *Demi mètre droit*
Doğuray = Müvellit = *Générateur, -trice*
Doğuray = Müvellit = *Génératrice (la)*
Doğuray kesir = Kesri mütevellit = *Fraction génératrice*
Dönel = Devrî = *Rotatoire*
Döney = Devreden = *Rotatif*
Döndüren = Müdevvir = *Rotateur, -trice*
Dönüğ = Devir, devran = *Rotation*
Dönüm noktası = İnitaf noktası = *Point d'inflexion*
Dörtgen = Münharif = *Quadrilatère*
Dörtgen pürüzma = Münharif menşur = *Prisme quadrangulaire*
Dört işlev = Amali erbaa = *Quatre opérations (les)*
(1) Dörtyüzley (2) Üçgen piramit = Zuerbaatülvücuh = *Tetraèdre*
Durum = Vaziyet = *Position*
Düşey = Şakulî = *Vertical*
Düşey = Şakul = *Verticale (la)*
Düzey = Müstevi = *Plan*
Düzey = Sathı müstevi = *Plan (le)*
Düzey = Sathı müstevi = *Surface plane*
Düzey geometri = Müstevi hendese = *Géométrie plane*
Düzeyin açı = Zaviyei müsteviye = *Angle plan*
Düzgün = Muntazam = *Régulier*
Düzgün altıgen = Muntazam müseddes = *Hexagone régulier*
Düzgün beşgen = Muntazam muhammes = *Pentagone régulier*

E

Ebey = Hakikî = *Effectif*
Eğik = Mail = *Oblique*
Eğik = Hattı mail = *Oblique (l')*
Eğik pürüzma = Mail menşur = *Prisme oblique*
Eğik silindir = Mail üstüvane = *Cylindre oblique*
Eğim ölçeği = Meyil mikyası = *Echelle de pente*
Eğri = Münhani = *Courbe*

Eğri çizgi = Hattı münhani = *Ligne courbe*
Eğri, eğri çizgi = Hattı münhani = *Curviligne*
Eğrilik = İnhina = *Courbure*
Eğri yüzey = Sathı münhani = *Surface courbe*
Eksen = Mihver = *Axe*
... eksi ... (—) = ... nakıs ... = *Moins*
Eksilen = Matruhünminh = *Plus grand nombre (le) Soustraction (Minuende)*
Eksilme = Tenakus = *Décroissement*
Ekzemek = Müsamere yapmak = *Exercer*
Ekzey = Müsamere, temrin = *Exercice*
Elips = Kat'ı nakıs = *Ellipse*
Elipsoidal = Mücessem kat'ı nakısî = *Ellipsoïdal*
Elipsoit = Mücessem kat'ı nakıs = *Ellipsoïde*
Eliptik = Kat'ı nakısî = *Elliptique*
En büyük = Âzamî = *Maximum*
En büyük eğim çizgisi = Meyli âzam hattı = *Ligne de la plus grande pente*
En büyük ortak bölen = Kasımı müştereki azam = *Plus grand commun diviseur (le)*
En küçük = Asgarî = *Minimum*
En küçük katortak = Misli müştereki asgar = *Plus petit commun multiple (le)*
Eplikat = Tatbik, tatbikat = *Application*
Ergi = İcra = *Réduction*
Erginmez = Gayrı kabili irca = *Irréductible*
Erginir = Kabili irca = *Réductible*
Ergirmek = İrca etmek = *Réduire*
Ertel = Tertip = *Ordonnée*
Ertelemek = Tertip etmek = *Ordonner*
Ertey = Mertebe = *Ordre*
Eşit (=) = Müsavi = *Egal*
Eşitlik = Müsavat = *Egalité*
Eşitleyin = Müsavi olarak = *Egalement*
Eşkenar dörtgen = Main = *Losange*
Eşkenar paralelyüz = Main yüzlü cisim = *Rhomboèdre*
Eşkenar üçgen = Müsellesi mütesaviyüladla = *Triangle équilatéral*
Eğim = Meyil = *Pente*
Eğlim = Meyil, inhiraf = *Inclinaison*

F

Faiz = Faiz = *Intérêt*
Faktör = Âmil = *Facteur*
Fark = Fark = *Différence*
Farklı = Farklı = *Distinct*
Faydaları eşitlemek = Tevhidi mahreç = *Réduire au même dénominateur*
Finiksel hesap = Hesabı asgarı namütenahi = *Calcul infinitésimal*
Fokus = Mihrak = *Foyer*
Formül = Düstur = *Formule*

G

Gelir = İrat = *Rente*
Genel = Umumî = *Général*
Genel kesir = Umumî kesir = *Fraction générale*
Genelleştirme = Tamim = *Généralisation*
Genelleştirmek = Tamim etmek = *Généraliser*
Genellik = Umumiyet = *Généralité*
Geometri = Hendese = *Géométrie*
Geometrik il = Mahalli hendesî = *Lieu géométrique*
Geometrik ulam = Hendesî silsilei alelvilâ = *Progression géométrique*
Gerçeklemek = Tahakkuk ettirmek = *Réaliser*
Gerek = Lâzım = *Nécessaire*
Gereklik = Lüzum = *Nécessité*
Gerek ve yeter şart = Lâzım ve kâfi şart = *Condition nécessaire et suffisante*
Giğme = Tırnak, giğme = *Guillemet*
Göçertim = Tebdili mevzi = *Déplacement*
Göçertmek = Tebdili mevzi etmek = *Déplacer*
Göçey = Müteharrik = *Mobile*
Gönye = Gönye = *Equerre*
Görev (göref) = Tabi = *Fonction*

Görevlerin değişeyi = Tabilerin tahavvülü = *Variation des fonctions*
Grafik = Grafik olarak = *Graphique*
Grafik = Grafik = *Graphique*
Grafikle gösterme = Grafikle irae = *Représentation graphique*
Gram = Gram = *Gramme*
Güç = Kuvvet, takat = *Puissance*

H

Hacım = Hacım = *Volume*
Hacımların bindelik sayılması = Hacımların âşarî usulde okunması = *Numération millésimale des volumes*
Hacım ölçüleri = Hacım mesahası = *Mesures des volumes*
Hal = Hal = *Cas*
Harmoni = Ahenk = *Harmonie*
Harmonik = Müellef = *Harmonique*
Hata = Hata = *Erreur*
Helis = Helezon = *Helice*
Helisiğ = Helezonî = *Hélicin*
Helisoit = Helezon şekilli = *Hélicoïde*
Helisoital = Helezonî = *Hélicoïdal*
Hemzaman = Hemzaman = *Simultané*
Hemzamanelyin = Hemzaman, müttehidülvakit = *Simultanement*
Hesap = Hesap = *Calcul*
Hesap cetveli = Hesap cetveli = *Règle à calcul*
Heterogen = Gayrı mütecanis = *Hétérogène*
Hiperbol = Kat'ı zait = *Hyperbole*
Hiperbolik = Kat'ı zaidî = *Hyperbolique*
Hiperboloit = Mücessem kat'ı zait = *Hyperboloïde*
Hiperboloidal = Mücessem kat'ı zaidî = *Hyperboloïdal*
Homogen = Mütecanis = *Homogène*
Homografik = Homografik = *Homographique*
Homolog = Nazîr, mümasil, müteşabihen mevzu = *Homologue*
Homologi = Teşabüh = *Homologie*
Homotesi = Müsalemet = *Homothétie*
Homotetik = Mümasil = *Homothétique*
Hulâsa, rezüme = Hulâsa = *Résumé*
Huzma = Huzme = *Faisceau*
Hüküm = Hüküm = *Conclusion*

I

Iraksak = Mütebait = *Divergent*
Iraksay = Tebaüt = *Divergence*

İ

İç = Dahilî, dahil = *Intérieur*
İç açı = Dahilî zaviye = *Angle intérieur*
İçbükey = Mukaar = *Concave*
İçdayire = Dahilen mersum daire = *Cercle inscrit*
İçpoligon = Dahilen mersum mudalla = *Polygone inscrit*
İçten = Dahilen = *Intérieurement*
İçters (açı) = Dahilen mütebadil = *Alterne-interne*
İçyarıçap = Nısıf kutru kaim = *Apothème*
İfade = İfade = *Expression*
İğkat kök = Muzaaf cezir = *Racine double*
İhtar = İhtar = *Remarque*
İki kareli denkley = İki murabbalı muadele = *Equation bicarrée*
İki terimli = İki hadli = *Binôme*
İkiyüzeyin açı = İki vecihli zaviye = *Angle dièdre*
İkizkenar üçgen = Mütesaviyüssakeyn müselles = *Triangle isocèle*
İkizkenar yamuk = Sakeyn şibih münharif = *Trapèze isocèle*
İlim = İlim = *Science*
İlk, birinci = Evvel, birinci = *Premier*
İlkel = Mukaddem = *Préliminaire*

İlkin = Evvelâ, birinci olarak = *Premièrement*
İlkleyin = Mukaddem olarak = *Préliminairement*
İlksel = İptidaî = *Primitif*
İmsel = Mümasil = *Similaire*
İmsiy = Mümaselet = *Similarité*
İmsiy = Mümaselet = *Similitude*
İndeğ = Müş'ir = *Indice*
İndirmek = Tenzil etmek = *Abaisser*
İpotetik = Farazî = *Hypothétique*
İpotez = Faraziye = *Hypothèse*
İrdeleme = Münakaşa = *Discussion*
İregil, kaide = Kaide = *Règle*
Iskonto = Iskonto = *Escompte*
İspat = İspat = *Démonstration*
İspatlamak = İspat etmek = *Démontrer*
İstereografi = Menavirüttasvir = *Stéréographie*
İstereografik = Menazirüttasvirî = *Stéréographique*
İsterğ = İster = *Stère*
İşaret = İşaret = *Signe*
İz = İsir = *Trace (la)*
İzdüşel = İrtisamî = *Projectif*
İzdüşüm = Mürtesem = *Projection*
İzdüşürmek = İrtisam ettirmek = *Projeter*

K

Kalan = Baki = *Reste*
Kalınlık = Sihan = *Epaisseur*
Kapak = Takke = *Calotte*
Kapital = Sermaye = *Capital*
Kapsığ birimi = İstiap vahidi kıyasîsi = *Unité de capacité ou de contenance*
Kare = Murabba = *Carré*
Kare kök = Cezri murabba = *Racine carrée*
Kareye yükseltmek = Terbi etmek = *Elever au carré*
Karışım = Halîta = *Mélange*
Karışık devirli ondalık kesir = Kesri âşarîi devrîi mürekkep = *Fraction décimale périodique mixte*
Karışıt = Mahlût = *Mélangé*
Karıştırmak = Halîta yapmak = *Mélanger*
Karmaşık sayı = Muhtelit adet = *Nombre Complexe*
Karşılaştırma = Mukayese = *Comparaison*
Karşılaştırma düzeyi = Mukayese müstevisi = *Plan de comparaison*
Karşılaştırmak = Mukayese etmek = *Comparer*
Karşıt = Mütekabil, mukabil = *Réciproque*
Karşıtilgi = Tekabül = *Correspondance*
Karşıtilgin = Mütekabil = *Correspondant*
Karşıtlayın = Mütekabilen = *Réciproquement*
Karşıtlık = Mütekabiliyet = *Réciprocité*
Kat = Misil = *Multiple*
Katıy = Sulb = *Solide*
Katlı çiftemetre = Katlanan dubl metre = *Double mètre pliant*
Katlı metre = Katlanan metre = *Mètre pliant*
Katmerli faiz = Faizi mürekkep = *Intérêt composé*
Katortak = Misli müşterek = *Commun multiple*
Kenar = Dılı = *Côté*
Kenarortay = Hattı vâsıt = *Médiane (la)*
Kental = eKntal = *Quintal*
Kesek = Hattı katı = *Sécante (la)*
Kesek = Katı = *Sécant*
Kesik (koni) = Nakıs (mahrut) = *Tronc (de cône)*
Kesik piramit = Nakıs ehram = *Tronc de pyramide*
Kesir = Kesir = *Fraction*
Kesişey = Mütekatı = *Concourant*
Kesit = Makta = *Section*
Kesriğ sayı = Kesrî adet = *Nombre fractionnaire*
Kırık çizgi = Hattı münkesir = *Ligne brisée*
Kısaltı = İhtisar = *Abréviation*
Kısaltmak = İhtisar etmek = *Abréger*
Kısım = Fasıl = *Chapitre*
Kilometre küp = Kilometre mikâbı = *Kilomètre cube*
Kiriş = Veter = *Corde*

Koeficiyant = Emsal = *Coefficient*
Koerteller = Kemmiyeti vaziyeler = *Coordonnées*
Kondurma = İnşa, tersim = *Construction*
Kondurmak = İnşa etmek, tersim etmek = *Construire*
Koni = Mahrut = *Cône*
Konik = Mahrutî = *Conique*
Konik = Mahrutiye = *Conique (la)*
Konkre sayı = Müşahhas adet = *Nombre concret*
Komölçülmez sayı = Gayrı müşterekül mikyas adet = *Nombre incommensurable*
Komölçülür sayı = *Müşterekülmikyas adet* = *Nombre commensurable*
Konşu = Mütevali, müteakıp = *Consécutif*
Kot = Rakım = *Cote*
Koteğ geometri = Hendesei murakkama = *Géométrie cotée*
Kotlamak = Rakımlamak = *Coter*
Kök = Cezir = *Racine*
Kökel, kök işareti = Cezriye, cezrî = *Radical*
Köşegen = Kutur = *Diagonale*
Köşeli parantez = Köşeli muteriza = *Crochet*
Köşe, tepe = Re's = *Sommet*
Kural = Netice, lâzıme = *Corollaire*
Kurgal = Hayalî = *Fictif*
Kurgal sayı = Mehvum adet = *Nombre imaginaire*
Kutbik = Kutbî = *Pôlaire*
Kutup = Kutup = *Pôle*
Kuvvet = Kuvvet = *Force*
Kuvvet ekseni = Cezrî mihver = *Axe radical*
Kübik = Mikâbî = *Cubique*
Küp = Mikâp = *Cube*
Küp kök = Cezri mikâp = *Racine cubique*

L

Limit = Gaye = *Limite*
Limitlemek (sınırlamak) = Tahdit etmek = *Limiter*
Limitsiz = Gayrı mahdut = *Illimité*
Litre = Litre = *Litre*
Logaritma = Logaritma = *Logarithme*
Logaritma tablosu = Logaritma cetveli = *Tableau de Logarithmes*

M

Maden = Maden = *Métal*
Madeniğ = Madenî = *Métallique*
(Madeniğ şerit) onometre = (Madenî şerit) dekametre = *Décamètre (ruban métallique)*
Mantal hesap = Zihnî hesap = *Calcul mental*
Matematik = Riyaziye = *Mathématique*
Matematikci = Riyaziyeci = *Mathématicien*
Matematikleyin = Birriyaziye = *Mathématiquement*
Merkez = Merkez = *Centre*
Merkezaçı = Merkezî zaviye = *Angle au centre*
Meselâ = Meselâ = *Exemple (par)*
Metod = Usul = *Méthode*
Metre = Metre = *Mètre*
Metre kare = Metre murabbaı = *Mètre carré (m^2)*
Metre karenin askatları = Metre murabbaının eczası = *Sous-multiples du mètre carré*
Metre küp = Metre mikâbı = *Mètre cube*
Metre küpün askatları = Metre mikâbının eczası = *Sous-multiples du mètre cube*
Metre küpün katları = Metre mikâbının ez'afı = *Multiples du mètre cube*

Metrenin askatları = Metrenin eczası = *Sous-multipels du mètre*

Metre sistemi, metrik sistem = Metre usulü, metre sistemi = *Système métrique*

Milyardametre = Milimikron = *Millimicron*

Milyarlar bölüğü = Milyarlar cümlesi = *Classe des milliards ou billions (la)*

Milyondametre (Mikron) = Mikron = *Micron*

Milyonlar bölüğü = Milyonlar cümlesi = *Classe des millions (la)*

Milyonometre = Megametre = *Mégamètre*

Misal = Misal = *Exemple*

Mutlak = Mutlak = *Absolu*

Mutlak değer = Mutlak kıymet = *Valeur absolue*

Müddet = Müddet = *Temps*

N

Negatif = Menfi = *Négatif*

Negatif sayı = Menfi adet = *Nombre négatif*

Neğbiley = Meçhul = *Inconnu*

Neğçift sayı = Tek adet = *Nombre impair*

Neğeşitlik = Gayrı musavat = *Inégalité*

Neğrasyonel sayı = Gayrı muntak adet = *Nombre irrationnel*

Neharmoni = Ahenksizlik = *Anharmonie*

Neharmonik (oran) = Nisbeti muzaafa = *Rapport anharmonique*

Netice = Netice = *Conséquence*

Netice = Netice = *Resultat*

Nokta = Nokta = *Point*

Nomal = Nâzım = *Normale*

Nomal altı = Tahtı nâzım = *Sous-normale*

Notlama = İşaretleme, notlama = *Notation*

Notlamak = İşaret etmek = *Noter*

Nul = Sıfır = *Nul*

Numara = Numara = *Numéro*

Numaralamak = Numaralamak = *Numéroter*

Numaralama, numaralanma = Numaralama, numerotaj = *Numérotage*

Numaralanmış = Numaralanmış = *Numéroté*

Nümerik değer = Adedî kıymet = *Valeur numérique*

Nümerik ekzey = Adedî temrin = *Exercice numérique*

Nümerik, sayıca = Adedî = *Numérique*

Nümerik üstünlük = Adedî faikıyet = *Supériorité numérique*

O

Obligasyon = Tahvilât = *Obligation*

Ok = Sehim = *Flèche*

Olamaz = Gayrı mümkün = *Impossible*

Olamaz çözey = Gayrı mümkün hal = *Solution impossible*

Onda- = Desi- = *Déci-*

Onda (1/10 : Bir onda veyahut onda bir; 2/10 : İki onda yahut onda iki) = *Onda* = *Dixième*

Ondagram = Desigram = *Décigramme*

Ondaisterğ = Desi ister = *Decistère*

Ondalık = Âşarî = *Décimal*

Ondalitre = Desilitre = *Décilitre*

Ondalık logaritma = Âşarî logaritma = *Logarithme décimal*

Ondalık sayı = Âşarî adet = *Nombre décimal*

Ondalık sayılar = Adatı aşariye = *Nombres décimaux*

Ondametre = Desimetre = *Décimètre*

Ondametre kare = Desimetre murabbaı = *Décimètre carré*

Ondalık kısım = Kısmı âşarî = *Mantisse*

Ondametre küp = Desimetre mikâbı = *Décimètre cube*

Onluk = Aşere = *Dizaine*

Onluklar = Aşerat = *Dizaines (les)*
Ono- = Deka- = *Déca-*
Onogram = Dekagram = *Décagramme*
Onolitre = Dekalitre = *Décalitre*
Onometre = Dekametre = *Décamètre*
Onometre kare = Dekametre murabbaı = *Décamètre carré*
Onometre küp = Dekametre mikâbı = *Décamètre cube*
Oput açı = Zaviyei münferice = *Angle obtus*
Oputüçgen = Münferiç zaviyeli müselles = *Triangle obtusangle*
Oran = Nisbet = *Rapport*
Oranlay = Nisbeten = *Proportionnement*
Oranlayın = Mütenasiben = *Proportionnellement*
Oranlı = Mütenasip = *Proportionnel*
Orantı = Tenasüp = *Proportion*
Orantör = Minkale = *Rapporteur*
Orijin, baş = Mebde = *Origine*
Ortaç = Müşterek = *Commun*
Ortadikey = Dılın ortasından çıkan amut = *Médiatrice (la)*
Ortak bölen = Kasımı müşterek = *Diviseur Commun*
Ortakoran = Vasatı müntenasip = *Moyenne proportionnelle*
Ortalama = Vasatî = *Moyenne*
Ortalar = Vasateyn = *Moyens (les)*
Ortay = Munassıf, nâsıf = *Bissecteur, -trice*
Ortay = Vasıt = *Médian, e*
Oval = Beyzî = *Ovale*
Oval = Beyzî = *Ovale (l')*

Ö

Ödev = Vazife = *Devoir*
Ökül = Umumî totale = *Somme totale*
Ökül yüzey = Mecmuu satıh = *Surface totale*
Ölçek = Mikyas = *Echelle*
Ön = Ön = *Avant*
Öney çizgiler = Cephe hatları = *Lignes frontales*
Öneydüzey = Cephe müstevisi = *Plan de front*
Öylem, idem = Keza = *İdem*
Özbeyan = İfade = *Enoncé*
Özbeyanlama = İfade = *Enonciation*
Özbeyanlamak = İfade etmek = *Enoncer*
Özbeyanlay = İfadevî = *Enonciatif*
Özdeş = Mutabık = *Identique*
Özdeşleme = Mutabakat, ayniyet (hüviyetini tespit) = *Identification*
Özdeşlemek = Tatbik etmek, mutabakaten müsavi kılmak (tesbiti hüviyet etmek) = *Identifier*
Özdeşelyin = Mutabakaten = *Identiquement*
Özdeşlik = Mutabakat, ayniyet (hüviyet) = *Identité*
Özelik = Hassa = *Propriété*
Özellik = Hususiyet = *aPrticularité*
Özel, özgü = Hususî = *Particulier*
Özgü = Has = *Propre*
Özlük, nitelik = Keyfiyet = *Qualité*

P

Parabol = Kat'ı mükâfi = *Parabole*
Parabolik = Mükâfi = *Parabolique*
Paraboloidal = Mücessem kat'ı mükâfevî = *Paraboloïdal*
Paraboloit = Mücessem kat'ı mükâfi = *Paraboloïde*
Paragraf = Paragraf = *Paragraphe*
Paralel çizgiler = Müvazi hatlar = *Lignes parallèles*
Paralelkenar = Mütevaziyüladla = *Parallélogramme*
Paraleller = Muvazi hatlar = *Parallèles*
Paralelyüz = Mütevaziyüssütuh = *Parallélépipède*

Parantez = Parantez, mutarıza = *Paranthèse*
Parça (çizgi, yay ve eğri için) = Kıta = *Ségment (le)*
Parti = Kısım, bap = *Partie*
Pay = Suret = *Numérateur*
Payda = Mahreç = *Dénominateur*
Paydadan kurtarmak = *Mahreçten kurtarmak* = *Chasseur les dénominateurs*
Pergel = Pergel = *Compas*
Perspektiv = Menazirî = *Perspective*
Piramidal = Ehramî = *Pyramidal*
Piramit = Ehram = *Pyramide*
Poligon = Mudalla = *Polygone*
Postulağ = Mevzua = *Postulat*
Pozitif = Müsbet = *Positif*
Pozitif sayı = Müsbet adet = *Nombre positif*
Prensip = Mebde, prensip = *Principe*
Prensipal nomal = Nâzımı aslî = *Normale principale*
Prim = Sigorta akçası v.s. = *Prime*
Primitif görev = Aslî tabi = *Fonction primitive*
Problem = Mesele = *Problème*
Pürüzma = Menşur = *Prisme (le)*
Pürüzmatik = Menşurî = *Prismatique*

R

Rakam = Rakam = *Chiffre*
Rasyonel sayı = Muntak adet = *Nombre rationnel*
Reel sayı, gerçek sayı = Hakikî adet = *Nombre réel*
Resim = Resim = *Dessin*
Resimlemek = Resmetmek = *Dessiner*
Romen rakamları = Romen rakamları = *Chiffres romains*

S

Sabit = Sabit = *Fixe*
Sabitleyin = Sabit surette = *Fixement*
Sadeleme, sadeleştirme = İhtisar = *Réduction*
Sadeleme; sadeleştirme = İhtisar = *Simplification*
Sadeleştirmek, sadeleme = İhtisar etmek = *Simplifier*
Sadeelştirmek, sadelemek = İhtisar etmek = *Réduire*
Sağağ = Hakikî = *Véritable*
Sağığ = Doğru = *Vrai*
Sağıt = Hakikat = *Vérité*
Sağıtlamak = İspat etmek = *Prouver*
Sağıtalnabilir = Kabili ispat = *Prouvable*
Sağlama = Tahkik = *Vérification*
Sağlamak = Tahkik etmek = *Vérifier*
Sağlanabilir = Kabili tahkik = *Vérifiable*
Sağlay, sağıtlay = Mizan = *Preuve*
Saniye = Saniye = *Seconde*
Sapık = Yesarî = *Gauche*
Saptama = Tesbit = *Fixation*
Saptamak = Tesbit etmek = *Fixer*
Saptanmış = Tesbit edilmiş = *Fixé*
Sayı = Adet = *Nombre*
Sayıca = Adedî olarak = *Numériquement*
Sayılama = Tadat ve terkim = *Numération*
Sayılmak = Tadat edilmek = *Nombrer (se)*
Sayılmış = Sayılmış, madut = *Nombré*
Sayıl ulam = Adedi silsilei alelvilâ = *Progression arithmétique*
Sayal (kelimeler) = Esmai âdat = *Numératifs (mots)*
Saymak = Tâdat etmek = *Nombrer*
Sekizgen = Müsemmen = *Octogone*
Sekizyüzley = Zusemaniyetülvücuh = *Octaèdre*
Seri = Silsile = *Série*
Sıfır = Sıfır = *Zéro*
Sıframak = Sıfıra müsavi kılmak = *Annuler*
Sınırlamak, tariflemek = Tahdit etmek, tarif etmek = *Définir*
Sınırlanır, tariflenir = Kabili tahdit, kabili tarif = *Définissable*

Sınırlanmış, tariflenmiş = Mahdut, muarref = *Défini*
Sınıralım, kesinleyin = Katiyyen = *Définitivement*
Sınırlay, kesin = Kat'î = *Définitif*
Sıra = Sıra = *Rang*
Silindir = Üstüvane = *Cylindre*
Simetri = Tenazur = *Symétrie*
Simetrice = Mütenaziran = *Symétriquement*
Simetrik = Mütenazır, tenazurî = *Symétrique*
Şirket = Şirket = *Société*
Sistem = Usul = *Système*
Sonsuz = Namütenahi = *Infini*
Sonsuz, değterminsiz = Namütenahi, gayrı muarref, gayrı muayyen = *Indéfini*
Sonsuz doğru = Gayrımahdut müstakim = *Droite indéfinie*
Sonsuzleyin = Namütenahi olarak = *Infiniment*
Sonsuzluk = Namütenahiyet = *Infinité*
Sonsuzluk = Namütenahiyet = *Infinitude*
Soru = **Mesele, sual** = *Question*
Söyel = Şifahî = *Oral*
Sunuşmaz = Mücanip = *Asymptote*
Sürel = Mütemadi = *Continuel*
Süreli = Mütemadi = *Continu*
Süresiz = Munkati = *Discontinu*
Sürey = Temadi = *Continuation*
Süreyleyin = Mütemadiyen = *Continuellement*
Süreylik = Mütemadiyet = *Continuité*
Sürmek = Devam etmek = *Continuer*
Süyüt = Mütevaliye = *Suite*

Ş

Şart = Şart = *Condition*
Şekil = Şekil = *Figure*
Şekil = Şekil = *Forme*
(Şerit) çiftemetre = Dubl metre (şerit) = *Double mètre (ruban)*
(Şerit) metre = (Şerit) metre = *Mètre (ruban)*
(Şerit) onometre = (Şerit) dekametre = *Décamètre (ruban)*

T

Taban = Kaide = *Base*
Tabiğ sayı = Tabiî adet = *Nombre naturel*
Tam kısım = Tam kısım, farika = *Partie entière*
Tam kısım (olgaritmada) = Kısmı tam = *Caractéristique*
Tam sayı = Adedî tam = *Nombre entier*
Tarif, sınırlam = Tarif, tahdit = *Définition*
Tasarığ geometri = Tersimî hendese = *Géométrie descriptive*
Teget kirişaçı = Veter mümas zaviye = *Angle entre une tangente et une corde*
Teğet = Hattı mümas = *Tangente (la)*
Teğet = Mümas = *Tangent, e*
Teğet altı = Tahtı mümas = *Sous-tangent*
Teketmek = Tevhit etmek = *Unifier*
Tekrarlama = Tekrar = *Récapitulation*
Temel = Esasî = *Fondamental*
Temel = Esas = *Fondament*
Teorem = Dava = *Théorème*
Teori = Nazariye = *Théorie*
Terim = Had = *Terme*
Terim, terminğ = Nihayet = *Terme*
Terminey = Münteha = *Terminaison*
Terminlemek = Nihayet vermek = *Terminer*
Terminoloji = Mephası ıstılahat, ıstılahat = *Terminologie*
Terminolojik = eMphası ıstılahata müteallik olarak = *Terminologique*
Terminus = Münteha = *Terminus*
Tersaçı = Re'sen mukabil (zaviye) = *Opposé par le sommet (angle)*
Tersbirley, ters = Makûs = *Inverse*

Tersbirlik = Akis = *Inversion*
Ters oranlı = aMkûsen mütenasip = *Inversement proportionnel*
Toğ = Faiz fiati = *Taux*
Ton = Ton = *Tonne*
Toplam = Yekûn = *Somme*
Toplamak = Cemetmek = *Additionner*
Toplanacak sayılar = Cemedilecek adetler = *Nombres à additionner (les)*
Toplay = Cem = *Addition*
Tutay = Tevkifat = *Retenue*
Tükel kare = Murabbaı tam = *Carré parfait*
Tükey açı = Ttem zaviye = *Angle couvrant tout le plan*
Tümey = Tamam(ı) = *Complément (le)*
Tümey = Tamamlıyan = *Complémentaire*
Tümlemek = Tamamlamak = *Compléter*
Türem = Fazla = *Abscisse*
Türeme = İştikak = *Dérivation*
Türetmek = İştikak ettirmek, müştakkını almak = *Dériver*
Türer = Kabili iştikak = *Dérivable*
Türev = **Müştak** = *Dérivé*

U

Uç, son = Münteha = *Extrémité*
Ulam = Silsilei alelvilâ = *Progression*
Ulam değişmesi = Darıbı müşterek = *Raison (d'une progression géométrique)*
Ulam değişmezi = Fazlı müşterek = *Raison (d'une progression arithmétique)*
Ulaştırmak = Vasletmek = *Joindre*
Ulayı kesir = Kesri mütevali = *Fraction continue*
Uzaklık = Mesafe = *Distance*
Uzam = İmtidat, vüsat = *Etendue*
Uzantı = İmtidat = *Prolongement*
Uzay = Feza, mekân = *Espace*
Uzay geometri = Mücessem hendese = *Géométrie dans l'espace*
Uzunluk = Tûl = *Longueur*

Ü

Üçgen = Müselles = *Triangle*
Üçgen = Müsellesî ehram = *Pyramide triangulaire*
Üçgen pürüzma = Müsellesî menşur = *Prisme triangulaire*
Üçlük kaidesi = Basit selâse kaidesi = *Règle de trois simple*
Üçyüzeyin açı = Üç vecihli zaviye = *Angle trièdre*
Üstel (üs) = Üs = *Exposant*

V

Varsayık = Farazî = *Supposé*
Varsaymak = Farzetmek = *Supposer*
Vektör = Şua = *Vecteur*

Y

Yakınsak = Mütekaribe, mütekarip = *Convergent*
Yakınsay = Mütekaribelik = *Convergence*
Yaklaşık değer = Takribî krymet = *Valeur approchée*
Yaklaşık değer = Takribî krymet = *Valeur approximative*
Yamuk = Şibih münharif = *Trapèze*
Yanal = Canibî = *Latéral*

İSTANBUL KÜTÜPHANESİ

Yanal yüzey = Canibî satıh = *Surface latérale*
Yanay doğruları = Cephe müstakimleri = *Droites de profil*
Yan, terim = Taraf, had = *Membre*
Yanay = Profil = *Profil*
Yarıçap = Nısıf kutur = *Rayon*
Yarıdoğru = Nısıf müstakim = *Demi droite*
Yaruy = Şua = *Rayon*
Yatay = Ufkî çizgi = *Horizontal (l')*
Yatay = Ufkî = *Horizontal*
Yatay düzey = Ufkî sathı müstevi = *Surface plan horizontal*
Yatık açı = Müstakim zaviye = *Angle plat*
Yay = Kavis = *Arc*
Yaypayı = Kıt'aı daire = *Ségment (le)*
Yazal = Tahrirî = *Ecrit*
Yedigen = Müsebba = *Heptagone*
Yer çizgi = Hattı zemin = *Ligne de terre*
Yeter = Kâfi = *Suffisant*
Yeterlik = Kifayet = *Suffisance*
Yıldızıy = Necmî = *Etoilé*
Yoksonu = Nihayetsiz = *Sans fin*
Yön = Cihet = *Sens*
Yöndeş açılar = Mütevafık zaviyeler = *Angles correspondants*
Yönet = Cihetleme = *Orientation*
Yönetik = Müvecceh = *Dirigé*
Yönetik = Cihetlenmiş = *Orienté*
Yönetlenmek = Cihetlenmek = *Orienter (s')*
Yönetmek = Tevcih etmek = *Orienter*
Yücelti = İrtifa = *Altitude*
Yüksek değer = Yüksek krymet = *Valeur supérieure*
Yükseklik = İrtifa = *Hauteur*
Yükseltmek = İkame etmek = *Elever*
Yüre = Küre = *Sphère*
Yüreçap = Küre kutru = *Diamètre de la sphère*
(Yüre) kuşağı = Mıntakai (küre) = *Zone (de la sphère)*
Yürevik = Kürevî = *Sphérique*
Yüreyarıçap = Küre nısıf kutru = *Rayon de la sphère*
Yüz = Vecih = *Face*
Yüzarğ = Hektar = *Hectare*
Yüzde = Yüzde = *Centième*
Yüzde = Yüzde = *Pourcent*
Yüzde- = Santi- = *Centi-*
Yüzdearğ = Santiar = *Centiare*
Yüzdegram = Santigram = *Centigramme*
Yüzdelitre = Santilitre = *Centilitre*
Yüzdemetre = Santimetre = *Centimètre*
Yüzdemetre kare = Santimetre murabbaı = *Centimètre carré*
Yüzdemetre küp = Santimetre mikâbı = *Centimètre cube*
Yüzdey = Yüzde nisbeti = *Pourcentage*
Yüzey = Satıh = *Surface*
Yüzeylerin yüzdelik sayılması = Satıhların aşarî usulde okunması = *Numération centesimale des surfaces*
Yüzey ölçüleri = Satıh mesahası = *Mesure de surface ou de superficie*
Yüzlük = Mie = *Centaine*
Yüzlükler = Miat = *Centaines (les)*
Yüzo- = Hekto- = *Hecto-*
Yüzogram = Hektogram = *Hectogramme*
Yüzolitre = Hektolitre = *Hectolitre*
Yüzometre = Hektometre = *Hectomètre*
Yüzometre kare = Hektometre murabbaı = *Hectomètre carré*
Yüzometre küp = Hektometre mikâbı = *Hectomètre cube*

Z

Zıt = Zıt = *Contraire*

MATEMATİK TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Adadı aşariye = *Nombres décimaux* = **Ondalık sayılar**

Adedî = *Numérique* = **Nümerik, sayıca**

Adedî faikıyet = *Supériorité numérique* = **Nümerik üstünlük**

Adedî kıymet = *Valeur numérique* = **Nümerik değer**

Adedî olarak = *Numériquement* = **Sayıca**

Adedî silsilei alelvilâ = *Progression arithmétique* = **Sayıl ulam**

Adedi tam = *Nombre entier* = **Tam sayı**

Adedî temrin = *Exercice numérique* = **Nümerik ekzey**

Adet = *Nombre* = **Sayı**

Adi kesir = *Fraction ordinaire* = **Bayağı kesir**

Ahadı basite cümlesi = *Classe des unités simples (la)* = **Birimler bölüğü (sade birimler, onluk birimler, yüzlük birimler)**

Ahenk = *Harmonie* = **Harmoni**

Ahenksizlik = *Anharmonie* = **Neharmoni**

Akis = *Inversion* = **Tersbirlik**

Akisce nazîr = *Antihomologue* = **Antihomolog**

Âlet = *Instrument* = **Âlet**

Amali erbaa = *Quatres opérations (les)* = **Dört işlev**

Âmil = *Facteur* = **Faktör**

Amudî = *Penpendiculaire* = **Dikey**

Amut = *Perpendiculaire (la)* = **Dikey**

Ar = *Are* = **Arğ**

Asgarî = *Minimum* = **En küçük**

Aslî adet = *Nombre premier* = **Asal sayı**

Aslî tabi = *Fonction primitive* = **Primitif görev**

Âşarî = *Décimal* = **Ondalık**

Âşarî adet = *Nombre décimal* = **Ondalık sayı**

Âşarî logaritma = *Logarithme décimal* = **Ondalık logaritma**

Aşerat = *Dizaines (les)* = **Onluklar**

Aşere = *Dizaine* = **Onluk**

Ayak = *Pied* = **Ayak**

Âzamî = *Maximum* = **En büyük**

B

Baki = *Reste* = **Kalan**

Basit kesir = *Fraction simple* = **Basit kesir**

Basit selâse kaidesi = *Règle de trois simple* = **Üçlü kaidesi**

Baskül = *Bascule* = **Baskül**

Beyzî = *Ovale* = **Oval**

Beyzî = *Ovale (l')* = **Oval**

Binde = *Millième* = **Binde**

Binde birler = *Millièmes (les)* = **Bindeler**

Binler cümlesi = *Classe des milles (la)* = **Binler bölüğü**

Bir hadli (zuhaddivahit) = *Monôme* = **Bir terimli**

Birriyaziye = *Mathématiquement* = **Matematikleyin**

Buut = *Dimension* = **Boyut**

C

Canibî = *Latéral* = **Yanal**
Canibî satıh = *Surface latérale* = **Yanal yüzey**
Cebir = *Algèbre* = **Cebir**
Cebrî = *Algèbrique* = **Cebrik**
Cem = *Addition* = **Toplay**
Cemedilecek adetler = *Nombres à additionner (les)* = **Toplanacak sayılar**
Cemetmek = *Additionner* = **Toplamak**
Cephe hatları = *Lignes frontales* = **Öney çizgiler**
Cephe müstakimleri = *Droites de profil* = **Yanay doğruları**
Cephe müstevisi = *Plan de front* = **Öney-düzey**
Cetvel = *Règle* = **Cetvel**
Cezir = *Racine* = **Kök**
Cezrî mihver = *Axe radical* = **Kuvvet ekseni**
Cezri mikâp = *Racine cubique* = **Küp kök**
Cezri murabba = *Racine carrée* = **Kare kök**
Cezriye, cezrî = *Radical* = **Kökel, kök işareti**
Cihet = *Sens* = **Yön**
Cihetleme = *Orientation* = **Yönet**
Cihetlenmek = *Orienter (s')* = **Yönetlemek**
Cihetlenmiş = *Orienté* = **Yönetik**
Cisim = *Corps* = **Cisim**
Cümle = *Classe* = **Bölük**

Ç

Çift adet = *Nombre paire* = **Çift sayı**
Çizmek, resmetmek = *Tracer* = **Çizmek**
Çok vecihli şekil = *Polyèdre (le)* = **Çok yüzlü**
Çok vecihli şekilde = *Polyèdre* = **Çok yüzlü**
Çok vecihli zaviye = *Angle polyèdre* = **Bol-düzeyin açı**

D

Dahilen = *Intérieurement* = **İçten**
Dahilen mersum daire = *Cercle inscrit* = **İçdayire**
Dahilen mersum mudalla = *Polygone inscrit* = **İçpoligon**
Dahilen mütebadil = *Alterne-interne* = **İç-ters (açı)**
Dahilî, dahil = *Intérieur* = **İç**
Dahilî zaviye = *Angle intérieur* = **İçaçı**
Daire = *Cercle* = **Dayire**
Dairevî = *Circulaire* = **Dayirevik**
Dakika = *Minute* = **Dakka**
Dalle = *Déterminant* = **Değterminliyen**
Dara = *Tare* = **Dara**
Darıbı müşterek = *Raison (d'une progression géométrique)* = **Ulam değişmezi**
Dava = *Théorème* = **Teorem**
Deka = *Déca-* = **Ono-**
Dekagram = *Décagramme* = **Onogram**
Dekalitre = *Décalitre* = **Onolitre**
Dekametre = *Décamètre* = **Onometre**
Dekametre mikâbı = *Décamètre cube* = **Onometre küp**
Dekametre murabbaı = *Décamètre carré* = **Onometre kare**
Derece = *Degré* = **Derece**
Desi- = *Déci-* = **Onda-**
Desigram = *Décigramme* = **Ondagram**
Desi ister = *Decistère* = **Ondaisterğ**
Desilitre = *Décilitre* = **Ondalitre**
Desimetre = *Décimètre* = **Ondametre**
Desimetre mikâbı = *Décimètre cube* = **Ondametre küp**

Desimetre murabbaı = *Décimètre carré* = **Ondametre kare**
Devam etmek = *Continuer* = **Sürmek**
Devreden = *Rotatif* = **Döney**
Devrî = *Rotatoire* = **Dönel**
Devir, devran = *Rotation* = **Dönüğ**
Dılı = *Côté* = **Kenar**
Dıl'ı kaim = *Côté droit* = **Dikeyin kenar**
Dılın ortasından çıkan amut = *Médiatrice (la)* = **Ortadikey**
Doğru = *Vrai* = **Sağığ**
Dubl desimetre = *Double décimètre* = **Çift ondametre**
Dubl metre (şerit) = *Double mètre (ruban)* = **(Şerit) çiftemetre**
Düstur = *Formule* = **Formül**

E

Ecza = *Sous-multiple* = **Askat**
Ehram = *Pyramide* = **Piramit**
Ehramî = *Pyramidal* = **Piramidal**
Emsal = *Coefficient* = **Koeficiyant**
Esas = *Fondament* = **Temel**
Esasî = *Fondamental* = **Temel**
Esham = *Action* = **Aksiyon**
Esmai âdat = *Numératifs (mots)* = **Sayal (kelimeler)**
Etem zaviye = *Angle couvrant tout le plan* = **Tükey açı**
Evvel, birinci = *Premier* = **İlk, birinci**
Evvelâ, birinci olarak = *Premièrement* = **İlkin**

F

Faiz = *Intérêt* = **Faiz**
Faiz fiati = *Taux* = **Toğ**
Faizi mürekkep = *Intérêt composé* = **Katmerli faiz**
Farazî = *Supposé* = **Varsayık**
Farazî = *Hypothétique* = **İpotetik**
Faraziye = *Hypothèse* = **İpotez**
Faraziye = *Supposition* = **Varsayı**
Fark = *Différence* = **Fark**
Farklı = *Distinct* = **Farklı**
Farzetmek = *Supposer* = **Varsaymak**
Fasıl = *Chapitre* = **Kısım**
Fasıla = *Intervalle* = **Aralık**
Faslı müşterek = *Intersection* = **Arakesit**
Fayda = *Bénéfice* = **Asığ**
Fazla = *Abcisse* = **Türem**
Fazlı müşterek = *Raison (d'une progression arithmétique)* = **Ulam değişmezi**
Feza, mekân = *Espace* = **Uzay**

G

Gaye = *Limite* = **Limit**
Gayri kabili irca = *Irréductible* = **Erginmez**
Gayrı mahdut = *Illimité* = **Limitsiz**
Gayrımahdut müstakim = *Droite indéfinie* = **Sonsuz doğru**
Gayrı muayyen = *Indéterminé* = **Değterminsiz**
Gayrı muntak adet = *Nombre irrationnelle* = **Neğrasyonel sayı**
Gayrı musavat = *Inégalité* = **Neğeşitlik**
Gayrı mümkün = *Impossible* = **Olamaz**
Gayrı mümkün hal = *Solution impossible* = **Olamaz çözey**
Gayrı müşterekül mikyas adet = *Nombre incommensurable* = **Komölçülmez sayı**
Gayrı mütecanis = *Hétérogène* = **Heterogen**
Gönye = *Equerre* = **Gönye**

Grafik = *Graphique* = **Grafik**
Grafikle irae = *Représentation graphique* = **Grafikle gösterme**
Grafik olarak = *Graphique* = **Grafik**
Gram = *Gramme* = **Gram**
Güzergâh, taslak = *Tracé* = **Çizey, taslak**

H

Hacım = *Volume* = Hacım
Hacımların âşarî usulde okunması = *Numération millésimale des volumes* = **Hacımların bindelik sayılması**
Hacım mesahası = *Mesures des volumes* = **Hacım ölçüleri**
Had = *Terme* = **Terim**
Hadde zaviyeli müselles = *Triangle acutangle* = **Darüçgen**
Hakikat = *Vérité* = **Sağıt**
Hakikî = *Véritable* = **Sağağ**
Hakikî = *Effectif* = **Ebey**
Hakikî adet = *Nombre réel* = **Reel sayı, gerçek sayı**
Hale = *Solution* = **Çözey**
Hall = *Résolution* = **Çözüm**
Hal = *Cas* = **Hal**
Halîta = *Alliage* = **Alaşım**
Halîta = *Mélange* = **Karışım**
Halîta yapmak = *Méalnger* = **Karıştırmak**
Halledilmiş = *Résolu* = **Çözük**
Halletmek = *Résoudre* = **Çözmek**
Halli gayrı muayyen = *Solution indéterminée* = **Değterminsiz çözey**
Haricen = *Extérieurement* = **Dıştan**
Haricen mersum daire = *Cercle circonscrit* = **Dışdayire**
Haricen mersum mudalla = *Polygone circonscrit* = **Dışpoligon**
Haricen mütebadil = *Alterne-externe* = **Dışters (açı)**
Haricî, hariç = *Extérieur* = **Dış**
Harici kısmet = *Quotient* = **Bölüm**
Haricî zaviye = *Angle extérieur* = **Dışaçı**
Haricanilmerkez = *Excentrique* = **Dışmerkez**
Haricanilmerkezlik = *Excentricité* = **Dışmerkezlik**
Has = *Propre* = **Özgü**
Hasılı zarp = *Produit* = **Çarparığ**
Hassa = *Propriété* = **Özelik**
Hat = *Ligne* = **Çizgi**
Hata = *Erreur* = **Hata**
Hattî = *Linéaire* = **Çizgel**
Hattı katı = *Sécante (la)* = **Kesek**
Hattı mail = *Oblique (l')* = **Eğik**
Hattı munassıf, hattı nâsıf = *Bissectrice (la)* = **Açıortay**
Hattı mümas = *Tangente (la)* = **Teğet**
Hattı münhani = *Curviligne* = **Eğri, eğri çizgi**
Hattı münhani = *Ligne courbe* = **Eğri çizgi**
Hattı münkesir = *Ligne brisée* = **Kırık çizgi**
Hattı müstakim = *Ligne droite* = **Doğru çizgi**
Hattı rasim = *Ligne de rappel* = **Andıray çizgi**
Hattı üstüva = *Equateur* = **Denkter**
Hattı vâsıt = *Médiane (la)* = **Kenarortay**
Hattı zemin = *Ligne de terre* = **Yer çizgi**
Hayalî = *Fictif* = **Kurgal**
Hektar = *Hectare* = **Yüzarğ**
Hekto- = *Hecto-* = **Yüzo-**
Hektogram = *Hectogramme* = **Yüzoğram**
Hektolitre = *Hectolitre* = **Yüzolitre**
Hektometre = *Hectomètre* = **Yüzometre**
Hektometre mikâbı = *Hectomètre cube* = **Yüzometre küp**
Hektometre murabbaı = *Hectomètre carré* = **Yüzometre kare**
Helezon = *Hélice* = **Helis**
Helezonî = *Hélicin* = **Helisiğ**
Helezonî = *Hélicoïdal* = **Helisoital**
Helezon şekilli = *Hélicoïde* = **Helisoit**
Hemzaman = *Simultané* = **Hemzaman**
Hemzaman, müttehidülvakit = *Simultanement* = **Hemzamanleyin**
Hendese = *Géométrie* = **Geometri**
Hendesei murakkama = *Géométrie cotée* = **Koteğ geometri**

Hendesî silsilei alelvilâ = *Progression géométrique* = **Geometrik ulam**

Hesabı asgarî namütenahi = *Calcul infinitésimal* = **Finiksel hesap**

Hesap = *Calcul* = **Hesap**

Hesap cetveli = *Règle à calcul* = **Hesap cetveli**

Homografik = *Homographique* = **Homografik**

Hulâsa = *Résumé* = **Hulâsa, rezüme**

Hususî = *Particulier* = **Özel, özgü**

Hususiyet = *Particularité* = **Özellik**

Huzme = *Faisceau* = **Huzma**

Hüküm = *Conclusion* = **Hüküm**

I

Iskonto = *Escompte* = **Iskonto**

İfade = *Expression* = **İfade**

İfade = *Enoncé* = **Özbeyan**

İfade = *Enonciation* = **Özbeyanlama**

İfade etmek = *Enoncer* = **Özbeyanlamak**

İfadevî = *Enonciatif* = **Özbeyanlay**

İhtar = *Remarque* = **İhtar**

İhtisar = *Simplification* = **Sadeleme, sadeleştirme**

İhtisar = *Réduction* = **Sadeleme, sadeleştirme**

İhtisar = *Abréviation* = **Kısaltı**

İhtisar etmek = *Abréger* = **Kısaltmak**

İhtisar etmek = *Simplifier* = **Sadeleştirmek, sadeleme**

İhtisar etmek = *Réduire* = **Sadeleştirmek, sadelemek**

İkame etmek = *Elever* = **Yükseltmek**

İki hadli = *Binôme* = **İki terimli**

İki murabbalı muadele = *Equation biarrée* = **İki kareli denkley**

İki vecihli zaviye = *Angle dièdre* = **İkiyüzeyin açı**

İkmal eden = *Finissant* = **Bitiren**

İkmal etmek = *Finir* = **Bitirmek**

İlim = *Science* = **İlim**

İmtidat = *Prolongement* = **Uzantı**

İlmi hesap = *Arithmétique* = **Aritmetik**

İmtidat, vüsat = *Etendue* = **Uzam**

İnhina = *Courbure* = **Eğrilik**

İnitaf noktası = *Point d'inflexion* = **Dönüm noktası**

İnkişaf, tevsi = *Développement* = **Açılım**

İnkişaf ettirmek = *Développer* = **Açmak**

İnşa, tersim = *Construction* = **Kondurma**

İnşa etmek, tersim etmek = *Construire* = **Kondurmak**

İntıbak = *Coïncidence* = **Çakışma**

İntıbak etmek = *Coïncider* = **Çakışmak**

İptidaî = *Primitif* = **İlksel**

İrat = *Rente* = **Gelir**

İrca = *Réduction* = **Ergi**

İrca etmek = *Réduire* = **Ergirmek**

İrtifa = *Altitude* = **Yücelti**

İrtisam ettirmek = *Projeter* = **İzdüşürmek**

İrtisamî = *Projectif* = **İzdüşel**

İsir = *Trace (la)* = **İz**

İspat = *Démonstration* = **İspat**

İspat etmek = *Prouver* = **Sağıtlamak**

İspat etmek = *Démontrer* = **İspatlamak**

İster = *Stère* = **İsterğ**

İstiap vahidi kıyasîsi = *Unité de capacité ou de contenance* = **Kapsığ birimi**

İstikamet = *Direction* = **Direget**

İşaret = *Signe* = **İşaret**

İşaret etmek = *Noter* = **Notlamak**

İşaretleme, notlama = *Notation* = **Notlama**

İştikak = *Dérivation* = **Türeme**

İştikak ettirmek, müştakkını almak = *Dériver* = **Türetmek**

K

Kabili irca = *Réductible* = **Erginir**
Kabili ispat = *Prouvable* = **Sağıtlanabilir**
Kabili iştikak = *Dérivable* = **Türer**
Kabili tadat = *Enumérable* = **Ardısıra sayılabilen**
Kabili tahdit, kabili tarif = *Définissable* = **Sınırlanır, tariflenir**
Kabili tahkik = *Vérifiable* = **Sağlanabilir**
Kabiliyeti taksim = *Divisibilité* = **Bölünebilme**
Kâfi = *Suffisant* = **Yeter**
Kaide = *Règle* = **İregil, kaide**
Kaide = *Base* = **Taban**
Kaim = *Orthogonal* = **Dikgen**
Kaim menşur = *Prisme droit* = **Dikey pürüzma**

Kaim şibih münharif = *Trapèze rectangle* = **Dikey yamuk**
Kaim üstüvane = *Cylindre droit* = **Dikey silindir**
Kaim zaviyeli müselles = *Triangle rectangle* = **Dikey üçgen**
Kasımı müşterek = *Diviseur commun* = **Ortak bölen**
Kasımı müştereki azam = *Plus grand commun diviseur (le)* = **En büyük ortak bölen**
Katı = *Sécant* = **Kesek**
Kat'ı mükâfi = *Parabole* = **Parabol**
Kat'ı nakıs = *Ellipse* = **Elips**
Kat'ı nakısî = *Elliptique* = **Eliptik**
Katı zaidî = *Hyperbolique* = **Hiperbolik**
Katı zaît = *Hyperbole* = **Hiperbol**
Kat'î = *Définitif* = **Sınırlay, kesin**
Kat'iyyen = *Définitivement* = **Sınırlayın, Kesinelyin**
Katlanan dubl metre = *Double mètre pliant* = **Katlı çiftemetre**
Katlanan metre = *Mètre pliant* = **Katlı metre**
Kavis = *Arc* = **Yay**
Kaziye = *Proposition* = **Beyan**
Kemmiyet = *Quantité* = **Çokluk, nicelik**
Kemmiyeti vaziyeler = *Coordonnées* = **Koorteller**
Kental = *Quintal* = **Kental**
Kerrat cetveli = *Table de multiplication* = **Çarpay tablosu**
Kesir = *Fraction* = **Kesir**
Kesrî adet = *Nombre fractionnaire* = **Keriğ sayı**
Kesri âşarîi devrîi basit = *Fraction décimale périodique simple* = **Basit devirli ondalık kesir**
Kesri âşarîi devrîi mürekkep = *Fraction décimale périodique mixte* = **Karışık devirli ondalık kesir**
Kesri mütevali = *Fraction continue* = **Ulayı kesir**
Kesri müvellit = *Fraction génératrice* = **Doğuray kesir**
Keyfiyet = *Qualité* = **Özlük, nitelik**
Keza = *Idem* = **Öylem, idem**
Kısım, bap = *Partie* = **Parti**
Kısmı âşarî = *Mantisse* = **Ondalık kısım**
Kısmı tam = *Caractéristique* = **Tam kısım (logaritmada)**
Kıt'a = *Ségment (le)* = **Parça (çizgi, yay ve eğri için)**
Kıtâı daire = *Secteur* = **Dilim**
Kıt'ai daire = *Ségment (le)* = **Yaypayı**
Kıymet = *Valeur* = **Değer**
Kifayet = *Suffisance* = **Yeterlik**
Kilo- = *Kilo-* = **Bino-, kilo-**
Kiolgram = *Kilogramme* = **Binogram, kilogram**
Kiolmetre = *Kilomètre* = **Binometre, kilometre**
Kilometre mikâbı = *Kiolmètre cube* = **Kilometre küp**
Kiolmetre murabbaı = *Kiolmètre carré* = **Binometre kare, kilometre kare**
Köşeli muteriza = *Crochet* = **Köşeli parantez**
Kutbî = *Pôalire* = **Kutbik**
Kutup = *Pôle* = **Kutup**
Kutur = *Diamètre* = **Çap**

Kutur = *Diagonale* = **Köşegen**
Kuvvet = *Force* = **Kuvvet**
Kuvvet, (takat) = *Puissance* = **Güç**
Küre = *Sphère* = **Yüre**
Küre kutru = *Diamètre de la sphère* = **Yüreçap**
Küre nısıf kutru = *Rayon de la sphère* = **Yüreyarıçap**
Kürevî = *Sphérique* = **Yürevik**

L

Lâzım = *Nécessaire* = **Gerek**
Lâzım ve kâfi şart = *Condition nécessaire et suffisante* = **Gerek ve yeter şart**
Litre = *Litre* = **Litre**
Logaritma = *Logarithme* = **Logaritma**
Logaritma cetveli = *Tableau de logarithmes* = **Logaritma tablosu**
Lüzum = *Nécessité* = **Gereklik**

M

Madde = *Article* = **Artikliğ**
Maden = *Métal* = **Maden**
Madenî = *Métallique* = **Madeniğ**
(Madenî şerit) dekametre = *Décamètre (ruban métallique)* = **(Madeniğ şerit) onometre**
Mahalli hendesî = *Lieu géométrique* = **Geometrik il**
Mahdut, muarref = *Défini* = **Sınırlanmış, tariflenmiş**
Mahlût = *Mélangé* = **Karışıt**
Mahlût = *Allié* = **Alaşık**
Mahreç = *Dénominateur* = **Payda**
Mahreçten kurtarmak = *Chasser les dénominateurs* = **Paydadan kutarmak**
Mahrut = *Cône* = **Koni**
Mahrutî = *Conique* = **Konik**
Mahrutiye = *Conique (la)* = **Konik**
Mail = *Oblique* = **Eğik**
Mail menşur = *Prisme oblique* = **Eğik pürüzma**
Mail üstüvane = *Cylindre oblique* = **Eğik silindir**
Main = *Losange* = **Eşkenar dörtgen**
Main yüzlü cisim = *Rhomboèdre* = **Eşkenar paralelyüz**
Maksum = *Dividende* = **Bölünen**
Maksumunaleyh = *Diviseur* = **Bölen**
Makta = *Section* = **Kesit**
Makûs = *Inverse* = **Tersbirley, ters**
Makûsen mütenasip = *Inversement proportionnel* = **Ters oranlı**
Malûm = *Connu* = **Biley**
Matruh = *Soustractif* = **Çıkan**
Matruhünminh = *Plus grand nombre (le) [Soustraction] (Minuende)* = **Eksilen**
Mazrubata tefrik = *Mise en facteur* = **Çarpanlara ayırma**
Mazrubinfih = *Multiplicateur* = **Çarpılan**
Mazrup = *Facteur* = **Çarpan**
Mazrup = *Multiplicande* = **Çarpan**
Mebde = *Commencement* = **Başlangıç**
Mebde = *Origine* = **Orijin, baş**
Mebde, prensip = *Principe* = **Prensip**
Mecmuu cebrî = *Somme algèbrique* = **Cebrik toplama**
Mecmuu satıh = *Surface totale* = **Ökül yüzey**
Meçhul = *Inconnu* = **Neğbilyen**
Megametre = *Mégamètre* = **Milyonometre**
Me'huze = *Lemme* = **Almaç**
Menazirî = *Perspective* = **Perspektive**
Menazirüttasvir = *Stéréographie* = **İstereografi**
Menazirüttasvirî = *Stéréographique* = **İstereografik**
Menfi = *Négatif* = **Negatif**
Menfi adet = *Nombre négatif* = **Negatif sayı**
Menşur = *Prisme (le)* = **Pürüzma**

Menşurî = *Prismatique* = **Pürüzmatik**
Mephası ıstılahat, ıstılahat = *Terminologie* = **Terminoloji**
Mephası ıstılahata müteallik olarak = *Terminologique* = **Terminolojik**
Mepsuten müetnasip = *Directement proportionnel* = **Doğru oranlı**
Merkez = *Centre* = **Merkez**
Merkezî zaviye = *Angle au centre* = **Merkezaçı**
Mertebe = *Ordre* = **Ertey**
Mesafe = *Distance* = **Uzaklık**
Meselâ = *Exemple (par)* = **Meselâ**
Mesele = *Problème* = **Problem**
Mesele, sual = *Question* = **Soru**
Metre = *Mètre* = **Metre**
Metre cetveli = *Mètre droit* = **Doğru metre**
Metre mikâbı = *Mètre cube* = **Metre küp**
Metre mikâbının eczası = *Sous-multiples du mètre cube* = **Metre küpün askatları**
Metre mikâbının ez'afı = *Multiples du mètre cube* = **Metre küpün katları**
Metre murabbaı = *Mètre carré (m^2)* = **Metre kare**
Metre murabbaının eczası = *Sous-multiples du mètre carré* = **Metre karenin askatları**
Metrenin eczası = *Sous-multiples du mète* = **Metrenin askatları**
Metre usulü, metre sistemi = *Système métrique* = **Metre sistemi, metrik sistem**
Mevhum adet = *Nombre imaginaire* = **Kurgal sayı**
Mevkii amut = *Pied de la perpendiculaire* = **Dikey ayağı**
Mevzut = *Postulat* = **Postulağ**
Meyil, inhiraf = *Inclinaison* = **Eğlim**
Meyil = *Pente* = **Eğim**
Meyil mikyası = *Echelle de pente* = **Eğim ölçeği**
Meyli âzam hattı = *Ligne de la plus gande pente* = **En büyük eğim çizgisi**
Mıntakai (küre) = *Zone (de la sphère)* = **(Yüre) kuşağı**
Miat = *Centaines (les)* = **Yüzlükler**
Mie = *Centaine* = **Yüzlük**
Mihrak = *Foyer* = **Fokus**
Mihver = *Axe* = **Eksen**
Mikâbî = Cubique = **Kübik**
Mikâp = *Cube* = **Küp**
Mikron = *Micron* = **Milyonda metre (Mikron)**
Mikyas = *Echelle* = **Ölçek**
Mili- = *Mili-* = **Binde-**
Miligram = *Milligramme* = **Bindegram**
Mililitre = *Millilitre* = **Bindelitre**
Milimetre = *Millimètre* = **Bindemetre**
Milimetre mikâbı = *Millimètre cube* = **Bindemetre küp**
Milimetre murabbaı = *Millimètre carré* = **Bindemetre kare**
Milimikron = *Millimicron* = **Milyarda metre**
Milyarlar cümlesi = *Classe des milliards ou billions (la)* = **Milyarlar bölüğü**
Milyonlar cümlesi = *Classe des millions (la)* = **Milyonlar bölüğü**
Minkale = *Rapporteur* = **Orantör**
Misal = *Exemple* = **Misal**
Misil = *Multiple* = **Kat**
Misli müşterek = *Commun multiple* = **Katortak**
Misli müştereki asgar = *Plus petit commun multiple (le)* = **En küçük katortak**
Mizan = *Preuve* = **Sağlay, sağıtlay**
Muadele = *Equation* = **Denkley**
Muadelet = *Equivalence* = **Denkleşme**
Muadil = *Equivaelnt* = **Denk**
Muaddil, mütehavvil mutavassıt = *Paramètre* = **Aşırı, değişken**
Muayyen = *Déterminé* = **Değterminli**
Mudalla = *Polygone* = **Poligon**
Muhaddep = *Convexe* = **Dışbükey**
Muhalif = *Opposé* = **Aykırı, karşı**
Muhammes = *Pentagone* = **Beşgen**
Muhammesî menşur = *Prisme pentagonal* = **Beşgen pürüzma**
Muhavvile = *Tansformateur* = **Aktarığman**
Muhit, çevre = *Périmètre* = **Çevre**
Muhiti daire = *Circonférence* = **Çember**
Muhitî zaviye = *Angle inscrit* = **Çember açı**
Muhtelifüladla müselles = *Triangle scalène* = **Çeşitkenar üçgen**
Muhtelit adet = *Nombre complexe* = **Karmaşık sayı**
Mukaar = *Concave* = **İçbükey**

Mukaddem = *Préliminaire* = **İlkel**
Mukaddem olarak = *Préliminairement* = **İlkleyin**
Mukayese = *Comparaison* = **Karşılaştırma**
Mukayese etmek = *Comparer* = **Karşılaştırmak**
Mukayese müstevisi = *Plan de comparaison* = **Karşılaştırma düzeyi**
Musannif, nâsıf = *Bissecteur, -trice* = **Ortay**
Munkati = *Discontinu* = **Süresiz**
Muntabık = *Coïncident* = **Çakışık**
Muntak adet = *Nombre rationnelle* = **Rasyonel sayı**
Muntazam = *Régulier* = **Düzgün**
Muntazam muhammes = *Pentagone régulier* = **Düzgün beşgen**
Muntazam müseddes = *Hexagone régulier* = **Düzgün altıgen**
Murabba = *Carré* = **Kare**
Murabbaı tam = *Carré parfait* = **Tükel kare**
Mustatil = *Rectangle* = **Dikey dörtgen**
Mutabakat, ayniyet (Hüviyet) = *Identité* = **Özdeşlik**
Mutabakat, ayniyet (hüviyetini tespit) = *Identification* = **Özdeşleme**
Mutabakaten = *Identiquement* = **Özdeşleyin**
Mutabık = *Identique* = **Özdeş**
Mutlak = *Absolu* = **Mutlak**
Mutlak kıymet = *Valeur absolue* = **Mutlak değer**
Muvazi hatlar = *Parallèles* = **Paraleller**
Muzaaf cezir = *Racine double* = **İğkat kök**
Mücanip = *Asymptote* = **Sunuşmaz**
Mücavir zaviye = *Angle adjacent* = **Bitişik açı**
Mücerret adet = *Nombre abstrait* = **Abstre sayı**
Mücessem dılı = *Arête* = **Ayrıt**
Mücessem hendese = *Géométrie dans l'espace* = **Uzay geometri**
Mücessem kat'ı mükâfi = *Paraboloïde* = **Paraboloit**
Mücessem kat'ı mükâfevî = *Paraboloïdal* = **Paraboloidal**
Mücessem kat'ı nakıs = *Ellipsoïde* = **Elipsoit**
Mücessem kat'ı nakısî = *Ellipsoïdal* = **Elipsoidal**
Mücessem kat'ı zaidî = *Hypeboloïdal* = **Hiperboloidal**
Mücessem kat'ı zait = *Hypeboloïde* = **Hiperboloit**
Müddet = *Temps* = **Müddet**
Müdevvir = *Rotateur, -trice* = **Döndüren**
Müellef = *Harmonique* = **Harmonik**
Mükâfi = *Parabolique* = **Parabolik**
Mümarese, temrin = *Exercice* = **Ekzey**
Mümarese yapmak = *Exerce* = **Ekzemek**
Mümas = *Tangent, e* = **Teğet**
Mümaselet = *Similitude* = **İmsiy**
Mümaselet = *Similarité* = **İmsiy**
Mümaselet = *Homothésie* = **Homotesi**
Mümasil = *Similaire* = **İmsel**
Mümasil = *Homothétique* = **Homotetik**
Münakaşa = *Discussion* = **İrdeleme**
Münferiç zaviyeli müselles = *Triangle obtusangle* = **Oputüçgen**
Münhani = *Courbe* = **Eğri**
Münharif = *Quadrilatère* = **Dörtgen**
Münharif menşur = *Prisme quadrangulaire* = **Dörtgen pürüzma**
Münteha = *Terminaison* = **Terminey**
Münteha = *Terminus* = **Terminus**
Münteha = *Extrémité* = **Uç, son**
Mürekkep = *Composé* = **Bileşik**
Mürekkep kesir = *Fraction composée* = **Bileşik kesir**
Mürekkep selâse kaidesi = *Règle de trois composée* = **Çoküçlü kaidesi**
Mürtesem = *Projection* = **İzdüşüm**
Müsavat = *Egalité* = **Eşitlik**
Müsavi = *Egal* = **Eşit (=)**
Müsavi olarak = *Egalement* = **Eşitleyin**
Müsbet = *Positif* = **Pozitif**
Müsbet adet = *Nombre positif* = **Pozitif sayı**
Müsebba = *Heptagone* = **Yedigen**
Müseddes = *Hexagone* = **Altıgen**
Müseddesî menşur = *Prisme hexagonal* = **Altıgen pürüzma**
Müselles = *Triangle* = **Üçgen**
Müsellesî ehram = *Pyramide triangulaire* = **Üçgen piramit**

Müselles menşur = *Prisme triangulaire* = **Üçgen pürüzma**
Müsellesi mütesaviyüyadla = *Triangle équilatéral* = **Eşkenar üçgen**
Müsemmen = *Octogone* = **Sekizgen**
Müstakim = *Rectiligne* = **Doğru, doğru çizgi**
Müstakim = *Droite (la)* = **Doğru**
Müstakim, kaim = *Droit, -e* = **Doğru**
Müstakim kıt'ası = *Ségment de droite* = **Doğru parçası**
Müstakim zaviye = *Angle plat* = **Yatık açı**
Müstevi = *Plan* = **Düzey**
Müstevi hendese = *Géométrie plane* = **Düzey geometri**
Müşabehet = *Semblance* = **Benzerlik**
Müşabih = *Semblable* = **Benzer**
Müşabih hadler = *Termes semblables* = **Benzer terimler**
Müşabih hadlerin ihtisarı (ircaı) = *Réduction des termes semblables* = **Benzer terimleri sadeleştirme**
Müşahhas adet = *Nombre concret* = **Konkre sayı**
Müş'ir = *Indice* = **Indeğ**
Müştak = *Dérivé* = **Türev**
Müşterek = *Commun* = **Ortaç**
Müşterekülmikyas adet = *Nombre commensurable* = **Komölçülür sayı**
Müteakiben = *Successivement* = **Ardarda**
Müteakip = *Successif* = **Ardarda**
Mütearife = *Axiome* = **Aksiyom**
Mütebait = *Divergent* = **Iraksak**
Mütebayin âdat = *Nombres premiers entre eux* = **Aralarında asal sayılar**
Mütecanis = *Homogène* = **Homogen**
Müteharrik = *Mobile* = **Göçey**
Mütehavvil = *Transformé* = **Aktarık**
Mütehavvil = *Variable* = **Değişken**
Mütekabil = *Correspondant* = **Karşıtilgin**
Mütekabil, mukabil = *Réciproque* = **Karşıt**
Mütekabilen = *Réciproquement* = **Karşıtlayın**
Mütekabiliyet = *Réciprocité* = **Karşıtlık**
Mütekaribe, mütekarip = *Convergent* = **Yakınsak**
Mütekaribelik = *Convergence* = **Yakınsaklık**
Mütekatı = *Concourant* = **Kesişey**
Mütemadi = *Continuel* = **Sürel**
Mütemadi = *Continuel* = **Süreği**
Mütemadiyen = *Continuellement* = **Süreyleyin**
Mütemadiyet = *Continuité* = **Süreylik**
Mütemmim = *Supplément (le)* = **Bütey**
Mütemmim = *Supplémentaire* = **Bütey**
Mütenahi, müntehi = *Fini* = **Bitmiş, sınırlı**
Mütenasiben = *Proportionnellement* = **Oranlayın**
Mütenasip = *Proportionnel* = **Oranlı**
Mütenazır, tenazurî = *Symétrique* = **Simetrik**
Mütenazıren = *Symétriquement* = **Simetrice**
Mütenevvi = *Varié* = **Değişik**
Mütesaviyüssakeyn müselles = *Triangle isocèle* = **İkizkenar üçgen**
Mütevafık zaviyeler = *Angles correspondants* = **Yöndeş açılar**
Mütevali, müteakıp = *Consécutif* = **Konşu**
Mütevaliye = *Suite* = **Süyüt**
Mütevaziyüladla = *Parallélogramme* = **Paralelkenar**
Mütevaziyüssutuh = *Parallélépipède* = **Paralelyüz**
Müttehit = *Uni* = **Birleşik**
Müvazi hatlar = *Lignes parallèles* = **Paralel çizgiler**
Müvecceh = *Dirigé* = **Yönetik**
Müveccih = *Directeur, -trice* = **Diregen**
Müveccih = *Directrice* = **Diregen**
Müvellit = *Générateur, -trice* = **Doğuray**
Müvellit = *Génératrice (la)* = **Doğuray**
Müzdevice = *Conjugué* = **Çitik**

N

...nakıs... = *Moins* = **...eksi... (—)**
Nakıs ehram = *Tronc de pyramide* = **Kesik piramit**
Nakıs (mahrut) = *Tronc (de cône)* = **Kesik (koni)**
Namütenahi = *Infini* = **Sonsuz**

Namütenahi, gayrı muarref, gayrı muayyen = *Indéfini* = **Sonsuz, değterminsiz**
Namütenahi olarak = *Infiniment* = **Sonsuzleyin**
Namütenahiyet = *Infinité* = **Sonsuzluk**
Namütenahiyet = *Infinitude* = **Sonsuzluk**
Nazariye = *Théorie* = **Teori**
Nâzım = *Normale* = **Nomal**
Nâzımî aslî = *Normale principale* = **Prensipal nomal**
Nâzımı muzaaf = *Binormal* = **Beynomal**
Nazîr, mümasil, müteşabihen mevzu = *Homologue* = **Homolog**
Necmî = *Etoilé* = **Yıldızıy**
Netice = *Résultat* = **Netice**
Netice = *Conséquence* = **Netice**
Netice, lâzıme = *Corollaire* = **Kural**
Nısıf kutru kaim = *Apothème* = **İçyarıçap**
Nısıf kutur = *Rayon (du poligon régulier)* = **Dışyarıçap**
Nısıf kutur = *Rayon* = **Yarıçap**
Nısıf müstakim = *Demi droite* = **Yarıdoğru**
Nihayet = *Terme* = **Terim, terminğ**
Nihayetsiz = *Sans fin* = **Yoksonu**
Nihayet vermek = *Terminer* = **Terminlemek**
Nisbeten = *Proportionnement* = **Oranlay**
Nisbeti muzaafa = *Rapport anharmonique* = **Neharmonik (oran)**
Nisbet = *Rapport* = **Oran**
Nokta = *Point* = **Nokta**
Numara = *Numéro* = **Numara**
Numaralama, numerotaj = *Numérotage* = **Numaralama, numaralanma**
Numaralamak = *Numéroter* = **Numaralamak**
Numaralanmış = *Numéroté* = **Numaralanmış**

O

Onda = *Dixième* = Onda (1/10 : Bir onda veyahut onda bir; 2/10 : İki onda yahut onda iki)

Ö

Ön = *Avant* = Ön

P

Paragraf = *Paragraphe* = **Paragraf**
Parantez, mutarıza = *Paranthèse* = **Parantez**
Pergel = *Compas* = **Pergel**
Profil = *Profil* = **Yanay**

R

Rakam = *Chiffre* = **Rakam**
Rakım = *Cote* = **Kot**
Rakımlamak = *Coter* = **Kotlamak**
Re's = *Sommet* = **Köşe, tepe**
Re'sen mukabil (zaviye) = *Opposé par le sommet (angle)* = **Tersaçı**
Resim = *Dessin* = **Resim**
Resmetmek = *Dessiner* = **Resimlemek**
Riyaziye = *Mathématique* = **Matematik**
Riyaziyeci = *Mathématicien* = **Matematikçi**
Romen rakamları = *Chiffres romains* = **Romen rakamları**

S

Sabit = *Constant* = **Değişmez**
Sabit = *Fixe* = **Sabit**
Sabit surette = *Fixement* = **Sabitleyin**
Saha, mesahai sathiye = *Aire* = **Alan, yüzey ölçümü**
Sakeyn şibih münharif = *Trapèze isocèle* = **İkizkenar yamuk**
Saniye = *Seconde* = **Saniye**
Santi- = *Centi-* = **Yüzde-**
Santiar = *Centiare* = **Yüzdearğ**
Santigram = *Centigramme* = **Yüzdegram**
Santilitre = *Centlitre* = **Yüzdelitre**
Santimetre = *Centimètre* = **Yüzdemetre**
Santimetre mikâbı = *Centimètre cube* = **Yüzdemetre küp**
Santimetre murabbaı = *Centimètre carré* = **Yüzdetmetre kare**
Sathı münhani = *Surface courbe* = **Eğri yüzey**
Sathı müstevi = *Surface plane* = **Düzey**
Sathı müstevi = *Plan (le)* = **Düzey**
Satıh = *Surface* = **Yüzey**
Satıhların aşarî usulde okunması = *Numération centésimale des surfaces* = **Yüzeylerin yüzdelik sayılması**
Satıh mesahası = *Mesure de surface ou de superficie* = **Yüzey ölçüleri**
Sayılmış, madut = *Nombré* = **Sayılmış**
Sehim = *Flèche* = **Ok**
Sermaye = *Capital* = **Kapital**
Sıfır = *Zéro* = **Sıfır**
Sıfır = *Nul* = **Nul**
Sıfıra müsavi kılmak = *Annuler* = **Sıframak**
Sıra = *Rang* = **Sıra**
Sigorta akçası v. s. = *Prime* = **Prim**
Sihan = *Epaisseur* = **Kalınlık**
Silsile = *Serie* = **Seri**
Silsilei alelvilâ = *Progression* = **Ulam**
Sulb = *Solide* = **Katıy**
Suret = *Numéateur* = **Pay**

Ş

Şakul = *Verticale (la)* = Düşey
Şakul (aleti) = *Fil à plomb* = **Çekül**
Şakulî = *Vertical* = **Düşey**
Şart = *Condition* = **Şart**
Şekil = *Figure* = **Şekil**
Şekil = *Forme* = **Şekil**
(Şerit) dekametre = *Décamètre (ruban)* = **(Şerit) onometre**
(Şerit) metre = *Mètre (ruban)* = **(Şerti) metre**
Şibih münharif = *Trapèze* = **Yamuk**
Şifahî = *Oral* = **Söyel**
Şirket = *Société* = **Şirket**
Şua = *Rayon* = **Yaruy**
Şua = *Vecteur* = **Vektör**

T

Tabi = *Fonction* = **Görev (göref)**
Tabiî adet = *Nombre naturelle* = **Tabiğ sayı**
Tabilerin tahavvülü = *Variations des fonctions* = **Görevlerin değişeyi**
Tadat = *Enumération* = **Ardısıra sayma, ardarda sayma**
Tadat edilmek = *Nombrer (se)* = **Sayılmak**
Tadat etmek = *Enumérer* = **Ardarda saymak, ardısıra saymak**
Tâdat etmek = *Nombrer* = **Saymak**
Tadat ve terkim = *Numération* = **Sayılma**
Tahakkuk ettirmek = *Réaliser* = **Gerçeklemek**

Tahavvül = *Variation* = **Değişey**
Tahavvül = *Transformation* = **Aktarıy**
Tahdit etmek = *Limiter* = **Limitlemek (sınırlamak)**
Tahdit etmek, tarif etmek = *Définir* = **Sınırlamak, tariflemek**
Tahkik = *Vérification* = **Sağlama**
Tahkik etmek = *Vérifier* = **Sağlamak**
Tahrirî = *Ecrit* = **Yazal**
Tahtı nazım = *Sous-normale* = **Nomal altı**
Tahtı mümas = *Sous-tangent* = **Teğet altı**
Tahvilât = *Obligation* = **Obligasyon**
Tahvil etmek = *Transformer* = **Aktarığmak**
Takke = *Calotte* = **Kapak**
Takribî kıymet = *Vaelur approché* = **Yaklaşık değer**
Takribî kıymet = *Valeur approximative* = **Yaklaşık değer**
... taksim ... = *Divisé par* = **... Bölü ... (:)**
Taksim = *Division* = **Böley**
Taksim etmek = *Diviser* = **Bölmek**
Tamam(ı) = *Complément (le)* = **Tümey**
Tamamlamak = *Compléter* = **Tümlemek**
Tamamlıyan = *Complémentaire* = **Tümey**
Tamim = *Généralisation* = **Genelleştirme**
Tamim etmek = *Généraliser* = **Genelleştirmek**
Tam kısım, farika = *Partie entière* = **Tam kısım**
Taraf, had = *Membre* = **Yan, terim**
Tarafeyn = *Extrêmes* = **Dışlar**
Tarh = *Soustraction* = **Çıkay**
Tarhetmek = *Soustraire* = **Çıkarmak**
Tarif, tahdit = *Définition* = **Tarif, sınırlam**
Tasarruf sandığı = *Caisse d'épargne* = **Biriktirme sandığı**
Tatbik tatbikat = *Application* = **Eplikat**
Tatbik etmek, mutabakaten müsavi kılmak (tesbiti hüviyet etmek) = *Identifier* = **Özdeşlemek**
Tâyin = *Détermination* = **Değterminey**
Tayin etmek = *Déterminer* = **Değterminlemek**
Tâyinî = *Déterminatif* = **Değterminel**
Tebaüt = *Divergence* = **Iraksay**
Tebdil edilmiş = *Changé* = **Başkartığ**
Tebdil etmek = *Changer* = **Başkartmak**
Tebdili mevzi = *Déplacement* = **Göçertim**
Tebdili mevzi etmek = *Déplacer* = **Göçertmek**
Tebeddül = *Changement* = **Başkartmay**
Tefrik = *Décomposition* = **Ayrışım**
Tekabül = *Correspondance* = **Karşıtilgi**
Tek adet = *Nombre impair* = **Neğçift sayı**
Tekrar = *Récapitulation* = **Tekrarlama**
Temadi = *Continuation* = **Sürey**
Temas noktası = *Point de contact* = **Değme noktası**
Tenakus = *Décroissement* = **Eksilme**
Tenasüp = *Proportion* = **Orantı**
Tenazur = *Symétrie* = **Simetri**
Tenevvür etmek = *Varier* = **Değişmek**
Tenzil etmek = *Abaisser* = **İndirmek**
Terazi = *Balance* = **Balans**
Terbi etmek = *Eelver au carré* = **Kareye yükseltmek**
Terkip = *Composition* = **Bileşim**
Terkip etmek = *Composer* = **Bileştirmek**
Tersimî hendese = *Géométie descriptive* = **Tasarığ geometri**
Tertip = *Ordonnée* = **Ertel**
Tertip etmek = *Ordonner* = **Ertelemek**
Tesbit = *Fixation* = **Saptama**
Tesbit edilmiş = *Fixé* = **Saptanmış**
Tesbit etmek = *Fixer* = **Saptamak**
Teşabüh = *Homologie* = **Homologi**
Tevcih etmek = *Orienter* = **Yönetmek**
Tevhidi mahreç = *Réduire au même dénominateur* = **Paydaları eşitlemek**
Tevhit etmek = *Unifier* = **Teketmek**
Tevkifat = *Retenue* = **Tutay**
Tezayüt = *Accroissement* = **Artma**
Tırnak, giğme = *Guillemet* = **Giğme**
Ton = *Tonne* = **Ton**
Tûl = *Longueur* = **Uzunluk**

U

Ufkî = *Horizontal* = **Yatay**
Ufkî çizgi = *Horizontal (l')* = **Yatay**
Ufkî sathı müstevi = *Surface plan horizontale* = **Yatay düzey**

Umk = *Profondeur* = **Derinlik**
Umumî = *Général* = **Genel**
Umumî kesir = *Fraction générale* = **Genel kesir**
Umumî yekûn = *Somme totale* = **Ökül**
Umumiyet = *Généralité* = **Genellik**
Usul = *Système* = **Sistem**
Usul = *Méthode* = **Metod**

Ü

Üç vecihli zaviye = *Angle trièdre* = **Üçyüzeyin açı**
Üs = *Exposant* = **Üstel (üs)**
Üstüvane = *Cylindre* = **Silindir**

V

Vahide irca = *Réduction à l'unité* = **Bire ergi**
Vahide karip fazlalı harici kısmet = *Quotient à une près par excès* = **Bire yakın aşırı bölüm**
Vahide karip noksanlı harici kısmet = *Quotient à une près par défaut* = **Bire yakın eksili bölüm**
Vahit = *Unité* = **Birim**
Vasateyn = *Moyens (les)* = **Ortalar**
Vasatı mütenasip = *Moyenne proportionnelle* = **Ortakoran**
Vasatî = *Moyenne* = **Ortalama**
Vasıt = *Médian, e* = **Ortay**
Vasletmek = *Joindre* = **Ulaştırmak**
Vazife = *Devoir* = **Ödev**
Vaziyet = *Position* = **Durum**
Vecih = *Face* = **Yüz**
Veter = *Corde* = **Kiriş**
Veteri kaime = *Hypoténuse* = **Dikeyin çap**
Veter mümas zaviye = *Angle entre une tangente et une corde (l')* = **Teğet kirişaçı**

Y

Yarım metroluk cetvel = *Demi mètre droit* = **Doğru yarımetre**
Yegâne = *Unique* = **Birik**
Yegâne hal = *Solution unique* = **Biricik çözey**
Yekûn = *Somme* = **Toplam**
Yekûnu cebrî = *Total algébrique* = **Cebrik ökül**
Yesarî = *Gauche* = **Sapık**
Yüksek kıymet = *Valeur supérieure* = **Yüksek değer**
Yüzde = *Centième* = **Yüzde**
Yüzde = *Pourcent* = **Yüzde**
Yüzde nisbeti = *Pourcentage* = **Yüzdey**

Z

Zait = *Plus* = **Artı (+)**
Zarp = *Multiplication* = **Çarpay**
... zarp ... = *Multiplié par* = ... **çarpı** ... (×)
Zarbetmek = *Multiplier* = **Çarpmak**
Zaviye = *Angle* = **Açı**
Zaviyei hadde = *Angel aigu* = **Dar açı**
Zaviyei kaime = *Angle droit* = **Dikey açı**

Zaviyei münferice = *Angle obtus* = **Oput açı**

Zaviyei müsteviye = *Angle plan* = **Düzeyin açı**

Zıt = *Contraire* = **Zıt**

Zihnî hesap = *Calcul mental* = **Mantal hesap**

Zuerbaatülvücuh = *Tetraèdre* = **(1) Dörtyüzley, (2) üçgen piramit**

Zuhududu kesire = *Polynôme* = **Bol terimli**

Zusemaniyetülvücuh = *Octaèdre* = **Sekizyüzley**

MATEMATİK TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKÇE

A

Abaisser = Tenzil etmek = **İndirmek**
Abrèger = İhtisar etmek = **Kısaltmak**
Abrèviation = İhtisar = **Kısaltı**
Abscisse = Fazla = **Türem**
Absolu = Mutlak = **Mutlak**
Accroissement = Tezayüt = **Artma**
Action = Esham = **Aksiyon**
Addition = Cem = **Toplay**
Additionner = Cemetmek = **Toplamak**
Aire = Saha, mesahai sathiye = **Alan, yüzey ölçümü**
Algèbre = Cebir = **Cebir**
Algébrique = Cebrî = **Cebrik**
Alliage = Halîta = **Alaşım**
Allié = Mahlût = **Alaşık**
Alterne-externe = Haricen mütebadil = **Dışters (açı)**
Alterne-interne = Dahilen mütebadil = **İçters (açı)**
Altitude = İrtifa = **Yücelti**
Angle = Zaviye = **Açı**
Angle adjacent = Mücavir zaviye = **Bitişik açı**
Angle aigu = Zaviyei hadde = **Dar açı**
Angle au centre = Merkezî zaviye = **Merkezaçı**
Angle couvrant tout le plan = Etem zaviye = **Tükey açı**
Angle dièdre = İki vecihli zaviye = **İkiyüzeyin açı**
Angle droit = Zaviyei kaime = **Dikey açı**
Angle entre une tangente et une corde (l') = Veter mümas zaviye = **Teğet kirişaçı**
Angle extérieur = Haricî zaviye = **Dışaçı**
Angle inscrit = Muhitî zaviye = **Çemberaçı**
Angle intérieur = Dahilî zaviye = **İçaçı**
Angle obtus = Zaviyei münferice = **Opuı açı**
Angle plan = Zaviyei müsteviye = **Düzeyin açı**
Angle plat = Müstakim zaviye = **Yatık açı**
Angle polyèdre = Çok vecihli zaviye = **Bolyüzeyin açı**
Angles correspondants = Mütevafık zaviyeler = **Yöndeş açılar**
Angle trièdre = Üç vecihli zaviye = **Üçyüzeyin açı**
Anharmonie = Ahenksizlik = **Neharmoni**
Annuler = Sıfıra müsavi kılmak = **Sıframak**
Antihomologue = Akisce nazîr = **Antihomolog**
Apothème = Nısıf kutru kaim = **İçyarıçap**
Application = Tatbik, tatbikat = **Eplikat**
Arc = Kavis = **Yay**
Are = Ar = **Arğ**
Arête = Mücessem dılı = **Ayrıt**
Arithmétique = İlmi hesap = **Aritmetik**
Article = Madde = **Artikliğ**
Asymptote = Mücanip = **Sınuşmaz**
Avant = Ön = **Ön**
Axe = Mihver = **Eksen**
Axe radical = Cezrî mihver = **Kuvvet ekseni**
Axiome = Mütearife = **Aksiyom**

B

Balance = Terazi = **Balans**
Bascule = Baskül = **Baskül**
Base = Kaide = **Taban**
Bénéfice = Fayda = **Asığ**

Binôme = İki hadli = **İki terimli**
Binormal = Nâzımı muzaaf = **Beynomal**
Bissecteur, trice = Munassıf, nâsıf = **Ortay**
Bissectrice (la) = Hattı munassıf, hattı nâsıf = **Açıortay**

C

Caisse d'épargne = Tasarruf sandığı = **Biriktirme sandığı**
Calcul = Hesap = **Hesap**
Calcul infinitésimal = Hesabı asgarı namütenahi = **Finiksel hesap**
Calcul mental = Zihnî hesap = **Mantal hesap**
Calotte = Takke = **Kapak**
Capital = Sermaye = **Kapital**
Caractéristique = Kısmı tam = **Tam kısım (logaritmada)**
Carré = Murabba = **Kare**
Carré parfait = Murabbaı tam = **Tükel kare**
Cas = Hal = **Hal**
Centaine = Mie = **Yüzlük**
Centaines (les) = Miat = **Yüzlükler**
Centi- = Santi- = **Yüzde-**
Centiare = Santiar = **Yüzdearğ**
Centième = Yüzde = **Yüzde**
Centigramme = Santigram = **Yüzdegram**
Centilitre = Santilitre = **Yüzdelitre**
Centimètre = Santimetre = **Yüzdemetre**
Centimètre carré = Santimetre murabbaı = **Yüzdemetre kare**
Centimètre cube = Santimetre mikâbı = **Yüzdemetre küp**
Centre = Merkez = **Merkez**
Cercle = Daire = **Dayire**
Cercle circonscrit = Haricen mersum daire = **Dışdayire**
Cercle inscrit = Dahilen mersum daire = **İçdayire**
Changé = Tebdil edilmiş = **Başkartığ**
Changement = Tebeddül = **Başkartmay**
Changer = Tebdil etmek = **Başkartmak**
Chapitre = Fasıl = **Kısım**
Chasser les dénominateurs = Mahreçten kurtarmak = **Paydadan kurtarmak**
Chiffre = Rakam = **Rakam**
Chiffres romains = Romen rakamları = **Romen rakamları**
Circonférence = Muhiti daire = **Çember**
Circulaire = Dairevî = **Dayirevik**
Classe = Cümle = **Bölük**
Classe des milles (la) = Binler cümlesi = **Binler bölüğü**
Classe des milliards ou billions (la) = Milyarlar cümlesi = **Milyarlar bölüğü**
Classe des millions (la) = Milyonlar Cümlesi = **Milyonlar bölüğü**
Classe des unités simple (la) = Ahadı basite cümlesi = **Birimler bölüğü (sade birimler, onluk birimler, yüzlük birimler)**
Coefficient = Emsal = **Koeficiyant**
Coïncidence = İntıbak = **Çakışma**
Coïncident = Muntabık = **Çakışık**
Coïncider = İntıbak etmek = **Çakışmak**
Commencement = *Mebde* = **Başlangıç**
Commun = Müşterek = **Ortaç**
Commun multiple = Misli müşterek = **Katortak**
Comparaison = Mukayese = **Karşılaştırma**
Comparer = Mukayese etmek = **Karşılaştırmak**
Compas = Pergel = **Pergel**
Complément (le) = Tamam(ı) = **Tümey**
Complémentaire = Tamamlıyan = **Tümey**
Compléter = Tamamlamak = **Tümlemek**
Composé = Mürekkep = **Bileşik**
Composer = Terkip etmek = **Bileştirmek**
Composition = Terkip = **Bileşim**
Concave = Mukaar = **İçbükey**
Conclusion = Hüküm = **Hüküm**
Concourant = Mütekatı = **Kesişey**
Condition = Şart = **Şart**
Condition nécessaire et suffisante = Lâzım ve kâfi şart = **Gerek ve yeter şart**
Cône = Mahrut = **Koni**
Conique = Mahrutî = **Konik**
Conique (la) = Mahrutiye = **Konik**
Conjugué = Müzdevice = **Çitik**
Connu = Malûm = **Biley**

Consécutif = Mütevali, müteakıp = **Konşu**
Conséquence = Netice = **Netice**
Constant = Sabit = **Değişmez**
Construction = İnşa, tersim = **Kondurma**
Construire = İnşa etmek, tersim etmek = **Kondurmak**
Continu = Mütemadi = **Süreli**
Continuation = Temadi = **Sürey**
Continuel = Mütemadi = **Sürel**
Continuellement = Mütemadiyen = **Süreyleyin**
Continuer = Devam etmek = **Sürmek**
Continuité = Mütemadiyet = **Süreylik**
Contraire = Zıt = **Zıt**
Convergence = Mütekaribelik = **Yakınsay**
Convergent = Mütekaribe, mütekarip = **Yakınsak**
Convexe = Muhaddep = **Dışbükey**
Coordonnées = Kemmiyeti vaziyeler = **Koerteller**
Corde = Veter = **Kiriş**
Corollaire = Netice, lâzıme = **Kural**
Corps = Cisim = **Cisim**
Correspondance = Tekabül = **Karşıtilgi**
Correspondant = Mütekabil = **Karşıtilgin**
Cote = Rakım = **Kot**
Côté = Dılı = **Kenar**
Côté droit = Dıl'ı kaim = **Dikeyin kenar**
Coter = Rakımlamak = **Kotlamak**
Courbe = Münhani = **Eğri**
Courbure = İnhina = **Eğrilik**
Crochet = Köşeli muteriza = **Köşeli parantez**
Cube = Mikâp = **Küp**
Cubique = Mikâbî = **Kübik**
Curviligne = Hattı münhani = **Eğri, eğri çizgi**
Cylindre = Üstüvane = **Silindir**
Cylindre droit = Kaim üstüvane = **Dikey silindir**
Cylindre oblique = Mail üstüvane = **Eğik silindir**

D

Déca- = Deka- = **Ono-**
Décagramme = Dekagram = **Onogram**
Décalitre = Desilitre = **Onolitre**
Décamètre = Dekametre = **Onometre**
Décamètre (ruban) = (Şerit) dekametre = **(Şerit) onometre**
Décamètre (ruban métallique) = (Madenî şerit) dekametre = **(Madeniğ şerit) onometre**
Décamètre carré = Dekametre murabbaı = **Onometre kare**
Décamètre cube = Dekametre mikâbı = **Onometre küp**
Déci- = Desi- = **Onda-**
Décigramme = Desigram = **Ondagram**
Décilitre = Desilitre = **Ondalitre**
Décimal = Âşarî = **Ondalık**
Décimètre = Desimetre = **Ondametre**
Décimètre carré = Desimetre murabbaı = **Ondametre kare**
Décimètre cube = Desimetre mikâbı = **Ondametre küp**
Décistère = Desi ister = **Ondaisterğ**
Décomposition = Tefrik = **Ayrışım**
Décroissement = Tenakus = **Eksilme**
Défini = Mahdut, muarref = **Sınırlanmış, tariflenmiş**
Définir = Tahdit etmek, tarif etmek, = **Sınırlamak, tariflemek**
Définissable = Kabili tahdit, kabili tarif = **Sınırlanır, tariflenir**
Définitif = Kat'î = **Sınırlay, kesin**
Définition = Tarif, tahdit = **Tarif, sınırlam**
Définitivement = Katiyyen = **Sınırlayın, kesinleyin**
Degré = Derece = **Derece**
Demi droite = Nısıf müstakim = **Yarıdoğru**
Demi mètre droit = Yarım metrolık cetvel = **Doğru yarımetre**
Démonstration = İspat = **İspat**
Démontrer = İspat etmek = **İspatlamak**
Dénominateur = Mahreç = **Payda**
Déplacement = Tebdili mevzi = **Göçertim**

Déplacer = Tebdili mevzi etmek = **Göçertmek**
Dérivable = Kabili iştikak = **Türer**
Dérivation = İştikak = **Türeme**
Dérivé = Müştak = **Türev**
Dériver = İştikak ettirmek, müştakkını almak = **Türetmek**
Dessin = Resim = **Resim**
Dessiner = Resmetmek = **Resimlemek**
Déterminant = Dalle = **Değterminliyen**
Déterminatif = Tâyinî = **Değterminel**
Détermination = Tâyin = **Değterminey**
Déterminé = Muayyen = **Değterminli**
Déterminer = Tayin etmek = **Değterminlemek**
Développement = İnkişaf, tevsi = **Açılım**
Développer = İnkişaf ettirmek = **Açmak**
Devoir = Vazife = **Ödev**
Diagonale = Kutur = **Köşegen**
Diamètre = Kutur = **Çap**
Diamètre de la sphère = Küre kutru = **Yüreçap**
Différence = Fark = **Fark**
Dimension = Buut = **Boyut**
Directement proportionnel = Mepsuten mütenasip = **Doğru oranlı**
Directeur, trice = Müveccih = **Diregen**
Direction = İstikamet = **Direget**
Directrice = Müveccih = **Diregen**
Dirigé = Müvecceh = **Yönetik**
Discontinu = Munkati = **Süresiz**
Discussion = Münakaşa = **İrdeleme**
Distance = Mesafe = **Uzaklık**
Distinct = Farklı = **Farklı**
Divergence = Tebaüt = **Iraksay**
Divergent = Mütebait = **Iraksak**
Dividende = Maksume = **Bölünen**
Divisé par = . . . taksim . . . = **. . . bölü . . . (:)**
Diviser = Taksim etmek = **Bölmek**
Diviseur = Maksumunaleyh = **Bölen**
Diviseur commun = Kasımı müşterek = **Ortak bölen**
Divisibilité = Kabiliyeti taksim = **Bölünebilme**
Division = Taksim = **Böley**
Dixième = Onda = **Onda (1/10 : Bir onda veyahut onda bir; 2/10 : İki onda yahut onda iki)**
Dizaine = Aşere = **Onluk**
Dizaines (les) = Aşerat = **Onluklar**
Double décimètre = Dubl desimetre = **Çift ondametre**
Double mètre (ruban) = Dubl metre (şerit) = **(Şerit) çiftemetre**
Double mètre pliant = Katlanan dubl metre = **Katlı çiftemetre**
Droit, e = Müstakim = **Doğru**
Droite (la) = Müstakim = **Doğru**
Droite indéfinie = Gayrımahdut müstakim = **Sonsuz doğru**
Droites de profil = Cephe müstakimleri = **Yanay doğruları**

E

Echelle = Mikyas = **Ölçek**
Echelle de pente = Meyil mikyası = **Eğim ölçeği**
Ecrit = Tahrirî = **Yazal**
Effectif = Hakikî = **Ebey**
Egal = Müsavi = **Eşit (=)**
Egalement = Müsavi olarak = **Eşitleyin**
Egalité = Müsavat = **Eşitlik**
Elever = İkame etmek = **Yükseltmek**
Elever au carré = Terbi etmek = **Kareye yükseltmek**
Ellipse = Kat'ı nakıs = **Elips**
Ellipsoïdal = Mücessem kat'ı nakısî = **Elipsoidal**
Ellipsoïde = Mücessem kat'ı nakıs = **Elipsoit**
Elliptique = Kat'ı nakısî = **Eliptik**
Enoncé = İfade = **Özbeyan**
Enoncer = İfade etmek = **Özbeyanlamak**
Enonciatif = İfadevî = **Özbeyanlay**
Enonciation = İfade = **Özbeyanlama**
Enumérable = Kabili tâdat = **Ardarda sayılabilen, ardısıra sayılabilen**
Enumération = Tadat = **Ardarda sayma, Ardısıra sayma**

Enumérer = Tadat etmek = **Ardarda saymak, ardısıra saymak**
Epaisseur = Sihan = **Kalınlık**
Equateur = Hattı üstüva = **Denkter**
Equation = Muadele = **Denkley**
Equation bicarrée = İki murabbalı muadele = **İki kareli denkley**
Equerre = Gönye = **Gönye**
Equivalence = Muadelet = **Denkleşme**
Equivalent = Muadil = **Denk**
Erreur = Hata = **Hata**
Escompte = Iskonto = **Iskonto**
Espace = Feza, mekân = **Uzay**
Etendue = İmtidat, vüsat = **Uzam**
Etoilé = Necmî = **Yıldızıy**
Excentricité = Haricanilmerkezlik = **Dışmerkezlik**
Excentrique = Haricanilmerkez = **Dışmerkez**
Exemple = Misal = **Misal**
Exemple (par) = Meselâ = **Meselâ**
Exercer = Mümarese yapmak = **Ekzemek**
Exercice = Mümarese, temrin = **Ekzey**
Exercice numérique = Adedî temrin = **Nümerik ekzey**
Exposant = Üs = **Üstel (üs)**
Expression = İfade = **İfade**
Extérieur = Haricî, hariç = **Dış**
Extérieurement = Haricen = **Dıştan**
Extrèmes = Tarafeyn = **Dışlar**
Extrémité = Münteha = **Uç, son**

F

Face = Vecih = **Yüz**
Facteur = Mazrup = **Çarpan**
Facteur = Âmil = **Faktör**
Faisceau = Huzme = **Huzma**
Fictif = Hayalî = **Kurgal**
Figure = Şekil = **Şekil**
Fil à plomb = Şakul (aleti) = **Çekül**
Fini = Mütenahi, müntehi = **Bitmiş, sınırlı**
Finir = İkmal etmek = **Bitirmek**
Finissant = İkmal eden = **Bitiren**
Fixation = Tesbit = **Saptama**
Fixe = Sabit = **Sabit**
Fixé = Tesbit edilmiş = **Saptanmış**
Fixement = Sabit surette = **Sabitleyin**
Fixer = Tesbit etmek = **Saptamak**
Flèche = Sehim = **Ok**
Fonction = Tabi = **Görev (göref)**
Fonction primitive = Aslî tabi = **Primitif görev**
Fondament = Esas = **Temel**
Fondamental = Esasî = **Temel**
Force = Kuvvet = **Kuvvet**
Forme = Şekil = **Şekil**
Formule = Düstur = **Formül**
Foyer = Mihrak = **Fokus**
Fraction = Kesir = **Kesir**
Fraction composée = Mürekkep kesir = **Bileşik kesir**
Fraction continue = Kesri mütevali = **Ulayı kesir**
Farction décimale périodique mixte = Kesri âşarîi devrîi mürekkep = **Karışık devirli ondalık kesir**
Fraction décimale périodique simple = Kesri âşarîi devrîi basit = **Basit devirli ondalık kesir**
Fraction générale = Umumî kesir = **Genel kesir**
Fraction génératrice = Kesri müvellit = **Doğuray kesir**
Fraction ordinaire = Adi kesir = **Bayağı kesir**
Fraction simple = Basit kesir = **Basit kesir**

G

Gauche = Yesarî = **Sapık**
Général = Umumî = **Genel**
Généralisation = Tamim = **Genelleştirme**
Généraliser = Tamim etmek = **Genelleştirmek**
Généralité = Umumiyet = **Genellik**
Générateur, trice = Müvellit = **Doğuray**
Génératrice (la) = Müvellit = **Doğuray**
Géométrie = Hendese = **Geometri**
Géométrie cotée = Hendesei murakkama = **Koteğ geometri**
Géométrie descriptive = Tersimî hendese = **Tasarığ geometri**
Géométrie dans l'espace = Mücessem hendese = **Uzay geometri**
Géométrie plane = Müstevi hendese = **Düzey geometri**
Gramme = Gram = **Gram**
Graphique = Grafik olarak = **Grafik**
Graphique = Grafik = **Grafik**
Guillemet = Tırnak, giğme = **Giğme**

H

Harmonie = Ahenk = **Harmoni**
Harmonique = Müellef = **Harmonik**
Hauteur = İrtifa = **Yükseklik**
Hectare = Hektar = **Yüzarğ**
Hecto- = Hekto- = **Yüzo-**
Hectogramme = Hektogram = **Yüzogram**
Hectolitre = Hektolitre = **Yüzolitre**
Hectomètre = Hektometre = **Yüzometre**
Hectomètre carré = Hektometre murabbaı = **Yüzometre kare**
Hectomètre Cube = Hektometre mikâbı = **Yüzometre küp**
Helice = Helezon = **Helis**
Hélicien = Helezonî = **Helisiğ**
Hélicoïdal = Helezonî = **Helisoital**
Hélicoïde = Helezon şekilli = **Helisoit**
Heptagone = Müsebba = **Yedigen**
Hétérogène = Gayrı mütecanis = **Heterogen**
Hexagone = Müseddes = **Altıgen**
Hexagone régulier = Muntazam müseddes = **Düzgün altıgen**
Homogène = Mütecanis = **Homogen**
Homographique = Homografik = **Homografik**
Homologie = Teşabüh = **Homologi**
Homologue = Nazîr, mümasil, müteşabihen mevzu = **Homolog**
Homothétie = Mümaselet = **Homotesi**
Homothétique = Mümasil = **Homotetik**
Horizontal = Ufkî = **Yatay**
Horizontal (l') = Ufkî çizgi = **Yatay**
Hyperbole = Kat'ı zait = **Hiperbol**
Hyperbolique = Kat'ı zaidî = **Hiperbolik**
Hyperboloïdal = Mücessem kat'ı zaidî = **Hiperboloidal**
Hyperboloïde = Mücessem kat'ı zait = **Hiperboloit**
Hypoténuse = Veteri kaime = **Dikeyin çap**
Hypothèse = Faraziye = **İpotez**
Hypothétique = Farazî = **İpotetik**

I

Idem = Keza = **Öylem, idem**
Identification = Mutabakat, ayniyet (hüviyetini tespit) = **Özdeşleme**
Identifier = Tatbik etmek, mutabakaten müsavi kılmak (tesbiti hüviyet etmek) = **Özdeşlemek**

Identique = Mutabık = **Özdeş**
Identiquement = Mutabakaten = **Özdeşleyin**
Identité = Mutabakat, ayniyet (Hüviyet) = **Özdeşlik**
Illimité = Gayrı mahdut = **Limitsiz**
Impossible = Gayrı mümkün = **Olamaz**
Inclinaison = Meyil, inhiraf = **Eğlim**
Inconnu = Meçhul = **Neğbiley**
Indéfini = Namütenahi, gayrı muarref, gayrı muayyen = **Sonsuz, değterminsiz**
Indéterminé = Gayrı muayyen = **Değterminsiz**
Indice = Müş'ir = **İndeğ**
Inégalité = Gayrı musavat = **Neğeşitlik**
Infini = Namütenahi = **Sonsuz**
Infiniment = Namütenahi olarak = **Sonsuzleyin**
Infinité = Namütenahiyet = **Sonsuzluk**
Infinitude = Namütenahiyet = **Sonsuzluk**
Instrument = Âlet = **Âlet**
Intérêt = Faiz = **Faiz**
Intérêt composé = Faizi mürekkep = **Katmerli faiz**
Intérieur = Dahilî, dahil = **İç**
Intérieurement = Dahilen = **İçten**
Intersection = Faslı müşterek = **Arakesit**
Intervalle = Fasıla = **Aralık**
Inverse = Makûs = **Tersbirley, ters**
Inversement proportionel = Makûsen mütenasip = **Ters oranlı**
Inversion = Akis = **Tersbirlik**
Irréductible = Gayrı kabili irca = **Erginmez**
Joindre = Vasletmek = **Ulaştırmak**

K

Kilo- = Kilo- = **Bino-, Kilo-**
Kilogramme = Kilogram = **Binogram, kilogram**
Kilomètre = Kilometre = **Kilometre, Binometre**
Kilomètre carré = Kilometre murabbaı = **Binometre kare, kilometre kare**
Kilomètre cube = Kilometre mikâbı = **Kilometre küp**

L

Latéral = Canibî = **Yanal**
Lemme = Me'huze = **Almaç**
Lieu géométrique = Mahalli hendesî = **Gemetrik il**
Ligne = Hat = **Çizgi**
Ligne brisée = Hattı münkesir = **Kırık çizgi**
Ligne courbe = Hattı münhani = **Eğri çizgi**
Ligne droite = Hattı müstakim = **Doğru çizgi**
Lignes frontales = Cephe hatları = **Öney çizgiler**
Lignes parallèles = Müvazi hatlar = **Paralel çizgiler**
Ligne de la plus grande pente = Meyli azam hattı = **En büyük eğim çizgisi**
Ligne de rappel = Hattı rasim = **Andıray çizgi**
Ligne de terre = Hattı zemin = **Yer çizgi**
Limite = Gaye = **Limit**
Limiter = Tahdit etmek = **Limitlemek (sınırlamak)**
Linéaire = Hattî = **Çizgel**
Litre = Litre = **Litre**
Logarithme = Logaritma = **Logaritma**
Logarithme décimal = Âşarî logaritma = **Ondalık logaritma**
Longueur = Tûl = **Uzunluk**
Losange = Main = **Eşkenar dörtgen**

59 T. DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ

M

Mantisse = Kısmı âşarî = **Ondalık kısım**
Mathématicien = Riyaziyeci = **Matematikçi**
Mathématique = Riyaziye = **Matematik**
Mathématiquement = Birriyaziye = **Matematikleyin**
Maximum = Âzamî = **En büyük**
Médian, e = Vasıt = **Ortay**
Médiane (la) = Hattı vâsıt = **Kenarortay**
Médiatrice (la) = Dılın ortasından çıkan amut = **Ortadikey**
Mégamètre = Megametre = **Milyonometre**
Mélange = Halîta = **Karışım**
Mélangé = Mahlût = **Karışıt**
Mélanger = Halîta yapmak = **Karıştırmak**
Membre = Taraf, had = **Yan, terim**
Mesure de surface ou de superficie = Satıh mesahası = **Yüzey ölçüleri**
Mesures des volumes = Hacım mesahası = **Hacım ölçüleri**
Métal = Maden = **Maden**
Métallique = Madenî = **Madeniğ**
Méthode = Usul = **Metod**
Mètre = Metre = **Metre**
Mètre (ruban) = (Şerit) metre = **(Şerit) metre**
Mètre carré (m^2) = Metre murabbaı = **Metre kare**
Mètre cube = Metre mikâbı = **Metre küp**
Mètre droite = Metre cetveli = **Doğru metre**
Mètre pliant = Katlanan metre = **Katlı metre**
Micron = Mikron = **Milyondametre (Mikron)**
Milli- = Mili- = **Binde-**
Millième = Binde = **Binde**
Millièmes (les) = Binde birler = **Bindeler**
Milligramme = Miligram = **Bindegram**
Millilitre = Mililitre = **Bindelitre**
Millimètre = Milimetre = **Bindemetre**
Millimètre carré = Milimetre murabbaı = **Bindemetre kare**
Millimètre cube = Milimetre mikâbı = **Bindemetre küp**
Millimicron = Milimikron = **Milyardametre**
Minimum = Asgarî = **En küçük**
Minute = Dakika = **Dakka**
Mise en facteur = Mazrubata tefrik = **Çarpanlara ayırma**
Mobile = Müteharrik = **Göçey**
Moins = ... nakıs ... = ... **eksi** ... (—)
Monôme = Bir hadli "zuhaddivahit" = **Bir terimli**
Moyenne = Vasatî = **Ortalama**
Moyenne proportionnelle = Vasatı mütenasip = **Ortakoran**
Moyens (les) = Vasateyn = **Ortalar**
Multiple = Misil = **Kat**
Multiples du mètre cube = Metre mikâbının ez'afı = **Metre küpün katları**
Multiplicande = Mazrup = **Çarpan**
Multiplicateur = Mazrubunfih = **Çarpılan**
Multiplication = Zarp = **Çarpay**
Multiplié par = ... zarp ... = ... **Çarpı** ... (×)
Multiplier = Zarp etmek = **Çarpmak**

N

Nécessaire = **Lâzım** = **Gerek**
Nécessité = **Lüzum** = **Gereklik**
Négatif = Menfi = **Negatif**
Nombre = Adet = **Sayı**
Nombré = Sayılmış, madut = **Sayılmış**
Nombrer = Tâdat etmek = **Saymak**

Nombrer (se) = Tadat edilmek = **Sayılmak**
Nombre abstrait = Mücerret adet = **Abstre sayı**
Nombre commensurable = Müşterekülmikyas adet = **Komölçülür sayı**
Nombre Complexe = Muhtelit adet = **Karmaşık sayı**
Nombre concret = Müşahhas adet = **Konkre sayı**
Nombre décimal = Âşarî adet = **Ondalık sayı**
Nombre entier = Adedi tam = **Tam sayı**
Nombre fractionnaire = Kesrî adet = **Kesriğ sayı**
Nombre imaginaire = Mevhum adet = **Kurgal sayı**
Nombre impair = Tek adet = **Neğçift sayı**
Nombre incommensurable = Gayrı müşterekül mikyas adet = **Komölçülmez sayı**
Nombre irrationnelle = Gayrı muntak adet = **Neğrasyonel sayı**
Nombre naturelle = Tabiî adet = **Tabiğ sayı**
Nombre négatif = Menfi adet = **Negatif sayı**
Nombre pair = Çift adet = **Çift sayı**
Nombre positif = Müsbet adet = **Pozitif sayı**
Nombre premier = Aslî adet = **Asal sayı**
Nombre rationnelle = Muntak adet = **Rasyonel sayı**
Nombre réel = Hakikî adet = **Reel sayı,** gerçek sayı
Nombres à additionner (les) = Cem edilecek adetler = **Toplanacak sayılar**
Nombres décimaux = Adadı aşariye = **Ondalık sayılar**
Nombres premiers entre eux = Mütebayin âdat = **Aralarında asal sayılar**
Normale = Nâzım = **Nomal**
Normale principale = Nâzımı aslî = **Prensipal nomal**
Notation = İşaretleme, notlama = **Notlama**
Noter = İşaret etmek = **Notlamak**
Nul = Sıfır = **Nul**
Numérateur = Suret = **Pay**
Numératifs (mots) = Esmai âdat = **Sayal (kelimeler)**
Numération = Tadat ve terkim = **Sayılama**
Numération centesimale des surfaces = Satıhların aşarî usulde okunması = **Yüzeylerin yüzdelik sayılması**
Numération millésimale des volumes = Hacımların âşarî usulde okunması = **Hacımların bindelik sayılması**
Numérique = Adedî = **Nümerik, sayıca**
Numériquement = Adedî olarak = **Sayıca**
Numéro = Numara = **Numara**
Numérotage = Numaralama, numerotaj = **Numaralama, numaralanma**
Numéroté = Numaralanmış = **Numaralanmış**
Numéroter = Numaralamak = **Numaralamak**

O

Obligation = Tahvilât = **Obligasyon**
Oblique = Mail = **Eğik**
Oblique (l') = Hattı mail = **Eğik**
Octaèdre = Zusemaniyetülvücuh = **Sekizyüzley**
Octogone = Müsemmen = **Sekizgen**
Opposé = Muhalif = **Aykırı, karşı**
Opposé par le sommet (angle) = Re'sen mukabil (zaviye) = **Tersaçı**
Oral = Şifahî = **Söyel**
Ordonnée = Tertip = **Ertel**
Ordonner = Tertip etmek = **Ertelemek**
Ordre = Mertebe = **Ertey**
Orientation = Cihetleme = **Yönet**
Orienté = Cihetlenmiş = **Yönetik**
Orienter = Tevcih etmek = **Yönetmek**
Orienter (s') = Cihetlenmek = **Yönetlenmek**
Origine = Mebde = **Orijin, baş**
Orthogonal = Kaim = **Dikgen**
Ovale = Beyzî = **Oval**
Ovale (l') = Beyzî = **Oval**

P

Parabole = Kat'ı mükâfi = **Parabol**
Parabolique = Mükâfi = **Parabolik**
Paraboloïdal = Mücessem kat'ı mükâfevî = **Paraboloidal**
Paraboloïde = Mücessem kat'ı mükâfi = **Paraboloit**
Paragraphe = Paragraf = **Paragraf**
Parallélépipède = Mütevaziyüssütuh = **Paralelyüz**
Parallèles = Muvazi hatlar = **Paraleller**
Parallélogramme = Mütevaziyüladla = **Paralelkenar**
Paramètre = Muaddil, mütehavvili mutavassıt = **Aşırı değişken**
Paranthèse = Parantez, mutarıza = **Parantez**
Particularité = Hususiyet = **Özellik**
Particulier = Hususî = **Özel, özgü**
Partie = Kısım, bap = **Parti**
Partie entière = Tam kısım, farika = **Tam kısım**
Pentagone = Muhammes = **Beşgen**
Pentagone régulier = Muntazam muhammes = **Düzgün beşgen**
Pente = Meyil = **Eğim**
Périmètre = Muhit, çevre = **Çevre**
Perpendiculaire (la) = Amut = **Dikey**
Perpendiculaire = Amudî = **Dikey**
Perspective = Menazirî = **Perspektiv**
Pied = Ayak = **Ayak**
Pied de la perpendiculaire = Mevkii amut = **Dikey ayağı**
Plan = Müstevi = **Düzey**
Plan (le) = Sathı müstevi = **Düzey**
Plan de comparaison = Mukayese müstevisi = **Karşılaştırma düzeyi**
Plan de front = Cephe müstevisi = **Öney-düzey**
Plus = Zait = **Artı (+)**
Plus grand commun diviseur (le) = Kasımı müştereki âzam = **En büyük ortak bölen**
Plus grand nombre (le) [*Soustraction*] *(Minuende)* = Matruhünminh = **Eksilen**
Plus petit commun multiple (le) = Mislî müştereki asgar = **En küçük katortak**
Point = Nokta = **Nokta**
Point de contact = Temas noktası = **Değme noktası**
Point d'inflexion = İnitaf noktası = **Dönüm noktası**
Pôlaire = Kutbî = **Kutbik**
Pôle = Kutup = **Kutup**
Polyèdre (le) = Çok vecihli şekil = **Çok yüzlü**
Polyèdre = Çok vecihli şekilde = **Çok yüzlü**
Polygone = Mudalla = **Poligon**
Polygone circonscrit = Haricen mersum mudalla = **Dışpoligon**
Polygone inscrit = Dahilen mersum mudalla = **İçpoligon**
Polynôme = Zuhududu kesire = **Bol terimli**
Positif = Müsbet = **Pozitif**
Position = Vaziyet = **Durum**
Postulat = Mevzua = **Postulağ**
Pourcent = Yüzde = **Yüzde**
Pourcentage = Yüzde nisbeti = **Yüzdey**
Préliminaire = Mukaddem = **İlkel**
Préliminairement = Mukaddem olarak = **İlkleyin**
Premier = Evvel, birinci = **İlk, birinci**
Premièrement = Evvelâ, birinci olarak = **İlkin**
Preuve = Mizan = **Sağlay, sağıtlay**
Prime = Sigorta akçası v. s. = **Prim**
Primitif = İptidaî = **İlksel**
Principe = Mebde, prensip = **Prensip**
Prismatique = Menşurî = **Pürüzmatik**
Prisme (le) = Menşur = **Pürüzma**
Prisme droit = Kaim menşur = **Dikey pürüzma**
Prisme hexagonal = Müseddesî menşur = **Altıgen pürüzma**
Prisme oblique = Mail menşur = **Eğik pürüzma**

Prisme pentagonal = Muhammesî menşur = **Beşgen pürüzma**
Prisme quadrangulaire = Münharifî menşur = **Dörtgen pürüzma**
Prisme triangulaire = Müsellesî menşur = **Üçgen pürüzma**
Problème = Mesele = **Problem**
Produit = Hasılı zarp = **Çarparığ**
Profil = Profil = **Yanay**
Profondeur = Umk = **Derinlik**
Progression = Silsilei alelvilâ = **Ulam**
Progression arithmétique = Adedî silsilei alelvilâ = **Sayıl ulam**
Progression géométrique = Hendesî silsilei alelvilâ = **Geometrik ulam**
Projectif = İrtisamî = **İzdüşel**
Projection = Mürtesem = **İzdüşüm**
Projeter = İrtisam ettirmek = **İzdüşürmek**
Prolongement = İmtidat = **Uzantı**
Proportion = Tenasüp = **Orantı**
Proportionnel = Mütenasip = **Oranlı**
Proportionnellement = Mütenasiben = **Oranlayın**
Proportionnement = Nisbeten = **Oranlay**
Proposition = Kaziye = **Beyan**
Propre = Has = **Özgü**
Propriété = Hassa = **Özelik**
Prouvable = Kabili ispat = **Sağıtlanabi'ir**
Prouver = İspat etmek = **Sağıtlamak**
Puissance = Kuvvet, takat = **güç**
Pyramidal = Ehramî = **Piramidal**
Pyramide = Ehram = **Piramit**
Pyramide triangulaire = Müsellesî ehram = **Üçgen piramit**

Q

Quadrilatère = Münharif = **Dörtgen**
Qualité = Keyfiyet = **Özlük, nitelik**
Quantité = Kemmiyet = **Çokluk, nicelik**
Quatres opérations (les) = Amali erbaa = **Dört işlev**
Question = Mesele, sual = **Soru**
Quintal = Kental = **Kental**
Quotient = Harici kısmet = **Bölüm**
Quotient à une près par défaut = Vahide karip noksanlı harici kısmet = **Bire yakın eksili bölüm**
Quotient à une près par excès = Vahide karip fazlalı harici kısmet = **Bire yakın aşırı bölüm**

R

Racine = Cezir = **Kök**
Racine carrée = Cezri murabba = **Kare kök**
Racine cubique = Cezri mikâp = **Küp kök**
Racine double = Muzaaf cezir = **İğkat kök**
Radical = Cezriye, cezrî = **Kökel, kök işareti**
Raison (d'une progression arithmétique) = Fazlı müşterek = **Ulam değişmezi**
Raison (d'une progression géométrique) = Darıbı müşterek = **Ulam değişmezi**
Rang = Sıra = **Sıra**
Rapport = Nisbet = **Oran**
Rapport anharmonique = Nisbeti muzaafa = **Neharmonik (oran)**
Rapporteur = Minkale = **Orantör**
Rayon = Şua = **Yaruy**
Rayon = Nısıf kutur = **Yarıçap**
Rayon (du polygon régulier) = Nısıf kutur = **Dışyarıçap**
Rayon de la sphère = Küre nısıf kutru = **Yüreyarıçap**
Réaliser = Tahakkuk ettirmek = **Gerçeklemek**
Récapitulation = Tekrar = **Tekrarlama**
Réciprocité = Mütekabiliyet = **Karşıtlık**
Réciproque = Mütekabil, mukabil = **Karşıt**
Réciproquement = Mütekabilen = **Karşıtlayın**
Rectangle = Mustatil = **Dikey dörtgen**
Réctiligne = Müstakim = **Doğru, doğru çizgi**
Réductible = Kabili irca = **Erginir**

Réduction = İrca = **Ergi**
Réduction = İhtisar = **Sadeleme, sadeleştirme**
Réduction à l'unité = Vahide irca = **Bire ergi**
Réduction des termes sembalbles = Müşabih hadlerin ihtisarı (ircaı) = **Benzer terimleri sadeleştirme**
Réduire = İrca etmek = **Ergirmek**
Réduire = İhtisar etmek = **Sadeleştirmek, sadelemek**
Réduire au même dénominateur = Tevhidi mahreç = **Paydaları eşitlemek**
Règle = Cetvel = **Cetvel**
Règle = Kaide = **İregil, kaide**
Règle à calcul = Hesap cetveli = **Hesap cetveli**
Règle de trois composée = Mürekkep selâse kaidesi = **Çoküçlü kaidesi**
Règle de trois simple = Basit selâse kaidesi = **Üçlü kaidesi**
Régulier = Muntazam = **Düzgün**
Remarque = İhtar = **İhtar**
Rente = İrat = **Gelir**
Représentation graphique = Grafikle irae = **Grafikle gösterme**
Résolu = Halledilmiş = **Çözük**
Résolution = Hall = **Çözüm**
Résoudre = Halletmek = **Çözmek**
Reste = Baki = **Kalan**
Résultat = Netice = **Netice**
Résumé = Hulâsa = **Hulâsa, rezüme**
Retenue = Tevkifat = **Tutay**
Rhomboèdre = Main yüzlü cisim = **Eşkenar paralelyüz**
Rotateur, -trice = Müdevvir = **Döndüren**
Rotatif = Devreden = **Döney**
Rotation = Devir, devran = **Dönüğ**
Rotatoire = Devrî = **Dönel**

S

Sans fin = Nihayetsiz = **Yoksonu**
Science = İlim = **İlim**
Sécant = Katı = **Kesek**
Sécante (la) = Hattı katı = **Kesek**
Seconde = Saniye = **Saniye**
Secteur = Kıtâı daire = **Dilim**
Section = Makta = **Kesit**
Ségment (le) = Kıt'a = **Parça (çizgi, yay ve eğri için)**
Ségment (le) = Kıt'ai daire = **Yaypayı**
Ségment de droite = Müstakim kıt'ası = **Doğru parçası**
Semblable = Müşabih = **Benzer**
Semblance = Müşabehet = **Benzerlik**
Sens = Cihet = **Yön**
Serie = Silsile = **Seri**
Signe = İşaret = **İşaret**
Similaire = Mümasil = **İmsel**
Similarité = Mümaselet = **İmsiy**
Similitude = Mümaselet = **İmsiy**
Simplifier = İhtisar etmek = **Sadeleştirmek, sadelemek**
Simplification = İhtisar = **Sadeleme; sadeleştirme**
Simultané = Hemzaman = **Hamzaman**
Simultanément = Hemzaman, müttehidülvakit = **Hemzamanleyin**
Société = Şirket = **Şirket**
Solide = Sulb = **Katıy**
Solution = Hall = **Çözey**
Solution impossible = Gayrı mümkün hal = **Olamaz çözey**
Solution indéterminée = Halli gayrı muayyen = **Değterminsiz çözey**
Solution unique = Yegâne hal = **Birik çözey**
Somme = Yekûn = **Toplam**
Somme algèbrique = Mecmuu cebrî = **Cebrik toplam**
Somme totale = Umumî yekûn = **Ökül**
Sommet = Re's = **Köşe, tepe**
Sous-multiple = Ecza = **Askat**
Sous-multiples du mètre = Metrenin czası = **Metrenin askatları**
Sous-multiples du mètre carré = Metre murabbaının eczası = **Metre karenin askatları**

Sous-multiples du mètre cube = Metre mikâbının eczası = **Metre küpün askatları**
Sous-normale = Tahtı nazım = **Nomal altı**
Sous-tangent = Tahtı mümas = **Teğet altı**
Soustractif = Matruh = **Çıkan**
Soustraction = Tarh = **Çıkay**
Soustraire = Tarh etmek = **Çıkarmak**
Sphère = Küre = **Yüre**
Sphérique = Kürevî = **Yürevik**
Stère = İster = **İsterğ**
Stéréographie = Menazirüttasvir = **İstereografi**
Stéréographique = Menazirüttasvirî = **İstereografik**
Successif = Müteakip = **Ardarda**
Successivement = Müteakiben = **Ardarda**
Suffisance = Kifayet = **Yeterlik**
Suffisant = Kâfi = **Yeter**
Suite = Mütevaliye = **Süyüt**
Supériorité numérique = Adedî faikıyet = **Nümerik üstünlük**
Supplément (le) = Mütemmim = **Bütey**
Supplémentaire = Mütemmim = **Bütey**
Supposé = Farazî = **Varsaylık**
Supposer = Farzetmek = **Varsaymak**
Supposition = Faraziye = **Varsayı**
Surface = Satıh = **Yüzey**
Surface courbe = Sathı münhani = **Eğri yüzey**
Surface latérale = Canibî satıh = **Yanal yüzey**
Surface plane = Sathı müstevi = **Düzey**
Surface plan horizontale = Ufkî sathı müstevî = **Yatay düzey**
Surface totale = Mecmuu satıh = **Ökül yüzey**
Symétrie = Tenazur = **Simetri**
Symétrique = Mütenazır, tenazurî = **Simetrik**
Symétriquement = Mütenazıran = **Simetrice**
Système = Usul = **Sistem**
Système métrique = Metre usulü, metre sistemi = **Metre sistemi, metrik sistem**

T

Tableau de logarithmes = Logaritma cetveli = **Logaritma tablosu**
Table de Multiplication = Kerrat cetveli = **Çarpay tablosu**
Tangent, e = Mümas = **Teğet**
Tangente (la) = Hattı mümas = **Teğet**
Tare = Dara = **Dara**
Faiz fiyatı = Taux = **Toğ**
Temps = Müddet = **Müddet**
Terme = Had = **Terim**
Terme = Nihayet = **Terim, terminğ**
Termes semblables = Müşabih hadler = **Benzer terimler**
Terminaison = Münteha = **Terminey**
Terminer = Nihayet vermek = **Terminlemek**
Terminologie = Mephası ıstılahat, ıstılahat = **Terminoloji**
Terminologique = Mephası ıstılahata müteallik olarak = **Terminolojik**
Terminus = Münteha = **Terminus**
Tetraèdre = Zuerbaatülvücuh = **(1) Dörtyüzley (2) Üçgen piramit**
Théorème = Dava = **Teorem**
Théorie = Nazariye = **Teori**
Tonne = Tonne = **Ton**
Total algébrique = Yekûnu cebrî = **Cebrik ökül**
Trace (la) = İsir = **İz**
Tracé = Güzergâh, taslak = **Çizey, taslak**
Tracer = Çizmek, resmetmek = **Çizmek**
Transformateur = Muhavvile = **Aktarığman**
Transformation = Tahavvül = **Aktarıy**
Transformé = Mütehavvil = **Aktarık**
Transformer = Tahvil etmek = **Aktarığmak**
Trapèze = Şibih münharif = **Yamuk**
Trapèze isocèle = Sakeyn şibih münharif = **İkizkenar yamuk**
Trapèze rectangle = Kaim şibih münharif = **Dikey yamuk**
Triangle = Müselles = **Üçgen**
Triangle acutangle = Hadde zaviyeli müselles = **Darüçgen**

Triangle équilatéral = Müsellesi mütesaviyüladla = **Eşkenar üçgen**
Triangle isocèle = Mütesaviyüssakeyn müselles = **İkizkenar üçgen**
Triangle obtusangle = Münferiç zaviyeli müselles = **Oputüçgen**
Triangle rectangle = Kaim zaviyeli müselles = **Dikey üçgen**
Triangle scalène = Muhtelifüladla müselles = **Çeşitkenar üçgen**
Tronc (de cône) = Nakıs (mahrut) = **Kesik (koni)**
Tronc de pyramide = Nakıs ehram = **Kesik piramit**

U

Uni = Müttehit = **Birleşik**
Unifier = Tevhit etmek = **Teketmek**
Unique = Yegâne = **Birik**
Unité = Vahit = **Birim**
Unité de capacité ou de contenance = İstiap vahidi kiyasîsi = **Kapsığ birimi**

V

Valeur = Kıymet = **Değer**
Valeur absolue = Mutlak kıymet = **Mutlak değer**
Valeur approché = Takribî kıymet = **Yaklaşık değer**
Valeur approximative = Takribî kıymet = **Yaklaşık değer**
Valeur numérique = Adedî kıymet = **Nümerik değer**
Valeur supérieure = Yüksek kıymet = **Yüksek değer**
Variable = Mütehavvil = **Değişken**
Variation = Tahavvül = **Değişey**
Variations des fonctions = Tabilerin tahavvülü = **Görevlerin değişeyi**
Varié = Mütenevvi = **Değişik**
Varier = Tenevvü etmek = **Değişmek**
Vecteur = Şua = **Vektör**
Vérifiable = Kabili tahkik = **Sağlanabilir**
Vérification = Tahkik = **Sağalma**
Vérifier = Tahkik etmek = **Sağlamak**
Véritable = Hakikî = **Sağağ**
Vérité = Hakikat = **Sağıt**
Vertical = Şakulî = **Düşey**
Verticale (la) = Şakul = **Düşey**
Volume = Hacım = **Hacım**
Vrai = Doğru = **Sağığ**

Z

Zéro = Sıfır = **Sıfır**
Zone (de la sphère) = Mıntakai (küre) = **(Yüre) kuşağı**

MATEMATİK TERİMLERİ

GÜTBETİK

ÖN SÖZ

Güneş - Dil Teorisi Türk Dilinin zenginliğini, genişliğini ve orijinalliğini yanılmaz metotlarla ispat ettikten sonra ikinci adımda mektep hayatına girerek ilim ve fen terimlerini millileştirmeğe savaşmış ve bunlardan bir kısmını öz Türk kaynaklarına göre kurmağa, bir kısmının da Türk aslından geldiklerini meydana çıkarmağa muvaffak olmuştur.

Filhakika dünyanın en eski bir milleti ve en yüksek medeniyetlerin sahibi olduğu ret ve inkâr kılınamıyacak vesikalarla tesbit edilen Türk milletinin bir taraftan bu medeniyetleri kurarken diğer taraftan medenî bilgilere ait ifade vasıtalarını ihmal edeceği lojik ile kabili telif olamazdı. Türk dilinde her fikri ve her maksadı ifadeye kâfi söz vardır; mesele bunların saklı ve kapalı bulundukları köşelere nüfuz edebilmekte ve oradan çıkarılacak sözleri siyantifik bir metotla kontrol ederek bunları Türk ilim âlemine mal edebilmekte idi. İşte Güneş - Dil Teorisi bu çok önemli ödevi kendi üzerine alarak çalıştı. Türk öğretmenlerine sunduğumuz bu kitap o çalışmanın bir cephesinin mahsulüdür.

Yabancı sanılan terimlerin Türk aslından geldiğini meydana çıkarmak için takip edilen metot şudur:

Türk dil kaynaklarından araştırmalar yaparak o terimlerle ilgili görülen kelimeleri ve bunların ailelerini meydana çıkarmak, ondan sonra bunları evvelâ başka dillerin etimolojik şekilleriyle karşılaştırmak, nihayet Güneş-Dil metoduna göre kontrol ederek her kelimenin asliyetini bir karara bağlamak.

Türk Dil Kurumunun muhtelif ilim şubelerine göre ayrılan terim bölükleri bu esas dairesinde çalışmağa koyulmuş ve ilk adımda aritmetik, geometri ve cebir terimleri tesbit olunmuştur.

Görüleceği üzere bu terimlerin bir çoğu dilimizde ve bugünkü umumî hayatta kullanılagelen sözlerin aynidir; mektep çocuğu daha o derslerin kitaplarını okumağa başlamadan evvel bunları aile hayatında öğrenmiştir. Diğer birtakım terimleri talebenin ve hattâ öğretmenlerin yadırgamaları ihtimaline karşı bu kitap bir izah, bir kılavuz

olarak yazılmıştır. Öğretmenler bu «Gütbetik» ten hem kendileri hem de talebenin aydınlatılması için çok faydalanacaklardır.

Bugüne kadar mektep çocuklarının ve hattâ öğretmenlerden pek çoğunun kafalarında cansız ve manasız birer klişe gibi yaşıyan ve tahsil hayatiyle birlikte maziye ve nisyana karışan eski terimlere mukabil bu defa Türk kaynağından çıkarılan ve herkes için izahı ve anlaşılması kolay olan yeni terimler Türk ilim âleminde yepyeni bir inkilâp yaratacaktır.

Türk nesilleri bu inkilâbın şükran ve minnet hislerini daima ve şuurla taşıyacaktır.

GÜTBETİKTE KAYNAKLARI GÖSTERMEK ÜZERE KULLANILAN KISALTMALAR [*]

Bab.	Babus	Muht.	Muhtelif taramalar
B. T. L.	Büyük Türk Lûgati	Muk.Ed.	Mukaddimet-ül Edep
Ç. L.	Çağatay Lûgati	Or.	Orhon Kitabeleri
D. L. T.	Divanı Lûgat-it-Türk	P. d. C.	Pavet de Courteille
Hut.	Houtsma Lûgati	Rad.	Radloff
İd. Haş.	Elidrak Haşiyesi	T. D	Türk Dili
K. T.	Kamusu Türkî	Tuh.	Tuhfet-üz Zekiye
L. O.	Lehçei Osmanî	Uyg.	Uygur Metinleri

SÖZÜN HANGİ TÜRK LEHÇESİNDEN OLDUĞUNU BİLDİREN LEHÇE KISALTMALARI

Alt.	Altay	Krm.	Kırım
Baş.	Başkırt	Or.	Orhon Kitabeleri
Çağ.	Çağatay	Sag.	Sagay
Kaz.	Kazan	Şor.	Şor
K. B.	Kutadgu Biliğ	Uyg.	Uygur
Kır.	Kazak-Kırgız	Yak.	Yakut

[*] Kaynağı gösterilmiyen türkçe kelimeler Tarama Dergisinden alınmıştır.

ABSTRE = *ABSTRAIT* Bu kelime için Garp lûgat kitapları «anlaşılması müşkül ve dalgın» manalarını yazdıktan sonra aritmetikte bu kelimenin anlamını şu suretle izah ediyorlar: «Nombre abstrait = birimlerinin mahiyeti ifade olunmıyan sayı».

Pekarskinin Yakut lûgatinde «absî» kelimesine tesadüf ediyoruz. Bunun muhtelif manalarından birisi şudur: Efsanevî ruhların genel adı.

Divanı - Lûgat - it - Türk'te «abaçı» sözü vardır. Bu da fransızca «fantôme=hayalet» mukabilidir.

Görülüyor ki bütün bu kelimelerde esas mana, hepsinde müşterek olan (abs) unsurunun ifade ettiği mevhum, efsanevî, hayalet mefhumudur.

Kelimenin son kısmı Güneş-Dil Teorisi metoduyle tahlil edilince

Abs + it + ir + eğ

husule gelir ki (it) unsurunun dinamizmi ve (ir) elemanının ifade ettiği istikrar anlamıyle abstre, kendisinde mevhum bir mefhum tekarrür eden obje demek olur. Kelimenin ilmî anlamı da budur. Şu halde (abstre) Türkçe bir kelimedir.

AKSİYOM = *AXIOME* Mütearife karşılığı olarak kullanılan (Aksiyom) teriminin Grekçede asıl manası «uygun görünen, yakışan, yakışık alan, yakışma» dır. Bunun teması (aksi-) olup (yakışık) şözü ile ayni fonetik değerde bulunduğunu şu analiz pek açık olarak göstermektedir.

	1)	2)	3)	4)
Aksi =	ağ	+ ak	+ is	+ iğ
Yakışık = ay	(ğ)	+ ak	+ ış	+ ık (ğ)

(Aksi-) Grekçede daha basit bir şekle irca edilmez yani daha ilksel elemanlara ayrılamaz. Halbuki (Yakışık) kelimesinde esas maddenin (Yak) olup, (Yakış) ve (Yakışık) sözlerinin, derece derece eklerle uzamış şekiller bulunduğunu açıkça görüyoruz.

(Yak-, yakmak), hoşa gitmek (Radloff), lâyık olmak (Muk. Ed.), tekarrüp etmek (Divanı L. T.) anlamlarına da gelir. (Yakın) da bu esastan teşekkül etmiştir.

Türkçe (Yakışık) sözünün bu analiz kabiliyetine karşı Grekçenin (Aksi-) önündeki aczı, kelimenin kendi malı olmayıp müstear bulunduğuna en büyük delildir.

(Aksiyom) un, böylece, halis türkçe bir terim olduğu anlaşıldıktan sonra yenisini aramağa lüzum kalmamıştır.

AKSİYON = *ACTION* Esham manasına gelen (action) kelimesinin kaynağı Garp etimolojisince karanlıktır. Lâtince hareket manasına (agere) den geldiği sanılıyorsa da (pay, hisse) manasını ne suretle kazandığı izah edilemiyor.

Çünkü «hareket» ile «pay, hisse» mefhumları arasında herhangi bir münasebet tasavvur etmek lojik değildir.

Türkçede ise, Divanı-Lûgat-it-Türk bize «pay» manasına (Ok) sözünü, Radloff ta (Öğün) kelimesini veriyor. Bunlarda esas madde (Ok) ve bunun ince şekli (öğ) tür ki (aksion)un (ak) temasına ve esas anlmına tevafuk eder. Fakat (aksiyon) a morfoloji bakımından daha yakın başka bir kelimeyi Türk dilinde buluyoruz: Aktı = ücret.

Ücret her ne kadar doğrudan doğruya «pay» demek değilse de bir işin maddî menfaatine ıştirakten başka bir şey değildir. Ayni morfolojiyi gösteren (akça) kelimesini de bu sıraya katabiliriz:

Ok = pay
Aktı = ücret
Akça = para
Aksiyon = Bir şirkete **para** yatırarak kazancına **iştirak** hakkını gösteren vesika

Bu tabloya bir göz gezdirmek sıralanan kelimelerin gerek fonem ve gerekse mefhum bakımından biribirine nekadar yakın ve bağlı olduğunu anlamağa kâfi gelir.

ALAŞIM = *ALLIAGE* Türkçede (ala-) maddesi karışıklık ifade eden kelimelerin teşkiline yaramıştır:

Ala = abraş
Alaca = mülemma, rengârenk
Alacalı = rengârenk
Alakmak = zirü zeber etmek

Alakşatmak = ihtilâf etmek
Alamak = derbeder
Alaman = gayrı muntazam
Alan = perişan
Alaşman = mahlût
Alatma = iğtişaş

Binaenaleyh (Alaşım) tam (alliage) sözüne karşılık teşkil eder. (Alaşıt) ta (allié) mukabili olur.

ALET=*INSTRUMENT* Dilimizde âlet manasına gelip te lehçemizde şimdi kullanılmıyan (aygıt), (kayıt), (pusat), (savut) gibi bir çok kelimeler varsa da alışmış bulunduğumuz (âlet) te Türkçe olduğundan bırakılmıştır.

Dikkat edince görülür ki yukarıda geçen bütün kelimeler bir esas madde (ay, kay, pus, sav) ile bir de müşterek (V. + t) [1] ekinden yapılmıştır. (Âlet) sözünü de bu şekilde çözecek olursak (al) maddesiyle (et) ekini elde ederiz. (Al) Uygurcada metot, vasıta, ve muhtelif lehçelerde hile manasına gelir ki bu da bir nevi vasıta demektir.

Binaenaleyh (âlet) ve (alat) sözlerinin doğruda doğruya türkçe olduğu açıkça görülmektedir.

ANTİHOMOLOG = *ANTİHOMOLOGUE* (Homolog) sözünün türkçe ile olan ilgisi, sırasında izah ediliyor. Bunun mukabili, zıddı manasına gelen (antihomolog) sözünün başındaki (anti) kısmına gelince: bunun Hint - Avrupa dillerinde «mukabil» demek olan (ant-) sözünden geldiği garp diksiyonerlerinde vazılıyor, fakat etimoloji kitaplarında bu manayı nerden aldığı izah edilmiyor.

Halbuki Türkçede, geri dömek, in'ikâs etmek, ricat etmek, manalarına gelen bir (yanmak) sözü olduğu gibi bunun şu gibi müştakları da var:

Yanu, Yanku = aksi sada
Yanuk = ücret
Yanut, Yanıt = bedel, cevap, mukabil, mukabele, ceza, mükâfat.
Yantut = tazminat

---

[1] (V.) işareti «vokal» sözünün sembolü olarak kullanılıyor.

Bütün bu kelimelerde ve bu arada (yanıt) sözünde genel anlam olarak tıpkı Hint - Avrupa sözü diye gösterilen (ant) ta olduğu gibi «mukabil, karşılık » mefhumunu buluyoruz.

(Yanıt) ile (ant)ın asılda bir olduğu ise, şu etimolojik şekil karşılaştırması ile apaçık görülebilir:

Yanıt = ay (ğ) + an + ıt
Ant = ağ + an + at

Şu halde, gərp dillerinde mukabele ve zıddiyet manası vermek üzere bir çok kelimelerin başına getirilen (anti) sözünün orijini ancak türkçede izah edilebiliyor. Binaenaleyh kelime türkçedir.

ARĞ = *ARE* Yüz metre kare miktarında bir yeri ifade için kullanılan fransızca (are) terimi lâtince mesafe, boş yer manasına (area) sözünden alınmıştır. Bunun da etimolojisi yoktur.

Halbuki türkçede bununla ilgili birçok sözler var:

Yer = manaları malûm
Ara = fasıla, mesafe, meydan
Irağ, ırak = fasılalı, mesafeli, uzak
Iraklık = mesafe
v. s. v. s.

Esasen bunlarden meselâ (ara) kelimesini semantik bir analize tabi tutacak olursak bundan, Garp dillerinde kullanılan (are) tabiriyle kastedilen mananın çıktığı görülür.

Ara = ağ + ar + ağ

Burada ana kök mesafe ve vüs'at anlamına geldiğine göre ikinci unsur olan (ar) bu vüs'ati mukarrer bir hale sokar, sondaki (ağ) da mukarrer olan bu vüs'ati isimlendirir.

(Ağarağ), fonetik icabı, bizim dilimizde (ara) ve (arğ) olduğu gibi Garp diyalektlerinde de (are) olmuştur.

Esasen Garp kitaplarında bu kelime için hiç bir etimoloji yapılmadığı unutulmamalıdır.

ARİTMETİK = *ARITHMETIQUE* Bu terime mukabil şimdiye kadar (Hesap ilmi) sözü kullanılıyordu. Halbuki hesap sözünün muhtelif lûgat manalarına ve hayattaki türlü telâkkilerine göre şümul sahası, (Arithmétique) sözünün ifade ettiği anlamdan

ayrılıyor. Biz aritmetiğe tekabül edecek bir terim koymak için evvelâ bunun mana hudutlarını çizelim. Biliyoruz ki aritmetik az çok karışık bir takım hesapları tasfiye edip toplu bir neticeye ulaştırmak için yapılan işlevlerden bahseder.

Bu bakımdan Garp terminolojisindeki (Aritmétique) sözüne atfedilen etimolojik kıymet yerinde değildir. Çünkü (Aritmétique) sırf sayı demek olan (Arithmos) sözüne bağlanacak olursa bundan, yukarıda görülen tasfiye mefhumunu çıkarmak mümkün olamaz. Bu takdirde terimin manası tamamen itibarî olur.

Halbuki Türk dilinde bu tasfiye mefhumunu karşılayan sözlerden (arıtmak) kelimesi var. Bunun manaları içinde tesviye, tasfiye, tanzim ve tenkih gibi (Aritmétique) ilminin gayesini kapsıyan anlamlar vardır.

Bu (arıtmak) kelimesinin (arıtmağ) şekliyle, bunun teallûk ettiği objeyi yani ilmi işaret eden (ık) unsurundan teşkil edilecek (arıtmağık) sözü fonetik icabı, bizim lehçemizde (arıtmalık) ve Kırgız-Kazak gibi başka lehçelerde ise (arıtmatık) olur. Kelimenin, bu şekliyle, en tabiğî yollardan gidilerek yapılmış bir Türk terimi olduğunda şüphe yoktur. (Aritmetik) şekli ise arsıulusal telâffuz ahengine uymuş olmak için tercih edilmiştir.

ARTİKLİĞ = *ARTICLE* (Artikliğ) terimi burada «madde», bir nizamname veya kanununun maddeleri manasına alınmıştır. Lûgatça « ardarda, birbirini müteakip gelen şey » anlamına gelir ve şu söz familyasına mensuptur:

Art = mâbat
Ardarda = müselsel
Artça = ba'dehu
Artçı = muakkip
Artık = mâbat
Artıklağı = ilâveten... V.s. V.s.

ASAL SAYI = *NOMBRE PREMIER* Buradaki (premier) tabirinin manası, bilindiği üzere (aslî) dir. Arapça sanılan (asıl) sözünün, Türkçede esas ve temel manasına olup Kazan lehçesinde kullanıldığı Büyük Türk Lûgatinde gösterilen (asal) ile bir ve türkçe olduğu meydandadır.

(Asal) kelimesinin öz türkçe bir söz olduğunu anlamak için şu kelimeleri hatırlamak kâfidir:

Asra = alt, zir.
Asrağı = evvelki.
Ast = alt, zir.
Astar = alta konan şey.
Astın = madun.
Astramak = gömmek.

Görülüyor ki bütün bu kelimelerde (as-) madddesi, bir şeyin altı, mebdei ve temeli manasını veriyor. Binaenaleyh gerek (asal) ve gerekse arapça sanılan (asıl) som türkçe kelimelerdir.

ASIĞ = *BENEFİCE* Temettü ve faide karşılığı olarak, kuvvetli bir türkçe kelime olan (asığ) sözü alınmıştır. Bilindiği üzre bunun şu gibi türevleri vardır:

Asığlanmak = faidelenmek, kâr etmek
Asığlı = faideli
Asığsız = faidesiz, istifadesiz

AYRIT = *ARETE* İki düzey veya yüzeyin mailen kenar kenara gelmesiyle meydana çıkan sırta verilen (mücessem dılı) adını biz (ayrıt) terimiyle karşıladık. (Ayrıt) sözü iki yüzeyin ayrıldığı yer manasına gelmek üzere ve (geçit), (aşıt) gibi kelimelerin tabi olduğu teşekkül kaidesine göre yapılmıştır.

BALANS = *BALANCE* Lâtince «dansetmek» manasına (ballare) den yapıldığı ileri sürülen bu sözün aslı, Türkçe (balınlamak) tır.

(Balınlamak) süzü «temevvüç etmek» manasınadır (B. T. L. «Çağatay»).

Bizim lehçemizde «hayret ve tereddüt göstermek» manasiyle kullanılan (belinlemek) sözünün de asıl «sarsılmak» demek olduğu anlaşılıyor.

(Balınlamak) sözünün teması olan (balın = balığ) kelimesi ahenkli bir şekil alarak (ğ/s) değişimile (balans) olur.

Görülüyor ki (balans) kelimesi gerek etimoloji ve gerekse morfoloji bakımından türkçedir.

BASİT = *SİMPLE* (Simple) sözünü, daha aşağıda, başka bir nota konu yaparak (sade) kelimesiyle karşılıyacağız. Burada da ayni maksatla (basit) sözünü ele alıyoruz. Bunun sebebi dilimizde (sade) ile (basit) kelimeleri arasında birbirinin yerini tutamıyacak kadar mefhum farkı bulunmasıdır. (Basit) sözünde, (bayağı) da olduğu kadar değilse de, yine az çok istihkar manası var. *Sadelik* memduh bir hal olduğu halde, *basitlikle* kimse tavsif edil mek istemez.

Onun için (basit) sözüne, ayrı bir kullanış yeri olduğu cihetle, ihtiyaç vardır.

Arapçada (basit) arızasız, yaygın, düz demektir. (Bast) yayma, serme, açma, (bisat) döşeme, kilim, (basita) satıh ve arz manasına gelir. Anlaşılıyor ki bu söz familyasının ilkel anlamı «yaygınlık» etrafında toplanıyor.

Bunun Türkçe (bas-) cevheriyle ilgisini öne sürmeden evvel şu kelimeleri mütalâa edelim:

Baraba lehçesinde: Pas = döşeme, taban
Kazan » : Basav; Basû = kır, tarla
Türkmen » : Basrık = çul
Çagatay » : Bastuk = çul
» » : Bastun = döşek

Bütün bu manaların da düzgünlük ve yayılacak şey mefhumu çevresinde yer aldıkları görülüyor.

Anlaşılıyor ki Türkçedeki (Bas-) maddesinin, şimdi kullanılan (tazyik) anlamından başka, metrûk olduğu halde bazı münferit sözlerde saklı kalmış bir de (yaymak) ve (düzeltmek) manası da vardır.

Esasen (basmak) ile (yaymak) ve (düzeltmek) mefhumları arasındaki fiğlî münasebet açıktır. Hasılı (basit) sözünün orijinde türkçe olduğu vazihan anlaşılıyor.

BASKÜL=*BASCULE* Büyük sıkletleri tartan âletlere verilen (Bascule) adının asıl lâtince manası « arkası yere vurulan » demektir.

Biz, bizde de kullanılan (baskül) kelimesinde mana olarak « baskı » ları yani sıkletleri gösteren âlet anlamını görüyoruz. Bilindiği üzere (V.+l) eki katıldığı kelimelerin anlamını herhangi bir obje veya süjeye teşmil eden bir rol oynar. Meselâ:

Karak = göz, nazar; karakol = gözeten, nezaret eden
Yasa = nizam, kaide; yasavul = nâzım. v. s.

Binaenaleyh (baskül = baskı + ül) yani baskıya taallûku olan bir obje, bir âlet manasına türkçe bir kelimedir.

BAŞKARTMAK = *CHANGER* — Buna (başkalaştırmak) ta denebilirdi. Ancak bu şekil çok uzun olduğundan (başkartmak) tercih edilmiştir. Bunun şu türevleri vardır:

Başkartığ = tebdil edilmiş
Başkartmay = tebadül

BEYAN = *PROPOSITION* — (Proposition) kelimesinin matematikteki manası (beyan) sözü ile karşılanmıştır. Bu kelimenin Türkçe ile olan ilgisini Güneş - Dil metodu şu tarzda meydana çıkarıyor:

1) 2) 3) 4)
Beyan = Eğ + eb + ey + anğ

1) Eğ = Söz anlamına ana kök.
2) Eb = Ana kök anlamını temsil eden unsur.

} eğeb = eb, ep = yâd, zikir

3) Ey = Sözün taallûk ettiği obje.
4) Anğ = ağ; isimlendiren ve tamamlıyan unsur.

Şu halde (beyan), bir şeyi yâd ve zikretmenin ismi olur.
Analizden çıkan neticenin hakikate ne derece uygun olduğunu anlamak için şu kelimeleri hatırlamak kâfidir:

Bayahki = mezbur (Radloff «Çağatay»).
Bayakı = merkum, mezbur, mezkûr (Rad. «Teleüt»).

Aslında (beyanğ, beyağ ve bayağ) olduğu anlaşılan ve arapça olduğu sanılan (beyan) kelimesinin bu sözlerden ayrı bir şey olmadığı ve onlar kadar türkçe olduğu bu suretle anlaşılmış oluyor.

BİNOMAL = *BINORMAL* — (Binomal) ikinci nomal manasına ve iki kelimeden yapılmış bir terimdir. (Nomal) bilindiği gibi türkçe «Kanun, talimat» manasına (Nom) kelimesinin sıfatı olup (Normal) e tekabül eder.

(Bi) sözüne gelince, bu da şebih, muadil ve birşeyin ikincisi manasına geldi aşağıdaki karşılaştırmadan anlaşılır.

Beğdeş = manent, müsavi, nazîr
Beğit = rabıta (beğ / bağ)
Beğ, bi = hâkim
Bek, bey = hâkim, âmir, zevç (eş)
Bige = zevce
Bigi = mesil (Muht,)
Biğin = misillû (B.T.L. «Uyg.»; «Çağ.»)

Bu karşılaştırmada: A) Beğ, bek, bey, biğ ve *bi* sözlerinin mana bakımından müsavi olduğu, B) bunların zevç (eş), gibi (kip), mesil anlamını da verdiği açıkça görülmektedir.

Şu halde (Binomal), tam (binormal) e karşılık türkçe bir terimdir.

BOYUT=*DIMENSION* Pekarskinin Yakut lûgatinde şu kelimelere tesadüf ediyoruz:

Bagdağay = geniş omuzlu
Bağdas = şişman, iri yarı
Bağday = geniş omuzlu olmak

Radloff ta şu kelimeleri veriyor:

Boğdak, buğdak = kesif duman

Nihayet (boy) sözünü, manasiyle beraber, hep biliriz.

Anlaşılıyor ki (Bag, boğ, buğ, boy) maddeleri genişlik, uzunluk, kesafet, büyüklük, hasılı (Dimension) sözü ile ifade edilen, muhtelif istikametteki büyüklükleri anlatır. Bu mefhumların hepsi yükselen ve dağılıp genişliyen duman (buğ) fikrinden çıkmıştır. Buğ olmuş olan bir şeyin adı (buğ + ut) buğut'tur. Kelime, görüldüğü gibi türkçedir.

(Boy) ile (buğ) ve (boğ) aynı sözdür. (Boyut) (buğut) dahi böyledir. (Boyut) terimi tam (dimension) kelimesine tekabül eder.

BÜTEY AÇI=*ANGLE SUPPLEMENTAIRE* Birbirini 180 dereceye ulaştıran açılar için Fransızların kullandığı (supplémentaire) tabirine mukabil biz (bütey) terimini koyduk. Bu söz, (bütün, bütünlemek) kelimelerinin tamamiyet ifade eden (büt) temasiyle teşkil edilmiştir.

CEBİR = *ALGEBRE* Garp lûgat kitapları Algèbre kelimesinin arapça (Elcebr) den alındığını yazıyorlar ve kelimeye başka bir etimoloji göstermiyorlar.

Arap lûgat kitaplarında ise elcebr kelimesine şu mana verilmektedir: «Çıkmış kemiği yerine koymak, noksanı bertaraf etmek, yama vurmak, tesviye etmek, düzeltmek».

'Cebir ilminin tarihinden anlaşıldığı üzere Harezm'li zamanında menfi adet mefhumu yoktu. Bu sebeple bir muadeleyi hal için ilk iş, menfi hadleri kaldırmaktı. Harezm'li bu ameliyeye « çıkmış kemiği yerine koymak, yamamak, noksanı bartaraf etmek» manalarına gelen (Elcebr) adını vermiştir. Yani muadelenin sol tarafındaki terim bir çıkık telâkki edilmiş, bunun izalesi de muadelenin düzeltilmesi şeklinde düşünülmüştür.

Şimdi, türkçe olan şu kelimeleri ele alalım:

Yaburmak ve Yaburtmak	= tesviye etmek
Gep, Kep, Kip	= kalıp, model
Ceber	= tedbirli
Ceber tut	= korunmak

Pekarski ve Verbitski'nin «Yakut dili» ve «Altay-Aladağ lûgatı» kitaplarında bulduğumuz bu çok eski Türk kelimelerinin manaları ile (Elcebr) kelimesine, gerek Arap lûgatlerinde ve gerek Harezm'li tarafından, verilen manalar arasındaki benzerlik meydandadır.

Cebir ilmi keşfolunmadan çok evvel Türk dilinde mevcut bulunan yukardaki kelimelerin delâletile (Cebir) sözünün hakikî kaynağı Türk dilinde bulunduğu kolaylıkla anlaşılır

CETVEL = *REGLE* Düz ve doğru çizgiler çizmeğe yarıyan bu âlete ötedenberi verilen (Cetvel) adı, sanıldığı gibi, arapça değildir. Zaten kelimenin şekli de bunun arapçaya sonradan girmiş olduğunu ispat etmekle beraber, bu dildeki manası da, Kamusa göre «Nehri sagîr» dir.

Bizim (cetvel), lûgatça «rehberlik eden şey, âlet» manasına bir kelimedir. Bunun teması (Cet-) olup (-vel) kısmı (Karavul), (Yasavul) gibi sözlerde görüldüğü üzere sonradan takılmış iki unsurdan mürekkep bir ektir.

(Cet-) temasını şu kelimelerde buluyoruz:

Cit-ekçi = rehber, yedekçi,
Çet, çit = hudut, kenar,
Çit-ekçi = yedekçi.

CİSİM = *CORPS* (Casamak) Kazan lehçesinde yapmak, kurmak, (casanmak) ta süslenmek anlamındadır.

Şu halde (casam) ve bunun ince bir telâffuz şekli olan (cisim) kelimelerinin yapım, kurum hattâ süs manasına gelmesi tabiğîdir.

Esasen (corps) kelimesinin en eski manası şekil ve güzelliktir. Nasıl ki asılda (corps) ile birleşen (kurum) sözü de ayni manalara geliyor.

ÇAKIŞMAK = *COÏNCIDER* Birlikte tesadüf etmek, bir zamanda zuhur etmek, geometride muntabık olmak manasına gelen (coïncider) sözü (çakışmak) kelimesiyle karşılanmıştır. (Çakışmak) Şark Türkçesinde tetabuk etmek anlamiyle kullanılıyor.

Buna göre (çakışma), (coïnsidance = intibak) ve (çakışık), (coïnsidant = muntabık) mukabili olur.

ÇARPARIĞ = *PRODUIT* Bugüne kadar (Multiplication) mukabili olarak kullanılan ve başka bir dile ait sanılan (zarp) sözü, Türkçedeki (çarpmak) tan başka birşey değildir; hatta bazı yerlerde iki adedin birbirine zarbını, bunların yekdiğerine vurulması suretinde ifade ederler. Vurmak ve çarpmak ayni mefhumu bildiren sözlerdir.

Çarpmak neticesinde çıkan ve şimdiye kadar (hasılı zarp) sözü ile ifade olunan netice için (çarpmak) kelimesinden türetilen (çarparığ) kabul edilmiştir.

ÇEKÜL=*FIL à PLOMB* Şimdiye kadar buna (kurşunlu ip) veya (şakul âleti) denilmekte idi. Bilindiği üzere bu âlet düşey istikametleri göstermek üzere ve arz cazibesi hâdisesinden istifade edilerek kullanılıyor. Binaenaleyh biz bu âlete arz cazibesi tarafından çekildiğine işaret olmak ve eski isminden bütün bütün ayrılmamış bulunmak üzere (çekül) adını verdik.

Bu terim (kurşunlu ip) terimine nazaran hem daha ilmî hem de pedagojik bir vasıftadır.

ÇİTİK = *CONJUGUE* (Çitimek) ilâve, ilsak ve raptetmek manasınadır (Adana). Bu kelime (çift), (çifte) ve (çatmak = raptetmek), (çatal = ikili, ikiye ayrılmış) gibi sözlerle bir familya teşkil eder.

Binaenaleyh (çitik) çift, müzdeviç anlamına olup tamamiyle (conjugué) terimini karşılar.

DAKKA = *MİNUTE* (Bu madde için **"Saniye„** iyzahına bakınız.)

DARA = *TARE* (Tare) Fransızcaya Arapçadan geçmiş gösteriliyor. Halbuki şu iki kelime bunun hakikî orijinini pek güzel anlatır:

Tartmak = çekmek (vezin),
çekmek (cerretmek),
yaymak,
sökmek,
çıkarmak (D. L. T.).
Taramak = (Şark lehçelerinde) bir şeyden çıkmak.

Şu halde bizim bugün (dara) şeklinde kullandığımız sözün, «çıkarılacak, tenzil edilecek, tarhedilecek şey» manasına öz türkçe bir kelime olduğu meydanda bir hakikattir.

DAYİRE = *CERCLE* Arapça sanılan (daire) nin şu türkçe söz familyasının bir uzvu olduğu aşikârdir:

Değri = müdevver
Dekre = muhit
Tekre = daire
Tekrük = müdevver
Değre = daire
Deyre = muhit
v. s. v. s.

Dayire şekli çok alışılmış olduğundan tercih edildi.

DERECE = *DEGRE* Geometride (derece), bir dayirenin 360 parçasından biri, yani dayire parçası demektir. Dayire kelimesi teker, tekre, teğre, teğrek ve değrek gibi Türk sözlerinden ayrı bir şey olmadığı gibi dayirenin bir parçasına alem olan (degré) ve (derece) kelmieleri de türkçedir.

(Degré) nin (teğre) ile bir olduğu esasen apaçık görülüyor. (Derece) ye gelince; bu da yukardaki (değrek) sözünün, manayı tamamlayıcı bir elemanla uzadıktan sonra bazı fonetik değişmelere uğramış başka bir şekli olduğu şu analizle kolayca anlaşılır.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Değrek =	eğ	+ ed +	eğ	+ er +	ek	
Degré =	eğ	+ ed +	eğ	+ er +	eğ	
Derece =	eğ	+ ed +	eğ	+ er +	ec (ğ) +	eğ

Biz terim olarak şimdiye kadar alışılmış bulunan (derece) yi kullanacağız.

DİREGEN = *DIRECTEUR, DIRECTRICE*
DİREGET = *DIRECTION,*

(Diregen), asıl «intizamı temin eden, nâzım» mananına olup burada (directeur) karşılığı alınmıştır. Kelimenin eski telâffuzu türegen ise de lehçemizin fonetik icapları (diregen) şeklini tercih ettiriyor. Nitekim ayni familyadan bugünkü (doğru), (doğruluk) gibi kelimeler Şark lehçelerinde, sert olarak, (toğru) ve (toğruluk) şeklinde söylenir.

(Diregen) ve istikamet manasına aldığımız (Direget) terimlerinin kaynağı şu söz familyasıdır.

Türe	=	idare, nizam
Türelemek	=	tanzim etmek, nizama tatbik etmek
Türeli	=	muntazam, tertipli
Türük	=	kanun, nizam
Törü, Töre	=	nizam, kanun, kaide
Dirkemek	=	tâbi kalmak.

EBEY = *EFFECTIF*

Fransızcada (effectif) kelimesinin bir manası (filen mevcut olan), diğer bir manası da (hakikî miktar) dır.

Radloff Lûgati Teleüt lehçesinde (ebey) sözünün (hakikî ölçü) manasına geldiğini gösteriyor. Binaenaleyh (ebey), tam (effectif) mukabili ve som türkçe bir terimdir.

EKSEN = *AXE*

Lâtince	Axis	=	dingil
Grekçe	Akson	=	»
Türkçe	Eksen	=	» (Seyitgazi, Çal, Eğirdir, Kütahya)

Hind- Avrupa dillerinde (aks-) maddesi için kandırıcı bir izah yoktur. Bunu ancak hareket etmek manasına gelen lâtince (ago) sözüne yaklaştırabiliyorlar. Halbuki dingilin hareketle alâkası pek dolayısiyledir.

Türkçede ise (eksen) rabıta, birleştirici obje, ekliyen vasıta manasını veriyor:

Ekser, enğser ve enser } = mıh (iki şeyi birbirine bağlıyan vasıta)
Enğse ve ense = başla vücudü birleştiren malûm nahiye
Enğsey = 1. ense, 2. kapının iki yanını yukardan birleştiren kısım (eşik mukabili) (Rad. «Kaz. Kır.»).

Görülüyorki (eksen) iki tekerleği birleştiren, birbirine ekliyen bir obje manasına ve (ek, eklemek) sözleriyle ilgili som türkçe bir kelimedir.

Binaenaleyh (dingil) sözü mekaniğe bırakılarak matematik için (eksen) terimi kabul edilmiştir.

EKZEY = *EXERCİCE* Exercice, Lâtince (ex) ve (arcere) maddelerinden teşkil edilmiş mürekkep bir kelime olarak gösteriliyor. (Ex-) dışarı, (arcere) de ihtiva etmek, uzaklaştırmak ve çekmek manalarına geldiğine göre bu izah mukni değildir.

Ona mukabil Türkçede mümarese etmek manasına (Ekzemek) kelimesi vardır. (Öğrendiğin hüneri ekzeyesin, yani gece gündüz demiyesin, duruşasın. «Kabusname tercümesi»)

(Ekzemek) ile (exercice) in arasındaki ilgiyi izah etmek bu yazının kadrosuna sığmıyacağından yalnız (Ekzey) kelimesini (Exercicce) karşılığı olarak vazetmekle iktifa ediyoruz.

ELİPS = *ELLIPSE* «Kat'ı nakıs» karşılığı alınan (Elips), Türkçe bir terim olup «Eksik çember» manasınadır ve iki kelimenin kaynaşmasiyle olmuştur:

1 — Eğiliğ = çember (eğilmek'ten);

Îlêh (iğleğeh) çemberli, halkalı.

Île (iğleğ) çember ile teçhiz etmek, bir şeye çember yapmak, çevirmek, etrafını almak (Pekarskinin Yakut lûgatı). **Eğiliğ** sözü kaynaşınca (elli) veya (eli) olur.

2 — Epsik = eksik, nakısa, eksiklik (P. d. C.)

Epsik sözünün sonundaki (k) yumuşar, kelime (epsiğ) olur.

1 inci ve 2 inci kelimelerin birleşmesinden meydana çıkan (Eli + epsiğ = eliepsi) sözü neticede (Elips) telâffuzunu alır.

EPLİKAT = *APPLICATION*

(Eplikat) terimi şu aşağıdaki türkçe sözler familyasına bağlı bir kelimedir :

Epik = hüner, sanat
Epli = maharetli
Epitmek = **hazırlamak, tamamlamak**
Eplemek = **hatırlamak**

Şimdiye kadar (Tatbikat) terimile ifade ettiğimiz mefhum, abstre bir bilgiyi iş, sanat ve hüner sahasına nakletmek ve buna bilâmel hazırlanmak olduğuna göre, (Eplikat), tam yerinde bir terim olmuş olur.

Bunun sonunda görülen (-kat) lâfzı, (get, gut) gibi yeni kelimelerin teşekkülüne yarıyan bir sözdır. Nasıl ki :

Durmak'tan : Durgut (=mesken)
Bilmek'ten : Bilget (=malûmat)... v.s.

gibi yeni şekiller türemiştir.

ERTELEMEK = *ORDONNER*
ERTEY = *ORDRE*
ERTEL=*ORDONNÉE*
KOERTELLER=*CO-ORDONNÉES*

Ertelemek sözü şu kelimelerle ilgilidir :

Ard = arka, mabad
Erte = arkadan gelen, takip eden
Urut = merhale
Urutka = amudu fıkarî

Binaenaleyh (ertelemek) birbirini velyedecek surette, merhale merhale dizmek, sıra ve tertibe sokmak demektir.

(Ertey) mertebe, (ertel), de tertip manasına alındı.

(Ko), Teleüt lehçesinde mütenasip olduğuna göre (koertel), tam (coordonnée) nin mukabili olur.

FAİZ = *INTERET*

Dilimizde pek genelleşmiş bir tabir olan (faiz) in asıl manası bolluk, çokluk ve taşkınlıktır. Türkçede (Rad. «Şor.») mebzul manasına (payzın) sözü var ki (feyezan) ın aslından başka bir şey değildir.

(Payzın) sözünün türkçe olduğuna şüphe edilemez. Çünkü kelimenin asıl cevheri olan (pay) maddesini ayni anlamda olmak üzere (paylan) kelimesinde de buluyoruz. (Paylan) kesif ve mebzul manasınadır.

Esasen (faiz) le aralarında, Araplarca hiçbir münasebet tasavvur edilemiyen (faide) kelimesi de ayni familyadan olup türkçe asıl şekli (payta) olarak Teleüt lehçesinde yaşıyor.

FAKTÖR=*FACTEUR* (Faktör)ün matematik manası, bilindiği gibi, «bir hasılı temin etmeğe yardım eden sayılardan beheri» dir.

Türkçede temin etmek manasına (Pegütmek) sözü var (Rad. IV; K. B.). Bundan «temin eden, âmil, müessir» anlamına (Pegütür) olur ki (Faktör)ün, gerek mana ve gerekse fonetik bakımından, eşi ve kaynağı bir kelimedir.

FARK=*DIFFERENCE* (Fark) ayrılık, ıraklık manasınadır. İki şeyin arasındaki fark demek, onların arasındaki mecazî ıraklık demektir. Esasen (firak) ta ayrılık, ıraklık manasına gelmez mi?

(Irak) ile (firak) arasında ise başta bir (f) farkından başka ıraklık yoktur.

Güneş - Dil Teorisine göre ana kök unsuru bazan düşer bazan da başka bir sese döner.

Anlaşılıyor ki bu sözlerin orijinel şekli (ığrak) iken bir taraftan (ırak), diğer taraftan da (fırak) ve (fark) kılığında gelişmiş.

Binaenaleyh (fark) kelimesi türkçedir.

FİNİKSEL HESAP= *CALCUL INFINITESIMAL* Eski tabir ile (asgari namütenahi) demek olan (infinitésimal) sözünü biz (finiksel) terimiyle karşıladık.

Bilindiği üzere (finik) sözü Türkçede (minik), (mindik), (mincik) gibi en küçük demektir.

FOKUS = *FOYER* Bilindiği gibi, (Fokus), çizgi veya şuaların toplaştığı, tekasüf ettiği yani **pekiştiği** noktaya denir. Bunun orijini (Pekiş) sözüdür. Terim olarak (Fokuş) şekli ihtiyar edildi.

FORMÜL=*FORMULE* (Formule) sözü Fransız diline Lâtince yolu ile geçmiştir.

Lâtince Forma = Kurum (şekil, heyet),
Formare = Kurmak (teşkil etmek) manasınadır.

Bu kelimelerin Lâtincede etimolojisi olmadığı gibi, Hint-Avrupa dillerinden de hiç birine bağlanamıyor. Bunlarla yukardaki türkçe mukabilleri arasında bir (F/K) karşılaşması vardır. Bu gibi karşılaşmalar Türkçe ile Lâtince arasında nadir değildir:

Lâtince : Fortem, fortis = kuvvetli, gayretli
Türkçe : Kortun = zinde
Fransızca : Force = kuvvet
Türkçe : Kurç = kuvvetli, cesur
» : Korcamak = salâbet kesbetmek
Fransızca : Forcer = zorlamak, sıkıştırmak
Türkçe : Kurcalamak = zorlamak, tazyik etmek, karıştırmak

K/f değişiminin tetkiki bir çok sözlerin akrabalığını meydana çıkarır. Kuvvet, hareket, ışık anlamlarını veren (uğ) ana kökü (V.+r) takarrür unsurunu alınca (uğ + ur) olur ki fonetik icabı (gur, kur, ur, vur, fur) kabîlinden şekillere girer. Bunlardan da şu gibi sözler çıkar:

Kurum = **heyet, şekil, teşekkül, vaziyet.**
Kurmak = tahayyül etmek, tasavvur etmek, **teşkil** etmek.
Kurman = **teşkil.**
Kurtak = endamlı.

Bazı lehçelerde bizim (k) sesinin (g) olduğunu, meselâ (kurum) yerine (gurum) dendiğini biliyoruz ki bu, orijinel telâffuza daha yakındır. Ana kökün tamamen düşmüş olduğu şu kelimelerin de şekil mefhumu ile alâkalı manaları vardır:

Uran = tenasüp.
Urun = usul.
Urunmak = taklit etmek.

Anakök (v) ve (f) seslerine de istihale eder. (Urmak), (vurmak) sözleri bazı yerlerde (furmak) tarzında söylenir.

Yukarıda (ur) meddesinde **şekil** mefhumunu bulduğumuz gibi (vur) ve (fur) teminde de bulabiliriz. Dilimizde (kalıba vurmak) ve (deliliğe **vurmak**) tabirleri var ki biri «bir şeye kalıbın **şeklini**

vermek » diğeri de « **kendine deli şekli vermek** » demek olduğuna göre (vurmak) sözünde **şekil vermek** mefhumu da bulunduğu anlaşılıyor.

GEOMETRİ = *GEOMETRIE*

Şimdiye kadar (hendese) tabirini kullanır ve arapça sanırdık. Halbuki Kamusu Muhit bu husta şu izahatı veriyor: « Hendese su yolculuğuna denir. Bunun (ab endaz) dan geldiği iddia olunursa da bu iddia uzak ve külfetlidir. Hakikatte (hendese) (endaze) sözünden alınmıştır » .

Biz ise (endaze) sözünün « tamik, tetkik » manasına (endelemek), « işaret vermek » mukabili (indemek) gibi kelimelerle bir familya teşkil eden ve aşağı yukarı « tetkik ve tespit vasıtası yani ölçü » anlamını veren türkçe bir tabir olduğunu biliyoruz.

(Géometrie) ye gelince: bu bilindiği üzere (ge) ve (metr) den teşkil edilmiş mürekkep bir sözdür.

(Ge), (geniş) (geyin) (geçe) gibi kelimelerin başında bulunup « genişlik, imtidat, taraf » ifade etmeğe yarıyan ve

Gen, ken, yen, en

gibi şekilleri bulunan prototürk bir (geğ) cevheridir.

(Metre) sözünü Garp eserleri ölçü manasına (me) esasına bağlıyorlar ki türkçede (emey) şeklinde mevcuttur. Filhakika Altay ve Teleüt lehçelerinde (emey) ölçü (merey) de ölçmek demektir.

(Merey), dinamizm elemanı olan (V.+ t) ile takviye edilecek olursa (meterey) olur ki (metre) den başka bir şey değildir.

Bu itibarla (geometri) genişlik ve imtidat bakımından eşyayı ölçmeğe yarıyan bir ilim manasına Türk asıllı bir kelimedir.

(Geometri) kadar (hendese) de türkçe ise de arsıulusal ahenge uymuş olmak için (geometri) tabiri tercih edildi.

GİĞME=*GUILLEMET*

Bu işaretin ismini, mucidinin (Guillome) adından aldığı söyleniyor. Biz (giğme) sözünü, Türkçedeki manası tam yerinde olmak iğtibariyle, alıyoruz.

Türkçede Kayamak = ihtiva etmek
» Kağ = kıhıf.
» Geymek = telebbüs etmek yani bir şeyin içine girmek

Şu halde (geyme) ve hususî tabir olarak (giğme) zarf manasile malûm işarete çok uygun bir isim olur.

GÖNYE = *EQUERRE* Dikey açılar çizmeğe yarıyan bu âlete ötedenberi verilen (Gönye) adını grekçe (Gonia) sözüne irca etmek yanlıştır. Çünkü (Gonia) alelitlâk (açı) demektir ve her açı mutlaka 90 derecelik değildir.

(Gönye) istikamet objesi, doğrultucu âlet manasına olup şu türkçe kelimelerle ayni familyadandır:

Yöni = istikamet, nizam
Yenlü = muvafık.
Yönnü = muntazam
Köni = sadık, doğru
Könmek = istikamet almak
Könü = isabetli
Gönelmek = Teveccüh etmek

Bütün bu kelimelerdeki (Yön-, Kön-,) maddelerinde «doğruluk, intizam ve sadakat» mefhumlarını buluyoruz. (Gönye) de resimde ayni maksadı temin için kullanılan bir âlettir.

GÖREM=*FONCTION* Matematikte (fonction) un manası (tabi) olduğuna göre (görem) sözü ile karşılanmıştır.

Göre (imtisalen, nisbeten, tevfikan) demek olunca **görem** de imtisal eden, nisbet edilen, tevafuk eden şey yani (tabi) manasına gelir.

Nasıl ki kurmak'tan (**kuram** = vaziyet) kuşanmak'tan (**kuşam**= elbise) sözleri çıkmış bulunuyor.

GRAFİK = *GRAPHIQUE* Garp lûgat kitapları (graphique) sözünü şöyle tarif ediyorlar:
«Fikirleri çizgi veya şekillerle gösterme san'ati ile ilgili her şeye (graphique) denilir».

Türkçedeki (kurmak) sözünün manası da birşeye şekil vermektir. (Söylemek) ten, (söylev), (ödemek) ten (ödev), (türemek) ten (türev) geldiği gibi (kurmak) tan da (kurav - kuraf) yapılabilir; bu da kurulan

şey demektir. Buna, manası ve rolü malûm olan (ik) ekini ilâve ederek vücude gelen (kurafik) yahut bugün alışık olduğumuz telâffuz tarzı ile (grafik) sözü türkçe bir terim olarak meydana çıkar.

GRAM = *GRAMME* Ufak bir ağırlık birimi olan (gramme) sözünü grekçe yazı veya harf manasına (gramma) kelimesine bağlıyorlar. Bunda isabet olmadığı meydandadır.

Gram küçük bir ağırlık olmakla beraber ağırlığın birimidir. O sebepten küçük ve büyük bütün ağırlıklar (miligram, centigram, hektogram ve kilogram) hep ona nisbetle ifade ediliyor.

Görülüyor ki o, mutlâk ağırlığın birimidir.

(Vahidi kıyasî) mukabili olarak (bir) kelimesine şahsiyet ifade eden bir (im) eki katmak suretile (birim) terimi teşkil olunur.

Bunun gibi, ağırlık birimi için de (agır) sözüne bir (V. + m) ilâvesile (agram) ve bunun başka bir fonetik şekli olan (gram) terimi yapılır.

HACIM = *VOLUME* (Volume) bir cismin havada, suda veya başka herhangi bir vasat içinde kendine **açtığı** yerdir. Binaenaleyh o yer o cismin **açımı** dır.

(Hacım) ile (açım) arasında belli başlı bir (h) farkı var. Bu, bir tarafta düşmüş diğerinde ise aspire bir ton almış ana kök unsuru (ğ) den başka birşey değil.

(Ağ + aç + ım) prototipindeki (ağ), fonetik icabı, (aç) ın vokalile kaynaşıp yok olduğu gibi bazan da (ah + ac..) olur.

Görülüyor ki arapça sanılan (hacım), (açmak) tan teşkil edilmiş türkçe bir terimdir.

HAL = *CAS* (Cas) bir işin durumu, bulunduğu vaziyet demektir. Türkçede şu kelimelere tesadüf ediyoruz:

Kalmak : herhangi bir hali muhafaza etmek
Kalı : el'an, halihazır.

Görülüyor ki ister vaziyet manasına alınsın, ister «şimdiki zaman» mefhumu düşünülsün (hal) ile, türkçe (kal —) maddesi birbirinden ayrılmıyor. Arada görülen (H/K) farkı ise Dilimizde mutat bir değişimdir. Meselâ bizim karakulak (ki karak ve ulak'tan terkip edilmiştir) Yakutçada «harahulah» tarzında söylenir.

Binaenaleyh (kal) yerine şimdiye kadar alışılmış bulunan (hal) şekli ipka edilmiştir.

HARMONİ = *HARMONIE*

Asıl manası «uygunluk», «ittihat», «imtizaç» olan (Harmoni), grekçe «bağlamak, taktak, kurmak» manasına (Harmozoo) kelimesine kadar irca edilebiliyor, ondan öteye gidilemiyor. Halbuki her iki şekil sade birer tema değil, eklerle beslenmiş, işlenmiş, hazırlanmış, binaenaleyh müstear kelimelerdir. Bunlarda esas olması lâzımgelen kısım (Har -) dır. Bunu yukardaki manalarla ancak Türkçede bulabiliyoruz :

1) Kur — :

Kur - mak = cemetmek, inşa etmek, teşkil etmek
Kur man = teşkil

2) Kar — :

Kar - mak = mezcetmek, terkip etmek
Kar - ay = tevfikan, uydurarak
Kar - manlamak = tehiye etmek

Türkçede (K) sesinin her vakit (H) şeklinde de telâffuz edilebildiğini hatırlatmağa lüzum yoktur.

Görülüyor ki Dilimizde (Kar/har) kendi başına mana sahibi aslî bir tema olup türlü eklerle türlü şekiller ve manalar alabilir.

Halbuki Grekçede yukarıdaki kelimeleri (— monia) ve (— mozoo) kısımlarından tecrit edince geride kalan (Har —) maddesi manasız kalır. Bu hal müstear kelimelerin en büyük vasfıdır.

Bu (Har —) temasına katılan (moni) ekleri de kelimeye (Harman - Karman - Kurman) sözlerine benzer bir şekil vermektedir.

Bu kısa izahat (Harmoni) kelimesinin ne kadar türkçe olduğunu göstermeğe kâfidir kanaatindeyiz.

HATA = *ERREUR*

Dilimizde türkçeliğinden şüphe edilmiyen (yanlışlık) sözü de varsa da (hata) kelimesiyle aralarında ince bir fark bulunduğu bileydir.

Diğer taraftan (hata) sözünün türkçe olduğu anlaşılıyor. Şöyle ki muhtelif lehçelerde «hata, kusur» manasiyle şu kelimeleri buluyoruz:

Uygur lehçesinde : Kadağ = kusur (Uygur Endeksi).
Karakırgız » : Kadık = hata (Radloff).
Kırgız » : Kada = hata (Radloff).
Anadolu » : Agdık = hata, kusur.
Agduk = yanlış (Kabusname tercemesi).
Çağatay » : Ökte = isabetsiz, yerinde olmıyan.
Uygur » : Üktün = kabahat, kusur (Rad.).
Yakut » : Hata = tersine olarak.
» » : Haday = aksi, aykırı.
» » : Kedey = eğrilmek.
v. s. v. s.

Artık bunca tanıktan sonra (hata) sözünün türkçe olduğuna dair mütalea ilâvesine lüzum görmiyoruz.

HELİS = *HELICE* Bir silindir üzerinde, mail istikamette, düz bir çizgi çevirmekle elde edilen şeklin aldığı (helezon, heliks, helice ve helis) adları, grekçe **çevirmek** manasına (helisso, helitto) kelimesinden çıkmış gösteriliyor.

Kelimelerin orijinel şekilleri şöyledir :

		I	II	III	IV	
1.	Helis	= eğ	+ el	+ ığ (s)	+ .	= eğeliğ
2.	Helice	= eğ	+ el	+ iğ (s)	+ eğ	= eğeliğeğ
3.	Heliks	= eğ	+ el	+ ığ (k)	+ iğ (s)	= eğeliğiğ
4.	Helezon	= eğ	+ el	+ eğ (z)	+ onğ (n)	= eğeleğonğ

İkinci, üçüncü ve dördüncü kelimeler «çemberli, halkalı» demek olan Yakutça (îlêh = iğleğeh) sözünün aynıdır :

I işaretli unsur ana köktür, hepsinde vokalını düşürerek (H) sesine dönmüştür.
II » » hepsinde olduğu gibi kalmıştır.
III » » (1) ve (2) de siflan bir ton almış, (3) te (k), (4) te ise (z) olmuştur.
IV » » da, gürüldüğü gibi, sırasiyle (.), (e), (s) ve (n) gibi istihalelere uğramış.

Gürülüyor ki bütün bu kelimeler türkçe olup, yukarıda söylendiği tarzda, silindir etrafında çevrilen çemberin şeklini ifade eden rimlerdir. Biz (Helis)i kullanacağız.

HEMZAMAN=*SIMULTANE* (Hemzaman) daki (hem) sözü, (Homogen) ve (Homolog) kelimelerindeki (hom) un başka bir şeklidir. (Hom), bu terimlerin izahı arasında incelenecektir.

(Zaman) ise hemen bütün Türk lehçelerinde «Gök» manasına kullanılan ve aslen «muallâk» demek olan (Asman) sözünden müsteardır. Bizim (Saman yolu) dediğimiz şeyin aslı (Asman yolu) dur.

Araplar bu kelimeyi mecazî bir mana ile aldıkları halde Farslar doğrudan doğruya geçer anlamiyle ve bildiğimiz gibi (Asuman) şeklinde istiare etmişlerdir.

(Gök) ile (zaman) mefhumları arasındaki semantik münasebetine misal olarak, Fransızcada (Temps) sözünün hem hava hem de zaman manasını verdiğini hatırlatabiliriz.

HETEROGEN = *HETEROGENE* (Heterogen) teriminin teşekkülüne giren iki kelimeden (gen) sözü (Homogen) maddesinde izah ediliyor.

(Hetero) kelimesine gelince; bunun etimolojik şekli şudur : eğ + et + er + eğ. Bu üç şekil alır :

1 — Hetere
2 — Etere
3 — **Tere** (türü) } muhtelif, mütenevvi

Kelimenin Türk orijinini daha kolay kavrıyabilmek için şu sözleri hatırlatalım :

Türlenmek = tenevvü etmek, mütehavvil olmak,
Türemek = » » » »
Türlü = Muhtelif.

Türü (tere-hetero) = başka başka mahlûklar (ahali, halk).

Kelimenin Türkçede bir de (adruk, adruğu) şekli vardır. Manaları:

1 — Ayrı
2 — Muhtelif } (Uygur)
3 — Mütezat

Şu halde (Heterogen) «başka başka doğmuş, türlü doğmuş» yani «gayrı mütecanis» manasına türkçe bir terimdir.

HESAP = *CALCUL* Fransızcada hesap için kullanılan (calcul) sözü asıl (çakıl) manasınadır. Eski zamanlarda hesabı şaşırmamak için ufak çakıllar kullanırlarmış.

Türklerde hesap işleri çakılla değil akılla yapıldığı için bu mefhumun ifadesinde hep akıl manasına gelen temler kullanılmıştır: sağ, sak, san, say gibi.

Sağıç = hesap
Sakış = »
Sanağ = »
Sayı = »

Bizim lehçemizde kullanılan ve arapça sanılan (hesap) ta akıl ve fikir manasına (es) ve (ep) ten yapılmış bir sözdür. Bugün Anadoluda halk ağzında kelimenin şekli (hesep), Şarkta ise (isep) tir.

(Hesap) şeklinde başta görülen (h) sesi «hacım» maddesinde izah edildiği üzere ana kökün yani (ğ) elemanının bir istihalesinden başka bir şey değildir. Çünkü (es) in orijinel şekli (eğ + es = eğes) tir. Buradaki (eğ), (es) in vokalile kaynaşıp aradan çekildiği gibi (eh) te olabilir. O takdirde yalnız vokal düşerek kelime (hes) şeklini alır. Arapça sanılan (his) te bunun diğer bir şeklidir.

HİPERBOL=*HYPERBOLE*

Bu terimin klâsik izahı:
Grekçede (huper) öteye, (bole) atmak, (huperbole) öteye atmak hareketi.

Görülüyor ki bu mana geometrideki malûm şekil hakkında hiç bir fikir veremiyor.

Halbuki geometride (hyperbole) öyle bir eğiktir ki teşekkül ettiği noktalardan beheri ile mihrak ismini alan diğer sabit iki nokta arasındaki mesafeler muayyen bir fark gösterir. Parobol'de mesafeler müsavi, burada ise farklı bulunuyor.

Anlaşılıyor ki bunun karakteristiği **değişik mesafe** olmak lâzımgelir.

Kelimenin türkçe bakımından izahı:
(Yipir) mütebeddil, değişen, (bol) vüsatli, mesafeli. Şu halde (yipirbol) veya bugünkü telâffuzıyle (hiperbol) **değişik mesafeli** demek olur ki bu ifade (hyperbole) denilen malûm geometrik şeklin en esaslı bir vasfını tebaruz ettirmiş oluyor.

HİPOTEZ = *HYPOTHESE*

Faraziye, yani bir meselenin halline yardımı olsun diye var gibi gösterilen bir vaziyet anlamına gelen (hypothèse) grekçe, alt manasına (hupo) ve koyuş anlamına (thèse) den mürekkep bir kelime diye izah edili-

yor. Halbuki bu iyzah yani «alta koyuş», kelimenin asıl manasından çok uzak kalıyor.

Türkçede ibda, ihdas, ihzar, itmam manasına (epitmek) sözü var (Rad. «Kaz.»).

Bundan teşkil edilen (Epitiş) kelimesi (hypothèse) in geçen manasını tamamen karşılar: ibda edilen bir vaziyet.

(Epitiş) ile (hipotez) in manaca olduğu gibi fonem bakımından da tetabukunu şu fonetik karşılaştırma ile anlıyabiliriz:

Epitiş = eğ + ep + it + iş
Hipotez = ih (ğ) + ip + ot + ez

Ana kök, birinde tamamiyle düşmüş, diğerinde yalnız vokal düşerek konson (h) sesine dönmüş. Görülüyor ki terim olarak alınan (hipotez) türkçe bir sözdür.

HOMOGEN = *HOMOGENE*

Hemcins ve mütecanis manasına gelen (Homogen) sözü teşekkül itibariyle iki Türk kelimesine dayanır: (Hom, homo) ve (gen).

(Hom, homo) nun «eş, yakın, alâkalı» manasına geldiği (Homolog) teriminin izahında gösteriliyor.

Husul, vücut ve tevellüt gibi manaları olan (Gen) sözüne gelelim: Grekçeye (yeno) şeklinde geçen bu kelime dilimizde önemli roller oynamış ve (yen), (gen), (ken), (yan), (gan), kan)... ve. s.gibi şekillere girmiş asîl bir Türk temasıdır. O, bir çok kelimelerin teşekkülünde, üzerine müstakil bir rol aldığı gibi, bazan yardımcı halinde de kalabilir.

Müstakil rol oynadığı vakalara misal:
Yenitmek = doğurmak (Divanı L. T.).
Yeni, Genç = asıl manaları «doğmuş», bundan yavru ve nihayet taze, cedit, nevcivan.
Yine = yeniden; ve bundan tekrar manasına. . . v.s. v.s.

Yardımcı rol oynadığına misal:
Bitgen = biti (yazı) yapan; kâtip
Bitirgen = bitki doğuran; münbit
Dökülgen = dökülme doğuran; hazan
Dökken = döküm yapan; meltem. . v.s. v.s.

Görülüyor ki (Homogen) «eş doğumlu» manasına türkçe bir kelimedir.

HOMOLOG = *HOMOLOGUE* Bu terim geometride «Benzer şekillerde ayni suretle konulmuş olan elemanlar» hakkında kullanılır. Şu hale göre, homolog şekiller ; elemanları karşılıklı benzer ve eş olan şekillerdir. Demek ki bu kelimede esas mana «benzer, eş, birbirile münasebeti olan eleman» fikrinde toplanıyor.

Hakikaten (hom) ve (olog) sözlerinden yapılmış olan bu terim de bu manayı taşıyor. Çünkü :

Koma, kuma = ortak kadınlardan her biri
Komşu = hemcivar
Komumak = alâkadar olmak
Komurkmak = müteveccih olmak

gibi kelimelerden (kom) teminin eş, yakın, alâkalı manasına geldiği anlaşılıyor. (Olog) sözünün de esas, esas madde, unsur anlamını verdiği şu kelimelerden kolaylıkla istidlâl edilebilir :

Ol, öl = esas
Elik = mesnet
İlk = mebde
Eliktimek = başlamak

Bir şeyin ilki, eliki ve (ol + og) ologu demek o şeyin mebdei, mesnedi, esası, esas maddesi yani unsurları demektir.

Binaenaleyh (kom + ol + og) ve (k) nın aspire bir ton almasıyle (homolog), esas maddeleri, elemanları eş olan obje manasını verir Görülüyor ki kelime öz türkçedir.

HOMOTESİ = *HOMOTHETIE* (Homotesi) teriminin teşekkülüne giren iki kelimeden (hom, homo) sözü, (homolog) maddesinde izah edilmiştir.

(Tesi), «tesis etmek» manasına (tözemek) ten kaynağını almış bir tabirdir. (Töz) ve (tös) kelimeleri de menşe ve temel demektir (Uyg. «Ind.»; B.T.L. «Çağ»).

(Homotesi) «aynı menşe'den, aynı temelde olma„ yani, eski tabir ile, «mümaselet» manasına türkçe bir terimdir.

HULÂSA = *RESUME* Bir şeyin (résumé) si, teferruat ve tafsilâttan kurtarılan, bunlardan ayrılarak geriye kalan kısmı demektir. Başka bir ifade ile «fazlası atılıp aslı kalmak» manasınadır.

Şu hale göre bir şeyin (résumé) si o şeyin (kalısı) dır ; esasen türkçede (bakiye) mukabili olarak (kalı) sözü vardır. (K-H) tebadülü ile ve bugün kullanılan şeklin tercihi suretiyle (hulâsa) terimi ipka edilmiştir ve türkçe asıldan geldiği meydandadır.

HUZMA=*FAISCEAU* Arapça Kamus-ül-Muhit'te (Huzme) ye verilen mana şudur: «Elhuzme, bir bağ ve bir demet şeye denir.»

Kelimenin asıl orijinini görmek ve tam manasını anlamış olmak için Pekarski'nin Yakut dili Lûgatinden şu sözlere bakalım:

1. Uğus = soy, nesil, kabile, aile
   (Aga uğusa = bir uzak dededen neşet eden ve bir çok uluslardan teşekkül eden soy; büyük aile)

Kolaylıkla anlaşılıyor ki (uğus) sözü birbirine yakın ve bağlı çokluğun ifadesidir.

2. Uğsağ, uzağ = uzamak, uzun sürmek, büyümek, artmak.
   Kelimenin bu manasında da çokluk ve uzunluk mefhumu aşikârdır.
3. Uğsan = türemek, çoğalmak
   Başka bir Türk kelimesini görelim:
4. Uşmak = A) izdiham husule getirmek
   B) Nizam vermek (L.O.), (D.L.T.)
   C) Zammetmek (Id. Haş.)

Bu kelimenin manalarından çıkan mefhum, «nizam altında çokluk» tur. Aybet-ül-Hakaik'te gördüğümüz (Huz) kelimesi «ipek, haluk» tur. Aybet-ül-Hakaik'te gördüğümüz (Huz) kelimesi «ipek, harir» demektir. İpek bir çok ince ve uzun elyafın bir arada toplanmasından olur.

Bütün bu izahlara göre (Husma) ve bizim bugünkü telâffuzumuzla (Huzma), uzun ve çok şeylerin birbirine yakın ve bağlı, muntazam hali demektir.

Bu kısa araştırmamız ile meydana çıkmış bulunuyor ki (Huzme) kelimesi arapça olmadığı gibi, Ispanyolcadaki (Haz) şekli delâletile Lâtincenin (Fas)ı da Türkçenin (Hus) ve (Huz) ünden başka bir şey değildir.

Aile, hane halkı anlamında olan Türkçe (Hazan) sözü de bu familyaya girer ve Ispanyolca (Haz) şeklinin aynıdır.

HÜKÜM = *CONSEQUENCE*

(Hüküm) sözünün türevleri olan (hâkim - hakem - muhakeme - tahkim - tahakküm - hükûmet) sözlerinin hepsinde kuvvet ve kudret anlamı vardır.

Türkçenin muhtelif lehçelerinde şu kelimelere tesadüf ediyoruz:

Eke = akıllı, âlim, kâraşina, büyük, kudretli, tecrübeli.
Eğe = hâmi, reis, sahip, satvetli, veli.
Hökelek = azamet füruş, debdebeli, heybet.
Hökenek = heybet.
Hökerek = heybet.

Görülüyor ki (hüküm) vermek için lâzım olan kudret, kuvvet, sahiplik, büyüklük vasıfları yukarıya sıraladığımız türkçe kelimelerin asıllarında aynen ve tamamen mevcuttur. (Ek - Eğ - Hök) sözlerine, bunlardaki mananın bir obje üzerinde toplandığını gösteren (V. + m) unsurunun ilâvesiyle husule gelen (hökem - höküm) sözü kudretin, kuvvetin, sahipliğin sembolü ve neticesi demek olur. Bu iğtibar ile (hüküm) kelimesi türkçedir.

İDEM = *IDEM*

Garp lûgatleri (idem) sözü için şu izahı veriyorlar :

(İdem) kelimesi (ayni) manasına lâtincedir; yazıda bir kelimeyi tekrarlamamak için kullanılır.

Bundan anlaşıldığına göre, bir şey diğer bir şeyin ayni, yani öylesi olursa onu (idem) işaretiyle ifade ediyorlar.

Verbitski'nin (Altay - Aladağ) lûgatinde şu kelimeye tesadüf ediyoruz : ide = öyle.

Açıkça görülüyor ki (idem) çok eski bir Türk sözüdür. Biz bunun için (öylem) terimini de kullanabilirsek te arsıulusal şekli fonetik bakımdan daha kolay telâffuz edilebilir bulduğumuz cihetle onu tercih ettik. Kelime türkçedir.

İFADE=*EXPESSION*

(İfade) sözünün türkçe ile olan ilgisi Güneş - Dil metodunca şu suretle meydana çıkıyor :

(1) (2) (3) (4)
İfade = iğ + if + ad + eğ

(1) iğ = Ses manasına ana kök
(2) if = Anlamı isimlendirir
} iğif = kef, kep, keb = kelâm (P. d. C.; Ç. L.)
(3) ad = Dinamik unsur. Kelâmın oluşunu anlatır.
(4) eğ = Sözü tamamlıyan unsur.

Netice : Olmuş veya olmakta olan kelâm = ifade.

İHTAR = *REMAROUE* Pekarski'nin Yakut Dili lûgati adlı kitabında (ahtar - ah) sözüne şu mana veriliyor : bir şeye ehemmiyet vermek, bir şeyi nazarı dikkate almak.

Filhakika herhangi bir mesele üzerinde bir kimsenin ehemmiyet ve dikkat nazarını celbetmek için ona (ihtar) da bulunduğuna göre (ihtar) kelimesinin yakutça (ahtar) sözü ile ilgisi aşikârdır. Arapların (ihtar) fiğline bağladıkları (hatır) sözü de (ahtar) ın diğer bir söyleniş şeklidir.

İLİM = *SCIENCE* (İlim) sözü türkçe (bilmek) ten (bilim) ile ayni şeydir. Bilindiği üzere Güneş-Dil teorisinin tespit ettiği hakikatlerden biri de şudur : Ana kök konsonu ekseriya düştüğü gibi bazan da başka seslere inkılâp eder.

(İlim) sözünün (bilim) kelimesinin diğer bir şekli olduğuna kani olmak için şu misallere göz gezdirmek kâfidir.

aba	=	peder
baba	=	»
alay	=	(malûm)
bulay	=	cemaat
erk	=	kavi
berk	=	»
olmak	=	(malûm)
bolmak	=	olmak
irikmek	=	tecemmü
birikmek	=	»
ulak	=	havuz
bulak	=	çeşme
ulaşmak	=	vusul, sirayet
bulaşmak	=	intikal, sirayet

v.s. v.s.

(Science) mukabili olarak biz hem (ilim) hem de (bilim, bilik) sözlerini kullanabilirirz. Buraya (ilim) sözünü almamız, bunun şimdiye kadar inkâr edilen Türk asliyetini göstermek içindir.

İMSİY = { *SIMILITUDE* / *SIMILARITE* — Türkçede kelimelerin sonuna gelip müşabehet manası veren ve eski bir türkçe kelime olduğunda şüphe bulunmıyan (imsi) sözü var. Mavimsi, yeşilimsi kelimelerinde olduğu gibi.

İMSEL = *SIMILAIRE*

MİSAL = *EXEMPLE*

MESELÂ = *PAR EXEMPLE*

Similitude kelimesi de tıpkı bunun gibi kelimelerin başına gelerek müşabehet ifade eden sözlerin vücude gelmesine yarıyan (simili) maddesinden teşkil edilmiştir.

Similimarbre = mermerimsi, similipierre = taşımsı sözlerinde olduğu gibi.

Bu itibarla (similitude) mukabili (imsiy) ve onun sıfatı olarak (imsel) alınmıştır. (Misal) ve (mesel) de (imsel) in diğer şekilleridir. Esasen (misal göstermek) bir şeyin benzerini göstermek demektir.

İNDEY = *INDICE* — (Index) ve (Indice) sözleri lâtince «bir şey hakkında söylemek» manasına (in + dicere) mürekkep kelimesinden türemiş gösteriliyorsa da şehadet parmağı, fihrist ve alâmet, emmare gibi manalarında «*işaret*» mefhumu apaçık olan bu kelimelerin kaynağını Türk lehçelerinde daha açık olarak buluyoruz:

Türkçe: İnetmek = işaret etmek, işaret koymak (D.L.T.).
İndemek = işaret vermek, dikkati bir şey üzerine çekmek (Rad.)
İn,en,enek = nişane.
İnçe = berveçhi âti, şöylece.
Endes = alâmetleri bir olan (Rad.)

Bu kelimelere bakılınca (ındey) le beraber Fransızcadaki (Indice) sözünün de türkçe olduğu açıkça anlaşılır.

İRDELEME = *DISCUSSION* — (İrdelemek) sözü Anadolunun birçok yerlerinde söylenir.

Bu kelimenin Tarama Dergisinde toplanmış türlü manaları şunlardır:

Tamik etmek
Tetkik etmek
Israr etmek
Müşkül pesentlik etmek
Tenkit etmek
Münakaşa etmek

T. D. KURUMU KÜTÜPHANESİ İSTANBUL

Bilhassa bu son mana, kelimenin tam fransızca (Discussion) karşılığı olduğunu gösterir.

İREGİL. = *REGLE* (Règle) kelimesi, sevketmek, yol göstermek manasına lâtince (Regere) den çıkmış gösteriliyor. (Regere) türkçe aynı manada (Ergür - ve irgür -) sözlerinin diğer bir şeklidir.

Türkçede, yine bu sözlerle alâkalı ve «önden giden, kılavuz» manasına (İrevül) kelimesi var ki bizim yukarıdaki (İregil) bunun daha işlenmiş bir seklinden başka birşey değildir. Biliniyor ki bugün (karakol) tarzında telâffuz ettiğimiz kelime eskiden (karavul) diye söylenirdi.

İSKONTO = *ESCOMPTE* İkramiye olarak veya başka suretle bir meblağdan tenzil edi'en miktara verilen (iskonto) adı dilimizde oldukça yerleşmiş bir terimdir.

Bunun Güneş - Dil teorisine göre ses ve mana tahlili şudur :

(1) (2) (3) (4) (5) (6)
İğ + is + ik + on (ğ) + ot + oğ

(1) İğ = Yükseklik, varlık
(2) İs = Nefyedici unsur
(3) İk = Mananın taallûk ettiği obje
(4) Oğ = Mütemmim unsur
(5) Ot = Dinamik, yaptırıcı unsur
(6) Oğ = İsimlendirici unsur

} iğisik = eksik, kesik

} iğisikoğotoğ = eksiğinti, kesinti, aşağinti...

Görülüyorki (iskonto) kelimesi bizim lehçemizdeki (eksinti), (kesinti), (aşıntı) gibi kelimelerin diğer bir fonetik şeklinden başka bir şey değildir.

ISTERG = *STERE* (Stère), Garp lûgatlerine göre bir metre küpe eşit hacım birimidir.

Etimoloji kitapları bunu (katı) manasına gelen grekçe (stereos) sözünden çıkarıyorlarsa da hacım birimi ile katılık arasında hiç bir münasebet yoktur.

Halbuki Pekarski'nin Yakut lûgatinde (istêh) sözüne tesadüf ediyoruz. Bunun manası: (istiab eden), (içi epeyce şey alan), (geniş) tir. Yakut dilinde (isteh isit) içi çok şey alan kap demektir.

Bunun etimolojik formülü şudur:

iğ + is + it + eh

İstiab eden bir obje manasına gelen bu terkibin son elemanı olan (eh) objeyi gösterir. Bundan evvel takarrür unsuru olan (er) gelip te formül

iğ + is + it + er + eh (ğ)

şeklini alınca «mukarrer istiapta bir obje» manasına (isterğ) sözü meydana çıkar ki Fransızların kullandığı (stère) kelimesi de bundan başka birşey değildir.

İŞARET = *SIGNE* Dilimizde göstermeğe, işaret etmeğe yarıyan bir lâfız var: (iş).

Bunu (işte), (işbu) ve, başındaki vokal düşmüş olduğu halde, (şu) kelimelerinde buluyoruz. Ondan başka ayni lâfzı doğrudan doğruya işaret manasına gelen (ışmar) sözünde de görmekteyiz.

(İş) sözünün türkçe işaret manasına bir cevher olduğu anlaşılınca bundan, **baş**tan (başarmak), **ev**den (evermek) olduğu gibi, (işirmek) ve alâmet karşılığı (işirit) gibi sözlerin türeyebileceği tabiğîdir.

Biz fonetik bakımından ayni değerde olan ve alışmış bulunduğumuz (işaret) şeklini ipka ettik.

KAFÇITAN = *COEFFICIENT* Bu terimin adlandırdığı sembolün, kendinden sonra gelen kıymetin, kendi değeri ile zarbedileceğini gösterdiği malûmdur. Demek oluyor ki (Coefficient) dığer kıymeti yükselten, tahrik eden bir mefhumdan ibarettir.

Şu halde «tahrik edici» manasını veren bir kelime bu mefhumu karşılayabilecek.

Divanı - Lûgat - it - Türkte «harekete getirmek» manasına gelen (Kafcıtmak) sözü varki bundan çıkan (Kafcıtan) kelimesi «tahrik eden veya edici» olur.

O taktirde (kafçıtan), tam (Coeffieient) karşılığı bir terim olur.

KAİDE = *REGLE* Garp lûgatleri (Règle) sözüne (prensip, kanun, disiplin, intizam, misal, örnek) manalarını veriyorlar ve aritmetikte meselâ dört işlev gibi esaslı ameliyelere hem

(les quatre opérations), hem de (les quatre règles) denildiğini gösteriyorlar.

Arap lûgatleri (kaide) sözünü (oturmak) manasına gelen (ka'd) ve (kuud) dan çıkarıyorlar.

Yukarıki iyzahların ikisinde de bir **temel** ve **esas** mefhumu vardır. Bu suretle (kaide) bir takım hakikatlerin perkilmiş şekli oluyor.

Oğuz destanlarında ve Altay - Aladağ lehçelerinde (kadamak, kadağlamak) sözüne tesadüf ediyoruz. Manası (tarsin etmek) demektir. Bundan türeyen (kadağan) sözü de (emri kat'î) manasına gelir.

Görülüyor ki (kaide) de görülen (temel, usul) tarzındaki semantik gelişme aynen (kadağ) da da (resanet, emir) şeklinde kendini gösterir.

Güneş - Dil teorisine göre yapılan tahlil bu iki kelimenin aslen bir olduğunu gösterdiğinden alışılmış bulunan (kaide) şekli tercih edilmiştir.

KAPİTAL = *CAPITAL*

Bu terim, arsıulusal olması ve Türkçede tamamen izah edilebilmesi iğtibariyle ipka edilmiştir.

(Capital) lâtince kafa manasına (caput) sözüne, o da tutmak, kavramak, kapmak anlamına (capere) ye bağlanıyor. Çünkü, Clédat'nın tahminine göre, eskiden (caput), eşyanın tutulabildiği yerlerine verilmiş bir isimdi. (S. 96)

Halbuki dilimizde (kap), (kapı), (kapmak), (kapamak) kelimeleri olduğu gibi «bir işe para kapatmak» tabiri de var ki «bir işe kapital koymak» manasına gelir. Binaenaleyh (kapital) kapatılan şey, bir işe bağlanan para manasına türkçe bir sözdür.

KARE = *CARRE*

Bir metre kare dediğimiz zaman öyle bir saha kastetmiş oluyoruz ki muhitini teşkil eden dört kenardan her birisi bir metre uzunluğunda olsun. Demek ki burada muhit dört müsavi kısma ayrılmıştır. Muhiti dörde ayrılmış görmek ve (dört) mefhumunda bir şeyin tamamiyetini bulmak, mantığımızda yer etmiş bir telâkkidir. Her tarafı mamur diyeceğimize «dört başı mamur» deriz. Değirmi sözü hem dayirevik hem de kare manalarına gelir.

Fransızca (carré) kelimesini latince (quadrum) sözüne bağlıyorlar. Halbuki (kare), fonetik bakımından da, muhit manasına (karaltı) ve (yöre), ihata anlamına (koruğ) ve (kırşan) kelimeleriyle sıkı surette bağlı bir fonemdir.

Esasen Güneş-Dil usulünce yapılan mana tahlilinde de (kare) kelimesi :

ağ + ak + ar + eğ

«Mesafeleri, yani boyut ve açıları mukarrer ve sabit olan bir obje» anlamını veriyor.

KENTAL = *QUINTAL* (Quintal) in (kantar) kelimesinden alındığı etimoloji ve lûgat kitaplarında zikrediliyor. Kantara, bizde şimdiye kadar başka bir ağırlığın ifadesi olarak alışılmış bulunduğundan «yüz kiloluk» sikleti ifade etmek üzere (kental) şekli kabul edilmiştir.

Bu kelimelerin her ikisi çokluk ifade eden türkçe kelimeler olup şu sözlerle ayni asıldan türemişlerdir :

Ken = Çok
Keneymek = Çoğalmak
Keniklemek = Genişlemek
Kenrü = Geniş.

KESİR=*RFACTION* (Kesir) kelimesinin türkçe (kesmek) sözü ile ilgisi aşikârdır. Bilindiği üzere bu terim « tam bir kıymetin **parçaları** » manasınadır. **Parçalamak** ile **kesmek** arasındaki semantik münasebet ise meydandadır.

Türkçede (gelmek) ten (gelir) olduğu gibi (kesmek) ten (kesir) gelebilir. Terimin hakikî manası da budur.

KISIM = *PARTIE* Kullana geldiğimiz (kısım) sözü sanıldığı gibi arapça değildir.

(Dilmek) ten **dilim**, (tutmak) tan **tutam** (kesmek) ten **kesim** v. s. olduğu gibi (kısmak) tan da **kısım** olmuştur.

(Kısım), «bir elin alacağı miktar» manasına Edirne, Kırklareli ve Trakya havalisinde kullanılmakla beraber ayni mana ile (Kamusu Türkî) de de geçer.

KONKRE=*CONCRET* Fransızcada kullanılan (Concret) sözünün etimolojik manası «bir arada tenebbüt eden şey» diye gösteriliyor. Konkre mefhumu ile bu mananın lojik bir münasebeti olmadığı meydandadır.

Türkçe (Konkre) ise «gılzat peyda etmek» manasına gelen ve Divanı - Lûgat - it - Türkte geçen (Konramak = Konğramak) sözünden teşkil edilmiş bir teri 'ir.

Filhakika (konkre)'nin lûgat manası «kesif, kalın ve elle tutulabilen şey» olduğuna göre kelimenin türkçe (Konğramak) sözüne dayandığı meydandadır.

KONŞU, KOMŞU = *CONSECUTIF* — Lûgat iğtibariyle (takip etmiş olan) manasına gelen (Consécutif) terimine karşı (komşu) sözü alınmıştır. (Komşu) nun asıl manası hemcivar, muttasıl olduğuna göre (komşu sayılar) denildiği vakit yanyana veya ardarda gelen sayılar anlaşılır. Halbuki (takip etmiş olan sayılar) ifadesi müphemdir, maksadı anlatmaktan uzaktır.

KONİ = *CONE* — Garp lûgat kitapları bu kelimenin çam kozalağı manasına olan grekçe (konos) sözünden geldiğini bildiriyorlar.

Halbuki çok eski devirlerin Türk lehçelerinde (koni) sözüne tesadüf ediyoruz; manası, bizim bildiğimiz ve (huni) suretinde telâffuz edegeldiğimiz su hunisidir. Geometrideki (cône) da ayni şekli gösterir; şu hale göre kelime türkçedir ve ilk şekli muhafaza edilerek (koni) denilmiştir.

KOPYA = *KOPIE*

Fransızça	Copie	
Latince	Copia	= Çokluk (L. Clédat)
Türkçe	Köp	= hadsiz, kesîr
»	Köpici	= ekseriya
»	Köpmek	= feveran etmek
»	Köprek	= fazla
»	Köptemek	= izdiyat etmek
»	Köptük	= kesret
»	Kobaratmak	= teksir etmek (Orhon)

Bu tablonun tetkiki (copie) ve (copia) sözlerinin orijinini apaçık göstermektedir. (Kopya) türkçe bir söz olduğu gibi (copier) karşılığı olarak ta (kopyalamak) demek lâzımgelir.

KOT = *COTE* — (Côte) kelimesinin muhtelif manaları var; burada maksut olan mana bir dağın, bir yolun yüksekliğidir.

Bu kelimenin türkçe ile ilgisini araştırırken şu sözlere tesadüf ediyoruz:

Kotalamak : Tefahur etmek
Kottaşlama : Gurur
Kut : Hakimiyet, şevket, haşmet.
Kuttuk : Tazim
Kutval : Mevkii müstahkem.

Görülüyor ki (kot) ve (kut) esaslarından türeyen bu sözlerin hepsinde bir büyüklük, yükseklik, yücelik manası vardır ve bu kelimelere o mana (kot) aslından geliyor; şu hale göre (Kot) sözü (rakım) karşılığı türkçe bir terimdir.

KRİTİK = *CRITIQUE* (Critique) sözü diğer dillere Grekçeden geçmiş ve muhakeme manasına (krisis) kelimesinden türemiş gösteriliyor. Türkçede şu kelimeleri buluyoruz:

Kırış = münakaşa (Radl. Altay, Teleüt, Lebed, Şor).
Kırışmak = münakaşa etmek (» » » » »)

(Münakaşa) müşareket ifade eden bir fiğil olduğuna göre bunun bir taraflısı, yani **tenkit ve muahaze** manasına gelmesi lâzım gelen şekli (kırmak) olmak tabiîdir. Esasen kırmak sözüne Kamusu Türkîde **nakzetmek** manası da veriliyor.

Bundan başka yine (kır -) maddesile alâkalı olmak üzere şu kelimelere de tesadüf ediliyor:

Kırtağ = esef (Rad. Şor).
Kırtamak = esef etmek, teessüf etmek (Rad. Şor).

Görülüyor ki (kırmak), (kırışmak) ve (kırtamak) kelimeleri **nakz**etmek, **muahaze** etmek, **münakaşa** etmek ve **teessüf** etmek gibi biribirine bağlı manalar veriyor; (kritik) mefhumu da bunlar arasında yer alıyor.

Zamanla manaları arasında fark hasıl olan (kritik) ile (kırtağ) sözlerinin orijinde bir olduklarını şu fonetik karşılaştırma meydana çıkarır:

Kırtağ = ığ + ık + ır + ıt + ağ
Kritik = iğ + ik + ir + it + ik

Binaenaleyh (kritik) kelimesi türk asıllı bir kelimedir.

KUTUP = *POLE*

Kutpp sözünün manasını, Kamus şöyle kaydeder: «Değirmenin deliğine soktukları uzun demire denir... Farisîde **mıh . . .** tâbir olunur. Anlaşılıyor ki kelime arapçaya değirmen çivisi manasile geçmiş, sonra bugünkü anlama kadar yükselmiş. Bunun Arap dilince müstear bir söz olduğu bu manada münferit bir halde kalmasile sabittir. (Katb), (kutûp), (katub), (kıtab) gibii fonetikçe ayni seriye mensup başka kelimeler varsa da onunla mana münasebetleri yoktur:

Katb { bir şeye su **katmak** ve
Kutûb { kaşlarını **çatmak**
Katub = **çatik** kağlı olan
Kıtab = **katılan** şey

Görülüyor ki bizim meşgul olduğumuz (Kutup) sözünün bunlarla alâkası yoktur. O, kuvvet ve kudret manasına türkçe (Kut) ve (kat, kad) gibi kelimelerle ilgilidir.

Kadamak = perçin etmek
Kadatmak = tahkim etmek
Kadak = çivi, mıh
Katmak = salâbet kespetmek
Kut = hâkimiyet, şevket
Kutval = mevkii müstahkem

(Kutup) kelimesi, ister çivi manasına alınsın, ister bugünkü anlamı düşünülsün, yukarıdaki söz serisinden türkçe bir kelime olduğu açıktır.

KUVVET = *PUISSANCE*

Arapça sanılan (kavi), (kuvvet) gibi sözlerin cevherini Türkçede buluyoruz. Dilimizin hemen bütün lehçelerinde (kav—) maddesinin muhtelif fonetik şekillerini bulmak mümkündür.

Uygur : **Kav** - ırmak = icbar etmek, tazyik atmek.
" : **Kav** - ut = azamet, heybet, ceberut.
Gazi Antep : **Kıv** - ıktırmak = tazyik etmek.
D. L. T. : **Kav** - urmak = " "
Teleut : **Kap** - çamak = icbar etmek.
Arapkir, Bursa : **Kam**-andırmak = tazyik etmek.
Şor : **Kav** - ıktamak = " "
Teleüt : **Küy** - üremek = " "
Karayim : **Kip** - lemek = takviye etmek.

Görülüyor ki bu sözlerde (kav), (kıv) v.s. kuvveti ifade eden bir cevher rolünü oynuyor. Binaenaleyh Arapçadaki (kavi) türkçe (kavığ) dan başka birşey olmadığı gibi (kuvvet) te (kavut) un diğer bir şeklinden ibarettir.

KÜP = *CUBE* (Küp), bilindiği üzere kap, köp (= sandık,) küpüç (= maşraba,) kupa... v. s. gibi, içine öteberi konan yani (üç boyut) a malik bir şaydir. Çünkü iki boyutlu bir şey (kap) olamaz. Şu halde «metre küp» dendiği zaman «üç boyutu birer metre olan bir şey hatıra gelmesi tabiğîdir.

LİMİT = *LIMITE* Geometrideki (limite) in manası : Herhangi bir büyüklüğün kavuşmağa doğru gittiği diğer büyüklük. Meselâ genleri alabildiğine çoğaltılan poligonun limiti dayiredir.

Türkçede (ilmek) temas etmek, vasıl olmak, kavuşmak ; (ulamak) ta vasletmek manasınadır.

Halbuki (limite) kelimesini Garp kitapları «bir yandan öte yana geçen dar yol» manasına gelen lâtince (limitem) sözüne, bunu da arış ipliği anlamına (licium) kelimesine bağlıyorlar.

Görülüyor ki (limite), manaca ne iplik ve ne de dar yolla ilgili bir mefhum olmadığı cihetle, izah edilmiş değildir.

Ona mukabil (limite) kavuşulacak bir şey olduğuna göre türkçe (ilmek) ve (ulamak) sözleri ile, gerek mana ve gerek fonetik bakımından ilgili bir kelimedir.

(V. + t) elemanı (ulam) veya (ilim) şekillerine katılınca manada bir aktivite başlar. Esasen (ilim) deki mananın (t) ile olgunlaşması (limit) kelimesinden kastedilen faal bir ulanmayı canlandıramaktadır.

Şu halde (limit) **ilimit** ve **ulamıt** ayarında Türkçe bir terimdir.

LİTRE = *LITRE* (Litre) sözünü Garp lûgatleri lâtince « litron » dan getiriyorlar ve şu suretle manalandırıyorlar:

Litre: Bir ondametre küp istiabında mayi birimi.

Bu tarife göre kelimenin (mayi') yani (su) ile alâkası vardır.

Türkçede su manasına gelen kelimeler arasında şunlara tesadüf ediyoruz: (Ol - öl - ul).

Nitekim rutubetli toprak manasına (öllü toprak) sözü vardır.

(Kara) ve (kulak) kelimelerinden terekküp ettiği zannolunan (karakulak) ta hakikatte «göz», «memba» manasına (karak) ile «su havuzu» manasına (ulak) tan teşekkül etmiştir.

Hepimizin bildiğimiz su oluğu da (ol + uk) tan başka birşey değildir.

(Ol - öl - ul) unsurlarının (su) anlamına geldiklerine göre bir vokal tebeddülü ile (il) de su demektir.

Güneş - Dil Teorisine göre (V.+t) unsuru, dahil olduğu kelimeye yapıcılık, yaptırıcılık, yapılmış olmaklık karakteri yani dinamik bir vasıf verir; diğer taraftan (V.+r) unsuru bu fiğlin herhangi bir süje veya obje üzerinde istikrarını gösterir.

Şu halde (il + it + ir = ilitir = litir = litr = litre) « kendinde muayyen bir su miktarını tekarrür ettiren obje» olur ki bu da sabit bir su ölçüsünden başka birsey değildir.

Gerek yukarda saydığımız türkçe kelimeler ve gerek Güneş - Dil metodu ile yaptığımız inceleme bize (litre) sözünün aslını göstermektededir.

LOGARİTMA = *LOGARITHME*

Biliyoruz ki (Elharzemî) kardeşlerin vazetmiş oldukları bir matematik usulü, Garpte (Elharzemî) sözünün tahrifile (Algorithme) diye anılagelmiştir.

Asırlarca sonra, İskoçyalı matematikçi Neper bu usulü tadil ederek kendine mal ederken isminin de değişik ve manalı olmasını arzu etmiş ve kelimeyi ufak bir değişiklikle (algorithme) den (logarithme) şekline sokmuştur.

Filhakika bu yeni şekilde «nisbet» manasına (logos) ve « sayı » anlamına (arithmos) kelimelerini görmek kabildir.

Biz bu terimi, (algorithme) sözünü ve dolayısile (Elharzemî) kardeşleri hatırlattığı için ipka ettik.

MAGDEN = *MÉTAL*

Mağdeni ilk keşfeden ve bütün dünyaya tanıtan, Türkler olduğunu arkeoloji ve prehistorya, hiçbir şüpheye yer kalmıyacak bir vuzuh ile bize gösterdi.

Türkler bu maddeyi dünyanın dört bucağına yayarken ismini de beraber götürmemiş olmaları düşünülemez. Bununla beraber biz, yukarıdaki kelimelerin orijini hakkında bir hüküm vermek için bu mantıkî neticeden istifade etmeğe muhtaç değiliz. Dilimiz, bu meselede de, bize lüzumu olan tanıkları verecek bir haldedir.

İlk önce bu kelimelerin atfedilmiş oldukları dillerde ne gibi manaları var ve bu manalar nasıl izah ediliyor; onu araştıralım:

1) Kamus tercemesinde, (Mağden) ve bununla ilgili görünen diğer sözler hakkında şu izahatı buluyoruz:

«(El adn) ve (el udun): bir yerde ikamet ve temekkün eylemek.»

«El mağden): cevfi arazda hasıl olan altın ve gümüş makulesi cevahiri arziyenin minbet mahalline denir ki Farisî'de (kân) denir. Ehli mağden onda daima **ikamet** eylediği için yahut Hak celle ve alâ cevahiri mezbureyi onda **ispat ve temkin** eylediği için ıtlâk olundu ve her nesnenin **mekânı aslına** denir.»

Görülüyor ki, Arapça'da (mağden) kelimesinin izahı için, onun «ikamet» manasına (adn) fiğlinin mekân ismi addetmekten başka birşey yapılamamıştır. Mantığı okşamıyan bu analoji, kelimenin Arapçaya ne kadar yabancı olduğunu gösterir.

2) Métal, lâtince (metallum) dan, bu da grekçe (metallon) dan alınmış.

Boisacq etimolojik diksiyonerinde (metallon) sözünün Hemer'den sonraki devrilere ait olduğuna işaret ederek homerik olan (metallan) kelimesinin «sormak», «bilmek istemek» manasına geldiğini tespit ettikten sonra bu anlamın «araştırmak» tan istihale etmi bulunduğunu farzediyor.

Filhakika grekçede (mat-) teması «araştırmak» manasına bazı kelimelerin teşekkülüne yaramış ise de bu mefhum hiçbir vakit mağden gibi önemli ve değerli bir maddenin tesmiyesi için bir ilham kaynağı olamaz.

Mağdenin parlaklık, metanet, işlengenlik gibi bariz vasıfları meydanda durup dururken ona «araştırılan nesne» gibi müphem bir isim takmak, kimsenin hatırına gelecek şey değildit.

Görülüyor ki (metallon) sözünün Grek dilinde yeri ve bu dile nispeti yoktur.

Lâtincede,

Fonetik bakımından (metallum) sözü ile ilgili görünen ve (metô-, metês-, meti) şekilleri bulunan (met-) teması varsa da bunun manası «biçmek» tir. Bu mefhumun da (mağden) e, «araştırmak» kadar uzak düştüğünü kaydetmeğe lüzum görmüyoruz.

Esasen Keltçeye atfedilen «biçmek» manasındaki «met-» ile «araştırmak» demek olan Grekçedeki (mat-) temalarını Türkçede şu şekillerde buluyruz.

1. Meteke = Çayır adı (Pekarski)

Bu söz (bölge) teşekkülünde olup metemek fiğilinin vuku bulduğu «yer» anlamına, ve temasının (Mete-) olduğu aşikârdır.

2 (P/M) değişimiyle:
Ped-remek = taharri etmek, tetkik etmek, (Radloff: Altay. Teleüt.)

*
* *

3) Şimdi de, **métal** ve **mağden** ile alâkalı bulunan (Mine) sözüne geçelim: Bunnu,Keltçeden geçtiği tahmin edilen «mağden istihsal sahası» manasından başka bir de, nereden geldiği tayin edilemiyen «çehrenin görünüşü» anlamı var ki çok önemlidir.

Konumuz olan bu üç kelimenin orijinini tayin etmek hususunda klâsik ilmin kifayesizliği anlaşıldı. Şimdi meseleyi Güneş - Dil metodiyle çözelim:

*
* *

Evvelâ (mağden) ve (métal) sözlerinin etimolojik formüllerini çizerek bunların ne gibi elemanlardan teşekkül ettiklerini görelim:

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Mağden :	ağ	+ am	+ ağ	+ ad	+ en
Métal :	eğ	+ em	+ eğ	+ et	+ al

(1) Ağ, eğ : Güneş, güneşin parlaklığı ve abstre olarak kuvvet, daimîlik

(2) Am, em : Ana kök mefhumlarını en kuvvetli bir şekilde temsil eden prensipal kök

(3) Ağ, eğ : isimlendiren ek.

«Parlak, kuvvetli ve daimî bir obje» manasını bulduğumuz bu (ağamağ, eğemeğ) sözleri fonetik istihalelere uğrıyarak (mağ, meğ) (manğ, menğ) (man, men) v.s. şekiller alabilir. Filhakika Türkçede şu kelimeleri buluyoruz :

Işık ve parlaklıkla alâkalı :

1 — Men = çehre (Rad. «K. B.»)
2 — Men-iz = şekil, manzar (Uyg. «H. II.»)
3 — Min-iz = » (P. d. C.)
4 — Ming-iz = » (P. d. C.)
5 — Mink-iz = çehre (P. d. C. ; Ç. L.)

Kuvvet ve salâbetle, daimîlikle alâkalı :

1 — Mök-ö = kuvvet
2 — Bök = » (B. T. L. «Uyg.»)
3 — Böke = kuvvetli (P. d. C. ; Ç, L.)

4 — Mengi = ebedî (D. L. T.)
5 — Menk-ü = » (Rad. «Or.»)
6 — Möng-ü = » (Rad. «Çag.»)
7 — Beng-i = » (Orhon)
8 — Ben-ice = » (İd. Haş.)
9 — Münk-ü = daimî (P. d. C.)
10 — Benk = muhkem (Rad.«Krm.»)
11 — Bek = kavi, rasîn, sulp. (D. L. T.)
12 — Beg = hakim (Orhon)

Yukarıdaki (mağ-meğ) unsurunun birçok fonetik şekli olabileceğine işaret etmiştik. (Ebedî) manasiyle Türkçede bulduğumuz kelimelerde esas temanın gösterdiği değişiklikler bu hâdisenin parlak misallerinden birini teşkil eder:

1 — Meng
2 — Möng
3 — Münk } vokal değişiyor.
4 — Menk : (g) k oluyor.
5 — Beng, benk : (m) b oluyor.
6 — Ben : (g) düşüyor.

Kuvvet ve resanet anlamındaki misallerde de bu hali aynen müşahade edebiliriz:

1 — Mök : (ğ) k oluyor.
2 — Bök : (m) b oluyor.
3 — Bek : vokal değişiyor.
4 — Benk : (k) geniz sesi oluyor.
5 — Beğ : (ğ) muhafaza edilmiş kalıyor.

İşte, hepsi aynı kıymette olan bu unsurlar türlü ekler alarak mağden ismi olurlar:

1 — Mang + ır = malûm
2 — Bak + ır = »
3 — Mönğ + ün = gümüş (Pekarski)
4 — Mön + ün = gümüş (Rad. «Alt. Tel.»)
5 — Mun + çuğ = mücevherat (Uyg. P. P.)

Bu seriye, madeniğ bir kap olan ve ilk defa bakırdan yapılan (mang + al) sözünü de ilâve edebiliriz. Bu kelimeyi lûgat kitapları, nakil aleti manasına arapça (mankal)dan alınmış gösteriyorlarsa da Kamus'ta bu kelimenin manası «eski papuç»tur, nakil vasıtası bile değildir.

Şimdi, iki manaya gelen Fransızcadaki (mine) sözünün orijinel şekli ile kaynağı kolaylıkla bulunabilir. Kelimenin analitik şekli (iğ + im + inğ) olmak şerektir. Bunun fonetik şekli, (minğ, min), mağden isimleri çıkaran unsurun kendisi olduğu şibi, ana kökün parlaklık anlamiyle de yukarıda gördüğümüz «çehre» ve «şekil, manzar» manasındaki (men, min —, ming —, mınk —) sözlerinden başka birşey değildir.

Metal ve mağden kelimelerinin analizine devam edelim:

(4) Ad, et: Parlaklık ve metanetin üzerinde olduğu maddeyi veya bu mefhumların başka bir obje üzerinde yapıldığını gösteren dinamik unsur.

(Ağamağat, eğemeğet) in varyantlarını şu kelimelerde görüyoruz:

Amıd — ay = bakır sikke (Pekarski)
Pegüt — mek = sağlamlaştırmak (Rad. «K. B.»)
Pekit — mek = takviye etmek (K. T.)
Met — et = eğmek, bükmek (demir gibi bir şeyi)

Bu misallerde de kuvvet, salâbet ve mağden anlamlarını buluyoruz:

(5) En, al: Aynı mefhumu ifade eden iki kelimeye ek olduklarına bakılırsa, bu iki elemanın (ğ) den değişme olduklarına, binaenaleyh isimlendirici birer ek rolünü ifa ettiklerine hükmetmek zarurî olur. O taktirde mağden ile metalin (amıday) la ayni yapılışta olduğu anlaşılır:

Mağden : ağ + am + ağ + ad + eğ (n)
Metal : eğ + em + eğ + et + ağ (l)
Amıday : ağ + am + ağ + ıd + ağ (y)

Hasılı, başka dillerde ancak **"aramak"** ve **"ikamet etmek"** manasına kelimelerle münasebeti düşünülen (métal) ve (mağden) sözlerinin Türkçede **"Parlaklık"**, **"metanet"**, **"ebediyet"** anlamını taşıyan, hattâ doğrudan doğruya **"mağden"** mefhumunu veren bir sürü kelimelerle sıkı bir surette alâkalı olduğu açıkça görülüyor.

MANTAL HESAP = *CALCUL MENTAL*

(Mental) sözü Türkçe ile sıkı bir alâka arzettiğinden (mantal) şeklinde alınmıştır.
Türkçede dimağ ve dimağ faaliyetini ifade eden şu gibi sözler var:

Minge = dimağ
Mengermek = idare, iştigal, teveggul

Minez = mizaç, seciye
Mankıymak = sersemlemek

Not: (Mankıymak) sözü dimağ, zihin manasına (manğ) ve gadretmek, kastetmek anlamına (kıymak) kelimelerinden mürekkep görünür. Nasıl ki (nutuk) sözünden çıkmış arapça bir kelime diye gösterilen (mantık) ta dimağın dinamizmini ifade eden çok orijinal bir türkçe sözdür. (Manğ), dinamizm elemanı olan (V. + t) ve isimlendirici ek olan (ık) unsurlarını alarak (manğ + . t + ık) ve (mantık) olmuştur. Görülüyor ki analizde (mantık), söz değil ; dimağın faaliyeti manasını veriyor ve bu günkü manası da bundan başka bir şey değildir.

MATEMATİK = *MATHEMATIQUE* Matematik diye, bilindiği üzere, tatbikatından daima, her yerde ve her zamanda ayni neticeler alınan müspet bilgilere denir. Denebilir ki (matematik) ilimlerinin karakterini **değişmezlik** ve **dürüstlük** teşkil eder.

Halbu ki (matematik) sözüne atfedilen esas mana yani **alelitlâk bilgi,** mevzuun hususiyetini aydınlatabilecek bir mahiyette değildir.

Buna mukabil Türkçede yaşıyan şu kelimelerin esas maddesinde **dürüstlük, itina** ve **intizam** anlamları görülüyor:

Mattamak = hüsnü ifa etmek, ciddî davranmak,
Matlamak = » »
Mat = dürüst
Matta = itina ile yapmak, intizama sokmak, tetkik etmek (Yakut, Altay, Aladağ)

Şimdi biz bu maddeyi yani (mat) temini alarak «dürüst muntazam ve itinalı iş» manasına (matama) sözünü, dilimizin kaidelerine göre teşkil edebiliriz. Bu kelime, işin taallûk ettiği obje yani bilgiye işaret etmek üzere de (ık) ekini alınca (matamağık) ve fonetik icabı (matamalık) ve (matamatık) olacağı tabiğîdir [*].

Terimin bugün cari olan beynelmilel şekli (matematik) olduğundan öylece kabul edilmiştir.

MERKEZ = *CENTRE* Centre sözünün geometrideki manası malûmdur. Umumî manası ise daha şamil ve önemli bir mahiyet arzeder. Gerek (centre) ve gerekse (merkez) sözlerine lûgat

[1] Bizim (li, lik, lek) gibi edatlarımız başka Türk lehçelerinde (ti, tik, tek) şeklini alabilir.

kitaplarının atfettiği «nokta», «saplanılan yer» gibi manalar mefhumun bugünkü kıymetini ifadeden uzak kalıyor. Merkez taalûk ettiği mevzuun sadece bir noktası veya saplandığı yer değil onun idare ve teftişi için intihap olunan bir tarassut ve murakabe noktasıdır.

Türkçenin muhtelif lehçelerinde şu kelimelere tesadüf ediyoruz:

Maralamak
Maramak } = tarassut etmek
Maranmak

Marakas = tarassut yeri

Marakçı = rasıt

Görülüyorki yukarıda izah ettiğimiz şamil manayı haiz olmak üzere bize lâzım olan kelimeyi dilimiz (marakas) şeklinde vermiştir. Bu itibarla aralarında fonetik bakımından hiç bir fark bulunmıyan (marakas) ve (merkez) sözlerinden ikincisinin şekline alışmış bulunduğumuz için onu aynen ipka ettik.

METOT = *METHODE* Bu kelime şöyle izah ediliyor: «Grekçe meta (ile, beraber) ve hodos (yol, gidiş). Bir amaca varmak için takip edilen **makul gidiş** (Marche raisonnée) (Larousse universel S. 236).»

Metot (makul gidiş) olduğuna göre kelimenin ilk kısmına yani (meta) ya yukarda atfedilen mananın hiç bir münasebeti kalmıyor. Çünkü makul yol, makul gidiş ile «beraber yürüyüş» çok ayrı şeylerdir.

Türkçede dürüst manasına (Mat—) sözü var. (Rad. «Tel.») Ondan başka: Mağat = dürüst (Rad. «Uyg., Sağ., Şor.»)

Matlamak = hüsnü ifa etmek

Mattamak = » » », ciddî davranmak.

Bu (mattamak) sözü üzerinde duralım. Ciddî davranma ve hüsnü ifa etmenin (metot) la hareket etmekten başka manası yoktur. Bu mefhumu veren sözün fonetik tahlili ise şudur:

(1) (2) (3) (4) (5) (6)
ağ + am + at + at(ğ) + am + ak

Kelimenin esas anlamının kümelenmiş bulunduğu ilk dört elemanı alalım:

ağ + am + at + at

Bu, fonetik icabı (matat) olabildiği gibi vokal değişmesile de (metot) olur ki bizim orijinini aradığımız kelimenin kendisidir.

Görülüyor ki (metot), klâsik kitaplarda tasavvur edildiği gibi «beraber yürüyüş» anlamına ve (metahodos) şeklinde yapma bir kelimeye değil, «ciddiyet ve hüsnü ifa» manasına (matat) temine dayanan türkçe bir sözdür.

MÜDDET = *TEMPS* (Temps) mukabili olarak kullanılan (müddet) kelimesi zamanda imtidadı ifade eder ; bundan türetilen (memdut) sözünün manası «uzanmış» tır.

Türkçede, (boyut) teriminin izahında görüldüğü üzere (bağ, boğ, buğ, boy, büy) gibi sözler uzunluk, imtidat ifade eder. (Boyut) sözü vokal tebeddülü ile (büyüt) ve (büğt) şekline girebilir.

Birçok Türk lehçelerinde (B) yerine (M) kullanıldığı gibi Güneş - Dil Teorisi de esasen bu tebadülü göstermektedir. Şu hale göre (büğt) diğer bir lehçede (müğt) olur. Uzunluk ve imtidat demek olan bu (müğt) kelimesine, onu tamamlıyan ve isimlendiren (eğ) ekinin katılmasıyle husule gelen (müğteğ), fonetik bir ıslah ile (mütteğ, müddeğ) ve nihayet (müddet) şeklini almıştır.

Kelimenin Türk asıllı olduğu bu suretle meydana çıkmış oluyor.

NEGATİF=*NEGATIF*
NEGBİLEY=*INCONNU*
NEĞEŞİT = *INEGAL*
NOKTA = *POINT*
NÜL = *NUL*

Türkçede (ne) sözü bir soru lâfzı olmakla beraber nefi vazifesi de görür :

«Ne parası var ne malı» parası ve malı yok demektir.

«O ne bilir» denince «o bilmez» manası anlaşılır.

Binaenaleyh (biley) «connu» olduğuna göre (neğbiley) «inconnu» olur. Aynile (neğeşit) te «inegal» mukabilidir.

(Neğ) teminin menfi anlamını Pekarski'den aldığımız şu sözler de tebarüz ettirir :

Nâ : «nâ duruk» = bir şey kalamaksızın.
Necey : dağılmak, dökülmek.
Negey, Neney : işe yaramaz.

(Neğ) den (nefyetmek) manasına (neğetmek) ve ondan da, türemek'ten «türev», ödemek'ten «ödev» olduğu gibi, (neğetev) sözü çıkabilir. (Neğetev) ile (negatif) arasında ise esaslı hiçbir fark yoktur.

Binaenaleyh (negatif) sözünün türkçe olduğu anlaşıldığı gibi hiç-bir kıymet ifade etmiyen (nokta) sözü de (neğetev) den ayrı bir şey değildir.

Negatif = eğ + en + eg + at + if
Neğetev = eğ + en + eğ + et + ev
Nokta = oğ + on + ok + ot + ağ

(Nül) kelimesi de ayni esasa dayanan negatif anlamlı bir sözdür.

NETİCE=*RESULTAT* Bilindiği üzere (résulter) hâsıl olmak, çıkmak, münbais olmak, son olarak husule gelmek manasına bir fğil, (résultat) da bunun ismidir.

Türkçede bunu karşılıyacak bitim, son, uç, sonuç gibi sözler varsa da her bitim, her son ve her uç bir (résultat) değildir.

Halbuki bizim dilimizde yaşıyan (netice) sözü yalnız ve münhasıran (résultat) mefhumunu ifade edegelmiştir.

Arapça kitaplar, bunu, (elnetç = doğurmak) kelimesinden iştikak etmiş ve (doğmuş) manasına gösteriyorlarsa da kelime türkçedir.

Her hâdisenin neticesi ; o hâdisenin keyfiyetine bağlıdır. Su ateşe döküldüğü vakit onu söndürür. Buradaki (söndürme) bir **netice**dir fakat ayni zamanda suyun da bir **keyfiyeti**dir ; çünkü su ateşi söndürecek keyfiyette bir maddedir. Binaenaleyh (netice), keyfiyetin tezahürü, binaenaley bizzat (keyfiyet) tir.

Dilimizde (nite), (netek) keyfiyet için kullanılan (nasıl) ayarında soru sözleridir. Bunlardan teşkil edilen nitelik ve netelik gibi kelimeler doğrudan doğruya keyfiyet manasına gelir. Ondan başka eski metinlerde rasladığımız (nidüği) tabirinin bir anlamı da keyfiyettir. «Nidüği bellisiz» demek «keyfiyeti belli olmıyan» demektir.

«Nidüği» veya bu asliyette bir sözün kullanıla kullanıla (netice) gibi işlenmiş bir şekil alabileceğini şu göstergede mütalea edebiliriz :

Nidüği = Netüği = netigi = netige = netice.

NOT = *NOTE*
NOTLAMAK=*NOTER*

Andaç = hatıra
Andamak = tezkâr etmek
Anıt = hatırlatan şey

sözlerinde tekerrür eden (and ve anıt) unsuralarından anlaşılacağı üzere (and - anıt - anut - anot) maddeleri (hatıra) ve (hatırlatan şey) mefhumunu veriyorlar. Bu iğtibarla (not) sözünün Türkçenin yukarda saydığımız asıllarından yapılma bir kelime olduğu anlaşılıyor.

Fransızca (annoter) sözünün yukrıya yazdığımız türkçe asıllarla şekil iğtibarile de benzerliği aşikârdır.

NUMARA=*NUMERO* Fransızca sayı, miktar ve çokluk manasına (nombre) ile beraber (numéro) nun aslı Lâtince (Numerus) tur.

(Numerus) Lâtincede «sıraya konmuş bir küllün bir kısmı, kategori ve miktar» manalarına geliyorsa da kelimenin etimolojisi yapılamıyor.

Gerek lâtince (numerus) ve gerekse fransızca (nombre) kelimelerinin manaları mütalâa edilince ilkel anlamın «çokluk» olduğu anlaşılır.

Türkçenin Koybal lehçesinde kütle ve kalabalık anlamına bir (namırt) sözü tespit ediyoruz. Bu, gerek mana ve gerek fonetik itibariyle (numerus) a çok yakın bir kelimedir. (Namırt) ın aslını ararken bunun da, topluluk ifade eden ve eski bir Türk lâfzı olan (Ngam-) maddesine dayandığı anlaşıldı. (Ngam-) bir taraftan (namırt) sözünü veren (nam-) şekline girerken öbür yandan da (kamu, kamur = topluluk) kelemelerinin dayandığı (kam-) maddesine istihale etmiştir. (N/K) karşılaşmasını birçok vakalarda görmek kabildir. Birkaç misal:

Nangır (hasta), kangırdık (lâgar), kangırı (sersem).
Nanım (itimat) kanım (kanaat).
Nart (kahraman) karu (kuvvet).
Nartpak (hikâye) kartpak (lâtife).
Nas (iffet) kasal, kasar, kaser, gaser (lzzetinefis).

Bu kısa izahat (numerus) un (namırt) ile, ve (namırt) ın da hep bildiğimiz (kamu) sözü ile olan ilgisini ve netice itibarile (numara) nın türkçeliğini göstermeğe kâfidir sanırız.

OBLİGASYON = *LİGATİON* *OB*-Kelime Lâtince (Ob + ligo) dan çıkmış gösteriliyor. (Ob), ligo'nun manasını teşdit etmiye yarıyan bir elemandır. (Ligo) ise «bağ», «ilgi» demektir.

Bu kadarcık bir inceleme kelimenin Türkçe asılı olduğunu göstereme ğe kâfi gelir. Çünkü teşdit elemanı (Ob) u türkçe (up uzun) (ip ince) (ap açık) gibi tabirlerde bulunduğumuz gibi «çok ve çokluk» manası ile de (kop), (kip), (hep), (öbek)... v. s. kelimelerde de görüyoruz.

«Bağ» ve «ilgi» anlamına gelen (ligo) ise (ilgi) den başka birşey değildir.

Anlaşılıyor ki Fransızların kullandığı (obligation) sözü kaynak bakımından Lâtinceden geçmiş öz Türkçe bir kelimedir.

OPUT = *OBTUS* — Lâtince: Obtusus körleşmiş, keskinliği kalmamış demektir. Körleşmiş açı müphem bir tabir olur. Açının genişliğini anlatmak için azametli manasına (oput) sözü terim olarak alınmıştır.

Oputmak
Ofutmak
} = azamet satmak (İd. Haş.)

ORANTÖR = *RAPPORTEUR* — Açıların derecesini tayin etmeğe ve çizilecek açılara istenilen nispeti vermeğe yarıyan (Orantör) aleti türkçe «nispet, derece, mıkyas» manasına (Oran)ile (tör) kelîmelerinden bileşme bir isimdir.

(Tör) kelimesi şu aşağıdaki kelimelerin teşekkülüne yaramış «yapıcı» manasına asîl bir Türk sözü olup Lâtinceye (tor) ve Fransızcaya (teur) şeklinde geçmiş bylunuyr.

Törümek = halketmek, zuhur etmek
Törüzmek = » , husule gtirmek
Türemek = zâhir olmak, » gelmek

ORİJİN = *ORIGINE*

Fransızca Origine = asıl, mebde, menşe.
Lâtince Oriri = doğmak.
Türkçe Orunlu = ahfad, nesil.
» Üremek = hâsıl olmak, yetişip yayılmak.
» Urı = ferzend.
» Urluk = tohum.
» Urul = cins.
» Urug = aile.
» Uruğ = ahfat, nesil, tohum, zürriyet.
» Uruk = aile, ırk, nesep, nesil, sülâle, tohum.
» Uruklu = asîl.

Not: (V. + ğ, nğ, n) unsuru bazı türkçe kelimelere katılarak tamamlayıcı bir rol oynar:

Al	= cephe, alın	= cephe.
Yak	= karip, yakın	= karip.
Yaruk	= ziya, yarkın	= ziya v. s.

Binaenaleyh urug'tan (Urugun) olur ki (origin) ve bu günkü telâffuzu ile (orijin) sözünün eski şeklinden başka bir şey değildir.

ORTAY = *BISSECTEUR*
AÇIORTAY = *LA BISSECTRICE*

Ortay umumiyetle herhangi bir açı, çizgi ve saireyi iki eşit kısma ayıran çizgi veya düzey karşılığı olarak alınmıştır. (Açıortay) da açıları ortadadan bölen çizgiye tahsis edilmiş bir terimdir.

OVAL = *OVAL*

Şimdiye kadar (beyzî) kelimesile ifade edilen şekil için (oval) kelimesi alınmıştır.

Bilindiği üzere (beyzî) ve fransızca (oval), malûm şeklin yumurtaya benzemesi dolayısiyle yapılmış terimlerdir.

(Oval) sözünün çıkarıldığı, «yumurta» manasına, lâtince (ovum) kelimesi, orijinini şu aşağıdaki türkçe kelimelerden alır:

Evün = habbe
Ebin = nüve
Evin = dane, habbe, nüve, tohum.

Fonetik bakımından biribirine çok yakın olan (Evin) ile (Ovum) sözlerinden birincisinin daha eski olduğu, daha iptidaî ve umumî bir mefhumu ifade etmesile sabittir.

Kelimenin sonundaki (-al) ekine gelince bunun da bir Türk eki olduğuna şu misaller şahittir:

İnanmak'tan : İnal (mutemet)
Çatmak'tan : Çatal
Kav (kabuk) tan : Kaval
Tükenmekten : Tükel (tamam)... V. s. V. s.

PARABOL = *PARABOLE*

Bu terimin klâsik izahı:
Grekçede (para) yan ve (bole) atmak, (parabole) yana atmak hareketi.

Söz manasına fransızca (parole) ve ispanyolca (palabre) sözleri de (parabole) den çıkmış gösteriliyor.

Görülüyor ki gerek (söz) mefhumunu ve gerekse geometrideki malûm şekli (yana atış) fikrine irca edebilmek için arada makul bir münasebet bulmak, her mantığın kârı değildir.

Kelimenin Türkçe bakımından izahı:

(Parağ, bara) Yakut lehçesinde çift, denk, müsavi; (bol) ise bildiğimiz gibi vüsatli, mesafeli demektir.

O halde (parabol) müsavi mesafeli demek olur.

Hakikaten (parabol) öyle bir eğiktir ki her noktası, mihrakı ile müveccihine daima **müsavi mesafede** bulunur.

İşte Türkçe (parabol) ün delâleti budur ve görüldüğü üzere malûm geometrik şeklin en esaslı bir karakterine işaret eder.

PARAGRAF = *PARAGRAPHE* Geçer anlamı «bir metnin bir kısmı» olan bu terim (para=beraber) ve (graf=yazı) parçalarından müteşekkildir. (Para) sözü (paralel) ve (parabol) terimlerinin izahında geçtiği gibi (Graf) maddesi de (Grafik) kelimesinin tahlilinde tetkik edilmiştir.

PARALEL = *PARALLELE* Yekdiğerini kat'etmeksizin yanyana uzayan çizgiler manasına gelen bu (paralel) terimi Grek asıllı gösteriliyor.

Diğer taraftan (Pekarski) nin Yakut dili lûgatı kitabında şu kelimelere tesadüf ediyoruz:

Parâ, barâ = münasip, çift olabilecek.
Parâlâ, barâlâ = çiftlemek, çift teşkil etmek.
Bâra, barâ (parâ) = çift, uygun, eş.

Bir de (Verbitski) nin Altay - Aladağ lûğat kitabında şu tafsilât vardır:

Par = yanında gitmek, beraberinde gitmek.

Bugünkü Türk lehçemizde mevcut (beraber) sözünün manası malûmdur. Eski lehçelerde ve halen bazı Türk memleketlerinde bu kelime (barabar) diye telâffuz olunmaktadır.

(Barağ) ve (parağ) sözleri beraberlik, çift olmak, yan yana gitmek manalarına geldiğine göre (paralel) kelimesinin (para) unsuru, türkçenin yukarıda zikrettiğimiz (parağ) ından başka bir şey olmadığı tezahür eder.

Kelimenin sonundaki (l) konsonu, Güneş - Dil teorisince izah ve ispat olunduğu veçhile alelıtlâk şümul ifade ettiğine göre (parağel = parağ + el) ve fonetik icabı ile (paralel), birbirini kat'etmeksizin alelıtlâk yan yana giden iki objenin vasfı olur. Bu suretle kelimenin türkçeliği meydana çıkmış bulunuyor.

PARANTEZ = *PARANTHESE* Türkçede himaye etmek manasına (barmak, barumak, parumak, paramak) kelimeleri mevcuttur. Bunların hepsinin hıfz, himaye, vikaye anlamını ifade ettiği Yakut ve Büyük Türk Lûgatlerinde musarrahtır.

(Parantez) işareti, bir cümle içinde herhangi bir kısmı diğerlerinden ayırmağa yaradığına göre, kelimenin yukarıda saydığımız türkçe asıllarla ilgisi ve türkçe olduğu meydandadır.

PARTİ = *PARTIE* Çok alışmış bulunduğumuz (parti) kelimesi aşağıdaki sözlerle ilgilidir:

Partal = fersude, parçalanmış
Pırtı = eşya
Pırtıl pırtıl = lime lime
Parça, paralamak = (manaları malûm).

Bu itibar ile (parti) sözü türkçe asıllarla ilgili bir Türk kelimesidir.

PAY = *NUMERATEUR*
PAYDA = *DENOMINATEUR*

Bu kelimelerin arapçaları olan (suret) ve (mahreç) sözleri aritmedikte kasdedilen mefhumu ifade edemiyor. Mana çok itibarî kalıyor. Bilindiği üzere bunlardan biri herhangi bir kıymetin bölünmesi lâzım gelen kısımları, diğeri de bu kısımlardan kaç pay alınacağını gösterir. Biz bunu meselâ: «filân kıymetin beşte üçü» diye ifade ederken «filân kıymetin beş payından üç payı» manasını kasdetmiş oluyoruz. Demek ki mahrecin karşılığı (payda) suretin mukabili de (pay) olmak gerektir.

PERGEL = *COMPAS* Pergel kelimesi farsça (perkâr) sözünden alınmış sanılıyorsa da her ikisi de türkçedir.

Bilindiği üzere (perger) denilen âlet **iki koldan** ibarettir. Yakut lehçesinde çift, denk manasına (parağ) sözünü tespit ediyoruz. Kol manasına da muhtelif lehçelerde (kol), (el), (karu) ve (kar) kelime-

leri kullanılıyor. O halde bu âleti isimlendirmek için şu gibi tabirlerin yapılabilmesi tabiğîdir:

1 — Parağ + kol = parakol } = pergel
2 — Parağ + el = paragel }
3 — Parağ + kar = parakar = perkâr (perger)

Görülüyor ki gerek (pergel) ve gerekse (perkâr) şekilleri türkçedir.

PERSPEKTİV=*PERSPECTIVE*

Bu terimin delâlet ettiği manalar şöyle hulâsa edilebilir:

1 — Cisimleri, durum ve mesafenin doğurduğu görünüş farklarına göre tasvir etmek sanatı.

2 — Uzaktan bakılan eşyanın görünüşü.

3 — Muhtemel hâdiseleri zihinde canlandırıp karşılaştırmak.

Garp lûgat kitapları, bu terimi Lâtinceye irca ederek «içinden beriden» manasına (per, peri) ve «bakmak» manasına (spec-, spicere) kısımlarından mürekkep bir kelime diye gösterirler.

O takdirde kelimenin lûgat anlamı «içten bakış», «beriden bakış» gibi bir fikir olur ki terimin manası yanında çok silik kalır. Bununla beraber kelime bu tarzda muhakeme edildiği takdirde de türkçe iki sözden mürekkeptir.

1. (Peri) gerek mana ve gerekse fonetik bakımından türkçe (beri) den başka birşey değildir.

2. (Sepek-) ise türkçe (bak-, pak-) tır. Başında fazla gibi görünen (s) unsuru Güneş-Dil teorisinin meydana çıkardığı gibi, kelimelerin başında bulunup Türkçede okunmıyan, fakat Lâtince ve sair dillerde (s, h, ...) gibi seslere istihale eden bir unsurdur. Garp etimologları (sp.., st.., sk..) deki (s) leri parantez içinde gösterirler. Meselâ:

(S) plei : Türkçede böl (-mek)
(S) kep : » kep (fikir anlamına)
(S) teg : » tik, dik (dikendeki dik)
V. s. V. s.

Bunlar gibi (spek—) te (bak—) tır. Bu suretle terimin Türk asıllı olduğu meydana çıkıyor.

Ancak bunda aranacak mana «beriden bakış» gibi basit değildir. Bu mana yukarıdaki tariflerden yalnız ikincisine uyar. Birinci tarifte bir nisbet ve münasebet fikri var ki terimin yapılışında bunu kolayca bulmak mümkündür. «Cisimleri durum ve mesafenin doğurduğu görünüş farklarına göre tasvir etmek» demek, resmedilecek manzaranın

muhtelif noktaları arasındaki açıların **derecesini** tesbit etmek demektir.

Dikey bir cam düzeyin arkasından bir cisme bakıldığı vakit cismin her noktasından çıkıp camdan geçtikten sonra göze gelen şuğaların camdan geçtikleri noktaları tesbit ile mütalea edersek bu muhtelif noktaların (Resim: I, II, III) arasındaki açıların, tevafuk ettikleri manzara açıları (Resim: I', II', III') ile ayni derecelere malik oldukları görülür.

Bu şeraite göre yapılan bir resimde perspektiv iyidir denir.

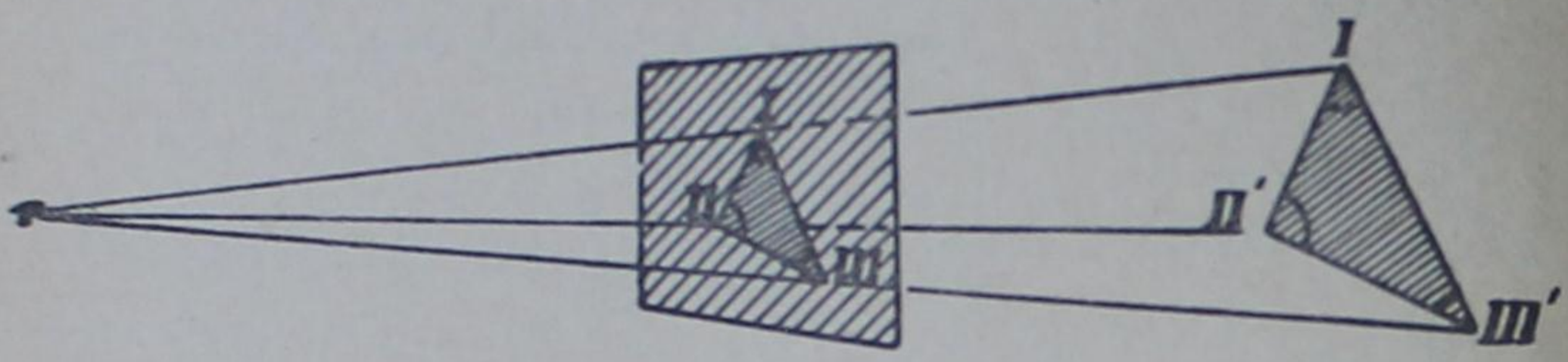

Terim, bu manasına göre (perese) ve (pekitiğ) sözlerinden mürekkep olup **«derece ve nisbetlerin muhafazası»** anlamına gelir.

Bilindiği üzere (perese) derece demektir.

(Pekitiğ) de tarsin, takviye ve hapsetmek, inzibat altına almak manasına (pekitmek)ten gelir.

(Peresepekitiğ) fonetik kanunlarının icabiyle (perspektiv) olur.

Kelimeyi üçüncü tarife göre yani muhtemel hâdiseleri zihinde canlandırmak manasına göre mütalea edersek, o zaman üç sözden terekküp ettiği görülür.

(1) per = beri
(2) es = zihnî kuvvet
(3) bakıtıv = bakmak'tan.

İkinci ve üçüncü unsur yalnız olarak mütalea edilince zihinle bakmak yani tasavvur etmek manası çıkar.

Buna göre (perspektiv), önceden bir şeyi zihinde tasarlamak manasına bir terim olur.

Görülüyor ki bu terim türkçe polisemik bir kelimedir. Onu lâtince (perspicere) ye munhasır bırakmak ve orada durmak lüzumsuzdur. Türkçe etimolojik izahlara göre kelimeyi yakışır yerlerde kullanmak münasip olur.

PİRAMİT = *PYRAMIDE* Bu kelime Garp dillerine Grekçeden geçmiştir. Grekler malûm geometrik şekli ifade için eski Mısır dilinde (puram) sözu ile anılan ehramların isminden istifade etmişlerdir.

(Puram) sözünün hakikî manası izah edilmiş değildir.

Eski Mısır dilinde, bilhassa din ve akait dilinde türkçe ile münasebet arzeden birçok kelimelerin bulunduğunu, ve ehramların ölülere ebedî bir melce, bir barınak hizmetini gördüğünü göz önünde tutarak (puram) sözü ile aşağıdaki kelimeler arasında sıkı bir ilgi görüyoruz:

Barımak = emniyet altına almak, muhafaza etmek.
Barınmak = iltica etmek.
Barınak = **melce.**
Baru = hisar, melce, penah.
Bark = bina, mesken, **türbe.**
Park = mesken.
Paramak = ihtimam etmek.
Piraman = kapı ve pencere üzerindeki kemer, **kubbe** (Rad. Özbek).

Görülüyor ki (piramit) kubbe, türbe ue melce manasına olduğuna göre türkçe bir kelimedir. Esasen (ehram) sözü de istirahat mahalli demek olan (eğrek) kelimesinin (eğrem) şeklinden başka birşey değildir.

POLİGON = *POLYGONE* — Çokluk ifade eden (poli) sözü türkçedeki (bol)-dan başk bir şey değildir.
(Gon) lâfzına gelince bu, dilimizde (kenar), (genişlik) gibi kelimelerin başında gördüğümüz ve (yan, yön, yen, en) şekilleri münferiden kullanılan (ken) ve (gen) sözlerinin başka bir telâffuz tarzıdır.

«Kenarları çok» manasına gelmek üzere (bolken) veya (bolgen) tabirleri de kullanılabilirse de semantik ve fonetik bakımından ayni kıymeti haiz bulunan (poligon) şekli arsıulusal olmak dolayısile tercih edildi.

POSTULAĞ = *POSTULAT* — Bilindiği gibi (Postulat) bir ispata varmak için kabulü lâzım olan bir prensip diye tarif ediliyor. Bu tarife göre bu mefhumda bir «irşat», «yol göstermе» fikri hâkimdir.

Türkçede şu kelimelere tesadüf ediyoruz.
Bosutmak = irşat etmek,
Bosutçu = Mürşit, hâdi.

Bundan yapılan (Bosutlak), maksada ermek için arkasından gidilecek şey manasını verir ki (Postulat) da lûgatça «aranılan şey» demektir.

Bir Arsıulusal ahenge uymuş olmak için (Postulağ) telâffuzunu kabul ettik.

POZİTİF = *POSITIF* — Bu terimin geçer manası «muhakkak, mukarrer, değişmiyen» olduğuna göre, etimoloji kitaplarının yaptığı gibi «sükunete geçmek, dinlenmek» manasına gelen lâtince (Pausare) kelimesine irca edilmesinde hata olmamak gerektir. Şu kadar var ki (Pausare) kelimesi esasen Türkçe (Pus) sözüne dayanıyor.

(Pusmak), bilindiği gibi, «çökmek, sinmek, yer almak» demektir. Bu mana gelişerek «katiyetle yer almak», «değişmez olmak», «tekarrür etmek» gibi kıymetler kazanmıştır. Nitekim Türkçede ayni familyaya mensup şu gibi kelimeler bunu ispat eder:

Basa = muhakkak, mutlaka
Paşkuru = karar

Görülüyor ki (Pozitif), kaynağı Türk dilinde bulunan bir kelimedir.

PRATİK = *PRATIQUE* — Bu, Türkçeye yabancı bir kelime değildir. Grekçede esas maddesi (par—), fiil şekli de (pratto) dur; yapmak, işlemek anlamını verir. Ancak (pratique) te daha geniş manalar buluyoruz: Tatbikat, mümarese, bir işi aled devam icra etme, bir işin icra edilebilir bir vasıfta olması v. s.

Türkçede bu manaları daha iyi toplıyan kelimeler var:

Pıratmak = devam etmek (Rad. «Tel.»)
Parın = aleddevam, daima (Rad. «Uyg.»)

Binaenaleyh (pıratık) ve bugünkü telâffuziyle (pratik) devam edilen iş, bir işin aleddevam yapılması veya yapılabilmesi gibi yukarıda geçen manaları, Türkçe bakımından tamamen ifade eden bir kelimedir.

PRENSİP = *PRINCIPE* — (Principe) lâtince (principium) kelimesinden alınmış, principium ise, (princeps) sözünün nötr şekli diye gösteriliyor. Bu sözü de (prim) ve (ceps) unsurlarına ayırırlar.

(Prim—) birinci, (—ceps) te alan, kapan demek olup her ikisi birden «birinci mevkii alan» manasına geliyormuş.

Bu izaha göre de kelimenin her iki kısmı Türkçeye yabancı değildir: (Burun ve purun) sözünün evvel, kadîm, mebde, mukaddema gibi manalarını biliyoruz.

Almak, kapmak anlamına (capere) den gelen ve (keps) telâffuz edilen (ceps) ise alıcı, kapıcı manasıyle (kapkaç veya kapaç) tan başka bir şey değildir.

Fakat bizce (prensip), «ilk kapan» gibi münasebeti anlaşılmıyan bir mefhum değil, sadece (birinci) dir ve esas, temel, asıl manasına gelir. (Prensip) ile (birinci) sözlerinin fonetik tahlilleri bunların ayni orijinden olduklarını gösterir.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Birinci =	iğ	+ ib	+ ir	+ inğ (inc)	+ iğ
Prensip =	iğ	+ ip	+ ir	+ enğ (ens)	+ ip

Burada görülen beşinci unsurların (iğ/ip) karşılaşması mütat bir fonetik tezahürüdür.

PRİM = *PRIME* Prime kelimesi hakkında klâsik kitaplarda şu izahata tesadüf edilir: «Prime: ücret, mükâfat, ikramiye v. s. Lâtince (praemium) dan; bu da ön manasına (prae), ve kaldırılan, alınan manasına (mium) dan mürekkep».

Önceden alınan şey ile ikramiye, ücret, mükâfat fikirleri arasında sarih bir münasebet yoksa da bu halin de izahı yapılıyor. Bu kelime en önce, harplerde, galip kamutana sunulmak üzere düşman ganimetinden ayrılan pay murat olunarak her paydan evvel kaldırıldığı için, **peşinen kaldırılan** manasına gelmek üzere terkip edilmiş, sonradan zamanla şimdiki manaları kazanmış.

Biz (prim) de aşağıdaki kelimelerin cevherini görüyoruz:

Perü = hediye (Altay, Teleüt)
Perge = ceza (Kutadgu Biliğ)
Perinçek = fedakâr (Uygur)
Perinmek = teslim olmak (Altay, Teleüt)
Berme = hediye (Karayim)
Berim = rüşvet (Kazak-Kırgız)
Verim = bereket, mahsul, randıman (Anadolu)
Pir = ver (Altay)

Bu sözlere göz gezdirmek, gerek (prime) kelimesinin ve gerekse bunun «ücret» ve «mükâfat» gibi manalarının orijinini anlamağa kâfi gelir. Belli ki (prime), bir türk sözü olan (pir) maddesine, şahsiyet unsuru olan (im) ile, isimlendiren bir (eğ) ekinin katılmasiyle vücut bulmuş bir tabirdir.

(Pir + im + eğ = pirimeğ), fonetik icabı (prime) olmuştur. Biz onu bugünkü telâffuzu olan (prim) şeklinde kullanacağız.

PRİMİTİF=*PRIMITIF* (Aslî) manasına bir terim olarak alınan (Primitif) kelimesi yukarıda izah edilen (Prensip) gibi, türkçe, (Bir, birim, birinci) sözlerinden kaynağını almış kültür kelimelerindendir.

PROBLEM=*PROBLEME* Bu kelimeyi **"öne atılmış"** manasına (pro=ön) ve (bole=atmak) kısımlarından mürekkep grekçe bir söz olarak gösterirler.

Halli matlup mesele, dava ve muamma manasına kullanılan bu söz için **öne atılmış** fikri kâfi bir izah olamaz.

Biz bunda **örtülü bilgi** manasile (pürü) ve (bilim) kelimelerini buluyoruz. Aşağıdaki kelimelere göz gezdirilirse (pürü) sözünün türkçede perde, örtü, belirsizlik, kapalılık ifade ettiği anlaşılır:

Bürümek = setretmek.
Bürünmek = tesettür etmek.
Bürüm = zarf.
Pürgü = perde, örtü.
Pürkenmek = tesettür etmek.
Pürkemek = setretmek.
V.S.

Şu halde (pürübilim) ve bugünkü telâffuziyle (problem) halli matlup **örtülü bilgi**, dava, muamma anlamını tamamen ifade eden türkçe bir kelimedir.

PÜRÜZMA=*PRISME* Silindirde kolayca yuvarlanmak kabiliyeti olduğunu ve bu kabiliyetin yuvarlak olmasından ileri geldiğini biliyoruz. Menşurlar ise yuvarlanamaz; çünkü pürüzlüdür. Yani şekillerine göre üçten başlıyarak birçok ayrıt (mücessem dılı) arzederler. İşte bu ayırtlara işaret edecek bir terim olmak üzere (prisme) mukabili (pürüzma) kabul edilmiştir.

RAKAM = *CHIFFRE*

Büyük Kamus, terkim ve rakam için şu izahatı veriyor:

Terkim : 1 — Alâmet olmak üzere çizgiler çizmek.
2 — Birşeyin fiatini ve ölçüsünü kaydeylemek.

Rakam : Yazı yazmak, yazıya nokta ve hareke koyarak tayin eylemek ki rakam hesabı bundan alınmıştır.

Bu izahattan anlaşılıyor ki (terkim) ve (rakam) sözlerinin eski manası (nişan koymak, kaydetmek ve arka arkaya dizmek) tir.

Türkçede şu kelimeleri buluyoruz:
Tirgemek = kaydetmek (Rad. «Baş.»).
Terkemek = takip etmek, teakup etmek.
Argamak = eşyayı ardarda veya üstüste yerleştirmek.

Görülüyor ki dilimizde (tirge - , terke - , arga -) maddelerinden teşkil edilen sözler «teakup etme» ve «müteakıp nişan koyma» fikirlerini ifade eder ki bunların da bildiğimiz (arka) ve (terki) sözlerine dayandığı açıktır.

Binaenaleyh (Rakam) kelimesinin gerek «nişan koymak» ve gerekse «biribiri ardınca sıralamak» manalarından her ikisinin yukarıya yazdığımız Türk kelimelerinde mevcut oluşuna göre bu kelime öz türkçedir.

RASYONEL=*RATIONEL*

Matematikte «muntak» karşılığı olarak alınan (Rasyonel) teriminin kaynağı, «idrâk» manasına (Eriş) sözüdür. Bundan «müdrike» anlamına (Erişgen) ve «müdrikevî» manasiyle de (Erişgenel) sözleri teşkil edilir.

(Erişgenel) sözü (Rasyonel) le ayni fonetik değerde olduğu şu analizle meydana çıkar :

Erişgenel = Eğ + er + iş + eg + en + el
Rasyonel = Ağ + ar + as + iy + on + el

Görülüyor ki bütün Garp dillerinde «akla uygun, idrâk edilebilen şey» manasiyle kullanılan (Rasyonel) kelimesi kaynağını Türkçeden almış bir terimdir.

REEL = *REEL*

Hakikî, bilfiil mevcut olan şey manasına alınan (Reel) terimi, Orhon Yazıtlarında «mevcut olmak» manasiyle geçen (irmek) sözünden çıkmıştır.

(İreğ) kelimesi Pekarski'nin Yakut Dili Lûgatinde «vukua gelmek», «sağlamlaşmak» manasınadır.

Bizim «cüsseli» anlamile kullandığımız (iri) sözü de (iriğ-ireğ) in aynidir.

(İreğ) el ekini alarak (ireğel) ve kollanışta (reel) olur ki, yukarıda görüldüğü gibi, «vakiğ, var olan, hakikî» demek olur.

RESİM = *DESSIN* (Resm) Kamus tercemesinde şöyle tarif olunur: «Eşme tabir olunan kuyuya denir ki toprağıyle örtülüp bastırılmış ola; ve bir nesnenin eser ve nişanına denir».

Yine aynı kamustan: «Resim: deve yere zor ve şiddetle basmakla tabanı yerde tesir eylemek».

Ahterî resme yazmak, kitabet ve eser manası veriyor.

Kelimenin, Güneş - dil metodunca analitik şekil şudur:

	1)	2)	3)	4)
Resim =	öğ	+ ör	+ es	+ im

1) Öğ: Işık, parlaklık, nazar.

2) Ör: Nazarın bir saha veya şeyde takarrürü.

3) Es: Bu unsur saha anlamına alındığı taktirde, kelime buraya kadar «nazarın oldukça geniş bir sahada takarrürü» manasını verir ki geçer dildeki (görüş) ü karşılar.

(Es) unsuru (ğ, g, k) sesinin bir değişimi olarak alınırsa o vakit **görek** (= manzar), **örek** (= ziynet), örnek (öreğ / örenğ + ek) gibi kelimelere tekabül eder.

Bu kelimeler hatıra (görmek) ten başka (örmek) sözünü de getirir.

4) İm: (Görmek) fikrine göre, görülen bir sahayı veya nesneyi teşahhus ettiren şeyi, (örmek) sözüne göre de örülen, kurulan, süslenen şeyi adlandırır.

Yapılan tahlil ve izaha göre; (öğ + ör + es + im):

Öğöresim ve kelimenin unsurları kaynaşarak meydana çıkan **resim**, görülen bir şey veya safhayı temsil ve teşahhus ettiren, yahut örülmüş, yapılmış bir şeyin nazîri, benzeri olan şey demektir.

İnsan, kendinden uzakta bulunan birini veya bir şeyi özlediği zaman, onun hayali, resmi daima zihninde tecelli eder, onun hakkında «göresim geldi» der. (Görsek) sözünün de, nümune olduğu malûmdur.

(Dessin) sözü de türkçedir. Klâsik kitaplarda şöyle izah ediliyor: dessiner, designare, de + signare, signum (signum = işaret, alâmet).

Bize göre kelimenin orijini şu türkçe kelimelerdedir:

Düzmek = icat, taklit, tasni, telif, tertip, tanzim
Düzen vermek = tanzim, tertip, tezyin
Düzenmek = tezeyyün etmek
Düzen = intizam, sania, tertip

Buna göre (desen), (düzen) den başka bir şey değil ve asıl manası bir şeyin taklit ve tanii, tertip ve tanzimidir.

Bundan başka **dizmek** (= intizama koymak, tertip etmek), **dizi** (= tertip), **dizgi** (nizam, tertip) ve **dış** (şekil, zahir, hariç), **tös** (sanem) kelimeleri de (Desen) sözü ile sıkı surette ilgilidir.

Dizek'ten dizenğ : disenğ : desen
Dış'tan dışığ : dışınğ : desen
Tös'ten töseğ : tösenğ : desen

şekli çıkabilir.

Görülüyor ki, (desen) kelimesi «yapılmış» «tanzim edilmiş» «süslenmiş», «tasni edilmiş» bir şeyin türkçe adıdır.

Desenle resim arasında manaca nüans vardır. Her ikisi de yerine göre kullanılabilir.

SADE = *SIMPLE* Türkçede (simple) in mukabili (salt) tır. Ancak bu kelime (sade) sözü tarafından umumî kullanıştan uzaklaştırılmıştır. Bununla beraber her iki kelime gerek (salt), gerek (sade) eski bir Türk temi olan (sağ) sözüne dayanıyorlar.

Bilindiği üzere sağ, halis, rast, saf manalarına da gelir ki salt ve sade de katıksız demektir.

(Sağ) bir (.t) unsuru ile takviye edilerek (sağt) olmuş. Bu da bir taraftan misalleri çok görülen bir (ğ/l) değişmesine uğramak suretile (salt) olmuş; diğer taraftan da aldığı (eğ) ekinin tesirile (t) elemanı yumşıyarak (sağdeğ) ve (sade) şekline girmiştir.

Binaenaleyh kelime (sağ) ve (salt) kadar türkçedir.

SANİYE=*SECONDE* Dakka, saniye, salise ve sağat gibi zaman ifade eden kelimeler şimdiye kadar Arupça sanılıyordu. Halbuki yapılan tetkikler bunların Türkçe olduğunu göstermiştir. Bu konu üzerine, Bay Profesör N. Onat ve Dr. M. A. Ağakay'ın Ulus gazetesinde çıkan birer yazılarını aynen alıyoruz.

Dakka — Dikkat

Dakka ve dikkat sözlerinin Arapçadan alınma olduğnnu sananlara, onların ne kadar saf Türkçe olduklarını görtermek için küçük bir tetkik yapmayı faydalı gördük.

Not: Lûgatlerde [1] Arapça olarak gösterilen şu kelimeleri gözden gefirelim:

1) Dakk : urmak, çekmek, çalmak; bir nesneyi izhar eylemek

2) Dıkk : yufka ve ince nesne, ve sıtma envaından humayı dık

3) Dikkat : ince itmek, ve ziyade fikredip ayırtmak, ve küçük nesne, sagîr gibi.

4) Dukkat : şol toprak ki yel anı yerden süpürüp savurur ve sahk olunmuş nesne

5) Dakika : Anlaşılması güç, muhtacı dikkat olan keyfiyet; bir dakikai fenniye

Bir derecenin veya bir saatin altmışta biri.

Bu beş kelimede göze çarpan manalar şunlardır:

a) urmak (kapıya)

b) ince, küçük nesne; bir derecenin veya bir saatin altmışta biri (dakka), izhar etmek

c) Sıtma nevinden hastalık, ıstırap.

d) Ziyade fikredip ayırtmak (dikkat), muhtacı dikkat olan keyfiyet.

Not: Yukarıdaki manalara tekabül eden aşağıdaki kelimeleri de görelim:

a) Dok + un
Dağ + ay
Tağ + ay
Dağ + ıy
Değ + mek
= dokunmak (Yakut Dili Lûgatti)
İhtar: Bu kelimelerin hepsi dakka'nın aynıdır.
= temas, tesir etmek (Kamusu Türkî)

[1] Kamus Tercemesi, Ahterîi Kebir, Naci Lûgati, Kamusu Türkî.

b) Diki = cüzü (Atom) (Tuhfetüzzekiye); dâne (Derleme: Isparta); habbe (Derleme: Samsun)

Dıka = nokta (ufak leke manasına. Derleme: Urfa)

Dığ + ıl = habbe (Derleme: Tokat, Erbaa)

Dağ + al = gubar (Derleme: Konya)

Dağ + daş = nevzat (Derleme: Eğirdir, Maraş, Antalya, Dörtyol)

Döğ + me = sahk (Kamusu Türkî)

Dağ + ıtmak = isar etmeh (Kamusu Türkî)

Tek = (Rad. III; Uygur I.), fert, menşe

Tike, Tikke = cüz (Pavet de Courteille, Kamusu Türkî) (Tikke: dakkadan başka bir şey değildir.)

c) Dak, Tak = ıstırap (Büyük Türk Lûgati, Uygur I.) (Dağ -ı- derun = malûm)

d) Dak + mak = mühimsemek (Derleme: Orta Anadolu)

Tekdüşmek, Tektüşmek = Dikkat etmek (Teküd, Teküt = dikkat) (Derleme: Maraş, Mudanya, Eskişehir)

Tây = farkına varmak, keşfetmek, bilmek, meydana çıkarmak (Yakut Dili Lûgati)

Tâyin = bilmek, kendine ait olanı bilmek (Yakut Dili Lûgati)

Not: Bu gördüğümüz tablolar, bize, başta saydığımız beş kelimenin Türkçe asıllarını açık bir surette göstermiş bulunuyor. Biz, bunlardan yalnız kullandığımız iki kelime üzerinde duracağız: (1) Dakka ve (2) Dikkat.

Bu kelimelerden (1) incinin, çok küçük bir varlığa delâlet ettiğini; (2) incisinin de akıl, zekâ faaliyetini, ehemmiyet verme mefhumunu taşıyan bir söz olduğunu anladık.

Şimdi, «Bu kelimeler niçin bu manaları ifade ediyorlar?» sualini vaz'etmek istiyoruz. Çünkü bu anlaşılmadıkça, dilin orijinine vasıl olmak, onun kuruluş kanununu anlamak mümkün olamaz. Bu güç işi ancak Güneş - Dil tearisi halledebilir.

Güneş - Dil metodu ile kelimelerin analizi şöyledir :

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
I — Dakka :	ağ +	ad +	ak +	ağ +	ağ

(1) ağ : Kelimenin delâlet ettiği anlamın (a) abstre ve (b) konkre oluşuna göre, ana kök şu mefhumlara delâlet eder:

(a) abstre olduğuna göre, güneşten alınmış olan bütün mefhumların esasını, menşeini, ilkini, başlangıcını ifade eder. Meselâ hayatın, varlığın, zamanın...

(2) ad : Ana kök mefhumlarını bir süje veya obje üzerinde yapan veya yapılmış olduğunu bildiren unsurdur. Burada o süje veya objeyi gösteren unsur:

(3) ak : dır. Baştaki bu üç unsurdan teşekkül eden mana, kendinde tecelli ve temessül eden unsur

(4) ağ : dır.

(5) ağ : Bu ek, kelimenin manasını tamamlar ve isimlendirir. Kelimeyi, etimolojik şekliyle yazalım: ağadakağağ. Ana kök, (2) nci unsurun vokaliyle kaynaşarak düşer, (4) ncü ağ unsuru, fonetik icapla kendinden evvelki ak'a tebadül eder, bunun vokali ve sondaki ğ düşerek, kelimenin son morfolojik şekli: **Dakka** olur. (Dakika dahi telâffuz olunur.) Kelimenin abstre manası, zaman mefhumunun başlamış, olmuş, idrak edilmiş olduğununu bildirir. Dakka, saatle alâkalı oluşu bakımından umumiyetle zaman varlığının ilk var olmuş bir cüzüdür. Başka türlü ifade edelim: zaman imtidadının «tek» i olmuş olan küçük, bir parçadır. «Tek» daha küçük cüzülerden teşekkül ettiği gibi, dakikanın da, var olmuş olması için esasta, menşede daha küçük cüzülerden teşekkül etmiş olduğu tabiîdir. Nasıl ki, meselâ yeni doğan bir çocuk «tek» olmuştur (doğdaş), fakat meşimesinde teşekkül ettikten sonra.
Meselâ Doğu nedir? Güneşin ilk göründüğü ve bizim nazarımızda harekete ve zaman sarfına başladığı nokta. Güneş bu vaziyette ikenonun adı «Doğu» olur. Bu sözü analiz edelim:

(1) (2) (3) (4) (5)
Doğuk: oğ + od + oğ + uğ + uk

(1) oğ : Güneş
(2) od : Güneşin bir süje üzerinde olduğunu gösterir. O süje
(3) oğ : dur. O süjeyi, temsil eden yeri isimlendiren
(4) uğ : dur.
Kelime buraya kadar Doğu dur.

(5) uk : «Doğu» da görünmüş olan güneşin adı olur.

Güneşle beraber zaman mefhumunun da doğmuş olduğu tabiîdir.

Şimdi kelimelerin etimolojik şekillerini alt alta yazalım:

	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)
Dakka :	ağ	+	ad	+	ak	+	ağ	+	ağ
Doğuk :	oğ	+	od	+	oğ	+	uğ	+	uk yahut
	oğ	+	od	+	ok	+	uğ	+	uğ

Bu iki kelimenin etimolojik şekli, bir vokal ve bir konson tebadülü ile tamamen aynıdır. Ana kök, güneş ve onunla beraber tezahür eden zaman mefhumunu gösterdiğinden, semantik bakımdan dahi aynıdırlar.

Not: Dakka kelimesi konkre bakımdan mütalea edilirse, yukarıda ana kökün (b) anlamalarına göre izahı şudur:

	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)
Dakka:	ağ	+	ad	+	ak	+	ağ	+	ağ

(1) ağ : Ana kök, konkre manalariyle
(2) ad : bu manaları,
(3) ak : objesi üzerinde yapıyor. Bunu
(4) ağ : tecelli ve tecessüm ettiriyor.
(5) ağ : isimlendiriyor.

Bundan çıkan manalar:

(a) — Bir kuvvet, kudret, hareket, herhangi bir obje veya süje üzerinde icrayı faaliyet ederse, o obje veya süje, kuvvetin ve faaliyetin derecesine göre yufka haline gelir. (Bir hamur parçası üzerinde oklava ile yapılan tazyik ve hareket neticesinde olduğu gib).

(b) — Bir havanda dövülen kahve tanelerinin, yahut değirmende ezilen hububatın aldığı toz hali.

(c) — Kuvvetli bir rüzgarın esmesinde yerden söküp savurduğu toprakların aldığı toz hali.

(d) — Hararet ve ateşin insanda yaptığı ıstırap hatırlanırsa dakka sözünün sıtma gibi ıstırap verici bit hastalık ifade etmesi kolaylıkla anlaşılır.

***

Not: Şimdi ikinci kelimeyi analiz edelim:

(1) (2) (3) (4) (5)
Dikkat: iğ + id + ak + ağ + ad

(1) İğ : akıl, zekâ, nazar

(2) id : bu manaların

(3) ak : üzerinde olmuş olduğunu, tatbik edilmiş bulunduğunu gösteriyor.

(4) ağ : bu manayı temsil ediyor.

Kelimenin (Dakağ) şeklindeki manası, bir obje üzerinde aklın zekânın, nazarın bulunmuş olduğunun ifadesidir.

(5) at : Bu unsur, yukardaki ameliyeyi hali faaliyette bulunduran malûm dinamik unsurdur. O halde

Dikkat: Aklın zekânın, nazarın hiç durmadan bir suje veya obje üzerinde bulunduruluşu demektir.

"Saniye„ Sözünün Araştırılmasından Çıkan Bazı Neticeler

Ötedenberi kullandığımız **saniye** sözü «zamanın küçük bir parçası» manasına türkçe bir kelimedir. Onu, eskiden, **seconde** kelimesinin tam tescemesi arapça bir söz olarak izah etmek gayreti gösterilmişse de bunda isabet olmadığı birazdan meydana çıkacaktır.

«Kamus Tercemesi» nin bu kelimeye verdiği tek mana şudur: «şol koyuna denir ki min gayri illetin boynunu eyip büker ola».

Kelimenin türkçe olduğunu derhal görmek için Güneş - Dil metodiyle analizini yapalım:

(1) (2) (3) (4) (5)
Saniye: ağ + as + an (= anğ, ağ, ay) + iy + eğ

(1) Ağ: alelitlâk zaman manasına ana kök.

(2) As: oldukça geniş bir sahaya işaret eden bu unsur burada zaman mefhumunu yayarak küçültür.

(3) An (= ang, ağ, ay): Bu küçük zamanı isimlendiren ek.

Bu üç unsurdan teşekkül eden kelimeyi Türkçede ayıralım:

San = parça (Radloff ; Büyük Türk Lûgati)
Çang= » (» ; » » »)

Çağ = zaman
Say = » (Lûgati Şinasi; Türk dili)
Sö = vakit (Uygur İndeksi)
Sin = cüzğî (Radloff)
Sön - mek = tenakus etmek (Uygur)
Sin - mek = ehemmiyetsiz olmak (Radloff)

Böylece (San) sözünün «parça» ve tahsisen «zaman parçası» manasına türkçe bir kelime olduğu anlaşılıyor. Bundan sonra gelen

(4) İy : bu zaman parçasını tayin; ve
(5) Eğ : son eki de isimlendirince,

(Saniye) «küçük ve muayyen bir zaman parçasının adı» olur.

*
* *

Şimdiye kadar Türkçe ile alâkası hatıra bile getirilmiyen bu sözün öz türkçe olduğu bu suretle meydana çıkınca, insan araştırmayı başka kelimelere de teşmil etmekten kendini alamıyor.

Salise kelimesi hakkında Kamus'ta görülen izahat şudur: «üçüncü demektir ve Arapların saliset - ül esafi kavillerinde (salise) den murat dağın kenarından boynuz gibi tümüp çıkmış taş olacaktır ki yanına iki ayrıca taş çatıp ocak etmekle ol üçüncü olup üzerlerine tencere vazğederler.»

Görülüyor ki (salise) nin Arap dilinde, zamanla, uzaktan veya yakından hiç bir ilgisi yoktur. Halbuki ufak bir araştırma, gerek (sağat) ve gerekse (salise) nin "zaman„ ve "sayı„ anlamına Türkçe olduğunu gösterir.

Bu hakikati anlamak için aşağıdaki analize bakalım:

	(1)	(2)	(3)	(4)
I — Sayı (ğ) :	ağ	+ as	+ ay	+ ığ
II — Sayış :	»	+ »	+ »	+ ış
III — Sağış :	»	+ »	+ ağ	+ ış
IV — Salis :	»	+ »	+ al (ğ)	+ is

Türkçe olduğu ve «zaman ve tadat» anlamına geldiği malûm olan baştaki üç kelime ile arapça sanılan dördüncüsü arasındaki fark (3) numaralı unsurun (ğ/l) farkından ibarettir. Fakat Türkçede, yine vakit manasına olan ve «Divanı Lûgat-it-Türk» te geçen (özlek) sözü ile yapılacak bir karşılaştırma, (ğ/l) değişiminin Türkçede çok defa vaki olduğunu gösterir.

Buna zamanın küçük bir parçasını ifade eden (soluk) sözünü de ilâve edelim:

	(1)	(2)	(3)	(4)
Sayış	ağ	as	ay	ış
Salis	»	»	al	is
Özlek	öğ	ez	el	ek
Soluk	oğ	os	ol	uk

Anlaşılıyor ki (salise) kelimesinin orijinel şekli, sonunda tayin eki ile, (Sağışağ) iken (salışağ, salısa ve salise) tekâmülünü geçirmiş Türkçe bir kelimedir.

*
* *

Şimdiye kadar verlien tafsilât (Sağat) sözünün de kendiliğinden anlaşılmasını temin etmiştir, kanaatindeyiz.

Kamus'un: «cedideynden yani leylü nehar eczasından bir cüzğe denir ki devrei feleki âzam muktazası yirmi dört cüzuğ itibar olunmakla her cüzğe sağat ıtlak olunmuştur» diye tarif ettiği bu kelimenin, yukarıda «vakit» ve «adet» anlamında olduğunu gördüğümüz (Say - sağ) sözüne bir (at) ekinin ilâvesiyle teşekkül ettiği meydandadır. Bu dinamik bir zaman mefhumunu ifade etmekle beraber bu mefhumu gösteren âlete de ad olmuştur.

*
* *

(Dakika) kelimesi için Kamus'un verdiği iyzahat şudur: (Ed - dekike) sefine vezninde dakikin müennesidir ve hayvan nevinden koyun ve keçi kısmına ıtlak olunur... ehli nücum ıstılâhında altmış cüzüğ iğtibar olunan bir derecenin altmış cüzğünden bir cüzğe ıtlak olunur». (Ed - dekik) emîr vezninde una ıtlak olunur. Tahin manasına ve anca nesneye denir...»

Derhal söylemeliyiz ki türkçe (dakika) sözünün manası «muayyen zaman» demektir.

Kolay izah edebilmek için etimolojik şeklini yazalım:

Dakika	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	ağ	ad	ak	ığ	ağ

İlk iki unsur: ağad = ad «zaman» manasını verir. Nitekim:
Ot = zaman (Büyük Türk Lûgati)
Öt = » (Divanı Lûgat-it-Türk)
Ut = » (Orhan Yazıtları)

Üçüncü unsurun katılmasiyle meydana çıkan (adak) ta zaman demektir (Radloff; Büyük Türk Lûgati)

Dördüncü (ığ) unsuru zaman mefhumunu tayin eder.

Beişnci (ağ) da kelimeyi isimlendirir.

Bu suretle (dakığağ, dakika, dakka) muayyen bir zamanın adı olur.

Not: Cüzüğ, dane, habbe ve hububat manasiyle (dakik) sözünün de türkçe olduğuna şu kelimeler delildir:

Dıka (ğ, k) = nokta
Dıkım = lokma
Diki (ğ, k) = cüzüğ, dane, habbe
Tike (ğ, k) = cüzüğ, lokma
Tikü (ğ, k) = » , »
Dığıl = habbe

*
* *

Not: İhtimamla mülâhaza veya nazar etme manasına olan (dikkat) sözü de türkçedir. Bunu, dilimizde mevcut olan şu kelimelerle beraber analizliyelim:

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Atik:	: ağ	+ at	+ ik	+ .	
Edik	: eğ	+ ed	+ »	+ .	
Edkü	: »	+ ed	+ »	+ üğ	
İdkü	: iğ	+ id	+ »	+ üğ	
Edikmek:	eğ	+ ed	+ »	+	
Dakmak :	ağ	+ ad	+ ak	+	
Dikkat	: iğ	+ id	+ ik	+ ik (iğ)	+ at

Kelimeleri teşkil eden unsurların mana ve rolleri:

(1) Ağ, eğ, iğ: ışık, zekâ, tayakkuz
(2) Ad, at, ed, id: ana kök mefhumunu dinamizm ve faaliyetle vasıflandırır.
(3) Ak, ik : mefhumun tahakkuk ettiği obje veya süje.
(4) üncü unsurlar kelimeleri isimlendirir.

Bu suretle meydana «faal bir zekâ ve tayakkuz sahibinin adı» ayaşında bir mana çıkar. (Dikkat) teki (at) unsuru bu mananın aksiyonunu gösterir.

Şimdi kelimelerin, orjinel anlamalarını kontrol için geçer manalarını kaydedelim:

Dakmak : ehemmiyet vermek (Orta Anadolu)
Edikmek : muvaffak olmak (Uygur İndaksi)
İdük : akîl (Pave dö Kurtey)
Edük : ferasetli (Pave dö Kurtey)
Edik : çalışma, faaliyet (Radloff)
Atik : mahir, müteyakkız, seriül intikal (Radloff; Türk Dili v.s.)
Dikkat : tayakkuz, ehemmiyet verme, ihtimamla mülâhaza v. s.

Bizim kullandığımız (tetkik) kelimesi de Türkçedir. Bunu göstermeden evveel Arapça (tedkik) kelimesinin mağnasını Kamusta arıyalım: «(Et-tedkik) tefğil vezninde bir nesneyi greği gibi dövüp hurdu haşhaş eylemek». Bu mananın bizim (tetkik) sözünün anlamı yanında nekadar bîmana kaldığı meydandadır.

(Atik), (etik) sözlerini biliyoruz. Bunların başına (t) gelerek (tetik) kelimesi teşekkül eder ki «çalak, zeki, müteyakkız» demektir. Bilindiği üzere (t) unsuru kelimenin anlamına hareket, yapıcılık, dinamizm verir. (Etik) sözündeki anlam (tetik) te faaliyet halindedir.

Kelimedeki «zekâ ve tayakkuz faaliyeti» süjeden objeye geçerse, ki bunu kelimenin sonuna gelecek bir (ik) unsuru gösterir, (tetik+ik, tetik) olur. Türk dilinin teşekkül kaidelerine uygun olarak meydana çıkan bu söz, Arapçadaki, «bir nesneyi hurdu haşhaş edinceye kadar dövmek» manasına (tedkik) değil, bilâkis «bir seneye zekâ ve teyakkuzun ışıklarını tevcih» anlamını kendi yapılışında taşıyan (tetkik) tir.

SAPTAMAK=*FIXER*
SAPTANMIŞ=*FIXE*
SABİT = *FIXE*
SABİTLEYİN=*FIXEMENT*
İSPAT = *DEMONSTRATION*
İSPATLAMAK=*DEMONTRER*

Arapça sanılan (sabit) ve (ispat) gibi sözler, birçok Türk lehçelerindeki «tesbit etmek» manasına (saptamak) kelimesile ilgilidir. Bu söz bizim lehçede (saplamak) şeklinde kullanılıyor.

(Saplamak) ile (tesbit) mefhumları arasındaki semantik münasebete intikal edebilmek için (fixer) sözünün de « kakmak, çakmak, sokmak » manasına lâtince (figere) den üremiş bulunduğunu hatırlamak kâfidir.

(İspat, sabit ve sapt—) maddelerinin hep ayni şey olduğunu aşağıdaki fonetik karşılaştırma gösterir:

İspat = iğ + is + ip + at
Sabit = ağ + as + ab + it
Sapt = ağ + as + ap + at

Şu halde (ispat) ve (sabit) sözlerinin (saptamak) kelimesi kadar türkçe olduğuna şüphe yoktur.

SERİ = *SERIE* Tüzkçede (sermek) sözünün manası malûmdur. Yine türkçede (sıra), (sürü), (sergi) sözleri ses ve anlam bakımından bir familya teşkil ederler.

(Seri) kelimesinin de bunlarla olan ilgisi izaha muhtaç değildir. (Seri) tıkpı (sıra) gibi türkçe bir kelimedir.

SİLİNDİR = *CYLINDRE* Dilimizde kullanılıp bilhassa yolları tesviye etmeğe yarıyan makineli ve makinesiz yıvgıları ifade eden (silindir) kelimesi fransızca (silendr) telâfuz edilen kelimeden alınmış tahmin ediliyor. Halbuki halk (silendr) kelimesini almış değil, o, sadece yeni bir tabir yaratmak için bu kelimenin uyandırdığı tedaiye tebaiyet etmiştir. Şöyle ki: Yukarda da işaret ettiğimiz gibi (silindir), teknik hayatta düz olmıyan yüzeyleri düzgün bir hale koyan bir cihazdır. Bu gibi bir aleti isimlendirmek için baş vurulacak en uygun söz familyası şu olabilir:

Silmek = Temizlemek, rendelemek, aşındırmak; kile ve sairenin üzerindeki fazlayı alarak kenarlariyle bir seviyeye getirmek; tesviye etmek.

Silme = Temizlenmiş, rendelenmiş, üstünden fazlası alınmış; tesviye edilmiş.

Silinmek = tesviye olunmak.

Silindirmek = tesviye olunmasını temin etmek.

Biliyoruz ki dilimizde bazan yeni kelimeler teşkil etmek için fiillerin aslî maddeleri hiç birşey katılmaksızın alınarak kullanılır:

Savaşmak'tan savaş
Sayınmak'tan sayın
Uzamak'tan uza v. s. olduğu gibi.

Binaenaleyh (silindirmek) fiilinin (silindir) maddesi de bu fiğli yapan veya bu fiğil yapılırken kullanılan alet ismi olur.

Görülüyor ki (silindir) sözü ses itibarile (cylindre) ile bir münasebet gösteriyorsa da kelime tamamen türkçedir. Onun için geometrideki malûm şekli de ifade eder bir terim olarak kabul edilmiştir.

SİMETRİ=*SIMETEIE* (Metre), (metri) sözlerinin türkçe ile olan ilgisi başka bir notta izah edilmiştir. (Simetri) nin başında görülen ve iki şey arasındaki müşabehete delâlet eden (si) elemanına gelince (Denizsi, dağsı) sözlerinde görülüp **eşitlik** ve **benzerlik** ifade eden (si) unsurundan başka bir şey değildir. (Simetri) iki yan arasında **ölçü birliği** veya benzerliği demektir.

SİNÜS = *SINUS*
KOSİNÜS=*COSINUS*

Şimdiye kadar matematikte Osmanlıca (Ceyp) ve (Tamamı ceyp) tabirleri ile karşılanan (Sinus) ve (Cosinus) kelimelerinin Türkçe karşılıkları, Türk Dil Kurumu tarafından 29. III. 1937 tarihinde müsabakaya konmuş ve gelen cevaplar arasında Ankara Tarih-Dil-Coğrafya Fakültesi türkoloji irdemenlerinden Bayan **Fahime Güven,** Bay **Hüseyin Arıtürk** ve Bayan **Vecihe Kılıçoğlu** taraflarından yazılan araştırma birinciliği kazanmıştır. O zaman **Ulus** gazetesinde de basılmış olan bu araştırmayı aşağıya koyuyoruz.

SINÜS

Kısaca izahı şudur: **Sinmek,** Yakut lehçesinde sadece **sin** sözü, çökmek, çekilmek demektir (Pekarski). Bugün Anadoluda elastikiğ manasında kullanılmakta olan (süneç) ve bunun diğer telâffuzları olup aynı manayı taşıyan (siniş - sinüş - sinüs) sözleri, (sinmek) sözünün bir türevidir. (Sinik), (sinsi) ve iplik manasına olan (singir) (Pekarski), elâstikiğ olan (sinir) hep aynı orijinin türevleridir. (Sinmek) sözünün etimolojik şeklinde başında bulunan vokali, yerine konursa, kelime (esinemek - esnemek) şeklini alır. Bunun manası da: (elâstikiğ olmak) tır. Esnek te elâstikiğ demektir. (Sinmek) ile (esnemek), orijinde aynı sözdür.

Yay, Türklerin en eski savaş silâhı olduğu dünyaca bellidir. Türkler yaylarının kiriş ipine (sinüğ) yahut (sinüs) demişlerdir. Çünkü o elâstikiğdir; oku atmak için ortasından çekilerek çukurlaştırılır. (Ğ) nin (c, s, ş, z) ve bunun kategorisi ile değiştiği Türk dilcilerince bellidir.

Yayın kirişi ile beraber olan şekli, herhangi bir kavisin veteri ile beraber olan şeklinden başka birşey değildir. (Resim: 1) Bunun içindir ki bir kavisin veteri ile onun iki ucuna ulaşan nısıf kuturlardan meydana gelen bir müselleste veter olan dıl'a (sinüs) denmiştir. Matematikte kolaylık olmak için sonraları tam veter yerine yarı veter alınmış; onun da adı (sinüs) olarak kalmıştır. Elbise yakası

sadır ve kalp manalarına olan (ceyb) (Ahteriğ ve Kamusu Arabiğ), Türkçe (sinüs) sözünün anlattığı manayı kapsayamaz. Elbise yakası, bir daire veya bir kavis hatırlatabilir; fakat (sinüs) kavis değil, onun veteridir. Sadır ve kalp, sinmek sözünün bir türevi olan sinenin ancak tercemesi olabilir. Sine, her nefes alış verişte vücudun esneyen

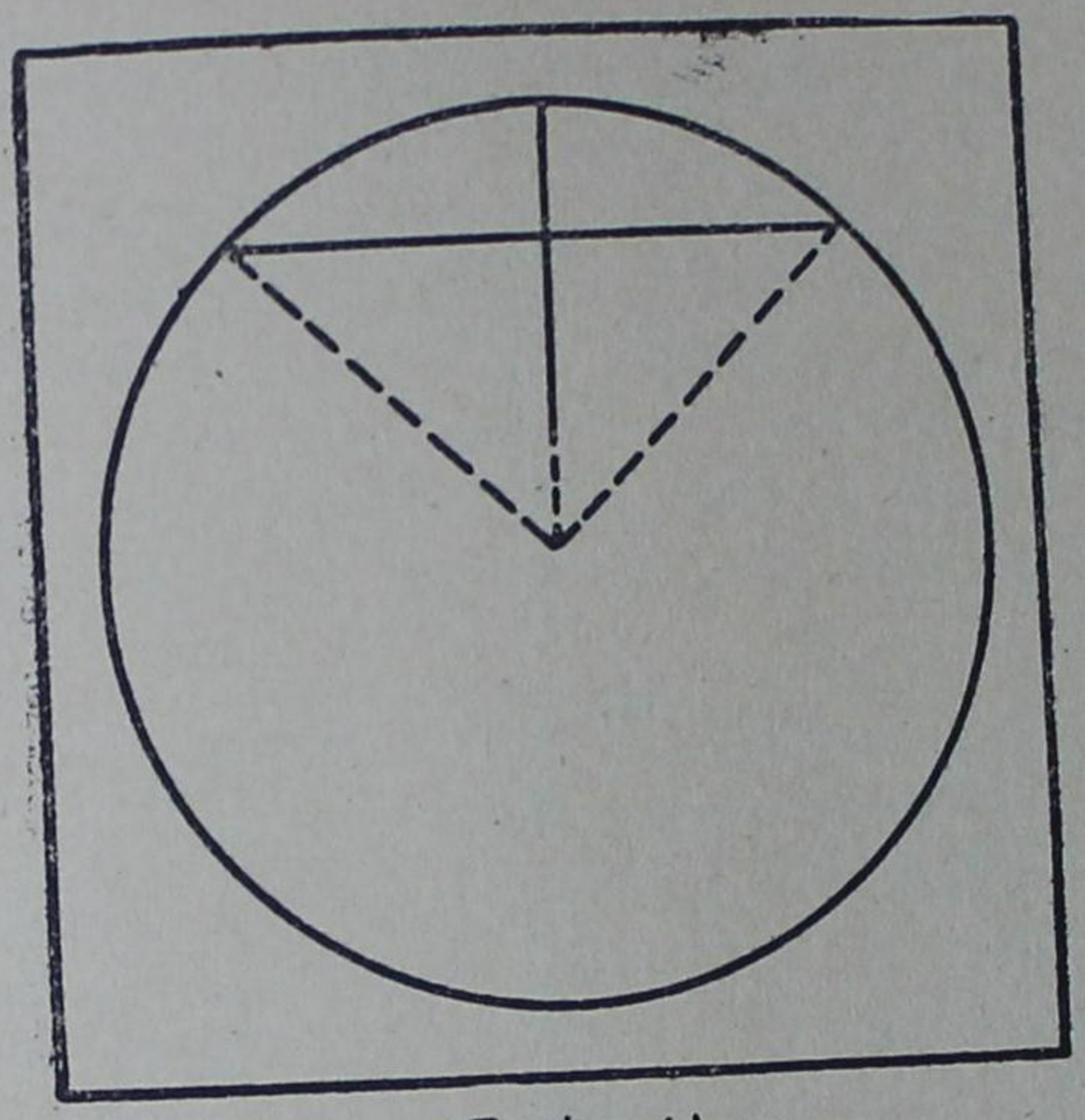

(Resim : 1)

kısmıdır. Kalp dahi daima şişen ve büzülen yani esneyen bir uzuvdur. Bunu, yaka demek olan (ceyb) le ilgilendirmemek doğru olur.

*
* *

Dünya etimologları (sinüs) sözünü başlıca lâtinceye irca ederler. Hakikatin sanıldığı gibi olmadığını biz değil, (Dictionnaire Etimologique de la Langue Latine) söylesin: **[sinüs** - aynile «mukaar veya yarım daire şeklinde kat veya büklüm» demektir; manası: Bir elbisenin meydana getirdiği yarım daire şeklinde kat veya büklüm ki bunun içinde analar çocuklarını taşırlardı. Bundan şu manalar türemiştir: «Sadır» yani iltica edilen, üzerine eğilinen yer, «melce, himaye», v.s.

Teknik manaları: Bir ağın dibinin teşkil ettiği cep; bir yelkenin kabartısı; bağcı bıçağının eğri kısmı; yarı daire şeklinde koy. Etimolojisi yoktur].

Bu izahtan anlaşılabilen tek mana (sinüs) ün anlattığı kiriş yerine onun yayını, veya veterin yerine onun kavsini almış olduklarıdır.

*
* *

İngiliz ilim adamlarının kısmen hakikate temas ettikleri anlaşılıyor. İngilizce büyük **Webster** lûgatı, (sinüs) sözü hakkında şu izahı veriyor:

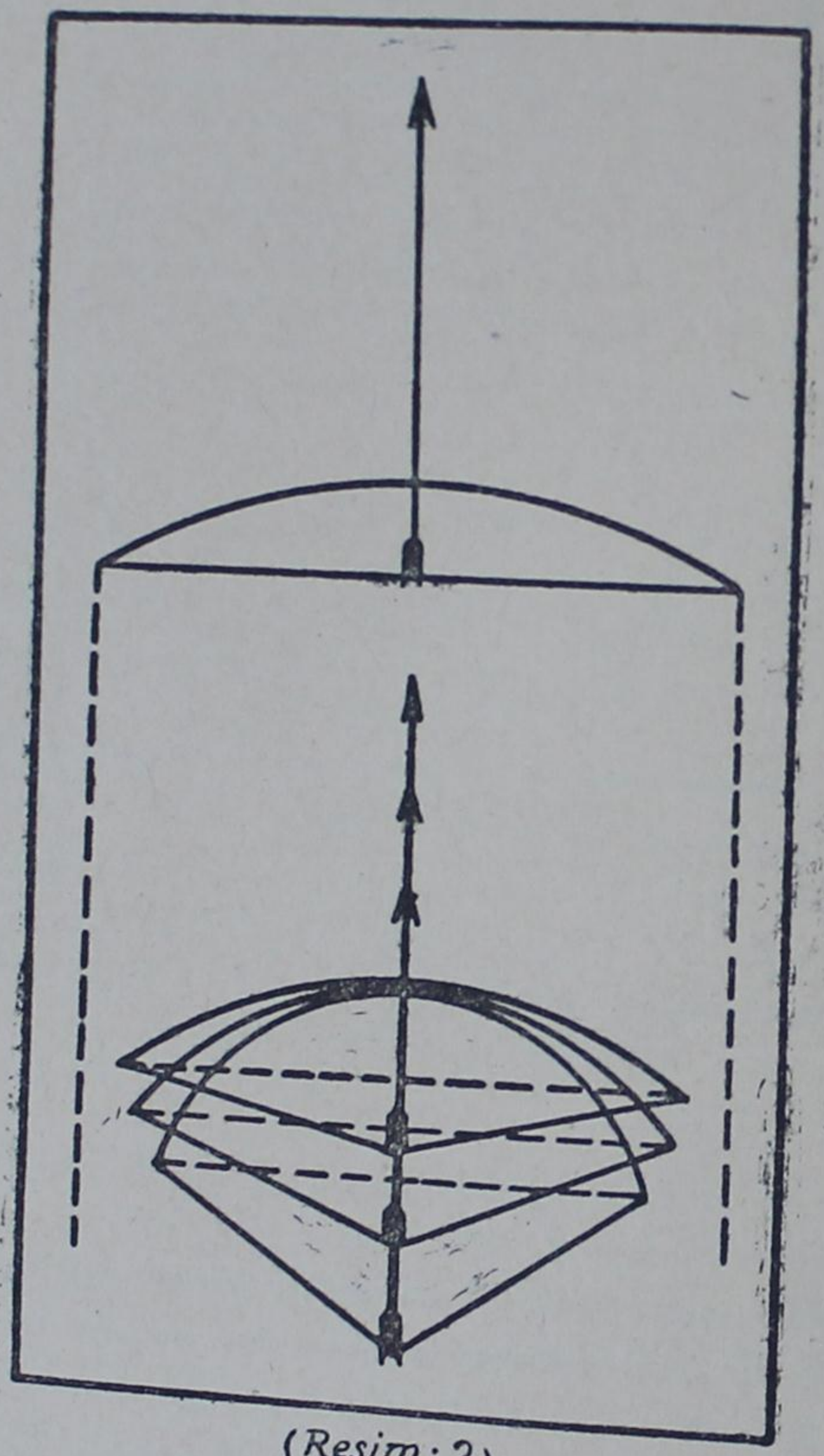

(Resim: 2)

[İngilizce **sine**: Lâtincesi «sinus» tur; ve sadır manasına gelir ki, bir elbisenin göğsü demek olan arapça «jaip» ı terceme için kullanılmıştır. Bu arapça kelime «ok ipi, kasin veteri» manasına olan Sanskritçe «jiva» dan gelir ki bu da Grekçe «kavsin veteri» manasında olan «hordi» nin tercemesidir. Hintliler, yarı vetri nazarı dikkate almak terakkisini göstermişlerdir].

KOSİNÜS

Kosinüs, (ko + sinüs) mürekkep teriminden yapılmıştır. Sinüsü biliyoruz.

(Ko) ya gelince; bu söz türkçede mütenasip, ahenktar manasınadır (Radlof, kitap II, Televüt lehçesi).

(Kosinüs) adı verilen dılı ile (sinüs) arasında değişmiyen bir münasebet ve ahenk vardır. Filhakika bir yayda (sinüs) düz bulundukça, (kosinüs) yoktur (Resim : 2) Ok, kirişin ortasına getirilerek geriye çekildikçe, (kosinüs) meydana çıkmaya başlar. Yani (kosinüs) okun, yayın ilk bulduğu vaziyetteki ortasından geriye doğru çekilebildiği uzunluğun adıdır. Ok çekildikçe (kosinüs) büyür ve yayın kenarları biribirine yaklaştıkça (sinüs) ün ilk izi olan hat küçülür. Bundan, (sinüs) le (kosinüs) arasındaki münasebet ve ahenk kolayca anlaşılır.

(Kosinüs) ün (ko) unsuru (Dictionnarie Etymologique de la Langue Latine) de yoktur. İngilizce büyük **Webster** lûgati, (ko) yu izah için, onu (sinüs) ün komplemanı manasına gelen (Complementis sinüs) den gelmiş olduğunu yazıyor. Halbuki yukarda söylediğimiz gibi (ko) sözü (coplément) kelimesinin ilk hecesi değildir. Müstakil bir Türk sözüdür. Eğer yakıştırma yoluna sapılmak mecburiyeti olsaydı, (ko) sözünün (complémeent) dan ziyade (konşu), (komşu) sözleri ile tam alâkasını kabul etmek hiç te hatâ olmazdı. Filhakika, (sinüs) ile (kosinüs), kaim zaviyenin birer dılını teşkil eden, aralarında tam komşuluk münasebet ve ahengi bulunan dılılardır.

SİSTEM = *SYSTEME* Usul, kaide, mezhep, tertip, biribirine bağlı şeylerin heyeti, cümle manasına gelen (système) kelimesi Grek aslından ve mürekkep bir söz olark gösteriliyor: Sun= beraber ve stema=ikame etme, topluca manası bir araya getirme.

(Sun) daki (n) düşerek kelime evvelâ (sustema) daha sonra (sistima), Fransızcada da (sistem) şeklinde telâffuz edilmiş.

(Sistem) in yukarıdaki manalarını iki kategoriye irca edebiliriz:

1 — Gayeye ermek için dayanılacak şey, mesnet

2 — Beraberce bir kül teşkil eden şeyler.

Bu iki manayı birden ifade eden türkçe bir kelime var: Sistem.

Yakut Lehçesinde:

Sis = amudu fıkarî, arka, dağ sırtı.
Sisten = arka sahibi olmak.
Sistemmit = arka sahibi olmuş.

Binaenaleyh (Sistem) hem amudu fikarî gibi biribirine bağlı şeylerin heyetini, tertibini; hem de mecazen, bir işte dayanılacak, arkasından gidilecek, fikir ve bilgiyi ifade eder.

Esasen usul manasına gelen (yöntem) ve (yördem) gibi türkçe kelimelerin terkibinde de **yan** ve **taraf** anlamına (yön) ve (yöre) sözlerinden istifade edilmiş bulunduğunu görüyoruz. (Sistem) kelimesi için (yöre) ve (yön) yerine (sis) esası alınarak aynile (yöntem) ve (yördem) de olduğu gibi bir (tem) sözü ile ikmal edilmiş: sis+tem= sistem. Görülüyor ki kelime emsali gibi türkçedir.

SIFRAMAK = *ANNULER* — Türkçe: saframak = hitam bulmak, tamam olmak (D. L. T.)

SIFIR = *ZERO* — (Hitam bulmak), (tamam olmak) mefhumunu biz şimdi (bitmek) sözüyle ifade ediyoruz. (Bitmek) hem müspet manada (tamam olmak) hem de menfi manada (tükenmek) anlamlarını veriyor. Şu halde (sıfır) ın bitmiş, tükenmiş manasına türkçe bir söz olduğu meydana çıkıyor.

SUNUŞMAZ=*ASYMPTOTE* — (Asymptote) kelimesinin lûgat anlamı, geometrideki manasına uygun gelmek üzere, (beraber düşmiyen) yani biribiriyle kavuşmıyan demektir.

(Babus) ta musafaha etmek manasına (sunuşmak) sözü vardır. Bundan çıkan (sunuşmaz) terimi (asymptote) un tam karşılığıdır.

SÜĞİT = *SUITE* — (Süğit) «tevali eden şey» manasına türkçe bir kelimedir.

Şu sözlerle alâkası vardır:

Süy - gün = mütemadi
Süy - ök = sülâle
Süy - ük = nesil
Soy = nesil
Soy - alaşı = mütevaliyen
Sıyığ = zeyil (D. L. T.)
Sıymak = tevessü etmek (Tuh.)

Anlaşılıyor ki, (Süy, süğ, soy, sıy, sığ) unsurları, **"uzanmak, arkası kelmek„** mefhumunu ifade eder. Buna (Um - umut) ta olduğu gibi dinamizm elemanı olan bir (V. + t) eki katılınca, matematikteki (mütevaliye) manasıyle (süğit) terimi meydana çıkar.

ŞART = *CONDITION* (Şart) sözünü Kamus tercümesi şöyle izah eder: «... muamelâtta... iltizam olunan hükme denir ki ol muameleye gûya **ki alâmet** mesabesindedir...». Bu ifadeden (şart) ın (alâmet) ve (işaret) le bir tutulduğu anlaşılıyor. Esasen daha aşağıda (şarat) kelimesine **nişan** ve **alâmet** manası verildiği gibi, (işrat) fiğli için de «alâmetlemek» deniyor. Bütün bu kelimelerin (T) si arapçadaki (tı) ile yazılıyor. Binaenaleyh Arap lûgatlerince, bunlarla (işaret) kelimesi arasında, semantik ve fonetik uygunluğa rağmen, hiçbir münasebet tasavvur edilmez. Halbuki dilin prehistorik gelişim mekanizmasına nüfuz eden Güneş - Dil metodu bütün bu kelimelerin tek bir orijine bağlandığını gösterir:

Şart = ağ + aş + ar + at
Şarat = » + » + » + »
İşrat = ığ + iş + » + »
İşaret = » + » + » + et

(İşaret) sözünün türkçe bir kelime olduğu sırasında gösterilmişti. Binaenaleyh ilkel manası bununla bir tutulan (şart) ta türkçedir. Filhakika (şart) bir nevi işarettir. Çünkü «muvaffakiyetin şartı sebattır» ifadesi kıymetini kaybetmeden şu şekle de sokulabilir: «sebat, muvaffakiyetin bir işaretidir».

ŞEKİL = *FORME* Bazı ahvalde kullandığımız (forma) sözünün türkçe ile olan ilgisi başka bir yazıya konu ittihaz edilmişti. Bizde (şekil) kelimesi de çok genelleşmiş bulunduğundan onun da dilimizle olan ilgisi aşağıdaki sözlerin tetkikından anlaşılmaktadır:

Şakımak = parlamak.
Şık = manzar (şekil).
Çeken = calip.
Çekim = intizam.
Çekmek = cezbetmek.
Çığır = üslûp.

Bütün bu sözlerin manasında ortaç mefhum olarak «göze hoş görünmek» fikri hâkimdir. Nihayet dilimizde bir şeye (çeki düzen) ver-

mek tabiri var ki manası (şekil ve intizam) dan başka bir şey değildir. Binaenaleyh (şekil) sözünün yukarıda bulduğumuz (şak-, şık-, çek-, çığ-,) maddelerine muadil olan (şek) ile bir (iğ = il) tamamlayıcı ekten vücude gelmiş türkçe bir kelime olduğu anlaşılıyor.

ŞİRKET = *SOCIETE* Ötedenberi kullanageldiğimiz (şirket) sözünü bir ticaret terimi olarak ipka ediyoruz. Zira bu, eski bir türkçedir. Şöyle ki:

Dilimizde (eş) sözü müsavi, arkadaş ve tahsis tarikiyle çift olan iki şeyin beheri manasına gelir. Bundan arkadaş yapmak anlamıyle teşkil edilmiş bir (eşirmek) kelimesi var ki izini bugün ancaak şu kelimelerde buluyoruz:

Eşirgen = müsavi.
Eşirgenli = menus.
Eşirgenmek = istinas etmek.

Binaenaleyh (eşirik) arkadaş ittihaz edilmiş yani şerik, (eşirget) te arkadaşlık, ortaklık yani şirket manasınadır. (Eşirgemek) ten(eşirget) çıkabileceğini anlamak için (bilmek) ten (bilget= malûmat); ve (büvemek = bend yapmak) tan (büvet = su bendi) gibi misalleri hatırlamak kâfidir.

Şimdi artık (şerik) sözünün (eşirik) ten ve (şirket) in de (eşirget) ten başka bir şey olmadığını söylemeğe lüzum bile kalmamıştır.

TABİGÎ = *NATUREL* Arapça lûgat kitapları (tabiî) sözünün aslı olan (tabiat) kelimesine «insanın mecbul ve meftur olduğu seciye» manasını veriyorlar; şu hale göre (tabiî) sözü «seciye icabı olarak» demektir. Bununla insanın kendi ihtiyarı haricinde, kendi yaradılışı icabı bir inkıyat kastedilmiş oluyor.

Radloff Lûgati eski Türk lehçelerinden bize şu kelimeleri veriyor:

Tap = inkıyat, hakimiyet.
Tapı, tapu, tapığ, tapuk = ibadet, tazim.
Tapulamak = hürmet, inkıyat etmek.

Bu kelimelerde asıl olan (Tap) unsuru, hepsinde ittiba, inkıyat ifade etmektedir. (Tapığ) bu manaya gelince onu isimlendiren (ığ) ekinin ilâvesiyle husule gelen (tapığığ) yahut bugünkü kullanış şekliyle (tabiğî) sözü de «büyük bir kuvvet ve kudrete, kendi ihtiyarımız

haricinde inkıyat etmek hali» demek olur ki bugün (tabiî) kelimesinden anladığımız mefhum da budur ve bu itibar ile kelimenin türk asıllı olduğu meydandadır.

TAM=*ENTİER* (Tam) kelimesinin türkçe olduğunu anlamak için şu sözleri hatırlamak kâfidir:

Tüm = tamam
Tümlemek = Tamam etmek, tamam olmak
Tümmek = tamam etmek (Müh.)
Düp = tamamen (Neh.)
Tap = » (T. D.)
Tümlük = tamamiyet

TARİF = *DEFINITION* Tayin, tasrih, tarif gibi manalara gelen (définition) kelimesi, dilimizde ötedenberi yerleşmiş bulunan (tarif) sözü ile karşılanmıştır. Araplar bunu (irfan) kelimesinden iştikak etmiş gösteriyorlarsa da «bildirmek» ile «tayin ve tasrih» mefhumları arasında hayli uzaklık vardır.

Biz (Tarif) te «bildirmek» değil «bir mevzuu mahdut bazı sözlerin çerçevesi içine sokmak, daraltmak, sınırlamak» mefhumunu gördüğümüzden onda dar manasına (tar) ve hudut manasına (tarınç) sözlerinin cevherini buluyoruz.

(Tar) mahdut ve hudut anlamına olunca (târıv) ve daha ince bi telâffuzla (tarif) définition, tayin ve tasrih manasına türkçe bir kelimedir.

TEKRARLAMA = *RECAPITULATION* Tekrarlama terimi türkçedir. Bunda arapça sanılan (tekrar) sözünün orijinini Arapçadan ziyade Türkçede aramak lâzımdır. Bu mefum «yuvarlanmak, dönmek» fikrine dayanır. Tekerleğin her haraketi bir tekrardan ibarettir.

Şu türkçe kelimeleri gözden geçirelim:

Tekre = daire (P. d. C.; Ç. L.)
Tüğerek = » (Tuhf.; B. T. L.)
Teker = nakletmek (Bab.)
Tekreş = hareket (Hut.)
Tekürme = müdevver (P. d. C.; Ç. L.)

Bunların fiğli olan (tekürmek) «devretmek» anlamını verir. Bundan çıkan (tekrüğ), (tekrah) ve sondaki (ğ) nin kendinden evvelki (r) sesine tâbi olarak (tekrar) sözü **devirme, yuvarlama** ve **döndürme** demektir. Yakutçada (teğirey - töğrüy - tegere - teğrîs) sözlerinin manası **yuvarlanmak, dönmektir.**

TEOREM=*THEOREM*
TEORİ = *THEORIE*

(Théorie) sözünün terim manası **"sistemli fikir, muhakemeden doğan görüş„** tür. Türkçedeki şu kelimeleri tetkik edelim:

Tığrak = zeki, mütefennin
Tığrığ = müteyakkız
Toğru, Toğrı } = sadık, sahih, dürüst, muhakkak.

Bunların etimolojik şekillerini (Théorie) ninki ile karşılaştıralım:

		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Théorie	:	eğ	+ et +	eğ	+ or +	iğ + eğ
Tığrak	:	ığ	+ ıt +	ığ	+ ır +	ak + .
Tığrığ	:	»	+ » +	»	+ » +	ığ + .
Toğru	:	oğ	+ ot +	oğ	+ or +	uğ + .
Toğrı	:	»	+ » +	»	+ » +	ığ + .

Bu kelimelerin hepsi orijinde birdir; 5 inci unsur zekâ, fen, teyakkuz, dürüstlük, hakikat anlamlarının bir şeyde daima bulunduğu bildirir. Şüphesiz bu, **doğru, toğru** dediğimiz şeydir. Kendinde **doğruluk** olana yani fikir ve muhakemeden doğana (Teoriğeğ) demek lâzımdır. Telâffuz hafifliği ve güzelliği için biz sadece (Teori) diyoruz.

(Teori) ve (Teorem) kelimelerinin orijin ve anlamlarını aydınlatan şu kelimeleri de görelim:

Tergav, tergek, tergev = taharri, tetkik.
Tergemek = taharri etmek.

Bu kelimelerde, (T) den sonraki (eğ) unsurunun düşmüş olduğu görülüyor; (tergemek) sözü, asılda (teğereğemek) olmak icap eder ki manası **tetkik ve taharri etmek**, zekâ, düşünce ve bilgi ile bir şey üzerinde incelemektir. Bunun (teori) ile alâkası meydanda olduğu gibi (Teorem) terimi de bundan çıkar. Eski şekli, tetkik ve taharri edilecek şey yani eski tabir ile **«dava»** anlamına (teğereğeme) olduğu görülüyor.

TERİM = *TERME* (Terim) sözü, derleyip toparlamak anlamına gelen (termek) kelimesinden teşkil edilmiştir. **"Istılah„** , oldukça yaygın bir fikri tek bir kelimede topladığı gibi, matemathikteki **"had„** tabiri de riyazî kıymetlerin toplu ifadesi demek olduğundan her ikisi için (terim) tabiri maksut olan manayı tamamen ifade eder.

Bunlardan başka, Türkçe (terim) sözü fransızca (terme) de olduğu gibi, **"nihayet„** manasını da verir. Çünkü Lâtincede (terme) sözü nasıl «direk», «hudut işareti» ve bundan «münteha» manasına geliyorsa Türkçede de ayni mefhumları ayni esastan türemiş ve türlü kelimelerle ifade edilmiş buluyoruz:

Dir — ek = (malûm)
Tir — gük = sütun
Tar — ınç = hudut
Tır — man = »
Tor — ç = »

Görüluyor ki «hudut» manasına gelen (Terminus) sözünün aslı olan (terming), dilimizde (Tırman) şeklinde yaşıyor. İşte bu esaslara dayangrak aşağıdaki terimler teşkil edilmiştir.

1. Terim = ıstılah
2. Terim = had
3. Terim, terminğ = nihayet
4. Terminey, terminus = münteha
5. Terminlemek = nihayet vermek

TOĞ = *TAUX* Faiz fiatı anlamına alınan (Toğ) terimi Türkçe bir sözdür. (Doğmak) mastarı kelimenin izahına kâfidir ; bir anadan doğana (Toğ-tok) denir. (B. T. L. «Uyg»)

Dilimizde sermayeye (ana) dendiği gibi, anadan doğan (toğ) da faiz fiatını anlatır bir terimdir.

TON = *TONNE* Muayyen olmakla beraber azîm bir ağırlığı ifade eden (tonne) sözüne kaynak olarak Kelt dili gösteriliyor.

Türk lehçelerinde ise şu gibi sözlere tesadüf ediyoruz:

Tong = yüksek
Tonka = azîm
Tunga = muazzam
Tunğ = kuvvetli

Tunluk = cesamet
Tün = heyeti umumiye
Tünlük = kalabalık

Binaenaley biz türkçe (Ton) sözönü, ifade ettiği büyüklük, çokluk manasını gözönünde tutarak, en büyük ağırlık ölçüsüne ad olarak veriyoruz.

TOPLAM = *SOMME*
ÖKÜL = *SOMME TOTALE*
YEKÛN = *TOTAL*

Toplam sözünün anlamını hep biliriz. Ökül Çağatay lehçesinde (mecmu) manasına gelir ve şu kelime familyasındandır:

Öklitmek = tezyit etmek
Ökmek = cemetmek
Ökmen = basat
Ökür = cemaat
Öküş = kesîr, ziyade
V. s. V. s.

Yekûn sözüne gelince bu da (yığın) kelimesinin diğer bir şeklinden başka bir şey değildir. (Yığın) Kamusu Türkîde (mecmu) manasıyle geçer.

Arapça sanılan (yekûn) sözünün türkçe olduğu böylece anlaşıldığı gibi yine arapçada (külliyet) türevini veren kül kelimesinin de türkçe (ökül) den başka bir şey olmadığı açıkça görülüyor.

TÜKEY AÇI = *ANGLE COUVRANT TOUT LE PLAN*

Geometride kullanılan (Angle couvrant tout le plan) sözüne mukabil biz (Tükey açı) terimini kabul ettik.

Buradaki (Tükey) sözü **kâmil, mecmu, tam** manalarına gelen ve (tükel kılmak, tükelemek, tükellemek, tükeli, tükellik) gibi türevleri bulunan bir söz familyasına dayanır.

TÜMEY AÇI = *ANGLE COMPLEMENTAIRE*

Biribirini 90 dereceye ulaştıran açılar için, Fransızların kullandığı (complémentaire) tabirine karşılık (tümey) terimi kabul edilmiştir. Bu terim (tüm, tümlemek) sözlerinin tamamiyet ifade eden (tüm) temile yapılmıştır.

TÜREM=*ABLCISSE* Garp etimoloji kitapları bu kelimenin (abskissus) diye okunan Lâtince (abscissus) tan geldiğini söyliyorlar. Manası : (Kesilmiş) demektir. (Kissus) sözünün türkçe (kesmek) ile ilgisi meydandadır. Ancak türkçede mesafe katetmek manasına gelen (türmek) ve (dürmek) sözlerinden vücüde getirdiğimiz (türem) kelimesi vardır ki bu, tamamile geometrideki (abscisse)-in daha sadık bir mukabili olur.

USTEL=*EXPOSANT* Türkçede şu kelimelere tesadüf ediyoruz:

Üstemek = tezyit etmek
Üstelin = faikıyet
Üstelemek = ziyadeleşmek
Üstev = ilâve
Üstün = balâ, faik

Bu sözlerden vücude gelen (üstel) sözü matematikteki (exposant) tabirini tam karşılamaktadır, Binaenaleyh terim olarak (üstel) kullanılacak fakat işaret okunurken sadece (üsü) denecektir.

VARSAYMAK=*SUPPOSER* (Farzetmek) sözünün lûgat kitaplarında manası «bir şeyi var telâkki etmek» tir. Bunun türkçe (varsaymak) tan başka birşey olmadığı meydandadır.

Fransızcanın (supposition) kelimesine mukabil (varsayı), ve yine fransızca (suppositif) sözü karşılığı olarak (varsayık) terimleri kabul edilmiştir.

VEKTÖR=*VECTEUR* (Vecteur) sözü asıl götüren manasına ise de geometride, istikamet, cihet ve büyüklük itibarile muayyen olan bir çizgiyi ifade eder.

Görülüyor ki bu tarifte bir inzıbat fikri hâkimdir: Her itibarla mazbut bir çizgi.

Türkçede bu fikri ifade eden şu sözler var:

Bekik = Mazbut, masun, mahfuz
Bekimet = Tahkim etmek
Beket = Hudut
Bekelmek = Tahdit etmek, hapsetmek
Bekitmek = Tahkim, takviye
Peğütmek = Temin etmek

Binaenaleyh (pekitik), (peğütük) veya (pekütür) gibi bir söz (vecteur) teriminin tam mukabili olur. Biz fonetikçe ayrı olmıyan (vektör) şeklini arsıulusal olmak dolayısile tercih ettik.

VİRGÜL=*VIRGULE* (Virgule), küçük değnek manasına lâtince (virgula) dan alınmış gösteriliyor. Halbuki (virgül), küçük değnek fikri ile izah edilecek bir mefhum değildir.

Bilindiği üzere (virgül) cümle içinde toplulukları gösterdiği gibi kısa duruşları da işaret eder.

Dilimizde toplaşmak manasına (irikmek), (irkilmek) ve (birikmek) sözleri var.

(İrik) sözü (il) elemanıyle takviye edilerek (irkil) şeklini aldığı gibi (birik) te ayni muameleye uğrıyarak (birkil) olur. Bugün (virgül) telâffuz edilen söz bunun diğer bir şeklinden bağka bir şey değildir.

Şu halde (virgül) toplulukları göstermeğe yarıyan bir işaret manasına ve türkçe bir kelimedir.

ZID=*CONTRAIRE* Arapça sanılan (zıd) kelimesi türkçe (ecnebi, bigâne, ağyar, hilâfgir, muarız, muhalif) manalarına gelen (yad) sözünden başka bir şey değildir. Biliyoruz ki Türkçede lehçeden lehçeye geçerken (y) sesi çok defa (d, z, c) seslerine inkılâp eder. Meselâ: Kazan lehçesinde (cad) düşman demektir. Bunun (yad) dan başka bir şey olmadığı aşikârdır. Binaenaleyh (zıd) kelimesi de Kazan lehçesindeki (cad) kadar türkçe bir kelimedir.

FİZİK TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Ağım = Tasaut = *Sublimation*
Ağır; çekey = Vezinli = *Pesant*
Ağırlık = Vezin = *Poids*
Akı = Seyelân = *Flux*
Akıdüzen = Reosta = *Rhéostat*
Akışkan = Seyyal = *Fluide*
Akışkanlık = Seyyaliyet = *Fluidité*
Akkor = Müteşehhip = *Incandescent*
Akkorluk = Teşehhüp = *Incandescence*
Akustik, sesbilik = İlmi esvat = *Acoustique*
Alan = Saha = *Champ*
Almaç = Ahize = *Récepteur*
Almaş = Tenavüp = *Alternation*
Almaşık akım = Mütenavip cereyan = *Courant alternatif*
Almaşkı = Alternatör = *Alternateur*
Amırtık = Muntafî = *Amorti*
Amırtım = İtfa = *Amortissement*
Anahtar = Mıftah = *Interrupteur*
Analizer = Muhallil = *Analyseur*
Ana ses = Aslî ses = *Son fondamental*
Anot = Anod = *Anode*
Aralık = Fasıla = *Intervalle*
Ardal = Müteakip = *Successif*
Ardalamak = Teakup etmek = *Succéder*
Armatür = Hâfıza = *Armature*
Artık manyetizma = Mıknatisiyeti mütebakiye = *Magnétisme remanent*
Aşırı doyum = Fevki işba = *Sursaturation*
Aşırı ergitim = Fevki zeveban = *Surfusion*
Ayar = Ayar = *Etalon*
Ayarlamak = Ayarlamak = *Etalonner*
Aydınlanma = Tenevvür = *Eclairement*
Aydınlatma = Tenvir = *Eclairage*
Aydınoda = Beyti münir = *Chambre claire*
Aykıt = Cihaz = *Appareil*
Aynı safhada = Aynı safhada = *En phase*
Ayrımyüzey = Tefrik sathı = *Surface de séparation*
Ayrışmak = Tahallül etmek = *Décomposer (se)*
Ayrıştırmak = Tahlil etmek = *Décomposer*
Azay değer = Asgarî kıymet = *Valeur minima*

B

Bağıl = İzafî, nispî = *Relatif*
Bağıntı = Münasebet = *Relation*
Basit = Basit = *Simple*
Basit makine = Basit makine = *Machine simple*
Basit tartma = Vezni basit = *Simple pesée*
Basınç = Tazyik = *Pression*
Basıölçer = Mikyası tazyiki hava = *Baromètre*
Baskül = Baskül = *Bascule*
Başıl kesti, prensipal kesit = Kaktaı aslî *Section principale*

Belgirtmek = İfade etmek = *Exprimer*
Beygirgücü = Beygir kuvveti = *Cheval-vapeur*
Bileşik = Mürekkep = *Composé*
Bileştirmek = Terkip etmek = *Composer*
Billûr = Billûr = *Cristal*
Billûrlaşma = Tebellür = *Cristallisation*
Birden ergitim = Zevebanı seri = *Fusion brusque*
Birey = Evvelî = *Primaire*
Birim = Vâhit = *Unité*
Biyel = Biyel = *Bielle*
Bolsafhalı = Çok safhalı = *Polyphasé*

1 — Boşum, 2 — Boş = 1 — Halâ, 2 — Boş = *Vide*
Boyuna, uzunluğuna = Tulânî = *Longitudinal*
Bösme motor = İnfilâklı motör = *Machine à explosion*
Buhar = Buhar = *Vapeur*
Buharlaşma = Tebahhur = *Vaporisation*
Buharlaşma ısığı = Harareti tebahhur = *Chaleur de vaporisation*
Buhar makinası = Buhar makinesi = *Machine à vapeur*
Burulma = İltiva = *Torsoin*
Büyüteç = Pertavsız = *Loupe*

C

Cisim = Cisim = *Corps*

Ç

Çağdal = Muvakkat = *Temporaire*
Çalışay = Amel, fiil = *Travail*
Çekey = Vezinli = *Pesant*
Çekeylenmek = *Cezbolunmak* = Attirer (s')
Çekül = Şakul aleti = *Fil à plomb*
Çeper = Cidar = *Paroi*
Çevirgeç = Mübeddilül yesar = *Commutateur*
Çevrim = Devre = *Cycle*
Çıkan = Huruç eden = *Emergent*
Çıkış = Huruç = *Emergence*
Çifley = Müzdevice = *Couple*
Çift safhalı = İki safhalı = *Diphasé*
Çift tartma = Mükerrer tartma = *Double pesée*
Çift kırılma = İnkisarı muzaaf = *Double* réfraction
Çizgel = Hattî = *Linéaire*
Çoğay değer = Azamî kıymet = *Valeur* maxima

D

Dağılım = İnhilâli (ziya) = *Dispersion*
Dağınık = Münteşir = *Diffus*
Dağınma = İntisar = *Diffusion*
Dağınmış yaruy = Şuaı müntesir = *Rayon diffusé*
Dağıtkan = Muhallili (ziya) = *Dispersif*
1 — Dağıtım, 2 — Dağılma = 1 — Tevzi, 2 — Tevezzü = *Distribution*
Dalga boyu = Tulü mevç = *Longueur d'onde*
Damıtım = Taktir = *Distillation*
Değişim = Tahavvül = *Transformatoin*
Değişki = Muhavvile = *Transformateur*
Değişmez = Sabit = *Constant*
Değme = Temas = *Contact*
Demir aralığı = Mabeyni hadid = *Entrefer*

Denel = Tecrübî = *Expérimental*
Deney = Tecrübe = *Expérience*
Deney düzey = Tecrübe sathı = *Plan d'épreuve*
Denge = Muvazenet = *Equilibre*
1 — Dengebilik, 2 — Sekinik = 1 — Fenni muvazene, 2 — Sakin = *Statique*
Denk = Muadil = *Equivalent*
Denklik = Muadelet = *Equivaelnce*
Derişik = Mütemerkiz = *Concentré*
Determinlemek = Tayin etmek = *Déterminer*
Devim = Hareket = *Mouvement*
1— Devimbilik, 2 — Dinamik = 1 — Mebhası harekât, 2 — Dinamik = *Dynamique*
Devinsey = Frekans = *Fréquence*
Devir = Devir = *Période*
Devirli devim = Devrî hareket = *Mouvement périodique*
Devitken = Muharrik = *Moteur*
Devitken elektrik kuvvet = Kuvvei muharrikei elektrikiye = *Force électromotrice*
Devitken manyetik kuvvet = Manyetomotris kuvvet = *Force magnétomotrice*
Devre = Devre = *Circuit*
Deyim = Tabir = *Expression*
Dışbükey = Muhaddep = *Convexe*
Dinamik = Dinamik = *Dynamique*
Dinamo = Dinamo = *Dynamo*
Direnç = Mukavemet = *Résistance*
Direngen = Mukavim = *Résistant*
Diyafram = Diyafragma = *Diaphragme*
Diyoptri = Diyoptri = *Dioptrie*
1 — Doğrultmaç, 2 — Doğrultan = Redresör = *Redresseur*
Doğuray = Müvellit = *Générateur*
Doygun = Meşbu = *Saturé*
Doyuran = Müşbi = *Saturant*
Döneç = Rotor = *Rotor*
Döne kutupsay = Istıktabı devrî = *Polarisation rotatoire*
Döner tulumba = Devvar tulumba = *Pompe rotative*
Duraklı = Tevakkuf halinde = *Stationnaire*
Duray = **İstıkrar** = *Stabilité*
Duraydenge = Muvazeneti daime = *Indifférence*
Duray dengeli = Muvazeneti daime halinde = *Indifférent*
Duraylı = Müstakır = *Stable*
Duraysız = Gayri müstakir = *Instable*
Duraysızlık = Ademi istıkrar = *Instabilité*
Duruk = Stator = *Stator*
Duraylık = Hassasiyet = *Sensibilité*
Duyurga = Anten = *Antenne*
Düğüm = Ukde = *Nœud*
Dürbün = Dürbün = *Lunette*
Düşey = Şakulî = *Vertical*
Düşkürüm = Inhitat = *Dégradation*
Düzayna = Müstevî ayna = *Miroir plan*
Düzeç = Seviye = *Niveau*
Düzeltim = Tashih = *Correction*
Düzenek = Tertibat = *Dispositif*
Düzengeç = Nâzım = *Régulateur*
Düzenteker = Volan = *Volant*

E

Eğilim = Meyl = *Déclinaison*
Ekran = Hail = *Ecran*
Eksen = Mihver = *Axe*
Eldek = Miftahı elektrikî = **Manipulateur**
Eldem = Ameliyei bilyed = *Manipulation*
Eldemek = El ile işlemek = *Manipuler*
Elektrik = Elektrikiyet = *Electricité*
Elektrik akımı = Cereyanı elektrikî = *Courant électrique*
1 — Elektrikleme, 2 — Elektriklenme = 1 — Elektrikleme, 2 — Elektriklenme = *Electrisation*
Elektriklenmiş = Elektriklenmiş = *Electrisé*
Elektrik sarkaç = Rakkası elektrikî = *Pendule électrique*
Elektrik yayı = Kavsi elektrikî = *Arc électrique*
Elektrolit = Tahlili elektrikîye tâbi cisim = *Electrolyte*
Elektrolitik = Tahlili elektrikîye müteallik = *Electrolytique*
Elektroliz = Tahlili elektrikî = *Electrolyse*

Elektromanyetik = Elektriki mıknatisî = *Electromagnétique*
Elektromanyetizma = Elektrikiyeti mıknatisiye = *Electro-magnétisme*
Elektromıknatis = Mıknatısı elektrikî = *Electro-aimant*
Elektroskop = Elektriknüma = *Electroscope*
Elektrot = Elektrod = *Electrode*
Eleman = Unsur = *Elément*
Enerji = Kudret = *Energie*
Enine, genişliğine = Arzanî = *Transversal*
Eplikat = Tatbikat = *Application*
Eplikat noktası = Tatbik noktası = *Point d'application*
Erel = Hakikî = *Réel*
Erel gaz = Hakikî gaz = *Gaz réel*
Ergitim = Zeveban = *Fusion*
Ergitim ısığı = Harareti zeveban = *Chaleur de fusion*
Erimiş cisim = Münhal cisim = *Corps dissout*
Eirlik = İnhilâliyet = *Solubilité*
1 — Eriyim, 2 — Eritim = 1 — İnhilâl, 2 — Hall = *Dissolution*
Eritken = Muhallil = *Dissolvant, solvant*
1 — Eriyik, 2 — Eriyim = 1 — Mahlûl, 2 — İnhilâl = *Solution*
Eşısıl = Mütesaviyülharare = *Isotherme, isothermique*
Eşinkurun = Hemzaman = *Synchrone*
Eşkurunluk = Mütesaviyüzzemanlık = *Isochronisme*
Etkin değer = Müessir kıymet = *Valeur efficace*
Evrensel çekey = Cazibei umumiye = *Attraction universelle*
Evritim = Akis = *Inversion*
Eyik düzey = Mail müstevi = *Plan incliné*
Eylim = Meyl = *Inclinaison*

F

Farklı = Farklı = *Différent*
1 — Fizik, 2 — Fiziksel = 1 — Fizik, 2 — Fizikî = *Physique*
Fiziksel optik = Fizikî mebhasülbasar = *Optique physique*
Fluorışı = Lemeani fluori = *Fluorescence*
Fluorışıl = Lâmii fluorî = *Fluorescent*
Fokus = Mihrak = *Foyer*
Fokus düzeyi = Müstevii mihrakî = *Plan focal*
Fokus uzaklığı = Mihrak budü = *Distance focale*
Formül = Düstur = *Formule*
Fosforışı = Lemeanı fosforî = *Phosphorescence*
Fosforışıl = Fosforesan = *Phosphorescent*
Fotometre, ışınölçer = Fotometre = *Photomètre*

G

Galvanoplasti = Tenviyei galvaniye = *Galvanoplastie*
Gaz = Gaz = *Gaz*
Gazik = Gazî = *Gazeux*
Gecikme = Teahhur = *Retard*
Geçirgenlik = Tenafüz = *Perméabilité*
Gelen = Varit = *Incident*
Gelim = Vürut = *Incidence*
Genel = Umumî = *Général*
Genelleştirim = Tamim = *Généralisation*
Geney = Vüs'at = *Amplitude*
Genişim = İnbisat = *Dilatation*
Genişliğine, enine = Arzanî = *Transversal*
Gerilme = Tevettür = *Tension*
Gerim düşümü = Sukutu tevettür = *Chute de tension*
Gevşey = İrha = *Détente*
Girişim = Tedahül = *Interférence*

1 — Gizilgüç, 2 — Gizil = 1 — Kudreti mekniye, 2 — Meknî = *Potentiel*
Gizilgüç farkı = Tefazulü iktidar = *Différence de potentiel*
Göçürüm = Nakil (intikal) = *Transmission*
Göreyçap = Kutru zahirî = *Diamètre apparent*
Göreymerkez = Merkezi basarî = *Centre optique*
Görgem = Müşahede = *Observation*
Görgemek = Müşahede etmek = *Observer*
Görmen = Râsıt = *Observateur*
Görübilik, optik = Mebhasülbasar = *Optique*
Görünteç = Tayfbin = *Spectroscope*
Görüntü = Tayf = *Spectre*
Gösterge = Müş'ir = *Indicateur*
Gözek, oküler = Oküler = *Oculaire*
Gözlük = Gözlük = *Lunettes*
Grafik = Grafik = *Graphique*
Güç = Takat = *Puissance*
Güney = Cenub = *Sud*
Gürsöyleç = Hoparlör = *Haut parleur*
Güvenge = Sigorta (emniyet nakili) = *Fusible*

H

Hal = Hal = *Cas*
Hal = Hal = *Etat*
Harcamak = Sarfetmek = *Dépenser*
Hata = Hata = *Erreur*
Hava basıncı = Tazyikı nesimî = *Pression atmosphérique*
Hava düzeci = Tesviye ruhu = *Niveau à bulle d'air*
Havaölçer = Mikyası hava = *Aéromètre*
Havayüre = Havayı nesimî = *Atmosphère*
Havayürel = Cevvî = *Atmosphérique*
1 — Helis, 2 — Uskur = 1 — Helezon, 2 — Pervane = *Hélice*
Hepsürel = Daimî = *Permanent*
Hepsürey = Deymumet = *Permanence*
Hız = Şiddet = *Intensité*
Hızlı = Şedit = *Intense*
Hipotez = Faraziye = *Hypothèse*
Homogen = Mütecanis = *Homogène*
Homogenlik = Tecanüs = *Homogénéité*
Hortum = Hortum = *Trompe*
Huzma = Hüzme = *Faisceau*

Irakgören = Medidülbasar = *Hypermétrope*
Irakgörey = Meddül basar = *Hypermétropie*
Iraksak = Mütebait = *Divergent*
Iraksay = Tebaüt = *Divergence*
Isığ, sıcaklık = Hararet = *Chaleur*
Isımotör = Hararet motörü = *Moteur thermique*
Isıölçer = Mikyası suhunet = *Calorimètre*
Isıtma = Teshin = *Chauffage*
Isıveren = Müsahhin = *Calorifique*
Isıveri = Husuli hararet = *Calorification*
Işık = Zıya = *Lumière*
Işıklı = Zıyadar = *Lumineux*
Işıldam = Lemean = *Luminescence*
Işınölçer, fotometre = Fotometre = *Photomètre*

İç = Dahil, Dahilî = *Intérieur, Interne*
İçbükey = Mukaar = *Concave*
1 — İfade, 2 — Deyim = 1 — İfade, 2 — Tabir = *Expression*
İhtar = İhtar = *Remarque*
İkey = Sünaî = *Secondaire*
İletim = Nâkiliyet = *Conductance*
İletken = Nâkil = *Conducteur*

İletkenlik = Kabiliyeti nakil = *Conductibilité*
İmge = Hayal = *Image*
İmleç = Mukayyit = *Enregistreur*
İplik = Hayt = *Filament*
İşley = Tesir = *Influence*
İşleylemek = Tesir etmek = *Influencer*
İvit = Seri = *Vite*
İvme = Sürat = *Vitesse*

J

Jul olayı = Jul hadisesi = *Effet Joule*

K

Kaçı = Eşapman = *Echappement*
Kafes = Şebeke = *Grille*
Kaide = Kaide = *Règle*
Kaldıraç = Mirfea = *Levier*
Karanlıkoda = Beyti muzlim = *Chambre noire*
Karın = Batın = *Ventre*
Karışım = Mahlût = *Mélange*
Karşılaştırma = Mukayese = *Comparaison*
Karşılıklı = Mütekabil = *Réciproque*
Karşıt devitken elektrik kuvvet = Muhalif kuvvei muharrikei elektrikiye = *Force contre-électromotrice*
Katığ = Sulp = *Solide*
Katığlaşmak = Tasallüp = *Solidification*
Katot = Katod = *Cathode*
Kaynak = Memba = *Source*
Kaynataç = Magli = *Bouilleur*
Kendel ündükleme = Hususî müessiriyet = *Self-induction*
Kesikli görüntü = Munkatı tayf = *Spectre discontinu*
Kesiksiz görüntü = Mütemadî tayf = *Spectre continu*
Kesiley = Kesalet = *Hystérésis*
Kılcal = Şarî = *Capillaire*
Kılcay = Şariyet = *Capillarité*
Kıpıl değer = Anî kıymet = *Valeur instantanée*
Kırılma = İnkisar = *Réfraction*
Kırılma indeği = Karinei inkisar = *Indice de réfraction*
Kırılmış = Münkesir = *Réfracté*
Kırınım = Tekâsür = *Diffraction*
Kısa devre = Kısa devre = *Court-circuit*
Kısmaç = Firen = *Frein*
Kızılötesi = Maverayıahmer = *Infra-rouge*
Kinetik = Harekî = *Cinétique*
Koefiçiyant = Emsal = *Coefficient*
Kondurum = Tersim = *Construction*
Kritik tempirim = Buhran suhuneti = *Température critique*
Kulaklık = Misma = *Ecouteur*
Kuray = Montaj = *Montage*
Kuraylamak = Monte etmek = *Monter*
Kutbik = Kutbî = *Polaire*
Kutup = Kutup = *Pôle*
Kutupengel = Manii istıktap = *Dépolarisant*
Kutupengellik = Ademi istıktap = *Dépolarisation*
Kutupsanık = Müstaktap = *Polarisé*
Kutupsar = Müstaktip = *Polariseur*
Kutupsay = İstiktap = *Polarisation*
Kutupsayölçer = Polarimetre = *Polarimètre*
Kuvvet borusu = Kuvvet borusu = *Tube de force*
Kuvvet çizgisi = Kuvvet hattı = *Ligne de force*
Kuvvetölçer = Mikyası kuvvet = *Dynamomètre*
Kuzay = Şimâl = *Nord*
Kübik = Mikâbî hacmî = *Cubique*
Kütle = Kütle = *Masse*

L

Levha = Safıha = *Lame*

Limitel açı = Hat **zaviyesi** = *Angle limite*

M

Madde = Madde = *Matière*
Makara = Makara = *Bobine*
Manivelâ = Manivelâ = *Manivelle*
Manyato = Manyato = *Magnéto*
Manyetik alan = Mıknatisî saha = *Champ magnétique*
Manyetik ündüklem = Mıknatisî endüksiyon = *Induction magnétique*
Manyetizleyen = Mıknatisleyen = *Magnétisant*
Manyetizma = Mıknatisiyet = *Magnétisme*
Mercek = Adese = *Lentille*
Merkez = Merkez = *Centre*
1 — Merkez, 2 — Merkezel = 1 — Merkez, 2 — Merkezî = *Central*
Metot = Usul = *Méthode*
Mıknatis = Mıknatis = *Aimant*
1. Mıknatisleme, 2 — Mıknatislenme = 1 — Mıknatisleme, 2 — Mıknatislenme = *Aimantation*
Mıknatislenmiş iğne = İbrei mıknatisiye = *Aiguille aimantée*
Mikrofon = Musavvit = *Microphone*
Mikrometre = Mikyası hurdebin *Micromètre*
Mikroskop = Hurdebin = *Microscope*
Miyop, yakmgören = Kasirülbasar = *Myope*
Miyopluk, yakmgörey = Kasrülbasar = *Myopie*
Morötesi = Maverayıbenefsevî = *Ultra-violet*
1 — Motör, 2 — Devitken = 1 — Motör, 2 — Muharrik = *Moteur*
Mutlak = Mutlak = *Absolu*

N

Nem = Rutubet = *Humidité*
Nesne, obje = Cisim, şey = *Objet*
Nesnel, objektif = Objektif = *Objectif*
Net = Vazıh = *Nette*
Nicel = Kemmî = *Quantitatif*
Nitel = Keyfî = *Qualitatif*
Nomal = Tabiî = *Normal*
Nomal göz = Tabiî göz = *Œil normal*
Nomal şartlar = Şeraiti tabiiye = *Conditions normales*

O

Obje, nesne = Cisim, şey = *Objet*
Objektif, nesnel = Objektif = *Objectif*
Oküler (gözek) = Oküler = *Oculaire*
Olay = Hâdise = *Phénomène*
Optik, görübilik = Mebhasülbasar = *Optique*
1 — Orta, 2 — Ortam = 1 — Vasat, 2 — Muhit, vasat = *Milieu*
Ortay değer = Vasatî kıymet = *Valeur moyenne*
Otomatik = Müteharriki binefsihi = *Automatique*

Ö

Ölçey = Mikyas = *Echelle*
Özdemek = İfade etmek = *Enoncer*
Özdeyim = İfade = *Enoncé*
Özdirenç = Mukavemeti mahsusa = *Résistivité*
Özel = Hususî = *Particulier*
Özelik = Hassa = *Propriété*
Özgül ağırlık = Vezni mahsus = *Poids spécifique*
Özgül ısığ = Harareti mahsusa = *Chaleur spécifique*
Özgür düşüm = Serbest sukut = *Chute libre*
Özgür yüzey = Serbest satıh = *Surface libre*

P

Paralel = Muvazi = *Parallèle*
Piston = Piston = *Piston*
Plaka = Safiha = *Plaque*
Posta = Posta = *Poste*
Prensipal eksen = Mihveri aslî = *Axe principal*
Prensipal kesit, başıl kesit = Maktaı aslî = *Section principale*
Prespit = Medidülbasarı şeyhî = *Presbyte*
Prespitlik = Meddi basarı şeyhî = *Presbytie*
Problem = Mesele = *Problème*
Pürüzma = Menşur = *Prisme*

R

Radyotelefon = Radyo-telefon = *Radiotéléphonie*
Radyotelgraf = Radyotelgraf = *Radiotélégraphie*
Renksemez = Müzilüllevn = *Achromatique*
Renkser = Muhallilüllevn = *Chromatique*
Renkser kutupsay = Istıktabı levnî = *Polarisation chromatique*

S

Sabit = Sabit = *Fixe*
Saçay = Alâimi inkıtaı zıya = *Frange*
Safha = Safha = *Phase*
Sakım = Tahaffuz = *Conservation*
Salınım = Raks, ihtizaz = *Oscillation*
Salınmak = İrticaç etmek = *Osciller*
Salıntı devresi = Raks devresi = *Circuit oscillant*
Salıt = Sudur, neşir = *Emission*
Sapma = İnhiraf = Déviation
Sarım = Devrei helezoniye = *Spire*
Sarkaç = Rakkas = *Pendule*
Sarkıl = Rakkasî = *Pendulaire*
Sarmay = Helezonî = *Spiral*
Saydam = Şeffaf = *Transparent*
Saydamsız = Gayri şeffaf = *Opaque*
Sayıca = Adedî = *Numérique*
Sekinik = Sakin = *Statique*
Sekinik elektrik = Elektrikiyeti sakine = *Electrostatique*
Sesbilik, akustik = İlmi esvat = *Acoustique*
Sıcaklık, ısığ = Hararet = *Chaleur*
Sıcaközçer = Mizanülharare = *Thermomètre*
Sığa = Sia = *Capacité*

Sıvık = Mayi = *Liquide*
Sıvınma, 2 — Sıvıtma = 1 — Temeyyü, 2 — Temyi = *Liquéfaction*
Sıvıtmak = Temyi etmek = *Liquéfier*
Silindir = Üstüvane = *Cylindre*
Simel = Şematik = *Schématique*
Simey = Şema = *Schéma*
Sinüsümsü = Şibhiceybî = *Sinusoïde*
Sinüsümsü devim = Şibhi ceybî hareket = *Mouvement sinusoïdal*
Sistem = Heyet = *Système*
Soğutan = Müberrit = *Réfrigérent*
Soğutma makinesi, Soğutmaç = Müberrit = *Machine frigorifique*
Solumbaç = Muhalliyetülhava = *Machine pneumatique*
Son ivme = Gaye sür'ati = *Vitesse limite*
Soray = Mas = *Absorption*
Sormak = Massetmek = *Absorber*
Soyut = Mücerret = *Isolé*
Soyutkaç = Alatı tecrid = *Isolateur*
Soyutkan = Mücerrit = *Isolant*
Soyutmak = Tecrit etmek = *Isoler*
Söyke = Mesnet = *Support*
Sudenge = Muvazeneti mayıat = *Hydrostatique*
Su düzeci = Su tesviyesi = *Niveau d'eau*
Sulandırılmış = Memdut = *Etendu*
Sünek = Elâstikî = *Elastique*
Sünecy = Elâstikıyet = *Elasticité*
Süre = Devam müddeti = *Durée*
Sürem = Sarfiyat = *Débit*
Süreyli = Devamlı = *Entretenu*
Sürgü = Mıstara = *Curseur*
Sürtme = Delk = *Frottement*

Ş

Şart = Şart = *Condition*
Şekil = Şekil = *Forme*
Şekillenim = Teşekkül = *Formation*

T

Tabiğat = Tabiat = *Nature*
Tabiğî = Tabiî = *Naturel*
Tarif = Tarif = *Définition*
Tekrenk = Vahidüllevn = *Monochromatique*
Telefon = Telefon = *Téléphone*
Televizyon = Televizyon = *Télévision*
Telgraf = Telgraf = *Télégraphe*
Temel = Esasî = *Fondamental*
Tempirim = Suhunet = *Température*
Teori = Nazariye = *Théorie*
Tepe = Reis = *Sommet*
Termodinamik = Termodinamik = *Thermodynamique*
Termoelektrik çifley = Termo-elektrik müzdevice = *Couple thermo-électrique*
Tersinir = Kabili akis = *Réversible*
Tersinirlik = Kabiliyeti akis = *Réversibilité*
Tını = Tınnet = *Timbre*
Toplaç = Camia = *Collecteur*
Tromp = Tromp = *Trompe*
Tükel gaz = Mükemmel gaz = *Gaz parfait*
Tümyansım = İn'ikâsı tam = *Réflexion totale*
Türbin = Turbin = *Turbine*
Türem = İştikak = *Dérivation*
Türev = Müştak = *Dérivé*
Türev akım = Müştak cereyan = *Courant dérivé*

U

Uçku = Tayyare = *Avion*
Uskur = Pervane = *Hélice*
Uyartaç = Mukiz = *Excitateur*
Uyartım = İkaz = *Excitation*

Uyum = İntibak = *Accomodation*
Uyumlu = Hemahenk = *Harmonique*
Uzanım = Tetavül = *Elongation*
Uzunluğuna, boyuna = Tulânî = *Longitudinal*

Ü

Üç kutuplu lâmba = Zatiselâsetülaktap = *Lampe triode*
Üç safhalı = Üç safhalı = *Triphasé*
Ündükleç = Müessir = *Inducteur*

Ündüklenmiş = Müteessir = *Induit*
Ündüklem = Müessiriyet = *Induction*
Ündüksel = Tesirî = *Inductif*
Üsyük = Üst hamule = *Surcharge*

V

Veri = Muta = *Donnée*
Verici = Mürsil = *Emetteur*
Vmlay = Tanin = *Résonnance*

Vibrek = Mühtez = *Vibrant*
Vibrel = İhtizazî = *Vibratoire*
Vibrem = İhtizaz = *Vibration*

Y

Yadeşkurun = Gayri müttahidüzzaman = *Asynchrone*
Yadışım = İntizâ = *Dissociation*
Yakmgören, miyop = Kasirülbasar = *Myope*
Yakmgörey, miyopluk = Kasrülbasar = *Myopie*
Yakınsak = Mütekarip = *Convergent*
Yakınsay = Tekarup = *Convergence*
Yanal = Canibî = *Latéral*
Yanma motor = İhtiraklı motör = *Machine à combustion*
Yansım = İn'ikâs = *Réflexion*
Yansımak = Münakis olma = *Réfléchir (se)*
Yansıt = Mün'akis = *Réfléchi*
Yansıtan = Âkis = *Réfléchissant*
Yansıtmak = Aksettirmek = *Réfléchir*
Yapay = Sunî = *Artificiel*

Yarıgölge = Şibhizıl = *Pénombre*
Yarık = Hufre = *Fente*
Yarısaydam = Nim şeffaf = *Translucide*
Yaruma = İnşia = *Rayonnement*
Yarunum = Teşaşu = *Radiation*
Yaruy = Şua = *Rayon*
Yatay = Ufkî = *Horizontal*
Yavaş ergitim = Zevebanı bati = *Fusion pâteuse*
Yayılma = İntişar = *Propagation*
Yerçekey = Cazibei arz = *Pesanteur*
Yerdeğişim = Cazibei arz = *Pesanteur*
Yerdeğişim = Tebeddülü mevzi = *Déplacement*
Yoğaltım = İstihlâk = *Consommation*
Yoğun = Kesif = *Dense*
Yoğunlaç = Miksefe = *Condensateur*

Yoğunlam = Tekâsüf, teksif = *Condensation*
Yoğunluk = Kesafet = *Densité*
Yoğunölçer = Mikyasülmayiat = *Aréomètre*
Yoğuyölçer = Mikyası kesafet = *Densimètre*
Yöndeş = Mukabil = *Correspondant*
Yöndeşmek = Tekabül = *Correspondre*
Yönet = Tayini cihat = *Orientation*
Yönetik = Cihatı muayyen, müteveccih = *Orienté*
Yönetlemek = Tayini cihat etmek = *Orienter*
1 — Yük, 2 — Yükleme = 1 — Hamule, 2 — Tahmil = *Charge*
Yükselteç = Mürfia = *Amplificateur*
Yükseltme = İrfa = *Amplification*
Yürelayna = Kürevî ayna = *Miroir sphérique*
Yüzey gerilim = Tevettürü sathî = *Tension superficielle*

Z

Zar = Gışa = *Membrane*
Zorun vibrem = Cebrî ihtizaz = *Vibration forcée*

FİZİK TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Adedî = *Numérique* = **Sayıca**
Ademi istikrar = *Instabilité* = **Duraysızlık**
Ademi istıktap = *Dépolarisation* = **Kutup-engellik**
Adese = *Lentille* = **Mercek**
Ahize = *Récepteur* = **Almaç**
Akis = *Inversion* = **Evirtim**
Âkis = *Réfléchissant* = **Yansıtan**
Aksettirmek = *Réfléchir* = **Yansıtmak**
Alâimi inkıtaı zıya = *Frange* = **Sayaç**
Alâtı tecrid = *Isolateur* = **Soyutkaç**
Alternatör = *Alternateur* = **Almaşkı**
Amel, fiil = *Travail* = **Çalışay**
Ameliyei bilyed = *Manipulation* = **Eldem**
Anî kıymet = *Valeur instantanée* = **Kıpıl değer**
Anod = *Anode* = **Anot**
Anten = *Antenne* = **Duyurga**
Arzanî = *Transversal* = **Enine, genişliğine**
Asgarî kıymet = *Valeur minima* = **Azay değer**
Aslî ses = *Son fondamental* = **Ana ses**
Ayar = *Etalon* = **Ayar**
Ayarlamak = *Etalonner* = **Ayarlamak**
Aynı safhada = *En phase* = **Aynı sahfada**
Azamî kıymet = *Valeur maxima* = **Çoğay değer**

B

Basit = *Simple* = **Basit**
Basit makine = *Machine simple* = **Basit makine**
Baskül = *Bascule* = **Baskül**
Batın = *Ventre* = **Karın**
Beygir kuvveti = *Cheval-vapeur* = **Beygir gücü**
Beyti münir = *Chambre claire* = **Aydınoda**
Beyti muzlim = *Chambre noire* = **Karanlıkoda**
Billûr = *Cristal* = **Billûr**
Biyel = *Bielle* = **Biyel**
Boş = *Vide* = **Boş**
Buhar = *Vapeur* = **Buhar**
Buhar makinesi = *Machine à vapeur* = **Buhar makinesi**
Buhran suhuneti = *Température critique* = **Kritik tempirim**

C

Camia = *Collecteur* = **Toplaç**
Canibî = *Latéral* = **Yanal**
Cazibei arz = *Pesanteur* = **Yerçekey**
Cazibei umumiye = *Attraction universelle* = **Evrensel çekey**
Cebrî ihtizaz = *Vibration forcée* = **Zorun vibrem**
Cenub = *Sud* = **Güney**
Cereyanı elektrikî = *Courant électrique* = **Elektrik akımı**
Cevvî = *Atmosphérique* = **Havayürel**
Cezbolunmak = *Attirer (s')* = **Çekeylenmek**
Cidar = *Paroi* = **Çeper**

165
Fre
DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ

Cih

Cihatı muayyen, müteveccih = *Orienté* = **Yönetik**

Cihaz = *Appareil* = **Aykıt**

Cisim = *Corps* = **Cisim**

Cisim, şey = *Objet* = **Obje, nesne**

Ç

Çok safhalı = *Polyphasé* = **Bolsafhalı**

D

Dahil, dahilî = *Intérieur, interne* = **İç**

Daimî = *Permanent* = **Hepsürel**

Delk = *Frottement* = **Sürtme**

Devam müddeti = *Durée* = **Süre**

Devamlı = *Entretenu* = **Süreyli**

Devir = *Période* = **Devir**

Devrî hareket = *Mouvement périodique* = **Devirli devim**

Devre = *Circuit* = **Devre**

Devre = *Cycle* = **Çevrim**

Devrei helezoniye = *Spire* = **Sarım**

Devvar tulumba = *Pompe rotative* = **Döner tulumba**

Deymumet = *Permanence* = **Hepsürey**

Dinamik = *Dynamique* = **Dinamik**

Dinamo = *Dynamo* = **Dinamo**

Diyafragma = *Diaphragme* = **Diyafram**

Diyoptri = *Dioptrie* = **Diyoptri**

Dürbün = *Lunette* = **Dürbün**

Düstur = *Formule* = **Formül**

E

Elâstikî = *Elastique* = **Sünek**

Elâstikıyet = *Elasticité* = **Süney**

El ile işlemek = *Manipuler* = **Eldemek**

Elektriki mıknatisî = *Electromagnétique* = **Elektromanyetik**

Elektriklenmiş = *Electrisé* = **Elektriklenmiş**

1 — Elektrikleme, 2 — Eelktriklenme = *Electrisation* = **1 — Elektrikleme, 2 — Elektriklenme**

Elekrikiyeti mıknatisiye = *Electromagnétisme* = **Elektromanyetizma**

Elektrikiyet = *Electricité* = **Elektrik**

Elektrikiyeti sakine = *Electrostatique* = **Sekinik elektrik**

Elektriknüma = *Electroscope* = **Elektroskop**

Elektrod = *Electrode* = **Elektrot**

Emniyet nakili (Sigorta) = *Fusible* = **Güvenge**

Emsal = *Coefficient* = **Koefiçiyant**

Esasî = *Fondamental* = **Temel**

Eşapman = *Echappement* = **Kaçı**

Evvelî = *Primaire* = **Birey**

F

Faraziye = *Hypothèse* = **Hipotez**

Farklı = *Différent* = **Farklı**

Fasıla = *Intervalle* = **Aarlık**

1 — Fenni muvazene, 2 — Sakin = *Statique* = **1 — Dengebilik, 2 — Sekinik**

Fevki işba = *Sursaturation* = **Aşırı doyum**

Fevki zeveban = *Surfusion* = **Aşırı ergitim**

Fiil, amel = *Travail* = **Çalışay**

Firen = *Frein* = **Kısmaç**

1 — Fizik, 2 — Fiziki = *Physique* = **1 — Fizik, 2 — Fiziksel**

Fizikî mebhasülbasar = *Optique physique* = **Fiziksel optik**

Fosforesan = *Phosphorescent* = **Fosforışıl**

Fotometre = *Photomètre* = **Fotometre, ışın ölçer**

Frekans = *Fréquence* = **Devinsey**

G

Gaye sür'ati = *Vitesse limite* = **Son ivme**

Gayri müstakir = *Instable* = **Duraysız**

Gayri müttahidüzzaman = *Asynchrone* = **Yadeşkurun**

Gayr: şeffaf = *Opaque* = **Saydamsız**

Gaz = *Gaz* = **Gaz**

Gazî = *Gazeux* = **Gazik**

Gışa = *Membrane* = **Zar**

Gözlük = *Lunettes* = **Gözlük**

Grafik = *Graphique* = **Grafik**

H

Hâdise = *Phénomène* = **Olay**

Hâfıza = *Armature* = **Armatür**

Hail = *Ecran* = **Ekran**

Hakikî = *Réel* = **Erel**

Hakikî gaz = *Gaz réel* = **Erel gaz**

Hal = *Etat* = **Hal**

Hal = *Cas* = **Hal**

1 — Halâ, 2 — Boş = *Vide* = **1 — Boşum 2 — Boş**

Hall = *Dissolution* = **Eritim**

1 — Hamule, 2 — Tahmil = *Charge* = **1 — Yük, 2 — Yükleme**

Hararet = *Chaleur* = **Isığ, sıcaklık**

Harareti mahsusa = *Chaleur spécifique* = **Özgül ısığ**

Hararet motörü = *Moteur thermique* = **Isımotör**

Harareti tebahhur = *Chaleur de vaporisation* = **Buharlaşma ısığı**

Harareti zeveban = *Chaleur de fusion* = **Ergitme ısığı**

Hareket = *Mouvement* = **Devim**

Harekî = *Cinétique* = **Kinetik**

Hassa = *Propriété* = **Özelik**

Hassasiyet = *Sensibilité* = **Duyarlık**

Hata = *Erreur* = **Hata**

Hattî = *Linéaire* = **Çizgel**

Hat zaviyesi = *Angle limite* = **Limitel açı**

Hayal = *Image* = **İmge**

Havayı nesimî = *Atmosphère* = **Havayüre**

Hayt = *Filament* = **İplik**

1 — Helezon, 2 — Pervane = *Hélice* = **1 — Helis, 2 — Uskur**

Helezonî = *Sarmay* = **Spiral**

Hemahenk = *Harmonique* = **Uyumlu**

Hemzaman = *Synchrone* = **Eşinkurun**

Heyet = *Système* = **Sistem**

Hoparlör = *Haut parleur* = **Gürsöyleç**

Hortum = *Trompe* = **Hortum**

Hufre = *Fente* = **Yarık**

Hurdebin = *Microscope* = **Mikroskop**

Huruç = *Emergence* = **Çıkış**

Huruç eden = *Emergent* = **Çıkan**

Husuli hararet = *Calorification* = **Isıveri**

Hususî = *Particulier* = **Özel**

Hususî müessiriyet = *Self-induction* = **Kendel ündükleme**

Hüzme = *Faisceau* = **Huzma**

İ

İbrei mıknatisiye = *Aiguille aimantée* = **Mıknatislenmiş iğne**

İfade = *Enoncé* = **Özdeyim**

1 — İfade, 2 — Tabir = *Expression* = **1 — İfade, 2 — Deyim**

İfade etmek = *Enoncer* = **Özdemek**

İfade etmek = *Exprimer* = **Belgirtmek**
İhtar = *Remarque* = **İhtar**
İhtiraklı motör = *Machine à combustion* = **Yanma motör**
İhtizaz, raks = *Oscillation* = **Salınım**
İhtizaz = *Vibration* = **Vibrem**
İhtizazî = *Vibratoire* = **Vibrel**
İkaz = *Excitation* = **Uyartım**
İki safhalı = *Diphasé* = **Çift safhalı**
İlmi esvat = *Acoustique* = **Akustik, sesbilik**
İltiva = *Torsion* = **Burulma**
İnbisat = *Dilatation* = **Genişim**
İnfilâklı motör = *Machine à explosion* = **Bösme motor**
İnhilâl = *Solution* = **Eriyim**
1 — İnhilâl, 2 — Hall = *Dissolution* **1 — Eriyim, 2 — Eritim**
İnhilâli (zıya) = *Dispersion* = **Dağılım**
İnhilâliyet = *Solubilité* = **Erirlik**
İnhiraf = *Déviation* = **Sapma**
İnhitat = *Dégradation* = **Düşkürüm**
İn'ikâs = *Réflexion* = **Yansım**
İn'ikâsı tam = *Réflexion totale* = **Tümyansım**
İnkısar = *Réfraction* = **Kırılma**
İnkisarı muzaaf = *Double réfraction* = **Çift kırılma**
İnşia = *Rayonnement* = **Yaruma**
İntibak = *Accomodation* = **Uyum**
İntikal (Nakil) = *Transmission* = **Göçürüm**
İntisar = *Diffusion* = **Dağınma**
İntışaı = *Propagation* = **Yayılma**
İntizâ = *Dissociation* = **Yadışım**
İrha = *Détente* = **Gevşey**
İrfa = *Amplification* = **Yükseltme**
İrticaç etmek = *Osciller* = **Salınmak**
İstihlâk = *Consommation* = **Yogaltım**
İstikrar = *Stabilité* = **Duray**
İstiktap = *Polarisation* = **Kutupsay**
İstıktabı devrî = *Polarisation rotatoire* = **Döne kutupsay**
İstıktabı levnî = *Polarisation chromatique* = **Renkser kutupsay**
İştikak = *Dérivation* = **Türem**
İtfa = *Amortissement* = **Amırtım**
İzafî, nispî = *Relatif* = **Bağıl**

I

Jul hadisesi = *Effet Joule* = **Jul olayı**

K

Kabili akis = *Révesible* = **Tersinir**
Kabiliyeti akis = *Réversibilité* = **Tersinirlik**
Kabiliyeti nakil = *Conductibilité* = **İletkenlik**
Kaide = *Règle* = **Kaide**
Karinei inkisar = *Indice de réfraction* = **Kırılma indeği**
Kasirülbasar = *Myope* = **Miyop, yakmgören**
Kasrülbasar = *Myopie* = **Miyopluk, yakmgörey**
Katod = *Cathode* = **Katot**
Kavsi elektrikî = *Arc électrique* = **Elektrik yayı**
Kemmî = *Quantitatif* = **Nicel**
Kesafet = *Densité* = **Yoğunluk**
Kesif = *Dense* = **Yoğun**
Kesalet = *Hystérésis* = **Kesiley**
Keyfî = *Qualitatif* = **Nitel**
Kısa devre = *Court-circuit* = **Kısa devre**
Kudret = *Energie* = **Enerji**
1 — Kudreti mekniye, 2 — Meknî = *Potentiel* = **1 — Gizilgüç, 2 — Gizil**
Kutbî = *Polaire* = **Kutbik**
Kutru zahirî = *Diamètre apparent* = **Görey-çap**
Kutup = *Pôle* = **Kutup**
Kuvvei muharrikei elektrikiye = *Force électromotrice* = **Devitken elektrik kuvvet**
Kuvvei muharrikei mıknatisiye = *Force magnétomotrice* = **Devitken manyetik kuvvet**

Kuvvet borusu = *Tube de force* = **Kuvvet borusu**

Kuvvet hattı = *Ligne de force* = **Kuvvet çizgisi**

Kürevî ayna = *Miroir sphérique* = **Yürelayna**

Kütle = *Masse* = **Kütle**

L

Lâmii fluorî = *Fluorescent* = **Fluorışıl**

Lemean = *Luminescence* = **Işıldam**

Lemeanı fosforî = *Phosphorescence* = **Fosforışı**

Lemeanı fluorî = *Fluorescence* = **Fluorışı**

M

Mabeyni hadid = *Entrefer* = **Demir aralığı**

Madde = *Matière* = **Madde**

Magli = *Bouilleur* = **Kaynataç**

1 — Mahlûl, 2 — İnhilâl = *Solution* = **1 — Eriyik, 2 — Eriyim**

Mahlût = *Mélange* = **Karışım**

Mail müstevi = *Plan incliné* = **Eyik düzey**

Makara = *Bobine* = **Makara**

Maktaı aslî = *Section principale* = **Prensipal kesit, başıl kesit**

Manii istıktap = *Dépolarisant* = **Kutupengel**

Manivelâ = *Manivelle* = **Manivelâ**

Manyato = *Magnéto* = **Manyato**

Mas = *Absorption* = **Soray**

Massetmek = *Absorber* = **Sormak**

Maverayıahmer = *Infra-rouge* = **Kızılötesi**

Maverayıbenefsevî = *Ultra-violet* = **Morötesi**

Mayi = *Liquide* = **Sıvık**

1 — Mebhası harekât, 2 — Dinamik = *Dynamique* = **1 — Devimbilik, 2 — Dinamik**

Mehbasülbasar = *Optique* = **Optik, görübilik**

Meddi basarı şeyhî = *Presbytie* = **Prespitlik**

Meddülbasar = *Hypermétropie* = **Irakgörey**

Medidülbasar = *Hypermétrope* = **Irakgören**

Medidülbasarı şehhî = *Presbyte* = **Prespit**

Meknî = *Potentiel* = **Gizil**

Memba = *Source* = **Kaynak**

Memdut = *Etendu* = **Sulandırılmış**

Menşur = *Prisme* = **Pürüzma**

Merkez = *Centre* = **Merkez**

1 — Merkez, 2 — Merkezî = *Central* = **1 — Merkez, 2 — Merkezel**

Merkezi basarî = *Centre optique* = **Görey-merkez**

Mesele = *Problème* = **Problem**

Mesnet = *Support* = **Söyke**

Meşbu = *Saturé* = **Doygun**

Meyl = *Inclinaison* = **Eylim**

Meyl = *Déclinaison* = **Eğilim**

Mıftah = *Interrupteur* = **Anahtar**

Mıftahı elektrikî = *Manipulateur* = **Eldek**

Mıknatis = *Aimant* = **Mıknatis**

Mıknatisi elektrikî = *Electro-aimant* = **Elektro mıknatis**

Mıknatisî endüksiyon = *Induction magnétique* = **Manyetik ündüklem**

Mıknatisî saha = *Champ magnétique* = **Manyetik alan**

Mıknatisiyet = *Magnétisme* = **Manyetizma**

Mıknatisiyeti mütebakiye = *Magnétisme remanent* = **Artık manyetizma**

1 — Mıknatisleme, 2 — Mıknatislenme = *Aimantation* = **1 — Mıknatisleme, 2 — Mıknatislenme**

Mıknatisliyen = *Magnétisant* = **Manyetizliyen**

Mıstara = *Curseur* = **Sürgü**

Mihrak = *Foyer* = **Fokus**

Mihrak budü = *Distance focale* = **Fokus uzaklığı**

Mihver = *Axe* = **Eksen**

Müşahede = *Observation* = **Görgem**
Müşahede emtek = *Observer* = **Görgemek**
Müşbi = *Saturant* = **Doyuran**
Mihveri aslî = *Axe principal* = **Prensipal eksen**
Mikâbı hacmî = *Cubique* = **Kübik**
Miksefe = *Condensateur* = **Yoğunlaç**
Mikyas = *Echelle* = **Ölçey**
Mikyası hava = *Aéromètre* = **Havaölçer**
Mikyası hurdebin = *Micromètre* = **Mikrometre**
Mikyası kesafet = *Densimètre* = **Yoğuyölçey**
Mikyası kuvvet = *Dynamomètre* = **Kuvvetölçer**
Mikyası suhunet = *Calorimètre* = **Isıölçer**
Mikyası tazyiki hava = *Baromètre* = **Basıölçer**
Mikyasülmayiat = *Aréomètre* = **Yoğunölçer**
Mirfea = *Levier* = **Kaldıraç**
Misma = *Ecouteur* = **Kulaklık**
Mizanülharare = *Thermomètre* = **Sıcaköl-çer**
Montaj = *Montage* = **Kuray**
Monte etmek = *Monter* = **Kuraylamak**
1 — Motör, 2 — Muharrik = *Moteur* = **1 — Motör = 2 — Devitken**
Muadelet = *Equivalence* = **Denklik**
Muadil = *Equivalent* = **Denk**
Muhaddep = *Convexe* = **Dışbükey**
Muhalif kuvvei muharrikei elektrikiye = *Force contre-électromotrice* = **Karşıt devitken elektrik kuvvet**
Muhallil = *Dissolvant, solvant* = **Eritken**
Muhallil = *Analyseur* = **Analizer**
Muhallilüllevn = *Chromatique* = **Renkser**
Muhallili (zıya) = *Dispersif* = **Dağıtken**
Muhalliyetülhava = *Machine pneumatique* = **Solumbaç**
Muharrik = *Moteur* = **Devitken**
Muhavvile = *Transformateur* = **Değişki**
Muhit, vasat = *Milieu* = **Ortam**
Mukaar = *Concave* = **İçbükey**
Mukabil = *Correspondant* = **Yöndeş**
Mukavemet = *Résistence* = **Direnç**
Mukavemeti mahsusa = *Résistivité* = **Özdirenç**
Mukavim = *Résistant* = **Direngen**
Mukayese = *Comparaison* = **Karşılaştırma**
Mukayyit = *Enregistreur* = **İmleç**
Mukiz = *Excitateur* = **Uyartaç**
Munkatı tayf = *Spectre discontinu* = **Kesikli görüntü**
Muntafî = *Amorti* = **Amırtık**
Musavvit = *Microphone* = **Mikrofon**
Muta = *Donnée* = **Veri**
Mutlak = *Absolu* = **Mutlak**
Muvakkat = *Temporaire* = **Çağdal**
Muvazenet = *Equilibre* = **Denge**
Muvazeneti daime = *Indifférence* = **Duraydenge**
Muvazeneti daime halinde = *Indifférent* = **Duraydengeli**
Muvazeneti mayıat = *Hydrostatique* = **Sudenge**
Muvazi = *Parallèle* = **Paralel**
Mübeddilül yesar = *Commutateur* = **Çevirgeç**
Müberrit = *Réfrigérent* = **Soğutan**
Müberrit = *Machine frigorifique* = **Soğutma makinesi, Soğutmaç**
Mücerret = *Isolé* = **Soyut**
Mücerrit = *Isolant* = **Soyutkan**
Müessir = *Inducteur* = **Ündükleç**
Müessir kıymet = *Valeur efficace* = **Etkin değer**
Müessiriyet = *Induction* = **Ündüklem**
Mühtez = *Vibrant* = **Vibrek**
Mükemmel gaz = *Gaz parfait* = **Tükel gaz**
Mükerrer tartma = *Double pesée* = **Çifttartma**
Mün'akis = *Réfléchi* = **Yansıt**
Münakis olmak = *Réfléchir (se)* = **Yansımak**
Münasebet = *Relation* = **Bağıntı**
Münhal cisim = *Corps dissout* = **Erimiş cisim**
Münkesir = *Réfracté* = **Kırılmış**
Müntesir = *Diffus* = **Dağınık**
Mürekkep = *Composé* = **Bileşik**
Mürfia = *Amplificateur* = **Yükselteç**
Mürsil = *Emetteur* = **Verici**
Müsahhin = *Calorifique* = **Isıveren**
Müstakır = *Stable* = **Duraylı**
Müstaktap = *Polarisé* = **Kutupsanık**
Müstaktip = *Polariseur* = **Kutupsar**

Müstevî ayna = *Miroir plan* = **Düzayna**
Müstevii mihrakî = *Plan focal* = **Fokus düzeyi**
Müş'ir = *Indicateur* = **Gösterge**
Müştak cereyan = *Courant dérivé* = **Türev akım**
Müştak = *Dérivé* = **Türev**
Müteakip = *Successif* = **Ardal**
Mütebait = *Divergent* = **Iraksak**
Mütecanis = *Homogène* = **Homogen**
Müteessir = *Induit* = **Ündüklenmiş**
Müteharriri binefsihi = *Automatique* = **Otomatik**
Mütekabil = *Réciproque* = **Karşılıklı**
Mütekarip = *Convergent* = **Yakınsak**
Mütemadî tayf = *Spectre continu* = **Kesiksiz görüntü**
Mütemerkiz = *Concentré* = **Derişik**
Mütenavip cereyan = *Courant alternatif* = **Almaşık akım**
Mütesaviyülharare = *Isotherme, isothermique* = **Eşısıl**
Mütesaviyüzzemanlık = *Isochronisme* = **Eşkurunluk**
Müteşehhip = *Incandescent* = **Akkor**
Müteveccih, cihatı muayyen = *Orienté* = **Yönetik**
Müvellit = *Générateur* = **Doğuray**
Müzdevice = *Couple* = **Çifley**
Müzilüllevn = *Achromatique* = **Renksemez**

N

Nakil = *Conducteur* = **İletken**
Nakil (intikal) = *Transmission* = **Göçürüm**
Nâkiliyet = *Conductance* = **İletim**
Nazariye = *Théorie* = **Teori**
Nâzım = *Régulateur* = **Düzengeç**
Neşir, sudur = *Emission* = **Salıt**
Nim şeffaf = *Translucide* = **Yarısaydam**
Nispî, izafî = *Relatif* = **Bağıl**

O

Objektif = *Objectif* = **Objektif, nesnel**
Oküler = *Oculaire* = **Oküler (gözek)**

P

Pertavsız = *Loupe* = **Büyüteç**
Pervane = *Hélice* = **Uskur**
Piston = *Piston* = **Piston**
Polarimetre = *Polarimètre* = **Kutupsayölçer**
Posta = *Poste* = **Posta**

R

Radyo-telefon = *Radiotéléphonie* = **Radyotelefon**
Radyotelgraf = *Radiotélégraphie* = **Radyotelgraf**
Rakkas = *Pendule* = **Sarkaç**
Rakkasî = *Pendulaire* = **Sarkıl**
Rakkası elektrikî = *Pendule électrique* = **Elektrik sarkaç**
Raks, ihtizaz = *Oscillation* = **Salınım**
Raks devresi = *Circuit oscillant* = **Salıntı devresi**
Râsıt = *Observateur* = **Görmen**
Redresör = *Redresseur* = **1 — Doğrultmaç, 2 — Doğrultan**
Reis = *Sommet* = **Tepe**
Reosta = *Rhéostat* = **Akıdüzen**
Rotor = *Rotor* = **Döneç**
Rutubet = *Humidité* = **Nem**

S

Sabit = *Constant* = **Değişmez**
Sabit = *Fixe* = **Sabit**
Safha = *Phase* = **Safha**
Safıha = *Lame* = **Levha**
Safiha = *Plaque* = **Plaka**
Saha = *Champ* = **Alan**
Sakin = *Statique* = **Sekinik**
Sarfetmek = *Dépenser* = **Harcamak**
Sarfiyat = *Débit* = **Sürem**
Serbest satıh = *Surface libre* = **Özgür yüzey**
Serbest sukut = *Chute libre* = **Özgür düşüm**
Seri = *Vite* = **İvit**
Seviye = *Niveau* = **Düzeç**
Seylân = *Flux* = **Akı**
Seyyal = *Fluide* = **Akışkan**
Seyyaliyet = *Fluidité* = **Akışkanlık**
Sia = *Capacité* = **Sığa**
Sigorta (emniyet nakili) = *Fusible* = **Güvenge**
Stator = *Stator* = **Duruk**
Sudur, neşir = *Emission* = **Salıt**
Suhunet = *Température* = **Tempirim**
Sukutu tevettür = *Chute de tension* = **Gerim düşümü**
Sulp = *Solide* = **Katığ**
Sunî = *Artificiel* = **Yapay**
Su tesviyesi = *Niveau d'eau* = **Su düzeei**
Sünaî = *Secondaire* = **İkey**
Sür'at = *Vitesse* = **İvme**

Ş

Şakul âleti = *Fil à plomb* = **Çekül**
Şakulî = *Vertical* = **Düşey**
Şarî = *Capillaire* = **Kılcal**
Şariyet = *Capillarité* = **Kılcay**
Şart = *Condition* = **Şart**
Şebeke = *Grille* = **Kafes**
Şedit = *Intense* = **Hızlı**
Şeffaf = *Transparent* = **Saydam**
Şekil = *Forme* = **Şekil**
Şema = *Schéma* = **Simey**
Şematik = *Schématique* = **Simel**
eŞrairi tabiiye = *Conditions normales* = **Nomal şartlar**
Şey, cisim = *Objet* = **Obje, nesne**
Şibhiceybî = *Sinusoïde* = **Sinüsümsü**
Şibhizil = *Pénombre* = **Yarıgölge**
Şibhi ceybî hareket = *Mouvement sinusoïdal* = **Sinüsümsü devim**
Şiddet = *Intensité* = **Hız**
Şimal = *Nord* = **Kuzay**
Şua = *Rayon* = **Yaruy**
Şuaı müntesir = *Rayon diffusé* = **Dağınmış yaruy**

T

Tabiat = *Nature* = **Tabiğat**
Tabiî = *Naturel* = **Tabiğî**
Tabiî = *Normal* = **Nomal**
Tabiî göz = *Œil normal* = **Nomal göz**
Tahaffuz = *Conservation* = **Sakım**
Tahallül etmek = *Décomposer (se)* = **Ayrışmak**
Tahavvül = *Transformation* = **Değişim**
Tahlil etmek = *Décomposer* = **Ayrıştırmak**
Tahlili elektrikî = *Electrolyse* = **Elektroliz**
Tahlili elektrikîye müteallik = *Electrolytique* = **Elektrolitik**
Tahlili elektrikîye tâbi cisim = *Electrolyte* = **Elektrolit**
Tahmil = *Charge* = **Yükleme**
Takat = *Puissance* = **Güç**
Taktir = *Distillation* = **Damıtım**
Tâmim = *Généralisation* = **Genelleştirim**

Tanin = *Résonnance* = **Vınlay**
Tarif = *Définition* = **Tarif**
Tasallüp = *Solidification* = **Katrğlaşmak**
Tasaut = *Sublimation* = **Ağım**
Tashih = *Correction* = **Düzeltim**
Tatbik noktası = *Point d'application* = **Eplikat noktası**
Tatbikat = *Application* = **Eplikat**
Tayf = *Spectre* = **Görüntü**
Tayfbin = *Spectroscope* = **Görünteç**
Tayini cihat = *Orientation* = **Yönet**
Tayini cihat etmek = *Orienter* = **Yönetlemek**
Tayin etmek = *Déterminer* = **Determinlemek**
Tayyare = *Avion* = **Uçku**
Tazyik = *Pression* = **Basınç**
Tazyiki nesimî = *Pression atmosphérique* = **Hava basıncı**
Teahhur = *Retard* = **Gecikme**
Teakup etmek = *Succéder* = **Ardalamak**
Tebahhur = *Vaporisation* = **Buharlaşma**
Tebaüt, tetavül = *Elongation* = **Uzanım**
Tebaüt = *Divergence* = **Iraksay**
Tebeddülü mevzi = *Déplacement* = **Yerdeğişim**
Tebellür = *Cristallisation* = **Billûrlaşma**
Tecanüs = *Homogénéité* = **Homogenlik**
Tecrit etmek = *Isoler* = **Soyutmak**
Tecrübe = *Expérience* = **Deney**
Tecrübe sathı = *Plan d'épreuve* = **Deney düzey**
Tecrübî = *Expérimental* = **Denel**
Tedahül = *Interférence* = **Girişim**
Tefazulü iktidar = *Différence de potentiel* = **Gizilgüç farkı**
Tefrik sathı = *Surface de séparation* = **Ayrımyüzey**
Tekabül = *Correspondre* = **Yöndeşmek**
Tekarup = *Convergence* = **Yakınsay**
Tekâsür = *Diffraction* = **Kırınım**
Tekâsüf, teksif = *Condensation* = **Yoğunlam**
Telefon = *Téléphone* = **Telefon**
Televizyon = *Télévision* = **Televizyon**
Telgraf = *Télégraphe* = **Telgraf**
Temas = *Contact* = **Değme**
1 — Temeyyü, 2 — Temyi = *Liquéfaction* = **1 — Sıvınma, 2 — Sıvıtma**
Temyi = *Liquéfaction* = **Sıvıtma**
Temyi etmek = *Liquéfier* = **Sıvıtmak**
Tenafüz = *Perméabilité* = **Geçirgenlik**
Tenavüp = *Alternation* = **Almaç**
Tenevvür = *Eclairement* = **Aydınlanma**
Tenvir = *Eclairage* = **Aydınlatma**
Tenviyei galvaniye = *Galvanoplastie* = **Galvanoplasti**
Terkip etmek = *Composer* = **Bileştirmek**
Termodinamik = *Thermodynamique* = **Termodinamik**
Termo-elektrik müzdevice = *Couple thermo-électrique* = **Termoelektrik çifley**
Tersim = *Construction* = **Kondurum**
Tertibat = *Dispositif* = **Düzenek**
Teshin = *Chauffage* = **Isıtma**
Tesir = *Influence* = **İşley**
Tesir etmek = *Influencer* = **İşleylemek**
Tesirî = *Inductif* = **Ündüksel**
Tesviye ruhu = *Niveau à bulle d'air* = **Hava düzeci**
Teşaşu = *Radiation* = **Yarunum**
Teşehhüp = *Incandescence* = **Akkorluk**
Teşekkül = *Formation* = **Şekillenim**
Tetavül = *Allongation* = **Uzanım**
Tevakkuf halinde = *Stationnaire* = **Durağlı**
Tevettür = *Tension* = **Gerilme**
Tevettürü sathî = *Tension superficielle* = **Yüzey gerilim**
1 — Tevzi, 2 — Tevezzü = *Distribution* = **1 — Dağıtma, 2 — Dağılma**
Tınnet = *Timbre* = **Tını**
Tromp = *Trompe* = **Tromp**
Tulânî = *Longitudinal* = **Boyuna, uzunluğuna**
Tulü mevç = *Longueur d'onde* = **Dalga boyu**
Turbin = *Turbine* = **Türbin**

U

Ufkî = *Horizontal* = **Yatay**
Ukde = *Nœud* = **Düğüm**
Umumî = *Général* = **Genel**

Unsur = *Elément* = **Eleman**
Usul = *Méthode* = **Metot**

Ü

Üç safhalı = *Triphasé* = **Üç safhalı**
Üstüvane = *Cylindre* = **Silindir**

Üst hamule = *Surcharge* = **Üsyük**

V

Vâhit = *Unité* = **Birim**
Vahidüllevn = *Monochromatique* = **Tekrenk**
Varit = *Incident* = **Gelen**
1 — Vasat, 2 — Muhit, vasat = *Milieu* = **1 — Orta, 2 — Ortam**
Vasatî kıymet = *Valeur moyenne* = **Ortay değer**
Vazıh = *Nette* = **Net**

Vezin = *Poids* = **Ağırlık**
Vezinli = *Pesant* = **Ağır, çekey**
Vezni basit = *Simple pesée* = **Basit tartma**
Vezni mahsus = *Poids spécifique* = **Özgül ağırlık**
Volan = *Volant* = **Düzenteker**
Vürut = *Incidence* = **Gelim**
Vüs'at = *Amplitude* = **Geney**

Z

Zatiselâsetülaktap = *Lampe triode* = **Üç kutuplu lamba**
Zeveban = *Fusion* = **Ergitim**
Zevebanı bati = *Fusion pâteuse* = **Yavaş ergitim**

Zevebanı seri = *Fusion brusque* = **Birden ergitim**
Zıya = *Lumière* = **Işık**
Zıyadar = *Lumineux* = **Işıklı**

FİZİK TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKÇE

A

Absolu = Mutlak = **Mutlak**

Absorber = Massetmek = **Sormak**

Absorption = Mas = **Soray**

Accomodation = İntibak = **Uyum**

Achromatique = Müzilüllevn = **Renksemez**

Acoustique = İlmi esvat = **Akustik, sesbilik**

Aéromètre = Mikyası hava = **Havaölçer**

Aiguille aimantée = İberi mıknatisiye = **Mıknatislenmiş iğne**

Aimant = Mıknatis = **Mıknatis**

Aimantation = 1 — Mıknatisleme, 2 — Mıknatislenme = **1 — Mıknatisleme, 2 — Mıknatislenme**

Alternateur = Alternatör = **Almaşkı**

Alternation = Tenavüp = **Almaş**

Amorti = Muntafi = **Amırtık**

Amortissement = İtfa = **Amırtım**

Amplificateur = Mürfia = **Yükselteç**

Amplification = İrfa = **Yükseltme**

Amplitude = Vüs'at = **Geney**

Analyseur = Muhallil = **Analizer**

Angle limite = Hat zaviyesi = **Limitel açı**

Anode = Anod = **Anot**

Antenne = Anten = **Duyurga**

Appareil = Cihaz = **Aykıt**

Application = Tatbikat = **Eplikat**

Aréomètre = Mikyasülmayiat = **Yoğunölçer**

Arc électrique = Kavsi elektrikî = **Elektrik yayı**

Armature = Hâfıza = **Armatür**

Artificiel = Suni = **Yapay**

Asynchrone = Gayri müttahidüzzaman = **Yadeşkurun**

Atmosphère = Havayı nesimî = **Havayüre**

Atmosphérique = Cevvî = **Havayürel**

Attraction universelle = Cazibei umumiye = **Evrensel çekey**

Attirer (s') = Cezbolunmak = **Çekeylenmek**

Automatique = Müteharriki binefsihi = **Otomatik**

Avion = Tayyare = **Uçku**

Axe = Mihver = **Eksen**

Axe principal = Mihveri aslî = **Prensipal eksen**

B

Baromètre = Mikyası tazyiki hava = **Basıölçer**

Bascule = Baskül = **Baskül**

Bielle = Biyel = **Biyel**

Bobine = Makara = **Makara**

Bouilleur = Magli = **Kaynataç**

C

Calorification = Husuli hararet = **Isıveri**

Calorifique = Müsahhin = **Isıveren**

Calorimètre = Mikyası suhunet = **Isıölçer**

Capacité = Sia = **Sığa**

Capillaire = Şarî = **Kılcal**

Capillarité = Şariyet = **Kılcay**

Cas = Hal = **Hal**

Cathode = Katod = **Katot**

Central = 1 — Merkez, 2 — Merkezî = **1 — Merkez, 2 — Merkezel**

Centre = Merkez = **Merkez**
Centre optique = Merkezi basarî = **Görey-merkez**
Chaleur = Hararet = **Isığ, sıcaklık**
Chaleur de fusion = Harareti zeveban = **Ergitme ısığı**
Chaleur de vaporisation = Harareti tebahhur = **Buharlaşma ısığı**
Chaleur spécifique = Harareti mahsusa = **Özgül ısığ**
Chambre claire = Beyti münir = **Aydınoda**
Chambre noire = Beyti muzlim = **Karanlık-oda**
Champ = Saha = **Alan**
Champ magnétique = Mıtnatisî saha = **Manyetik alan**
Charge = 1 — Hamule, 2 — Tahmil = **1 — Yük, 2 — Yükleme**
Chauffage = Teshin = **Isıtma**
Cheval-vapeur = Beygir kuvveti = **Beygir-gücü**
Chromatique = Muhallilüllevn = **Renkser**
Chute de tension = Sukutu tevettür = **Gerim düşümü**
Chute libre = Serbest sukut = **Özgür düşüm**
Cinétique = Harekî = **Kinetik**
Circuit = Devre = **Devre**
Circuit oscillant = Raks devresi = **Salıntı devresi**
Coefficient = Emsal = **Koefiçiyant**
Collecteur = Camia = **Toplaç**
Commutateur = Mübeddilül yesar = **Çevirgeç**
Comparaison = Mukayese = **Karşılaştırma**
Composé = Mürekkep = **Bileşik**
Composer = Terkip etmek = **Bileştirmek**
Concave = Mukaar = **İçbükey**
Concentré = Mütemerkiz = **Derişik**
Condensateur = Miksefe = **Yoğunlaç**
Condensation = Tekâsüf, teksif = **Yoğunlam**
Condition = Şart = **Şart**
Conditions normales = Şeraiti tabiiye = **Nomal şartlar**
Conductance = Nâkiliyet = **İletim**
Conducteur = Nâkil = **İletken**
Conductibilité = Kabiliyeti nakil = **İletgenlik**
Conservation = Tahaffuz = **Sakım**
Constant = Sabit = **Değişmez**
Construction = Tersim = **Kondurum**
Consommation = İstihlâk = **Yoğaltım**
Contact = Temas = **Değme**
Convergence = Tekarup = **Yakınsay**
Convergent = Mütekarip = **Yakınsak**
Convexe = Muhaddep = **Dışbükey**
Corps = Cisim = **Cisim**
Corps dissout = Münhal cisim = **Erimiş cisim**
Correction = Tashih = **Düzeltim**
Correspondant = Mukabil = **Yöndeş**
Correspondre = Tekabül = **Yöndeşmek**
Couple = Müzdevice = **Çifley**
Couple thermo-électrique = Termo-elektrik müzdevice = **Termoelektrik çifley**
Courant alternatif = Mütenavip cereyan = **Almaşık akım**
Courant dérivé = Müştak cereyan = **Türev akım**
Courant électrique = Cereyanı elektrikî = **Elektrik akımı**
Court-circuit = Kısa devre = **Kısa devre**
Cubique = Mikâbı hacmî = **Kübik**
Curseur = Mıstara = **Sürgü**
Cristal = Billûr = **Billûr**
Cristallisation = Tebellür = **Billûrlaşma**
Cycle = Devre = **Çevrim**
Cylindre = Üstüvane = **Silindir**

D

Débit = Sarfiyat = **Sürem**
Déclinaison = Meyl = **Eğilim**
Décomposer = Tahlil etmek = **Ayrıştırmak**
Décomposer (se) = Tahallül etmek = **Ayrışmak**
Définition = Tarif = **Tarif**

Dégradation = İnhitat = **Düşkürüm**
Dense = Kesif = **Yoğun**
Densimètre = Mikyası kesafet = **Yoğunyölçer**
Densité = Kesafet = **Yoğunluk**
Dépenser = Sarfetmek = **Harcamak**
Déplacement = Tebeddülü mevzi = **Yerdeğişim**
Dépolarisant = Manii istıktap = **Kutupengel**
Dépolarisation = Ademi istıktap = **Kutupengellik**
Dérivation = İştikak = **Türem**
Dérivé = Müştak = **Türev**
Détente = İrha = **Gevşey**
Déterminer = Tayin etmek = **Determinlemek**
Déviation = İnhiraf = **Sapma**
Diamètre apparent = Kutru zahirî = **Görey-çap**
Diaphragme = Diyafragma = **Diyafram**
Différence de potentiel = Tefazulü iktidar = **Gizilgüç farkı**
Différent = Farklı = **Farklı**
Diffus = Müntesir = **Dağınık**
Diffusion = İntisar = **Dağınma**
Diffraction = Tekâsür = **Kırınım**
Dilatation = İnbisat = **Genişim**
Dioptrie = Diyoptri = **Diyoptri**
Diphasé = İki safhalı = **Çift safhalı**
Dispersif = Muhallili (zıya) = **Dağıtkan**
Dispersion = İnhilâli (zıya) = **Dağılım**
Dispositif = Tertibat = **Düzenek**
Dissolvant, solvant = Muhallil = **Eritken**
Dissolution = 1 — İnhilâl, 2 — Hall = **1 — Eriyim, 2 — Eritim**
Dissociation = İntizâ = **Yadışım**
Distance focale = Mihrak budü = **Fokus uzaklığı**
Distallation = Taktir = **Damıtım**
Distribution = 1 — Tevzi, 2 — Tevezzü = **1 — Dağıtma, 2 — Dağılma**
Divergence = Tebaüt = **Iraksay**
Divergent = Mütebait = **Iraksak**
Donnée = Muta = **Veri**
Double pesée = Mükerrer tartma = **Çift tartma**
Double réfraction = İnkisarı muzaaf = **Çift kırılma**
Durée = Devam müddeti = **Süre**
Dynamique = 1 — Mebhası harekât, 2 — Dinamik = **1 — Devimbilik, 2 — Dinamik**
Dynamo = Dinamo = **Dinamo**
Dynamomètre = Mikyası kuvvet = **Kuvvetölçer**

E

Echappement = Eşapman = **Kaçı**
Echelle = Mikyas = **Ölçey**
Eclairage = Tenvir = **Aydınlatma**
Eclairement = Tenevvür = **Aydınlanma**
Ecouteur = Misma = **Kulaklık**
Ecran = Hail = **Ekran**
Effet Joule = Jul hadisesi = **Jul olayı**
Elasticité = Elâstikiyet = **Süney**
Elastique = Elastikî = **Sünek**
Electricité = Elektrikiyet = **Elektrik**
Electrisation = 1 — Elektrikleme, 2 — Elektriklenme = **1 — Elektrikleme, 2 — Elektriklenme**
Electrisé = Elektriklenmiş = **Elektriklenmiş**
Electro-aimant = Miknatısı elektrikî = **Elektromıknatis**
Electrode = Electrod = **Elektrot**
Electrolyse = Tahlili elektrikî = **Elektroliz**
Electrolyte = Tahlili eelktrikîye tâbi cisim = **Elektrolit**
Electrolytique = Tahlili elektrikîye müteallik = **Elektrolitik**
Electromagnétisme = Elektrikiyeti mıknatisiye = **Elektromanyetizma**
Electromagnétique = Elektriki mıknatisî = **Elektromanyetik**
Electroscope = Elektriknüma = **Elektroskop**
Electrostatique = Elektrikiyeti sakine = **Sekinik elektrik**
Elément = Unsur = **Eleman**

Elongation = Tetavül = **Uzanım**
Emergence = Huruç = **Çıkış**
Emergent = Huruç eden = **Çıkan**
Emetteur = Mürsil = **Verici**
Emission = Sudur, neşir = **Salıt**
Energie = Kudret = **Enerji**
En phase = Aynı safhada = **Aynı safhada**
Enregistreur = Mukayyit = **İmleç**
Enoncé = İfade = **Özdeyim**
Enoncer = İfade etmek = **Özdemek**
Entrefer = Mabeyni hadid = **Demir aralığı**
Entretenu = Devamlı = **Süreyli**
Equilibre = Muvazenet = **Denge**
Equivalence = Muadelet = **Denklik**
Equivalent = Muadil = **Denk**
Erreur = Hata = **Hata**
Etalon = Ayar = **Ayar**
Etalonner = Ayarlamak = **Ayarlamak**
Etat = Hal = **Hal**
Etendu = Memdut = **Sulandırılm**
Excitation = İkaz = **Uyartım**
Excitateur = Mukiz = **Uyartaç**
Expérience = Tecrübe = **Deney**
Expérimental = Tecrübî = **Denel**
Expression = 1 — İfade, 2 — Tabir = **1 — İfade, 2 — Deyim**
Exprimer = İfade etmek = **Belgirtmek**

F

Faisceau = Hüzme = **Huzma**
Fente = Hufre = **Yarık**
Filament = Hayt = **İplik**
Fil à plomb = Şakul aleti = **Çekül**
Fixe = Sabit = **Sabit**
Fluide = Seyyal = **Akışkan**
Fluidité = Seyyaliyet = **Akışkanlık**
Fluorescence = Lemeani fluori = **Fluorışı**
Fluorescent = Lâmii fluorî = **Fluorışıl**
Flux = Seylân = **Akı**
Fondamental = Esasî = **Temel**
Force électromotrice = Kuvvei muharrikei elektrikiye = **Devitken elektrik kuvvet**
Force contre-électromotrice = Muhalif kuvvei muharrikei elektrikiye = **Karşıt devitken elektrik kuvvet**
Force magnétomotrice = Kuvvei muharrikei mıknatisiye = **Devitken manyetik kuvvet**
Formation = Teşekkül = **Şekillenim**
Forme = Şekil = **Şekil**
Formule = Düstur = **Formül**
Foyer = Mihrak = **Fokus**
Frange = Alâimi inkıtaı zıya = **Saçay**
Frein = Firen = **Kısmaç**
Fréquence = Frekans = **Devinsey**
Frottement = Delk = **Sürtme**
Fusible = Sigorta (emniyet nakili) = **Güvenge**
Fusion = Zeveban = **Ergitim**
Fusion brusque = Zevebanı seri = **Birden ergitim**
Fusion pâteuse = Zevebanı bati = **Yavaş ergitim**

G

Galvanoplastie = Tenviyei galvaniye = **Galvanoplasti**
Gaz = Gaz = **Gaz**
Gazeux = Gazî = **Gazik**
Gaz parfait = Mükemmel gaz = **Tükel gaz**
Gaz réel = Hakikî gaz = **Erel gaz**
Général = Umumî = **Genel**
Généralisation = Tamim = **Genelleştirim**
Générateur = Müvellit = **Doğuray**
Graphique = Grafik = **Grafik**
Grille = Şebeke = **Kafes**

H

Harmonique = Hemahenk = **Uyumlu**
Haut parleur = Hoparlör = **Gürsöyleç**
Hélice = 1 — Helezon, 2 — Pervane = **1 — Helis, 2 — Uskur**
Homogène = Mütecanis = **Homogen**
Homogénéité = Tecanüs = **Homogenlik**
Horizontal = Ufkî = **Yatay**
Humidité = Rutubet = **Nem**
Hydrostatique = Muvazeneti mayıat = **Sudenge**
Hypermétrope = Medidülbasar = **Irakgören**
Hypermétropie = Meddülbasar = **Irakgörey**
Hypothèse = Faraziye = **Hipotez**
Hystérésis = Kesalet = **Kesiley**

I

Image = Hayal = **İmge**
Incandescence = Teşehhüp = **Akkorluk**
Incandescent = Müteşehhip = **Akkor**
Incidence = Vürut = **Gelim**
Incident = Varit = **Gelen**
Inclinaison = Meyl = **Eylim**
Indicateur = Müş'ir = **Gösterge**
Indice de réfraction = Karinei inkisar = **Kırılma indeği**
Indifférence = Muvazeneti daime = **Duraydenge**
Indifférent = Muvazeneti daime halinde = **Duraydengeli**
Inducteur = Müessir = **Ündükleç**
Inductif = Tesirî = **Ündüksel**
Induction = Müessiriyet = **Ündüklem**
Induction magnétique = Mıknatisî endüksiyon = **Manyetik ündüklem**
Induit = Müteessir = **Ündüklenmiş**
Influence = Tesir = **İşley**
Influencer = Tesir etmek = **İşleylemek**
Infra-rouge = Maverayıahmer = **Kızılötesi**
Instabilité = Ademi istıkrar = **Duraysızlık**
Instable = Gayrı müstakir = **Duraysız**
Intense = Şedit = **Hızlı**
Intensité = Şiddet = **Hız**
Interférence = Tedahül = **Girişim**
Intérieur, Interne = Dahil, Dahilî =
Interrupteur = Mıftah = **Anahtar**
Intervalle = Fasıla = **Aralık**
Inversion = Akis = **Evirtim**
Isochronisme = Mütesaviyüzzemanlık = **Eşkurunluk**
Isolant = Mücerrit = **Soyutkan**
Isolateur = Alâtıtecrid = **Soyutkaç**
Isolé = Mücerret = **Soyut**
Isoler = Tecrit etmek = **Soyutmak**
Isotherme, isothermique = Mütesaviyülharare = **Eşısıl**

L

Lame = Safıha = **Levha**
Lampe triode = Zatiselâsetülaktap = **Üç kutuplu lamba**
Latéral = Canibî = **Yanal**
Lentille = Adese = **Mercek**
Levier = Mirfea = **Kaldıraç**
Ligne de force = Kuvvet hattı = **Kuvvet çizgisi**
Linéaire = Hattî = **Çizgel**
Liquéfaction = 1 — Temeyyü, 2 — Temyi = **1 — Sıvınma, 2 — Sıvıtma**
Liquéfier = Temyi etmek = **Sıvıtmak**
Liquide = Mayi = **Sıvık**
Longitudinal = Tulânî = **Boyuna, uzunluğuna**
Longueur d'onde = Tulü mevç = **Dalga boyu**

Loupe = Pertavsız = **Büyüteç**
Luminescence = Lemean = **Işıldım**
Lumineux = Zıyadar = **Işıklı**
Lumière = Zıya = **Işık**
Lunette = Dürbün = **Dürbün**
Lunettes = Gözlük = **Gözlük**

M

Machine à combustion = İhtiraklı motör = **Yanma motor**
Machine à explosion = İnfilâklı motör = **Bösme motor**
Machine à vapeur = Buhar makinesi = **Buhar makinesi**
Machine frigorifique = Müberrit = **Soğutma makinesi, soğutmaç**
Machine pneumatique = Muhalliyetülhava = **Solumbaç**
Machine simple = Basit makine = **Basit makine**
Magnétisane = Mıknatisliyen = **Manyetizliyen**
Magnétisme = Mıknatisiyet = **Manyetizma**
Magnétisme remanent = Mıknatisiyeti mütebakiye = **Artık manyetizma**
Magnéto = Manyato = **Manyato**
Manipulateur = Miftahı elektrikî = **Eldek**
Manipulation = Ameliyei bilyed = **Eldem**
Manipuler = El ile işlemek = **Eldemek**
Manivelle = Manivelâ = **Manivelâ**
Masse = Kütle = **Kütle**
Matière = Madde = **Madde**
Mélange = Mahlût = **Karışım**
Membrane = Gışa = **Zar**
Méthode = Usul = **Metot**
Micromètre = Mikyası hurdebin = **Mikrometre**
Microphone = Musavvit = **Mikrofon**
Microscope = Hurdebin = **Mikroskop**
Milieu = 1 — Vasat, 2 — Muhit, vasat = **1 — Orta, 2 — Ortam**
Miroir plan = Müstevi ayna = **Düzayna**
Miroir sphérique = Kürevî ayna = **Yürelayna**
Monochromatique = Vahidüllevn = **Tekrenk**
Montage = Montaj = **Kuray**
Monter = Monte etmek = **Kuraylamak**
Moteur = 1 — Motör, 2 — Muharrik = **1 — Motör, 2 — Devitken**
Moteur thermique = Hararet motörü = **Isımotor**
Mouvement = Hareket = **Devim**
Mouvement périodique = Devrî hareket = **Devirli devim**
Mouvement sinusoïdal = Şibhi ceybî hareket = **Sinüsümsü devim**
Myope = Kasirulbasar = **Miyop, yakıngören**
Myopie = Kasrülbasar = **Miyopluk, yakıngörey**

N

Nature = Tabiat = **Tabiğat**
Naturel = Tabiî = **Tabiğî**
Nette = Vazıh = **Net**
Niveau = Seviye = **Düzeç**
Niveau à bulle d'air = Tesviye ruhu = **Hava düzeci**
Niveau d'eau = Su tesviyesi = **Su düzeci**
Nœud = Ukde = **Düğüm**
Nord = Şimal = **Kuzay**
Normal = Tabiî = **Nomal**
Numérique = Adedî = **Sayıca**

O

Objectif = Objektif = **Objektif, nesnel**
Objet = Cisim, şey = **Obje, nesne**
Observateur = Râsıt = **Görmen**
Observation = Müşahede = **Görgem**
Observer = Müşahede etmek = **Görgemek**
Oculaire = Oküler = **Oküler (gözel)**
Œil normal = Tabiî göz = **Nomal göz**
Opaque = Gayrı şeffaf = **Saydamsız**
Optique = Mebhasülbasar = **Optik, görübilik**
Optique physique = Fizikî mebhasülbasar = **Fiziksel optik**
Orientation = Tayini cihat = **Yönet**
Orienté = Cihatı muayyen, mütevecc... = **Yönetik**
Orienter = Tayini cihat etmek = **Yönetlemek**
Oscillation = Raks, ihtizaz = **Salınım**
Osciller = İrticaç etmek = **Salınmak**

P

Parallèle = Müvazi = **Paralel**
Paroi = Cidar = **Çeper**
Particulier = Hususî = **Özel**
Pendulaire = Rakkasî = **Sarkıl**
Pendule = Rakkas = **Sarkaç**
Pendule électrique = Rakkası elektrikî = **Elektrik sarkaç**
Pénombre = Şibhizıl = **Yarıgölge**
Période = Devir = **Devir**
Permanence = Deymumet = **Hepsürey**
Permanent = Daimî = **Hepsürel**
Perméabilité = Tenafüz = **Geçirgenlik**
Pesant = Vezinli = **Ağır, çekey**
Pesanteur = Cazibei arz = **Yerçekey**
Phase = Safha = **Safha**
Phénomène = Hâdise = **Olay**
Phosphorescence = Lemeanı fosforî = **Fosforışı**
Phosphorescent = Fosforesan = **Fosforışıl**
Photomètre = Fotometre = **Fotometre, ışıngölçer**
Physique = 1 — Fizik, 2 — Fizikî = **1 — Fizik, 2 — Fiziksel**
Piston = Piston = **Piston**
Plan d'épreuve = Tecrübe sathı = **Deney düzeyi**
Plan focal = Müstevii mihrakî = **Fokus düzeyi**
Plan incliné = Mail müstevi = **Eyik düzey**
Plaque = Safiha = **Plaka**
Poids = Vezin = **Ağırlık**
Poids spécifique = Vezni mahsus = **Özgül ağırlık**
Point d'application = Tatbik noktası = **Eplikat noktası**
Polaire = Kutbî = **Kutbik**
Polarimètre = Polarimetre = **Kutupsayölçer**
Polarisation = İstiktap = **Kutupsay**
Polarisation chromatique = İstiktabı levnî = **Renkser kutupsay**
Polarisation rotatoire = İstiktabı devrî = **Döne kutupsay**
Polarisé = Müstaktap = **Kutupsanık**
Polariseur = Müstaktip = **Kutupsar**
Pôle = Kutup = **Kutup**
Polyphasé = Çok safhalı = **Bolsafhalı**
Pompe rotative = Devvar tulumba = **Döner tulumba**
Poste = Posta = **Posta**
Potentiel = 1 — Kudreti mekniye, 2 — Meknî = **1 — Gizilgüç, 2 — Gizil**
Pression atmosphérique = Tazyikı nesimî = **Hava basıncı**
Presbyte = Medidülbasarı şeyhî = **Prespit**
Presbytie = Meddi basarı şeyhî = **Prespitlik**
Pression = Tazyik = **Basınç**
Primaire = Evvelî = **Birey**
Prisme = Menşur = **Pürüzma**
Problème = Mesele = **Problem**
Propagation = İntişar = **Yayılma**
Propriété = Hassa = **Özelik**
Puissance = Takat = **Güç**

Q

Qualitatif = **Keyfî** = **Nitel** | *Quantitatif* = **Kemmî** = **Nicel**

R

Radiation = Teşaşu = **Yarınum**
Rayon = Şua = **Yaruy**
Rayon diffusé = Şuaı müntesir = **Dağınmış yaruy**
Rayonnement = **İnşia** = **Yaruma**
Récepteur = Ahize = **Almaç**
Réciproque = **Mütekabil** = **Karşılıklı**
Radiotélégraphie = **Radyotelgraf** = **Radyotelgraf**
Radiotéléphonie = **Radyo-telefon** = **Radyotelefon**
Redresseur = Redresör = **1 — Doğrultmaç, 2 — Doğrultan**
Réel = Hakikî = **Erel**
Réfléchi = Mün'akis = **Yansıt**
Réfléchir = Aksettirmek = **Yansıtmak**
Réfléchir (se) = Münakis olmak = **Yansımak**
Réfléchissant = Âkis = **Yansıtan**
Réflexion = İn'ikâs = **Yansım**
Réflexion totale = İn'ikâsı tam = **Tümyansım**
Réfracté = Münkesir = **Kırılmış**
Réfraction = İnkisar = **Kırılma**
Réfrigérent = Müberrit = **Soğutan**
Règle = Kaide = **Kaide**
Régulateur = Nâzım = **Düzengeç**
Relatif = İzafî, nispî = **Bağıl**
Relation = Münasebet = **Bağıntı**
Remarque = İhtar = **İhtar**
Résistance = Mukavemet = **Direnç**
Résistant = Mukavim = **Direngen**
Résistivité = Mukavemeti mahsusa = **Özdirenç**
Résonnance = Tanin = **Vınlay**
Retard = Teahhur = **Gecikme**
Réversibilité = Kabiliyeti akis = **Tersinirlik**
Réversible = Kabili akis = **Tersinir**
Rhéostat = Reosta = **Akıdüzen**
Rotor = Rotor = **Döneç**

S

Saturant = Müşbi = Doyuran
Saturé = Meşbu = **Doygun**
Schéma = Şema = **Simey**
Schématique = Şematik = **Simel**
Secondaire = Sünaî = **İkey**
Section principale = Maktaı aslî = **Prensipal kesit, başıl kesit**
Self-induction = Hususî müessiriyet = **Kendel ündükleme**
Sensibilité = Hassasiyet = **Duyarlık**
Sinusoïde = Şibhiceybî = **Sinüsümsü**
Simple = Basit = **Basit**
Simple pesée = Vezni basit = **Basit tartma**
Solide = Sulp = **Katığ**
Solidification = Tasallup = **Katığlaşmak**
Solubilité = İnhilâliyet = **Erirlik**
Solution = 1 — Mahlûl, 2 — İnhilâl = **1 — Eriyik, 2 — Eriyim**
Solvant, dissolvant = Muhallil = **Eritken**
Sommet = Reis = **Tepe**
Son fondamental = Aslî ses = **Ana ses**
Source = Memba = **Kaynak**
Spectre = Tayf = **Görüntü**
Spectre continu = Mütemadî tayf = **Kesiksiz görüntü**
Spectre discontinu = Munkatı tayf = **Kesikli görüntü**
Spectroscope = Tayfbin = **Görünteç**
Spiral = Helezonî = Sarmay
Spire = Devrei helezoniye = **Sarım**
Stabilité = İstikrar = **Duray**
Stable = Müstakir = **Duraylı**
Stationnaire = Tevakkuf halinde = **Duraklı**

Statique = 1 — Fenni muvazene, 2 — Sakin = **1 — Dengebilik, 2 — Sekinik**
Stator = Stator = **Duruk**
Sublimation = Tasaut = **Ağırı**
Succéder = Teakup etmek = **Ardalamak**
Successif = Müteakip = **Ardal**
Sud = Cenub = **Güney**
Support = Mesnet = **Söyke**
Surcharge = Üst hamule = **Üsyük**
Surface de séparation = Tefrik satıı = **Ayrımyüzey**
Surface libre = Serbest satıh = **Özgür yüzey**
Surfusion = Fevki zeveban = **Aşırı ergitim**
Sursaturation = Fevki işba = **Aşırı doyum**
Système = Heyet = **Sistem**
Synchrone = Hemzaman = **Eşinkurun**

T

Télégraphe = Telgraf = **Telgraf**
Téléphone = Telefon = **Telefon**
Télévision = Televizyon = **Televizyon**
Température = Suhunet = **Tempirim**
Température critique = Buhran suhunetı **Kritik tempirim**
Tension = Tevettür = **Gerilme**
Tension superficielle = Tevettürü satıhi = **Yüzey gerilim**
Temporaire = Muvakkat = **Çağdal**
Théorie = Nazariye = **Teori**
Thermodynamique = Termodinamik = **Termodinamik**
Thermomètre = Mizanülharare = **Sıcaklıkölçer**
Timbre = Tınnet = **Tını**
Torsion = İltiva = **Burulma**
Translucide = Nim şeffaf = **Yarısaydam**
Transmission = Nakil (intikal) = **Göçürüm**
Transparent = Şeffaf = **Saydam**
Transformateur = Muhavvile = **Değişki**
Transformation = Tahavvül = **Değişim**
Transversal = Arzanî = **Enine, genişliğine**
Travail = Amel, fiil = **Çalışay**
Triphasé = Üç safhalı = **Üç safhalı**
Trompe = Hortum = **Hortum**
Tube de force = Kuvvet borusu = **Kuvvet borusu**
Turbine = Turbin = **Türbin**

U

Ultra-violet = Maverayibenefşevi = **Morötesi** | *Unité* = Vâhit = **Birim**

V

Valeur efficace = Müessir kıymet = **Etkin değer**
Valeur instantanée = Anî kıymet = **Kıpıl değer**
Valeur maxima = Azamî kıymet = **Çoğay değer**
Valeur minima = Asgarî kıymet = **Azay değer**
Valeur moyenne = Vasatî kıymet = **Ortay değer**
Vapeur = Buhar = **Buhar**
Vaporisation = Tebahhur = **Buharlaşma**
Ventre = Batın = **Karın**
Vertical = Şakulî = **Düşey**
Vibrant = Mühtez = **Vibrek**
Vibration = İhtizaz = **Vibrem**
Vibration forcée = Cebrî ihtizaz = **Zorun vibrem**
Vibratoire = İhtizazî = **Vibrel**
Vide = 1 — Halâ, 2 — Boş = **1 — Boşum, 2 — Boş**
Vite = Seri = **İvit**
Vitesse = Sürat = **İvme**
Vitesse limite = Gaye sür'ati = **Son ivme**
Volant = Volan = **Düzenteker**

MEKANİK TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Açısal ivme = Zaviyei sür'at = *Vitesse angulaire*

Ağırlık merkezi = Merkezi sıklet = *Centre de gravité*

B

Bağıl = İzafî = *Relatif*

Bağıl devim = İzafî hareket = *Mouvement relatif*

Bileşen = Mürekkep = *Composante*

Bileşke = Muhassala = *Résultante*

Bileşkel devim = Hareketi muhassala = *Mouvement résultant*

Birim = Vahit = *Unité*

Ç

Çifley = Müzdevice = *Couple*

Çizgel ivme = Hattî sür'at = *Vitesse linéaire*

D

Dayrel devim = Dairevî hareket = *Mouvement circulaire*

Denge = Muvazenet = *Equilibre*

1 — Dengebilik, 2 — Sekinik = 1 — Fenni muvazene, 2 — Sakin = *Statique*

Devim = Hareket = *Mouvement*

1 — Devimlilik, 2 — Devimsel = 1 — Mephası harekât, 2 — Harekî = *Cinématique*

Devingen = Müteharrik = *Mobile*

Devitken çalışay = Muharrik amel = *Travail moteur*

Dinamik = Dinamik = *Dynamique*

Dinik = Hali sükûnette = *Repos (au)*

Dinlik = Sükûnet = *Repos*

Direget = İstikamet = *Direction*

Direngen çalışay = Mukavim amel = *Travail résistant*

Dirik kuvvet = Kuvvei zinde = *Force vive*

Diyagram = Diyagram = *Diagramme*

Doğrul devim = Müstakil hareket = *Mouvement rectiligne*

Döner vektör = Devvar şua = *Vecteur tournant*

Dönü = Deveran = *Rotation*

E

Eğril devim = Münhani hareket = *Mouvement curviligne*

Elemansel çalışay = Cüz'i amel = *Travail élémentaire*

Elemansel işlev = Basit ameliye = *Opération élémentaire*

Eplikat noktası = Tatbik noktası = *Point d'application*

Ergirmi = İrca = *Réduction*

Eşinkurun = Hemzaman = *Synchrone*

Etkim = Tesir = *Action*

Eylemsiz = Âtıl = *Inerte*

Eylemsizlik = Atalet = *Inertie*

H

Helis = Helezon = *Hélice*

Helisel devim = Helezonî hareket = *Mouvement hélicoïdal*

Hız = Şiddet = *Intensité*

İ

İvitim = Tacil = *Accélération*

İvme = Sür'at = *Vitesse*

K

Kaydırma = İntikal = *Translation*

Kuvvet = Kuvvet = *Force*

Kütle = Kütle = *Masse*

M

Maddesel nokta = Maddî nokta = *Point matériel*

Mekanik = Mihanik, mihanikî = *Mécanique*

Merkezcil kuvvet = İlelmerkez kuvvet = *Force centripède*

Merkezkaç kuvvet = Anilmerkez kuvvet = *Force centrifuge*

Mutlak = Mutlak = *Absolu*

N

Nomal = Nazımî = *Normal*

O

Ortay ivme = Vasatî sür'at = *Vitesse moyenne*

Ö

Ökül çalışay = Mecmuî amel = *Tavail total*

Ölçeysel = Kıyasiye = *Scalaire*

S

Sekinik = Sakin = *Statique*

Sistem = Heyet = *Système*

Sürtme = Delk = *Frottement*

Sürüksel devim = Cerrî hareket = *Mouvement d'entraînement*

T

Teğetsel = Mümasî = *Tangentiel*

Tekşekil devim = Muntazam hareket = *Mouvement uniforme*

Tekşekil türleşik devim = Muntazam mütehavvil hareket = *Mouvement uniformément varié*

Türleşik devim = Mütehavvil hareket = *Mouvement varié*

U

Uzay = Mesafe = *Espace*

Ü

Ülkeri = Vezniyet = *Moment*

V

Vektör = Şua = *Vecteur*

Vektörel = Şuaî = *Vectoriel*

Y

Yanıtkım = Aksi tesir = *Réaction*

Yön = Cihet = *Sens*

Yörünge = Mahrek = *Trajectoire*

Z

Zaman = Zaman = *Temps*

MEKANİK TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Aksi tesir = *Réaction* = **Yanıtkım**

Anilmerkez kuvvet = *Force centrifuge* = **Merkezkaç kuvvet**

Atalet = *Inertie* = **Eylemsizlik**

Âtıl = *Inerte* = **Eylemsiz**

B

Basit ameliye = *Opération élémentaire* = **Elemansel işlev**

C

Cerrî hareket = *Mouvement d'entraînement* = **Sürüksel devim**

Cihet = *Sens* = **Yön**

Cüz'î amel = *Travail élémentaire* = **Elemansel çalışay**

D

Dairevî hareket = *Mouvement circulaire* = **Dayrel devim**

Delk = *Frottement* = **Sürtme**

Deveran = *Rotation* = **Dönü**

Devvar şua = *Vecteur tournant* = **Döner vektör**

Dinamik = *Dynamique* = **Dinamik**

Diyagram = *Diagramme* = **Diyagram**

F

1 — Fenni muvazene, 2 — Sakin = *Statique* = **1 — Dengebilik, 2 — Sekinik**

H

Hali sükûnette = *Repos (au)* = **Dinik**

Hareket = *Mouvement* = **Devim**

Hareketi muhassala = *Mouvement résultant* = **Bileşkel devim**

Harekî = *Cinématique* = **Devimsel**

Hattî sür'at = *Vitesse linéaire* = **Çizgel ivme**

Helezon = *Hélice* = **Helis**

Helezonî hareket = *Mouvement hélicoïdal* = **Helisel devim**

Hemzaman = *Synchrone* = **Eşinkurun**

Heyet = *Système* = **Sistem**

İ

İlelmerkez kuvvet = *Force centripède* = **Merkezcil kuvvet**

İntikal = *Translation* = **Kaydırma**

İrca = *Réduction* = **Ergirim**

İstikamet = *Direction* = **Direget**

İzafî = *Relatif* = **Bağıl**

İzafî hareket = *Mouvement relatif* = **Bağıl devim**

K

Kıyasiye = *Scalaire* = **Ölçeysel**

Kuvvei zinde = *Force vive* = **Dirik kuvvet**

Kuvvet = *Force* = **Kuvvet**

Kütle = *Masse* = **Kütle**

M

Maddî nokta = *Point matériel* = **Maddesel nokta**

Mahrek = *Trajectoire* = **Yörünge**

Mecmuî amel = *Travail total* = **Ökül çalışay**

1 — Mephası harekât, 2 — Harekî = *Cinématique* = **1 — Devimbilik, 2 — Devimsel**

Merkezi sıklet = *Centre de gravité* = **Ağırlık merkezi**

Mesafe = *Espace* = **Uzay**

Mihanik, Mihanikî = *Mécanique* = **Mekanik**

Muharrik amel = *Travail moteur* = **Devitken çalışay**

Muhassala = *Résultante* = **Bileşik**

Mukavim amel = *Travail résistant* = **Direngen çalışay**

Muntazam hareket = *Mouvement uniforme* = **Tekşekil devim**

Muntazam mütehavvil hareket = *Mouvement uniformément varié* = **Tekşekil türleşik devim**

Mutlak = *Absolu* = **Mutlak**

Muvazenet = *Equilibre* = **Denge**

Mümasî = *Tangentiel* = **Teğetsel**

Münhanî hareket = *Mouvement curviligne* = **Eğril devim**

Mürekkip = *Composante* = **Bileşen**

Müstakim hareket = *Mouvement rectiligne* = **Doğrul devim**

Müteharrik = *Mobile* = **Devingen**

Mütehavvil hareket = *Mouvement varié* = **Türleşik devim**

Müzdevice = *Couple* = **Çifley**

N

S

Sakin = *Statique* = **Sekinik**

Sükûnet = *Repos* = **Dinlik**

Sür'at = *Vitesse* = **İvme**

Ş

Şiddet = *Intensité* = **Hız**

Şua = *Vecteur* = **Vektör**

Şuaî = *Vectoriel* = **Vektörel**

T

Tacil = *Accélération* = **İvitim**
Tatbik noktası = *Point d'application* = **Epli-kat noktası**
Tesir = *Action* = **Etkim**

V

Vâhit = *Unité* = **Birim**
Vasatî sür'at = *Vitesse moyenne* = **Or-tay ivme**
Vezniyet = *Moment* = **Ülkeri**

Z

Zaman = *Temps* = **Zaman**
Zaviyevî sür'at = *Vitesse angulaire* = **Açısal ivme**

MEKANİK TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKÇE

KURUMU KÜTÜP
İST

A

Absolu = Mutlak = **Mutlak**
Accélération = Tacil = **İvitim**
Action = Tesir = **Etki**

C

Centre de gravité = Merkezi sıklet = **Ağırlık merkezi**
Cinématique = 1 — Mephası harekât, 2 — Harekî = **1 — Devimbilik, 2 — Devimsel**
Composante = Mürekkip = **Bileşen**
Couple = Müzdevice = **Çifley**

D

Diagramme = Diyagram = **Diyagram**
Direction = İstikamet = **Direget**
Dynamique = Dinamik = **Dinamik**

E

Equilibre = Muvazenet = **Denge**
Espace = Mesafe = **Uzay**

F

Force = Kuvvet = **Kuvvet**
Force centrifuge = Anilmerkez kuvvet = **Merkezkaç kuvvet**
Force centripède = İlelmerkez kuvvet = **Merkezcil kuvvet**
Force vive = Kuvvei zinde = **Dirik kuvvet**
Frottement = Delk = **Sürtme**

H

Hélice = Helezon = **Helis**

I

Inerte = Atıl = **Eylemsiz**
Inertie = Atalet = **Eylemsizlik**
Intensité = Şiddet = **Hız**

M

Masse = Kütle = **Kütle**
Mécanique = Mihanik, mihaniki = **Meknik**
Mobile = Müteharrik = **Devingen**
Moment = Vezniyet = **Ülkeri**
Mouvement = Hareket = **Devim**
Mouvement circulaire = Dairevî hareket = **Dayrel devim**
Mouvement curviligne = Münhanî hareket = **Eğril devim**
Mouvement d'entraînement = Cerrî hareket = **Sürüksel devim**
Mouvement hélicoïdal = Helezonî hareket = **Helisel devim**
Mouvement rectiligne = Müstakim hareket = **Doğrul devim**
Mouvement relatif = İzafî hareket = **Bağıl devim**
Mouvement resultant = Hareketi muhassala = **Bileşkel devim**
Mouvement uniforme = Muntazam hareket = **Tekşekil devim**
Mouvement uniformément varié = Muntazam mütehavvil hareket = **Tekşekil türleşik devim**
Mouvement varié = Mütehavvil hareket = **Türleşik devim**

N

Normal = Nazımî = **Nomal**

O

Opération élémentaire = Basit ameliye = **Elemansel işlev**

P

Point d'application = Tatbik noktası = **Eplikat noktası**
Point matériel = Maddî nokta = **Maddesel nokta**

R

Réaction = Aksi tesir = **Yanıtkım**
Réduction = İrca = **Ergirim**
Relatif = İzafî = **Bağıl**
Repos = Sükûnet = **Dinlik**
Repos (au) = Hali sükûnette = **Dinik**
Résultante = Muhassala = **Bileşke**
Rotation = Deveran = **Dönü**

S

Scalaire = Kıyasiye = **Ölçeysel**
Sens = Cihet = **Yön**
Statique = 1 — Fenni muvazene, 2 — Sakin = **1 — Dengebilik, 2 — Sekinik**
Synchrone = Hemzaman = **Eşinkurun**
Système = Heyet = **Sistem**

T

Tangentiel = Mümasî = **Teğetsel**
Temps = Zaman = **Zaman**
Trajectoire = Mahrek = **Yörünge**
Translation = İntikal = **Kaydırma**
Travail élémentaire = Cüz'î amel = **Elemansel çalışay**
Travail moteur = Muharrik amel = **Devitgen çalışay**
Travail résistant = Mukavim amel = **Direngen çalışay**
Travail total = Mecmuî amel = **Ökül çalışay**

U

Unité = Vâhit = **Birim**

V

Vecteur = Şua = **Vektör**
Vecteur tournant = Devvar şua = **Döner vektör**
Vectoriel = Şuaî = **Vektörel**
Vitesse = Sür'at = **İvme**
Vitesse angulaire = Zaviyevî sür'at = **Açısal ivme**
Vitesse linéaire = Hattî sür'at = **Çizgel ivme**
Vitesse moyenne = Vasatî sür'at = **Ortay ivme**

KİMYA TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Açık zincir serisi veya yağ serisi = Gayri devrî sınıf veya şahmî sınıf = *Série grasse*

Ağartma = Beyazlatma = *Blanchissage*

Ağım = Tesaut = *Sublimation*

Ağırlık = Vezin = *Poids*

Ağıtmak = Tesit etmek = *Sublimer*

Ağmak = Tesaut etmek = *Se sublimer*

Akkor = Narı beyza = *Blanc incandescent*

Akkorluk = Teşehhüp = *Incandescence*

Alışım = Halita = *Alliage*

Alevlenme = İştial = *Inflammation*

Alevlenmez = Gayri kabili iştial = *Ininflammable*

Alkal = Kalevî = *Alcali*

Alkalik = Kalevî = *Alcalin*

Alkalölçer = Mikyası kalevî = *Alcalimètre*

Alkalsi = Şibhi kalevî = *Alcaloïde*

Alkol = Kûul = *Alcool*

Alkollu içkiler = Meşrubatı kûuliye = *Boissons alcooliques*

Alotropi = Alotropi = *Allotropie*

Alotropik = Alotropik = *Allotropique*

Altın su = Mai zerrin = *Eau régale*

Amfoter = Amfoter = *Amphotère*

Analiz = Tahlil = *Analyse*

Analizlemek = Tahlil etmek = *Analyser*

Anıtay = Müstahzar = *Préparation (objet)*

Anıtım = İstihzar = *Préparation (action)*

Anıtmak = İstihzar etmek = *Préparer*

Anot = Anot = *Anode*

Antiklor = Müzadı klor = *Antichlor*

Antiseptik = Müzadı taaffun = *Antiseptique*

Arap zamkı = Zamkı arabî = *Gomme arabique*

Arı = Saf = *Pur*

Arıkölçer = Mıkyası saffeti hava = *Eudiomètre*

Arıtmak = Tasfiye etmek = *Purifier*

Artık = Cüruf = *Scorie*

Asal analiz = Tahlili aslî = *Analyse immédiate*

Asal mağden = Asîl maden = *Métal noble*

Asidölçer = Mikyası hamız = *Acidimètre*

Aşındıran = Ekkâl = *Corrosif*

Aşındırmak = Aşındırmak = *Corroder*

Atom = Cüzü fert = *Atome*

Atomal = Cüzü ferdî = *Atomique*

Ayaklı deneykap = Mihber = *Eprouvette à pied*

Ayarlamak = Ayar etmek = *Titrer*

Ayıraç = Miyar = *Réactif*

Ayırma hunisi = Tefrik hunisi = *Entonnoir à séparation*

Aykıt = Cihaz = *Appareil*

Ayrımsal damıtma = Taktiri tedricî = *Distillation fractionnée*

Ayrıntı ürün = Tali mahsul = *Produit secondaire*

Ayrışabilir = Kabili tahallül = *Décomposable*

Ayrışmak = Tahallül etmek = *Se décomposer*

Ayrıştırmak = Tahallül ettirmek = *Décomposer*

B

Balon (Ölçülü-) = Balon joje = *Ballon jaugé*

Batar koku = Vahiz koku = *Odeur piquante*

Baz = Esas = *Base*
Bazal = Esasî = *Basique*
Bileşik = Mürekkep = *Composé*
Bileşim = Terekküp = *Composition*
Bileşmek = Terekküp etmek = *Se composer*
Bileştirmek = Terkip etmek = *Composer*
Billûr (sıfat) = Billûrî = *Cristallin*
Billûr (isim) = Billûr = *Cristal*
Billûrlaç = Teblir kapsülü = *Cristallisoir*
Billûrlaşmak = Tebellür etmek = *Se cristalliser*
Billûrlaşma suyu = Mai billûrî = *Eau de cristallisation*
Billûrlaşmış = Mütebellir = *Cristallisé*
Billûrlaştırmak = Teblir etmek = *Cristaliser*
Billûrsu = Şibhi billûrî = *Cristalloïde*
Birey alkol = Primer kûul = *Alcool primaire*
Birleşim = İttihad = *Union*
Birleşmek = İttihad etmek = *S'unir*
Bolşekilli = Kesîrül eşkâl = *Polymorphe*
Boraks = Tenkâr = *Borax*
Boş = Hali = *Vide*
Boşluk = Halâ = *Le vide*
Boyar madde = Maddei mülevvine = *Matière colorante*
Bösken = Münfelik = *Explosif*
Bösken karışım = Mahlûtu münfelik = *Mélange explosif*
Bösme = İnfilâk = *Explosion*
Buharlamak = Tephir etmek = *Vaporiser*
Buharlaşma = Tabahhur = *Vaporisation*
Buharlaşmak = Tabahhur etmek = *Se vaporiser*

C

Cisim = Cisim = *Corps*

Ç

Çevrel = Devrî = *Cyclique*
Çıkış borusu = Mahreç borusu = *Tube de dégagement*
Çiçeksek = Mütezehhir = *Efflorescent*
Çiçeksey = Tezehhür = *Efflorescence*
Çökelek = Rüsup = *Précipité*
Çökelmek = Teressüp etmek = *Se précipiter*
Çökeltmek = Tersip etmek = *Précipiter*

D

Dağılım derecesi = Derecei inhilâl = *Degré de dispersité*
Dağınma = İntisar = *Diffusion*
Dağıtmaç = Diffüzör = *Diffuseur*
Dağlıyan = Kâvi = *Cautérisant*
Damıtık su = Mai mukattar = *Eau distillée*
Damıtma balonu = Taktir balonu = *Ballon à distillation*
Damıtma (kuru-) = Taktiri yabis = *Distillation sèche*
Değerge = Kıymeti ittihadiye = *Valence*
Değiştirgeç = Mübeddil = *Convertiseur*
Değme = Temas = *Contact*
Deney = Tecrübe = *Expérience*
Deneykap (Ayaklı-) = Mihber = *Eprouvette à pied*
Deneykap (Dereceli-) = Dereceli mihber = *Eprouvette graduée*
Deneytüp = Tecrübe borusu = *Tube à essai*
Denge = Muvazene = *Equilibre*
Dengelemek = Tevzin etmek = *Equilibrer*
Denk = Muadil = *Equivalent*
Denşiren = Tagyir edici = *Dénaturant*
Denşirmek = Tagyir etmek = *Dénaturer*
Derişik = Kesif = *Concentré*
Derişim = Temerküz = *Concentration*
Destek = Mesned = *Support*
Devingen = Müteharrik = *Mobile*

Devirli = Devrî = *Périodique*
Dingin = Münfail = *Passif*
Dinginlik = Münfailiyet = *Passivité*
Diyafram = Hicap = *Diaphragme*
Diyaliz = Diyaliz = *Dialyse*
Diyalizliyen = Diyalizör = *Dialyseur*
Doğum hali = Hali tevellüdî = *Etat naissant*
Donmak = İncimat = *Se congeler*
Doymamış = Gayri meşbu = *Non saturé*
Doymuş = Meşbu = *Saturé*
Dökey, dökme demir = Dökme demiri = *Fonte*
Dökme çelik = Müzap çelik = *Acier fondu*
Dörtlü bileşik = Mürekkebi rubaî = *Composé quaternaire*
Dövülgen = Kabili tatarruk = *Malléable*
Dövülgenlik = Kabiliyeti tatarrukiye = *Malléabilité*
Düze = Mıkdarı muayyen = *Dose*
Düzem = Tayini mıkdar = *Dosage*
Düzemek = Tayini mıkdar eylemek = *Doser*

E

Elektroliz = Elektrikle tahlil = *Electrolyse*
Elektronegatif = Elektronegatif = *Electronégatif*
Elektropozitif = Elektropozitif = *Electropositif*
Eleman = Unsur = *Elément*
Elemansel = Unsurî = *Elémentaire*
Elemansel analiz = Tahlili unsurî = *Analyse élémentaire*
Ergi = İrca = *Réduction*
Ergimek = Zeveban etmek = *Se fondre*
Ergimiş = Müzap = *Fondu*
Erginir = Kabili irca = *Réductible*
Erginmez = Gayri kabili irca = *Irréductible*
Ergiren = Mürci = *Réducteur*
Ergitim = İzabe = *Fonte*
Ergitmek = İzabe etmek = *Fondre*
Ergiyim = Zeveban = *Fusion*
Erime = İnhilâl = *Dissolution*
Erimek = İnhilâl etmek = *Se dissoudre*
Erimez = Gayri münhal = *Insoluble*
Erimiş = Münhal = *Dissout*
Erir = Münhal = *Soluble*
Erirlik = Kabiliyeti inhilâliye = *Solubilité*
Eritmek = Hal etmek = *Dissoudre*
Esans = Ruh = *Essence*
Esterleşme = Esterleşme = *Esthérification*
Eşbiçim = Müsaviyüşşekil = *Isomorphe*
Eşbiçimlik = Tesavii şekil = *Isomorphie*
Eşyapı = Mütesaviyütterkip = *Isomère*
Eşyapıl = Tesavii terkibe müteallik = *Isomérique*
Eşyapılık = Tesavii terkip = *Isomérie*
Etken = Müessir = *Agent*
Etkim = Tesir, fiil = *Action*
Etkimek = Tesir etmek = *Agir*
Etkin = Faal, müessir = *Actif*
Etkinlik = Faaliyet = *Activité*
Evin = Nüve = *Noyau*
Evirtik = Münkalip = *Inverti*
Evirtim = Taklip = *Inversion*
Evirtmek = Taklip etmek = *Invertir*
Eylemsiz = Âtıl = *Inerte*

F

Fanos = Fenus = *Cloche*
Fekül = Fekül = *Fécule*
Fışkırdak = Piset = *Pissette*
Fizik = Fizik = *Physique*
Fiziksel = Fizikî = *Physique*
Fiziksel kimya = Kimyayı fizikî = *Chimie physique*
Formül = Düstur = *Formule*
Fotoliz = Fotoliz = *Photolyse*

G

Galvanoplasti = Galvanoplasti = *Galvanoplastie*

Gaz hali = Gaz hali = *Etat gazeux*

Gaz ibiği = Bek = *Bec de gaz, brûleur*

Gazölçer = Gazometre = *Gazomètre*

Geçirgenlik = Kabiliyeti nufuziye = *Perméabilité*

Geçişel basınç = Tazyiki hulûlî = *Pression osmotique*

Geçişey = Hulûl = *Osmose*

Glikojen = Glikojen = *Glycogène*

Glikozit = Glikozit = *Glucoside*

Gliserin = Gliserin = *Glycérine*

Glüten = Glüten = *Gluten*

Görev (Kimyasal) = Vazifei kimyeviye = *Fonction chimique*

Gösterge = Müş'ir = *Indicateur*

Grizu = Grizu = *Grisou*

Güven borusu = Emniyet borusu = *Tube de sûreté*

H

Hacımsal analiz = Tahlili hacmî = *Analyse volumétrique*

Hamurumsu = Acinî = *Pâteux*

Hava = Hava = *Air*

Havacıl = Müetayyiş bilhava = *Aérobie*

Havagazi = Hava gazı = *Gaz d'éclairage*

Havakaç = Müteayyiş bilâ hava = *Anaérobie*

Havalı gaz = Gazı hava = *Gaz à l'air*

Heterogen = Gayri mütecanis = *Hétérogène*

Hidrasit = Hidrasit = *Hydracide*

Hidroksit = Hidroksit = *Hydroxyde*

Hidroliz = Hidroliz = *Hydrolyse*

Hidrotimetre = Mıkyası mâ = *Hydrotimètre*

Hidrozol = Hidrozol = *Hydrosol*

Homogen = Mütecanis = *Homogène*

Homologi = Müşabehet = *Homologie*

Hulâsa = Hulâsa = *Extrait*

Huni = Huni = *Entonnoir*

I

Isığalan = Hafiyülharare = *Endothermique*

Isısalan = Naşirülharare = *Exothermique*

Isıtmaç = Kalorizatör = *Calorisateur*

Isıveren = Harurî = *Calorifique*

İ

İçyağı, katıyağ = Şahm = *Graisse*

İkey alkol = Sünaî kûul = *Alcool secondaire*

İkili bileşik = Mürekkebi sünaî = *Composé binaire*

İkişekilli = Züşşekleyn = *Dimorphe*

İlgi = Alâka = *Affinité*

İnorganik = Gayri uzvî = *Inorganique*

İs = İs = *Noir de fumée*

İşley = Tesir = *Influence*

İyon = İyon = *Ion*

İyonlam = İyonizasyon = *Ionisation*

İyonlanmış = İyonize = *Ionisé*

İyotlu nişasta = İodu nişa = *Iodure d'amidon*

K

Kâfur = Kâfur = *Camphre*
Kal = Kal usulü = *Coupellation*
Kalori = Vahidi kıyasîi nari = *Calorie*
Kal potası = Kal potası = *Coupelle*
Kank = Gang = *Gangue*
Kapsül = Kapsül = *Capsule*
Karbonatlama = Tefhim = *Carbonatation*
Karışım = Mahlût = *Mélange*
Karışmak = İhtilat etmek = *Se mélanger*
Karmaç = Muharrik = *Agitateur*
Karmaşık = Mudil = *Complexe*
Karnay = Karni = *Cornu*
Katalitik = Katalitik = *Catalitique*
Kataliz = Kataliz = *Catalyse*
Katalizliyen = Katalizör = *Cataliseur*
Katılğlaşma = Tasallûp = *Solidification*
Katım = Zam, inzımam = *Ajoutation, addition*
Katot = Katod = *Cathode*
Kaynam = Galeyan = *Ebullition*
Kaynamyoklar = Huruşbin = *Ebullioscope*
Kaynaşmak = İmtizaç etmek = *Se combiner*
Kır dökme demir, kır dökey = Sincabî font = *Fonte grise*
Kırıntılaşmak = Tefettüt etmek = *S'effriter*
Kısır = Akim = *Stérile*
Kısırlam = Takim = *Stérilisation*
Kısırlatmak = Takim etmek = *Stériliser*
Kısırlatma = Muakkam = *Stérilisé*
Kıskaç = Pens = *Pince*
Kimyaca = Bilkimya = *Chimiquement*
Kimyacı = Kimyager = *Chimiste*
Kimyasal = Kimyevî = *Chimique*
Kireç suyu = Mai kils = *Eau de chaux*
Kireç südü = Lebeni kils = *Lait de chaux*
Klorölçer = Mıkyası klor = *Chlorimètre*
Kokul, kokulu = Itrî = *Aromatique*
Koloyidal = Şibhikoloidî = *Colloïdal*
Koloyit = Koloit = *Colloïde*
Kök = Cezir = *Racine*
Kökey = Cezir = *Radical* (İsim)
Köksel = Cezrî = *Radical* (Sıfat)
Kömür (Bitkil-) = Fahmı nebatî = *Charbon végétal*
Kömürü (Hayvan-) = Fahmı hayvanî = *Noir animal*
Kriyoskopi = Kriyoskopi = *Cryoscopie*
Kuruşan yağ = Zeyti müceffif = *Huile siccative*
Kuruşmayan yağ = Zeyti gayri müceffif = *Huile non-siccative*
Kurutaç = Aleti tecfif = *Dessicateur*
Külsenim = Teklis = *Calcination*
Kütle = Kütle = *Masse*

L

Lâboratuvar = Lâboratuar = *Laboratoire*
Lâka = Lâka = *Laque*
Levüloz = Levüloz = *Lévulose*
Linyit = Linyit = *Lignite*

M

Madde = Madde = *Substance, matière*
Madde (Ham) = Maddei iptidaiye = *Matière première*
Mağden, metal = Maden = *Métal*
Mağdenbilik, mineraloji = Mineraloji = *Minéralogie*
Mağden (Ham-) = Filizi madenî = *Minerai*
Mağdeniğ = Madenî = *Métallique*
Mağden yatağı = Maden yatağı = *Gîte métallifère*
Mağdeniğ yağ = Madenî yağ = *Huile minérale*

Mağ

Mağden kömürü = Maden kömürü = *Houille*

Mağdensuyu = Madensuyu = *Eau minérale*

Malacık = Milvak = *Spatule*

Malgama = Malgama = *Amalgame*

Malt = Malt = *Malt*

Mari banyosu = Hammamı mari = *Bain-marie*

Maya = Hamîre = *Ferment*

Mayalanabilirlik = Kabiliyeti tahammüriye = *Fermentescibilité*

Mayalanma = Tahammur = *Fermentation*

Metal, mağden = Maden = *Métal*

Metalografya = Mebhası tavsifi meadin = *Métallographie*

Metalsi = Şibhi maden = *Métalloïde*

Mineraloji, mağdenbilik = Mineraloji = *Minéralogie*

Molekül = Zerre = *Molécule*

Molekül derişimi = Temerküzü zerrevî = *Concentration moléculaire*

Molekülsel = Zerrevî = *Moléculaire*

Mor kıskacı = Mor pensi = *Pince de Mohr*

Mufla = Mufel ocağı = *Four à moufle*

Mutlak = Mutlak = *Absolu*

N

Neft = Neft = *Naphte*

Nemölçel = Mukayesei rütubete müteallik = *Hygrométrique, hygroscopique*

Nemölçer = Mikyası rütubet = *Hygromètre*

Nemölçey = Mukayesei rütubet = *Hygrométrie, hygroscopie*

Nemsenir = Kabili müyû = *Déliquescent*

Nemyoklar = Mikyası rutubet = *Hygroscope*

Nicel analiz = Tahlili kemmî = *Analyse quantitative*

Nişasta = Nişasta = *Amidon*

Nitel analiz = Tahlili keyfî = *Analyse qualitative*

Nitratlaşma = Nitrifikasyon = *Nitrification*

Nodur = Mutedil = *Neutre*

Nodurlamak = Tadil etmek = *Neutraliser*

O

Onda bir nomal = Onda bir normal = *Décinormal*

Oksilit = Oksilit = *Oxylithe*

Oksitlemek = Tahmiz etmek = *Oxyder*

Oksitlenir = Kabili tahammuz = *Oxydable*

Oksitlenme = Tahammuz = *Oxydation*

Oksitlenmek = Tahammuz etmek = *S'oxyder*

Oksitliyen = Muhammız = *Oxydant*

Olay = Hâdise = *Phénomène*

Organik = Uzvî = *Organique*

Organlaşmış = Müteazzıv = *Organisé*

Ortaşım = İştirak, teşrik = *Association*

Ortaşmak = İştirak etmek = *S'associer*

Ortaştırmak = Teşrik etmek = *Associer*

Otoklav = Otoklav = *Autoclave*

Ottaş, pirit = Pirit = *Pyrite*

Ozon = Ozon = *Ozone*

Ö

Örnetim = İkame = *Substitution*

Özelik = Hassa = *Propriété*

Özkoku = Rayiha = *Bouquet*

P

Parıltı (Camsı-) = Cilâi zücaci = *Eclat vitreux*
Parıltı (Mağdeniğ-) = Cilâi madenî = *Eclat métallique*
Patlama = Patlama = *Détonation*
Pıhtılaşmış = Mütehassir = *Caillebotté*
Pıtrama = Tefessüh = *Putréfaction*
Pipet = Pipet = *Pipette*
Pirit, ottaş = Pirit = *Pyrite*
Pota = Pota = *Creuset*

R

Radyo etkinlik = Radyoaktivite = *Radioactivité*
Rengölçer = Mikyasüllevn = *Colorimètre*
Rengölçüm = Kolorimetri = *Colorimétrie*
Renkgideren = Müzilüllevn = *Décolorant*

S

Sabunlaşma = Tasabbun = *Saponification*
Safha = Faz = *Phase*
Sakaroz = Sakaroz = *Saccharose*
Saldırmak = Tesir etmek = *Attaquer*
Sayaç = Muaddid = *Compteur*
Selüloz = Selüloz = *Cellulose*
Sembol = Rümuz = *Symbole*
Sentez = Terkip = *Synthèse*
Sepi maddeleri = Debagat maddeleri = *Matières tannantes*
Seri = Sınıf = *Série*
Sertlik = Huşunet = *Dureté*
Sıkıt = Mazgut = *Comprimé*
Sıkıtmak = Zagtetmek = *Comprimer*
Sınırlanmış orantı = Nisbeti muayyene = *Proportion définie*
Sıvık = Mayi = *Liquide*
Sıvıkyağ, yağ = Zeyt = *Huile*
Sıvım = Temeyyü = *Liquéfaction*
Sıvıtmak = Temyi etmek = *Liquéfier*
Simetri = Tenazur = *Symétrie*
Simetrisiz = Gayri mütenazir = *Asymétrique*
Simetrisizlik = Ademi tenazur = *Asymétrie*
Sistem = Cümle = *Système*
Soğumak = Teberrüd etmek = *Se refroidir*
Soğutkan = Müberrid = *Réfrigérant*
Soğutmak = Tebrid etmek = *Refroidir*
Soray = İmtisas = *Absorption*
Sorumsay = Adsorpsiyon = *Adsorption*
Su havuzu = Havzı mâ = *Cuve à eau*
Sulandırılmış = Memdud = *Etendu*
Sünek = Alâstikî = *Elastique*
Süzmek = Süzmek = *Filtrer*
Süzüntü = Süzüntü = *Filtrat*

Ş

Şarap = Şarap = *Vin*
Şekilsiz = Bişekil = *Amorphe*
Şişecik = Küçük şişe = *Fiole*
Şurup = Şurup = *Sirop*

T

Tabiğat = Tabiat = *Nature*
Tabiğî = Tabiî = *Naturel*
Tabiğî hal = Hali tabiî = *Etat naturel*
Tanecikli = Hübeybî = *Granuleux*
Tanen = Tanen = *Tanin*
Tartıl analiz = Tahlili veznî = *Analyse pondérale, analyse gravimétrique*

Tekmoleküllü = Vahidüzzerre = *Monomolécula ire*
Teldoku = Tel örgü = *Toile métallique*
Telgeç = Hadde = *Filière*
Telgen = Kabili incirar = *Ductile*
Telgenlik = Kabiliyeti incirariye = *Ductilité*
Tentür = Sıbg = *Teinture*
Termokimya = Kimyai harurî = *Thermochimie*
Tertim (Kimyasal-) = Muamelei kimyeviye = *Traitement chimique*
Tertmek = Muamele etmek = *Traiter*
Toput = Rüsup = *Dépôt*
Tozumsu = Toz şeklinde = *Pulvérulent*
Turba = Turb = *Tourbe*
Turnusol = Turnusol = *Tournesol*
Tuz = Milh = *Sel*
Tuzla = Memleha = *Marais salant*
Tuzveren = Halojen = *Halogène*
Tüplük = Hamili embube = *Porte-tube*
Tür (Kimyasal-) = Nev'i kimyevî = *Espèce chimique*
Türev = Müştak = *Dérivé*
Türyapılık = Polimeri = *Polymérie*
Tüter = Duhanî = *Fumant*

U

Uçkan = Tayyar = *Volatil*
Ufaklamak = Parçalamak = *Concasser*

U

Üçayak = Sehpa = *Trépied*
Üçey alkol = Sülâsî kûul = *Alcool tertiaire*
Üçlü bileşik = Mürekkebi sülâsî = *Composé ternaire*
Üfleç = Hamlaç = *Chalumeau*
Üre = Bevle = *Urée*
Üstübeç = Üstübeç = *Céruse*
Ütüv = Etüv = *Etuve*

V

Voltölçer = Voltametre = *Voltamètre*

Y

Yadışım = İntiza = *Dissociation*
Yadmadde = Mevadı ecnebiye = *Impureté*
Yağ asitler = Hamızatı şahmiye = *Gras (acides)*
Yağ, sıvıkyağ = Zeyt = *Huile*
Yağımsı = Dühenî = *Onctueux*
Yağlı mağden kömürü = Yağlı maden kömürü = *Houille grasse*
Yağ serisi veya açık zincir serisi = Şahmî sınıf veya gayri devrî sınıf = *Série grasse*
Yağsız maden kömürü = Yağsız maden kömürü = *Houille maigre*
Yakacak = Mahrukat = *Combustible*
Yakıcı = Muhrik = *Caustique*
Yalancı mermer = Yalancı mermer = *Stuc*
Yanıtım = Teamül, aksülâmel = *Réaction*
Yanıtkan = Teamül yapan = *Réactif*
Yanıtmak = Aksülâmel yapmak = *Réagir*
Yanıtmaya = Müzadı tahammur = *Antifer-ment*
Yapılış = Bünye = *Structure*
Yarıgeçirgen = Nim kabili nüfuz = *Semi-perméable*
Yarıhidrat = Hemihidrat = *Hemihydrate*

Yarınomal = Yarı normal = *Demi-normal*
Yavaş yanma = İhtirakı batî = *Combustion lente*
Yayışık = Memdut = *Dilaté*
Yoğun = Kesif = *Dense*
Yoğuşmak = Tekâsüf etmek = *Se condenser*
Yoğuşum = Tekâsüf = *Condensation*
Yufkaç = Misfah = *Laminoir*

Z

Zar = Gışa = *Membrane*
Zincifre = Zincifre = *Cinabre*

KİMYA TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Acinî = *Pâteux* = **Hamurumsu**
Ademi tenazur = *Asymétrie* = **Simetrisizlik**
Adsorpsiyon = *Adsorption* = **Sorumsay**
Akım = *Stérile* = **Kısır**
Aksülâmel = *Réaction* = **Yanıtım**
Aksülâmel yapmak = *Réagir* = **Yanıtmak**
Alâka = *Affinité* = **İlgi**
Alâstikî = *Elastique* = **Sünek**
Alotropi = *Allotropie* = **Alotropi**
Alotropik = *Allotropique* = **Alotropik**
Amfoter = *Amphotère* = **Amfoter**
Anot = *Anode* = **Anot**
Aşındırmak = *Corroder* = **Aşındırmak**
Atıl = *Inerte* = **Eylemsiz**
Ayar etmek = *Titrer* = **Ayarlamak**

B

Balon joje = *Ballon jaugé* = **Ölçülü balon**
Bek = *Bec de gaz, brûleur* = **Gaz ibiği**
Bevle = *Urée* = **Üre**
Beyazlatma = *Blanchissage* = **Ağartma**
Bilkimya = *Chimiquement* = **Kimyaca**
Billûr = *Cristal* = **Billûr**
Billûrî = *Cristallin* = **Billûr**
Billûrî (Mâi-) = *Eau de cristallisation* = **Billûrlaşma suyu**
Billûrî (Şibhi-) = *Cristalloïde* = **Billûrsu**
Bişekil = *Amorphe* = **Şekilsiz**
Bünye = *Structure* = **Yapılış**

C

Cezir = *1 — Radical, 2 — Racine* = **1 — Kökey, 2 — Kök**
Cezrî = *Radical* = **Köksel**
Cihaz = *Appareil* = **Aygıt**
Cilâi madenî = *Eclat métallique* = **Mağdeniğ parıltı**
Cilai zücacî = *Eclat vitreux* = **Camsı parıltı**
Cisim = *Corps* = **Cisim**
Cümlei devriye = *Système périodique* = **Devirli sistem**
Cüruf = *Scorie* = **Artık**
Cüzü ferdî = *Atomique* = **Atomal**
Cüzü fert = *Atome* = **Atom**

D

Debagat maddeleri = *Matières tannantes* = **Sepi maddeleri**
Devrî = *1 — Cyclique, 2 — Périodique* = **1 — Çevrel, 2 — Devirli**
Diffüzör = *Diffuseur* = **Dağıtmaç**
Diyaliz = *Dialyse* = **Diyaliz**
Diyalizör = *Dialyseur* = **Diyalizliyen**
Dökme demiri = *Fonte* = **Dökme demir, dökey**
Duhanî = *Fumant* = **Tüter**

Düh

Düheni = *Onctueux* = **Yağımsı**

Düstur = *Formule* = **Formül**

Ham

E

Ekkâl = *Corrosif* = **Aşındıran**

Elektronegatif = *Electronégatif* = **Elektronegatif**

Elektropozitif = *Electropositif* = **Elektropozitif**

Emniyet borusu = *Tube de sûreté* = **Güven borusu**

Esas = *Base* = **Baz**

Esasî = *Basique* = **Bazal**

Esterleşme = *Esthérification* = **Esterleşme**

Etüv = *Etuve* = **Ütüv**

F

Faaliyet = *Activité* = **Etkinlik**

Faal = *Actif* = **Etkin**

Fahmı hayvanî = *Noir animal* = **Hayvan kömürü**

Fahmı nebatî = *Charbon végétal* = **Bitkil kömür**

Faz = *Phase* = **Safha**

Fekül = *Fécule* = **Fekül**

Fenus = *Cloche* = **Fanos**

Fiil, tesir = *Action* = **Etkim**

Filizi madenî = *Minerai* = **Ham mağden**

Fizik = *Physique* = **Fizik**

Fizikî = *Physique* = **Fiziksel**

Fotoliz = *Photolyse* = **Fotoliz**

G

Galeyan = *Ebullition* = **Kaynama**

Galvanoplasti = *Galvanoplastie* = **Galvanoplasti**

Gang = *Gangue* = **Gang**

Gayri devrî sınıf veya şahmî sınıf = *Série grasse* = **Açık zincir serisi veya yağ serisi**

Gayri kabili irca = *Irréductible* = **Erginmez**

Gayri kabili iştial = *Ininflammable* = **Alevlenmez**

Gaz hali = *Etat gazeux* = **Gaz hali**

Gazı hava = *Gaz à l'air* = **Havalı gaz**

Gazometre = *Gazomètre* = **Gazölçer**

Gışa = *Membrane* = **Zar**

Glikozit = *Glucoside* = **Glikozit**

Glikojen = *Glycogène* = **Glikojen**

Gliserin = *Glycérine* = **Gliserin**

Glüten = *Gluten* = **Glüten**

Grizu = *Grisou* = **Grizu**

H

Hadde = *Filière* = **Telgeç**

Hâdise = *Phénomène* = **Olay**

Hafiyülharare = *Endothermique* = **Isığalan**

Hal = *Etat* = **Hal**

Halâ = *Le vide* = **Boşluk**

Hali = *Vide* = **Boş**

Halîta = *Alliage* = **Alaşım**

Hali tabiî = *Etat naturel* = **Tabiğî hal**

Hali tevellüdî = *Etat naissant* = **Doğum hali**

Halojen = *Halogène* = **Tuzveren**

Hamîre = *Ferment* = **Maya**

Hamili embube = *Porte-tube* = **Tüplük**

Hamız (Mıkyası-) = *Acidimètre* = **Asidölçer**

Hamızatı şahmiye = *Gras (acides)* = **Yağ asitler**
Hamlaç = *Chalumeau* = **Üfleç**
Hammamı mari = *Bain-marie* = **Mari banyosu**
Harare (Naşirül-) = *Exothermique* = **Isısalan**
Harurî = *Calorifique* = **Isıveren**
Hassa = *Propriété* = **Özelik**
Hava = *Air* = **Hava**
Hava gazı = *Gaz d'éclairage* = **Havagazı**
Havzı mâ = *Cuve à eau* = **Su havuzu**
Hemihidrat = *Hemihydrate* = **Yarıhidrat**
Hicap = *Diaphragme* = **Diyafram**
Hidrasit = *Hydracide* = **Hidrasit**
Hidroksit = *Hydroxyde* = **Hidroksit**
Hidroliz = *Hydrolyse* = **Hidroliz**
Hidrozol = *Hydrosol* = **Hidrozol**
Hulâsa = *Extrait* = **Hulâsa**
Huni = *Entonnoir* = **Huni**
Huruşbin = *Ebullioscope* = **Kaynamyoklar**
Huşunet = *Dureté* = **Sertlik**
Hübeybî = *Granuleux* = **Tanecikli**
Hülûl = *Osmose* = **Geçişey**

I

Itrî = *Aromatique* = **Kokul, kokulu**

İ

İhtilat etmek = *Se mélanger* = **Karışmak**
İhtirakı batî = *Combustion lente* = **Yavaş yanma**
İkame = *Substitution* = **Örnetim**
İmtisas = *Absorption* = **Soray**
İmtizaç etmek = *Se combiner* = **Kaynaşmak**
İncimat = *Se congeler* = **Donmak**
İncirar (Kabili-) = *Ductile* = **Telgen**
İncirariye (Kabiliyeti-) = *Ductilité* = **Telgenlik**
İnfilâk = *Explosion* = **Bösme**
İnhilâl = *1 — Dissolution, 2 — Dispersité* = **1 — Erime, 2 — Dağılım**
İnhilâl etmek = *Se dissoudre* = **Erimek**
İnhilâl kabiliyeti = *Solubilité* = **Erirlik**
İntisar = *Diffusion* = **Dağmma**
İntiza = *Dissociation* = **Yadışım**
İnzımam, zam = *Addition, ajoutation* = **Katım**
İodu nişa = *Iodure d'amidon* = **İyotlu nişasta**
İrca = *Réduction* = **Ergi**
İrca (Kabili-) = *Réductible* = **Erginir**
İs = *Noir de fumée* = **İs**
İstihzar = *Préparation* = **Anıtım**
İstihzar etmek = *Préparer* = **Anıtmak**
İştial = *Inflammation* = **Alevlenme**
İştirak, teşrik = *Association* = **Ortaşım**
İştirak etmek = *S'associer* = **Ortaşmak**
İttihad = *Union* = **Birleşim**
İttihat etmek = *S'unir* = **Birleşmek**
İyon = *Ion* = **İyon**
İyonizasyon = *Ionisation* = **İyonlam**
İyonize = *Ionisé* = **İyonlanmış**
İzabe = *Fonte* = **Ergitim**
İzabe etmek = *Fondre* = **Ergitmek**

K

Kâfur = *Camphre* = **Kâfur**
Kalevî = *Alcali* = **Alkal**
Kalevî (Mıkyası-) = *Alcalimètre* = **Alkalölçer**
Kalevî (Şibhi-) = *Alcaloïde* = **Alkalsi**
Kalorizatör = *Calorisateur* = **Isıtmaç**
Kal potası = *Coupelle* = **Kal potası**
Kal usulü = *Coupellation* = **Kal**

Kapsül = *Capsule* = **Kapsül**
Karni = *Cornu* = **Karnay**
Katalitik = *Catalytique* = **Katalitik**
Kataliz = *Catalyse* = **Kataliz**
Katalizör = *Catalyseur* = **Katalisliyen**
Katod = *Cathode* = **Katot**
Kâvi = *Cautérisant* = **Dağlıyan**
Kesif = *1 — Concentré, 2 — Dense* = **1 — Derişik, 2 — Yoğun**
Kesîrül eşkâl = *Polymorphe* = **Bolşekilli**
Kıymeti ittihadiye = *Valence* = **Değerge**
Kils (Lebeni-) = *Lait de chaux* = **Kireç südü**
Kils (Mâi-) = *Eau de chaux* = **Kireç suyu**
Kimya = *Chimie* = **Kimya**
Kimyager = *Chimiste* = **Kimyacı**
Kimyai harurî = *Thermochimie* = **Termokimya**
Kimyayı fizikî = *Chimie physique* = **Fiziksel kimya**
Kimyevî = *Chimique* = **Kimyasal**
Koloit = *Colloïde* = **Koloyit**
Kolorimetri = *Colorimétrie* = **Rengölçüm**
Kriyoskopi = *Cryoscopie* = **Kriyoskopi**
Kûul = *Alcool* = **Alkol**
Küçük şişe = *Fiole* = **Şişecik**
Kütle = *Masse* = **Kütle**

L

Lâboratuar = *Laboratoire* = **Lâboratuvar**
Lâka = *Laque* = **Lâka**
Levn (Mıkyası-) = *Colorimètre* = **Rengölçer**
Levn (Müzilül-) = *Décolorant* = **Renkgideren**
Levüloz = *Lévulose* = **Levüloz**
Linyit = *Lignite* = **Linyit**

M

Maadin (Mebhası tavsifi-) = *Métallographie* = **Metallografya**
Madde = *Substance, matière* = **Madde**
Maddei iptidaiye = *Matière première* = **Ham madde**
Maddei mülevvine = *Matière colorante* = **Boyar madde**
Maden = *Métal* = **Metal, mağden**
Maden (Asil-) = *Métal noble* = **Asal mağden**
Maden (Şibhi-) = *Métalloïde* = **Metalsi**
Madenî = *Métallique* = **Mağdeniğ**
Madenî yağ = *Huile minérale* = **Mağdeniğ yağ**
Maden kömürü = *Houille* = **Mağden kömürü**
Madensuyu = *Eau minérale* = **Mağdensuyu**
Maden yatağı = *Gîte métallifère* = **Mağden yatağı**
Mahlût = *Mélange* = **Karışım**
Mahreç borusu = *Tube de dégagement* = **Çıkış borusu**
Mahrukat = *Combustible* = **Yakacak**
Mâ (Mıkyası-) = *Hydrotimètre* = **Hidrotimetre**
Mai zerrin = *Eau régale* = **Altın su**
Malgama = *Amalgame* = **Malgama**
Malt = *Malt* = **Malt**
Mayi = *Liquide* = **Sıvık**
Mazgut = *Comprimé* = **Sıkıt**
Memdut = *1 — Dilué, 2 — Etendu* = **1 — Yayışık, 2 — Sulandırılmış**
Memleha = *Marais salant* = **Tuzla**
Mesned = *Support* = **Destek**
Meşbu = *Saturé* = **Doymuş**
Meşbu (Gayri-) = *Non saturé* = **Doymamış**
Meşrubatı kûuliye = *Boissons alcooliques* = **Alkollu içkiler**
Mevadı ecnebiye = *Impureté* = **Yadmadde**
Mıkdarı muayyen = *Dose* = **Düze**
Mıkyası klor = *Chlorimètre* = **Klorölçer**
Mihber = *Eprouvette à pied* = **Ayaklı deneykap**

Mihber (Dereceli) = *Eprouvette graduée* = **Dereceli deneykap**
Milh = *Sel* = **Tuz**
Milvak = *Spatule* = **Malacık**
Mineraloji = *Minéralogie* = **Mineraloji, mağdenbilik**
Misfah = *Laminoir* = **Yufkaç**
Miyar = *Réactif* = **Ayıraç**
Mor pensi = *Pince de Mohr* = **Mor kıskacı**
Muaddid = *Compteur* = **Sayaç**
Muadili kimyevî = *Equivalent chimique* = **Kimyasal denk**
Muakkam = *Stérilisé* = **Kısırlatma**
Muamele etmek = *Traiter* = **Tertmek**
Muamelei kimyeviye = *Traitement chimique* = **Kimyasal terim**
Müberrid = *Réfrigérant* = **Soğutkan**
Mudil = *Complexe* = **Karmaşık**
Mufel ocağı = *Four à moufle* = **Mufla**
Muhammız = *Oxydant* = **Oksitliyen**
Muharrik = *Agitateur* = **Karmaç**
Muhrik = *Caustique* = **Yakıcı**
Mukattar (Mai-) = *Eau distillée* = **Damıtık su**
Mukayesei rutubet = *Hygrométrie, hygroscopie* = **Nemölçey**
Mukayesei rutubete müteallik = *Hygrométrique, hygroscopique* = **Nemölçel**
Mutedil = *Neutre* = **Nodur**
Mutlak = *Absolu* = **Mutlak**
Muvazene = *Equilibre* = **Denge**
Mübeddil = *Convertiseur* = **Değiştirgeç**
Müessir = *1 — Agent, 2 — Actif* = **1 — Etken, 2 — Etkin**
Münfail = *Passif* = **Dingin**
Münfailiyet = *Passivité* = **Dinginlik**
Münfelik = *Explosif* = **Dösken**
Münhal = *1 — Soluble, 2 — Dissout* = **1 — Erir, 2 — Erimiş**
Münhal (Gayri-) = *İnsoluble* = **Erimez**
Münkalip = *Inverti* = **Evirtik**
Mürci = *Réducteur* = **Ergiren**
Mürekkebi rubaî = *Composé quaternaire* = **Dörtlü bileşik**
Mürekkebi sülasî = *Composé ternaire* = **Üçlü bileşik**
Mürekkebi sunaî = *Composé binaire* = **İkili bileşik**
Mürekkep = *Composé* = **Bileşik**
Müsaviyüşşekil = *Isomorphe* = **Eşşekil biçim**
Müstahzar = *Préparation (objet)* = **Anıtay**
Müşabehet = *Homologie* = **Homologi**
Müş'ir = *Indicateur* = **Gösterge**
Müştak = *Dérivé* = **Türev**
Müteayyiş bilâ hava = *Anaérobie* = **Havakaç**
Müteayyiş bilhava = *Aérobie* = **Havacıl**
Müteazzıv = *Organisé* = **Organlaşmış**
Mütebellir = *Cristallisé* = **Billûrlaşmış**
Mütecanis = *Homogène* = **Homogen**
Mütecanis (Gayri-) = *Hétérogène* = **Heterogen**
Müteharrik = *Mobile* = **Devingen**
Mütehassir = *Caillebotté* = **Pıhtılaşmış**
Mütenazır = *Symétrique* = **Simetrik**
Mütenazır (Gayri-) = *Asymétrique* = **Simetrisiz**
Mütesaviyütterkip = *Isomère* = **Eşyapı**
Mütezehhir = *Efflorescent* = **Çiçeksek**
Müyû (Kabili-) = *Déliquescent* = **Nemsenir**
Müzap = *Fondu* = **Ergimiş**
Müzadı klor = *Antichlor* = **Antiklor**
Müzadı taaffun = *Antiseptique* = **Antiseptik**
Müzap çelik = *Acier fondu* = **Dökme çelik**

N

Narı beyza = *Blanc incandescent* = **Akkor**
Neft = *Naphte* = **Neft**
Nev'i kimyevî = *Espèce chimique* = **Kimyasal tür**
Nisbeti muayyene = *Proportion définie* = **Sınırlanmış orantı**
Nişasta = *Amidon* = **Nişasta**
Nitrifikasyon = *Nitrification* = **Nitratlama**
Nüfuz kabiliyeti = *Perméabilité* = **Gecirgenlik**
Nüfuz (Nim kabili-) = *Semiperméable* = **Yarıgeçirgen**
Nüve = *Noyau* = **Evin**

O

Oksilit = *Oxylithe* = **Oksilit**
Onda bir normal = *Décinormal* = **Onda bir nomal**
Otoklav = *Autoclave* = **Otoklav**
Ozon = *Ozone* = **Ozon**

P

Parçalamak = *Concasser* = **Ufaklamak**
Patlama = *Détonation* = **Patlama**
Pens = *Pince* = **Kıskaç**
Pipet = *Pipette* = **Pipet**
Pirit = *Pyrite* = **Pirit, ottos**
Piset = *Pissette* = **Fışkırdak**
Polimeri = *Polymérie* = **Türyapılık**
Pota = *Creuset* = **Pota**
Primer kûul = *Alcool primaire* = **Birey alkol**

R

Radyo aktivite = *Radio-activité* = **Radyo etkinlik**
Rayiha = *Bouquet* = **Özkoku**
Ruh = *Essence* = **Esans**
Rutubet (Mıkyası-) = *1 — Hygroscope, 2 — Hygromètre* = **1 — Nemölçer, 2 — Nemyoklar**
Rümuz = *Symbole* = **Sembol**
Rüsup = *1 — Précipité, 2 — Dépôt* = **1 — Çökelek, 2 — Toput**

S

Saf = *Pur* = **Arı**
Saffeti hava (Mıkyası-) = *Eudimètre* = **Arıkölçer**
Sakaroz = *Saccharose* = **Sakaroz**
Sehpa = *Trépied* = **Üçayak**
Selüloz = *Cellulose* = **Selüloz**
Sıbg = *Teinture* = **Tentür**
Sınıf = *Série* = **Seri**
Sincabî font = *Fonte grise* = **Kır dökme demir, kır dökey**
Sülâsî kûul = *Alcool tertiaire* = **Üçey alkol**
Sünaî kûul = *Alcool secondaire* = **İkey alkol**
Süzmek = *Filtrer* = **Süzmek**
Süzüntü = *Filtrat* = **Süzüntü**

Ş

Şahm = *Graisse* = **İçyağı, katıyağ**
Şahmî sınıf, gayri devrî sınıf = *Série grasse* = **Yağ serisi, açık zincir serisi**
Şarap = *Vin* = **Şarap**
Şibhikoloidî = *Colloïdal* = **Koloyid**
Şurup = *Sirop* = **Şurup**

T

Teamül, aksülâmel = *Réaction* = **Yanıtım**
Tabahhur = *Vaporisation* = **Buharlaşma**
Tabahhur etmek = *Se vaporiser* = **Buharlaşmak**

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ İSTANBUL

Tabiat = *Nature* = **Tabiğat**
Tabiî = *Naturel* = **Tabiğî**
Tadil etmek = *Neutraliser* = **Nodurlamak**
Tagyir edici = *Dénaturant* = **Denşiren**
Tagyir etmek = *Dénaturer* = **Denşirmek**
Tahallül etmek = *Se décomposer* = **Ayrışmak**
Tahallül ettirmek = *Décomposer* = **Ayrıştırmak**
Tahallül (Kabili-) = *Décomposable* = **Ayrışabilir**
Tahammur = *Fermentation* = **Mayalanma**
Tahammur kabiliyeti = *Fermentescibilité* = **Ayrışabilirlik**
Tahammur (Muzadı-) = *Antiferment* = **Yanıtmaya**
Tahammuz = *Oxydation* = **Oksitlenme**
Tahammuz (Kabili-) = *Oxydable* = **Oksitlenir**
Tahammuz etmek = *S'oxyder* = **Oksitlenmek**
Tahlil = *Analyse* = **Analiz**
Tahlil etmek = *Analyser* = **Analizlemek**
Tahlili aslî = *Analyse immédiate* = **Asal analiz**
Tahlili elektrikî = *Electrolyse* = **Elektroliz**
Tahlili hacmî = *Analyse volumétrique* = **Hacımsal analiz**
Tahlili kemmî = *Analyse quantitative* = **Nicel analiz**
Tahlili keyfî = *Analyse qualitative* = **Nitel analiz**
Tahlili unsurî = *Analyse élémentaire* = **Elemansel analiz**
Tahlili veznî = *Analyse pondérale (gravimétrique)* = **Tartıl analiz**
Tahmiz etmek = *Oxyder* = **Oksitlemek**
Takim = *Stérilisation* = **Kısırlam**
Takim etmek = *Stériliser* = **Kısırlatmak**
Takiip = *Inversion* = **Evirtim**
Taklip etmek = *Invertir* = **Evirtmek**
Taktir balonu = *Ballon à distillation* = **Damıtma balonu**
Taktiri tedricî = *Distillation fractionnée* = **Ayrımsal damıtma**
Taktiri yâbis = *Distillation sèche* = **Kuru damıtma**
Talî mahsul = *Poduit secondaire* = **Ayrıntı ürün**
Tanen = *Tanin* = **Tanen**
Tasabbun = *Saponification* = **Sabunlaşma**
Tasallûp = *Solidification* = **Katığlaşma**
Tasfiye etmek = *Purifier* = **Arıtmak**
Tatarruk (Kabili-) = *Malléable* = **Dövülgen**
Tatarruk kabiliyeti = *Malléabilité* = **Dövülgenlik**
Tayini mikdar = *Dosage* = **Düzem**
Tayini mikdar eylemek = *Doser* = **Düzemek**
Tayyar = *Volatil* = **Uçkan**
Tazyiki hulûlî = *Pression osmotique* = **Geçisel basınç**
Teamül = *Réaction* = **Yanıtım**
Teamül yapan = *Réactif* = **Yanıtkan**
Tebellür etmek = *Se cristalliser* = **Billûrlaşmak**
Teberrüd etmek = *Se réfroidir* = **Soğumak**
Teblir etmek = *Cristalliser* = **Billûrlaştırmak**
Teblir kapsülü = *Cristallisoir* = **Billûrlaç**
Tebridetmek = *Réfroidir* = **Soğutmak**
Tecfif (Aleti-) = *Dessicateur* = **Kurutaç**
Tecrübe = *Expérience* = **Deney**
Tecrübe borusu = *Tube à essai* = **Deneytüp**
Tefessüh = *Putréfaction* = **Pıtrama**
Tefettür etmek = *S'effriter* = **Kırıntılaşmak**
Tefhim = *Carbonatation* = **Karbonatlama**
Tefrik hunisi = *Entonnoir à séparation* = **Ayırma hunisi**
Tekâsüf = *Condensation* = **Yoğuşum**
Tekâsüf etmek = *Se condenser* = **Yoğuşmak**
Telkis = *Calcination* = **Külsenim**
Tel örgü = *Toile métallique* = **Teldoku**
Temas = *Contact* = **Değme**
Temerküz = *Concentration* = **Derişim**
Temerküzü zerrevî = *Concentration moléculaire* = **Molekül derişimi**
Temeyyü = *Liquéfaction* = **Sıvım**
Temyi etmek = *Liquefier* = **Sıvıtmak**
Tenazur = *Symétrie* = **Simetri**
Tenazur (Ademi-) = *Asymétrie* = **Simetrisizlik**
Tenkâr = *Borax* = **Boraks**
Tephir etmek = *Vaporiser* = **Buharlamak**
Terekküp = *Composition* = **Bileşim**
Terekküp etmek = *Se composer* = **Bileşmek**
Teressüp etmek = *Se précipiter* = **Çökelmek**

Terkip = *1 — Synthèse, 2 — Composition* = **1 — Sentez, 2 — Bileşim**
Terkip etmek = *Composer* = **Bileştirmek**
Tersip etmek = *Précipiter* = **Çökeltmek**
Tesaut = *Sublimation* = **Ağım**
Tesaut etmek = *Se sublimer* = **Ağmak**
Tesit etmek = *Sublimer* = **Ağıtmak**
Tesavii şekil = *Isomorphie* = **Eşbiçimlik**
Tesavii terkibe müteallik = *Isomérique* = **Eşyapıl**
Tesavii terkip = *Isomérie* = **Eşyapılık**
Tesir = *Influence* = **İşley**
Tesir etmek = *1 — Attaquer, 2 — Agir* = **1 — Saldırmak, 2 — Etkimek**
Tesir, fiil = *Action* = **Etkim**
Teşehhüp = *Incandescence* = **Akkorluk**
Teşrik, iştirak = *Association* = **Ortaşım**
Teşrik etmek = *Associer* = **Ortaştırmak**
Tevzin etmek = *Equilibrer* = **Dengelemek**
Tezehhür = *Efflorescence* = **Çiçeksey**
Toz şeklinde = *Pulvérulent* = **Tozumsu**
Turb = *Tourbe* = **Turba**
Turnusol = *Tournesol* = **Turnusol**

U

Unsur = *Elément* = **Eleman**
Unsurî = *Elémentaire* = **Elemansel**
Uzvî = *Organique* = **Organik**

Ü

Üstübeç = *Céruse* = **Üstübeç**

V

Vahidi kıyasîi narî = *Calorie* = **Kalori**
Vahidüzzerre = *Monomoléculaire* = **Tekmoleküllü**
Vahiz koku = *Odeur piquante* = **Batar koku**
Vazifei kimyeviye = *Fonction chimique* = **Kimyasal görev**
Vezin = *Poids* = **Ağırlık**
Voltametre = *Voltamètre* = **Voltölçer**

Y

Yağlı maden kömürü = *Houille grasse* = Yağlı mağden kömürü
Yağsız maden kömürü = *Houille maigre* = **Yağsız mağden kömürü**
Yalancı mermer = *Stuc* = **Yalancı mermer**

Z

Zagtetmek = *Comprimer* = **Sıkıtmak**
Zam, inzımam = *Addition* = **Katım**
Zamkı arabî = *Gomme arabique* = **Arap zamkı**
Zerre = *Molécule* = **Molekül**
Zerrevî = *Moléculaire* = **Molekülsel**
Zeveban = *Fusion* = **Ergiyim**
Zeveban etmek = *Se fondre* = **Ergimek**
Zeyt = *Huile* = **Sıvıkyağ, yağ**
Zeyti gayri müceffif = *Huile non-siccative* = **Kuruşmıyan yağ**
Zeyti müceffif = *Huile siccative* = **Kuruşan yağ**
Zincifre = *Cinabre* = **Zincifre**
Züşşekleyn = *Dimorphe* = **İkişekilli**

KİMYA TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKÇE

A

Absolu = Mutlak = **Mutlak**
Absorption = İmtisas = **Soray**
Acidimètre = Mikyası hamız = **Asidölçer**
Acier fondu = Müzap çelik = **Dökme çelik**
Actif = Faal, müessir = **Etkin**
Action = Tesir, fiil = **Etkim**
Activité = Faaliyet = **Etkinlik**
Addition, ajoutation = Zam, inzimam = **Katım**
Adsorption = Adsorption = **Sorumsay**
Aérobie = Müteayyiş bilhava = **Havacıl**
Affinité = Alâka = **İlgi**
Agent = Müessir = **Etken**
Agir = Tesir etmek = **Etkimek**
Agitateur = Muharrik = **Karmaç**
Air = Hava = **Hava**
Ajoutation, addition = Zam, inzimam = **Katım**
Alcali = Kalevî = **Alkal**
Alcalimètre = Mikyası kalevî = **Alkalölçer**
Alcalin = Kalevî = **Alkalik**
Alcaloïde = Şibhi kalevî = **Alkalsi**
Alcool = Kûul = **Alkol**
Alcool primaire = Primer kûul = **Birey alkol**
Alcool secondaire = Sünaî kûul = **İkey alkol**
Alcool tertiaire = Sülâsî kûul = **Üçey alkol**
Alliage = Halita = **Alaşım**
Allotropie = Alotropi = **Alotropi**
Allotropique = Alotropik = **Alotropik**
Amalgame = Malgama = **Malgama**
Amidon = Nişasta = **Nişasta**
Amorphe = Bişekil = **Şekilsiz**
Amphotère = Amfoter = **Amfoter**
Anaérobie = Müteayyiş bilâ hava = **Havakaç**
Analyse = Tahlil = **Analiz**
Analyse élémentaire = Tahlili unsurî = **Elemansel analiz**
Analyse gravimétrique, analyse pondérale = Tahlili veznî = **Tartıl analiz**
Analyse immédiate = Tahlili aslî = **Asal analiz**
Analyse qualitative = Tahlili keyfî = **Nitel analiz**
Analyse quantitative = Tahlili kemmî = **Nicel analiz**
Analyser = Tahlil etmek = **Analizlemek**
Analyse volumétrique = Tahlili hacmî = **Hacımsal analiz**
Anode = Anot = **Anot**
Antichlor = Müzadı klor = **Antiklor**
Antiferment = Müzadı tahammur = **Yanıtmaya**
Antiseptique = Müzadı taaffun = **Antiseptik**
Appareil = Cihaz = **Aykıt**
Aromatique = Itrî = **Kokul, kokulu**
Association = İştirak, teşrik = **Ortaşım**
Associer = Teşrik etmek = **Ortaştırmak**
Associer (s') = İştirak etmek = **Ortaşmak**
Asymétrie = Ademi tenazur = **Simetrisizlik**
Asymétrique = Gayrı mütenazır = **Simetrisiz**
Atome = Cüzü fert = **Atom**
Atomique = Cüzü ferdî = **Atomal**
Attaquer = Tesir etmek = **Saldırmak**
Autoclave = Otoklav = **Otoklav**

B

Baine-marie = Hammamı mari = **Mari banyosu**
Ballon à distillation = Taktir balonu = **Damıtma balonu**

Ballon jaugé = Balon joje = **Ölçülü balon**
Base = Esas = **Baz**
Basique = Esasî = **Bazal**
Bec de gaz, brûleur = Bek = **Gaz ibiği**
Blanc incandescent = Narı beyza = **Akkor**
Blanchissage = Beyazlatma = **Ağartma**
Boissons alcooliques = **Meşrubatı kûuliye** = **Alkollu içkiler**
Borax = Tenkâr = **Boraks**
Bouquet = Rayiha = **Özkoku**
Brûleur, bec de gaz = Bek = **Gaz ibiği**

C

Caillebotté = Mütehassir = **Pıhtılaşmış**
Calcination = Teklis = **Külsenim**
Calorie = Vahidi kıyasîi narî = **Kalori**
Calorifique = Harurî = **Isıveren**
Calorisateur = Kalorizatör = **Isıtmaç**
Camphre = Kâfur = **Kâfur**
Capsule = Kapsül = **Kapsül**
Carbonatation = Tefhim = **Karbonatlama**
Catalyse = Kataliz = **Kataliz**
Catalyseur = Katalizör = **Katalisliyen**
Catalytique = Katalitik = **Katalitik**
Cathode = Katod = **Katot**
Caustique = Muhrik = **Yakıcı**
Cautérisant = Kâvi = **Dağlıyan**
Cellulose = Selüloz = **Selüloz**
Céreuse = Üstübeç = **Üstübeç**
Chalumeau = Hamlaç = **Üfleç**
Charbon végétal = Fahmı nebatî = **Bitkil kömür**
Chimie = Kimya = **Kimya**
Chimie physique = Kimyayı fizikî = **Fiziksel kimya**
Chimique = Kimyevî = **Kimyasal**
Chimiquement = Bilkimya = **Kimyaca**
Chimiste = Kimyager = **Kimyacı**
Chlorimètre = Mikyası klor = **Klorölçer**
Cinabre = Zincifre = **Zincifre**
Cloche = Fenus = **Fanus**
Colloïdal = Şibhikoloidî = **Koloyidal**
Colloïde = Koloit = **Koloyit**
Colorimètre = Mikyasüllevn = **Rengölçer**
Colorimétrie = Kolorimetri = **Rengölçüm**
Combiner (se) = İmtizaç etmek = **Kaynaşmak**
Combustible = Mahrukat = **Yakacak**
Combution lente = İhtirakı batî = **Yavaş yanma**
Complexe = Mudil = **Karmaşık**
Composé = Mürekkep = **Bileşik**
Composé binaire = Mürekkebi sünaî = **İkili bileşik**
Composé quaternaire = Mürekkebi rubaî = **Dörtlü bileşik**
Composé ternaire = Mürekkebi sülasî = **Üçlü bileşik**
Composer = Terkip etmek = **Bileştirmek**
Composer (se) = Terekküp etmek = **Bileşmek**
Composition = Terekküp = **Bileşim**
Comprimé = Mazgut = **Sıkıt**
Comprimer = Zagtetmek = **Sıkıtmak**
Compteur = Muaddid = **Sayaç**
Concasser = Parçalamak = **Ufaklamak**
Concentration = Temerküz = **Derişim**
Concentration molécualire = Temerküzü zerrevî = **Molekül derişimi**
Concentré = Kesif = **Derişik**
Condensation = Tekâsüf = **Yoğuşum**
Condenser (se) = Tekâsüf etmek = **Yoğuşmak**
Congeler (se) = İncimat etmek = **Donmak**
Contact = Temas = **Değme**
Convertisseur = Mübeddil = **Değiştirgeç**
Cornu = Karni = **Karnay**
Corps = Cisim = **Cisim**
Corroder = Aşındırmak = **Aşındırmak**
Corrosif = Ekkâl = **Aşındıran**
Coupellation = Kal usulü = **Kal**
Coupelle = Kal potası = **Kal potası**
Creuset = Pota = **Pota**
Cristal = Billûr = **Billûr**
Cristallin = Billûrî = **Billûr**
Cristallisé = Mütebellir = **Billûrlaşmış**
Cristalliser = Teblir etmek = **Billûrlaştırmak**

Cristalliser (se) = Tebellür etmek = **Billûrlaşmak**
Cristallisoir = Teblir kapsülü = **Billûrlaç**
Cristalloïde = Şibhi billûrî = **Billûrsu**
Cryoscopie = Kriyoskopi = **Kriyoskopi**
Cuve à eau = Havzı mâ = **Su havuzu**
Cyclique = Devrî = **Çevrel**

D

Décinormal = Onda bir normal = **Onda bir nomal**
Décolorant = Müzilüllevn = **Renkgideren**
Décomposable = Kabili tahallül = **Ayrışabilir**
Décomposer = Tahallül ettirmek = **Ayrıştırmak**
Décomposer (se) = Tahallül etmek = **Ayrışmak**
Degré de dispersité = Derecei inhilâl = **Dağılım derecesi**
Déliquescent = Kabili müyü = **Nemsenir**
Deminormal = Yarı normal = **Yarınomal**
Dénaturant = Tagyir edici = **Denşiren**
Dénaturer = Tagyir etmek = **Denşirmek**
Dense = Kesif = **Yoğun**
Dépôt = Rüsup = **Toput**
Dérivé = Müştak = **Türev**
Dessicateur = Aleti tecfif = **Kurutaç**
Détonation = Patlama = **Patlama**
Diffuseur = Diffüzör = **Dağıtmaç**
Diffusion = İntisar = **Dağınma**
Dialyse = Diyaliz = **Diyaliz**
Dialyseur = Dializör = **Diyalizliyen**
Diaphragme = Hicap = **Diyafram**
Dilué = Memdut = **Yayışık**
Dimorphe = Züşşekleyn = **İkişekilli**
Dissociation = İntiza = **Yadışım**
Dissolution = İnhilâl = **Erime**
Dissoudre (se) = İnhilâl etmek = **Erımek**
Dissout = Münhal = **Erimiş**
Distillation fractionnée = Taktiri tedricî = **Ayrımsal damıtma**
Distillation sèche = Taktiri yâbis = **Kuru damıtma**
Ductile = Kabili incirar = **Telgen**
Ductibilité = Kabiliyeti incirariye = **Telgenlik**
Dosage = Tayini mıktar = **Düzem**
Dose = Miktarı muayyen = **Düze**
Doser = Tayini miktar eylemek = **Düzemek**
Dureté = Huşunet = **Sertlik**

E

Eau de chaux = Mai kils = **Kireç suyu**
Eau de cristallisation = Mai billûrî = **Billûrlaşma suyu**
Eau distillée = Mai mukattar = **Damıtık su**
Eau minérale = Madensuyu = **Mağdensuyu**
Eau régale = Mai zerrin = **Altın su**
Ebullioscope = Huruşbin = **Kaynamyoklar**
Ebullition = Galeyan = **Kaynama**
Eclat métallique = Cilâi madenî = **Mağdeniğ parıltı**
Eclat vitreux = Cilai zücacî = **Camsı parıltı**
Efflorescence = Tezehhür = **Çiçeksey**
Efflorescent = Mütezehhir = **Çiçeksek**
Effriter (s') = Teferrüt etmek = **Kırıntılaşmak** =
Elastique = Alâstikî = **Sünek**
Electrolyse = Elektrikle tahlil = **Elektroliz**
Electronégatif = Elektronegatif = **Elektronegatif**
Electropositif = Elektropozitif = **Elektropozitif**
Elément = Unsur = **Eleman**
Elémentaire = Unsurî = **Elemansel**
Endothermique = Hafiyülharare = **Isığalan**
Entonnoir = Huni = **Huni**
Entonnoir à séparation = Tefrik hunisi = **Ayırma hunisi**
Eprouvette à pied = Mihber = **Ayaklı deneykap**

Eprouvete graduée = Dereceli mihber = **Dereceli deneykap**
Equilibre = Muvazene = **Denge**
Equilibrer = Tevzin etmek = **Dengelemek**
Equivalent chimique = Muadili kimyevî = **Kimyasal denk**
Espèce = Nevi = **Tür**
Essence = Ruh = **Esans**
Estbérification = Esterleşme = **Esterleşme**
Etat gazeux = Gaz hali = **Gaz hali**
Etat naissant = Hali tevellüdî = **Doğum hali**
Etat naturel = Hali tabiî = **Tabiğî hal**
Etendu = Memdud = **Sulandırılmış**
Etuve = Etüv = **Ütüv**
Eudiomètre = Mıkyası saffeti hava = **Arık ölçer**
Exothermique = Naşirül harare = **Isısalan**
Expérience = Tecrübe = **Deney**
Explosif = Münfelik = **Bösken**
Explosion = İnfilâk = **Bösme**
Extrait = Hulâsa = **Hulâsa**

F

Fécule = Fekül = **Fekül**
Ferment = Hamîre = **Maya**
Fermentation = Tahammur = **Mayalanma**
Fermentescibilité = Kabiliyeti tahammüriye = **Mayalanabilirlik**
Filière = Hadde = **Telgeç**
Filtrat = Süzüntü = **Süzüntü**
Filtrer = Süzmek = **Süzmek**
Fiole = Küçük şişe = **Şişecik**
Fonction chimique = Vazifei kimyeviye = **Kimyasal görev**
Fondre = İzabe etmek = **Ergitmek**
Fondre (se) = Zeveban etmek = **Ergimek**
Fondu = Müzap = **Ergimiş**
Fonte = **1** — İzabe, 2 — Dökme demiri = **1 — Ergitim, 2 — Dökme demir, dökey**
Fonte grise = Sincabî font = **Kır dökme demir (kır dökey)**
Formule = Düstur = **Formül**
Four à moufle = Mufel ocağı = **Mufla**
Fumant = Duhanî = **Tüter**
Fusion = Zeveban = **Ergiyim**

G

Galvanoplastie = Galvanoplasti = **Galvanoplasti**
Gangue = Gang = **Kank**
Gaz d'éclairage = Hava gazı = **Havagazı**
Gaz à l'air = Gazı hava = **Havalı gaz**
Gazomètre = Gazometre = **Gazölçer**
Gîte métallifère = Maden yatağı = **Mağden yatağı**
Glucoside = Glikozid = **Glikozit**
Gluten = Glüten = **Glüten**
Glycérine = Gliserin = **Gliserin**
Glycogène = Glikojen = **Glikojen**
Gomme arabique = Zamkı arabî = **Arap zamkı**
Graisse = Şahm = **İçyağı, katıyağ**
Granuleux = Hübeybî = **Tanecikli**
Gras (Acides-) = Hamızatı şahmiye = **Yağ asitler**
Grasse (Série-) = Gayri devrî sınıf veya şahmî sınıf = **Açık zincir serisi veya yağ serisi**
Grisou = Grizu = **Grizu**

H

Halogène = Halojen = **Tuzveren**
Hemihydrate = Hemihidrat = **Yarıhidrat**
Hétérogène = Gayri mütecanis = **Heterogen**
Homogène = Mütecanis = **Homogen**

Homologie = Müşabehet = **Homologi**
Houille = Maden kömürü = **Mağden kömürü**
Houille grasse = Yağlı maden kömürü = **Yağlı maden kömürü**
Houille maigre = Yağsız maden kömürü = **Yağsız mağden kömürü**
Huile = Zeyt = **Sıvıkyağ, yağ**
Huile minéale = Madenî yağ = **Mağdeniğ yağ**
Huile siccative = Zeyti müceffif = **Kuruşan yağ**
Huile non-siccative = Zeyti gayri müceffif = **Kuruşmayan yağ**
Hydracide = Hidrasit = **Hidrasit**
Hydrolyse = Hidroliz = **Hidroliz**
Hydrosol = Hidrozol = **Hidrozol**
Hydrotimètre = Mıkyası mâ = **Hidrotimetre**
Hydroxide = Hidroksit = **Hidroksit**
Hygromètre = Mikyası rutubet = **Nemölçer**
Hygrométrie, hygroscopie = Mukayesei rutubet = **Nemölçey**
Hygrométrique, hygroscopique = Mukayesei rutubete müteallik = **Nemölçel**
Hygroscope = Mikyası rutubet = **Nemyoklar**
Hygroscopie, hygrométrie = Mukayesei rutubet = **Nemölçey**
Hygroscopique, hygrométrique = Mukayesei rutubete müteallik = **Nemölçel**

I

Impureté = Mevaddı ecnebiye = **Yadmadde**
Incandescence = Teşehhüp = **Akkorluk**
Indicateur = Müş'ir = **Gösterge**
Inerte = Atıl = **Eylemsiz**
Inflammation = İştial = **Alevlenme**
Influence = Tesir = **İşley**
Ininflammable = Gayri kabili iştial = **Alevlenmez**
Insoluble = Gayri münhal = **Erimez**
Inversion = Taklip = **Evirtim**
Inverti = Münkalip = **Evirtik**
Invertir = Taklip etmek = **Evirtmek**
Iodure d'amidon = İodu nişa = **İyotlu nişasta**
Ion = İyon = **İyon**
Ionisation = İyonizasyon = **İyonlanı**
Ionisé = İyonize = **İyonlanmış**
Irréductible = Gayri kabili irca = **Erginmez**
Isomère = Mütesaviyütterkip = **Eşyapı**
Isomérie = Tesavii terkip = **Eşyapılık**
Isomérique = Tesavii terkibe müteallik = **Eşyapıl**
Isomorphe = Müsaviyüşşekil = **Eşbiçim**
Isomorphie = Tesavii şekil = **Eşbiçimlik**

L

Laboratoire = Lâboratuar = **Lâboratuvar**
Lait de chaux = Lebeni kils = **Kireç südü**
Laminoir = Misfah = **Yufkaç**
Laque = Lâka = **Lâka**
Lévulose = Levüloz = **Levüloz**
Lignite = Linyit = **Linyit**
Liquéfaction = Temeyyü = **Sıvım**
Liquéfier = Temyi etmek = **Sıvıtmak**
Liquide = Mayi = **Sıvık**

M

Malléable = Kabili tatarruk = **Dövülgen**
Malléabilité = Kabiliyeti tatarrukiye = **Dövülgenlik**
Malt = Malt = **Malt**
Marais salant = Memleha = **Tuzla**
Masse = Kütle = **Kütle**

Matière colorante = Maddei mülevvine = Boyar madde

Matière, substance = Madde = **Madde**

Matière première = Maddei iptidaiye = **Ham madde**

Mélange = Mahlût = **Karışım**

Mélanger (se) = İhtilât etmek = **Karışmak**

Membrane = Gışa = **Zar**

Métal = Maden = **Metal, mağden**

Métale noble = Asil maden = **Asal mağden**

Métallique = Madenî = **Madeniğ**

Métallographie = Mebhas tavsifi meadin = **Metalografya**

Métalloïde = Şibhi maden = **Metalsi**

Minerai = Filizi madenî = **Ham mağden**

Minéralogie = Mineraloji = **Mineraloji, mağdenbilik**

Mobile = Müteharrik = **Devingen**

Moléculaire = Zerrevî = **Molekülsel**

Molécule = Zerre = **Molekül**

Monomoléculaire = Vahidüzzerre = **Tekmoleküllü**

N

Naphte = Neft = **Neft**

Nature = Tabiat = **Tabiğat**

Naturel = Tabiî = **Tabiğî**

Neutre = Mutedil = **Nodur**

Neutraliser = Tadil etmek = **Nodurlamak**

Nitrification = Nitrifikasyon = **Nitratlaşma**

Noir animal = Fahmı hayvanî = **Hayvan kömürü**

Noir de fumée = İs = **İs**

Noyau = Nüve = **Evin**

O

Onctueux = Dühenî = **Yağımsı**

Odeur piquante = Vahiz koku = **Batar koku**

Organique = Uzvî = **Organik**

Organisé = Mütezzıv = **Organlaşmış**

Osmose = Hulûl = **Geçişey**

Ozone = Ozon = **Ozon**

Oxydable = Kabili tahammuz = **Oksitlenir**

Oxydant = Muhammız = **Oksitliyen**

Oxydation = Tahammuz = **Oksitlenme**

Oxyder = Tahmiz etmek = **Oksitlemek**

Oxyder (s') = Tahammuz etmek = **Oksitlenmek**

Oxylithe = Oksilit = **Oksilit**

P

Passif = Münfail = **Dingin**

Passivité = Münfailiyet = **Dinginlik**

Pâteux = Acinî = **Hamurumsu**

Perméabilité = Kabiliyeti nüfuziye = **Geçirgenlik**

Périodique = Devrî = **Devirli**

Phase = Faz = **Safha**

Phénomène = Hâdise = **Olay**

Photolyse = 1 — Fizik, 2 — Fizikî = 1 — **Fizik, 2 — Fiziksel**

Pince = Pens = **Kıskaç**

Pince de Mohr = Mor pensi = **Mor kıskacı**

Pipette = Pipet = **Pipet**

Pissette = Piset = **Fışkırdak**

Poids = Vezin = **Ağırlık**

Polymérie = Polimeri = **Türyapılık**

Polymorphe = Kesirül eşkâl = **Bolşekilli**

Porte-tube = Hamili embube = **Tüplük**

Précipité = Rüsup = **Çökelek**

Précipiter = Tersip etmek = **Çökeltmek**

Précipiter (se) = Teressüp etmek = **Çökelmek**

Préparation = 1 — İstihzar, 2 — Müstahzar = **1 — Anıtım, 2 — Anıtay**

Préparer = İstihza etmek = **Anıtmak**

Pression osmotique = Tazyiki hulûlî = **Geçişel basınç**

Produit secondaire = Tali mahsul = **Ayrıntı ürün**

Proportion définie = Nisbeti muayyene = **Sınırlanmış orantı**

Propriété = Hassa = **Özelik**

Pulvérulent = Toz şeklinde = **Tozumsu**

Pur = Saf = **Arı**

Purifier = Tasfiye etmek = **Arıtmak**

Putréfaction = Tefessüh = **Pıtrama**

Pyrite = Pirit = **Pirit, ottaş**

R

Radical = 1 — Cezir, 2 — Cezrî = **1 — Cezrî, 2 — Köksel**

Radio-activité = Radyoaktivite = **Radyo etkinlik**

Réactif = 1 — Miyar, 2 — Teamül yapan = **1 — Ayıraç, 2 — Yanıtkan**

Réaction = Teamül, aksülâmel = **Yanıtım**

Réagir = Aksülâmel yapmak = **Yanıtmak**

Réducteur = Mürci = **Ergiren**

Réductible = Kabili irca = **Erginir**

Réduction = İrca = **Ergi**

Réfrigérant = Müberrid = **Soğutkan**

Refroidir = Tebrid etmek = **Soğutmak**

Refroidir (se) = Teberrüd etmak = **Soğumak**

S

Saccharose = Sakaroz = **Sakaroz**

Saponification = Tasabbun = **Sabunlaşma**

Saturé = Meşbu = **Doymuş**

Saturé (Non-) = Gayri meşbu = **Doymamış**

Scorie = Cüruf = **Artık**

Sel = Milh = **Tuz**

Semiperméable = Nim kabili nüfuz = **Yarıgeçirgen**

Série = Sınıf = **Seri**

Sirop = Şurup = **Şurup**

Solidification = Tasallûp = **Katığlaşma**

Solubilité = Kabiliyeti inhilâliye = **Erirlik**

Soluble = Münbal = **Erir**

Spatule = Milvak = **Malacık**

Stérile = Akim = **Kısır**

Stérilisation = Takim = **Kısırım**

Stérilisé = Muakkam = **Kısırlatma**

Stériliser = Takim etmek = **Kısırlatmak**

Structure = Bünye = **Yapılış**

Stuc = Yalancı mermer = **Yalancı mermer**

Sublimation = Tesaut = **Ağım**

Sublimer = Tesit etmek = **Ağıtmak**

Sublimer (se) = Tesaut etmek = **Ağımak**

Substance = Madde = **Madde**

Substitution = İkame = **Örnetim**

Sûreté (Tube de-) = Emniyet borusu = **Güven borusu**

Symbole = Rümuz = **Sembol**

Symétrie = Tenazur = **Simetri**

Synthèse = Terkip = **Sentez**

Système = Cümle = **Sistem**

T

Tanin = Tanen = **Tanen**

Teinture = Sıbg = **Tentür**

Thermochimie = Kimyai harurî = **Termokimya**

Titrer = Ayar etmek = **Ayarlamak**
Toile métallique = Tel örgü = **Teldoku**
Tourbe = Turb = **Turba**
Tournesol = Turnusol = **Turnusol**
Traitement = Muamele = **Tertim**
Traiter = Muamele etmek = **Tertmek**
Trépied = Sehpa = **Üçayak**
Toile métallique = Tel örgü = **Teldoku**
Tourbe = Turb = **Turba**
kış borusu

U

Union = İttihad = **Birleşim**
Unir (s') = İttihad etmek = **Birleşmek**
Urée = Bevle = **Üre**

V

Valence = Kıymeti ittihadiye = **Değerge**
Vaporisation = Tabahhur = **Buharlaşma**
Vaporiser = Tephir etmek = **Buharlamak**
Vaporiser (se) = Tabahhur etmek = **Buharlaşmak**
Vide (Le-) = Halâ = **Boşluk**
Vide = Hali = **Boş**
Vin = Şarap = **Şarap**
Volatil = Tayyar = **Uçkan**
Voltamètre = Voltametre = **Voltölçer**

KİMYA ELEMANLARININ FRANSIZCA VE OSMANLICA ADLARI İLE TÜRKÇE KARŞILIKLARI

Fransızca	Osmanlıca	Sembol	Türkçe
Aluminium	Alüminyum	Al	**Alüminyum**
Antimoine	Antimon	Sb	**Antimon**
Argent	Fıdda	Ag	**Gümüş**
Argon	Argon	A	**Argon**
Arsénic	Arsenik	As	**Arsen**
Azote	Azot	N	**Azot**
Baryum	Baryum	Ba	**Baryum**
Bore	Bizmüt	Bi	**Bizmüt**
Bismuth	Bor	B	**Bor**
Brome	Brom	Br	**Brom**
Cadmium	Kadmiyum	Cd	**Kadmiyum**
Calcium	Kalsiyum	Ca	**Kalsiyum**
Carbone	Fahm	C	**Karbon**
Cérium	Seryum	Ce	**Seryum**
Césium	Sezyum	Cs	**Sezyum**
Chlore	Klor	Cl	**Klor**
Chrome	Krom	Cr	**Krom**
Cobalte	Kobalt	Co	**Kobalt**
Cuivre	Nuhas	Cu	**Bakır**
Dysprosium	Disprosyum	Dy	**Disprosyum**
Erbium	Erbiyum	Er	**Erbiyum**
Etain	Kıstır	Sn	**Kalay**
Europium	Evropiyum	Eu	**Evropiyum**
Fer	Hadit	Fe	**Demir**
Fluor	Flor	F	**Fluor**
Gadolinium	Gadolinyum	Gd	**Gadolinyum**
Gallium	Galyum	Ga	**Galyum**
Germanium	Cermanyum	Ge	**Germanyum**
Glucinium	Berilyum	Be	**Berilyum**
Hafnium	Hafniyum	Hf	**Hafniyum**

Fransızca	Osmanlıca	Sembol	Türkçe
Hélium	Helyum	He	**Helyum**
Holmium	Holmiyum	Ho	**Holmiyum**
Hydrogène	Müvellid-ül-mâ	H	**Hidrojen**
Indium	İndiyum	İn	**İndiyum**
Iod	İyot	İ	**İyot**
Iridium	İridyum	İr	**İridyum**
Krypton	Kripton	Kr	**Kripton**
Lanthane	Lantan	La	**Lantan**
Lithium	Lityum	Li	**Lityum**
Lutécium	Lütesyum	Lu	**Lutesyum**
Magnèsium	Magnezyum	Mg	**Magnezyum**
Manganèse	Manganez	Mn	**Mangan**
Mercure	Zeybak	Hg	**Civa**
Molybdène	Molibden	Mo	**Molibden**
Neodyme	Neodim	Nd	**Neodim**
Néon	Neon	Ne	**Neon**
Nickel	Nikel	Ni	**Nikel**
Niobium	Niobyum	Nb	**Niyobyum**
Or	Zehep	Au	**Altın**
Osmium	Osmiyum	Os	**Osmiyum**
Oxygène	Müvellid - ül - humuza	O	**Oksijen**
Palladium	Paladyum	Pd	**Palladyum**
Paraséodyme	Paraseodim	Pr	**Paraseodim**
Phosphore	Fosfor	P	**Fosfor**
Platine	Platin	Pt	**Platin**
Plomb	Üsrüp	Pb	**Kurşun**
Potassium	Potasyum	K	**Potasyum**
Radium	Radyum	Ra	**Radyum**
Radon, Niton	Radon	Rn	**Radon**
Rhodium	Rodyum	Rh	**Rodyum**
Rubidium	Rubidyum	Rb	**Rubidyum**
Ruthénium	Rütenyum	Ru	**Rutenyum**
Samarium	Samarium	Sm	**Samaryum**
Scandium	Skandiyum	Sc	**Skandiyum**
Sélénium	Selenyum	Sl	**Selen**
Silicium	Silisyum	Si	**Silisyum**
Sodium	Sodyum	Na	**Sodyum**
Soufre	Kibrit	S	**Kükürt, sülf**

Fransızca	Osmanlıca	Sembol	Türkçe
Strontium	Stronsiyum	Sr	**Stronsiyum**
Tantale	Tantal	Ta	**Tantal**
Tellure	Tellür	Te	**Tellür**
Terbium	Terbiyum	Tb	**Terbiyum**
Thallium	Talyum	Tl	**Talyum**
Titane	Titan	Ti	**Titan**
Tungstène	Tungsten	W	**Volfram**
Xénon	Ksenon	Xe	**Ksenon**
Ytterbium	İterbiyum	Yb	**İterbiyum**
Yttrium	İtriyum	Y	**İtriyum**
Zinc	Zutya	Zn	**Çinko**
Zirconium	Zirkonyum	Zr	**Zirkonyum**

KİMYADA BİLEŞİK CİSİMLERİN GENEL ADLANMA YOLLARI

I. İnorganik Kısım

1. Oksitler (*Oxydes;* humuzlar)

A.) Metallerin oksitleri.

1 — Tek bir değeri olan metal oksitlerinin adlanma yolu:
(Metalin adı + Oksit kelimesi)

Ag_2 O **Gümüş oksit,** *(Oxyde d'argent;* Humzu fıdda),
Ca O **Kalsiyum oksit** (*Oxyde de calcium;* Humzu kalsiyum),
Al_2 O_3 **Alüminyum oksit** (*Oxyde d'aluminium;* Humzu alüminyum) gibi. . .

2 — Diğerleri değişen metal oksitlerinin adlanma yolu:
(Metalin adı + değerini gösteren sayı + oksit kelimesi)

Cu_2 O **Bakır (1) oksit** (*Oxydule de cuivre;* Humeyzi nuhas),
Cu O **Bakır (2) oksit** *(Oxyde de cuivre;* humzu nuhas),
Fe O **Demir (2) oksit** (*Oxyde ferreux;* Humzu hadid).
Fe_2 O_3 **Demir (3) oksit** (*Oxyde ferrique;* Humzu yeknîmi hadid) gibi. . .

Bunlar "Bakır bir oksit", "Bakır iki oksit". . . diye okunur.

3 — Aynı metalin ayrı ayrı değerli atomlarını havi olan oksitlerin adlanma kaidesi:

(Metalin adı + küçük değerin sayısı + büyük değerin sayısı + oksit kelimesi)

Fe_3 O_4 **Demir (2) (3) oksit** (*Oxyde magnétique;* humzu mıknatisîi hadid)

Bu, "Demir iki üç oksit" diye okunur.

— 7 —

B.) Metalsilerin oksitleri.

4 — Metalsilerin oksitleri şöyle adlanır:
(Metalsinin adı + oksijen sayısını gösteren "mono, di, tri . . ." sözlerinden biri + oksit kelimesi)

C O **Karbon monooksit** (*Monooxyde de carbon;* Humzu karbon),

$C O_2$ **Karbon dioksit** (*Dioxyde de carbon;* bilâmâ hamızı karbon),

$S O_2$ **Kükürt dioksit** (*Anhydride sulfureux; Bilâmâ hamızı* kibritî),

$S O_3$ **Kükürt trioksit** *(Anhydride sulfurique;* Bilâmâ hamızı kibrit) ... gibi.

Not. — Her atoma yarım oksijen isabet ederse "protooksit", bir buçuk isabet ettiği takdirde ise "seskioksit" denir.

$N_2 O$ **Azot protooksit** (*Protooxyde d'azote:* Humzu evveli azot),

$N_2 O_3$ **Azot seskioksit** *(Anhydride nitreux;* Bilâmâ hamızı azotî). . .

5 — Su ile birleşince asit olan metalsilerin oksitlerine (anhidrit) te denir.

$C O_2$ **Karbon dioksit** cismine:
Karbon anhidrit *(Anhydride carbonique;* Bilâmâ hamızı karbon),

$S O_3$ **Kükürt trioksit** cismine de:
Kükürt anhidrit *(Anhydride sulfurique;* Bilâmâ hamızı kibrit) denildiği gibi. . .

6 — Bu sebepten bazı metallerin de oksitlerine aynı ad verilir.

$Cr O_3$ **Krom (3) oksit** cismine:
Krom anhidrit *(Anhydride cromique;* Bilâmâ hamızı krom) denildiği gibi. . .

* * *

2. Peroksitler (*Peroxydes;* fevki humuzlar)

7 — **Peroksit**'lerin adlanma kaidesi:
(Metal veya metalsinin adı + peroksit kelimesi)

Misal:

H_2 O_2 **Hidrojen peroksit** (*Peroxyde d'hydrogène;* Müvellidül-humuzalı su),

Na O_2 **Sodyum peroksit** *(Peroxyde de sodium;* Fevki humzu sodyum). . .

* * *

3. Hidroksitler (*Hydroxydes;* humzu mâlar)

8 — **Hidroksit**'lerin adlanma kaidesi:
(Metalin adı + (lâzımsa) değerin sayısı + hidroksit kelimesi)

Misal:

Na OH **Sodyum hidroksit** (*Soude;* Sud),

Ca $(OH)_2$ **Kalsiyum hidroksit** (*Hydrate de calcium;* Maiyeti kalsiyum),

Cu $(OH)_2$ **Bakır (2) hidroksit** (*Hydrate cuivrique;* maiyeti nuhas),

Fe $(OH)_2$ **Demir (2) hidroksit** (*Hydrate de fer;* Maiyeti evveli hadid). . .

* * *

4. Asitler (*Acides;* hamızlar)

9 — **Hidrasit**'lerin adlanma kaidesi:
(Başına "hidro" sözü ve sonuna "ik" eki katılmış metalsinin adı + asit kelimesi)

Misaller:

H Cl **Hidroklorik asit** *(Acide chlorhydrique;* Hamızı kloru mâ),

H Br **Hidrobromik asit** *(Acide bromhydrique;* hamızı bromu mâ),

H_2 S **Hidrosülfürik** [1] **asit** *(Acide sulfhydrique;* Hamızı kibriti mâ). . .

---

[1] Kükürt anlamına olan (Sülf) sözünden «ik» ve «oz» ekleriyle asit adı yapıldığı zaman müstesna olarak (Sülf) sözüne bir «ür» eki katılır.

10 — Oksiasitlerin adlanma kaideleri:

A) (Sonuna "ik" getirilmiş metalsinin adı + asit kelimesi)

Not. — Oksijenin nisbî miktarının azlığı gösterileceği zaman metalsinin adı sonuna "ik" yerine "oz" eki getirilir.

$H Cl O_3$ **Klorik asit** (*Acide chlorique;* Hamızı klor),
$H Cl O_2$ **Kloroz asit** (*Acide chloreux;* Hamızı klorî) ...

B) Oksijenle ikiden fazla asit yapanlarda metalsinin (ve bazan metalin) adı başına, çok oksijenli olanlara **per,** ve az oksijenli olanlara da **hipo** kelimeleri getirilir. Misal:

$H Cl O_4$ **Perklorik asit** (*Acide perchlorique;* Hamızı fevkı klor),
$H Cl O_3$ **Klorik asit** (*Acide chlorique;* Hamızı klor),
$H Cl O_2$ **Kloroz asit** (*Acide chloreux;* Hamızı klorî),
$H Cl O$ **Hipokloroz asit** (*Acide hypochloreux;* Hamızı tahtı klorî) ..

C) Gereğine göre metalsinin başına *piro, orto, meta* lâfızları da konur.

Pirofosforik asit *(Acide pyrophosphorique)*
Ortofosforik asit *(Acide orthophosphorique)*
Metafosforik asit *(Acide métaphosphorique)* gibi.

11 — **Sülfon** ve **sülfin** gruplarının asitleri bu kelimelerle yukardaki hükümlere göre adlanır.

Disülfonik asit, *(Acide disulfonique),*
Disülfinik asit, *(Acide disulfinique),*
Persülfinik asit, *(Acide persulfinique)* gibi...

* * *

5. Tuzlar (*Sels;* emlah)

12 — **Tuz**'ların adlanma kaideleri:

A) (Katyon + anyon + (ür) eki)

Sodyum klorür (*Chlorure de sodium;* kloru sodyum),
Potasyum iyodür (*Iodure de potassium;* iyodu potasyum) gibi. . .

B) Metal başka başka değerli olabildiği zaman bu değeri gösteren sayı da iki adın arasında zikredilir.

$Fe\ Cl_2$ **Demir (2) klorür** (*Chlorure ferreux;* Kloru evveli hadid),

$Fe\ Cl_3$ **Demir (3) klorür** (*Chlorure ferrique;* Kloru ahîri hadid)... gibi.

C) Tuzda hidrojen de bulunursa anyonun adının başına **hidro** lâfzı katılır.

$Na\ HS$ **Sodyum hidrosülfür** (*Sodium hidrosulfure;* Kibriti maiyeti sodyum) gibi. . .

Gereğine göre anyonun başına *poli, mono, bi* ekleri katılır.

Potasyum polisülfür *(Potasium polisulfure;* fevki kibriti sodyum)... gibi.

13 — Oksiasitlerin yaptıkları tuzlara ad verirken anyonlar şu şekillere girer:

Oksiasitteki oksijenin nisbî miktarı az olduğu takdirde metalsinin sonuna **it,** bu miktar çok olduğu takdirde ise **at** eki konur.

$Na_2\ S\ O_3$ **Sodyum sülfit** *(Sulfite de sodium;* Kibritiyetîi sodyum),

$Ba\ S\ O_4$ **Baryum sülfat** *(Sulfate de barium;* Kibritiyeti baryum),

$Ag\ N\ O_3$ **Gümüş azotat** (*Nitrate d'argent;* Azotiyeti fıdda),

$Na\ H_2\ P\ O_2$ **Sodyum hipofosfit** [2] *(Hypophosphite de sodium;* Tahtı fosforiyetîi sodyum),

$K\ Mn\ O_4$ **Potasyum permanganat** (*Permanganate de potasse;* Fevkı manganiyeti potasyum) gibi. . .

14 — Birden fazla değerli bir anyon, az sayıda metal katyonlarile birleşip te geri kalan değerleri hidrojen iyonları ile dolduğu vakit katyon, sayısına göre **mono, di, tri...** vasfı ile vasıflandırılarak tuzun şekli ifade edilmiş olur. Meselâ:

$Na\ H_2\ P\ O_4$ **Monosodyum fosfat** *(Phosphate monosodique;* Vahidülesas fosforiyeti sodyum),

---

[2] Fosfor kelimesine «it», «at» ve «ür» ekleri geldiği zaman bu kelimenin sonundaki «or» hecesi, müstesna olarak, düşer.

Na_2HPO_4 **Disodyum fosfat** (*Phosphate disodique;* Sünaiyülesas fosforiyeti sodyum),

Na_3PO_4 **Trisodyum fosfat** (*Phosphate trisodique;* Sülasiyülesas fosforiyeti sodyum)...

15 — İki katyonlu tuzlarda bunların her birinin adı biribiri ardınca konur.

Aluminyum potasyum sülfat (*Sulfate de potasse et d'aluminium;* kibritiyeti potasyum ve alüminyum) . . . gibi.

II. Organik Kısım

1. Doymuş hidrokarbonların adlanma yolu

1 — Birinciden dördüncüye kadar sırasiyle (metan, etan, propan, bütan) özel adları ile adlanırlar. Ondan sonrakilerin adları, karbon sayısını gösteren pent, heks, hept, okt. . . v.s.nin sonuna **an** eki getirilerek yapılır:

Pentan
Heksan
Heptan
Oktan. . . gibi.

2 — Bu hidrokarbonların bir veya birkaç hidrojeni yerine başka iyonlar gelirse adları şu formüle göre yapılır:
(Hidrojen yerine gelen diğer iyonun sayısı + bu iyonun, sonuna (li, lı. . .) getirilmiş, adı + hidrokarbonun adı)

Üç klorlu metan *(Méthane trichloré)*;
Dört klorlu metan *(Méthane tetrachloré)* gibi.

2. Doymamış hidrokarbonlardan olefin *(Oléfine)* serisi

3 — Olefin serisinin adları, alkil köklerinin sonuna **en** getirilerek yapılır:

Etil'den etilen,
Propil'den propilen,
Bütil'den bütilen. . .

Not. — Alkil kökleri, doymuş hidrokarbonların sonundaki **an** yerine **il** getirilerek adlandırılır.

Metan'dan metil,
Etan'dan etil,
Propan'dan propil. . . v.s. gibi.

3. Doymamış hidrokarbonlardan asetilen serisi

4 — Asetilen serisinden hidrokarbonların herbiri, kendilerine verilen özel adlarla anılır:

Asetilen
Alilen
Krotonilen
Velerilen

4. Alkoller

5 — Alkollerin adlanması iki türlü olabilir:
A) Ya çıktıkları hidrokarbonun sonuna **ol** getirilir:
Metan'dan metanol,
Etan'dan etanol. . . gibi.
B) Veyahut alkil kökünün adından sonra **alkol** sözü söylenir:
Metil alkol,
Etil alkol. . . gibi.

5. Polialkoller *(Polialcools)*

6 — Polialkollerin özel adları kullanılmakla beraber Cenevre Kimya Kongresindeki mukarrerata göre de adlandırılır. Meselâ:

Glikol veya etan diyol,
Gliserin veya propan triyol. . . gibi.

7 — Fransızcada alkoller için de kullanılan *primaire, secondaire* ve *tertiaire* tabirleri türkçede **birey, ikey,** ve **üçey** kelimelerile karşılanır.

6. Aldehitler

8 — Aldehitlerin adlanması iki türlü olabilir:

A) Ya çıktıkları hidrokarbonun sonuna **al** getirilir.

Metan'dan metanal,
Etan'dan etanal. . . gibi.

B) Veyahut alkil kökünün adından sonra **aldehit** sözü söylenir.
Metil aldehit,
Etil aldehit. . . gibi.

Not. — Bunlardan özel adı olanların bu adları da kullanılır:

Metil aldehit yerine **karınca aldehit** *(Formaldéhide)*,
Etil aldehit yerine **sirke aldehit** *(Acétaldehide)* gibi.

9 — Aldehitlerin bir veya birkaç hidrojeni yerine başka iyonlar gelirse adları şu formüle göre yapılır:

(Hidrojen yerine gelen diğer iyonun sayısı + bu iyonun, sonuna (li, lı. . .) getirilmiş, adı + aldehidin adı)

Üç klorlu metanal *(méthanal trichloré)* gibi.

7. Ketonlar

10 — Ketonların adlanması, iki türlü olabilir:

A) Ya çıktıkları hidrokarbonun sonuna **on** getirilir.
Propan'dan propanon *(propanone)*,
Bütan'dan bütanon *(butanone)* . . . gibi.

B) Veyahut alkil kökünün adından sonra **keton** sözü söylenir.
Metil etil keton. . . gibi.

8. Organik asitler

11 — Organik asitler çıktıkları hidrokarbonun adı sonuna **oyik** getirilerek adlanır.

Metan'dan metanoyik asit *(acide méthanoïque)*,
Etan'dan etanoyik asit *(acide éthanoïque)*,
Propan'dan propanoyik asit *(acide propanoïque)* . . . gibi.

Not. — Bunların özel adı olanlar bu adları ile de anılabilir.

Metanoyik asit = **karınca asit** *(acide formique)*,
Etanoyik asit = **sirke asit** *(acide acétique)* . . . . gibi.

12 — Bu asitlerin adlarının başına lüzumuna göre *nomal* ve *iso* tabirleri katılır.

Nomal pentanoyik asit *(Normal acide valérianique)*,
İsopentenoyik asit *(Acide isovalérianique)* . . . gibi.

Not. — Bu kaide alkol, keton. . . v.s. için de caridir:

İsopropil alkol *(Alcool isopropilique)*,

Nomal propil alkol *(Alcool normal propilique)* . . . gibi.

13 — Asitlerin bir veya birkaç hidrojeni yerine başka iyon gelirse adlanma yolu şudur:

(Hidrojen yerine gelen diğer iyonun sayısı + bu iyonun, sonuna (li, lı. . .) getirilmiş, adı + asidin adı)

Üç klorlu etanoyik asit *(Acide acétique trichloré)* . . . gibi.

9. Poliasitler *(Poliacides)*

14 — Birden ziyade karboksilli (CO OH) olan asitlerde (oyik) ekinden evvel *di, tri, tetra*,... sözleri getirilir. Bunların özel adları da varsa kullanılır. **Kuzukulağı asit** veya etandiyoyik asit *(acide oxalique* ou *acide éthanedioïque)* gibi.

Not. — Yukardaki kaideler asit alkoller *(acides alcools)* için de caridir.

Limon asit veya pentanolodioyik metiloyik asit *(acide citrique* ou *acide pentanolodioïque - méthyloïque)* . . . gibi.

10. Yağasitler *(Acides gras)*

15 — Doymuş yağasitler diğer organik asitler hakkındaki hükümlere göre adlanırlar:

Heksadekan'dan heksadekanoyik veya **hurma asit** *(hexadécanoïque* ou *acide palmitique)*;

Oktadekan'dan oktadekanoyik veya **içyağı asit** *(octadecanoïque* ou *acide stéarique)* . . . gibi.

16 — Doymamış yağasitler doymamış hidrokarbonlar gibi, özel adları ile anılırlar.

Akril asit *(acide acrylique)*,
Kroton asit *(acide crotonique)* . . . gibi.

11. Eterler *(éthers)*

17 — Eterlerin adlanma formülü şudur:

(Alkil kökleri + eter kelimesi)

Metil eter (buna basit eter de denir),
Metil etil eter (buna karışık eter de denir) . . . gibi.

12. Esterler *(esthers)*

18 — Esterlerin adlanma formülü şudur:

(Asidin, "asit" kelimesi anılmıyarak, adı + alkilin adı + ester kelimesi)

Hidroklorik etil ester, Azotik etil ester . . . gibi.

13. Karbon hidratlar

19 — Karbon hidratların adları, bileşimindeki karbon sayısını gösteren **bi** veya **di, tri, tetr, pent, heks . . .** kelimelerinin sonuna **oz, yoz** getirilerek yapılır:

Biyoz veya diyoz,
Triyoz,
Tetroz. . . gibi.

20 — Bunlar özel isimlerile de anılırlar. Meselâ:

Biyoz'un glikol aldehit,
Triyoz'un gliseroz,
Pentoz'un ksiloz,
Heksoz'un da levüloz, glikoz, früktoz, galaktoz gibi özel adlarla anılır nevileri vardır.

Not. — Bu karbon hidratlar yapılış bakımından tekmolekküllü oldukları cihetle **monosakarit** *(monosaccharide)* grupunu teşkil ederler.

21 — Ayrıca **disakrit** ve **polisakrit** grupları da vardır; çıkarıldıkları maddeye göre adlanırlar. Meselâ:

Sakaroz Laktoz Maltoz	Disakarittir

Zamk
İnülin
Dekistrin
Glikojen
Nişasta
Selüloz
} Polisakarittir

14. Aminler

22 — Aminler bileşimlerindeki alkil köklerinin **amin** sözü eklenerek adlanırlar:

Metilamin, Etilamin. . . gibi.

23 — Bunlar lüzumunda **birey, ikey, üçey, dördey** vasıflarını aldıkları gibi başlarına da **mono, di, tri** sözleri getirilebilir.

Birey amin *(amine primaire)*,
İkey amin *(amine secondaire)*,
Mono metilamin *(monométhylamine)*,
Dimetilamin *(diméthylamine)* . . . gibi.

15. Aminalkoller

24 — Bunların adları **oksi . . . . amin** şeklindedir.
Oksietilamin, Oksimetilamin. . . gibi.

16. Aminoasitler

25 — Bunların özel adları kullanılır.
Glikokol gibi.

17. Amitler

26 — Amitler, asit adlarındaki "asit" sözü yerine "amit" getirilerek adlanır. Esas adın sonunda "ik" eki varsa kaldırılır: **Karınca amit** *(Formamide)*,

Sirke amit *(Acétamide)* . . . gibi.

18. Kiyanlar *(Cyanures)*

27 — Kiyanların şu formüllerinin adları yanlarında gösterilmiştir:

$-C \equiv N$ **Kiyan kökü.**
$-N \equiv C$ **İsokiyan kökü.**

$CN - CN$	**Kiyan.**
$(CN - CN)_3$	**Parakiyan.**
$H - C \equiv N$	**Hidrokiyan asit.**
$H - C \equiv N = O$	**Kiyan asit.**
$[Fe\ (CN)_6]H_4$	**Hidrokiyan demir (2) asit.**
$[Fe\ (CN)_6]H_3$	**Hidrokiyan demir (3) asit.**

28 — Bunların tuzları genel kaidelere göre adlanır.

19. Nitriller

29 — Bunlar hidrokiyan asidin hidrojeni yerine gelen alkil köküne **nitril** kelimesi katılarak adlanır: **Metil nitril** gibi.

Not. — Nitrillere lüzumuna göre *iso* tabiri de takılır. **İsometil nitril** gibi.

20. İmitler

30 — Bunların bileşmelerine giren kökten sonra **imit** getirilerek adları yapılır.

Süksin imit,
Kiyan imit. . . gibi.

21. Benzol ve türevleri

Çevril *(cyclique)* veya kokulu *(aromatique)* sınıfı teşkil eden bu cisimler, özel adları ile ve şimdiye kadar geçen genel kaidelere göre adlanırlar:

Benzol,
Toluol,
Ksilol (*xylol*),
Birklorlu benzol *(benzol monochloré)*,
İkiklorlu benzol *(benzol dichloré)* ... gibi.

BİYOLOJİ TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Açan = Bâsıta = *Tenseur*
Ağ = Dafîre = *Plexus*
Ağız = 1 — Fem, 2 — Fevhe = *1 — Bouche, 2 — Orifice*
Ağızlaşma = Mufagama = *Anastomose*
Ağsı = Şebekî = *Réticulaire*
Akciğer = Rie = *Poumon*
Akciğer göbeği = Sürrei rie = *Hile pulmonaire*
Akciğer keseciği = Huveysalı rievî = *Vésicule pulmonaire*
Akdamarlar = Eviyei lemfaiye = *Vaisseaux lymphatiques*
Ak kan = Lenf = *Lymphe*
Ak kan sistemi = Cümlei lenfaviye = *Système lymphatique*
Akyuvar = Küreyvei beyza = *Globule blanche*
Aldamar = Şiryan = *Artère*
Alın (-kemiği, -kası. . .) = Cephî (Azmı-, adalei- . . .) = *Frontal (Os-, muscle-. . .)*
Alkan = Demi şiraynî = *Sang artériel*
Alt = Süflî, süflâ = *Inférieur*
Alyuvar = Küreyvei hamra = *Hématie, globule rouge*
Ardoda = Beyti halfî = *Chambre postérieure*
Arka, art = Halfî = *Postérieur*
Arsıeğe (-kas, sinir) = Beyn-ed-dıl'î (Adalei-, asabı-) = *Intercostal (muscle-, nerf-)*
Artkafa kemiği = Azmı kafa = *Occipital*
Askan gömlek = Kamîsi muallik = *Crémaster*
Aşık kemiği = Azmı kâp = *Astragale*
Aşırı besi = Fartı tağdiye = *Suralimentation*
Atar kanal = Kanatı dafıka = *Canal éjaculateur*
Ayak bileği = Rusg-ul-kadem = *Tarse*
Aya kemeri = Kavsi rahî = *Arcade palmaire*
Ayak tabanı = Ahmas-ül-kadem = *Plante du pied*
Ayak tarağı = Muşt-ul-kadem = *Métatarse*
Aykıt = Cihaz = *Appareil*
Azıdişi = Dars = *Molaire*
Azotlu = Azotî = *Azoté*

B

Bademcik = Levze = *Amygdale*
Bağ = Ribat = *Ligament*
Bağ (Asıcı-) = Ribatı muallık = *Ligament suspenseur*
Bağ (Enli-) = Ribatı arîz = *Ligament large*
Bağı (Oynak-) = Ribatı bayn-el-mafsalî = *Ligament interarticulaire*
Bağırlar = Ahşa = *Viscères*
Baldır = Sak = *Jambe*
Baldır kemiği = Azmı kasaba = *Tibia*
Barsak askısı = Mesarika = *Mésentère*
Barsaklar = Em'a = *Intestins*
Barsaklar (İnce-) = Em'ayı rakîka = *Intestins grêles*
Barsaklar (Kalın-) = Em'ayı galiza = *Intestins gros*
Basınç = Tazyik = *Pression*
Baş = Re's = *Tête*
Bel bölgesi = Nahiyei kataniye = *Région lombaire*
Beneği (Çimlenme-) = Şeleli intaşiye = *Tache germinative*

Beneği (İşitme-) = Şeleli sem'î = *Tache acoustique*
Benek (Sarı-) = Şeleli asfer = *Tache jaune*
Besi = Tagdiye, tagaddi = *Alimentation*
Besi deliği = Sukbei mugaddiye = *Trou nourricier*
Besin = Gıda = *Aliment*
Beyin = Muh, dimağ = *Cerveau*
Beyincik = Muheyh, dimağçe = *Cervelet*
Beyincik karıncığı = Buteyni muheyhî = *Ventricule cérébelleux*
Beyin - omurilik ekseni = Mihveri nuhalî şevkî = *Axe cérébrospinal*
Beyin - omurilik sıvığı = Mayii dimagli şevkî = *Liquide céphalorachidien*
Beyin orağı = Mişveli muh = *Faux de cerveau*
Beyin üçgeni = Müsellesi muhhî = *Trigone cérébral*
Beyin zarı = Sehaya = *Méninge*
Bez = Gudde = *Glande*
Bezel = Guddevî = *Glandulaire*
Bezibiği = Berbah = *Epididyme*
Bidik = Ferç = *Vulve*
Bilek = Rusg-ul-yet, misem-ül-yet = *Carpe*
Boğruncuk = Kuseybe = *Bronchiole*
Boğrunç = Kasaba = *Bronche*
Boğumlar = Selâmiyat = *Phalanges*
Boru = Enbube = *Tube*
Borumsu = Enbubî = *Tubiforme*
Boşaltı aykırı = Cihazı müfriğ = *Appareil excréteur*
Böbrek = Kilye = *Rein*
Böcekçil = Âkil-ül-haşerat = *Insectivore*
Bölge = Nahiye, mıntaka = *Région*
Brakisefal, yuvarkafal = Müstâraz-ür-re's = *Brachycéphale*
Burun = Enf = *Nez*
Burun deliği = Minhar = *Narine*
Burun kemiği = Azmı enfî = *Os nasal*
Büken = Kabıza = *Flexeur*
Büzgen = Muassıra = *Sphincter*
Büzük = Şerç = *Anus*

C

Cisim = Cisim = *Corps*
Cisimcik = Cüseyme = *Corpuscule*
Cücük = Rüşeym = *Embryon*

Ç

Çanaksı = Ke'sî = *Caliciforme*
Çekiç kemiği = Azmı matrak = *Marteau*
Çene = Fek = *Maxillaire*
Çenealtı bezi = Guddei tahtelfekkiye = *Glande maxillaire*
Çenel = Fekkî = *Maxillaire*
Çenemsi = Fekçe = *Mandibule*
Çeper = Cidar = *Paroi*
Çevre kas = Adalei medariye = *Muscle orbiculaire*
Çınlama = Tınnet = *Tintement*
Çiğnem = Madg = *Mastication*
Çiğneme kası = Adelei madgiye = *Muscle masseter*
Çizgi = Telem = *Sillon*
Çizik kas = Adalei muhattata = *Muscle strié*
Çok hücreli = Kesir-ül-hücre = *Multicellulaire*
Çöz = Serp = *Epiploon*
Çukurlaşım = İnhifaz = *Excavation*

D

Dalız = Dehliz = *Vestibule*
Dallı = Mütaşa'ip = *Ramifié*
Damak eteği = Şiraül-hanek = *Voile du palais*

Damak kemeri = Kubbe-tül-hanek = *Voûte du palais*
Damak kemiği = Azmı hanek = *Os palatin*
Damardaratlan = Mukabbızı eviye = *Vaso-constricteur*
Damardevitme siniri = Asabi muharriki eviye = *Nerf vaso-moteur*
Damargenilten = Müvessii eviye = *Vaso-dilatateur*
Damarlar = Ev'iye = *Vaisseaux*
Değiş = Mübadele = *Echange*
Delik = Sukbe = *Trou*
Delta kası = Adalei daliye = *Muscle deltoide*
Deri = Cilt = *Peau*
Deviten = Muharrik = *Moteur*
Dışbükey = Muhaddep = *Convexe*
Dışkı = 1 — Tagavvut, 2 — Mevaddı gaita = *1 — Déjécation, 2 — Matières fécales*
Dış yürekzarı = Şigafı haricii kalp = *Péricarde*
Dikensi çıkıntı = Nütüü şevki = *Apophyse épineuse*
Dikey = Amudî = *Perpendiculaire*
Dil = Lisan = *Langue*
Dilaltı bezi = Guddei taht-el-lisanî = *Glande sub-linguale*
Dilsel = Lisanî = *Lingual*
Dinlik = Sükûn = *Repos*
Dirsek = Mirfak = *Coude*
Dirsek kemiği = Azmı zend = *Cubitus*
Diş = Sin = *Dent*
Dişetleri = Lüsat = *Gencives*
Dişsel = Sinnî = *Dental*
Diyafram kası = Adalei hicabı haciz = *Muscle phrénique*
Dizkapağı kemiği = Azmı rıdfa = *Rotule*
Doku (Kaldırımsı-) = Nesci rasafî = *Tissu pavimenteux*
Doku (Kan-) = Nesci demevî = *Tissu sanguin*
Doku (Kas-) = Nesci adalî = *Tissu musculaire*
Doku (Katılgan-) = Nesci munzam = *Tissu conjonctif*
Doku (Kemik-) = Nesci azmî = *Tissu osseux*
Doku (Kıkırdak-) = Nesci gudrufî = *Tissu cartilagineux*
Dokum = İntisaç = *Texture*
Dokunsal = Lemsî = *Tactile*
Dokunuğ = Lems = *Tact*
Dokunum = Lâmise = *Toucher*
Doku (Özel-) = Nesci hususî = *Tissu spécial*
Doku (Sinir-) = Nesci asabî = *Tissu nerveux*
Doku (Sümey-) = Nesci muhatî = *Tissu muqueux*
Doku (Sümey deri-) = Nesci beşerei muhatiye = *Epithélium*
Doku (Sünger-) = Nesci isfencî = *Tissu spongieux*
Doku (Tıkız-) = Nesci kesif = *Tissu compact*
Doku (Yağ-) = Nesci şahmî = *Tissu graisseux*
Dolambaç = Tiyh = *Labyrinthe*
Dolaşım = Deveran = *Circulation*
Dolikosefal, uzunkafal = Müstatil-ür-re's = *Dolichocéphale*
Dölleme, döllenme = İlkah = *Fécondation*
Dölüt = Cenin = *Fœtus*
Dölyatağı = Rahim = *Utérus*
Dölyatağı borusu = Nefîri rahmî = *Trompe utérine*
Döl yolu = Mehbil = *Vagin*
Döş kemiği = Azmı kas = *Sternum*
Dudak = Şefe = *Lèvre*
Duyar, duygun = Hassas = *Sensible*
Duyarlık = Hassasiyet = *Sensibilité*
Duygu = İhtisas = *Sentiment*
Duysal = Hissî = *Sensitif*
Duyuğ = His = *Sens*
Duyulgun, duyulur = Mahsus = *Sensible*
Duyum = Hasse, tahassüs = *Sensation*
Düz kas = Adalei melsa = *Muscle lisse*

E

Eğe = Dılı = *Côte*
Eğe kemiği = Azmı dıl'î = *Os costal*
Eğemsi = Dıl'ı kâzıp = *Fausse côte*
Eklem = Mafsal = *Articulation*

Ekler = Levahik, mülhakat = *Annexes*
Eksen = Mihver = *Axe*
Eleman = Unsur = *Elément*
Elemansel = Unsurî = *Elémentaire*
El tarağı = Muşt-ul-yet = *Métacarpe*
Enine = Müstâraz, -i = *Transvers, -al*
Erbezi = Husye = *Testicule*
Erbezi torbası = Safen = *Scrotum*
Et = Lâhm = *Chair*
Etçil = Akil-ül-lühum = *Carnivore*
Etene = Meşime = *Placenta*
Evin = Nevat = *Noyau*
Evincik = Nüveyt = *Nucléole*
Evinel zar = Gışayı nevati = *Membrane nerveuses*
Evin özü = Nüklein = *Nucléine*
Ezmi = Meni = *Sperme*
Ezmi hayvancığı = Huveyni menevî = *Spermatozoïde*
Ezmi kanalcıkları = Kuneyvatı hamile-tül-meneviye = *Canalicules séminifères*
Ezmi kanalı = Kanatı nakile-tül-meni = *Canal déférent*

F

Fildişi = Âc-üs-sin = *Ivoire*
Fiziyoloji = Fenni menafi-ül-âza = *Physiologie*

G

Gagamsı çıkıntı = Nütüü minkarî = *Apophyse coronoïde*
Gastrula = Gastrula = *Gastrula*
Gelişim = Neşvü nema = *Evolution*
Gem = Lücam = *Frein*
Getiren = Musil = *Afférent*
Gevişgetiren = Müçterre = *Ruminant*
Gevşey = İstirha = *Diastole*
Gırtlak = Hançere = *Larynx*
Gırtlak kapağı = Lisanı mizmar = *Epiglotte*
Gırtlak siniri = Asabı hançerevî = *Nerf laryngé*
Göbek = Sürre = *Ombillic*
Göçmen hücre = Muhacir hücre = *Cellule migratrice*
Göğüsel = Sadrî = *Thoracique*
Göğüs kası = Adalei sadriye = *Muscle pectoral*
Göğüs oyuğu = Cevfî sadrî = *Cavité thoracique*
Göğüszarı = Gışai cenp = *Plèvre*
Göğüszarı oyuğu = Cevfi plevraî = *Cavité pleurale*
Gömlek = Kamîs = *Tunique*
Görsel = Basarî = *Visuel*
Görüğ = Basar = *Vue*
Görüm = Basıra = *Vision*
Görüm aykırı = Cihazı basarî = *Appareil d'optique*
Görü yatağı = Seriri basarî = *Couche optique*
Götüren = Mürsil = *Efférent*
Gövde = 1 — Vücut, 2 — Cezi = *1 — Corps, 2 — Tronc*
Göver = Cevher = *Substance*
Göver (Ak-) = Cevheri ebyaz = *Substance blanche*
Göver (Boz-) = Cevheri sincabî = *Substance grise*
Göz = Ayn = *Œil*
Gözevi = Cevfi hicacî = *Orbite*
Gözkapağı = Cefn = *Paupière*
Gözkırpan = Gamzî = *Clignotant*
Gözyaşı bezi = Guddei dem'iye = *Glande lacrymale*
Gözyaşı etçiği = Lûheymei dem'iye = *Caroncule lacrymale*
Gözyaşı kesesi = Kisei dem'iye = *Sac lacrymal*
Gözyaşı noktaları = Nikatı dem'iye = *Points lacrymaux*
Gözyaşı yolu = Mecrayi dem'î = *Conduit lacrymal*
Göz yüresi = Kürei ayn = *Globe de l'œil*
Graf keseciği, yumurtacık = Cerabei Graf, büyeyz = *Vésicule de Graaf, ovule*

H

Hayat ağacı = Şecerei hayat = *Arbre de vie*
Hayvan = Hayvan = *Animal*
Hayvansal = Hayvanî = *Animal*
Hemoglobin = Hemoglobin = *Hémoglobine*
Hokkamsı oyuk = Cevfi hokkî = *Cavité cotyloïde*
Hücresel = Hücrevî = *Cellulaire*

I

Iraksın = Müba'it = *Abducteur*

İ

İbik = Kanzaa = *Crête*
İçbükey = Mukaar = *Concave*
İç yürekzarı = Şigafı dahilîi kalp = *Endocarde*
İkiz kas = Adelei tevemiye = *Muscle jumeau*
İletken = Nâkil = *Conducteur*
İletkenlik = Nâkiliyet = *Conductibilité*
İlksel = İptidaî = *Primitif*
İnen = Nazil = *Descendant*
İnorganik = Gayrı uzvî = *Inorganique*
İrdemsiz, istemsiz = Gayrı iradî = *Involontaire*
İrilme = Dahame = *Hypertrophie*
İrin = Kıyh = *Pus*
İskelet = Kadid = *Squelette*
İstemsiz, irdemsiz = Gayrı iradî = *Involontaire*
İşek yolu = İhlîl = *Urètre*
İşidiğ = Sem' = *Ouie*
İşidim = Samia = *Audition*
İşitsel = Sem'î = *Auditif*

K

Kabuksal = Kışrî = *Cortical*
Kaburga = Adla = *Côtes*
Kafatası = Cümcüme, kıhıf = *Crâne*
Kalbur kemiği = Azmı gırbalî = *Ethmoïde*
Kalbur levhası = Safihai gırbaliye = *Lame éthmoïdale*
Kalbursu = Gırbalî = *Criblé*
Kalça kemiği = Azmı harkafa = *Os iliaque*
Kaldıran = Rafia = *Elévateur*
Kaldırımsı = Rasadî = *Pavimenteux*
Kalkan bezi = Guddei derakiye = *Thyroïde*
Kalkansal = Derakî = *Thyroïdien*
Kamış = Kadip = *Penis*
Kamobur = Akil-ül-kül = *Omnivore*
Kanaktarım = Nakl-üd-dem = *Transfusion*
Kanal = Kanat = *Canal*
Kanalcık = Kuneyve = *Canalicule*
Kanama = Nezf-üd-dem = *Hémorragie*
Kanat = Cenah = *Aile*
Kanatsı = Cenahî = *Ptérygoïde*
Kanatsı çıkıntı = Nütüü cenahî = *Apophyse ptérygoïde*
Kangal = Urve = *Anse*
Kan (Sıcak-) = Demi har = *Sang chaud*
Kansız = Kansız = *Anémique*
Kansızlık = Fakrüddem = *Anémie*
Kan (Soğuk-) = Demi barit = *Sang froid*
Kap = Mahfaza = *Enveloppe*
Kapacığı (Kör-ince-) = Dessamı dekkakîi âverî = *Valvule iléo-cœcal*
Kapacık = Dessame = *Valvule*
Kapacıkları ("S"-) = Dessamatı siniye = = *Valvules sigmoïdes*

Kapacık (Tacımsı-) = Dessamı iklilî = *Valvule mitrale*
Kapacık (Üçlü-) = Dessamı züselâset-üş-şerafe = *Valvule tricuspide*
Kapalı = Mesdut = *Clos*
Kapı böbrek sistemi = Cümlei babı kilyeviye = *Système porte-rénal*
Karaciğer = Kebet = *Foie*
Karadamarcık = Vüreyt = *Vénule*
Karakan = Demi veridî = *Sang veineux*
Kargaburun çıkıntı = Nütüü gurabî = *Coracoïde*
Karıncık = Buteyn = *Ventricule*
Karın oyuğu = Cevfi batnî = *Cavité abdominale*
Karınzarı = Periton = *Péritoine*
Karınzarı oyuğu = Cevfi peritonî = *Cavité péritonéal*
Karşıgelen = Mütezat = *Antagoniste*
Karşıgelim = Tezat = *Antagonisme*
Kas = Adale = *Muscle*
Kasık kemiği = Azmı âne = *Os pubis*
Kası teli = Liyfi adalî = *Fibre musculaire*
Kaş = Hacip = *Sourcil*
Katalizliyen = Katalizör = *Cataliseur*
Kaval kemiği = Şaziye (Azmı-) = *Péronée*
Kaya = Sahra = *Rocher*
Kaygan = Emles, melsa = *Lisse*
Kemik = Azm = *Os*
Kemik çıkıntısı = Nütüü azım = *Apophyse*
Kemik gövdesi = Cismi azım = *Diaphyse*
Kemik iliği = Muhhu azım = *Moelle des os*
Kemikleşme = Taazum = *Ossification*
Kemik levhacığı = Sufeyhai azmiye = *Lamelle osseuse*
Kemik ucu = Nihayeti azım = *Epiphyse*
Kemik zarı = Simhak = *Périoste*
Kesecik = Küyeys = *Saccule*
Kesken (Diş) = Katıa (Esnan) = *Incisive (Dent)*
Kıkırdak = Gudruf = *Cartilage*
Kıkırdak halka = Halkai gudrufiye = *Anneau cartilagineux*
Kılcal boru = Şârî boru = *Tube capillaire*
Kılıf = Gılaf = *Gaine*
Kılıf gömlek = Kamîsi gılâfî = *Tunique vaginal*
Kıllar = Eş'ar = *Poils*
Kısay = Takabbuz = *Systole*
Kısım = Kısım = *Partie*
Kıvrım = İltiva = *Pli*
Kilüs damarı = Veridi keylûsî = *Veine chylifère*
Kimüs = Keymus = *Chyme*
Kirpikler = Ehdap = *Cils*
Kirpiksi = Hedebî = *Cilliaire*
Koklam = Şamme = *Olfaction*
Kokuğ = Şemm = *Odorat*
Kokusal = Şemmî = *Olfactif*
Kol = Adut = *Bras*
Kol-baş anadamarı = Cez'i adudî re'sî = *Tronc brachiocéphalique*
Koltukaltı bölgesi = Nahiyei ıptiye = *Région axillaire*
Koparan diş, köpekdişi = Sinni nabî = *Canine*
Korti organları = Korti cüseymatı = *Organes de Corti*
Korti yayları = Korti kavisleri = *Arcs de Corti*
Kozalaksı = Sanavberî = *Pinéal*
Kök = Cezir = *Racine*
Köpekdişi, koparan diş = Sinni nabî = *Canine*
Köprücükaltı aldamarı = Şiraynı taht-et-terkova = *Artère sous-claviculaire*
Köprücük kemiği = Azmı terkova = *Clavicule*
Körbarsak = Âver = *Cæcum*
Körelme = Dumur = *Atrophie*
Kromozom = Kromozom = *Chromosome*
Kulacık = Uzeyn = *Auricule*
Kulakaltı bezi = Guddei nekfiye = *Parotide*
Kulak kepçesi = Sayvan = *Pavillon*
Kulak kiri = Simlâh = *Cerumen*
Kulak yolu = Mecrai sem'î = *Conduit auditif*
Kurs = Kurs = *Disque*
Kursak, miğde = Mide = *Estomac*
Kursak üstü = Şersuf = *Epigastre*
Kuyrukkemiği = Azmı us'us = *Coccyx*
Küçükdil = Lehat = *Luette*
Kûrek kemiği = Azmı ketif = *Omoplate, scapulum*

L

Leğen = Havsala = *Bassin*
Levha = Levha = *Lame*
Lokma = Lokma = *Condyle*

Lop = Fus = *Lobe*
Lopçuk = Fuseys = *Lobule*

M

Malpigi cisimcikleri = Malpigi cüsemyatı = *Corpuscules de Malpigi*
Malpigi tabakası = Malpigi tabakası = *Couche de Malpigi*
Meme = Sedye = *Mamelle*
Meme bezi = Guddei sediye = *Glande mammaire*
Mememsi = Huleymî = *Papillaire*
Mercimek kemiği = Azmı adesî = *Os lenticulaire*

Merdiven = Süllem = *Rampe*
Merdivensi = Ahmaî = *Scalène*
Merkez = Merkez = *Centre*
Miğde, kursak = Mide = *Estomac*
Miğde bezi = Guddei mideviye = *Glande gastrique*
Miğde ağzı = Fuadı mide = *Cardia*
Miğde çıkıtı = Bevvabı mide = *Pylore*
Mine = Mina = *Email*
Morula = Morula = *Morula*

N

Nasır = Nasır = *Callus*

O

Oğuşturum = Delk = *Friction*
Oluk = Mizap = *Gouttière*
Omur = Fıkra = *Vertèbre*
Omural = Fırakî = *Vertébral*
Omur deliği = Sukbei fıkariye = *Trou vertébral*
Omurga = Amudu fıkarî = *Colonne vertébrale*
Omurga kanalı = Kanatı şevkî = *Canal rachidien*
Omurları (Bel-) = Fıkaratı kataniye = *Vertèbres lombaires*
Omurları (Boyun-) = Fıkaratı rakabiye = *Vertèbres cervicales*
Omurları (Kuyruk-) = Fıkaratı us'usiye = *Vertèbres coccygiennes*
Omurları (Sağrı) = Fıkaratı acziye = *Vertèbres sacrées*
Omuralrı (Sırt-) = Fıkaratı zahriye = *Vertèbres dorsales*
Omurilik = Nuhai şevkî = *Moelle épinière*
Omurilik kanalı = Kanatı nühaî = *Canal médullaire*
Omurilik oyuğu = Cevfi nühaî = *Cavité médullaire*
Omurilik soğanı = Basalei sisaiye = *Bulbe rachidien*
Omuz = Menkip = *Epaule*
Oniki parmak barsağı = Miai isna aşer = *Duodénum*
Organ = Uzuv = *Organe*
Organik = Uzvî = *Organique*
Ortakulak = Sandukai tabıl = *Gaisse du tympane*
Oyuk = Cevf = *Cavité*

Orta oyuk = Münassıf = *Médiastin*
Orta sinir = Asabı mutavassıt = *Nerf médian*
Otçul = Âkil-ül-haşayiş = *Herbivore*
Otolit = Otolit = *Otholite*
Oyluk kası = Adalei fahziye = *Muscle fémural*
Oynak eklem (yahut sadece oynak) = Mafsalı müteharrik = *Articulation mobile, diarthrose*
Oynak kapçığı = Mahfazai mafsaliye = *Capsule articulaire*
Oynamaz eklem = Mafsalı gayri müteharrik = *Articulation immobile, synarthrose*

O

Ökçe kemiği = Azmı akap = *Calcanéum*
Ön = Kuddamî = *Antérieur*
Önkol = Sâit = *Avant-bras*
Önkol kemiği = Azmı kûbere = *Radius*
Önoda = Beyti kuddamî = *Chambre antérieure*
Öpken borusu = Şiryanı şezen = *Trachée artère*
Örs kemiği = Azmı senedanî = *Enclume*
Örtünç sinir = Asabı rievîi midevî = *Nerf vague*
Örümceksi = Ankebutî = *Arachnoïde*
Östaki borusu = Nefîri östaki = *Trompe d'Eustache*
Öt = Safra = *Bile*
Öt kanalı = Kanatı merare = *Canal cholédoque*
Öt kesesi = Kisei safraiye = *Vésicule biliaire*
Özekdamar = Epher = *Aorte*
Özekdamar yayı = Kavsi epher = *Crosse de l'aorte*
Özüt = Lüp = *Pulpe*

P

Pankreas = Pankreas = *Pancréas*
Parmakarası = Beyne-el-esabi = *Interdigital*
Parmaklar = Esabi = *Doigts*
Pazu kemiği = Azmı adut = *Humérus*
Peke sarnıcı = Sahrıncı peke = *Réservoire Pecquet*
Pençe = Pençe = *Griffe*
Pepsin = Pepsin = *Pepsine*
Pepton = Pepton = *Peptone*
Pıhtı = Aleka = *Caillot*
Plâsma = Maddei musavvirei müşekkile = *Plasma*
Plâstik = Musavvir = *Plastique*
Prespitlik = Meddi basarı şeyhî = *Presbytie*
Protoplâsma = Maddei musavvirei ûlâ = *Protoplasme*
Pul = Sadefe = *Ecaille*

S

Saban kemiği = Azmı mik'a = *Os vomer*
Saçak (ağız-ı) = Seddat = *Epistome*
Sağrı kası = Adalei ilyeviye = *Muscle fessier*
Sağrı kemiği = Azmı aciz = *Sacrum*
Salgı = İfraz = *Secrétion*
Salgı uyartan = Münebbihi müfriz = *Excito-secréteur*
Salkımsı = Unkudî = *Grappeux*
Salay = Lûap = *Salive*
Salya bezi = Guddei lûabiye = *Glande salivaire*
Salyangoz = Kavkaa = *Limaçon, cochlée*
Salyangoz kanalı = Kokleer kanalı = *Canal cochléaire*
Sapçık = Suveyk = *Pédoncule*

Sarmay levha = Safihai helezon = *Lame apirale*
Saydam tabaka = Karniye tabakası = *La cornée*
Seman = Kışrı sin = *Cément*
Sempatik (büyük-) = Sempatii kebir = *Grand sympathique*
Sempati siniri = Asabı sempati = *Nerf sympathique*
Serom = Masl-ud-dem = *Sérum*
Seromsel = Maslî = *Séreux*
Sırt dikenliği = Şevki zahrî = *Epine dorsale*
Sırt (-kası, -omurları,-... = Zahriye (Adalei-, fıkrai-, ... = *Dorsal (Muscle-, vertèbre-, . . . -)*
Sıvıntı = Maddei masliye = *Sérosité*
Sidik = Bevil = *Urine*
Sidik borucukları = Enabibi bevliye = *Tubes urinifères*
Sidiklik = Mesane = *Vessie*
Sidiksağan = Halip = *Uretère*
Sidik yolları = Mecarii bevil = *Voies urinaires*
Silindireksen = Mihveri üstüvanî = *Sylindraxe*
Silviüs yarığı = Şakkı silviüs = *Fissure de Silvius*
Sindirel = Hazmî = *Digestif*
Sindirim = Hazm = *Digestion*
Sindirim aykıtı = Cihazı hazmî = *Appareil digestif*
Siney = Sinh = *Alvéole*
Sineysel = Kanatlı huveysalî = *Canal alvéolaire*
Sinir = Asap = *Nerf*
Sinir çiftleri = Ezvacı asabiye = *Les paires nucléaire*
Sinirsel = Asabî = *Nerveux*
Sinirsel yay = Kavsi asabî = *Arc neural*
Sistem = Cümle = *Système*
Solukalma = Şehik = *Inspiration*
Soluk aykıtı = Cihazı teneffüs = *Appareil respiratoire*
Solukverme = Zefir = *Expiration*
Solunum = Teneffüs = *Respiration*
Solunum yüzeyi = Sathı teneffüs = *Surface de respiration*
Soray = İmtisas = *Absorption*
Söylem = Telâffuz = *Articulation*
Sübye = Müstahlep = *Emulsion*
Sümey = Muhatî = *Muqueux*
Sümeyzar (Miğde-ı) = Beşerei muhatiyei mide = *Estomacale (Muqueuse-)*
Sümsey = Nuhamî = *Pituitaire*
Sümük = Muhat = *Mucus*
Sürel dişler = Halide (Esnanı-) = *Permanentes (Dents-)*

Ş

Şahdamarı = Şiryanı sübatî = *Carotide*
Şakak kemiği = Azmı sudgî = *Temporal*
Şekil = Şekil = *Forme*
Şekilliyen = Müşekkil = *Figurant*

T

Tadığ = Zevk = *Goût*
Tadım = Zaika = *Gustation*
Tatsal = Zaikavî = *Gustatif*
Telkasıl = Liyfîi adalî = *Fibo-musculaire*
Telsel = Liyfî = *Fibreux*
Tel = Liyf = *Fibre*
Telsin = Liyfin = *Fibrine*
Temel kemiği = Azmı vetedî = *Sphénoide*
Terzi kası = Adalei hayyatiye = *Muscle couturier*
Tıkaç = Sammame = *Embolie*
Tıkanım (Damar-ı) = Seddade = *Thrombose*
Tırnaksı kemik = Azmı zıfrî = *Os unguéal*
Tulumcuk = Kureybe = *Utricule*
Türk eğeri = Serci türkî = *Selle turcique*

U

U kemiği = Azmı lâmî = *Os hyoïde*
Uyaran = Münebbih = *Excitant*
Uyluk = Fahız = *Cuisse*
Uyluk (-kemiği) = Azmı fahız = *Fémur*
Uyurgezen = Sair filmenam = *Somnambule*
Uzantı = İstitale = *Prolongement*
Uzunkafal, dolikosefal = Müstatil-ür-re's = *Dolichocéphale*

Ü

Üçbaşlı kas = Adalei zat-ür-rüusu selâse = *Muscle triceps*
Ümük = Meri = *Œsophage*
Üre, siyin = Bevle = *Urée*
Üremi = Üremi = *Urémie*
Üst = Ulvî = *Supérieur*
Üyeler = Etraf, âza = *Membres*
Üzengi kemiği = Azmı rikâbî = *Etrier*

V

Varis = Varis = *Varice*
Varol köprüsü = Kantarei Varol = *Pont de Varol*
Vibrer tüycükler = Ehdabı mühteze = *Cils vibratiles*
Vitellüs zarı = Gışayı vitellin = *Membrane vitelline*
Vuru = Daraban = *Battement*
Vurum = Nabız = *Pouls*

Y

Yağ bezi = Guddei düheniye = *Glande sébacée*
Yağ yuvarı = Küreyvei şahmiye = *Globule graisseuse*
Yaklaştıran = Mukarrip = *Adducteur*
Yalacık = Huveyza = *Rassinet*
Yamuk kas = Adalei murabbai münharife = *Muscle trapèze*
Yanak kemiği = Azmı vecenî = *Os zygomatique*
Yan kemiği = Azmı cidarî = *Os pariétal*
Yansığ = Fiğli mün'akis = *Réflexe*
Yapışma = İltisak = *Adhérence*
Yarımay = Nısıf hilâlî = *Semilunaire*
Yarımdaire kanalları = Kanavatı nısfı dairevive = *Canaux semicirculaire*
Yozlaşma = İstihale, tereddi = *Dégénérescence*
Yumurta = Beyza = *Œuf*
Yumurtacık, Graf keseciği = Büyeyz, cerabei Graf = *Ovule, vésicule de Graaf*
Yumurtacık hücresi = Oosit = *Oocyte*
Yumurtacık yüresi = Kürei beyziye = *Oosphère*
Yumurtalık = Mebiz = *Ovaire*
Yumurtalık bağı = Ribatı mebyizî = *Ligament ovarien*
Yutak = Bel'um = *Pharynx*
Yutargöze = Hücrei âkile = *Phagocyte*
Yutargözem = Fagositoz = *Phagocytose*
Yutma = Bel' = *Déglutition*
Yuvar = Küreyve = *Globule*
Yuvarkafal, brakisefal = Müstâraz-ür-re's = *Brachicéphale*
Yuvarlak bağ = Ribatı müdevver = *Lire's* = *Brachycéphale*
Yürek = Kalp = *Coeur*
Yürek kası = Adalei kalp = *Myocarde*

BİYOLOJİ TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Aciz = *Sacrum* = **Sağrı kemiği**
Ac-üs-sin = *Ivoire* = **Fildişi**
Adale = *Muscle* = **Kas**
Adalei kalp = *Myocarde* = **Yürek kası**
Adesî (Azmı-) = *Os lenticulaire* = **Mercimek kemiği**
Adla = *Côtes* = **Kaburga**
Adut = *Bras* = **Kol**
Adut ((Azmı-) = *Humérus* = **Pazu kemiği**
Adudîi re'sî (Cez'î-) = *Tronc brachiocéphalique* = **Kol-baş anadamarı**
Ahmaî = *Scalène* = **Merdivensi**
Ahmas-ül-kadem = *Plante du pied* = **Ayak tabanı**
Ahşa = *Viscères* = **Bağırlar**
Akap (Azmı-) = *Calcanéum* = **Ökçe kemiği**
Âkil-ül-haşayiş = *Herbivore* = **Otçul**
Âkil-ül-haşerat = *Insectivore* = **Böcekçil**
Akil-ül-kül = *Omnivore* = **Kamobur**
Akil-ül-lühum = *Carnivore* = **Etçil**
Aleka = *Caillot* = **Pıhtı**
Amudî = *Perpendiculaire* = **Dikey**
Âne (Azmı-) = *Os pubis* = **Kasık kemiği**
Ankebutî = *Arachnoïde* = **Örümceksi**
Asabî = *Nerveux* = **Sinirsel**
Asabî (Kavsi-) = *Arc neural* = **Sinirsel yay**
Asabiye (Ezvacı-) = *Les paires nerveuses* = **Sinir çiftleri**
Asap = *Nerf* = **Sinir**
Âver = *Cœcum* = **Körbarsak**
Ayn = *Œil* = **Göz**
Âza, Etraf = *Membres* = **Üyeler**
Azm = *Os* = **Kemik**
Azmiye (Sufeyhai-) = *Lamelle osseuse* = **Kemik levhacığı**
Azotî = *Azoté* = **Azotlu**

B

Babı kilyeviye (Cümlei-) = *Système porte-rénal* = **Kapı böbrek sistemi**
Basar = *Vue* = **Görüğ**
Basarî = *Visuel* = **Görsel**
Basarî (Cihazı-) = *Appareil d'optique* = **Görüm aykırı**
Basarî (Seriri-) = *Couche optique* = **Görü yatağı**
Basıra = *Vision* = **Görüm**
Bâsıta = *Tenseur* = **Açan**
Batnî (Cevfi-) = *Cavité abdominale* = **Karın oyuğu**
Bel' = *Déglutition* = **Yutma**
Bel'um = *Pharynx* = **Yutak**
Berbah = *Epididyme* = **Bezibiği**
Beşerei muhatiyei mide = *Muqueuse estomacale* = **Miğde sümey zarı**
Bevil = *Urine* = **Sidik**
Bevil (Mecarii-) = *Voies urinaires* = **Sidik yolları**
Bevle = *Urée* = **Üre, siyin**
Bevliye (Enabibi-) = *Tubes urinifères* = **Sidik borucukları**
Bevvabı mide = *Pylore* = **Miğde çıkırı**
Beyn-ed-dıl'î (Adalei-, asabı-) = *Intercostal (muscle-, nerf-)* = **Arsıeğe (-kas, -sinir)**
Beyne-el-esabi = *Interdigital* = **Parmakarası**
Beyti halfî = *Chambre postérieure* = **Ardoda**

Beyti kuddamî = *Chambre antérieure* = **Ön-oda**
Beyza = *Œuf* = **Yumurta**
Beyziye (Küreî-) = *Oosphère* = **Yumurtacık yüresi**
Buteyn = *Ventricule* = **Karıncık**
Büyeyz = *Ovule* = **Yumurtacık**

C

Cefn = *Paupière* = **Gözkapağı**
Cenah = *Aile* = **Kanat**
Cenahî = *Ptérygoïde* = **Kanatsı**
Cenahî (Nütüü-) = *Apophyse ptérygoïde* = **Kanatsı çıkıntı**
Cenin = *Fœtus* = **Dölüt**
Cenp (Gışai-) = *Plèvre* = **Göğüszarı**
Cephî (Azmı-, adalei-...) = *Frontal (Os-, muscle-...)* = **Alın (-kemiği, -kası...)**
Cevf = *Cavité* = **Oyuk**
Cevfi hicacî = *Orbite* = **Gözevi**
Cevher = *Substance* = **Göver**
Cevheri ebyaz = *Substance blanche* = **Ak göver**
Cevheri sincabî = *Substance grise* = **Boz göver**
Cezi = *Tronc* = **Gövde**
Cezir = *Racine* = **Kök**
Cidar = *Paroi* = **Çeper**
Cidarî (Azmı-) = *Os pariétal* = **Yan kemiği**
Cihaz = *Appareil* = **Aykıt**
Cilt = *Peau* = **Deri**
Cisim = *Corps* = **Cisim**
Cismi azım = *Diaphyse* = **Kemik gövdesi**
Cümcüme, kıhıf = *Crâne* = **Kafatası**
Cümle = *Système* = **Sistem**
Cüseymatı (Malpigi-) = *Corpuscules de Malpigi* = **Malpigi cisimcikleri**
Cüseyme = *Corpuscule* = **Cisimcik**

D

Dafıka (Kanatı-) = *Canal éjaculateur* = **Atar kanal**
Dafîre = *Plexus* = **Ağ**
Dahame = *Hypertrophie* = **İrilme**
Daliye (Adalei-) = *Muscle deltoïde* = **Delta kası**
Daraban = *Battement* = **Vuru**
Dars = *Molaire* = **Azıdişi**
Dehliz = *Vestibule* = **Dalız**
Dekkaîi âverî (Dessamı-) = *Valvule iléo-cœcal* = **Kör-ince kapacığı**
Delk = *Friction* = **Oğuşturum**
Demi barit = *Sang froid* = **Soğuk kan**
Demi har = *Sang chaud* = **Sıcak kan**
Dem'î (Mecrayi-) = *Conduit lacrymal* = **Gözyaşı yolu**
Demi şiryanî = *Sang artériel* = **Alkan**
Demi veridî = *Sang veineux* = **Karakan**
Dem'iye (Guddei-) = *Glande lacrymale* = **Gözyaşı bezi**
Dem'iye (Kisei-) = *Sac lacrymal* = **Gözyaşı kesesi**
Dem'iye (Lûheymei-) = *Caroncule lacrymale* = **Gözyaşı etçiği**
Dem'iye (Nikatı-) = *Points lacrymaux* = **Gözyaşı noktaları**
Derakî = *Thyroïdien* = **Kalkansal**
Derakiye (Guddei-) = *Thyroïde* = **Kalkan bezi**
Dessamatı siniye = *Valvules sigmoïdes* = **"S" kapacıkları**
Dessame = *Valvule* = **Kapacık**
Dessamı iklilî = *Valvule mitrale* = **Tacımsı kapacık**
Dessamı züselâset-üş-şerafe = *Valvule tricuspide* = **Üçlü kapacık**
Deveran = *Circulation* = **Dolaşım**
Dılı = *Côte* = **Eğe**
Dıl'î (Azmı-) = *Os costal* = **Eğe kemiği**
Dıl'ı kâzıp = *Fausse côte* = **Eğemsi**
Dimağ, muh = *Cerveau* = **Beyin**

Dimağçe, muheyh = *Cervelet* = **Beyincik**
Dimağîi şevkî (Mayii-) = *Liquide céphalorachidien* = **Beyin-omurilik sıvığı**
Dumur = *Atrophie* = **Körelme**
Düheniye (Guddei-) = *Glande sébacée* = **Yağ bezi**

E

Ehdap = *Cils* = **Kirpikler**
Em'a = *Intestins* = **Barsaklar**
Em'ayı galiza = *Intestins gros* = **Kalın barsaklar**
Em'ayı rakîka = *Intestins grêles* = **İnce barsaklar**
Emles, melsa = *Lisse* = **Kaygan**
Enbube = *Tube* = **Boru**
Enbubî = *Tubiforme* = **Borumsu**
Enf = *Nez* = **Burun**
Enfî (Azmı-) = *Os nasal* = **Burun kemiği**
Epher = *Aorte* = **Özekdamar**
Epher (Kavsi-) = *Crosse de l'aorte* = **Özekdamar yayı**
Esabi = *Doigts* = **Parmaklar**
Eş'ar = *Poils* = **Kıllar**
Etraf, âza = *Membres* = **Üyeler**
Ev'iye = *Vaisseaux* = **Damarlar**
Eviyei lemfaiye = *Vaisseaux lymphatique* = **Akdamarlar**

F

Fagositoz = *Phagocytose* = **Yutargözem**
Fahız = *Cuisse* = **Uyluk**
Fahız (Azmı-) = *Fémur* = **Uyluk kemiği**
Fahziye (Adalei-) = *Muscle fémural* = **Oyluk kası**
Fakrüddem = *Anémie* = **Kansızlık**
Fartı tağdiye = *Suralimentation* = **Aşırı besi**
Fek = *Maxillaire* = **Çene**
Fekçe = *Mandibule* = **Çenemsi**
Fekkî = *Maxillaire* = **Çenel**
Fem = *Bouche* = **Ağız**
Fenni menafi-ül-âza = *Physiologie* = **Fiziyoloji**
Ferç = *Vulve* = **Bidik**
Fevhe = *Orifice* = **Ağız**
Fıkaratı acziye = *Vertèbres sacrées* = **Sağrı omurları**
Fıkaratı kataniye = *Vertèbres lombaires* = **Bel omurları**
Fıkaratı rakabiye = *Vertèbres cervicales* = **Boyun omurları**
Fıkaratı us'usiye = *Vertèbres coccygiennes* = **Kuyruk omurları**
Fıkaratı zahriye = *Vertèbres dorsales* = **Sırt omurları**
Fıkarî = *Vertébral* = **Omural**
Fıkarî (Amudı-) = *Colonne vertébrale* = **Omurga**
Fıkariye (Sukbei-) = *Trou vertébral* = **Omur deliği**
Fıkra = *Vertèbre* = **Omur**
Fuadı mide = *Cardia* = **Miğde ağzı**
Fus = *Lobe* = **Lop**
Fuseys = *Lobule* = **Lopçuk**

G

Gamzî = *Clignotant* = **Gözkırpan**
Gastrula = *Gastrula* = **Gastrula**
Gayri iradî = *Involontaire* = **İrdemsiz, istemsiz**
Gayrı uzvî = *Inorganique* = **İnorganik**
Gıda = *Aliment* = **Besin**
Gılaf = *Gaine* = **Kılıf**
Gırbalî = *Criblé* = **Kalbursu**
Gırbalî (Azmı-) = *Ethmoïde* = **Kalbur kemiği**

Gırbaliye (Safhai-) = *Lame éthmoïdale* = **Kalbur levhası**
Graf (Cerabei-), büyeyz = *Vésicule de Graaf, ovule* = **Graf keseciği, yumurtacık**
Gudde = *Glande* = **Bez**
Guddevî = *Glandulaire* = **Bezel**
Gudruf = *Cartilage* = **Kıkırdak**
Gudrufiye (Halkai-) = *Anneau cartilagineux* = **Kıkırdak halka**
Gurabî (Nürüü-) = *Coracoïde* = **Kargaburun çıkıntısı**

H

Hacip = *Sourcil* = **Kaş**
Halfî = *Postérieur* = **Arka, art**
Halide (Esnanı-) = *Permanentes (Dents-)* = **Sürel dişler**
Halip = *Uretère* = **Sidiksağan**
Hançere = *Larynx* = **Gırtlak**
Hançerevî (Asabı-) = *Nerf laryngé* = **Gırtlak siniri**
Hanek (Azmı-) = *Os palatin* = **Damak kemiği**
Hanek (Kuble-tül- -) = *Voûte du palais* = **Damak kemeri**
Harkafa (Azmı-) = *Os iliaque* = **Kalça kemiği**
Hassas = *Sensible* = **Duyar, duygun**
Hassaiyet = *Sensibilité* = **Duyarlık**
Hasse, tahassüs = *Sensation* = **Duyum**
Havsala = *Bassin* = **Leğen**
Hayat (Şeceri-) = *Arbre de vie* = **Hayat ağacı**
Hayvan = *Animal* = **Hayvan**
Hayvanî = *Animal* = **Hayvansal**
Hayyatiye (Adalei-) = *Muscle couturier* = **Terzi kası**
Hazm = *Digestion* = **Sindirim**
Hazmî = *Digestif* = **Sindirel**
Hazmî (Cihazı-) = *Appareil digestif* = **Sindirim aykırı**
Hedebî = *Cilliaire* = **Kirpiksi**
Helezon (Safihai-) = *Lame spirale* = **Sarmay levha**
Hemoglobin = *Hémoglobine* = **Hemoglobin**
Hicabı haciz (Adalei-) = *Muscle phrénique* = **Diyafram kası**
His = *Sens* = **Duyğu**
Hissî = *Sensitif* = **Duysal**
Hokkî (Cevfi-) = *Cavité cotyloïde* = **Hokkamsı oyuk**
Huleymî = *Papillaire* = **Mememsi**
Husye = *Testicule* = **Erbezi**
Hüveyni menevî = *Spermatozoïde* = **Ezmi hayvancığı**
Huveysalî (Kanatı-) = *Canal alvéolaire* = **Sineysel kanal**
Huveyza = *Bassinet* = **Yalacık**
Hücrei âkile = *Phagocyte* = **Yutargöze**
Hücrevî = *Cellulaire* = **Hücresel**

I

Iptiye (Nahiyei-) = *Région axillaire* = **Koltukaltı bölgesi**

İ

İfraz = *Secrétion* = **Salgı**
İhlil = *Urètre* = **İşek yolu**
İhtisas = *Sentiment* = **Duygu**
İlkah = *Fécondation* = **Dölleme, döllenme**
İltisak = *Adhérence* = **Yapışma**
İltiva = *Pli* = **Kıvrım**
İlyeviye (Adalei-) = *Muscle fessier* = **Sağrı kası**
İmtisas = Absorption = **Soray**
İnhifaz = *Excavation* = **Çukurlaşım**

DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ 247 Lev

İntisaç = *Texture* = **Dokum**
İptidaî = *Primitif* = **İlksel**
İsfencî (Nesci-) = *Tissus spongieux* = **Süngerdoku**
İstihale, tereddi = *Dégénérescence* = **Yozlaşma**
İstirha = *Diastole* = **Gevşey**
İstitale = *Prolongement* = **Uzantı**

K

Kabıza = *Flexeur* = **Büken**
Kadid = *Squelette* = **İskelet**
Kadip = *Penis* = **Kamış**
Kafa (Azmı-) = *Occipital* = **Artkafa kemiği**
Kalp = *Cœur* = **Yürek**
Kamîs = *Tunique* = **Gömlek**
Kamîsi gılâfi = *Tunique vaginal* = **Kılıf gömlek**
Kanat = *Canal* = **Kanal**
Kansız = *Anémique* = **Kansız**
Kantarei Varol = *Pont de Varol* = **Varol Köprüsü**
Kanzaa = *Crête* = **İbik**
Kâp (Azmı-) = *Astragale* = **Aşık kemiği**
Karniye tabakası = *La cornée* = **Saydam tabaka**
Kas (Azmı-) = *Sternum* = **Döş kemiği**
Kasaba = *Bronche* = **Boğrunç**
Kasaba (Azmı-) = *Tibia* = **Baldır kemiği**
Katalizör = *Cataliseur* = **Katalizliyen**
Kataniye (Nahiyei-) = *Région lombaire* = **Bel bölgesi**
Katıa (Esnan) = *Incisive (Dent)* = **Kesken (Diş)**
Kavkaa = *Limaçon, cochlée* = **Salyangoz**
Kavisleri (Korti-) = *Arcs de Corti* = **Korti yayları**
Kebet = *Foie* = **Karaciğer**
Ke'sî = *Caliciforme* = **Çanaksı**
Kesir-ül-hücre = *Multicellulaire* = **Çok hücreli**
Ketif (Azmı-) = Omoplate, scapulum = **Kürek kemiği**
Keylûsî (Veridi-) = *Veine chylifère* = **Kilüs damarı**
Keymus = *Chyme* = **Kimüs**
Kıhıf, cümcüme = *Crâne* = **Kafatası**
Kısım = *Partie* = **Kısım**
Kışrî = *Cortical* = **Kabuksal**
Kışrı sin = *Cément* = **Seman**
Kıyh = *Pus* = **İrin**
Kilye = *Rein* = **Böbrek**
Kokleer kanalı = *Canal cochléaire* = **Salyongoz kanalı**
Korti cüseymatı = *Organes de Corti* = **Korti organları**
Kromozom = *Chromosome* = **Kromozom**
Kûbere (Azmı-) = *Radius* = **Önkol kemiği**
Kuddamî = *Antérieur* = **Ön**
Kuneyve = *Canalicule* = **Kanalcık**
Kureybe = *Utricule* = **Tulumcuk**
Kurs = *Disque* = **Kurs**
Kuseybe = *Bronchiole* = **Boğruncuk**
Kürei ayn = *Globe de l'œil* = **Göz yüresi**
Küreyve = *Globule* = **Yuvar**
Küreyvei beyza = *Globule blanche* = **Akyuvar**
Küreyvei hamra = *Hématie, globule rouge* = **Alyuvar**
Küyeys = *Saccule* = **Kesecik**

L

Lâhm = *Chair* = **Et**
Lâmî (Azmı-) = *Os hyoïde* = **U kemiği**
Lâmise = *Toucher* = **Dokunum**
Lehat = *Luette* = **Küçükdil**
Lems = *Tact* = **Dokunuğ**
Lemsî = *Tactile* = **Dokunsal**
Lenf = *Lymphe* = **Ak kan**
Lenfaviye (Cümlei-) = *Système lymphatique* = **Ak kan sistemi**
Levahik, mülhakat = *Annexes* = **Ekler**

Levha = *Lame* = **Levha**
Levze = *Amygdale* = **Bademcik**
Lisan = *Langue* = **Dil**
Lisanı mizmar = *Epiglotte* = **Gırtlak kapağı**
Lisanî = *Lingual* = **Dilsel**
Liyf = *Fibre* = **Tel**
Liyfî = *Fibreux* = **Telsel**
Liyfi adalî = *Fibre musculaire* = **Kası teli**
Liyfii adalî = *Fibro-musculaire* = **Telkasıl**
Liyfin = *Fibrine* = **Telsin**
Lokma = *Condyle* = **Lokma**
Lûabiye (Guddei-) = *Glande salivaire* = **Salya bezi**
Lûap = *Salive* = **Salya**
Lücam = *Frein* = **Gem**
Lüp = *Pulpe* = **Özüt**
Lüsat = *Gencives* = **Dişetleri**

M

Madg = *Mastication* = **Çiğnem**
Madgiye (Adalei-) = *Muscle masseter* = **Çiğneme kası**
Mafsal = *Articulation* = **Eklem**
Mafsalı gayrı müteharrik = *Articulation immobile, Synarthrose* = **Oynamaz eklem**
Mafsalı müteharrik = *Articulation mobile, diarthrose* = **Oynak eklem (yahut sadece oynak)**
Mafsaliye (Mahfazai-) = *Capsule articulaire* = **Oynak kapçığı**
Mahfaza = *Enveloppe* = **Kap**
Mahsus = *Sensible* = **Duyulgun, duyulur**
Malpigi tabakası = *Couche de Malpigi* = **Malpigi tabakası**
Maslî = *Séreux* = **Seromsel**
Masliye (Maddei-) = *Sérosité* = **Sıvıntı**
Masl-ud-dem = *Sérum* = **Serom**
Matrak (Azmı-) = *Marteau* = **Çekiç kemiği**
Mebiz = *Ovaire* = **Yumurtalık**
Mebyizî (Ribatı-) = *Ligament ovarien* = **Yumurtalık bağı**
Mecrai sem'î = *Conduit auditif* = **Kulak yolu**
Medariye (Adalei-) = *Muscle orbiculaire* = **Çevre kas**
Meddi basarı şeyhî = *Presbytie* = **Prespitlik**
Mehbil = *Vagin* = **Döl yolu**
Melsa (Adaeli-) = *Muscle lisse* = **Düz kas**
Melsa, emles = *Lisse* = **Kaygan**
Meneviye (Kuneyvatı hamiletül-) = *Canalicules séminifères* = **Ezmi kanalcıkları**
Meni = *Sperme* = **Ezmi**
Menkip = *Epaule* = **Omuz**
Merare (Kanatı-) = *Canal cholédoque* = **Öt kanalı**
Meri = *Œsophage* = **Ümük**
Merkez = *Centre* = **Merkez**
Mesane = *Vessie* = **Sidiklik**
Mesarika = *Mésentère* = **Barsak askısı**
Mesdut = *Clos* = **Kapalı**
Meşime = *Placenta* = **Etene**
Mevaddı gaita = *Matières fécales* = **Dışkı**
Mıntaka = *Zone* = **Bölge**
Miai isna aşer = *Duodénum* = **Oniki parmak barsağı**
Mide = *Estomac* = **Miğde, kursak**
Mideviye (Guddei-) = *Glande gastrique* = **Miğde bezi**
Mihver = *Axe* = **Eksen**
Mihveri üstüvanî = *Sylindraxe* = **Silindireksen**
Mik'a (Azmı-) = *Os vomer* = **Saban kemiği**
Mina = *Email* = **Mine**
Minhar = *Narine* = **Burun deliği**
Minkarî (Nütüü-) = *Apophyse coronoïde* = **Gagamsı çıkıntı**
Mirfak = *Coude* = **Dirsek**
Misem-ül-yet = *Poignet* = **Bilek**
Mizap = *Gouttière* = **Oluk**
Morula = *Morula* = **Morula**
Muallik (Kamîsi-) = *Crémaster* = **Askan gömlek**
Muassıra = *Sphincter* = **Büzgen**
Mufagama = *Anastomose* = **Ağızlaşma**
Mugaddiye (Sukbei-) = *Trou nourricier* = **Besi deliği**

Muhacir hücre = *Cellule migratrice* = **Göçmen hücre**
Muhaddep = *Convexe* = **Dışbükey**
Muharrik = *Moteur* = **Deviten**
Muharriki eviye (Asabı-) = *Nerf vaso-moteur* = **Damardevitme siniri**
Muhat = *Mucus* = **Sümük**
Muhatî = *Muqueux* = **Sümey**
Muhattata (Adalei-) = *Muscle strièe* = **Çizik kas**
Muh, dimağ = *Cerveau* = **Beyin**
Muheyh, dimağçe = *Cervelet* = **Beyincik**
Muheyhî (Büteyni-) = *Ventricule cérébelleux* = **Beyincik karıncığı**
Muhhu azım = *Moelle des os* = **Kemik iliği**
Mukaar = *Concave* = **İçbükey**
Mukabbızı eviye = *Vaso-constructeur* = **Damardaraltan**
Mukarrip = *Adducteur* = **Yaklaştıran**
Murabbaai münharife (Adalei-) = *Muscle trapèze* = **Yamuk kas**
Musavvir = *Plastique* = **Plâstik**
Musavvirei müşekkile (Maddei-) = *Plâsma* = **Plâsma**
Musavvirei ûlâ (Maddei-) = *Protoplasma* = **Protoplâsma**
Musil = *Afférent* = **Getiren**
Muşt-ul-kadem = *Métatarse* = **Ayak tarağı**
Muşt-ul-yet = *Métacarpe* = **El tarağı**
Mutavassıt (Asabı-) = *Nerf médian* = **Orta sinir**
Müçterre = *Ruminant* = **Gevişgetiren**
Mübadele = *Echange* = **Değiş**
Müba'it = *Abducteur* = **Iratan**
Müfriğ (Cihazı-) = *Appareil excréteur* = **Boşaltı aykıtı**
Mühteze (Ehdabı-) = *Cils vibratiles* = **Vibrer tüycükler**
Mülhakat, levahik = *Annexes* = **Ekler**
Mün'akis (Fiğli-) = *Réflexe* = **Yansığ**
Münassıf = *Médiastin* = **Ortaoyuk**
Münebbih = *Excitant* = **Uyaran**
Münebbihi müfriz = *Excito-secréteur* = **Salgı uyartan**
Mürsil = *Efférent* = **Götüren**
Müsellesi muhhî = *Trigone cérébral* = **Beyin üçgeni**
Müstahlep = *Emulsion* = **Sübye**
Müstâraz, -î = *Transvers, -al* = **Enine**
Müstâraz-ür-re's = *Brachycéphale* = **Yuvarkafal, brakisefal**
Müstatil-ür-re's = *Dolichocéphale* = **Uzunkafal, dolikosefal**
Müşekkil = *Figurant* = **Şekilliyen**
Müteşa'ip = *Ramifié* = **Dallı**
Mütezat = *Antagoniste* = **Karşıgelen**
Müvessii eviye = *Vaso-dilatateur* = **Damargenilten**

N

Nabız = *Pouls* = **Vurum**
Nahiye = *Région* = **Bölge**
Nâkil = *Conducteur* = **İletken**
Nakilet-ül-meni (Kanatı-) = *Canal déférent* = **Ezmi kanalı**
Nâkiliyet = *Conductibilité* = **İletkenlik**
Nakl-üd-dem = *Transfusion* = **Kanaktarım**
Nasur = *Callus* = **Nasır**
Nazil = *Descendant* = **İnen**
Nekfiye (Guddei-) = *Parotide* = **Kulakaltı bezi**
Nesci adalî = *Tissu musculaire* = **Kasdoku**
Nesci asabî = *Tissu nerveux* = **Sinirdoku**
Nesci azmî = *Tissu osseux* = **Kemik doku**
Nesci beşerei muhatiye = *Epithélium* = **Sümey deridoku**
Nesci demevî = *Tissu sanguin* = **Kandoku**
Nesci gudrufî = *Tissu cartilagineux* = **Kıkırdakdoku**
Nesci hususî = *Tissu spécial* = **Özel doku**
Nesci kesif = *Tissu compact* = **Tıkız doku**
Nesci muhatî = *Tissu muqueux* = **Sümey doku**
Nesci munzam = *Tissu conjonctif* = **Katılgan doku**
Nesci rasafî = *Tissu pavimenteux* = **Kaldırımsı doku**
Nesci şahmî = *Tissu graisseux* = **Yağdoku**
Neşvünema = *Evolution* = **Gelişim**

Nevat = *Noyau* = **Evin**
Nevatî (Gışayı-) = *Membrane nucléaire* = **Evinel zar**
Nezf-üd-dem = *Hémorragie* = **Kanama**
Nısıf hilâlî = *Semi lunaire* = **Yarımay**
Nısfı daireviye (Kanevatı-) = *Canaux semi-circulaire* = **Yarımdayire kanalları**
Nihayeti azım = *Epiphyse* = **Kemik ucu**
Nişveli muh = *Faux du cerveau* = **Beyin orağı**
Nuhaî (Cevfi-) = *Cavité médullaire* = **Omurilik oyuğu**
Nuhaî (Kanatı-) = *Canal médullaire* = **Omurilik kanalı**
Nuhaîi şevkî (Mihveri-) = *Axe cérébrospinal* = **Beyin-omurilik ekseni**
Nuhai şevki = *Moelle épinière* = **Omurilik**
Nuhamî = *Pituitaire* = **Sümsey**
Nüklein = *Nucléine* = **Evin özü**
Nütüü azım = *Apophyse* = **Kemik çıkıntısı**
Nütüü şevkî = *Apophyse épineuse* = **Dikensi çıkıntı**
Nüveyt = *Nucléole* = **Evincik**

O

Oosit = *Oocyte* = **Yumurtacık hücresi**
Otolit = *Otholite* = **Otolit**

Ö

Östaki (Nefîri-) = *Trompe d'Eustache* = **Östaki borusu**

P

Pankreas = *Pancréas* = **Pankreas**
Peke (Sahrıncı-) = *Réservoire Pecquet* = **Peke sarnıcı**
Pençe = *Griffe* = **Pençe**
Pepsin = *Pepsine* = **Pepsin**
Pepton = *Peptone* = **Pepton**
Periton = *Péritoine* = **Karınzarı**
Peritonî (Cevfi-) = *Cavité peritonéal* = **Karınzarı oyuğu**
Plevraî (Cevfi-) = *Cavité pleurale* = **Göğüszarı oyuğu**

R

Rafia = *Elévateur* = **Kaldıran**
Rahî (Kavsi-) = *Arcade palmaire* = **Aya kemeri**
Rahim = *Utérus* = **Dölyatağı**
Rahmî (Nefîri-) = *Trompe utérine* = **Dölyatağı borusu**
Rasafî = *Pavimenteux* = **Kaldırımsı**
Re's = *Tête* = **Baş**
Rıdfa (Azmı-) = *Rotule* = **Dizkapağı kemiği**
Rie = *Poumon* = **Akciğer**
Rie (Sürrei-) = *Hile pulmonaire* = **Akciğer göbeği**
Rievî (Huveysali-) = *Vésicule pulmonaire* = **Akciğer keseciği**
Rievîi midevî (Asabı-) = *Nerf vague* = **Örtünç sinir**
Ribat = *Ligament* = **Bağ**
Ribatı arîz = *Ligament large* = **Enli bağ**
Ribatı beyn-el-mafsalî = *Ligament interarticulaire* = **Oynak bağı**
Ribatı muallık = *Ligament suspenseur* = **Asıcı bağ**
Ribatı müdevvere = *Ligament rond* = **Yuvarlak bağ**
Rikâbî (Azmı-) = *Etrier* = **Üzengi kemiği**
Rusg-ul-kadem = *Tarse* = **Ayak bileği**
Rusg-ul-yet = Carpe = **Bilek**
Rüşeym = *Embryon* = **Cücük**

S

Sadefe = *Ecaille* = **Pul**
Sadrî = *Thoracique* = **Göğsel**
Sadrî (Cevfi-) = *Cavité thoracique* = **Göğüs oyuğu**
Sadriye (Adalei-) = *Muscle pectoral* = **Göğüs kası**
Safen = *Scrotum* = **Erbezi torbası**
Safra = *Bile* = **Öt**
Safraiye (Kisei-) = *Vésicule biliaire* = **Öt Kesesi**
Sahra = *Rocher* = **Kaya**
Sair filmenam = *Somnambule* = **Uyurgezen**
Sâit = *Avant-bras* = **Önkol**
Sak = *Jambe* = **Baldır**
Samia = *Audition* = **İşidim**
Sammame = *Embolie* = **Tıkaç**
Sanavberî = *Pinéal* = **Kozalaksı**
Sandukai tabıl = *Gaisse du tympane* = **Ortakulak**
Sayvan = *Pavillon* = **Kulak kepçesi**
Seddade = *Thrombose* = **Damar tıkanımı**
Seddat = *Epistomé* = **Ağız saçağı**
Sediye (Guddei-) = *Glande mammaire* = **Meme bezi**
Sedye = *Mamelle* = **Meme**
Sehaya = *Méninge* = **Beyin zarı**
Selâmiyat = *Phalanges* = **Boğumlar**
Sem' = *Ouie* = **İşidiğ**
Sem'î = *Auditif* = **İşitsel**
Sempati (Asabı-) = *Nerf sympathique* = **Sepmati siniri**
Sempatii kebir = *Grand sympathique* = **Büyük sempatik**
Senedanî (Azmı-) = *Enclume* = **Örs kemiği**
Serp = *Epiploon* = **Çöz**
Silviüs (Şakkı-) = *Fissure de Silvius* = **Silviüs yarığı**
Simhak = *Périoste* = **Kemik zarı**
Simlâh = *Cerumen* = **Kulak kiri**
Sin = *Dent* = **Diş**
Sinh = *Alvéole* = **Siney**
Sinnî = *Dental* = **Dişsel**
Sinni nabî = *Canine* = **Köpekdişi, koparan diş**
Sisaiye (Basalei-) = *Bulbe rachidien* = **Omurilik soğanı**
Sudgî (Azmı-) = *Temporal* = **Şakak kemiği**
Sukbe = *Trou* = **Delik**
Suveyk = *Pédoncule* = **Sapçık**
Sübatî (Şiryanı-) = *Carotide* = **Şahdamarı**
Süflâ, süflî = *Inférieur* = **Alt**
Sükûn = *Repos* = **Dinlik**
Süllem = *Rampe* = **Merdiven**
Sürre = *Ombillic* = **Göbek**

Ş

Şahmiye (Küreyvei-) = *Globule graisseuse* = **Yağ yuvarı**
Şamme = *Olfaction* = **Koklam**
Şârî boru = *Tube capillaire* = **Kılcal boru**
Şaziye (Azmı-) = *Péronée* = **Kaval kemiği**
Şebekî = *Réticulaire* = **Ağsı**
Şefe = *Lèvre* = **Dudak**
Şehik = *Inspiration* = **Solukalma**
Şekil = *Forme* = **Şekil**
Şeleli asfer = *Tache jaune* = **Sarı benek**
Şeleli intaşiye = *Tache germinative* = **Çimlenme beneği**
Şeleli sem'î = *Tache accoustique* = **İşitme beneği**
Şemm = *Odorat* = **Kokuğ**
Şemmî = *Olfactif* = **Kokusal**
Şerç = *Anus* = **Büzük**
Şersuf = *Epigastre* = **Kursaküstü**
Şevkî (Kanatı-) = *Canal rachidien* = **Omurga kanalı**
Şezen (Şiryanı-) = *Trachée artère* = **Öpken borusu**
Şigafı dahilîi kalp = *Endocarde* = **İç yürekzarı**
Şigafı haricîi kalp = *Péricarde* = **Dış yürekzarı**
Şiraül-hanek = *Voile du palais* = **Damak eteği**
Şiryan = *Artère* = **Aldamar**

T

Taazzum = *Ossification* = **Kemikleşme**
Tagavvut = *Défécation* = **Dışkı**
Tağdiye, tagaddi = *Alimentation* = **Besi**
Tahassus, hasse = *Sensation* = **Duyum**
Taht-el-fekkiye (Guddei-) = *Glande maxillaire* = **Çenealtı bezi**
Taht-el-lisanî (Guddei-) = *Glande sub-linguale* = **Dilaltı bezi**
Taht-el-terkova (Şiryanı-) = *Artère sous-clavicualire* = **Köprücükaltı aldamarı**
Takabbuz = *Systole* = **Kısay**
Tazyik = *Pression* = **Basınç**
Telâffuz = *Articulation* = **Söylem**
Telem = *Sillon* = **Çizgi**
Teneffüs = *Respiration* = **Solunum**
Teneffüs (Cihazı-) = *Appareil respiratoire* = **Soluk aykıtı**
Teneffüs (Sathı-) = *Surface de respiration* = **Solunum yüzeyi**
Tereddi, istihale = *Dégénérescence* = **Yozlaşma**
Terkova (Azmı-) = *Clavicule* = **Köprücük kemiği**
Tevemiye (Adalei-) = *Muscle jumeau* = **İkiz kas**
Tezat = *Antagonisme* = **Karşıgelim**
Tınnet = *Tintement* = **Çınlama**
Tiyh = *Labyrinthe* = **Dolambaç**
Türkî (Serci-) = *Selle turcique* = **Türk eğeri**

U

Ulvî = *Supérieur* = **Üst**
Unkudî = *Grappeux* = **Salkımsı**
Unsur = *Elément* = **Eleman**
Unsurî = *Elémentaire* = **Elemansel**
Urve = *Anse* = **Kangal**
Us'us (Azmı-) = *Coccyx* = **Kuyrukkemiği**
Uzuv = *Organe* = **Organ**
Uzvî = *Organique* = **Organik**

Ü

Üremi = *Urémie* = **Üremi**
Üzeyn = *Auricule* = **Kulacık**

V

Varis = *Varice* = **Varis**
Vecenî (Azmı-) = *Os zygomatique* = **Yanak kemiği**
Vetedî (Azmı-) = *Sphénoïde* = **Temel kemiği**
Vitellin (Gişayı-) = *Membrane vitelline* = **Vitellüs zarı**
Vücut = *Corps* = **Gövde**
Vüreyt = *Vénule* = **Karadamarcık**

Z

Zahrî (Şevki-) = *Epine dorsale* = **Sırt dikenliği**
Zahriye (Adalei-, fıkrai- . . . .-) = *Dorsal (Muscle-, vertèbre-, . . .-)* = **Sırt (-kası, -omurları, -. . .)**
Zaika = *Gustation* = **Tadım**
Zaikavî = *Gustatif* = **Tatsal**
Zat-ür-rüusu selâse (Adalei-) = *Muscle triceps* = **Üçbaşlı kas**
Zefir = *Expiration* = **Solukverme**
Zend (Azmı-) = *Cubitus* = **Dirsek kemiği**
Zevk = *Goût* = **Tadığ**
Zıfrî (Azmı-) = *Os unguéal* = **Tırnaksı kemik**

BIYOLOJI TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKÇE

A

Abdominale (Cavité-) = Cevfı batnî = **Karın oyuğu**
Abducteur = Müba'it = **Iratan**
Absorption = İmtisas = **Soray**
Adducteur = Mukarrip = **Yaklaştıran**
Adhérence = İltisak = **Yapışma**
Afférent = Musil = **Getiren**
Aile = Cenah = **Kanat**
Aliment = Gıda = **Besin**
Alimentation = Tagdiye, tagaddî = **Besi**
Alvéolaire (Canal-) = Kanatı huveysalî = **Sineysel kanal**
Alvéole = Sihn = **Siney**
Amygdale = Levze = **Bademcik**
Anastomose = Mufagama = **Ağızlaşma**
Anémie = Fakrüddem = **Kansızlık**
Anémique = Kansız = **Kansız**
Animal = 1 — Hayvan, 2 — Hayvanî = **1 — Hayvan, 2 — Hayvansal**
Annexes = Levahik, mülhakat = **Ekler**
Anse = Urve = **Kangal**
Antagonisme = Tezat = **Karşıgelim**
Antagoniste = Mütezat = **Karşıgelen**
Antérieur = Kuddamî = **Ön**
Anus = Şerç = **Büzük**
Aorte = Epher = **Özekdamar**
Aorte (Crosse de l'-) = Kavsi epher = **Özekdamar yayı**
Apophyse = Nütüü azım = **Kemik çıkıntısı**
Apophyse épineuse = Nütüü şevkî = **Dikensi çıkıntı**
Appareil = Cihaz = **Aykıt**
Arachnoïde = Ankebutî = **Örümceksi**
Arcs de Corti = Korti kavisleri = **Korti yayları**
Artère = Şiryan = **Aldamar**
Articulaire (Capsule-) = Mahfazai mafsaliye **Oynak kapçığı**
Articulation = 1 — Mafsal, 2 — Telâffuz = **1 — Eklem, 2 — Söylem**
Articulation immobile, Synarthrose = Mafsalı gayrı müteharrik = **Oynamaz eklem**
Articulation mobile, Diarthrose = Mafsalı müteharrik = **Oynak eklem (yahut sadece oynak)**
Astragale = Azmı kâp = **Aşık kemiği**
Atrophie = Dumur = **Körelme**
Auditif = Sem'î = **İşitsel**
Auditif (Conduit-) = Mecrai sem'î = **Kulak yolu**
Audition = Samia = **İşidim**
Auricule = Üzeyn = **Kulacık**
Avant-bras = Sâit = **Önkol**
Axe = Mihver = **Eksen**
Axillaire (Région-) = Nahiyei ıptiye = **Koltukaltı bölgesi**
Azoté = Azotî = **Azotlu**

B

Bassin = Havsala = **Leğen**
Bassinet = Huveyza = **Yalacık**
Battement = Daraban = **Vuru**
Bile = Safra = **Öt**
Biliaire (Vésicule-) = Kisei safraiye = **Öt kesesi**

Bouche = Fem = **Ağız**
Brachiocéphalique (Tronc-) = Cez'î adudii re'sî = **Kol-baş anadamarı**
Brachycéphale = Müstâraz-ür-re's = **Yuvarkafal, Brakisefal**
Bras = Adut = **Kol**
Bronche = Kasaba = **Boğrunç**
Bronchiole = Kuseybe = **Boğruncuk**

C

Caillot = Aleka = **Pıhtı**
Calcanéum = Azmı akap = **Ökçe kemiği**
Caliciforme = Ke'sî = **Çanaksı**
Callus = Nasur = **Nasır**
Canal = Kanat = **Kanal**
Canalicule = Kuneyve = **Kanalcık**
Canine = Sinni nabî = **Köpekdişi, koparan diş**
Capillaire (Tube-) = Şârî boru = **Kılcal boru**
Cardia = Fuadı mide = **Miğde ağzı**
Carnivore = Akil-ül-lühum = **Etçil**
Carotide = Şiryanı sübatî = **Şahdamarı**
Carpe = Rusg-ul-yet = **Bilek**
Cartilage = Gudruf = **Kıkırdak**
Cartilagineux (Anneau-) = Halkai gudrufiye = **Kıkırdak halka**
Cataliseur = Katalizör = **Katalizliyen**
Cavité = Cevf = **Oyuk**
Cellulaire = Hücrevî = **Hücresel**
Cellule migratrice = Muhacir hücre = **Göçmen hücre**
Cément = Kışrı sin = **Seman**
Centre = Merkez = **Merkez**
Céphalorachidien (Liquide-) = Mayii dimagîi şevkî = **Beyin-omurilik sıvığı**
Cérébelleux (Ventricule-) = Buteyni muheyhî = **Beyincik karmcığı**
Cérébrospinal (Axe-) = Mihveri nühaîi şevkî = **Beyin-omurilik ekseni**
Cerumen = Simlâh = **Kulak kiri**
Cerveau = Muh, dimağ = **Beyin**
Cervelet = Dimağçe, Muheyh = **Beyincik**
Chair = Lâhm = **Et**
Chambre antérieure = Beyti kuddamî = **Önoda**
Chambre postérieure = Beyti halfî = **Ardoda**
Cholédoque (Canal-) = Kanatı merare = **Öt kanalı**
Chromosome = Kromozom = **Kromozom**
Chylifère (Veine-) = Veridi keylûsî = **Kilüs damarı**
Chyme = Keymus = **Kimüs**
Cilliaire = Hedebî = **Kirpiksi**
Cils = Ehdap = **Kirpekler**
Circulation = Deveran = **Dolaşım**
Clavicule = Azmı terkova = **Köprücük kemiği**
Clignotant = Gamzî = **Gözkırpan**
Clos = Mesdut = **Kapalı**
Coccyx = Azmı us'us = **Kuyruk kemiği**
Cochléaire (Canal-) = Kokleer kanalı = **Salyangoz kanalı**
Cochlée, limaçon = Kavkaa = **Salyangoz**
Cœcum = Âver = **Körbarsak**
Cœur = Kalp = **Yürek**
Concave = Mukaar = **İçbükey**
Conducteur = Nâkıl = **İletken**
Conductibilité = Nâkiliyet = **İletkenlik**
Condyle = Lokma = **Lokma**
Convexe = Muhaddep = **Dışbükey**
Coracoïde = Nütüü gurabî = **Kargaburun çıkıntı**
Cornée (La-) = Karniye tabakası = **Saydam tabaka**
Coronoïde (Apophyse-) = Nütüü minkarî = **Gagamsı çıkıntı**
Corps = 1 — Vücut, 2 — Cisim = **1 — Gövde, 2 — Cisim**
Corpuscule = Cüseyme = **Cisimcik**
Corpuscules de Malpigi = Malpigi cüseymatı = **Malpigi cisimcikleri**
Cortical = Kışrî = **Kabuksal**
Costal (Os-) = Azmı dıl'î = **Eğe kemiği**
Côte = Dılı = **Eğe**
Côtes = Adla = **Kaburga**
Cotyloïde (Cavité-) = Cevfi hokkî = **Hokkamsı oyuk**

Coude = Mirfak = **Dirsek**
Couturier (Muscle-) = Adalei hayyatiye = **Terzi kası**
Crâne = Kıhıf, cümcüme = **Kafatası**
Crémaster = Kamîsi muallik = **Askan gömlek**
Crête = Kanzaa = **İbik**
Criblé = Gırbalî = **Kalbursu**
Cubitus = Zend (Azmı-) = **Dirsek kemiği**
Cuisse = Fahız = **Uyluk**

D

Défécation = Tagavvut = **Dışkı**
Déférent (Canal-) = Kanatı nakilet-ül-meni = **Ezmi kanalı**
Dégénérescence = İstihale, tereddi = **Yozlaşma**
Déglutition = Bel' = **Yutma**
Deltoïde (Muscle-) = Adalei daliye = **Delta kası**
Dent = Sin = **Diş**
Dental = Sinnî = **Dişsel**
Descendant = Nazil = **İnen**
Diaphyse = Cismi azım = **Kemik gövdesi**
Diarthrose, articulation mobile = Mafsalı müteharrik = **Oynak eklem (yahut sadece oynak)**
Diastole = İstirha = **Gevşey**
Digestif = Hazmî = **Sindirel**
Digestif (Appareil-) = Cihazı hazmî = **Sindirim aykırı**
Digestion = Hazm = **Sindirim**
Disque = Kurs = **Kurs**
Doigts = Esabi = **Parmaklar**
Dolichocéphale = Müstatil-ür-re's = **Uzunkafal, dolikosefal**
Dorsal (Muscle-, vertèbre-, . . . -) = Zahriye (Adalei-, fıkrai-, . . . -) = **Sırt (-kası, -omurları, ...)**
Dorsale (Epine-) = Şevki zahrî = **Sırt dikenliği**
Duodénum = Miai isna aşer = **Oniki parmak barsağı**

E

Ecaille = Sadefe = **Pul**
Echange = Mübadele = **Değiş**
Efférent = Mürsil = **Götüren**
Ejaculateur (Canal-) = Kanatı dafıka = **Atar kanal**
Elément = Unsur = **Eleman**
Elémentaire = Unsurî = **Elemansel**
Elévateur = Rafia = **Kaldıran**
Email = Mina = **Mine**
Embolie = Sammame = **Tıkaç**
Ebryon = Rüşeym = **Cücük**
Emulsion = Müstahlep = **Sübye**
Enclume = Azmı senedanî = **Örs kemiği**
Endocarde = Şigafı dahilîi kalp = **İç yürekzarı**
Enveloppe = Mahfaza = **Kap**
Epaule = Menkip = **Omuz**
Epididyme = Berbah = **Bezibiği**
Epigastre = Şersuf = **Kursaküstü**
Epiglotte = Lisanı mizmar = **Gırtlak kapağı**
Epiphyse = Nihayeti azım = **Kemik ucu**
Epiploon = Serp = **Çöz**
Episiome = Seddat = **Ağız saçağı**
Epithélium = Nesci beşerei muhatiye = **Sümey deridoku**
Estomac = Mide = **Miğde, kursak**
Ethmoïdale (Lame-) = Safihai gırbaliye = **Kalbur levhası**
Ethmoïde = Azmı gırbalî = **Kalbur kemiği**
Etrier = Azmı rikâbî = **Özengi kemiği**
Eustache (Trompe d'-) = Nefîri Östaki = **Östaki borusu**
Evolution = Neşvünema = **Gelişim**
Excavation = İnhifaz = **Çukurlaşma**
Excitant = Münebbih = **Uyaran**
Excito-secréteur = Münebbihi müfriz = **Salgı uyartan**
Excréteur (Appareil-) = Cihazı müfriğ = **Boşaltı aykırı**
Expiration = Zefir = **Solukverme**

F

Faisse côte = Dil'ı kâzıp = **Eğemsi**
Faux du cerveau = Mişveli muh = **Beyin orağı**
Fécondation = İlkah = **Dölleme, döllenme**
Fémur = Azmı fahız = **Uyluk kemiği**
Fémoral (Muscle-) = Adalei fahziye = **Uyluk kası**
Fessier (Muscle-) = Adalei ilyeviye = **Sağrı kası**
Fibre = Liyf = **Tel**
Fibre musculaire = Liyfi adalî = **Kası teli**
Fibreux = Liyfî = **Telsel**
Fibrine = Liyfin = **Telsin**
Fibro-musculaire = Liyfii adalî = **Telkasıl**
Figurant = Müşekkil = **Şekilliyen**
Flexeur = Kabrza = **Büken**
Fœtus = Cenin = **Dölüt**
Foie = Kebet = **Karaciğer**
Forme = Şekil = **Şekil**
Frein = Lücam = **Gem**
Friction = Delk = **Oğuşturum**
Frontal (Os-, muscle- . . .) = Cephî (Azmı-, adalei- . . .) = **Alın (-kemiği, -kası. . .)**

G

Gaine = Gılaf = **Kılıf**
Gaisse du tympane = Sandukai tabıl = **Ortakulak**
Gastrique (Glande-) = Guddei mideviye = **Miğde bezi**
Gastrula = Gastrula = **Gastrula**
Gencives = Lüsat = **Dişetleri**
Glande = Gudde = **Bez**
Glandulaire = Guddevî = **Bezel**
Globe de l'œil = Kürei ayn = **Göz yüresi**
Globule = Küreyve = **Yuvar**
Globule blanche = Küreyvei beyza = **Akyuvar**
Globule rouge, hématie = Küreyvei hamra = **Alyuvar**
Goût = Zevk = **Tadığ**
Gouttière = Mizap = **Oluk**
Graaf (Vesicule de-), ovule = Cerabei Graf, büyeyz = **Graf keseciği, yumurtacık**
Graisseuse (Globule-) = Küreyvei şahmiye = **Yağ yuvarı**
Grappeux = Unkudî = **Salkıması**
Griffe = Pençe = **Pençe**
Gustatif = Zaikavî = **Tatsal**
Gustation = Zaika = **Tadım**

H

Hématie, globule rouge = Küreyvei hamra = **Alyuval**
Hémoglobine = Hemoglobin = **Hemoglobin**
Hémorragie = Nezf-üd-dem = **Kanama**
Herbivore = Âkil-ül-haşayiş = **Otçul**
Humérus = Azmı adut = **Pazu kemiği**
Hyoïde (Os-) = Azmı lâmî = **U kemiği**
Hypertrophie = Dahame = **İrilme**

I

Iliaque (Os-) = Azmı harkafa = **Kalça kemiği**
Incisive (Dent-) = Katıa (Esnan) = **Kesken (Diş)**
Inférieur = Süflâ, süflî = **Alt**
Inorganique = Gayri uzvî = **İnorganik**
Insectivore = Âkil-ül-haşerat = **Böcekçil**
Inspiration = Şehik = **Solukalma**

Intercostal (Muscle-, nerf-) = Beyn-ed-dil'i (Adalei-, asabı-) = **Arasıeğe (-kas, -sinir)**
Interdigital = Beyn-el-esabi = **Parmakarası**
Intestins = Em'a = **Barsaklar**
Intestins grêles = Em'ayı rakika = **İnce barsaklar**
Intestins gros = Em'ayı galiza = **Kalın barsaklar**
Involontaire = Gayri iradi = **İrdemsiz, istemsiz**
Ivoire = Âc-ûs-sin = **Fildişi**

J

Jambe = Sak = **Baldır**
Jumeau (Muscle-) = Adalei tevemiye = **İkiz kas**

L

Labyrinthe = Tiyh = **Dolambaç**
Lacrymal (Conduit-) = Mecrayı dem'î = **Gözyaşı yolu**
Lacrymal (Sac-) = Kisei dem'iye = **Gözyaşı kesesi**
Lacrymale (Caroncule-) = Lûheymei dem'iye = **Gözyaşı etçiği**
Lacrymale (Glande-) = Guddei dem'iye = **Gözyaşı bezi**
Lacrymaux (Points-) = Nikatı dem'iye = **Gözyaşı noktaları**
Lame = Levha = **Levha**
Langue = Lisan = **Dil**
Laryngé (Nerf-) = Asabı hançerevî = **Gırtlak siniri**
Larynx = Hançere = **Gırtlak**
Lenticulaire (Os-) = Azmı adesî = **Mercimek kemiği**
Lèvre = Şefe = **Dudak**
Ligament = Ribat = **Bağ**
Ligament interarticulaire = Ribatı beyn-el-mafsalî = **Oynak bağı**
Ligament large = Ribatı arîz = **Enli bağ**
Ligament rond = Ribatı müdevver = **Yuvarlak bağ**
Ligament suspenseur = Ribatı muallık = **Asıcı bağ**
Limaçon, cochlée = Kavkaa = **Salyangoz**
Lingual = Lisanî = **Dilsel**
Lisse = Emles, melsa = **Kaygan**
Lisse (Muscle-) = Adalei melsa = **Düz kas**
Lobe = Fus = **Lop**
Lobule = Fuseys = **Lopçuk**
Lombaire (Région-) = Nahiyei kataniye = **Bel bölgesi**
Luette = Lehat = **Küçükdil**
Lymphatique (Système-) = Cümlei lenfaviye = **Ak kan sistemi**
Lymphe = Lenf = **Ak kan**

M

Malpigi (Couche de-) = Malpigi tabakası = **Malpigi tabakası**
Mamelle = Sedye = **Meme**
Mammaire (Glande-) = Guddei sediye = **Meme bezi**
Mandibule = Fekçe = **Çenemsi**
Marteau = Azmı matrak = **Çekiç kemiği**
Masseter (Muscle-) = Adalei madgiye = **Çiğneme kası**
Mastication = Madg = **Çiğnem**
Matières fécales = Mevaddı gaita = **Dışkı**
Maxillaire = 1 — Fekkî, 2 — Fek = **1 — Çenel, 2 — Çene**
Maxillaire (Glande-) = Guddei tahtelfekkiye = **Çeneatlı bezi**
Médian (Nerf-) = Asabı mutavassıt = **Orta sinir**

Médiastin = Münassıf = **Ortaoyuk**
Médullaire (Canal-) = Kanatı nuhaî = **Omurilik kanalı**
Médullaire (Cavité-) = Cevfi nuhaî = **Omurilik oyuğu**
Membres = Etraf, âza = **Üyeler**
Méninge = Sehaya = **Beyin zarı**
Mésentère = Mesarika = **Barsak askısı**
Métacarpe = Muşt-ul-yet = **El tarağı**
Métatarse = Muşt-ul-kadem = **Ayak tarağı**
Moelle des os = Muhhu azım = **Kemik iliği**
Moelle épinière = Nuhaî şevki = **Omurilik**
Molaire = Dars = **Azıdişi**
Morula = Morula = **Morula**
Moteur = Muharrik = **Deviten**
Mucus = Muhat = **Sümük**
Multicellulaire = Kesir-ül-hücre = **Çok hücreli**
Muqueux = Muhatî = **Sümey**
Muqueuse estomacale = Beşerei muhatiyei mide = **Miğde sümey zarı**
Muscle = Adale = **Kas**
Myocarde = Adalei kalp = **Yürek kası**

N

Narine = Minhar = **Burun deliği**
Nasal (Os-) = Azmı enfî = **Burun kemiği**
Nerf = Asap = **Sinir**
Nerveuses (Les paires-) = Ezvacı asabiye = **Sinir çiftleri**
Nerveux = Asabî = **Sinirsel**
Neural (Arc-) = Kavsi asabî = **Sinirsel yay**
Nez = Enf = **Burun**
Nourricier (Trou-) = Sukbei mugaddiye = **Besi deliği**
Noyau = Nevat = **Evin**
Nucléaire (Membrane-) = Gışayı nevatî = **Evinel zar**
Nucléine = Nüklein = **Evin özü**
Nucléole = Nüveyt = **Evincik**

O

Occipital = Azmı kafa = **Artkafa kemiği**
Odorat = Şemm = **Kokuğ**
Œil = Ayn = **Göz**
Œsophage = Meri = **Ümük**
Œuf = Beyza = **Yumurta**
Olfactif = Şemmî = **Kokusal**
Olfaction = Şamme = **Koklam**
Ombillic = Sürre = **Göbek**
Omnivore = Akil-ül-kül = **Kamobur**
Omoplate, scapulum = Ketif (Azmı-) = **Kürek kemiği**
Oocyte = Oosit = **Yumurtacık hücresi**
Oosphère = Kürei beyziye = **Yumurtacık yüresi**
Optique (Appareil d'-) = Cihazı basarî = **Görüm aykırı**
Optique (Couche-) = Seriri basarî = **Görü yatağı**
Orbiculaire (Muscle-) = Adalei medariye = **Çevre kas**
Orbite = Cevfi hicacî = **Gözevi**
Organe = Uzuv = **Organ**
Organique = Uzvî = **Organik**
Organes de Corti = Korti cüseymatı = **Korti organları**
Orifice = Fevhe = **Ağız**
Os = Azm = **Kemik**
Osseuse (Lamelle-) = Sufeyhai azmiye = **Kemik levhacığı**
Ossification = Taazzum = **Kemikleşme**
Otholite = Otolit = **Otolit**
Ouie = Sem' = **İşidiğ**
Ovaire = Mebiz = **Yumurtalık**
Ovarien (Ligament-) = Ribatı mebyizî = **Yumurtalık bağı**
Ovule = Büyeyz = **Yumurtacık**

P

Placenta = Meşime = **Etene**
Palais (Voûte du-) = Kubbe-tül-hanek = **Damak kemeri**
Palatin (Os-) = Azmı hanek = **Damak kemiği**
Palmaire (Arcade-) = Kavsi rahî = **Aya kemeri**
Pancréas = Pankreas = **Pankreas**
Papillaire = Hulcymî = **Mememsi**
Pariétal (Os-) = Azmı cidarî = **Yan kemiği**
Paroi = Cidar = **Çeper**
Parotide = Guddei nekfiye = **Kulakaltı bezi**
Partie = Kısım = **Kısım**
Paupière = Cefn = **Gözkapağı**
Pavillon = Sayvan = **Kulak kepçesi**
Pavimenteux = Rasafî = **Kaldırımsı**
Peau = Cilt = **Deri**
Pacquet (Réservoire-) = Sahrıncı peke = **Peke sarnıcı**
Pectoral (Muscle-) = Adalei sadriye = **Göğüs kası**
Pédoncule = Suveyk = **Sapçık**
Penis = Kadip = **Kamış**
Pepsine = Pepsin = **Pepsin**
Peptone = Pepton = **Pepton**
Péricarde = Şigafı haricîi kalp = **Dış yürekzarı**
Périoste = Simhak = **Kemik zarı**
Péritoine = Periton = **Karınzarı**
Péritonéale (Cavité-) = Cevfi peritonî = **Karınzarı oyuğu**
Permanentes (Dents-) = Halide (Esnanı-) = **Sürel dişler**
Péronée = Şaziye (Azmı-) = **Kaval kemiği**
Perpendiculaire = Amudî = **Dikey**
Phagocyte = Hücrei âkile = **Yutargöze**
Phagocytose = Fagositoz = **Yutargözem**
Phalanges = Selâmiyat = **Boğumlar**
Pharynx = Bel'um = **Yutak**
Phrénique (Muscle-) = Adalei hicabı haciz = **Diyafram kası**
Physiologie = Fenni menafi-ül-âza = **Fiziyoloji**
Pinéal = Sanavberî = **Kozalaksı**
Pituitaire = Nuhamî = **Sümsey**
Plante du pied = Ahmas-ül-kadem = **Ayak tabanı**
Plasma = Maddei musavvirei müşekkile = **Plâsma**
Plastique = Musavvir = **Plâstik**
Pleurale (Cavité-) = Cevfi plevraî = **Göğüszarı oyuğu**
Plèvre = Gışai cenp = **Göğüszarı**
Plexus = Dafire = **Ağ**
Pli = İltiva = **Kıvrım**
Poignet = Misem-ül-yet = **Bilek**
Poils = Eş'ar = **Kıllar**
Pont de Varol = Kantarei Varol = **Varol köprüsü**
Porte-rénal (Système-) = Cümlei babı kilyeviye = **Kapı böbrek sistemi**
Postérieur = Halfî = **Arka, art**
Pouls = Nabız = **Vurum**
Poumon = Rie = **Akciğer**
Presbytie = Meddi basarı şeyhî = **Prespitlik**
Pression = Tazyik = **Basınç**
Primitif = İptidaî = **İlksel**
Prolongement = İstitale = **Uzantı**
Protoplasme = Musavvirei ûlâ = **Protoplasma**
Ptérygoïde = Cenahî = **Kanatsı**
Ptérygoïde (Apophyse-) = Nütüü cenahî = **Kanatsı çıkıntı**
Pubis (Os-) = Azmı âne = **Kasık kemiği**
Pulmonaire (Hile-) = Sürrei rie = **Akciğer göbeği**
Pulmonaire (Vésicule-) = Huveysali rievî = **Akciğer keseciği**
Pulpe = Lüp = **Özüt**
Pus = Kıyh = **İrin**
Pylore = Bevvabı mide = **Miğde çıkıtı**

R

Rachidien (Bulbe-) = Basalei sisaiye = **Omurilik soğanı**

Rachidien (Canal-) = Kanatı şevkî = **Omurga kanalı**

Racine = Cezir = **Kök**

Radius = Azmı kûbere = **Önkol kemiği**

Ramifié = Müteşa'ip = **Dallı**

Rampe = Süllem = **Merdiven**

Réflexe = Fiğli mün'akis = **Yansığ**

Région = Nahiye = **Bölge**

Rein = Kilye = **Böbrek**

Repos = Sükûn = **Dinlik**

Respiration = Teneffüs = **Solunum**

Respiration (Surface de-) = Sathı teneffüs = **Solunum yüzeyi**

Respiratoire (Appareil-) = Cihazı teneffüs = **Soluk aykırı**

Réticulaire = Şebekî = **Ağsı**

Rocher = Sahra = **Kaya**

Rotule = Azmı rıdfa = **Dizkapağı kemiği**

Ruminant = Müçterre = **Gevişgetiren**

S

Saccule = Küyeys = **Kesecik**

Sacrum = Azmı aciz = **Sağrı kemiği**

Salivaire (Glande-) = Guddei lûabiye = **Salya bezi**

Salive = Lûap = **Salya**

Sang artériel = Demi şiryanî = **Alkan**

Sang chaud = Demi har = **Sıcak kan**

Sang froid = Demi barit = **Soğuk kan**

Sang veineux = Demi veridî = **Karakan**

Scalène = Ahmaî = **Merdivensi**

Scapulum, omoplate = Azmı ketif = **Kürek kemiği**

Scrotum = Safen = **Erbezi torbası**

Sébacée (Glande-) = Guddei düheniye = **Yağ bezi**

Secrétion = İfraz = **Salgı**

Semicirculaire (Canaux-) = Kanavatı nısfı daireviye = **Yarımdaire kanalları**

Semiluaire = Nısıf hilâlî = **Yarımay**

Séminifères (Canalicules-) = Kuneyvatı hamile-tül-meneviye = **Ezmi kanalcıkları**

Sens = His = **Duyuğ**

Sensation = Hasse, tahassüs = **Duyum**

Sensibilité = Hassasiyet = **Duyarlık**

Sensible = 1 — Hassas, 2 — Mahsus = **1 — Duyar, duygun, 2 — Duyulur, duyulgan**

Sensitif = Hissî = **Duysal**

Sentiment = İhtisas = **Duygu**

Séreux = Maslî = **Seromsel**

Sérosité = Maddei masliye = **Sıvıntı**

Sérum = Masl-ud-dem = **Serom**

Sillon = Telem = **Çizi**

Silvius (Fissure de-) = Şakkı Silviüs = **Silviüs yarığı**

Somnambule = Sair filmenam = **Uyurgezen**

Sourcil = Hacip = **Kaş**

Sous-claviculaire (Artère-) = Şiryanı taht-et-terkova = **Köprücükaltı aldamarı**

Spermatozoïde = Huveyni menevî = **Ezmi hayvancığı**

Sperme = Meni = **Ezmi**

Sphénoïde = Azmı vetedî = **Temel kemiği**

Sphincter = Muassıra = **Büzgen**

Spirale (Lame-) = Safihai helezon = **Sarmay levha**

Squelette = Kadid = **İskelet**

Sternum = Azmı kas = **Döş kemiği**

Striée (Muscle-) = Adalei muhattata = **Çizik kas**

Sub-linguale (Glande-) = Guddei taht-el-lisanî = **Dilaltı bezi**

Substance = Cevher = **Göver**

Substance blanche = Cevheri ebyaz = **Ak göver**

Substance grise = Cevheri sincabî = **Boz göver**

Supérieur = Ulvî = **Üst**

Suralimentation = Fartı tağdiye = **Aşırı besi**

Sylindraxe = Mihveri üstüvanî = **Silindir-eksen**
Sympathique (Grand-) = Sempatii kebir = **Büyük sempatik**
Sympathique (Nerf-) = Asabı sempati = **Sempati siniri**
Synarthrose, articulation immobile = Mafsalı gayrı müteharrik = **Oynamaz eklem**
Système = Cümle = **Sistem**
Systole = Takabbuz = **Kısay**

T

Tache accoustique = Şeleli sem'î = **İşitme beneği**
Tache germinative = Şeleli intaşiye = **Çimlenme beneği**
Tache jaune = Şeleli asfer = **Sarı benek**
Tact = Lems = **Dokunuğ**
Tactile = Lemsî = **Dokunsal**
Tarse = Rusg-ul-kadem = **Ayak bileği**
Temporal = Azmı sudgî = **Şakak kemiği**
Tenseur = Bâsıta = **Açan**
Testicule = Husye = **Erbezi**
Tête = Re's = **Baş**
Texture = İntisaç = **Dokum**
Thoracique = Sadrî = **Göğüsel**
Thoracique (Cavité-) = Cevfi sadrî = **Göğüs oyuğu**
Thrombose = Seddade = **Damar tıkanımı**
Thyroïde = Guddei derakiye = **Kalkan bezi**
Thyroïdien = Derakî = **Kalkansal**
Tibia = Kasaba = **Baldır kemiği**
Tintement = Tınnet = **Çınlama**
Tissu cartilagineux = Nesci gudrufî = **Kıkırdakdoku**
Tissu compact = Nesci kesif = **Tıkız doku**
Tissu conjonctif = Nesci munzam = **Katılgan doku**
Tissu graisseux = Nesci şahmî = **Yağdoku**
Tissu muqueux = Nesci muhatî = **Sümey doku**
Tissu musculaire = Nesci adalî = **Kasdoku**
Tissu nerveux = Nesci asabî = **Sinirdoku**
Tissu osseux = Nesci azmî = **Kemikdoku**
Tissu pavimenteux = Nesci rasafî = **Kaldırımsı doku**
Tissu sanguin = Nesci demevî = **Kandoku**
Tissu spécial = Nesci hususî = **Özel doku**
Tissu spongieux = Nesci isfencî = **Süngerdoku**
Toucher = Lâmise = **Dokunum**
Trachée artère = Şiryanı şezen = **Öpken borusu**
Transfusion = Nakl-üd-dem = **Kanaktarım**
Transvers, -al = Müstâraz, -î = **Enine**
Trapèze (Muscle-) = Adalei murabbai münharife = **Yamuk kas**
Triceps (Muscle-) = Adalei zat-ür-rüusu selâse = **Üçbaşlı kas**
Trigone cérébral = Müsellesi muhhî = **Beyin üçgeni**
Tronc = Cezi = **Gövde**
Trou = Sukbe = **Delik**
Tube = Enbube = **Boru**
Tubiforme = Enbubî = **Borumsu**
Tunique = Kamîs = **Gömlek**
Tunique vaginal = Kamîsi gılâfî = **Kılıf gömlek**
Turcique (Selle-) = Serci türkî = **Türk eğeri**

U

Unguéal (Os-) = Azmı zıfrî = **Tırnaksı kemik**
Urée = Bevle = **Üre, siyin**
Urémie = Üremi = **Üremi**
Uretère = Halîp = **Sidiksağan**
Urètre = İhlil = **İşek yolu**
Urinaires (Voies-) = Mecarii bevil = **Sidik yolları**

Urine = Bevil = **Sidik**
Urinifères (Tubes-) = Enebîbi bevliye = **Sidik borucukları**
Utérine (Trompe-) = Nefîri rahmi = **Dölyatağı borusu**
Utérus = Rahim = **Dölyatağı**
Utricule = Kureybe = **Tulumcuk**

V

Vagin = Mehbil = **Döl yolu**
Vague (Nerf-) = Asabı rievîi midevî = **Örtünç sinir**
Vaisseaux = Ev'iye = **Damarlar**
Vaisseaux lymphatique = Eviyei lemfaiye = **Akdamarlar**
Valvule = Dessame = **Kapacık**
Valvule iléo-cæcal = Dessamı dekkakîi âverî = **Kör-ince kapacığı**
Valvule mitrale = Dessamı iklilî = **Tacımsı kapak**
Valvules sigmoïdes = Dessamatı siniye = **"S" kapacıkları**
Valvule tricuspide = Dessamı züselâset-üş-şerafe = **Üçlü kapacık**
Varice = Varis = **Varis**
Vaso-constricteur = Mukabbızı eviye = **Damardaraltan**
Vaso-dilatateur = Müvessii eviye = **Damargenilten**
Vaso-moteur (Nerf-) = Asabı muharriki eviye = **Damardevitme siniri**
Ventricule = Büteyn = **Karıncık**
Vénule = Vüreyt = **Karadamarcık**
Vertébral = Fıkarî = **Omural**
Vertébral (Trou-) = Sukbei fıkariye = **Omur deliği**
Vertébrale (Colonne-) = Amudu fıkarî = **Omurga**
Vertèbre = Fıkra = **Omur**
Vertèbres cervicales = Fıkaratı rakabiye = **Boyun omurları**
Vertèbres coccygiennes = Fıkaratı us'usiye = **Kuyruk omurları**
Vertèbres dorsales = Fıkaratı zahriye = **Sırt omurları**
Vertèbres lombaires = Fıkaratı kataniye = **Bel omurları**
Vertèbres sacrées = Fıkaratı acziye = **Sağrı omurları**
Vessie = Mesane = **Sidiklik**
Vestibule = Dehliz = **Dalız**
Vibrantiles (Cils-) = Ehdabı mühteze = **Vibrer tüycükler**
Vie (Arbre de-) = Şecerei hayat = **Hayat ağacı**
Viscères = Ahşa = **Bağırlar**
Vision = Basıra = **Görüm**
Visuel = Basarî = **Görsel**
Vitelline (Membrane-) = Gışayı vitellin = **Vitellüs zarı**
Voile du palais = Şiraül-hanek = **Damak eteği**
Vomer (Os-) = Azmı mik'a = **Saban kemiği**
Vue = Basar = **Görüğ**
Vulve = Ferç = **Bidik**

Z

Zone = Mıntaka = **Bölge**
Zygomatique (Os-) = Azmı vecenî = **Yanak kemiği**

ZOOLOJİ TERİMLERİ[1]

TÜRKÇE - OSMANLICA

İ.Ü. KÜTÜPHANESİ

A

Açkılı şeritler = Tenyadeler = *Téniadés*

Ağlı medüzler = Medüzü müşebbek = *Trachyméduses*

Ağsılar = Şebekiye = *Réticulés*

Ağuluçengeller = Zat-ül-kelâlibi müsemmime = *Chilopodes*

Ağusuzçengeller = Zat-ül-kelâlibi gayri müsemmime = *Chilognathes*

Akciğerliler = Rieviye = *Pulmonés*

Akçalar = Beyza (isfenciyei-) = *Leucons*

Akrepgiller = Akrebiye = *Scorpionides*

Akrepsiler = Akrebiyei kâzibe = *Pseudoscorpions*

Altcins = Cinsaltı = *Sous-genre*

Altıdeğiler = Südasiy-ül-levamis = *Zoanthaires*

Altıkargılılar = Südasiy-ün-niyze = *Hexactinellidés*

Alttakım = Zümre = *Sous-ordre*

Amipler = Amibiye = *Amiboïdes*

Apaksılar = Hayaliye = *Lemuriens*

Arılar = Nahliye = *Apides*

Artsolungaçlar = Halfiy-ül-galsame = *Opistobranches*

Askabuklular = Kışriyei sûfliye = *Entomostracés*

Aslangiller = Esediye = *Félidés*

Astomurgalılar = Fıkariyei sufliye = *Vertébrés inférieurs, anamniens*

Avcılar = Sayyad = *Chasseurs*

Ayaklılar = Mercul = *Eupodes*

Ayaksızlar = Adîmet-ül-ercül = *Apodes*

Ayalılar = Zat-ül-ercül-ül-kefiye = *Palmipèdes*

Ayıgiller = Dübbiye = *Ursidés*

Azkıllar = Kalîlet-ül-eş'ar = *Oligochètes*

B

Bacakağızlar = Zat-ül-fükûkü ricliye = *Mérostomés*

Balenalılar = Gayri müsennene (Kıytisiyei-) = *Mysticètes*

Balıklar = Esmak = *Poissons*

Balıksılar = Şibih esmak = *Dipnoi*

Benzemezbacaklar = Gayri müşabih-ül-ercül = *Amphipodes*

Benzemezkanatlar = Gayri mütecanis-ül-ecnihe = *Hétéroptères*

Benzerbacaklar = Müşabih-ül-ercül = *İsopodes*

Bıçkılılar = Zülminşar = *Porte-scie*

Bitki bitleri = Nebatat bitleri = *Phytoptires*

Bitkimsiler = Hayvanatı nebatiye = *Holothurides*

Bolaçkılar = Kesîr-ül-mehacim = *Polystomiens*

Bolkıllar = Kesîr-ül-eş'ar = *Polychètes*

Borunçlular = Zat-ül-kasabat = *Trachéates*

Borunçsuzlar = Madumet-ül-kasabat = *Atrachéates*

Boynuzsüngerler = İsfenciyei karniye = *Cératosponges*

Böcekler = Haşerat = *Insectes*

Burunkafalar = Zat-ül fikaratı muka'arütarafeyn = *Rhynchocéphales*

[1] Zoolojinin fiziyoloji ve anatomiye ait terimleri (Biyoloji terimleri) içinde olduğundan burada yalnız hayvanların sınıflanma terimleri gösterilmiştir.

C

Cins = Cins = *Genre*

Ç

Çatallbacaklar = Zat-ül-ercül-ül-müteşa'ibe = *Schizopodes*

Çay kaplumbağaları = Nehriye = *Potamites*

Çenebacaklar = Zat-ül-ercül-ül-fekkiye = *Stomatopodes*

Çenesizler = Madum-ül-fükûk = *Rhynchobdellidés*

Çıplaksolungaçlar = Ariyet-ül-galsame = *Nudibranches*

Çiçekkurslular = Zülkurs-ül-müzehher = *Disconanthes*

Çiçeksifonlular = Zülmimass-ül-müzehher = *Siphonanthes*

Çifkanatlar = Zülcenaheyn = *Diptères*

Çifkaslar = Sünaiy-ül-adale = *Dimyaires*

Çifkulacıklar = Sünaiy-ül-üzeyn = *Dioto-cardes*

Çifparmaklar = Zevciy-ül-esabi = *Artio-dactyles*

Çifsinirler = Zat-ül-asabiyet-ül-mümtedde = *Amphineures*

Çifsolungaçlar = Sünaiy-ül galsame = *Di-branchiaux*

Çiftaçkılar = Zülmihcemeyn = *Distomiens*

Çiftaçkılılar = Sünaiy-ül-mehacim = *Biseriés*

Çiftöpkenler = Sünaiy-ür-rie = *Dipneumones*

Çiğnerler = Madıga = *Broyeurs*

Çiğneryalarlar = Madıga ve lâhısa = *Broyeurs et lécheurs*

Çokkeseliler = Kesîr-ül-ekyas = *Polycystidés*

D

Dallıbarsaklılar = Zat-ül-em'ai müteşa'ibe *Dendrocèles*

Değibacaklar = Zat-ül-levamis-ür-ricliye = *Pédipalpes*

Delikliler = Zat-üs-sukabat = *Foraminifères*

Deniz ısırganları = Encüriyei bahriye = *Alcalèphes*

Deniz incirleri = Şekaikiye = *Actiniaires*

Deniz kaplumbağaları = Bahriye = *Thalassites*

Denizkızları = Zat-üs-sedayai sadriye = *Siréniens*

Devekuşumsular = Nuamiye = *Struthioniformes*

Dikenkafalar = Müşevvek-ür-re's = *Acanthocéphales*

Dikensizler = Adîmet-ül-eşvak = *Anacanthines*

Dikenyüzgeçler = Müşevvek-ül-mesabih = *Acanthoptériques*

Dişli çeneliler = Zat-ül-fükûk-ül-müsennene = *Gnathobdellidées*

Dişligagalar = Müsennen-ül-minkar = *Dentirostres*

Dişli keteler = Müsennene (Kıytisiyei-) = *Denticètes*

Dişsizler = Madum-ül-esnan = *Edentés*

Dolamkuyruklar = Muavvec-üz-zenep = *Anomoures*

Doludişler = Memlû-ül-esnan = *Colubriformes*

Domuzgiller = Hınzıriye = *Suidés*

Döraçkılar = Rübaiy-ül-mehacim = *Quadrisériés*

Dörtkargılılar = Rübaiy-ün-niyze = *Tétractinellidés*

Dörtöpkenler = Rübaiy-ür-rie = *Tétrapneumones*

Dörtsolungaçlar = Rübaiy-ül-galsame = *Tétrabranchiaux*

Dudakla emenler = Mâssai şefeviye = *Suceurs labiaux*

Düzbarsaklılar = Zat-ül-em'ai gayri müteşa'ibe = *Rhabdocèles*

Düzgekirpikler = Mütecanis-ül-ehdap = *Holotriches*

Düzgo kirpimsiler = Kunfuziyei muntazama = *Echinides réguliers*

Düzgesiz kirpimsiler = Kunfuziyei gayrı muntazama = *Echinides irréguliers*

Düzkanatlar = Müstakim-ül-cenah = *Orthoptères*

E

Eklembacaklar = Zat-ül-ercül-ül-mafsaliye = *Arthropodes*

Eklemkarınlar = Zat-ül-butunu mafsaliye = *Arthrogastres*

Emerçeneliler = Mâssai fekkiye = *Suceurs maxillaires*

Eteneliler = Zat-ül-meşime = *Placentaires*

Etenesizler = Adîmet-ül-meşime = *Aplacentaires*

Etoburlar = Lâhime = *Carnassiers*

G

Gece kelebekleri = Gece kelebekleri = *Papillons nocturnes*

Gerçekkamçılılar = Züllevahikı hakikiye = *Euflagellés*

Gevişgetirenler = Mücterre = *Ruminants*

Gezerler = Seyyare = *Thalies*

Gezginler = Seyyar = *Errantes*

Gizlikanatlar = Mahfuz-ül-cenah = *Aphaniptères*

Göl kaplumbağaları = Buhayriye = *Elodites*

Gömlekliler = Kamîsiye = *Tuniciers*

Gündüz kelebekleri = Gündüz kelebekleri = *Lepidoptères*

Günsel yırtıcılar = Nehariye (Carıhai-) = *Diurnes (Rapaces-)*

Günsüler = Şemsiye = *Héliozoaires*

Güvercinler = Hammamiye = *Colombins*

H

Halkalılar = Halkiye = *Annelés*

Haşlamlılar = Nakıiye = *Infusoires*

Hortumlar = Hartumiye = *Prososcidiens*

Hunikamçılılar = Züllevahikı mükemmeme = *Choanoflagellés*

İ

İğneliler = Züliber = *Porte-aiguillons* tazoaires

İki yapraklılar = Selantere = *Cœlentérés*

İki yapraklılar = Selantere = *Cœlentérés*

İlksel hayvanlar = Hayvanatı iptidaiye = *Protozoaires*

İlksel kabuklular = Cevfiyei iptidaiye = *Protoconques*

İncegagalar = Rakik-ül-minkar = *Tenuirostres*
İncirsiler = Tiniy-üş-şekil = *Syconi*
İnimsiler = Şibih insaniye = *Anthropoïdes*
İnsangil = İnsaniye = *Hominiens*
İplikboynuzlar = Haytiy-ül-kurun = *Nématocères*
İpliksiler = Haytiye = *Nématodes*
İplik solucanlar = Didanı haytiye = *Némathelminthes*
İpsi ilkseller = Hablıyei iptidaiye = *Prosocordés*
İri balıklar = Esmakı azime = *Téléostéens*

K

Kabartıcılar = Münaffıtlar = *Vésicants*
Kabuk kapaklılar = Kavkaiy-yül-lihafe = *Ostracodes*
Kabuklular = Kışriye = *Crustacés*
Kafabacaklar = Zat-ül-ercül-ür-re'siye = *Céphalopodes*
Kafatassızlar = Adîm-ül-kıhıf = *Acraniens*
Kalındiller = Dahm-ül-lisan = *Grassilingues*
Kamçılılar = Züllevahik = *Flangellés*
Kanatbacaklar = Cenahiy-ül-ercül = *Ptéropodes*
Kanatsızımsılar = Adîmet-ül-ecnihe = *Aptérygiformes*
Kanatsızlar = Madum-ül-cenah = *Aptères*
Kansal tanemsiler = Büzuriyei demeviye = *Hémococcidiens*
Kaplumbağalar = Silhafiye = *Chéloniens*
Kara kaplumbağaları = Tüabiye = *Testudo*
Karasallar = Türabiye = *Terrestres*
Kargaşıklar = Türbellariye = *Turbellariées*
Karınbacaklar = Zat-ül-ercül-ül-batniye = *Gastéropodes*
Karıncacıllar = Nemeliye = *Formicides*
Kasnakağızlar = Müstedir-ül-fem = *Cyclostomes*
Kedi balıkları = Kedi balıkları = *Raies*
Kelergiller = Dıbabiye = *Sauriens*
Kemikli mersinler = Mersiniyei azmiye = *Ostéoganoïdes*
Kemirgenler = Kadıma = *Rongeurs*
Kesekamçılılar = Züllevahikı mükeyyese = *Cystoflagellés*
Keseliler = Keysiye = *Marsupiaux*
Keteler = Kıytisiye = *Cétacés*
Kıkırdaklı mersinler = Mersiniyei gudrufiye = *Chodroganoïdes*
Kılbacaklar = Zat-ül-ercül-üş-şa'riye = *Chétopodes*
Kılıçkuyruklular = Seyfiy-üz-zunup = *Xiphosures*
Kısaboynuzlar = Kasîr-ül-kurum = *Brachycères*
Kısadiller = Kasîr-ül-lisan = *Brévilingues*
Kısakuyruklular = Kasîr-üz-zenep = *Brachyoures*
Kıvrıkbacaklar = Zat-ül-ercül-üs-sülûkiye = *Cirripèdes*
Kilissüngerler = İsfenciyei kilsiye = *Calcisponges*
Kirpideriler = Mukanfez-ül-cilt = *Echinodermes*
Kirpikliler = Zülehdap = *Ciliès*
Kirpimsiler = Kunfuziye = *Echinnides*
Konigagalar = Mahrutiy-ül-minkar = *Conirostres*
Koşucular = Adîmet-ün-nütüi hançeriye = *Ratites*
Kökbacaklar = Zat-ül-ercül-üc-cezriye = *Rhizopodes*
Kökkamçılılar = Züllevahikı cezriye = *Rhizoflagellés*
Köpek balıkları = Köpek balıkları = *Requins*
Köpekgiller = Kelbiye = *Canidés*
Köprülüler = Cisriye = *Géphyriens*
Körler = Madum-ül-basar = *Typhlopidés*
Kuşlar = Tuyur = *Oiseaux*
Kuzgungagalar = Gurabiy-ül-minkar = *Coracirostres*
Küçük pulkanatlar = Harşafiy-ül-cenahı sagire = *Microlepidoptères*
Kürekbacaklar = Mikzafiyet-ül-ercül = *Copépodes*

L

Loplular = Mufassasa = *Lobés*

M

Madraporalar = Zat-ül-sukabatı gayri müş'-ara = *Madréporaires*
Memeliler = Zat-üs-sedaya = *Mammifères*
Memesizler = Adîmet-üs-sedaya = *Sans mamelles*
Mercanlar = Mercaniye = *Corallières*
Mersingiller = Mersiniye = *Ganoïdes*
Msililer = Miskiye = *Vivveridés*

O

Omurgalılar = Fıkariye = *Vertébrés*
Onbacaklar = Zat-ül-ercül-ül-aşere = *Décapodes*
Oynamazgözler = Zat-ül-uyunu sabite = *Edriophtalmes*
Oynargözler = Zat-ül-uyunu müteharrike = *Podophtalmes*
Oyukdişler = Mahfur-ul esnan = *Solénoglyphes*

Ö

Önsolungaçlar = Kuddamiy-ül-galsame = *Posobranches*
Örnek = Nümune = *Type*
Örtükkanatlar = Mugammed-ül-cenah = *Coléoptères*
Örümcekgiller = Ankebutiye = *Arachnides*
Örümcekler = Örümcekler = *Aranéides*
Özgekaslar = Gayri müteanis-ül-adalât = *Hétéromyaires*
Özgekirpikler = Gayri mütecanis-ül-ehdap = *Hétérotriches*

P

Perçemsolungaçlar = Zat-ül-galsamat-ül-mütefettite = *Lophobranches*
Plâkalılar = Mülevvah = *Placophores*
Plâkasızlar = Gayri mülevvah = *Aplacophores*
Polipler = Polipiye = *Hydroïdes*
Primatlar = Kırde = *Primates*
Pusatlılar = Müsellâh = *Armés*
Pusatsızlar = Gayri müsellâh = *Inermes*

S

Saçakkuyruklar = Adîmet-ül-cenah = *Thysanoures*
Samurgiller = Samuriye = *Mustélidés*
Sekizbacaklar = Zat-ül-ercül semaniye = *Octopodes*
Sekizdeğiler = Semaniye-ül-levamis = *Alcyonaires*
Serçegiller = Asafir = *Passereux*
Sınıf = Sınıf = *Classe*
Sınıflama = Tasnif = *Classification*

Sifonlular = Zülsiimas = *Siphonés*
Sifonsuzlar = Madum-ül-simas = *Asiphonés*
Sifontaşırlar = Hâmili simaslar = *Siphonophores*
Silissüngerler = İsfenciyei silisiye = *Silicospongés*
Sinirkanatlar = Asabiy-ül-cenah = *Nevroptères*
Sinirkanatsılar = Kâzip asabiy-ül-cenah = *Pseudonévroptères*

Soluceandiller = Dûdiy-ül-lisan = *Vers lingues*
Solucanlar = Didan = *Vers*
Sporlular = İspotiye = *Sporozoaires*
Sucullar = Merzagi = *Limicoles*
Su medüzleri = Hidromedüziye = *Hydroméduses*
Susallar = Maiye = *Aquatiques*
Sülükler = Alâkiye = *Hirudinées*
Süngerler = İsfenciye = *Spongiaires*
Sürüngenler = Zevahif = *Reptiles*

Ş

Şebekgiller = Kırdlar = *Simiens*
Şeritler = Didanı şeritiye = *Cestodes*

Şube = Şube = *Embranchement*

T

Tabangözler = Zat-ül-uyunu kaideviye = *Basommatophores*
Takım = Fırka = *Ordre*
Tanemsiler = Büzuriye = *Coccidiens*
Tan kelebekleri = Şafak kelebekleri = *Sphinx*
Taraklılar = Hâmili müştiye = *Cténophores*
Tavansolungaçlar = Sakfiyet-ül-galsame = *Tectibranches*
Tavukgiller = Düccaciye = *Gallinacés*
Tekcisimliler = Müvahhid-ül-cisim = *Acariens*
Tekdelikler = Vahîd-üs-sükbe = *Monotrèmes*
Tekkargılılar = Vahîd-ün-niyze = *Monactinellidés*
Tekkaslar = Vahîd-ül adale = *Monomyaires*
Tekkesililer = Vahîd-ül-keys = *Monocystidés*
Tekkulacıklar = Vahîd-ül-üzeyn = *Monostocardes*
Tekparmaklar = Ferdiy-ül-esabi = *Périssodactyles*
Telekbacaklar = Misbahiy-ür-ricil = *Pinnipèdes*

Teleksizler = Adîm-ür-riyş = *Impennis*
Teknebacaklar = Zat-ül-ercül karibiye = *Scaphopodes*
Tırmananlar = Mütesellika = *Grimpeurs*
Tırtılverenler = Müvellidet-üş-şefire = *Pupipares*
Timsahlar = Timsahiye = *Crocodiliens*
Toprakçılar = Türabî = *Terricoles*
Topyaşarlar = Kafileviyet-ül-maişe = *Grégariniens*
Toynaklılar = Muzallefe = *Ongulés*
Tulumlular = Sabite = *Ascidies*
Tulumsular = Kırbaviy-üş-şekil = *Ascons*
Tümayalar = Kefiyei tamme = *Totipalmes*
Tümenayaklar = Zat-ül-ercül-ül-kesire = *Myriapodes*
Tümkafalar = Zat-ür-rüusu tamme = *Holocéphales*
Tümkarınlar = Tam-ül-batın = *Hologastres*
Tünsel yırtıcılar = Leyliye (Carnhai-) = *Nocturnes (Rapaces-)*
Tür = Nevi = *Espèce*

U

Ucungözler = Zat-ül-uyunu nihaiye = *Stylommatophores*
Uçucular = Zat-ün-nütüi hançeriye = *Carinates*
Uzunayaklar = Tavîl-ül-ercül = *Phalangides*
Uzunbacaklar = Şatıiye = *Echassiers*
Uzunkuyruklular = Tavîl-üz-zenep = *Macroures*
Uzuntelekler = Tavîl-ür-riyş = *Longipennes*

Ü

Üskabuklular = Kışriyesi âliye = *Malacostracés*
Üstomurgalılar = Fıkariyei âliye = *Vertébrés supérieurs, amniens*

Y

Yanağızlar = Zülefvahı cenbiye = *Sélaciens*
Yapışık çeneler = Mütelasık-ul-fekkeyn = *Plectognathes*
Yaprakbacaklar = Zat-ür-ricil müverraka = *Phyllopodes*
Yarasalar = Huffaşiye = *Chéiroptères*
Yarıkdiller = Meşkuk-ul-lisan = *Fissilingues*
Yarıkdişler = Meşkuk-ul-esnan = *Protéroglyphes*
Yarıkgagalar = Meşkuk-ul-minkar = *Fissirostres*
Yarık şeritler = Şukukiyeler = *Bothriadés*
Yarımkanatlar = Nısfiy-ül-cenah = *Hemiptères*
Yaruylular = Şuaiye = *Radiolaires*
Yassıgagalar = Safihiy-ül-minkar = *Lamellirostres*
Yassılar = Arîz-ül-cisim = *Plathelminthes*
Yassı solucanlar = Didan-ül-arîz = *Trématodes*
Yassısolungaçlar = Zülgalsamet-ül-musaffaha = *Lamellibranches*
Yavrulıyanlar = Tenasülleri tevellüdî = *Vivipares*
Yelkenliler = Uçucular = *Voiliers*
Yerleşikler = Müstakır = *Sédentaires*
Yılankuyruklar = Şibih haneşiye = *Ophiurides*
Yılanlar = Haneşiye = *Ophidiens*
Yıldızsılar = Şibih necmiye = *Stellérides*
Yırtıcılar = Cariha = *Rapaces*
Yumşakçalar = Naime = *Mollusques*
Yumşakyüzgeçler = Mürevveh-ül-misbah = *Malacoptérigiens*
Yumurtlıyanlar = Tenasülleri beyzî = *Ovipares*

Z

Zambaksılar = Zambakiy-üş-şekil = *Crinoïdes*
Zarkanatlar = Gişaîy-ül-cenah = *Hyménoptères*
Zooloji = İlmi hayvanat = *Zoologie*

ZOOLOJİ TERİMLERİ[1]

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Adîmet-ül-cenah = *Thysanoures* = **Saçak-kuyruklar**

Adîmet-ül-ecnihe = *Aptérygiformes* = **Kanatsızımsılar**

Adîmet-ül-ercül = *Apodes* = **Ayaksızlar**

Adîmet-ül-eşvak = *Anacanthines* = **Dikensizler**

Adîmet-ül-meşime = *Aplacentaires* = **Etenesizler**

Aîmet-ün-nütüi hançeriye = *Ratites* = **Koşucular**

Adîmet-üs-sedaya = *Sans mamelles* = **Memesizler**

Adîm-ül-kıhıf = *Acraniens* = **Kafatassızlar**

Adîm-ür-riyş = *Impennis* = **Teleksizler**

Akrebiye = *Scorpionides* = **Akrepgiller**

Akrebiyei kâzibe = *Pseudoscorpions* = **Akrepsiler**

Alâkiye = *Hirudinées* = **Sülükler**

Amibiye = *Amiboïdes* = **Amipler**

Ankebutiye = *Arachnides* = **Örümcekgiller**

Ariyet-ül-galsame = *Nudibranches* = **Çıplak-solungaçlar**

Arîz-ül-cisim = *Plathelminthes* = **Yassılar**

Asabiy-ül-cenah = *Nevroptères* = **Sinirkanatlar**

Asafir = *Passereux* = **Serçegiller**

B

Bahriye = *Thalassites* = **Deniz kaplumbağaları**

Beyza = *Leucons* = **Akçalar**

Buhayriye = *Elodites* = **Göl kaplumbağaları**

Büzuriye = *Coccidiens* = **Tanemsiler**

Büzuriyei demeviye = *Hémococcidiens* = **Kansal tanemsiler**

C

Cariha = *Rapaces* = **Yırtıcılar**

Cenahiy-ül-ercül = *Ptéropodes* = **Kanatbacaklar**

Cevfiyei iptidaiye = *Protoconques* = **İlksel kabuklular**

Cins = *Genre* = **Cins**

Cinsaltı = *Sous-genre* = **Altcins**

Cisriye = *Géphyriens* = **Köprülüler**

---

[1] Zoolojinin fiziyoloji ve anatomiye ait terimleri (Biyoloji terimleri) içinde olduğundan burada yalnız hayvanların sınıflanma terimleri gösterilmiştir.

T. DİL KÜTÜPHANESİ

D

Dahm-ül-lisan = *Grassilingues* = **Kalındiller**

Dıbabiye = *Sauriens* = **Kelergiller**

Didan = *Vers* = **Solucanlar**

Didanı haytiye = *Némathelminthes* = **İplik solucanlar**

Didanı şeritiye = *Cestodes* = **Şertiler**

Didan-ül-arîz = *Trématodes* = **Yassı solucanlar**

Dûdiy-ül-lisan = *Vermilingues* = **Solucandiller**

Dübbiye = *Ursidés* = **Ayıgiller**

Düccaciye = *Gallinacés* = **Tavukgiller**

E

Encüriyei bahriye = *Alcalèphes* = **Deniz ısırganları**

Esediye = *Félidés* = **Aslangiller**

Esmak = *Poissons* = **Balıklar**

Esmaki azîme = *Téléostéens* = **İribalıklar**

F

Ferdiy-ül-esabi = *Périssodactyles* = **Tekparmaklar**

Fıkariye = *Vertébrés* = **Omurgalılar**

Fıkariyei âliye = *Vertébrés supérieurs, amniens* = **Üstomorgalılar**

Fıkariyei sufliye = *Vertébrés inférieurs, anamniens* = **Astomurgalılar**

Fırka = *Ordre* = **Takım**

G

Gayri mülevvah = *Aplacophores* = **Plâkasızlar**

Gayri müsellâh = *Inermes* = **Pusatsızlar**

Gayri müsennene (Krytisiyei-) = *Mysticètes* = **Balenalılar**

Gayri müşabih-ül-ercül = *Amphipodes* = **Benzemezbacaklar**

Gayri mütecanis-ül-adalât = *Hétéromyaires* = **Özgekaslar**

Gayri mütecanis-ül-ecnihe = *Hétéroptères* = **Benzemezkanatlar**

Gayri mütecanis-ül-ehdap = *Hétérotriches* = **Özgekirpikler**

Gece kelebekleri = *Papillons nocturnes* = **Gece kelebekleri**

Gişayîy-ül-cenah = *Hyménoptères* = **Zarkanatlar**

Gurabiy-ül-minkar = *Coracirostres* = **Kuzgungagalar**

Gündüz kelebekleri = *Lépidoptères* = **Gündüz kelebekleri**

H

Habliyei iptidaiye = *Protocordés* = **İpsi ilkseller**

Halfiy-ül-galsame = *Opistobranches* = **Artsolungaçlar**

Halkiye = *Annelés* = **Halkalılar**
Hâmili mimaslar = *Siphonophores* = **Sifontaşırlar**
Hâmili muştiye = *Cténophores* = **Taraklılar**
Hammamiye = *Colombins* = **Güvercinler**
Haneşiye = *Ophidiens* = **Yılanlar**
Harşafiy-ül-cenahı sagire = *Microlepidoptères* = **Küçük pulkanatlar**
Hartumiye = *Prososcidiens* = **Hortumlular**
Haşerat = *Insectes* = **Böcekler**
Hayaliye = *Lémuriens* = **Apaksılar**
Haytiye = *Nématodes* = **İpliksiler**
Haytiy-ül-kurun = *Nématocères* = **İplikboynuzlar**
Hayvanatı iptidaiye = *Protozoaires* = **İlksel hayvanlar**
Hayvanatı nebatiye = *Holothurides* = **Bitkimsiler**
Hayvanatı tâliye = *Métazoaires* = **İkey hayvanlar**
Hınziriye = *Suidés* = **Domuzgiller**
Hidromedüziye = *Hydroméduses* = **Su medüzleri**
Huffaşiye = *Chéiroptères* = **Yarasalar**

İ

İlmi hayvanat = *Zoologie* = **Zooloji**
İnsaniye = *Hominiens* = **İnsangil**
İsfenciye = *Spongiaires* = **Süngerler**
İsfenciyei karniye = *Cératosponges* = **Boynuzsüngerler**
İsfenciyei kilsiye = *Calcisponge* = **Kilissüngerler**
İsfenciyei silisiye = *Silicosponges* = **Silissüngerler**
İsporiye = *Sporozoaires* = **Sporlular**

K

Kadıma = *Rongeurs* = **Kemirgenler**
Kafileviyet-ül-maişe = *Grégariniens* = **Topyaşarlar**
Kalîlet-ül-eş'ar = *Oligochètes* = **Azkıllar**
Kamîsiye = *Tuniciers* = **Gömlekliler**
Kasîr-ül-kurun = *Brachycères* = **Kısaboynuzlar**
Kasîr-ül-lisan = *Brévilingues* = **Kısadiller**
Kasîr-üz-zenep = *Brachyoures* = **Kısakuyruklar**
Kavkaiy-yül-lihafe = *Ostracodes* = **Kabukkapaklar**
Kâzip asabiy-ül-cenah = *Pseudonévroptères* = **Sinirkanatsılar**
Kedi balıkları = *Raies* = **Kedi balıkları**
Kefiyei tamme = *Totipalmes* = **Tümayalar**
Kelbiye = *Canidés* = **Köpekgiller**
Kesîr-ül-ekyas = *Polycystidés* = **Çokkeseliler**
Kesîr-ül-eş'ar = *Polychètes* = **Bolkıllar**
Kesîr-ül-mehacim = *Polystomiens* = **Bolaçkılar**
Keysiye = *Marsupiaux* = **Keseliler**
Kırbaviy-üş-şekil = *Ascons* = **Tulumsular**
Kırde = *Primates* = **Primatlar**
Kırdlar = *Simiens* = **Şebekgiller**
Kışriye = *Crustacés* = **Kabuklular**
Kışriyei âliye = *Malacostracés* = **Üskabuklular**
Kışriyei süfliye = *Entomostracés* = **Askabuklular**
Kıytisiye = *Cétacés* = **Keteler**
Köpek balıkları = *Requins* = **Köpek balıkları**
Kuddamiy-ül-galseme = *Prosobranches* = **Önsolungaçlar**
Kunfuziye = *Echinides* = **Kirpimsiler**
Kunfuziyei gayrı muntazama = *Echinides irréguliers* = **Düzgesiz kirpimsiler**
Kunfuziyei muntazama = *Echinides réguliers* = **Düzge kirpimsiler**

L

Lâhime = *Carnassiers* = **Etoburlar**

Leyliye (Carihai-) = *Nocturnes (Rapaces-)* = **Tünsel yırtıcılar**

M

Madıga = *Broyeurs* = **Çiğnerler**

Madıga ve lâhısa = *Broyeurs et lécheurs* = **Çiğneryalarlar**

Madumet-ül-kasabat = *Atrachéates* = **Boruçsuzlar**

Madum-ül-basar = *Typhlopidés* = **Körler**

Madum-ül-cenah = *Aptères* = **Kanatsızlar**

Madum-ül-esnan = *Edentés* = **Dişsizler**

Madum-ül-fükûk = *Rhynchobdellidées* = **Çenesizler**

Madum-ül-mimas = *Asiphonés* = **Sifonsuzlar**

Mahfur-ül-esnan = *Solénoglyphes* = **Oyukdişler**

Mahfuz-ül-cenah = *Aphaniptères* = **Gizlikanatlar**

Mahrutiy-ül-minkar = *Conirostres* = **Konigagalar**

Maiye = *Aquatiques* = **Susallar**

Massai fekkiye = *Suceurs maxillaires* = **Emerçeneliler**

Mâssai şefeviye = *Suceurs labiaux* = **Dudakla emenler**

Medüzü müşebbek = *Trachyméduses* = **Ağlı medüzler**

Memlû-ül-esnan = *Colubriformes* = **Doludişler**

Mercaniye = *Corallières* = **Mercanlar**

Mercul = *Eupodes* = **Ayaklılar**

Mersiniye = *Ganoïdes* = **Mersingiller**

Mersiniyei azmiye = *Ostéoganoïdes* = **Kemikli mersinler**

Mersiniyei gudrufiye = *Chodroganoïdes* = **Kıkırdaklı mersinler**

Merzagî = *Limicoles* = **Sucullar**

Meşkuk-ul-esnam = *Protéroglyphes* = **Yarıkdişler**

Meşkuk-ul-lisan = *Fissilingues* = **Yarıkdiller**

Meşkuk-ul-minkar = *Fissirostres* = **Yarıkgagalar**

Mikzafiyet-ül-ercül = *Copépodes* = **Kürekbacaklar**

Misbahiy-ür-ricil = *Pinnipèdes* = **Telekbacaklar**

Miskiye = *Vivveridés* = **Misliler**

Muavvec-üz-zenep = *Anomoures* = **Dolamkuyruklar**

Mufassasa = *Lobés* = **Loplular**

Mugammed-ül-cenah = *Coléoptères* = **Örtükkanatlar**

Mukanfez-ül-cilt = *Echinodermes* = **Kirpideriler**

Muzallefe = *Ongulés* = **Toynaklılar**

Mücterre = *Ruminants* = **Gevişgetirenler**

Mülevvah = *Placophores* = **Plâkalılar**

Münaffıtlar = *Vésicants* = **Kabartıcılar**

Mürevveh-ül-misbah = *Malacoptérigiens* = **Yumşakyüzgeçler**

Müsellâh = *Armés* = **Pusatlılar**

Müsennene (Kıytısiyei-) = *Denticètes* = **Dişli keteler**

Müsennen-ül-minkar = *Dentirostre* = **Dişligagalar**

Müstakır = *Sédentaires* = **Yerleşikler**

Müstakim-ül-cenah = *Orthoptères* = **Düzkanatlar**

Müstedir-ül-fem = *Cyclostomes* = **Kasnakağızlar**

Müşabih-ül-ercül = *Isopodes* = **Benzerbacaklar**

Müşevvek-ül-mesabih = *Acanthoptériques* = **Dikenyüzgeçler**

Müşevvek-ül-re's = *Acanthocéphales* = **Dikenkafalar**

Mütecanis-ül-ehdap = *Holotriches* = **Düzgekirpikler**

Mütelâsık-ul-fekkeyn = *Plectognathes* = **Yapışık çeneler**
Müteselika = *Grimpeurs* = **Tırmananlar**
Müvahhid-ül-cisim = *Acariens* = **Tekcisimliler**
Müvellidet-üş-şefire = *Pupipares* = **Tırtılverenler**

N

Nahliye = *Apides* = **Arılar**
Naime = *Mollusques* = **Yumşakçalar**
Nakıiye = *Infusoires* = **Haşlamlılar**
Nebatat bitleri = *Phytophtires* = **Bitki bitleri**
Nehriye = *Potamites* = **Çay kaplumbağaları**
Nehariye (Carihai-) = *Diurines (Rapaces-)* = **Günsel yırtıcılar**
Nemeliye = *Formicides* = **Karıncacıllar**
Nevi = *Espèce* = **Tür**
Nısfiy-ül-cenah = *Hemiptères* = **Yarımkanatlar**
Nüamiye = *Struthioniformes* = **Devekuşumsular**
Nümune = *Type* = **Örnek**

Ö

Örümcekler = Aranéides = **Örümcekler**

P

Polipiye = *Hydroïdes* = **Polipler**

R

Rakik-ül-minkar = *Tenuirostres* = **İncegagalar**
Rieviye = *Pulmonés* = **Akciğerliler**
Rübaiy-ül-galsame = *Tétrabranchiaux* = **Dörtsolungaçlar**
Rübaiy-ül-mehacim = *Quadrisériés* = **Dördaçkılar**
Rübaiy-ün-niyze = *Tétractinellidés* = **Dörtkargılılar**
Rübaiy-ür-rie = *Tétrapneumones* = **Dörtöpkenler**

S

Sabite = *Ascidies* = **Tulumlular**
Safihiy-ül-minkar = *Lamellirostres* = **Yassıgagalar**
Sakfiyet-ül-galsame = *Tectibranches* = **Tavansolungaçlar**
Samuriye = *Mustélidés* = **Samurgiller**
Sayyad = *Chasseurs* = **Avcılar**
Selantere = *Cœlentérées* = **İkiyapraklılar**
Semaniy-ül-levamis = *Alcyonaires* = **Sekizdeğiler**
Seyfiy-üz-zunup = *Xiphosures* = **Kılıçkuyruklar**
Seyyar = *Errantes* = **Gezginler**
Seyyare = *Thalies* = **Gezerler**
Sınıf = *Classe* = **Sınıf**
Silhafiye = *Chéloniens* = **Kaplumbağalar**

Südasiy-ül-levamis = *Zoanthaires* = **Altıdeğiler**
Südasiy-ün-niyze = *Hexactinellidés* = **Altıkargılılar**
Sünaiy-ül-adale = *Dimyaires* = **Çifkaslar**
Sünaiy-ül-galsame = *Dibranchiaux* = **Çifsolungaçlar**
Sünaiy-ül-mehacim = *Biseriés* = Çiftaçkırlılar
Sünaiy-ül-üzeyn = *Diotocardes* = **Çifkulacıklar**
Sünaiy-ür-rie = *Dipneumones* = Çiföpkenler

Ş

Şafak kelebekleri = *Sphinx* = **Tan kelebekleri**
Şatıiye = *Echassiers* = **Uzunbacaklar**
Şebekiye = *Réticulés* = **Ağsılar**
Şekaikiye = *Actiniaires* = **Deniz incirleri**
Şemsiye = *Héliozoaires* = **Günsüler**
Şibih esmak = *Dipnoi* = **Balıksılar**
Şibih haneşiye = *Ophiurides* = **Yılankuyruklar**
Şibih insaniye = *Antropoïdes* = **İnimsiler**
Şibih necmiye = *Stellérides* = **Yıldızsılar**
Şuaiye = *Radiolaires* = **Yaruylular**
Şube = *Embranchement* = **Şube**
Şukukiyeler = *Bothriadés* = **Yarık şeritler**

T

Tam-ül-batın = *Hologastres* = **Tümkarınlar**
Tasnif = *Classification* = **Sınıflama**
Tavîl-ül-ercül = *Phalangides* = **Uzunayaklar**
Tavîl-ür-riyş = *Longipennes* = **Uzuntelekler**
Tavîl-üz-zenep = *Macroures* = **Uzunkuyruklar**
Tenasülleri beyzî = *Ovipares* = **Yumurtlıyanlar**
Tenasülleri tevellüdî = *Vivipares* = **Yavrulıyanlar**
Tenyadeler = *Téniadés* = **Açkılı şeritler**
Timsahiye = *Crocodiliens* = **Timsahlar**
Tinîy-üş-şekil = *Sycons* = **İncirsiler**
Tuyur = *Oiseaux* = **Kuşlar**
Turabî = *Terricoles* = **Toprakçıllar**
Türabiye = *Terrestres* = **Karasallar**
Türabiye = *Testudo* = **Kara kaplumbağaları**
Türbellariye = *Turbellariées* = **Kargaşıklar**

U

Uçucular = *Voiliers* = **Yelkenliler**

V

Vahîd-ül-adale = *Monomyaires* = **Tekkaslar**
Vahîd-ül-keys = *Monocystidés* = **Tekkeseliler**
Vahîd-ül-üzeyn = *Monotocardes* = **Tekkulacıklar**
Vahîd-ün-niyze = *Monactinellidés* = **Tekkargılılar**
Vahîd-üs-sukbe = *Monotrèmes* = **Tekdelikler**

Z

Zambakiy-üş-şekil = *Crinoïdes* = **Zambakısılar**
Zat-ül-asabiyet-ül-mümtedde = *Amphineures* = **Çifsinirler**
Zat-ül-butunu mafsaliye = *Arthrogastres* = **Eklemkarınlar**
Zat-ül-em'ai gayri müteşa'ibe = *Rhabdocèles* = **Düzbarsaklılar**
Zat-ül-em'ai müteşa'ibe = *Dendrocèles* = **Dallıbarsaklılar**
Zat-ül ercül-üc-cezriye = *Rhizopodes* = **Kökbacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-aşere = *Décapodes* = **Onbacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-batniye = *Gastéropodes* = **Karınbacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-fekkiye = *Stomatopodes* = **Çenebacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-karibiye = *Scaphopodes* = **Teknebacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-kefiye = *Palmipèdes* = **Ayalılar**
Zat-ül-ercül-ül-kesire = *Myriapodes* = **Tümenayaklar**
Zat-ül-ercül-ül-mafsaliye = *Arthropodes* = **Eklembacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-müteşa'ibe = *Schizopodes* = **Çatalbacaklar**
Zat-ül-ercül-ül-semaniye = *Octopodes* = **Sekizbacaklar**
Zat-ül-ercül-ür-re'siye = *Céphalopodes* = **Kafabacaklar**
Zat-ül-ercül-üs-sülûkiye = *Ciripèdes* = **Kavrakbacaklar**
Zat-ül-ercül-üş-şa'riye = *Chétopodes* = **Kılbacaklar**
Zat-ül-fikaratı muka'ar-üt-tarafeyn = *Rhynchocéphales* = **Burunkafalar**
Zat-ül-fükûk-ül-müsennene = *Gnathobdellidées* = **Dişliçeneler**
Zat-ül-fükûkü ricliye = *Mérostomès* = **Bacakağızlar**
Zat-ül-galsamat-ül-mütefettite = *Lophobranches* = **Perçemsolungaçlar**
Zat-ül-kasabat = *Trachéates* = **Borunçlular**
Zat-ül-kelalibi gayri müsemmime = *Chilognathes* = **Ağusuzçengeller**
Zat-ül-kelâlibi müsemmime = *Chilopodes* = **Ağuluçengeller**
Zat-ül-levamis-ür-ricliye = *Pédipalpes* = **Değibacaklar**
Zat-ül-meşime = *Placentaires* = **Eteneliler**
Zat-ül-sukabatı gayri müşa'ara = *Madréporaires* = **Madraporlar**
Zat-ül-uyunu kaideviye = *Basommatophores* = **Tabangözler**
Zat-üluyunu mûteharrike = *Podophtalmes* = **Oynargözler**
Zat-ül-uyunu nihaiye = *Stylommatophores* = **Ucungözler**
Zat-ül-uyunu sabite = *Edriophtalmes* = **Oynamazgözler**
Zat-ül-nütüi hançeriye = *Carinates* = **Uçucular**
Zat-ür-ricli müverraka = *Phyllopodes* = **Yaprakbacaklar**
Zat-ür-rüusu tamme = *Holocéphales* = **Tümkafalar**
Zat-üs-sedaya = *Mammifères* = **Memeliler**
Zat-üs-sedayai sadriye = *Siréniens* = **Denizkızları**
Zat-üs-sukabat = *Foraminifères* = **Delikliler**
Zevahif = *Reptiles* = **Sürüngenler**
Zevciy-ül-esabi = *Artiodactyles* = **Çifparmaklar**
Zülcenaheyn = *Diptères* = **Çifkanatlar**
Zülefvahı cenbiye = *Sélaciens* = **Yanağızlar**
Zülehdap = *Cilié* = **Kirpikliler**

Zülgalsamet-ül-musaffaha = *Lamellibranches* = **Yassısolungaçlar**
Zülhevahiki cezriye = *Rhizoflagellés* = **Kökkamçılılar**
Zülibet = *Porte-aiguillons* = **İğneliler**
Zülkurs-ül-müzehher = *Disconanthes* = **Çiçekkurslular**
Züllevahik = *Flagellés* = **Kamçılılar**
Züllevahiki hakikiye = *Euflagellés* = **Gerçekkamçılılar**
Züllevahiki mükemmeme = *Choanoflagellés* = **Hunikamçılılar**
Züllevahiki mükeyyese = *Cystoflagellés* = **Kesekamçılılar**
Zülmihcemeyn = *Distomiens* = **Çiftaçkılar**
Zülmimas = *Siphonés* = **Sifonlular**
Zülmimass-ül-müzehher = *Siphonanthes* = **Çiçeksifonlular**
Zülminşar = *Porte-scie* = **Bıçkılılar**
Zümre = *Sous-ordre* = **Alttakım**

ZOOLOJİ TERİMLERİ[1]

FRANSIZCA - TÜRKÇE

A

Acanthocéphales = Müşevvek-ür-re's = **Dikenkafalar**

Acanthoptériques = Müşevvek-ül-mesabih = **Dikenyüzgeçler**

Acariens = Müvahhid-ül-cisim = **Tekcisimliler**

Acraniens = Adim-ül-kıhıf = **Kafatasızlar**

Actiniaires = Şekaikiye = **Deniz incirleri**

Alcalèphes = Encüriyei bahriye = **Deniz ısırganları**

Alcyonaires = Semaniy-ül-levamis = **Sekizdeğiler**

Amiboïdes = Amibiye = **Amipler**

Amphineures = Zat-ül-asabiyet-ül-mümtedde = **Çifsinirler**

Amphipodes = Gayri müşabih-ül-ercül = **Benzemezbacaklar**

Anacanthines = Adîmet-ül-eşvak = **Dikensizler**

Annelés = Halkiye = **Halkalılar**

Anomoures = Muavvec-üz-zenep = **Dolamkuyruklar**

Anthropoïdes = Şibih insaniye = **İnimsiler**

Aphaniptères = Mahfuz-ül-cenah = **Gizlikanatlar**

Apides = Nahliye = **Arılar**

Aplacentaires = Adîmet-ül-meşime = **Etenesizler**

Aplacophores = Gayri mülevvah = **Plâksızlar**

Apodes = Adîmet-ül-ercül = **Ayaksızlar**

Aptères = Madum-ül-cenah = **Kanatsızlar**

Aptérygiformes = Adîmet-ül-ecnihe = **Kanatsızımsılar**

Aquatiques = Maiye = **Susallar**

Arachnides = Ankebutiye = **Örümcekgiller**

Aranéides = Örümcekler = **Örümcekler**

Armés = Müsellâh = **Pusatlılar**

Arthrogastres = Zat-ül-butunu mafsaliye = **Eklemkarınlar**

Arthropodes = Zat-ül-ercül-ül-mafsaliye = **Eklembacaklar**

Atriodactyles = Zevciy-ül-esabi = **Çifparmaklar**

Ascidies = Sabite = **Tulumlular**

Ascons = Kırbaviy-üş-şekil = **Tulumsular**

Asiphonés = Madum-ül-mimas = **Sifonsuzlar**

Atrachéates = Madumet-ül-kasabat = **Borunçsuzlar**

B

Basommatophores = Zat-ül-uyunu kaideviye = **Tabangözler**

Biseriés = Sünaiy-ül-mehacim = **Çiftaçkılılar**

Bothriadés = Şukukiyeler = **Yarık şeritler**

Brachycères = Kasîr-ül-kurun = **Kısaboynuzlar**

Brachyoures = Kasîr-üz-zenep = **Kısakuyruklar**

Brévilingues = Kasîr-ül-lisan = **Kısadiller**

Broyeurs = Madıga = **Çiğnerler**

Broyeurs et lécheurs = Madıga ve lâhısa = **Çiğneryalarlar**

---

[1] Zoolojinin fiziyoloji ve anatomiye ait terimleri (Biyoloji terimleri) içinde olduğundan burada yalnız hayvanların sınıflanma terimleri gösterilmiştir.

C

Calcisponges = İsfenciyei kilsiye = **Kilissüngerler**
Canidés = Kelbiye = **Köpekgiller**
Carinates = Zat-ün-nütüi hançeriye = **Uçucular**
Carnassiers = Lâhime = **Etoburlar**
Céphalopodes = Zat-ül-ercül-ür-re'siye = **Kafabacaklar**
Cératosponges = Isfenciyei karniye = **Boynuzsüngerler**
Cestodes = Didanı şeritiye = **Şeritler**
Cétacés = Krytisiye = **Keteler**
Chasseurs = Seyyad = **Avcılar**
Chéiroptères = Huffaşiye = **Yarasalar**
Chéloniens = Silhafiye = **Kaplumbağalar**
Chétopodes = Zat-ül-ercül-üş-şa'riye = **Kılbacaklar**
Chilognathes = Zat-ül-kelâlibi gayri müsemmime = **Ağusuzçengeller**
Chilopodes = Zat-ül-kelâlibi müsemmime = **Ağuluçengeller**
Choanoflagellés = Züllevahiki mükemmeme = **Hunikamçılılar**
Chondroganoïdes = Mersiniyei gudrufiye = **Kıkırdaklı mersinler**
Ciliés = Zülehdap = **Kirpikliler**
Cirripèdes = Zat-ül-ercül-üs-sülûkiye = **Kıvrıkbacaklar**
Classe = Sınıf = **Sınıf**
Classification = Tasnif = **Sınıflama**
Coccidiens = Büzuriye = **Tanemsiler**
Coelentérés = Selantere = **İkiyapraklılar**
Coléoptères = Mugammed-ül-cenah = **Örtükkanatlar**
Colombins = Hammamiye = **Güvercinler**
Colubriformes = Memlû-ül-esnan = **Doludişler**
Conirostres = Mahrutiy-ül-minkar = **Konigagalar**
Copépodes = Mikzafiyet-ül-ercül = **Kürekbacaklar**
Coracirostres = Gurabiy-ül-minkar = **Kuzgungagalar**
Corallières = Mercaniye = **Mercanlar**
Crinoïdes = Zambakiy-üş-şekil = **Zambaksılar**
Crocodiliens = Timsahiye = **Timsahlar**
Crustacés = Kışriye = **Kabuklular**
Cténophores = Hâmili muştiye = **Taraklılar**
Cyclostomes = Müstedir-ül-fem = **Kasnakağızlar**
Cystoflagellés = Züllevahikı mükeyyese = **Kesekamçılılar**

D

Décapodes = Zat-ül-ercül-ül aşere = **Onbacaklar**
Dendrocèles = Zat-ül-em'ai müteşa'ibe = **Dallıbarsaklılar**
Denticètes = Müsennene (krytisiyei-) = **Dişli keteler**
Dentirostre = Müsennen-ül-minkar = **Dişligagalar**
Dibranchiaux = Sünaiy-ül-galsama = **Çifsolungaçlar**
Dimyaires = Sünaiy-ül-adale = **Çifkaslar**
Diotocardes = Sünaiy-ül-üzeyn = **Çifkulacıklar**
Dipneumones = Sünaiy-ür-rie = **Çiftöpkenler**
Dipnoi = Şibih esmak = **Balıksılar**
Diptères = Zülcenaheyn = **Çifkanatlar**
Disconanthes = Zülkurs-ül-müzehher = **Çiçekkurslular**
Distomiens = Zülmihcemeyn = **Çiftaçkılar**
Diurnes (Rapaces-) = Nehariye (Carıhai-) = **Günsel yırtıcılar**

E

Echassiers = Şatıiye = **Uzunbacaklar**
Echinides = Kunfuziye = **Kirpimsiler**
Echinides irréguliers = Kunzufiyei gayrı muntazama = **Düzgesiz kirpimsiler**

Echinides réguliers = Kunfuziyei muntazama = **Düzge kirpimsiler**
Echinodermes = Mukanfez-ül- cilt = **Kirpideriler**
Edentés = Madum-ül-esnan = **Dişsizler**
Edriophtalmes = Zat-ül-uyunu sabite = **Oynamazgözler**
Elodites = Buhayriye = **Göl kaplumbağaları**
Embranchement = Şube = **Şube**
Entomostracés = Kışriyei süfliye = **Askabuklular**
Errantes = Seyyar = **Gezginler**
Espèce = Nevi = **Tür**
Euflagellés = Züllevahikı hakikiye = **Gerçekkamçılılar**
Eupodes = Mercul = **Ayaklılar**

F

Félidés = Esediye = **Aslangiller**
Fissilingues = Meşkuk-ul-lisan = **Yarıkdiller**
Fissirostres = Meşkuk-ul-minkar = **Yarıkgagalar**
Flagellés = Züllevahik = **Kamçılılar**
Foraminifères = Zat-üs-sukabat = **Deliklikler**
Formicides = Nemeliye = **Karıncacıllar**

G

Gallinacés = Düccaciye = **Tavukgiller**
Ganoïdes = Mersiniye = **Mersingiller**
Gastéropodes = Zat-ül-ercül-ül-batniye = **Karınbacaklar**
Genre = Cins = **Cins**
Géphyriens = Cisriye = **Köprülüler**
Gnathobdellidées = Zat-ül-fükûk-ül-müsennene = **Dişli çeneliler**
Grassilingues = Dahm-ül-lisan = **Kalındiller**
Grégariniens = Kafileviyet-ül-maişe = **Topyaşarlar**
Grimpeurs = Mütesellika = **Tırmananlar**

H

Héliozoaires = Şemsiye = **Günsüler**
Hémiptères = Nısfiy-ül-cenah = **Yarımkanatlar**
Hémococcidiens = Büzuriyei dmeviye = **Kansal tanemsiler**
Hétéromyaires = Gayri mütecanis-ül-adalât = **Özgekaslar**
Hétéroptères = Gayri mütecanis-ül-ecnihe = **Benzemezkanatlar**
Hétérotriches = Gayri mütecanis-ül-ehdap = **Özgekirpikler**
Hexactinellidés = Südasiy-ün-niyze = **Altıkargılılar**
Hirudinées = Alâkiye = **Sülükler**
Holocéphales = Zat-ür-rüusu tamme = **Tümkafalar**
Hologastres = Tam-ül-batın = **Tümkarmlar**
Holothurides = Hayvanatı nebatiye = **Bitkimsiler**
Holotriches = Mütecanis-ül-ehdap = **Düzgekirpikler**
Hominiens = İnsaniye = **İnsangil**
Hydroïdes = Polipiye = **Polipler**
Hydroméduses = Hidromedüziye = **Su medüzleri**
Hyménoptères = Gişaîy-ül-cenah = **Zarkanatlar**

I

Impennis = Adîm-ür-riyş = **Teleksizler**
Inermes = Gayri müsellâh = **Pusatsızlar**
Infusoires = Nakıiye = **Haşlamlılar**
Insectes = Haşerat = **Böcekler**
Isopodes = Müşabih-ül-ercül = **Benzerbacaklar**

L

Lamellibranches = Zülgalsamet-ül-musaffaha = **Yassısolungaçlar**
Lamellirostres = Safihiy-ül-minkar = **Yassıgagalar**
Lémuriens = Hayaliye = **Apaksılar**
Lépidoptères = Gündüz kelebekleri = **Gündüz kelebekleri**
Leucons = Beyza (isfenciyei-) = **Akçalar**
Limicoles = Mezragî = **Sucullar**
Lobés = Mufassasa = **Loplular**
Longipennes = Tavîl-ür-riyş = **Uzuntelekler**
Lophobranches = Zat-ül-galsamat-ül-müretefetite = **Perçemsolungaçlar**

M

Macroures = Tavîl-üz-zenep = **Uzunkuyruklar**
Madréporaires = Zat-ül-sukabatı gayri müşa'ara = *Madraporalar*
Malacoptérigiens = Mürevveh-ül-misbah = **Yumşakyüzgeçler**
Malacostracés = Kışriyesi âliye = **Üskabuklular**
Mammifères = Zat-üs-sedaya = **Memeliler**
Marsupiaux = Keysiye = **Keseliler**
Mérostomés = Zat-ül-fükûkü ricliye = **Bacakağızlar**
Métazoaires = Hayvanatı tâliye = **İkey hayvanlar**
Microlépidoptères = Harşafiy-ül-cenahı sagire **Küçük pulkanatlar**
Mollusques = Naime = **Yumşakçalar**
Monactinellidés = Vahîd-ün-niyze = **Tekkargılılar**
Monocystidés = Vahîd-ül-keys = **Tekkeseliler**
Monomyaires = Vahîd-ül adale = **Tekkaslar**
Monotocardes = Vahid-ül-üzeyn = **Tekkulacıklar**
Monotrèmes = Vahîd-üs-sukbe = **Tekdelikler**
Mustélidés = Samuriye = **Samurgiller**
Myriapodes = Zat-ül-ercül-ül-kesire = **Tümenayaklar**
Mysticètes = Gayri müsennene (Krytisiyei-) = **Balenalılar**

N

Némathelminthes = Didanı haytiye = **İplik solucanlar**
Nématocères = Haytiy-ül-kurun = **İplikboynuzlar**
Nématodes = Haytiye = **İplikşiler**
Nevroptères = Asabiy-ül-cenah = **Sinirkanatlar**
Nocturnes (Rapaces-) = Leyliye (Carıhai-) = **Tünsel yırtıcılar**
Nudibranches = Ariyet-ül-galsama = **Çıplaksolungaçlar**

O

Octopodes = Zat-ül-ercül-ül-semaniye = **Sekizbacaklar**
Oiseaux = Tuyur = **Kuşlar**
Oligochètes = Kalilet-ül-eş'ar = **Azkıllar**
Ongulés = Muzallefe = **Toynaklılar**
Ophidiens = Haneşiye = **Yılanlar**
Ophiurides = Şibih haneşiye = **Yılankuyruklar**
Opistobranches = Halfiy-ül-galsame = **Artsolungaçlar**
Ordre = Fırka = **Takım**
Orthoptères = Müstakim-ül-cenah = **Düzkanatlar**
Ostéoganoïdes = Mersiniyei azmiye = **Kemikli mersinler**
Ostracodes = Kavkaiy-ül-lihafe = **Kabukkapaklar**
Ovipares = Tenasülleri beyzî = **Yumurtlıyanlar**

P

Palmipèdes = Zat-ül-ercül-ül-kefiye = **Ayalılar**
Papillons nocturnes = Gece kelebekleri = **Gece kelebekleri**
Passereux = Asafir = **Serçegiller**
Pédipalpes = Zat-ül-levamis-ür-ricliye = **Değibacaklar**
Périssodactyles = Ferdiy-ül-esabi = **Tekparmaklar**
Phalangides = Tavîl-ül-ercül = **Uzunayaklar**
Phyllopodes = Zat-ür-ricli müverraka = **Yaprakbacaklar**
Phytophtires = Nebatat bitleri = **Bitki bitleri**
Pinnipèdes = Misbahiy-ür-ricil = **Telekbacaklar**
Placentaires = Zat-ül-meşime = **Eteneliler**
Placophores = Mülevvah = **Plâkalılar**
Planthelminthes = Arîz-ül-cisim = **Yassılar**
Plectognathes = Mütelasık-ul-fekkeyn = **Yapışık çeneler**
Podophtalmes = Zat-ül-uyunu müteharrike = **Oynargözler**
Poissons = Esmak = **Balıklar**
Polychètes = Kesîr-ül-eş'ar = **Bolkıllar**
Polycystidés = Kesîr-ül-ekyas = **Çokkeseliler**
Polystomiens = Kesîr-ül-mehacim = **Bolaçkılar**
Porte-aiguillons = Züliber = **İğneliler**
Porte-scie = Zülminşar = **Bıçkılılar**
Potamites = Nehriye = **Çay kaplumbağaları**
Primates = Kırde = **Primatlar**
Proboscidiens = Hortumiye = **Hortumlular**
Prosobranches = Kuddamiy-ül-galsame = **Önsolungaçlar**
Protéroglyphes = Meşkuk-ul-esnan = **Yarıkdişler**
Protoconques = Cevfiyei iptidaiye = **İlksel kabuklular**
Protocordés = Habliyei iptidaiye = **İpsi ilkseller**
Protozoaires = Hayvanatı iptidaiye = **İlksel hayvanlar**
Pseudonévroptères = Kâzip asabiy-ül-cenah = **Sinirkanatsılar**
Pseudoscorpions = Akrebiyei kâzibe = **Akrepsiler**
Ptéropodes = Cenahiy-ül-ercül = **Kanatbacaklar**
Pulmonés = Rieviye = **Akciğerliler**
Pupipares = Müvellidet-üş-şefire = **Tırtılvorenler**

Q

Quadrisériés = Rübaiy-ül-mehacim = **Dördaçkılar**

R

Radiolaires = Şuaiye = **Yaruylular**
Raies = Kedi balıkları = **Kedi balıkları**
Rapaces = Cariha = **Yırtıcılar**
Ratites = Adîmet-ün-nütüi hançeriye = **Koşucular**
Reptiles = Zevahif = **Sürüngenler**
Requins = Köpek balıkları = **Köpek balıkları**
Réticulés = Şebekiye = **Ağsılar**
Rhabdocèles = Zat-ül-em'ai gayri müteşa'ibe = **Düzbarsaklılar**
Rhizoflagellés = Züllevahıkı cezriye = **Kökkamçılar**
Rhizopodes = Zat-ül-ercül-ül-cezriye = **Kökbacaklar**
Rhynchobdellidées = Madum-ül-fükûk = **Çenesizler**
Rhynchocéphales = Zat-ül fikaratı muka'ar-üttarafeyn = **Burunkafalar**
Ruminants = Mücterre = **Gevişgetirenler**
Rongeurs = Kadıma = **Kemirgenler**

S

Sans mamelles = Adîmet-üs-sedaya = **Memesizler**
Sauriens = Dıbabiye = **Kelergiller**
Scaphopodes = Zat-ül-ercül-ül karibiye = **Teknebacaklar**
Schizopodes = Zat-ül-ercül-ül-müteşa'ibe = **Çatalbacaklar**
Scorpionides = Akrebiye = **Akrepgiller**
Sédentaires = Müstakır = **Yerleşikler**
Sélaciens = Zülefvahı cenbiye = **Yanağızlar**
Silicosponges = İsfenciyei silisiye = **Silissüngerler**
Simiens = Kırdlar = **Şebekgiller**
Siphonanthes = Zülmimass-ül-müzehher = **Çiçeksifonlular**
Siphonés = Zülmimas = **Sifonlular**
Siphonophores = Hâmili mimaslar = **Sifontaşırlar**
Siréniens = Zat-üs-sedayai sadriye = **Deniz kızları**
Solénoglyphes = Mahfur-ul-esnan = **Oyukdişler**
Sous-genre = Cinsaltı = **Altcins**
Sous-ordre = Zümre = **Alttakım**
Sphinx = Şafak kelebekleri = **Tan kelebekleri**
Spongiaires = İsfenciye = **Süngerler**
Sporozoaires = İsporiye = **Sporlular**
Stellérides = Şibih mecmiye = **Yıldızsılar**
Stomatopodes = Zat-ül-ercül-ül-fekkiye = **Çenebacaklar**
Struthioniformes = Nuamiye = **Devekuşumsular**
Stylommatophores = Zat-ül-uyunu nihaiye = **Ucungözler**
Suceurs labiaux = Massai şefeviye = **Dudakla emenler**
Suceurs maxillaires = Massai fekkiye = **Emerçeneliler**
Suidés = Hınziriye = **Domuzgiller**
Sycons = Tinîy-üş-şekil = **İncirsiler**

T

Tectibranches = Sakfiyet-ül-galsame = **Tavansolungaçlar**
Téléostéens = Esmakı azîme = **İribalıklar**
Téniadés = Tenyadeler = **Açkılı şeritler**
Tenuirostres = Rakik-ül-minkar = **İncegagalar**
Terrestres = Türabiye = **Karasallar**
Terricoles = Türabî = **Toprakçıllar**

Testudo = Türabiye = **Kara kaplumbağaları**

Tétrabranchiaux = Rübaiy-ül-galsame = **Dörtsolungaçlar**

Tétractinellidés = Rübaiy-ün-niyze = **Dörtkargılılar**

Tétrapneumones = Rübaiy-ür-rie = **Dörtöpkenler**

Thalassites = Bahriye = **Deniz kaplumbağaları**

Thalies = Seyyare = **Gezerler**

Thysanoures = Adimet-ül-cenah = **Saçakkuyruklar**

Totipalmes = Kefiyei tamme = **Tümayalar**

Trachéates = Zat-ül-kasabat = **Borunçlular**

Trachyméduses = Medüzü müşebbek = **Ağlı medüzler**

Trématodes = Didan-ül-ariz = **Yassı solucanlar**

Tuniciers = Kamisiye = **Gömlekliler**

Turbellariées = Türbellariye = **Kargaşıklar**

Type = Nümune = **Örnek**

Typhlopidés = Madum-ül-basar = **Körler**

U

Ursidés = Dübbiye = **Ayıgiller**

V

Vermilingues = Dûdiy-ül-lisan = **Solucandiller**

Vers = Didan = **Solucanlar**

Vertébrés = Fıkariye = **Omurgalılar**

Vertébrés inférieurs, anamniens = Fıkariyei sufliye = **Astomurgalılar**

Vertébrés supérieurs, amniens = Fıkariyei âliye = **Üstomurgalılar**

Vésicants = Münaffıtlar = **Kabartıcılar**

Vivipares = Tenasülleri tevellüdî = **Yavrulıyanlar**

Vivveridés = Miskiye = **Misliler**

Voiliers = Uçucular = **Yelkenliler**

X

Xiphosures = Seyfiy-üz-zünup = **Kılıçkuyruklar**

Z

Zoanthaires = Südasiy-ül-levamis = **Altıdeğiler**

Zoologie = İlmi hayvanat = **Zooloji**

BOTANİK TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Abanozlar = Abanosiye (Trabzonhurması) = *Ebénacées*

Abanozumsular = Abanosiye = *Ebénales*

Acıyoncalar = Simarobiye = *Simarubacées*

Ada soğanı = Adasoğanı = *Scille*

Ağaç kavunu = Ağaç kavunu = *Cédratier*

Ağlı karaşın su yosunları = Ağlı esmer alklar = *Dictyotées*

Ağulu baldıran = Zehirli baldıran = *Ciguë de Socrate*

Ağulu zambaklar = Lahlaiye, zehirli zambaklar (acı çiğdemler) = *Colchicacées*

Ağızkaralar = Esvedülfemiye = *Mélastomacées*

Ahu dudu = Ahududu = *Framboisier*

Ak ballıbaba = Beyaz ballıbaba = *Lamier blanc*

Akça ağaçlar = İsfendaniye = *Acérinées*

Akdarçına ağaçları = Darçiniye = *Cannellacées*

Akdiken = Ak diken = *Aubépine*

Akkavak ağacı = Şecerülhuribeyza = *Peuplier blanc*

Âlem = Âlem = *Règne*

Altşube = Tahtı şube = *Sous-embranchement*

Altcins = Cinsaltı = *Sous-genre*

Altderi = Tahtı edimmei dahiliye = *Sous-epiderme*

Altfamilya = Tahtı fasile = *Sous-famille*

Altsınıf = Tahtı sınıf = *Sous-classe*

Alttakım = Alttakım = *Sous-ordre*

Ananas = Ananasiye = *Ananas*

Ananaslar = Ahnasiye = ***Broméliacées***

Anason = Anasoniye = *Anis*

Anatomi = Teşrih = *Anatomie*

Antepfıstıkları = Biladeriye = *Anacardiacées*

Arıdöl = Saf hat = *Ligne pure*

Armut ağacı = Armut ağacı = *Poirier*

Arpa = Arpa = *Orge*

Aslanağzı = Arslan ağzı = *Muflier*

Asalak, parazit = Tufeylî, tufeyl = *Parasite*

Askospor = Askospor = *Ascospor*

Asıl hindiba = Asıl hindiba = *Chicorée*

Aslanpençesi = Keffüleset = *Alchémille*

Asmalar = Gurumiye = *Ampélidées*

Aşağı bitkiler = Nebatatı süfliye = *Plantes inférieures*

Atkestaneleri = At kestaneleri = *Hippocastanacées*

Atkestanesi ağacı = At kestanesi ağacı = *Marronier d'Inde*

Atkuyruğu = Zenebülhayl = *Prèle*

Atkuyrukları = Zenebülhayliye = *Equistinées*

Atlas çiçekleri = *Sırbaniye (Kaktuslar)* = Cactés

Avize ağacı = Avize ağacı = *Yucca*

Ayçiçeği (Günebakan) = Ayçiçeği = *Tournesol*

Ayı üzümü = Ayı üzümü = *Raisin d'ours*

Ayrık otu = Ayrık otu = *Chiendent*

Ayrıyapraklı tümeçliler = Müteferrikul vüreykatı tüveyciye = *Dialypétales*

Ayva ağacı = Ayva ağacı = *Cognassier*

B

Badem ağacı = Badem ağacı = *Amandier (Amygdalus communis)*
Baharsılar = Baharımsılar = *Scitaminées*
Bahçe adaçayı = Bahçe adaçayı = *Sauge officinale*
Bahçe çuhaçiçeği = Bahçe çuha çiçeği = *Primevère de Chine*
Bahçe kekiği = Bahçe kekiği = *Thym vulgaire*
Bahçe şakayiki = Bahçe şakayiki = *Renoncule des jardins*
Bahçe teresi = Bahçe teresi = *Cresson alénois*
Bakla = Ful = *Fève*
Baklalar = Bakliye fasilesi = *Légumineuses*
Bakteri = Bakteri = *Bactérie*
Bakteriler = Bakteriler = *Bactériacées*
Balçiçekleri = Bal çiçekleri = *Méliantacées*
Bal çimi = Bal çimi = *Houque*
Baldırı kara = Baldırı kara = *Capillaire de Montpellier*
Bal özü = Rahik = *Nectar*
Bamya = Bamya = *Gombo*
Banotu = Ban otu = *Jusquiame*
Basamaklı damar = Eviyei süllemiye = *Vaisseau scalariforme*
Basurotu (küçük kırlangıç otu) = Basur otu = *Ficaire*
Başlâhna = Baş lâhana = *Chou pommé*
Bataklık süseni = Bataklı sevseni = *Iris des marais*
Bataklık yosunu = Bataklık yosunu = *Sphaigne*
Bataksazı = Bataksazı = *Fétuque*
Bayır turpu = Bayır turpu = *Radis*
Bazidiyospor = Bazidiyülbüzur = *Basidiospor*
Bazit = Bazit = *Baside*
Bazitli göbelekler = Futuru kaidiyyül büzur = *Basidiomycètes*
Begonyalar = Begonyasiye = *Bégoniacées*
Bektaşi üzümü = Bektaşi üzümü = *Groseillier épineux*
Benekli ballıbaba = Benekli ballıbaba = *Lamier tâcheté*
Besi = Tağdiye, tegaddi = *Alimentation*
Besiörü = Süveyda = *Endosperme*
Bez = Gudde = *Glande*
Bezelye = Bezelye = *Pois cultivé*
Biber = Filfil = *Piment d'Espagne*
Birleşik yaprak = Varakı mürekkep = *Feuille composée*
Bira mayası = Bira mayası = *Levure de bière*
Bitişikyapraklı tumeçler = Mültesikulvü-reykatı tüveyciye = *Gamopétal*
Bitki = Nebat = *Plante*
Bitkisel dirim konisi = Hayatinebatiye mahrutu = *Cône de végétation*
Biyoloji = Hayatiyat = *Biologie*
Boncuklular = Tesbihiye = *Méliacées*
Boruçiçekleri = Boruçiçekleri = *Cannacées*
Botanik = İlmi nebatat = *Botanique*
Boynuzyapraklılar = Karniyei varakiye = *Cératophyllées*
Böcekkapanlar = Drozeraiye = *Droséracées*
Böcekkıranlar = Böcekkıranlar = *Entomophtoracées*
Böğürtlen = Böğürtlen = *Ronce commune*
Bölüngen göbelekler = Bölünen mantarlar = *Schizomycètes*
Bölüngen su yosunları = Bölünen alklar = *Schizophycées*
Bölüngenler = Bölünenler = *Schizomphytes*
Börk = Kalensöve = *Coiffe-calyptre*
Brom = Brom = *Brome*
Brüksel lahanası = Brüksel lahanası = *Chou de Bruxelles*
Buğday = Buğday = *Blé*
Buğday pası, kmacık = Sehk = *Rouille de blé*
Burçak = Burçak = *Vesce*
Burma kömey = Mucibei helezoniye = *Cyme hélicoïde*
Burma gövdeliler = Pandaniye = *Pandanacées*
Burma damarlar = Eviyei helezoniye = *Vaisseaux spirales*
Büyük baldıran = Büyük baldıran = *Grande ciguë*

Büyük ısırgan = Büyük ısırgan = *Grande ortie*

Büyütken doku = Ensicei müşekkile = *Meristème*

C

Canavarotları = Orobanhiye = *Orobanchacées*

Canlı = Zevil hayat = *Etre vivant*

Cezayir menekşesi = Cezayir menekşesi = *Pervenche*

Ceviz ağacı = Ceviz ağacı = *Noyer*

Cins = Cins = *Genre*

Civan perçemi = Civan perçemi = *Tabouret*

Cücük = Rüşeym = *Embryon*

Ç

Çakal eriği (yabani erik, yaban eriği) = Yaban eriği = *Prunellier*

Çamlar, köknarlar = Tennubiye = *Abiétinées*

Çançiçeği = Zührei ceresiye = *Campanule*

Çançiçeğsiler = Cersiyeler = *Campanales*

Çançiçekleri = Fasileicersiye = *Campanulacées*

Çatalsifon su yosunları = Çatalsifonlu alklar = *Siphonocladées*

Çavdar = Çavdar = *Seigle*

Çavdar mahmuzu göbeleği = Çavdar mahmuzu = *Claviceps*

Çayır tirfili = Çayır tirfili = *Trèfle des prés*

Çayır göbeleği = Çayır mantarı = *Agaric*

Çayır güzeli = Çayır güzeli = *Agrostide vulgaire*

Çayır tilkikuyruğu = Çayır tilki kuyruğu = *Vulpin des prés*

Çayır sarıyoncası = Çayır patüreni = *Paturin des prés*

Çayır otu = Çayır otu = *Fétuque élevé*

Çayır yulafı = Çayır hıntası = *Fromentale*

Çaylar = Çaiye = *Ternstromiacées*

Çeper = Haciz, cidar = *Cloison*

Çeşit = Çeşit = *Variété*

Çevreteker = Dairei muhitiye = *Pericycle*

Çevretohumlular = Çevretohumlu = *Pariétales*

Çınar ağacı = Çınar ağacı = *Platane d'Orient*

Çınarlar = Delbiye = *Platanacées*

Çıplaktohumlular = Uryanülbüzur = *Gymnospermes*

Çiçekdurumu = Vaziyeti ezhar = *Inflorescence*

Çiçek yaprağı = Varakı zehre = *Bractée*

Çiçekli bitkiler = Zatülilkahizzahire = *Phanérogames*

Çiçeksiz bitkiler = Zatülilkahı hafiye = *Cryptogames*

Çiftleşme = Cima = *Copulation*

Çilek = Çilek = *Fraisier*

Çimlenme = İntaş = *Germination*

Çit kahkahası = Uleyk = *Liseron*

Çoban çantası = Çoba çantası = *Bourse pasteur*

Çoban püsküllleri = Şarabetülraiye = *Aquifoliacées*

Çokhücreli bitkiler = Kesirülhücre nebatlar = *Métaphytes*

Çokhücreli hayvanlar = Kesirülhücre hayvanat = *Métazoaire*

Çoktümeçliler = Kesirüttüveycat = *Dichapétalacées*

Çokyemişliler = Kesirülesmar = *Polycarpes*

Çubuk su yosunları = Çubuk alkları = *Bacillariophytes*

Çuhaçiçeği = Çuha çiçeği = *Primevère*

Çuhaçiçekleri = Rebiiye = *Primulacées*

Çuhaçiçeksiler = Rebiiye = *Primulales*

D

Damar = Eviye = *Vaisseau*
Dam koruğu = Dam koruğu = *Orpin brûlant*
Darçın = Darçin = *Cannellier*
Damgalı kabuklular = Damgalı kabuklular = *Sigillariacées*
Darı = Darı = *Millet*
Delice = Delice = *Ivraie*
Deniz kadayıfı = Deniz kadayıfı = *Sargasse*
Deve dikeni = Deve dikeni = *Chardons des champs*
Dışbudak ağacı = Dışbudak ağacı = *Frêne*
Dışderi = Gışayı haricî = *Exoderme*
Dişicik başı = İstiğmat = *Stigmate*
Dişicik kesesi = Uzvu tenis = *Archégon*
Dişi organ = Mecmuai nisaiyet = *Gynécéé*
Dişotsular = Şıtırciye = *Plumbaginées*
Dokubilik, histoloji = İlmi ensaç = *Histologie*
Dolardoku = Parankima = *Paranchyme*
Domalan = Keme = *Truffe*
Domates = Domatis = *Tomate*
Domuz ayrığı = Domuz ayrığı = *Dactyle*
Döl = Nesil = *Génération*
Dölet = İlkah = *Fécondation*
Dudakçiçekleri = Şefeviye = *Labiées*
Dulavrat otu = Dul avrat otu = *Bardans*
Dut ağacı = Dut ağacı = *Murier*
Dutlar = Tutiye = *Moracées*
Duvar arpası (Pisi pisi otu) = Duvar arpası = *Orge des rats*
Duvar sarmaşıkları = Belsaniye = *Araliacées*
Duvar yosunu = Liken = *Lecanore*
Düğünçiçekleri = Şakikiye = *Renonculacées*
Düğünçiçeği türleri = Rebiiye = *Espèce renoncule*

E

Ebegümeci = Ebegümeci = *Mauve*
Ebegümeçleri takımı = Hubbaziye = *Malvacées*
Eğreltiler = Serhasiyeler = *Ptéridophytes*
Eğreltiotları = Eğreltiotları = *Filicinées*
Eğreltiotu = Serhasi müzekker = *Fougère-mâle*
Ekmek ağacı = Ekmek ağacı = *Arbre à pain*
Ekmek küfü = Ekmek küfü = *Penicillium*
Eksin = Gışai haricîi gubarı tali = *Exine*
Ekşiyoncalar = Hummaziye = *Oxalidées*
Elma ağacı = Şecerei tüfah = *Pommier*
Eldamarlı yaprak = Varakı keffi usbuî = *Feuille palmée*
Emenkıllar = Eş'arı mümissa = *Poils absorbants*
Engerek otu = Engerek otu = *Vipérine*
Enginar = Enginar = *Artichaut*
Ercik takımı = Mecmuayı azayı tezkir = *Androcée*
Ercik teli = Hayt = *Filet*
Erguvan = Erguvan = *Gainier*
Erik ağacı = Erik ağacı = *Prunier*
Eşek hırayı = Kısatülhimar = *Elater*
Eşekotu = Eşek otu = *Sainfoin (Esparcette)*
Etene = Meşime = *Placenta*
Evincik = Nüveyt = *Nucléole*
Evin suyu = Usarei nevatiye = *Suc nucléaire*
Evin zarı = Gışai nevati = *Membrane nucléaire*

F

Familya = Fasile = *Famille*
Fasulya = Fasulya = *Haricot*
Fert = Fert = *Individu*
Fındık ağacı = Fındık ağacı = *Noisetier*
Fırıldak çiçekleri = Hazaraniye = *Caricacées*
Fıstık çamı = Fıstık çamı = *Pin parasol*
Fik = Fik = *Gesse*
Filbahar (yaban asması) = Filbahar çiçeği = *Clématite*
Firenk üzümü = Firenk üzümü = *Groseillier rouge*
Firenk inciri = Firenk inciri = *Figuier de Barbarie*
Firenk incirleri = Sabbariye, Hint incirleri = *Opuntiales*
Firenk maydanozu = Firenk maydanozu = *Cerfeuil*
Firenk tereleri = Hançeriye = *Tropéolacées*
Fleol = Fleol = *Fléole des prés*
Fulya = Fulya = *Narcisse-jonquille*
Fundalar = Halenciye = *Ericacées*
Fundamsılar = Halenciye = *Ericales*

G

Gamet = Gamet = *Gamet*
Gebre otları = Kibariye = *Capparidées*
Geçişey = Hulûl = *Osmos*
Gelincikler = Haşhaşiye = *Papavéracées*
Gelinciksiler = Haşhaşiye = *Rhodales*
Gelincik = Gelincik = *Coquelicot*
Gelişmemiş göbelekler = Natamam futur = *Fungi imperfecti*
Genişyapraklı salep = Geniş yapraklı sahlep = *Orchie à large feuille*
Geven = Şecerei ketira = *Astragale vrai*
Geyik dili = Geyik dili = *Scolopendre vulgaire*
Göbek bağı = Habli sürrevi = *Funicule*
Göbelek ipliciği = Miselium = *Mycélium*
Göbelekler = Futur, mantarlar = *Champignons*
Göçey = Taksi = *Taxie, Tactisme*
Gökgöbelek = Ankud = *Mycorhizes*
Gutaperka ağacı = Gütaperka ağacı = *Arbre à guttapercha*
Güller = Verdiye fasilesi = *Rosacées*
Gülsüler = Verdiye = *Rosales*
Gülhatmi = Gül hatmi = *Rose trémière*
Gündüz safası = Gündüz sefası = *Belle de jour*
Güneyönelme = Teveccühü ilezziyaişşems = *Héliotropisme*
Gürgen ağacı = Gürgen ağacı = *Charme*
Güz çidemi = Güz çiğdemi = *Colchique d'automne*
Güzelavrat otu = Lüfah = *Belladone*

H

Halkadamar = Halka damar = *Vaisseau annelé*
Halep çamı = Halep çamı = *Pin d'Alep*
Hamı ağacı = Arabistan akasyası = *Acacia d'Arabie*
Hanımelleri = Bilsaniye = *Caprifoliacées*
Hardal = Hardal = *Moutarde*
Hardallar = Salibiyye = *Crucifères*
Haseki küpesi = Haseki küpesi = *Ancolie*
Hasır otu = Hasır otu = *Jonc fleuri*
Hasırsazları = Saziyye = *Joncacées*
Haşhaş = Haşhaş = *Pavot*
Hurmalar = Nahliye = *Palmiers*
Hatmi = Hatmi = *Guimauve*

Havuç = Havuç = *Carotte*

Hercai menekşe = Hercai menekşe = *Pensée sauvage*

Hıyar = Hıyar = *Concombre*

Hindistan cevizi ağacı = Cevzül Hint = *Cocotier*

Hint keneviri = Hint keneviri = *Chanvre indien*

Histoloji, dokubilik = İlmi ensac = *Histologie*

Hodan = Hodan = *Bourrache*

Horozibikleri = Lazebeliye = *Amarantacées*

Hurma ağacı = Şecerei temir = *Dattier*

Huşlar = Betuliye = *Bétulacées*

Huzma = Huzme = *Corymbe*

Hücre = Hücre = *Cellule*

Hücre arası = Beynel hücrevî = *Intercellulaire*

Hücre suyu = Usarei hücreviye = *Suc cellulaire*

Hünnaplar = Ünabiye = *Rhamnacées*

I

Ihlamurlar = Zirikoniye (saifiye) = *Tiliacées*

Ihlamur ağacı = Ihlamur = *Tilleul*

Ilgınlar = Turfa = *Tamariacées*

Irk = Irk = *Race*

Isırgansılar = Encüriye = *Urticales*

Isırganlar = Encüriye = *Urticacées*

Ispanak = Ispanakiye = *Epinard*

Ispanaklar = Isfanahiye = *Chénopodiacées*

Ispor = İspor = *Spor*

Isportaşıyan = Hamiletülispor = *Sporophylle*

Işıkgöçey = Fototaksi = *Phototaxie*

Işığayönelme = Teveccühü ilezziya = *Phototropisme*

Itır çiçeği = Itır çiçeği = *Pélargonium rosat*

İ

İbrikotları = Bankiye, ibrikotları = *Népenthées*

İçderi = Edimmei dahiliye = *Endoderme*

İç göbek = Surrei batına = *Chalaz*

İçyapı = Bünyei dahiliye = *Structure interne*

İğdeler = El'anyisiye = *Eléagnées*

İğne yapraklılar = Sanavberiye = *Conifères*

İki çenekliler = Zatülfılkateyn = *Dicotylédonés*

İletken damarlar = Eviyei nakile = *Vaisseaux condacteurs*

İlksel bitkiler = Nebatatı iptidaiye = *Protophytes*

İlksel hayvanlar = Hayvanatı iptidaiye = *Protozoaires*

İlkiplicik = Protonema = *Protonema*

İnci çiçeği = İnci çiçeği = *Muguet*

İncir ağacı = Şecerei tin = *Figuier*

İntin = Gışai dahilîi gubarı tali = *Intine*

İpekli tohumlar = Aksileponye = *Asclépidacées*

İplik göbelekler = Ömiset = *Eumycètes*

İri papatya = Büyük papatya = *Marguerite des prés*

İsfendan çınarı = İsfendan çınarı = *Erable platanoïde*

Iskorçina = İskorçina = *Scorsonère*

İslanda likeni = İslanda likeni = *Lichen d'Islande*

J

Jeraniyum, sardunya = Sardunya = *Géranium*

K

Kabak = Kabak = *Courge*
Kabaksılar = Kısaiye fasilesi = *Cucurbitales*
Kabuk = Kışır = *Ecorce*
Kadın tozluğu = Amberbaris = *Epine-vinette*
Kahve ağacı = Kahve ağacı = *Caféier*
Kakao = Kakao = *Cacaoyer*
Kalak = Haşefe = *Anthère*
Kalaktozu = Gubari tali = *Pollen*
Kalaktozu borucuğu = Enbubei tal'iye = *Tube pollénique*
Kalbur borular = Enabibi gırbaliye = *Tubes criblés*
Kamayapraklılar = Kamayapraklılar = *Sphénophycées*
Kamçılı su yosunları = Üşniyei şibhi huveyniye = *Dinoflagées*
Kamış = Kamış = *Roseau*
Kanatlı çifttohumlular = Zatülesmarı cenahiye = *Diptérocarpées*
Kandilli sünbül = Kandilli sünbül = *Muscari*
Kanş = Kanş = *Canche*
Kapalıtohumlular = Mesturülbüzur = *Angiospermes*
Kaplıca buğday = Kılçıksız buğday = *(Blé) épeautre*
Karaağaç = Karaağaç = *Orme*
Karaağaçlar = Dürdaniye = *Ulmacées*
Karabiberler = Biberiye = *Pipéracées*
Karabibersiler = Fılfıliye = *Pipérales*
Kara buğday = Kara buğday = *Blé noir (Sarrasin)*
Karabuğdaylar = Ravendiye = *Polygonacées*
Karaciğer yosunları = Kebediyeler = *Hépatiques*
Kara çayır = Kara çayır = *Ray-grasse*
Karahindiba = Kara hidüba = *Dent de lion (Pissenlit)*
Karakafes otu = Karakafes otu = *Consoude*
Karakavak ağacı = Kara kavak ağacı = *Peuplier noir*
Karanfil = Karanfil = *Giroflier*
Karanfiller = Karanfiliye = *Caryophyllacées*
Karaşın su yosunları = Esmer alklar = *Phéophycées*
Kara turp = Kara turp = *Raifort*
Kardelen = Kardelen = *Perce-neige*
Kargaüzümleri = Meptunetülkavaim = *Empetrées*
Kargıotları = Delbusiye = *Pélémaliacées*
Karnıbahar = Karnıbahar = *Chou-fleur*
Karpuz = Karpuz = *Pastèque*
Kartallı eğrelti = Kartallı eğrelti = *Fougère aigle*
Kasımpatı (Kırızantem) = Kırızantem = *Chrysanthème*
Kavak ağacı = Şercerülhur = *Peuplier*
Kav göbeleği = Kavmantarı = *Mérule pleureur*
Kavun = Kavun = *Melon*
Kavunağaçları = Kavunağaçları = *Passiflorées*
Kavuşur su yosunları = Müzdeviç alklar = *Conjuguées*
Kavuzluçiçekliler = Zülhasale = *Glumiflores*
Kayın ağacı = Kayın ağacı = *Hêtre*
Kayınlar = Betuliye = *Fagacées*
Kaynanabaşı = Kaynana başı = *Echinocactés*
Kazık kök = Cezri vetedî = *Racine pivotante*
Keçiboynuzu = Keçiboynuzu = *Caroubier*
Kendirler = Kendiriye (kenevirler) = *Cannabinacées*
Kenevir (kendir) = Kenevir = *Chanvre*
Kereviz = Kereviz = *Céleri*
Kestane ağacı = Kestane ağacı = *Chataignier*
Keten = Keten = *Lin*
Ketenler = Ketaniye = *Linacées*
Kılbakteriler = Şeritbakteriler = *Trichobactéries*
Kın = Kın = *Gaine*
Kınaağaçları = Litrasiye = *Lythracées*
Kınacık göbelekleri = Futuru harakiye (pas) = *Urédinées*

Kınaçiçekleri = Balsamiye = *Balsaminées*
Kır lâlesi = Kır lâlesi = *Herbe du vent*
Kırmızı yüksük otu = Kırmızı yüksük otu = *Digitale pourpre*
Kıvırcıkbaş lahana = Kıvırcık baş lahana = *Chou-pommé frisé*
Kızıl su yosunları = Kırmızı alklar = *Rhodophycées*
Kızıl su yosunları = Kırmızı alklar = *Rhodophycées*
Kızıl ağaç = Kızıl ağaç = *Aune*
Kızıl buğday = Kızıl buğday = *(Blé) engrain*
Kızıloyalı su yosunları = Kırmızı oyalı alklar = *Floridées*
Kızılcık ağacı = Kızılcık ağacı = *Cornouiller*
Kızılcıklar = Koranyaniye = *Cornacées*
Kızıl kantaronlar = Çentiyaniye = *Gentianées*
Kimogöçey = Şimiyotaksi = *Chimiotaxie*
Kimoyöney = Şemotropism = *Chémotropisme*
Kimyon = Kimyon = *Cumin*
Kireçleşme = Tekellüs = *Calcification*
Kiraz ağacı = Kiraz ağacı = *Cerisier*
Kirpikkoçanlılar = Kirpik koçanlar = *Sparganiacées*
Kirpikler = Ehdab = *Cils*
Kişniş = Kişniş = *Coriandre*
Klorofil = Maddei hadra, klorofil = *Chlorophylle*
Koçansılar = Koçanımsılar = *Spadiciflores*
Koful = Halâ = *Vacuole*
Koka ağaçları = Hamraiye = *Erythroxylées*
Kokulu çayır otu = Kokulu çayır otu = *Flouve odorante*
Kokulu menekşe = Kokulu menekşe = *Violette odorante*
Kozlar = Ceviziye = *Juglandacées*
Kök = Cezir = *Racine*
Köknar = Köknar = *Sapin*
Kökboyalar = Feviyeler = *Rubiacées*
Kökboyasılar = Fasilei feviye = *Rubiales*
Köksü = Şibhi cezrî = *Rhizoïde*
Kömey = Mucibei unkudiye = *Cyme*
Köpek kuyruğu = İnebi kelb = *Douce-amère*
Köşelisaplılar = Sadiye = *Cypéracées*
Kromatik iplik = Hayatı mülevven = *Filament chromatique*
Kromatin = Haytı mülevven = *Chromatine*
Kromoplast = Hubeybatı mülevvene = *Chromoplaste*
Kromozom = Kromosom = *Chromosome*
Kulunçotları = Havlicaniye = *Marantacées*
Kumçalısı = Elim = *Elyme*
Kurbağalokmaları = Mücehhezei maiye = *Hydrocharidées*
Kurbağaotları = Ricülvezziye = *Alismacées*
Kurt bağrı = Kurt bağrı = *Troène*
Kuşkonmaz = Kuş konmaz = *Asperge*
Kuzu göbeleği = Kuzu mantarı = *Morille*
Kuzu kulağı = Kuzukulağı = *Oseille*
Küçük baldıran = Küçük baldıran = *Petite ciguë*
Küçük Hindistan cevizi = Küçük Hindistan cevizi = *Muscadier*
Küçük ısırgan = Küçük ısırgan = *Ortie brûlante*
Küçük margerit (ilkbahar güzeli) = İlkbahar çiçeği = *Paquerette*
Küçük şalgam, şalgamcık = Küçük şalgam = *Navette*
Kükürtlü bakteriler = Kükürtbakterileri = *Thiobactéries*
Küpeçiçekleri = Halkaviye = *Oenothéracées*
Küsküt = Küsküt = *Cuscute*

L

Lâbada = Lâbada = *Patience*
Lâden ağacı = Şecerei lâden = *Epicéa élevé*
Lâhna = Lâhana = *Chou*
Lâle = Lâle = *Tulipe*
Lariçu çamı = Lariçu çamı = *Pin laricio*
Lavanta = Lavanta = *Lavande*
Leylak ağacı = Leylak ağacı = *Lilas*
Likenler (ortakbitikler) = Şeybiyeler = *Lichens*

Limon ağacı = Limon ağacı = *Limonier (citronier)*
Loğsa otu = Zeravent = *Aristoloche*
Lökoplast = Lökoplast = *Leucoplastes*

M

Mahmude = Mahmude = *Scammonée*
Mandarina ağacı = Mandarina ağacı = *Mandarinier*
Manisa lâlesi = Manisa lâlesi = *Anémone*
Manolyalar = Manolyasiye = *Magnoliacées*
Mantardoğuran = Tabakai müvellidei feleniye = *Phellogène*
Mantar meşesi = Mantar meşesi = *Chêne liège*
Mantarözü = Filinin = *Subérine*
Mantar tabakası = Tabakai mantariye = *Liège*
Mantarlaşma = Tefellüm = *Subérification*
Manyok = Manyok = *Manioc*
Maydanoz = Maydanoz = *Persil*
Mazı = Mazı = *Thuya*
Mazı meşesi = Mazı meşesi = *Chêne des teinturiers*
Melez çamı = Melez çamı = *Mélèze*
Menekşeler = Benefşeviye = *Violacées*
Mercimek = Ades = *Lentille*
Mersin = Mersin = *Myrte*
Mersinler = Asiye fasilesi = *Myrtacées*
Mersinsiler = Asiye = *Myrtiflores*
Meşe ağacı = Meşe ağacı = *Chêne*
Meyan kökü = Meyan kökü = *Réglisse glabre*
Mısır buğdayı = Mısır = *Maïs*
Mildiyu hastalığı veya bağ pronospurası = Mildiyo hastalığı = *Mildiou*
Mimoza (Küsken ağacı) = Mustahiye = *Acacia mimosa*
Mineçiçekleri = Mineçiçekleri = *Verbénacées*
Morfoloji = Mebhasüleşkâl = *Morphologie*
Mumağaçları = Miryasiye = *Myricacées*
Muşmula ağacı = Muşmula ağacı = *Néflier*
Muz = Sameruttalh = *Banane*
Muzlar = Muziye fasilesi = *Musacées*

N

Nane = Nane = *Menthe*
Nar ağacı = Şecerei rumman = *Grenadier*
Narlar = Remmaniye = *Punicacées*
Nergis = Zerrin = *Narcisse*
Nergisler = Nerkisiye, zerenler = *Amaryllidacées*
Nevruz otu = Nevruz otu = *Linaire*
Nilüfer = Nilüfer = *Nénuphar blanc*
Nilüferler = Nilüferler = *Nymphéacées*
Nişasta buğdayı = Nişasta buğdayı = *Amidonnier*
Noktadamarlar = Eviyei münakkata = *Vaisseaux ponctués*

O

Odun damarları = Eviyei haşebiye = *Vaisseaux ligneux*
Odunlaşma = Tahaşşüp = *Lignification*
Organizma = Uzviyet = *Organisme*
Ortakyaşay = Hayatımüştereke = *Symbiose*
Ortadamar = Asabı vusta = *Médiane*
Otsu = Haşişî = *Herbacé*
Oymak = Kabile = *Tribu*
Oymalı yaprak = Varakı mefsus = *Feuille lobée*

Ö

Ökseotları = Dıpkiye = *Loranthacées*
Öküzgözü (arnika) = Aynülbakar = *Arnica*
Örneklik = Nümune = *Echantillon*
Öz, ilik = Muh, lüb = *Moelle*
Özekinler = Necliye = *Graminées*
Özsu = Nüsg = *Suc*
Özümsey = Temsil, temessül = *Assimilation*
Özümsey dokusu = Nesci temessülî = *Tissu d'assimilation*
Öz yaruyları = Eşiai muhhiye = *Rayons médullaires*

P

Palamutlar = Bülütiyye = *Cupulifères*
Palamut meşe ağacı = Palamut meşe ağacı = *Chêne vélani*
Palisat tabakası = Tabakai palisadiye = *Couche de palissade*
Pamuk = Pamuk = *Coton*
Pancar = Pancar = *Betterave*
Patates = Patates =*Pomme de terre*
Patates peronosporası = Patates peronosporası = *Péronospora infeste*
Patlıcan = Badıncan = *Aubergine*
Patlıcanlar = Badincaniye = *Solanacées*
Papatya = Papatya = *Camomille*
Pazı ağacı (Karapazı) = Sermak = *Arroche*
Pekdoku = Nesci kavi = *Collenchyme*
Peygamber çiçeği = Peygamber çiçeği = *Centaurée (Bluet)*
Pırasa = Pırasa = *Poireau*
Piramit kavak = Ehramî kavak = *Peuplier d'Italie*
Pirinç = Pirinç = *Riz*
Plasmabozumu = İnhilâliplazmaî = *Plasmolisation*
Polonya buğdayı, kambur buğday = Polonya buğdayı, kambur buğday = *Blé de Pologne*
Porsuklar = Kadimiyye = *Taxées*
Porsuk ağacı = Porsuk ağacı = *If*
Portakal ağacı = Portakal ağacı = *Oranger*
Protoplazma dolaşışı = Seyyalei protoplazmaiye = *Circulation de protoplasme*

R

Rami = Halfa = *Ramie*
Ravend = Ravendiye = *Rhubarbe*
Reçine damlalılar = Ratenciyei naktiye = *Guttifère*
Ren likeni = Ren likeni = *Lichen de renne*
Rezane = Raziyane = *Fenouil*

S

Sabunağaçsılar = Sabuniye fasilesi = *Sapindales*
Saçak kök = Cezri rişi = *Racine fasciculées*
Safran = Zafran = *Safran*
Sago ağacı = Sağuağacı = *Sagoutier*
Salepler = Sahlebiye (orhideler) = *Orchidacées*
Salkım = Unkud = *Grappe*
Salkım söğüt = Salkım söğüt = *Saule pleureur*

Sandalağaçları = Santaliye = *Santalacées*
Sandalağaçsılar = Santaliye = *Santalades*
Sandalya sazı = Sandalya sazı = *Scirpe*
Sap = Sak = *Tige*
Saparna = Saparna = *Laiche*
Sapçık = Süveyk = *Tigelle*
Saplı meşe ağacı = Saplı meşe ağacı = *Chêne pedonculé*
Sapsız meşe ağacı = Sapsız meşe ağacı = *Chêne pédonculé*
Sarı çam = Sarı çam = *Pin sylvestre*
Sarıkendirler = Kınnabiye fasilesi = *Datiscacées*
Sarıkınaçiçekleri = Gomâriye = *Burseracées*
Sarılgan sap = Sakı mütehafit = *Tige volubile*
Sarmısak = Tum = *Ail*
Sarısabır = Sarı sabır = *Aloes*
Sarmaşık = Leblabülarz = *Lierre*
Sedef otları = Sezabiye = *Rutacées*
Sedir (katran) ağacı = Şecerei Süleyman = *Cèdre de Liban*
Sekoya = Sekoya = *Seqoïa*
Semizotları = Ferkahiye = *Portulacacées*
Sepetçi söğüdü = Sepetçi söğüdü = *Saule des vanniers*
Sert buğday = Sert buğday = *Blé dur*
Sertşişey = İntifah = *Turgescence*
Servi ağacı = Servi ağacı = *Cyprès*
Serviler = Serviye = *Curpressinées*
Sevgi çiçekleri = Ruzamiye = *Resédacées*
Sığırsazları = Sığırsazları = *Butomacées*
Sınıf = Sınıf = *Classe*
Sifonlu su yosunları = Sifonlu alklar = *Siphonales*
Silisli su yosunları = Üşniyei hadra = *Diatomées*
Sinir = Asap = *Nerf*
Soğan nebatı = Basaliye = *Oignon*
Soymuklu odun demetçikleri = Huzematı kitabiyei haşabiye = *Faisceaux libéro-ligneux*
Söğüt ağacı = Söğüt ağacı = *Saule marsaux*
Söğütler = Safsafiye = *Salicinées*
Söğütsüler = Safsafiye = *Salicales*
Suaskıları = Su avizeleri = *Characées*
Subiberleri = Köknariye = *Elatinées*
Su eğreltileri = Su eğreltileri = *Hydroptéridées*
Sukamışı = Su kamışı = *Massette*
Sukamışları = Esediye, tufalar = *Typhacées*
Sumaklar = Somukiye = *Coriariées*
Sumercimeği = Su mercimeği = *Lentille d'eau*
Sumercimekleri = Gadiriye = *Lemnacées*
Sunergisi = Su nergisi = *Populage du vent*
Suoku = Su oku = *Sagittaire*
Superileri = Naidiye = *Naïadacées*
Susamlar = Sisamlar = *Pédaliacées*
Suyelpazeleri = Su yelpazeleri = *Hippuridacées*
Suyıldızları = Su yıldızları = *Callitrichacées*
Suyosunsu bakteriler = Alkısını bakteriler = *Chlamydobactéries, phycobactériacées*
Suyosunsu göbelekler = Fikomisetler = *Phycomicacées*
Su yosunu = Üşniye = *Algue*
Sümbül = Sünbül = *Jacinthe*
Sümüklü bakteriler = Sümüklü bakteriler = *Myxobactériacées*
Sümüklü göbelekler = Futuru muhatiye = *Myxomycètes*
Süngerdoku = Süngerdoku = *Tissu spongieux*
Süpürge darısı = Süpürge darısı = *Sorghos à balai*
Süpürge otu = Funda = *Bruyère*
Süreldoku = Nesci daimî = *Tissu permanent*
Sürmegöbelekleri = Futuru harkiye = *Ustilaginées*
Sürükley = Plankton = *Plancton*
Sürüngen sap = Sakı zahif = *Tige traçante*
Süsenler = Sevseniye = *Iridacées*
Sütleğen = Sütleğen nebatı = *Euphorbe*
Sütleğenler = Ferbiyoniye = *Euphorbiacées*
Sütlüler = Poligaliye = *Polygalées*
Sütlü mantar = Sütlü mantar = *Lactaire*

Ş

Şeftali ağacı = Şeftali ağacı = *Pêcher*

Şekerci boyaları = Fitolakasiye = *Phyto-laccatées*

Şeker kamışı = Kasabisükker = *Canne à sucre*

Şemsiye = Sayvan = *Ombrelle*

Şemsiyeçiçekleri = Sayvaniye = *Ombelli-fère*

Şerbetçi (Ömer) otu = Şerbetçi otu = *Houblon*

Şimşir = Şimşir = *Buis*

Şimşirler = Şimşirler = *Buxacées*

Şube = Şube = *Embranchement*

T

Tabantabana = Mütekabilülkadem = *Antipode*

Takım = Takım = *Ordre*

Talbitki = Tallofit = *Thallaophyte*

Tarakdamarlı yaprak = Varakı rişî = *Feuille pennée*

Tarakotları = Muşteriye = *Diosacées*

Tarla şalgamı = Tarla şalgamı = *Rutabaga*

Taş göbeleği = Taş mantarı = *Cèpe*

Tatlı limon ağacı = Tatlı limon ağacı = *Citronier doux*

Tatula = Cevzi mâsil = *Datura*

Tavşankulağı = Buhuru Meryem = *Cyclamen*

Tefne ağacı = Tefne ağacı = *Laurier*

Tefneler = Gariye, tefneler = *Lauracées*

Tek çenekliler = Vahidülfılka nebatat = *Monocotylédonés*

Telsidoku = Nesci lifî = *Prosenchyme*

Tere otu = Tere otu = *Aneth*

Tohumlu bitkiler = Nebatatı zatülbüzur = *Spermatophytes*

Topaç çiçekleri = Küreviye = *Globulariées*

Toparlakbakteriler = Toparlakbakteriler = *Coccacées*

Tozlaşma = İstibar = *Pollinisation*

Tuğ lâlesi = Tuğu şahi = *Fritillaire*

Tulumsuyosunları = Tulumlualklar = *Fuccacées*

Turnagagalılar = Ibreviye sardonyalar = *Géraniacées*

Turna gagası (dön baba) = Turna gagası = *Bec de héron*

Turunç ağacı = Turunç ağacı = *Bigardier*

Tükrük otu = Tükrük otu = *Dame de onze heures*

Tümeçsizler = Adimüttüveyç = *Apétales*

Tür = Nevi = *Espèce*

Türeme dağarcığı = Muhafazai büzur = *Conceptacle*

Türeme yuvarlağı = Cihazı tenasülü şeybiye = *Apothèce*

Tütün = Duhan = *Tabac*

Tüylü meşe ağacı = Tüylü meşe ağacı = *Chêne (Pubescent) chevelu*

U

Unutmabeni = Unutmabeni = *Ne m'oubliez pas (myosotis)*

Ü

Üç yapraklı ilmon ağacı = Üçyapraklı limon ağacı = *Citronier à trois feuilles*

Üretken evin = Nüvei müvellide = *Noyau reproducteur*

Üretken tabaka (kambiyom) = Tabakai müvellide = *Cambium*
Üstderi = Beşere = *Epiderme*

Üvez ağacı = Üvez ağacı = *Cochène (Sorbier commun)*
Üzüm asması = Üzüm asması = *Vigne*

V

Vanilya = Vanilya = *Vanillier*
Venüsçarığı = Venüs çarığı = *Cypripède*

Vişne ağacı = Vişne ağacı = *Griottier*

Y

Yabani adaçayı = Yabani adaçayı = *Sauge des prés*
Yabani gül, kuşburnu = Kuş burnu = *Eglantier commun*
Yabani hardal = Yabani hardal = *Moutard sauvage*
Yabani kekik = Yabani kekik = *Serpolet*
Yabani kimyonlar = Zigofiliye = *Zygophyllacées*
Yabani menekşe = Yabani menekşe = *Violette des chiens*
Yabani turp = Yabani turp = *Radis sauvage*
Yabani yasemin = Yabani yasemin = *Morelle noire*
Yabanteresi = Yaban teresi = *Cardamine*
Yalancı akasya = Yalancı akasya = *Robinier*
Yalancı çamlar = Kazuarine, kazuarinalar = *Cassuarinacées*
Yalı çamı = Sahil çamı = *Pin maritime*
Yalın bakteriler = İlkin bakteriler = *Haplobactéries*
Yapılış = Bünye = *Structure*
Yapırgan = Keis = *Calice*
Yapışık sap = Sakı mültasık = *Tige adhérante*
Yapışkantohumlular = Alkiye = *Pittosporées*
Yapracıklı yosunlar = Üşniyei berriye = *Muscinées*
Yardımcı hücreler = Hüceyratı muavine = = *Synergides*
Yasemin = Yasemin = *Jasmin commun*
Yasmıcık = Adese = *Lenticelle*
Yavşan otu = Yavşan otu = *Véronique*
Yemişyaprak = Varakı sümeyrî = *Carpelle*
Yer elması = Yer elması = *Topinambour*
Yereyöney = Tekarrub ilel'arz = *Géotropisme*
Yer fıstığı = Yer fıstığı = *Arachide*
Yeşil lâhna = Yeşil lâhana = *Chou-vert*
Yeşil su yosunları = Yeşil alklar = *Chlorophycées*
Yığınak = Koloni = *Colonie*
Yılandilleri = Lisanülhayye = *Ophioglossées*
Yılanyastığı = Yılan yastığı = *Arum*
Yılanyastıkları = Kalkasiye = *Aroïdées*
Yıldız çiçeği, dalya = Dalya = *Dahlia des jardins*
Yonca = Yonca = *Luzerne cultivée*
Yosunbitikler = Tekyosunlar = *Bryophytes*
Yöney = Tropism = *Tropisme*
Yulaf = Yulaf = *Avoine*
Yumrukök = Cezri dernî = *Racine à tubercule*
Yumur göbelek = Yumur mantar = *Oronge ciguë*
Yumurtacık deliği = Sukaybei külliye = *Mitropyle*
Yumurtacıklı = Hamiletülbeyza = *Oosphère*
Yumurtacıklı göbelekler = Oomisetler (futurubeyziye) = *Oomycètes*
Yumurtalığı altta = Mebizi esfel = *Ovaire inférieur*
Yumurtalığı üstte = Mebizi âlâ = *Ovaire supérieur*
Yumurtalık = Yumurtalık = *Oogon*
Yumurta yuvaları = Yumurta konakları = *Potamogétacées*

Z

Zakkum ağacı = Zakkum ağacı = *Laurier rose*
Zakkumlar = Meferrülkelbiye = *Apocynacées*
Zambakçiçekleri = Zambukiyeler = *Liliflores*
Zambaklar = Zambakiye = *Liliacées*
Zembil otu = Zenbil otu = *Brize moyenne*
Zencefiller = Zencefiliye = *Zingibéracées*
Zerdali, kayısı ağacı = Şecerci mişmiş = *Abricotier*
Zeytin ağacı = Zeytin ağacı = *Olivier*
Zeytinler = Zeytuniye = *Oléacées*
Zoospor = Büzuratı müteharrike = *Zoospor*
Zigot = Aşılı büzurat = *Zygote*

BOTANİK TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKÇE

A

Abanosiye = *Ebénales* = **Abanozumsular**
Abanosiye (Trabzonhurması) = *Ebénacées* = **Abanozlar**
Ada soğanı = *Scille* = **Ada soğanı**
Ades = *Lentille* = **Mercimek**
Adese = *Lenticelle* = **Yasmıcık**
Adimüttüveyç = *Apétales* = **Tümeçsizler**
Ağaç kavunu = *Cédratier* = **Ağaç kavunu**
Ağlı esmer alklar = *Dictyotées* = **Ağlı karagın su yosunları**
Ahnasıye = *Broméliacées* = **Ananaslar**
Ahududu = *Framboisier* = **Ahu dudu**
Akdiken = *Aubépine* = **Akdiken**
Aksileponye = *Asclépidacées* = **İpekli tohumlar**
Âlem = *Règne* = **Âlem**
Alkısmsı bakteriler = *Chlamydobactéries, phycobactériacées* = **Suyosunsu bakteriler**
Alkiye = *Pittosporées* = **Yapışkantohumlar**
Alttakım = *Sous-ordre* = **Alttakım**
Amberbaris = *Epine-vinette* = **Kadm tozluğu**
Ananasiye = *Ananas* = **Ananas**
Anasoniye = *Anis* = **Anason**
Ankud = *Mycorbizes* = **Gökgöbelek**
Arabistan akasyası = *Acacia d'Arabie* = **Hamı ağacı**
Armut ağacı = *Poirier* = **Armut ağacı**
Arpa = *Orge* = **Arpa**
Arslan ağzı = *Muflier* = **Aslan ağzı**
Asabı vusta = *Médiane* = **Ortadamar**
Âsap = *Nerf* = **Sinir**
Asıl hindiba = *Chicorée* = **Asıl hindiba**
Asiye = *Myrtiflores* = **Mersinsiler**
Asiye fasilesi = *Myrtacées* = **Mersinler**
Askospor = *Ascospor* = **Askospor**
Aşılı büzurat = *Zygote* = **Zigot**
Atkestaneleri = *Hippocastanacées* = **Atkestaneleri**
At kestanesi ağacı = *Marronier d'Inde* = **At kestanesi ağacı**
Avize ağacı = *Yucca* = **Avize ağacı**
Ayçiçeği = *Tournesol* = **Ayçiçeği (Günebakan)**
Ayı üzümü = *Raisin d'ours* = **Ayı üzümü**
Aynülbakar = *Arnica* = **Öküzgözü (arnika)**
Ayrık otu = *Chiendent* = **Ayrık otu**
Ayva ağacı = *Cognassier* = **Ayva ağacı**

B

Badem ağacı = *Amandier (Amygdalus communis)* = **Badem ağacı**
Badincan = *Aubergine* = **Patlıcan**
Badincaniye = *Solanacées* = **Patlıcanlar**
Baharımsılar = *Scitaminées* = **Baharsılar**
Bahçe adaçayı = *Sauge officinale* = **Bahçe adaçayı**
Bahçe çuha çiçeği = *Primvère de Chine* = **Bahçe çuhaçiçeği**
Bahçe kekiği = *Thym vulgaire* = **Bahçe kekiği**
Bahçe şekayiki = *Renoncule des jardins* = **Bahçe şakayiki**
Bahçe teresi = *Cresson alénois* = **Bahçe teresi**
Bakliye fasilesi = *Légumineuses* = **Baklalar**
Bakteri = *Bactérie* = **Bakteri**
Bakteriler = *Bactériacées* = **Bakteriler**
Balçiçekleri = *Méliantacées* = **Balçiçekleri**

Bal çimi = *Houque* = **Bal çimi**
Baldırı kara = *Capillaire de Montpellier* = **Baldırı kara**
Balsamiye = *Balsaminées* = **Kınaçiçekleri**
Bamya = *Gombo* = **Bamya**
Ban otu = *Jusquiame* = **Ban otu**
Basaliye = *Oignon* = **Soğan**
Basur otu = *Ficaire* = **Basurotu (küçük kırlangıç otu)**
Baş lâhana = *Chou pommé* = **Başlâhna**
Bataklık sevseni = *İris des marais* = **Bataklık süseni**
Bataklık yosunu = *Sphaigne* = **Bataklık yosunu**
Bataksazı = *Fétuque* = **Bataksazı**
Bayır turpu = *Radis* = **Bayır turpu**
Bazidiyülbüzur = *Basidiospor* = **Bazidiyospor**
Bazit = *Baside* = **Bazit**
Begonyasiye = *Bégoniacées* = **Begonyalar**
Bektaşi üzümü = *Groseillier épineux* = **Bektaşi üzümü**
Benefşeviye = *Violacées* = **Menekşeler**
Belsaniye = *Araliacées* = **Duvar sarmaşıkları**
Benekli ballıbaba = *Lamier tâcheté* = **Benekli ballıbaba**
Beşere = *Epiderme* = **Üstderi**
Betuliye = *Fagacées* = **Kayınlar**
Betuliye = *Bétulacées* = **Huşlar**
Beyaz Ballıbaba = *Lamier blanc* = **Ak ballıbaba**
Beynelhücrevî = *Intercellulaire* = **Hücre arası**
Bezelye = *Pois cultivé* = **Bezelye**
Biberiye = *Pipéracées* = **Karabiberler**
Biladeriye = *Anacardiacées* = **Antepfıstıkları**
Bilsaniye = *Caprifoliacées* = **Hanımelleri**
Bira mayası = *Levure de bière* = **Bira mayası**
Boruçiçekleri = *Cannacées* = **Boruçiçekleri**
Böcekkıranlar = *Entomophtracées* = **Böcekkıranlar**
Böğürtlen = *Ronce commune* = **Bögürtlen**
Bölünen alklar = *Schizophycées* = **Bölüngen su yosunları**
Bölünenler = *Schizophytes* = **Bölüngenler**
Bölünen mantarlar = *Schizomycètes* = **Bölügen göbelekler**
Brom = *Brome* = **Brom**
Brüksel lahanası = *Chou de Bruxelles* = **Brüksel lahanası**
Buğday = *Blé* = **Buğday**
Buhuru Meryem = *Cyclamen* = **Tavşankulağı**
Burçak = *Vasce* = **Burçak**
Bülütiyye = *Cupulifères* = **Palamutlar**
Bünye = *Structure* = **Yapılış**
Bünyei dahiliye = *Structure interne* = **İçyapı**
Büyük baldıran = *Grande ciguë* = **Büyük baldıran**
Büyük ısırgan = *Grande ortie* = **Büyük ısırgan**
Büyük papatya = *Marguerite des prés* = **İri papatya**
Büzuratı müteharrike = *Zoospor* = **Zoospor**

C

Cersiyeler = *Campanales* = **Çançiçeksiler**
Ceviz ağacı = *Noyer* = **Ceviz ağacı**
Ceviziye = *Juglandacées* = **Kozlar**
Ceviz mâsil = *Datura* = **Tatula**
Cevzül Hint = *Cocotier* = **Hindistan cevizi ağacı**
Cezayir menekşesi = *Pervenche* = **Cezayir menekşesi**
Cezir = *Racine* = **Kök**
Cezri vetedi = *Racine pivotante* = **Kazık kök**
Cezridernî = *Racine à tubercule* = **Yumrukök**
Cezri rişi = *Racine fasciculée* = **Saçak kök**
Cihazı tenasülü şeybiye = *Apothèce* = **Türeme yuvarlağı**
Cima = *Copulation* = **Çiftleşme**
Cins = *Genre* = **Cins**
Cinsaltı = *Sous-genre* = **Altcins**
Civan perçemi = *Tabouret* = **Çivan perçemi**

Ç

Çaiye = *Ternstromiacées* = **Çaylar**
Çatalsifonlu alklar = *Siphonocladées* = **Çatalsifon su yosunları**
Çavdar = *Seigle* = **Çavdar**
Çavdarmahmuzu = *Ergot* = **Çavdarmahmuzu**
Çavdar mahmuzu = *Claviceps (Ergot de seigle)* = **Çavdar mahmuzu göbeleği**
Çayır güzeli = *Agrostide vulgaire* = **Çayır güzeli**
Çayır hıntası = *Fromentale* = **Çayır yulafı**
Çayır mantarı = *Agaric* = **Çayır göbeelği**
Çayır otu = *Fétuque éléve* = **Çayır otu**
Çayır patureni = *Paturin des prés* = **Çayır sarıyoncası**
Çayır tilki kuyruğu = *Vulpin des prés* = **Çayır tilkikuyruğu**
Çayır tirfili = *Trèfle des prés* = **Çayırtirfili**
Çentiyaniye = *Gentianées* = **Kızıl kantaronlar**
Çeşit = *Variéte* = **Çeşit**
Çevretohumlu = *Pariétales* = **Çevretohumlular**
Çınar ağacı = *Platane d'Orient* = **Çınar ağacı**
Çilek = *Fraisier* = **Çilek**
Çoban çantası = *Bourse pasteur* = **Çoban çantası**
Çubuk alkları = *Bacillariophytes* = **Çubuk su yosunları**
Çuha çiçeği = *Primevère* = **Çuhaçiçeği**

D

Dalya = *Dahlia des jardins* = **Yıldız çiçeği, dalya**
Damgalı kabuklular = *Sigillariacées* = **Damgalı kabuklular**
Dam koruğu = *Orpin brûlant* = **Dam koruğu**
Darçin = *Cannellier* = **Darçin**
Darçiniye = *Cannellacées* = **Akdarçın ağaçları**
Darı = *Millet* = **Darı**
Devedikeni = *Chardons des champs* = **Deve dikeni**
Delbiye = *Platanacées* = **Çınarlar**
Delbusiye = *Pélémoliacées* = **Kargıotları**
Delice = *İvraie* = **Delice**
Deniz kadayıfı = *Sargasse* = **Deniz kadayıfı**
Dıpkiye = *Lonranthacées* = **Ökseotları**
Dışbudak ağacı = *Frêne* = **Dışbudak ağacı**
Domatis = *Tomate* = **Domates**
Domuz ayrığı = *Dactyle* = **Domuz ayrığı**
Drozeraiye = *Droséracées* = **Böcekkapanlar**
Duhan = *Tabac* = **Tütün**
Dul avrat otu = *Bardans* = **Dulavrat otu**
Duvar arpası = *Orge des rats* = **Duvar arpası (Pisi pisi otu)**
Dut ağacı = *Murier* = **Dut ağacı**
Dürdaniye = *Ulmacées* = **Karağaçlar**

E

Ebe gümeci = *Mauve* = **Ebe gümeci**
Edimmei dahiliye = *Endoderme* = **İçderi**
Eğreltiotları = *Filicinées* = **Eğreltiotları**
Ehdab = *Clis* = **Kirpikler**
Ehramî kavak = *Peuplier d'Italie* = **Piramit**
Ekmek küfü = *Penicillium* = **Ekmek küfü**
Ekmek ağacı = *Arbre à pain* = **Ekmek ağacı**
El'anyasiye = *Eléagnées* = **İğdeler**
Elim = *Elyme* = **Kumçalısı**

Enabibi gırbal'ye = *Tubes criblés* = **Kalbur borular**
Enbubei tal'iye = *Tube pollénique* = **Kalaktozu borucuğu**
Encüriye = *Urticales* = **Isırgansılar**
Encüriye = *Urticacées* = **Isırganlar**
Engerek otu = *Vipérine* = **Engerek otu**
Enginar = *Artichaut* = **Enginar**
Ensicei müşekkile = *Meristème* = **Büyütken doku**
Erguvan = *Gainier* = **Erguvan**
Erik ağacı = *Prunier* = **Erik ağacı**
Esediye, tufalar = *Typhacées* = **Sukamışları**
Esmer alklar = *Phéophycées* = **Karaşın su yosunları**
Esvedülfemiye = *Mélastomacées* = **Ağzıkaralar**
Eş'arı mümissa = *Poils absorbants* = **Emenkıllar**
Eşek otu = *Sainfoin (Esparcette)* = **Eşekotu**
Eşiai muhhiye = *Rayons médullaires* = **Öz yaruyları**
Eviye = *Vaisseau* = **Damar**
Eviyei münakkata = *Vaisseaux ponctués* = **Noktadamarlar**
Eviyei helezoniye = *Vaisseaux spirales* = **Burma damarlar**
Eviyei nakile = *Vaisseaux conducteurs* = **İletken damarlar**
Eviyei süllemiye = *Vaisseau scalariforme* = **Basamaklı damar**
Evyei haşebiye = *Vaisseaux ligneux* = **Odun damarları**

F

Fasile = *Famille* = **Familya**
Fasileicersiye = *Campanulacées* = **Çançiçekleri**
Fasilei feviye = *Rubiales* = **Kökboyasılar**
Fasulya = *Haricot* = **Fasulya**
Ferbiyoniye = *Euphorbiacées* = **Sütleğenler**
Ferkahiye = *Portulacacées* = **Semizotları**
Fert = *Individu* = **Fert**
Ferviyeler = *Rubiacées* = **Kökboyalar**
Fılfıliye = *Pipérales* = **Karabibersiler**
Fındık ağacı = *Noisetier* = **Fındık ağacı**
Fıstık çamı = *Pin Parasol* = **Fıstık çamı**
Fik = *Gesse* = **Fik**
Fikomisetler = *Phycomicacées* = **Suyosunsu göbekler**
Filfil = *Piment d'Espagne* = **Biber**
Filbahar çiçeği = *Clématite* = **Filbahar (Yaban asması)**
Filinin *Subérine* = **Mantar özü**
Firenk inciri = *Figuier de Barbarie* = **Firenk inciri**
Firenk maydanozu = *Carfeuil* = **Firenk maydanozu**
Fitolakasiye = *Phytolaccacées* = **Şekerci boyaları**
Fleol = *Fléole* = **Fleol**
Fototaksi = *Phototaxie* = **Işıkgöçey**
Frenk üzümü = *Groseillier rouge* = **Firenk üzümü**
Ful = *Fève* = **Bakla**
Fulya = *Narcisse-jonquille* = **Fulya**
Funda = *Bruyère* = **Süpürge otu**
Futur, mantarlar = *Champignons* = **Göbelekler**
Futuru harakiye (pas) *Urédinées* = **Kmacık göbelekleri**
Futuru harkiye = *Ustilaginées* = **Sürmegöbelekleri**
Futuru kaidiyyül büzur = *Basidiomycètes* = **Bazitli göbelekler**
Futuru muhatiye = *Myxomycètes* = **Sümüklü göbelekler**

G

Gadiriye = *Lemnacées* = **Sumercimekleri**
Gariye, tefneler = *Lauracées* = **Tefneler**
Gamet = *Gamet* = **Gamet**
Gelincik = *Coquelicot* = **Gelincik**

Geniş yapraklı sahlep = *Orchie à large feuille* = **Genişyapraklı salep**
Geyik dili = *Scolopendre vulgaire* = **Geyik dili**
Gışai dahilîi gubarı tali = *Intine* = **İntin**
Gışai haricîi gubarı tali = *Exine* = **Eksin**
Gışayı harici = *Exoderme* = **Dışderi**
Gışai nevati = *Membrane nucléaire* = **Evin zarı**
Gomariye = *Burseracées* = **Sarıkmaçiçekleri**
Gubarı tali = *Pollen* = **Kalaktozu**
Gurumiye = *Ampélidées* = **Asmalar**
Gudde = *Glande* = **Bez**
Gül hatmi = *Rose trémière* = **Gülhatmi**
Gündüz sefası = *Belle de jour* = **Gündüz safası**
Gütaperka ağacı = *Arbre à guttapercha* = **Gutaperka ağacı**
Gürgen ağacı = *Charme* = **Görgen ağacı**
Güz çiğdemi = *Colchique d'automne* = **Güz çidemi**

H

Habli sürrevi = *Funicule* = **Göbek bağı**
Haciz, cidar = *Cloison* = **Çeper**
Halâ = *Vacuole* = **Koful**
Halenciye = *Ericales* = **Fundamsılar**
Halenciye = *Ericacées* = **Fundalar**
Halep çamı = *Pin d'Alep* = **Halep çamı**
Halfa = *Ramis* = **Rami**
Halka damar = *Vaisseau annelé* = **Halkadamar**
Halkaviye = *Oenothéracées* = **Küpeçiçekleri**
Hamiletülispor = *Sporophylle* = **Isportaşıyan**
Hamiletülbeyza = *Oosphère* = **Yumurtacıklı**
Hamraiye = *Erythroxylées* = **Koka ağaçları**
Hançeriye = *Tropéolacées* = **Firenktereleri**
Hardal = *Moutarde* = **Hardal**
Hasır otu = *Jonc fleuri* = **Hasır otu**
Haseki küpesi = *Ancolie* = **Haseki küpesi**
Haşefe = *Anthère* = **Halak**
Haşhaş = *Pavot* = **Haşhaş**
Haşhaşiye = *Rhodales* = **Gelinciksiler**
Haşhaşiye = *Papavéracées* = **Gelincikler**
Haşişî = *Herbacé* = **Otsu**
Hatmi = *Guimauve* = **Hatmi**
Havlicaniye = *Marantacées* = **Kulunçotları**
Havuç = *Carotte* = **Havuç**
Hayatinebatiye mahrutu = *Cône de végétation* = **Bitkiseldirim konisi**
Hayatımüştereke = *Symbiose* = **Ortakyaşay**
Hayatiyat = *Biologie* = **Biyoloji**
Haytı mülevven = *Chromatine* = **Kromatin**
Hayvanatı iptidaiye = *Protozoaires* = **İlksel hayvanlar**
Hayt = *Filet* = **Ercik teli**
Haytı = *Flament chromatique* = **Kromatik filaman**
Hazaraniye = *Cariacées* = **Fırıldak çiçekleri**
Hercai menekşe = *Pensée sauvage* = **Hercai menekşe**
Hıyar = *Concombre* = **Hıyar**
Hint keneviri = *Chanvre* = **Hint kenviri**
Hodan = *Bourrcahe* = **Hodan**
Hubbaziye = *Malvacées* = **Ebegümeçlrei takımı**
Hubeybatı mülevvene = *Chromoplaste* = **Kromoplast**
Hulül = *Osmos* = **Geçişey**
Hummaziye = *Oxalidées* = **Ekşiyoncalar**
Huzamatı kitabiyei haşebiye = *Faisceaux libéroligneux* = **Soymuklu odun demetçikleri**
Hüceyratı muavine = *Synergides* = **Yardımcı hücreler**
Hücre = *Cellule* = **Hücre**
Huzme = *Corymbe* = **Hüzme**

Ihlamur = *Tilleul* = **Ihlamur ağacı**
Irk = *Race* = **Irk**

Isfanahiye = *Chénopodiacées* = **Ispanaklar**
Itır çiçeği = *Pélargonium* = **Itır çiçeği**

İlkah = *Fécondation* = **Dölet**
İbreviye sardonyaları = *Géraniacées* = **Turnagagalılar**
İlkin bakteriler = *Haplobactéries* = **Yalın bakteriler**
İlkbahar çiçeği = *Paquerette* = **Küçük margerit (İlkbahar güzeli)**
İlmi ensaç = *Histologie* = **Histoloji, dokubilik**
İlmi nebatat = *Botanique* = **Botanik**
İnci çiçeği = *Muguet* = **İnci çiçeği**
İnhilâli plazmaî = *Plasmolisation* = **Plasmabozumu**

İntifah = *Turgescence* = **Sertşişey**
İntaş = *Germination* = **Çimlenme**
İsfendan çınarı = *Erable platanoïde* = **İsfendan çınarı**
İsfendaniye = *Acérinées* = **Akça ağaçlar**
İskorçina = *Scorsonère* = **İskorçina**
İslânda likeni = *Lichen d'Islande* = **İslanda likeni**
İspanakiye = *Epinard* = **Ispanak**
İspor = *Spor* = **Ispor**
İstibar = *Pollinisation* = **Tozlaşma**
İstiğmat = *Stigmate* = **Dişicik başı**

K

Kabak = *Courge* = **Kabak**
Kabile = *Tribu* = **Oymak**
Kadimiyye = *Taxées* = **Porsuklar**
Kahve ağacı = *Caféier* = **Kahve ağacı**
Kakao = *Cacaoyer* = **Kakao**
Kalensöve = *Coiffe-calyptre* = **Börk**
Kalkasiye = *Aroidées* = **Yılanyastıkları**
Kamayapraklılar = *Sphénophycées* = **Kamayapraklılar**
Kamış = *Roseau* = **Kamış**
Kandilli sünbül = *Muscari* = **Kandilli sünbül**
Kanş = *Canche* = **Kanş**
Kasabisükker = *Canne à sucre* = **Şeker kamışı**
Karanfiliye = *Caryophyllacées* = **Karanfiller**
Kartallı eğrelti = *Fougère aigle* = **Kartallı eğrelti**
Karanfil = *Giroflier* = **Karanfil**
Karağaç = *Orme champêtre (ormeau)* = **Kara ağaç**
Karakafes otu = *Consoude* = **Karakafes otu**

Kara buğday = *Blé noir (sarrasin)* = **Kara buğday**
Kara çayır = *Ray-grasse* = **Kara çayır**
Karahindüba = *Dent de lion (Poissenlit)* = **Karahindiba**
Kara kavak ağacı = *Peuplier* = **Karakavak ağacı**
Kara turp = *Raifort* = **Kara turp**
Kardelen = *Perce-neige* = **Kardelen**
Karnıbahar = *Chou-fleur* = **Karnıbahar**
Karniyei varakiye = *Cératophyllées* = **Boynuzyapraklılar**
Karpuz = *Pastèque* = **Karpuz**
Kavmantarı = *Mérule pleureur* = **Kav göbeleği**
Kavun = *Melon* = **Kavunları**
Kavun ağaçları = *Passiflorées* = **Kavunağaç-**
Kayın ağacı = *Hêtre* = **Kayın ağacı**
Kaynana başı = *Echinocactés* = **Kaynanabaşı**
Kazuarine, kazuarinalar, = *Cassuarinacées* = **Yalancı çamlar**

305
Ley
DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ

Kebediyeler = *Hépatiques* = **Karaciğer yosunları**
Keçibuynuzu = *Caroubier* = **Keçi boynuzu**
Keffüleset = *Alchémille* = **Aslanpençesi**
Keis = *Calice* = **Yapırgan**
Keme = *Truffe* = **Domalan**
Kendiriye (Kenevirler) = *Cannabinacées* = **Kendirler**
Kenevir = *Chanvre* = **Kenevir (Kendir)**
Kereviz = *Céleri* = **Kereviz**
Kesirülhücre nebatlar = *Métaphytes* = **Çokhücreli bitkiler**
Kesirülesmar = *Polycarpes* = **Çokyemişliler**
Kesirülhücre hayvanat = *Métazoaire* = **Çokhücreli hayvanlar**
Kesirüttüveycat = *Dichapétalacées* = **Çoktümeçliler**
Kestane ağacı = *Chataignier* = **Kestane ağacı**
Ketaniye = *Linacées* = **Ketenler**
Keten = *Lin* = **Keten**
Kılçıksız buğday = *(Blé) épeautre* = **Kaplıca buğday**
Kın = *Gaine* = **Kın**
Kınnabiye fasilesi = *Datiscacées* = **Sarıkendirler**
Kırizantem = *Chrysanthême* = **Kasımpatı (Kırızantem)**
Kırlâlesi = *Herbe du vent* = **Kır lâlesi**
Kırmızı alklar = *Rhodophycées* = **Kızıl su yosunları**
Kırmızı oyalı alklar = *Floridées* = **Kızıloyalı su yosunları**
Kırmızı yüksük otu = *Digitale pourpre* = **Kırmızı yüksük otu**
Kısaiye fasilesi = *Cucurbitales* = **Kabaksılar**
Kısatülhımar = *Elater* = **Eşek hıyarı**
Kışır = *Ecorce* = **Kabuk**
Kıvırcık alklar = *Chladophoracées* = **Kıvırcık suyosunları**
Kıvırcık başlâhana = *Chou-pommé frisé* = **Kıvırcık başlâhna**
Kızıl ağaç = *Aune* = **Kızıl ağaç**
Kızıl buğday = *(Blé) engrain* = **Kızıl buğday**
Kızılcık ağacı = *Cornouiller* = **Kızılcık ağacı**
Kırmızı oyalı alklar = *Floridées* = **Kızıloyalı su yosunları**
Kibariye = *Capparidées* = **Gebre otları**
Kimyon = *Cumin* = **Kimyon**
Kiraz ağacı = *Cerisier* = **Kirez ağacı**
Kirpik koçaulılar = *Sparganiacées* = **Kirpikkoçanlılar**
Kişniş = *Coriandre* = **Kişniş**
Koçanımsılar = *Spadiciflores* = **Koçansılar**
Kokulu çayır otu = *Flouve odorante* = **Kokulu çayır otu**
Kokulu menekşe = *Violette odorante* = **Kokulu menekşe**
Koloni = *Colonie* = **Yığmak**
Koranyaniye = *Cornacées* = **Kızılcıklar**
Köknariye = *Elatinées* = **Subiberleri**
Köknar = *Sapin* = **Köknar**
Kromosom = *Chromosome* = **Kromozom**
Kurt bağrı = *Troène* = **Kurt bağrı**
Kuş burnu = *Eglatier commun* = **Yabani gül, kuşburnu**
Kuş konmaz = *Asperge* = **Kuşkonmaz**
Kuzu mantarı = *Morille* = **Kuzu göbeleği**
Kuzu kulağı = *Oseille* = **Kuzu kualğı**
Küçük şalgam = *Navette* = **Küçük şalgam, şalgamcık**
Küçük baldıran = *Petite ciguë* = **Küçük baldıran**
Küçük ısırgan = *Ortie brûlante* = **Küçük ısırgan**
Küçük Hindistan cevizi = *Muscadier* = **Küçük hindistan cevizi**
Kükürtbakterileri = *Thiobactéries* = **Kükürtlü bakteriler**
Küreviye = *Globulariées* = **Topaç çiçekleri**
Küsküt = *Cuscute* = **Küsküt**

L

Lâbada = *Patience* = **Lâbada**
Lahlaiye, zehirli zambaklar (acı çiğdemler) = *Colchicacées* = **Ağulu zambaklar**
Lâhana = *Chou* = **Lâhna**
Leblabülarz = *Lierre* = **Sarmaşık**
Leylak ağacı = *Lilas* = **Leylak ağacı**

Liken = *Lecanore* = **Duvar yosunu**
Limon ağacı = *Limonier (citronier)* = **Limon ağacı**
Lâle = *Tulipe* = **Lâle**
Lariçu çamı = *Pin laricio* = **Lariçu çamı**
Lavanta = *Lavande* = **Lanata**
Lazebeliye = *Amarantacées* = **Horozibikleri**
Lisanülhayye = *Ophioglossées* = **Yılandilleri**
Litrasiye = *Lythracées* = **Kınaağaçalrı**
Lökaplast = *Leucoplastes* = **Lökaplast**
Lüfah = *Belladone* = **Güzelavrat otu**

M

Maddei hadra, klorofil = *Chlorophylle* = **Klorofil**
Mahmude = *Scammonée* = **Mahmude**
Manisa lâlesi = *Anémone* = **Manisa lâlesi**
Mantar meşesi = *Chêne liège* = **Mantar meşesi**
Mandarina ağacı = *Mandarinier* = **Mandarina ağacı**
Manolyasiye = *Magnoliacées* = **Manolyalar**
Manyok = *Manioc* = **Manyok**
Maydanoz = *Persil* = **Maydanoz**
Mazı = *Thuya* = **Mazı**
Mazı meşesi = *Chêne des Teinturiers* = **Mazı meşesi**
Mebhasüleşkâl = *Morphologie* = **Morfoloji**
Mebizi âlâ = *Ovaire supérieur* = **Yumurtalığı üstte**
Mebizi esfel = *Ovaire inférieur* = **Yumurtalığı altta**
Mecmuai nisaiyet = *Gynécée* = **Dişi organ**
Mecmuayı azayı tezkir = *Androcée* = **Ercik takımı**
Meferrülkelbiye = *Apocynacées* = **Zakkumlar**
Melez çamı = *Mélèze* = **Melez çamı**
Mesturülbüzur = *Angiospermes* = **Kapalıtohumlular**
Meptunetülkavaim = *Empetrées* = **Kargaüzümleri**
Mersin = *Myrte* = **Mersin**
Meşe ağacı = *Chêne* = **Meşe ağacı**
Meşime = *Placenta* = **Etene**
Meyan kökü = *Réglisse glabre* = **Meyan kökü**
Mısır = *Maïs* = **Mısır buğdayı**
Mildiyo hastalığı = *Mildiou* = **Mildiyu hastalığı veya bağ pronospurası**
Mineçiçekleri = *Verbénacées* = **Mineçiçekleri**
Mirasiye = *Myricacées* = **Mumağaçları**
Miselium = *Mycélium* = **Göbelek ipliciği**
Mucibei helezoniye = *Cyme helicoïde* = **Burma kömey**
Mucibei unkudiye = *Cyme* = **Kömey**
Muhafazai büzur = *Conceptacle* = **Türeme dağarcığı**
Muh, lüb = *Moelle* = **Öz, ilik**
Mustahiye = *Acacia mimosa* = **Mimoza (Küsken ağacı)**
Muştiye = *Dipsacées* = **Tarakotalrı**
Muşmula ağacı = *Néflier* = **Muşmula ağacı**
Muziye fasilesi = *Musacées* = **Muzlar**
Mücehhezei maiye = *Hydrocharidées* = **Kurbağalokmaları**
Mültesikulvüreykatı tüveyciye = *Gamopétal* = **Bitişikyapraklı tümeçler**
Müteferrikul vüreykatı tüveyciye = *Dialypétales* = **Ayrıyapraklı tümeçliler**
Mütekabilülkadem = *Antipode* = **Tabantabana**
Müzdeviç alklar = *Conjuguées* = **Kavuşur su yosunları**

N

Nahliye = *Palmiers* = **Hurmalar**
Naidiye = *Naïadacées* = **Superileri**
Nane = *Menthe* = **Nane**
Nataman futur = *Fungi imperfecti* = **Gelişmemiş göbelekler**
Nebat = *Plante* = **Bitki**

Nebatatı iptidaiye = *Protophytes* = **İlksel bitkiler**
Nebatatı zatilbüzur = *Spermathophytes* = **Tohumlu bitkiler**
Nebatatı süfliye = *Plantes inférieures* = **Aşağı bitkiler**
Necliye = *Graminées* = **Özekinler**
Nerkisiye, zerenler = *Amaryllidacées* = **Nergisler**
Nesci kavi = *Collenchyme* = **Pekdoku**
Nesci daimî = *Tissu permanent* = **Süreldoku**
Nesci lifî = *Prosenchyme* = **Telsidoku**
Nesci temessülî = *Tissu d'assimilation* = **Özümsey dokusu**
Nesil = *Génération* = **Döl**
Nevi = *Espèce* = **Tür**
Nevruz otu = *Linaire* = **Nevruz otu**
Nilüferler = *Nymphéacées* = **Niylüferler**
Nilüferler = *Nénuphar blanc* = **Nilüfer**
Nişasta buğdayı = *Amidonnier* = **Nişasta buğdayı**
Nümune = *Echantillon* = **Örneklik**
Nüsğ = *Suc* = **Özsu**
Nüveyt = *Nucléole* = **Evincik**
Nüvei Müvellide = *Noyau reproducteur* = **Üretken evin**

O

Oomisetler (futurubeyziye) = *Oomycètes* = **Yumurtacıklı göbelekler**
Orobanhiye = *Orobanchacées* = **Canavarotları**

Ö

Ömiset = *Eumycètes* = **İplik göbelekler**

P

Palamut meşe ağacı = *Chêne vélani* = **Palamut meşe ağacı**
Pamuk = *Coton* = **Pamuk**
Pancar = *Betterave* = **Pancar**
Pandaniye = *Pandanacées* = **Burma gövdeliler**
Papatya = *Comomille* = **Papatya**
Parankima = *Paranchyme* = **Dolardoku**
Patates peronosporası = *Péronospora infeste* = **Patates peronosporası**
Patates = *Pomme de terre* = **Patates**
Peygamber çiçeği = *Centaurée (Bluet)* = **Paygamber çiçeği**
Plankton = *Plancton* = **Sürükley**
Poligaliye = *Polygalées* = **Sütlüler**
Pırasa = *Poireau* = **Pırasa**
Pirinç = *Riz* = **Pirinç**
Polanya buğdayı, kanbur buğday = *Blé de Pologne* = **Polonya buğdayı, kanbur buğday**
Porsuk ağacı = *If* = **Porsuk ağacı**
Portakal ağacı = *Oranger* = **Portakal ağacı**
Protonema = *Protonema* = **İlkiplicik**

R

Rahik = *Nectar* = **Bal özü**
Ravendiye = *Polygonacées* = **Karabuğdaylar**
Ravendiye = *Rhubarbe* = **Ravend**
Raziyane = *Fenouil* = **Rezane**
Rebiiye = *Primulacées* = **Çuhaçiçekleri**

Ratenciyei naktiye = *Guttifères* = **Reçine damlalılar**
Rebüiye = *Primulales* = **Çuhaçiçeksiler**
Rebüiye = *Espèce renoncule* = **Düğünçiçekleri nevileri**
Remmaniye = *Punicacées* = **Narlar**
Ren likeni = *Lichen de renne* = **Ren likeni**
Ricülvezziye = *Alismacées* = **Kurbaotları**
Ruzamiye = *Resédacées* = **Sevgi çiçekleri**
Rüşeym = *Embryon* = **Cücük**

S

Sabbariye, Hint incirleri = *Opuntiales* = **Firenk incirleri**
Sabuniye fasilesi = *Sapindales* = **Sabunağaçsılar**
Sadiye = *Cypéracées* = **Köşeilsaplılar**
Saf hat = *Ligne pure* = **Arıdöl**
Safsafiye = *Selicinées* = **Söğütler**
Safsafiye = *Salicinées* = **Söğütler**
Saguağacı = *Sagoutier* = **Sago ağacı**
Sahil çamı = *Pin maritime* = **Yalı çamı**
Sahlebiye (orhideler) = *Orchidacées* = **Salepler**
Sak = *Tige* = **Sap**
Sakı müttehafit = *Tige volubile* = **Sarılgan sap**
Sakı mültasık = *Tige adhérente* = **Yapışık sap**
Sakı zahif = *Tige traçante* = **Sürüngen sap**
Salibiyye = *Crucifères* = **Hardallar**
Salkım söğüt = *Saule pleureur* = **Salkım söğüt**
Sameruttalh = *Banane* = **Muz**
Sanavberiye = *Conifères* = **İğne yapraklılar**
Santaliye = *Santalacées* = **Sandalağaçları**
Santaliye = *Santalales* = **Sandalağaçsılar**
Sandalya sızı = *Scirpe* = **Sandalya sızı**
Saparna = *Laîche* = **Saparna**
Saplı meşe ağacı = *Chêne pédonculé* = **Saplı meşe ağacı**
Sapsız meşe ağacı = *Chêne à glande sessile* = **Sapsız meşe ağacı**
Sardunya = *Géranium* = **Jeraniyum, sardunya**
Sarı çam = *Pin sylvestre* = **Sarı çam**
Sarı sabır = *Aloes* = **Sarısabır**
Sayvan = *Ombrelle* = **Şemsiye**
Sayvaniye = *Ombellifère* = **Şemsiyeçiçekleri**
Saziyye = *Jonacées* = **Hasırsazları**
Sehk = *Ronille de blé* = **Buğday pası, kınacık**
Sekonya = *Seqoïa* = **Sekoya**
Sepetçi söğüdü = *Saule des vanniers* = **Sepetçi söğüdü**
Serhasiyeler = *Ptéridophytes* = **Eğreltiler**
Serhasi müzekker = *Fougère-mâle* = **Eğreltiotu**
Sermak = *Arroche* = **Pazı ağacı (Karapazı)**
Sert buğday = *Blé dur* = **Sert buğday**
Serviye = *Curpressinées* = **Serviler**
Servi ağacı = *Cyprès* = **Servi ağacı**
Sevseniye = *Iridacées* = **Süsenler**
Seyyalei protoplazmaiye = *Circulation de protoplasme* = **Protoplazma dolaşışı**
Sezabiye = *Rutacées* = **Sedef otları**
Bataklık yosunu = *Sphaigne* = **Bataklık yosunu**
Sıbraniye (kaktüsler) = *Cactés* = **Atlas çiçekleri**
Sığırsazları = *Butomacées* = **Sığırsazları**
Sınıf = *Classe* = **Sınıf**
Sifonlu alklar = *Siphonales* = **Sifonlu su yosunları**
Simarobiye = *Simarubacées* = **Acıyoncalar**
Sisamlar = *Pédaliacées* = **Susamlar**
Somukiye = *Coriaricées* = **Sumaklar**
Söğüt ağacı = *Saule marsaux* = **Söğüt ağacı**
Su avizeleri = *Characées* = **Suaskıları**
Su eğreltileri = *Hydroptéridées* = **Sueğreltileri**
Su kamışı = *Massette* = **Sukamışı**
Sukaybei külliye = *Micropyle* = **Yumurtacık deliği**
Su mercimeği = *Lentille d'eau* = **Sumercimeği**

Su nergisi = *Populage du vent* = **Sunergisi**
Su oku = *Sagittaire* = **Suoku**
Su yelpazeleri = *Hippuridacées* = **Suyelpazeleri**
Su yıldızları = *Callitrichacées* = **Suyıldızları**
Sümüklü bakteriler = *Myxobactériacées* = **Sümüklü bakteriler**
Sünbül = *Jacinthe* = **Sümbül**
Süngerdoku = *Tissu spongieux* = **Süngerdoku**
Süpürge darısı = *Sorghos à balai* = **Süpürge darısı**
Sürrei batına = *Chalaz* = **İç göbek**
Sütleğen nebatı = *Euphorbe* = **Sütleğen**
Sütlümantar = *Lactaire* = **Sütlü mantar**
Süveyda = *Endosperme* = **Besiörü**
Süveyk = *Tigelle* = **Sapçık**

Ş

Şakikiye = *Renonculacées* = **Düğünçiçekleri**
Şarabetülraiye = *Aquifoliacées* = **Çoban püsküllleri**
Şecerulhuri Beyza = *Peuplier blanc* = **Akkavak ağacı**
Şecerei ketira = *Astragale verai* = **Geven**
Şecerei mişmiş = *Abricotier* = **Zerdali, kayısı ağacı**
Şecerei lâden = *Epicéa élevé* = **Lâden ağacı**
Şecerei rumman = *Grenadier* = **Nar ağacı**
Şecerei Süleyman = *Cèdre de liban* = **Sedir (katran) ağacı**
Şecerei tin = *Figuier* = **İncir ağacı**
Şecerei Temir = *Dattier* = **Hurma ağacı**
Şecerei tüfah = *Pommier* = **Elma ağacı**
Şecerülhur = *Peuplier* = **Kavak ağacı**
Şefeviye = *Labiées* = **Dudakçiçekleri**
Şeftali ağacı = *Pêcher* = **Şeftali ağacı**
Şemotropizm = *Chémotropisme* = **Kimoyöney**
Şerbetçi otu = *Houblon* = **Şerbetçi (Ömer otu)**
Şeritbakteriler = *Trichobactéries* = **Kılbakteriler**
Şeybiyeler = *Lichens* = **Likenler (ortakbitikler)**
Şıtırciye = *Plumbaginées* = **Dişotsular**
Şibhi cezrî = *Rhizoïde* = **Köksü**
Şimiyotaksi = *Chimiotaxie* = **Kimogöçey**
Şimşir = *Buis* = **Şimşir**
Şimşirler = *Buxacées* = **Şimşirler**
Şube = *Embranchement* = **Şube**

T

Tabakai palisadiye = *Couche de palissade* = **Palisat tabakası**
Tabakai mantariye = *Liège* = **Mantar tabakası**
Tabakai müvellide = *Cambium* = **Üretken tabaka (kambiyom)**
Tabakai müvellidei feleniye = *Phellogène* = **Mantar doğuran**
Tağdiye, tagaddi = *Alimentation* = **Besi**
Tahaşşüp = *Lignification* = **Odunlaşma**
Tahtı şube = *Sous-embranchement* = **Altşube**
Tahtı edimmei dahiliye = *Sous-epiderme* = **Altderi**
Tahtı fasile = *Sous-famille* = **Altfamilya**
Tahtı sınıf = *Sous-classe* = **Altsınıf**
Takım = *Ordre* = **Takım**
Taksi = *Taxie, tactisme* = **Göçey**
Tallofit = *Thallophyte* = **Talbitki**
Tarla şalgamı = *Rutabaga* = **Tarla şalgamı**
Taş mantarı = *Cèpe* = **Taş göbeleği**
Tatlı limon ağacı = *Citronier doux* = **Tatlı limon ağacı**
Tefellüm = *Subérification* = **Mantarlaşma**
Tefne ağacı = *Laurier* = **Tefne ağacı**
Tekarrüb ilel'arz = *Géotropisme* = **Yereyöney**
Tekellüs = *Calcification* = **Kireçleşme**
Tekyosunlar = *Bryophytes* = **Yosunbitikler**

Temsil, temessül = *Assimilation* = **Özümsey**
Tennübiye = *Abiétinées* = **Çamlar, köknarlar**
Tere otu = *Aneth* = **Tere otu**
Tesbihiye = *Méliacées* = **Boncuklular**
Teşrih = *Anatomie* = **Anatomi**
Teveccühü ilezziya = *Phototropisme* = **Işığayönelme**
Teveccühü ilezziyaişşems = *Héliotropisme* = **Güneyönelme**
Toparlak bakteriler = *Coccacées* = **Toparlakbakteriler**
Tropizm = *Tropisme* = **Yöney**
Tufeyli, tufeyl = *Parasite* = **Asalak, parazit**
Tuğuşahi = *Fritillaire* = **Tuğ lâlesi**
Tulumlualklar = *Fuccacées* = **Tulumsuyosunları**
Tum = *Ail* = **Sarmısak**
Turfa = *Tamaricacées* = **Ilgınlar**
Turna gagası = *Bec de héron* = **Turna gagası (dön baba)**
Turunç ağacı = *Bigardier* = **Turunç ağacı**
Tutiye = *Moracées* = **Dutlar**
Tükrük otu = *Dame de onze heures* = **Tükrük otu**
Tüylü meşe ağacı = *Chêne (pubescent) chevelu* = **Tüylü meşe ağacı**

U

Uleyk = *Liseron de haie* = **Çit kahkahası**
Unkud = *Grappe* = **Salkım**
Unutma beni = *Ne m'oubliez pas (myosotis)* = **Unutma beni**
Uryanülbüzur = *Gymnospermes* = **Çıplaktohumlular**
Usarei hücreviye = *Suc cellulaire* = **Hücre suyu**
Usarei nevatiye = *Suc nucléaire* = **Evin suyu**
Uzviyetler = *Organisme* = **Organizma**
(Uzvu tenis) = *Archégon* = **Dişicik kesesi**

Ü

Üçyapraklı limon ağacı = *Citronier à trois feuilles* = **Üç yapraklı ilmon ağacı**
Ünnabiye = *Rhamnacées* = **Hünnaplar**
Üşniyei hadra = *Diatomées* = **Silisli su yosunları**
Üşniye = *Algue* = **Su yosunu**
Üşniyei berriye = *Muscinées* = **Yapracıklı yosunlar**
Üşniyei şibhi huveyniye = *Dinoflagées* = **Kamçılı su yosunları**
Üvez ağacı = *Cochène (Sorbier commun)* = **Üvez ağacı**
Üzüm asması = *Vigne* = **Üzüm asması**

V

Vahidülfılka nebatat = *Monecotylédonés* = **Tek çenekliler**
Vanilya = *Vanillier* = **Vanilya**
Varakı sümeyrî = *Carpelle* = **Yemişyaprak**
Varakı keffi usbuî = *Feuille palmée* = **Eldamarlı yaprak**
Varakı rişî = *Feuille pennée* = **Tarakdamarlı yaprak**
Varakı mürekkep = *Feuille composée* = **Bileşik yaprak**
Varakı mefsus = *Feuille lobée* = **Oymalı yaprak**
Varakı zehre = *Bractée* = **Çiçek yaprağı**

Vaziyeti ezhar = *Inflorescence* = **Çeçekdurumu**
Venüs çarığı = *Cypripède* = **Venüsçarığı**
Verdiye = *Rosales* = **Gülsüler**
Verdiye fasilesi = *Rosacées* = **Güller**
Vişne ağacı = *Griottier* = **Vişne ağacı**

Y

Yabani adaçayı = *Sauge des prés* = **Yabani adaçayı**
Yabani hardal = *Moutarde sauvage* = **Yabani hardal**
Yaban eriği = *Prunellier* = **Çakal eriği (yabani erik)**
Yabani kekik = *Serpolet* = **Yabani kekik**
Yaban yasemini = *Morelle noire* = **Yabani yasemin**
Yabani menekşe = *Violette des chiens* = **Yabani menekşe**
Yabani turp = *Radis sauvage* = **Yabani turp**
Yaban teresi = *Cardamine* = **Yabanteresi**
Yalancı akasya = *Robinier* = **Yalancı akasya**
Yasemin = *Jasmin commun* = **Yasemin**
Yavşan otu = *Véronique* = **Yavşan otu**
Yer elması = *Topinambour* = **Yer elması**
Yer fıstığı = *Arachide* = **Yer fıstığı**
Yeşil lâhana = *Chou-vert* = **Yeşil lâhna**
Yeşil alklar = *Chlorophycées* = **Yeşil su yosunları**
Yılan yastığı = *Arum* = **Yılanyastığı**
Yonca = *Luzerne cultivée* = **Yonca**
Yulaf = *Avoine* = **Yulaf**
Yumur mantar = *Oronge ciguë* = **Yumur göbelek**
Yumurtalık = *Oogon* = **Yumurtalık**
Yumurta konakları = *Potamogétacées* = **Yumurta yuvaları**

Z

Zafran = *Safran* = **Safran**
Zakkum ağacı = *Laurier rose* = **Zakkum ağacı**
Zambakiye = *Liliacées* = **Zambaklar**
Zambakiyeler = *Liliflores* = **Zambakçiçekleri**
Zatülfılkateyn = *Dicotylédonés* = **İki çeneklikler**
Zatülilkahi hafiye = *Cryptogames* = **Çiçeksiz bitkiler**
Zatülilkahizzahire = *Phanérogames* = **Çiçekli bitkiler**
Zatülesmari cenahiye = *Diptérocarpées* = **Kanatlı çifttohumlular**
Zigofilliye = *Zygophyllacées* = **Yaban kimyonları**
Zehebi kelb = *Cynosure* = **Köpek kuyruğu**
Zehirli baldıran = *Ciguë de Socrate* = **Ağulu baldıran**
Zenbil otu = *Brize moyenne* = **Zembil otu**
Zencefiliye = *Zingibéracées* = **Zencifiller**
Zenebülhayl = *Prèle* = **Atkuyruğu**
Zenebülhayliye = *Equisetinées* = **Atkuyrukları**
Zeravent = *Aristoloche* = **Loğsa otu**
Zerrin = *Narcisse* = **Neryis**
Zevil hayat = *Etre vivant* = **Canlı**
Zeytin ağacı = *Olivier* = **Zeytin ağacı**
Zeytuniye = *Oléacées* = **Zeytinler**
Zigofiliye = *Zygophyllacées* = **Yabani kimyonlar**
Zirikoniye (saifiye) = *Tiliacées* = **İhlamurlar**
Zührei ceresiye = *Campanule* = **Çançiçeği**
Zülhasale = *Glumiflores* = **Kavuzluçiçekliler**

BOTANİK TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKÇE

A

Abiétinées = Tennübiye = **Çamlar, köknarlar**

Abricotier = Şecerei mişmiş = **Zerdali, kayısı ağacı**

Acacia d'Arabie = Arabistan akasyası = **Hamı ağacı**

Acacia mimosa = Mustahiye = **Mimoza (Küsken ağacı)**

Acérinées = İsfendaniye = **Akça ağaçlar**

Agaric = Çayır mantarı = **Çayır göbeleği**

Agrostide vulgaire = Çayır güzeli = **Çayır güzeli**

Ail = Tum = **Sarmısak**

Alchémille = Keffüleset = **Aslanpençesi**

Algue = Üşniye = **Su yosunu**

Alimentation = Tağdiye, tagaddi = **Besi**

Alismacées = Ricülvezziye = **Kurbaotları**

Aloes = Sarı sabır = **Sarısabır**

Amandier (Amygdalus communis) = Badem ağacı = **Badem ağacı**

Amarantacées = Lazebeliye = **Horozibikleri**

Amaryllidacées = Nerkisiye, zerenler = **Nerkisler**

Amidonnier = Nişasta buğdayı = **Nişasta buğdayı**

Ampélidées = Gurumiye = **Asmalar**

Anacardiacées = Biladeriye = **Antepfıstıkları**

Ananas = Ananasiye = **Ananas**

Anatomie = Teşrih = **Anatomi**

Ancolie = Hasseki küpesi = **Haseki küpesi**

Androcée = Mecmuayı azayı tezkir = **Ercik takımı**

Anémone = Manisa lâlesi = **Manisa lâlesi**

Aneth = Tere otu = **Tere otu**

Angiospermes = Mesturülbüzur = **Kapalıtohumlar**

Anis = Anasoniye = **Anason**

Anthère = Haşefe = **Kalak**

Antipode = Mütekabilülkadem = **Tabantabana**

Apétales = Adimüttüveyç = **Tümeçsizler**

Apocynacées = Meferrülkelbiye = **Zakkumlar**

Apothèce = Cihazı tenasülü şeybiye = **Türeme yuvarlağı**

Aquifoliacées = Şarabetülraiye = **Çoban püskülleri**

Arachide = Yer fıstığı = **Yer fıstığı**

Araliacées = Belsaniye = **Duvar sarmaşıkları**

Arbre à guttapercha = Gütaperka ağacı = **Gutaperka ağacı**

Arbre à pain = Ekmek ağacı = **Ekmek ağacı**

Archégon = Uzvu tenis = **Dişicik kesesi**

Aristoloche = Zeravent = **Loğsa otu**

Arnica = Aynülbakar = **Öküzgözü (arnika)**

Aroïdées = Kalkasiye = **Yılanyastıkları**

Arroche = Sermak = **Pazı ağacı (Karapazı)**

Artichaut = Enginar = **Enginar**

Arum = Yılan yastığı = **Yılanyastığı**

Asclépidacées = Aksileponye = **İpekli tohumlar**

Ascospor = Askospor = **Askospor**

Asperge = Kuş konmaz = **Kuşkonmaz**

Assimilation = Temsil, temessül = **Özümsey**

Astragale vrai = Şecerei ketira = **Geven**

Aubépine = Ak diken = **Akdiken**

Aubergine = Badincan = **Patlıcan**

Aune = Kızıl ağaç = **Kızıl ağaç**

Avoine = Yulaf = **Yulaf**

B

Bacillariophytes = Çubuk alkları = **Çubuk su yosunları**
Bactériacées = Bakteriler = **Bakteriler**
Bactérie = Bakteri = **Bakteri**
Balsaminées = Balsamiye = **Kınaçiçekleri**
Banane = Sameruttalh = **Muz**
Bardans = Dul avrat otu = **Dulavrat otu**
Baside = Bazit = **Bazit**
Basidiomycètes = Futuru kaidiyyül büzur = **Bazitli göbelekler**
Basidiospor = Bazidiyülbüzur = **Bazidiyospor**
Bec de héron = Turna gagası = **Turna gagası (dön baba)**
Bégoniacées = Begonyasiye = **Begonyalar**
Belladone = Lüfah = **Güzelavrat otu**
Belle de jour Gündüz sefası = **Gündüz safası**
Betterave = Pancar = **Pancar**
Bétulacées = Betuliye = **Huşlar**
Bigardier = Turunç ağacı = **Turunç ağacı**
Biologie = Hayatiyat = **Biyoloji**
Blé = Buğday = **Buğday**
Blé de Pologne = Polonya buğdayı, kambur buğday = **Polonya buğdayı, kambur buğday**
Blé dur = Sert buğday = **Sert buğday**
(Blé) engrain = Kızıl buğday = **Kızıl buğday**
(Blé) épeautre = Kılçıksız buğday = **Kaplıca buğday**
Blé noir (sarrasin) = Kara buğday = **Kara buğday**
Botanique = İlmi nebatat = **Botanik**
Bourrache = Hodan = **Hodan**
Bourse pasteur = Çoban çantası = **Çoban çantası**
Bractée = Varakı zehre = **Çiçek yaprağı**
Brize moyenne = Zenbil otu = **Zembil otu**
Brome = Brom = **Brom**
Broméliacées = Ahnasiye = **Ananaslar**
Bruyère = Funda = **Süpürge otu**
Bryophytes = Tekyosunlar = **Yosunbitikler**
Buis = Şimşir = **Şimşir**
Burseracées = Gomâriye = **Sarıkmaçiçekleri**
Butomacées = Sığır sazları = **Sığırsazları**
Buxacées = Şimşirler = **Şimşirler**

C

Cacaoyer = Kakao = **Kakao**
Cactés = Sıbraniye (kaktüslar) = **Atlas çiçekleri**
Caféier = Kahve ağacı = **Kahve ağacı**
Calcification = Tekellüs = **Kireçleşme**
Calice = Keis = **Yapırgan**
Callitrichacées = Su yıldızları = **Suyıldızları**
Cambium = Tabakai müvellide = **Üretken tabaka (kambiyom)**
Camomille = Papatya = **Papatya**
Campanulacées = Fasilei cersiye = **Çançiçekleri**
Campanule = Zührei ceresiye = **Çançiçeği**
Canche = Kanş = **Kanş**
Cannabinacées = Kendiriye (kenevirler) = **Kendirler**
Cannacées = Boruçiçekleri = **Boruçiçekleri**
Canne à sucre = Kasabisükker = **Şeker kamışı**
Cannellier = Darçin = **Darçın**
Cannellacées = Darçiniye = **Akdarçın ağaçları**
Campanales = Cersiyeler = **Çançiçeksiler**
Capillaire de Montpellier = Baldırı kara = **Baldırı kara**
Capparidées = Kibariye = **Gebre otları**
Caprifoliacées = Bilsaniye = **Hanımelleri**
Cardamine = Yaban teresi = **Yabanteresi**
Caricacées = Hazaraniye = **Fırıldak çiçekleri**
Carotte = Havuç = **Havuç**
Caroubier = Keçiboynuzu = **Keçi boynuzu**

Carpelle = Varakı sümeyrî = **Yemişyaprak**
Caryophyllacées = Karanfiliye = **Karanfiller**
Cassuarinacées = Kazuarine, kazuarinalar = **Yalancı çamlar**
Cédratier = Ağaç kavunu = **Ağaç kavunu**
Cèdre de Liban = Şecerei Süleyman = **Sedir (katran) ağacı**
Céleri = Kereviz = **Kereviz**
Cellule = Hücre = **Hücre**
Centaurée (Bluet) = Peygamber çiçeği = **Peygamber çiçeği**
Cèpe = Taş mantarı = **Taş göbeleği**
Cératophyllées = Karniyei varakiye = **Boynuzyapraklılar**
Cerfeuil = Firenk maydanozu = **Firenk maydanozu**
Cerisier = Kiraz ağacı = **Kiraz ağacı**
Chalaz = Sürrei batına = **İç göbek**
Champignons = Futur, mantarlar = **Göbelekler**
Chanvre = Kenevir = **Kenevir (kendir)**
Chanvre indien = Hint keneviri = **Hint keneviri**
Characées = Su avizeleri = **Suaskıları**
Chardons des champs = Devedikeni = **Deve dikeni**
Charme = Gürgen ağacı = **Gürgen ağacı**
Chataignier = Kestane ağacı = **Kestane ağacı**
Chémotropisme = Şemotropism = **Kimoyöney**
Chêne = Meşe ağacı = **Meşe ağacı**
Chêne à glande sessile = Sapsız meşe ağacı = **Sapsız meşe ağacı**
Chêne des teinturiers = Mazı meşesi = **Mazı meşesi**
Chêne liège = Mantar meşesi = **Mantar meşesi**
Chêne pédonculé = Saplı meşe ağacı = **Saplı meşe ağacı**
Chêne (pubescent) chevelu = Tüylü meşe ağacı = **Tüylü meşe ağacı**
Chêne vélani = Palamut meşe ağacı = **Palamut meşe ağacı**
Chénopodiacées = Isfanahiye = **Ispanaklar**
Chicorée = Asıl hidiba = **Asıl hidiba**
Chiendent = Ayrık otu = **Ayrık otu**
Chimiotaxie = Şimiyotaksi = **Kimogöçey**
Chladophoracées = Kıvırcık alklar = **Kıvırcık su yosunları**
Chlamydobactéries, phycobactériacées = Alkımsı bakteriler = **Suyosunsu bakteriler**
Chlorophycées = Yeşil alklar = **Yeşil su yosunları**
Chlorophylle = Maddei hadra, klorofil = **Klorofil**
Chou = Lâhana = **Lâhna**
Chou de Bruxelles = Brüksel lahanası = **Brüksel lahanası**
Chou-fleur = Karnıbahar = **Karnıbahar**
Chou pommé = Baş lâhana = **Başlâhna**
Chou pommé frisé = Kıvırcık baş lâhana = **Kıvırcık başlâhna**
Chou-vert = Yeşil lâhana = **Yeşil lâhna**
Chromoplaste = Hubeybatı mülevvene = **Kromoplast**
Chromatine = Haytı mülevven = **Kromatin**
Chromosome = Kromosom = **Kromozom**
Chrysanthème = Kırizantem = **Kasımpatı (kırızantem)**
Ciguë de Socrate = Zehirli baldıran = **Ağulu baldıran**
Cils = Ehdab = **Kirpikler**
Circulation de protoplasme = Seyyalei protoplazmaiye = **Protoplazme dolaşışı**
Citronier à trois feuilles = Üçyapraklı limon ağacı = **Üç yapraklı limon ağacı**
Citronier doux = Tatlı limon ağacı = **Tatlı limon ağacı**
Classe = Sınıf = **Sınıf**
Claviceps = Çavdar mahmuzu = **Çavdar mahmuzu göbeleği**
Clématite = Filbahar çiçeği = **Filbahar (Yaban asması)**
Cloison = Haciz, cidar = **Çeper**
Coccacées = Toparlak bakteriler = **Toparlak bakteriler**
Cochène (Sorbier commun) = Üvez ağacı = **Üvez ağacı**
Cocotier = Cevzül Hint = **Hindistan cevizi ağacı**
Cognassier = Ayva ağacı = **Ayva ağacı**
Coiffe-calyptre = Kalensöve = **Börk**
Colchicacées = Lahlaiye, zehirli zambaklar (acı çiğdemler) = **Ağulu zambaklar**

Colchique d'automne = Güz çiğdemi = **Güz çidemi**
Collenchyme = Nesci kavi = **Pekdoku**
Colonie = Koloni = **Yığınak**
Conceptacle = Muhafazai büzur = **Türeme dağarcığı**
Concombre = Hıyar = **Hıyar**
Cône de végétation = Hayatınebatiye mahrutu = **Bitkiseldirim konisi**
Conifères = Sanavberiye = **İğne yapraklılar**
Conjuguées = Müzdeviç alklar = **Kavuşur su yosunları**
Consoude = Karakafes otu = **Karakafes otu**
Copulation = Cima = **Çiftleşme**
Coquelicot = Gelincik = **Gelincik**
Coriandre = Kişniş = **Kişniş**
Coriaricées = Somukiye = **Sumaklar**
Cornacées = Koranyaniye = **Kızılcıklar**
Cornouiller = Kızılcık ağacı = **Kızılcık ağacı**
Corymbe = Huzme = **Huzma**
Coton = Pamuk = **Pamuk**
Couche de palissade = Tabakai palisadiye = **Palisat tabakası**
Courge = Kabak = **Kabak**
Cresson alénois = Bahçe teresi = **Bahçe teresi**
Crucifères = Salibiyye = **Hardallar**
Cryptogames = Zatülilkahi hafiye = **Çiçeksiz bitkiler**
Cucurbitales = Kısaiye fasilesi = **Kabaksılar**
Cumin = Kimyon = **Kimyon**
Cupulifères = Bütüliyye = **Palamutlar**
Curpressinées = Serviye = **Serviler**
Cuscute = Küsküt = **Küsküt**
Cyclamen = Buhuru Meryem = **Tavşankulağı**
Cyme = Mucibei unkudiye = **Kömey**
Cyme hélicoïde = Mucibei helezoniye = **Burma kömey**
Cynosure = Zenebi kelb = **Köpek kuyruğu**
Cypéracées = Sadiye = **Köşelisaplılar**
Cyprès = Servi ağacı = **Servi ağacı**
Cypripède = Venüs çarığı = **Venüsçarığı**

D

Dactyle = Domuz ayrığı = **Domuz ayrığı**
Dahlia des jardins = Dalya = **Yıdlız çiçeği, dalya**
Dame de onze heures = Tükrük otu = **Tükrük otu**
Datiscacées = Kınnabiye fasilesi = **Sarıkendirler**
Dattier = Şecerei temir = **Hurma ağacı**
Datura = Cevzi mâsil = **Tatula**
Dent de lion (Pissenlit) = Karahindüba = **Karahindiba**
Dialypétales = Müteferrikul vüreykatı tüveyciye = **Ayrıyapraklı tümeçliler**
Diatomées = Üşniyei hadra = **Silisli su yosunları**
Dichapétalacées = Kesirüttüveycat = **Çoktümeçliler**
Dicotylédonés = Zatülfılkateyn = **İki çenekliler**
Dictyotées = Ağlı esmer alklar = **Ağlı karaşın su yosunları**
Digitale pourpre = Kırmızı yüksük otu = **Kırmızı yksük otu**
Dinoflagées = Üşniyei şibhi huveyniye = **Kamçılı su yosunları**
Dipsacées = Muştiye = **Tarakotları**
Diptérocarpées = Zatülesmarı cenahiye = **Kanatlı çifttohumlular**
Douce-amère = İnebi kelb = **Köpek üzümü**
Droséracées = Drozeraiye = **Böcekkapanlar**

E

Ebénacées = Abanosiye (Trabzon hurması) = **Abanozlar**
Ebénales = Abanosiye = **Abanozumsular**
Echantillon = Nümune = **Örneklik**

Echinocactés = Kaynana başı = **Kaynanabaşı**
Ecorce = Kışır = **Kabuk**
Eglantier commun = Kuş burnu = **Yabani gül, kuşburnu**
Elater = Kısatülhımar = **Eşek hıyarı**
Elatinées = Köknariye = **Subiberleri**
Eléagnées = El'anyasiye = **İğdeler**
Elyme = Elim = **Kumçalısı**
Embranchement = Şube = **Şube**
Embryon = Rüşeym = **Cücük**
Empetrées = Meptunetülkavaim = **Kargaüzümleri**
Endoderme = Edimmei dahiliye = **İçderi**
Endosperme = Süveyda = **Besiörü**
Entomophtoracées = Böcekkıranlar = **Böcekkıranlar**
Epicéa élevé = Şecerei Lâden = **Lâden ağacı**
Epiderme = Beşere = **Üstderi**
Epinard = İspanakiye = **Ispanak**
Epine-vinette = Ambebaris = **Kadın tozluğu**
Equisetinées = Zenebülhayliye = **Atkuyrukları**
Erable platanoïde = İsfendan çınarı = **İsfendan çınarı**
Ericacées = Halenciye = **Fundalar**
Ericales = Halenciye = **Fundamsılar**
Erythroxylées = Hamraiye = **Koka ağaçları**
Espèce = Nevi = **Tür**
Espèce renoncule = Rebiiye = **Düğünçiçeği türleri**
Etre vivant = Zevil hayat = **Canlı**
Eumycètes = Ömiset = **İplik göbelekler**
Euphorbe = Sütleğen nebatı = **Sütleğen**
Euphorbiacées = Ferbiyoniye = **Sütleğenler**
Exine = Gışai haricîi gubarı tali = **Eksin**
Exoderme = Gışayı haricî = **Dışderi**

F

Fagacées = Betuliye = **Kayınlar**
Faisceaux libéroligneux = Huzematı kitabiyei haşebiye = **Soymuklu odun demetçikleri**
Famille = Fasile = **Familya**
Fécondation = İlkah = **Dölet**
Fenouil = Raziyane = **Rezane**
Fétuque = Bataksazı = **Bataksazı**
Fétuque élevé = Çayır otu = **Çayır otu**
Feuille composée = Varakı mürekkep = **Bileşik yaprak**
Feuille lobée = Varakı mefsus = **Oymalı yaprak**
Feuille palmée = Varakı keffi usbuî = **Eldamarlı yaprak**
Feuille pennée = Varakı rişî = **Tarakdamarlı yaprak**
Fève = Ful = **Bakla**
Ficaire = Basur otu = **Basurotu (küçük kırlangıç otu)**
Figuier = Şecerei tin = **İncir ağacı**
Figuier de Barbarie = Firenk inciri = **Firenk inciri**
Filament chromatique = Haytı mülevven = **Kromatik iplik**
Filet = Hayt = **Ercik teli**
Filicinées = Eğreltiotları = **Eğreltiotları**
Fléole des prés = Fleol = **Fleol**
Flouve odorante = Kokulu çayır otu = **Kokulu çayır otu**
Floridées = Kırmızı oyalı alklar = **Kızıloyalı su yosunları**
Fougère aigle = Kartallı eğrelti = **Kartallı eğrelti**
Fougère-mâle = Serhasi müzekker = **Eğreltiotu**
Fraisier = Çilek = **Çilek**
Framboisier = Ahududu = **Ahu dudu**
Frêne = Dışbudak ağacı = **Dışbudak ağacı**
Fritillaire = Tuğu şahi = **Tuğ lâlesi**
Fromentale = Çayır hıntası = **Çayır yulafı**
Fuccacées = Tulumlu alklar = **Tulumsu yosunları**
Fungi imperfecti = Natamam futur = **Gelişmemiş göbelekler**
Funicule = Habli sürrevi = **Göbek bağı**

G

Gaine = Kın = **Kın**
Gainier = Erguvan = **Erguvan**
Gamet = Gamet = **Gamet**
Gamopétal = Mültesikulvüreykatı tüveyciye = **Bitişikyapraklı tümeçler**
Génération = Nesil = **Döl**
Genre = Cins = **Cins**
Gentianées = Çentiyaniye = **Kızıl kantaronlar**
Géotropisme = Tekarrüb ilel'arz = **Yereyöney**
Géraniacées = İbreviye sardonyalar = **Turnagagalılar**
Géranium = Sardunya = **Jeraniyum, sardunya**
Germination = İntaş = **Çimlenme**
Gesse = Fik = **Fik**
Giroflier = Karanfil = **Karanfil**
Glande = Gudde = **Bez**
Globulariées = Küreviye = **Topaç çiçekleri**
Glumiflores = Zülhasale = **Kavuzluçiçekliler**
Gombo = Bamya = **Bamya**
Graminées = Necliye = **Özekinler**
Grande ciguë = Büyük baldıran = **Büyük baldıran**
Grande ortie = Büyük ısırgan = **Büyük ısırgan**
Grappe = Unkud = **Salkım**
Grenadier = Şecerei rumman = **Nar ağacı**
Griottier = Vişne ağacı = **Vişne ağacı**
Groseillier épineux = Bektaşi üzümü = **Bektaşi üzümü**
Groseillier rouge = Firenk üzümü = **Firenk üzümü**
Guimauve = Hatmi = **Hatmi**
Guttifères = Ratenciyei naktiye = **Reçine damlalılar**
Gymnospermes = Uryanülbüzur = **Çıplaktohumlular**
Gynécée = Mecmuai nisaiyet = **Dişi organ**

H

Haplobactéries = İlkin bakteriler = **Yalın bakteriler**
Haricot = Fasulya = **Fasulya**
Héliotropisme = Teveccühü ilezziyaişşems = **Güneyönelme**
Hépatique = Kebediyeler = **Karaciğer yosunları**
Herbacé = Haşişî = **Otsu**
Herbe du vent = Kırlalesi = **Kır lâlesi**
Hêtre = Kayın ağacı = **Kayın ağacı**
Hippocastanacées = At kestaneleri = **At kestaneleri**
Hippuridacées = Su yelpazeleri = **Suyelpazeleri**
Histologie = İlmi ensaç = **Histoloji, dokubilik**
Houblon = Şerbetçi otu = **Şerbetçi (Ömer) otu**
Houque = Bal çimi = **Bal çimi**
Hydrocharidées = Mücehhezei maiye = **Kurbağalokmaları**
Hydroptéridées = Su eğreltileri = **Sueğreltileri**

I

If = Porsuk ağacı = **Porsuk ağacı**
Individu = Fert = **Fert**
Inflorescence = Vaziyeti ezhar = **Çiçekdurumu**

Intercellulaire = Beynel hücrevi = **Hücre arası**
Intine = Gışai dahilli gubarı tali = **İntin**
Iridacées = Sevseniye = **Süsenler**
Iris des marais = Bataklık sevseni = **Bataklık süseni**
Ivraie = Delice = **Delice**

J

Jacinthe = Sünbül = **Sümbül**
Jasmin commun = Yasemin = **Yasemin**
Jonc = Hasır otu = **Hasır otu**
Juglandacées = Ceviziye = **Kozlar**
Joncacées = Saziyye = **Hasırsazları**
Jusquiame = Ban otu = **Banotu**

L

Labiées = Şefeviye = **Dudak çiçekleri**
Lactaire = Sütlü mantar = **Sütlü mantar**
Laiche = Saparna = **Saparna**
Lamier blanc = Beyaz ballıbaba = **Ak ballıbaba**
Lamier tâcheté = Benekli ballıbaba = **Benekli ballıbaba**
Lauracées = Gariye, tefneler = **Tefneler**
Laurier = Tefne ağacı = **Tefne ağacı**
Laurier rose = Zakkum ağacı = **Zakkum ağacı**
Lavande = Lavanta = **Lavanta**
Lecanore = Liken = **Duvar yosunu**
Légumineuses = Bakliye fasilesi = **Baklalar**
Lemnacées = Gadiriye = **Sumercimekleri**
Lenticelle = Adese = **Yasmıcık**
Lentille = Ades = **Mercimek**
Lentille d'eau = Su mercimeği = **Sumercimeği**
Leucoplastes = Lökoplast = **Lökoplast**
Levure de bière = Bira mayası = **Bira mayası**
Lichen d'Islande = İslanda likeni = **İslanda likeni**
Lichens = Şeybiyeler = **Likenler (ortakbitikler)**
Liège = Tabakai mantariye = **Mantar tabakası**
Lierre = Leblabülarz = **Sarmaşık**
Ligne pure = Saf hat = **Arıdöl**
Lignification = Tahaşşüp = **Odunlaşma**
Lilas = Leylakağacı = **Leylak ağacı**
Liliacées = Zambakiye = **Zambaklar**
Liliflores = Zambakiyeler = **Zambakçiçekleri**
Limonier (citronier) = Limon ağacı = **Limon ağacı**
Lin = Keten = **Keten**
Linacées = Ketaniye = **Ketenler**
Linaire = Nevruzotu = **Nevruz otu**
Liseron = Uleyk = **Çit kahkahası**
Lichen de renne = Ren likeni = **Ren likeni**
Loranthacées = Dıpkiye = **Ökseotları**
Luzerne cultivée = Yonca = **Yonca**
Lythracées = Litrasiye = **Kınaağaçları**

M

Magnoliacées = Manolyasiye = **Manolyalar**
Maïs = Mısır = **Mısır buğdayı**
Malvacées = Hubbaziye = **Ebegümeçleri takımı**
Mandarinier = Mandarina ağacı = **Mandarina ağacı**
Manioc = Manyok = **Manyok**
Marantacées = Havlicaniye = **Kulunçotları**
Marguerite des prés = Büyük papatya = **İri papatya**

Marronier d'Inde = At kestanesi ağacı = **At kestanesi ağacı**

Massette = Su kamışı = **Sukamışı**

Mauve = Ebegümeci = **Ebegümeci**

Médiane = Asabı vusta = **Ortadamar**

Mélastomacées = Esvedülfemiye = **Ağzıkaralar**

Mélèze = Melez çamı = **Melez çamı**

Méliacées = Tesbihiye = **Boncuklular**

Méliantacées = Balçiçekleri = **Balçiçekleri**

Melon = Kavun = **Kavun**

Membrane nucléaire = Gışai nevati = **Evin zarı**

Menthe = Nane = **Nane**

Meristème = Ensicei müşekkile = **Büyütken doku**

Mérule pleureur = Kavmantarı = **Kav göbeleği**

Métaphytes = Kesirülhücre nebatlar = **Çokhücreli bitkiler**

Métazoaire = Kesirülhücre hayvanat = **Çokhücreli hayvanlar**

Micropyle = Sukaybei külliye = **Yumurtacık deliği**

Mildiou = Mildio hastalığı = **Mildiyu hastalığı veya bağ pronospurası**

Millet = Darı = **Darı**

Moelle = Muh, lüb = **Öz, ilik**

Monocotylédones = Vahidülfılka nebatat = **Tek çenekliler**

Moracées = Tutiye = **Dutlar**

Morelle noire = Yabani yasemin = **Yabani yasemin**

Morille = Kuzu mantarı = **Kuzu göbeleği**

Morphologie = Mebhasüleşkâl = **Morfoloji**

Moutarde = Hardal = **Hardal**

Moutarde sauvage = Yabani hardal = **Yabani hardal**

Muflier = Arslan ağzı = **Aslan ağzı**

Muguet = İnci çiçeği = **İnci çiçeği**

Mûrier = Dut ağacı = **Dut ağacı**

Muscacées = Muziye fasilesi = **Muzlar**

Muscadier = Küçük hindistan cevizi = **Küçük hindistan cevizi**

Muscari = Kandilli sümbül = **Kandilli sümbül**

Muscinées = Üşniyei berriye = **Yapracıklı yosunlar**

Mycélium = Miselium = **Göbelek ipliciği**

Mycorhizes = Ankud = **Gökgöbelek**

Myricacées = Miryasiye = **Mumağaçları**

Myrtacées = Asiye fasilesi = **Mersinler**

Myrte = Mersin = **Mersin**

Myrtiflores = Asiye = **Mersinsiler**

Myxobactériacées = Sümüklü bakteriler = **Sümüklü bakteriler**

Myxomycètes = Futuru muhatiye = **Sümüklü göbelekler**

N

Naïadacées = Naidiye = **Superileri**

Narcisse = Zerrin = **Nergis**

Narcisse- jonquille = Fulya = **Fulya**

Navette = Küçük şalgam = **Küçük şalgam, şalgamcık**

Nectar = Rahik = **Balözü**

Néflier = Muşmula ağacı = **Muşmula ağacı**

Ne m'oubliez pas (myosotis) = Unutmabeni = **Unutma beni**

Nénuphar blanc = Nilüfer = **Nilüfer**

Népenthées = Benkiye, ibrikotları = **İbrik otları**

Nerf = Âsap = **Sinir**

Noisetier = Fındık ağacı = **Fındık ağacı**

Noyau reproducteur = Nüvei müvellide = **Üretken evin**

Noyer = Ceviz ağacı = **Ceviz ağacı**

Nucléole = Nüveyt = **Evincik**

Nymphéacées = Nilüferler = **Nilüferler**

O

Oenothéracées = Halkaviye = **Küpeçiçekleri**
Oignon = Basaliye = **Soğan nebatı**
Oléacées = Zeytuniye = **Zeytinler**
Olivier = Zeytin ağacı = **Zeytin ağacı**
Ombelle = Sayvan = **Şemsiye**
Ombellifère = Sayvaniye = **Şemsiye çiçekleri**
Oogone = Yumurtalık = **Yumurtalık**
Oomycètes = Oomisetler (futuru beyziye) = **Yumurtacıklı göbelekler**
Oosphère = Hamiletülbeyza = **Yumurtacıklı**
Ophioglossées = Lisanülhayye = **Yılandilleri**
Opuntiales = Sabbariye, Hint incirleri = **Firenk incirleri**
Oranger = Portakal ağacı = **Portakal ağacı**
Orchidacées = Sahlebiye (orchideler) = **Salepler**
Orchis à large feuille = Geniş yapraklı sahlep = **Genişyapraklı salep**
Ordre = Takım = **Takım**
Organisme = Uzviyetler = **Organizma**
Orge = Arpa = **Arpa**
Orge des rats = Duvar arpası = **Duvar arpası (Pisi pisi otu)**
Orme = Karaağaç = **Kara ağaç**
Orobanchacées = Orobanhiye = **Canavarotları**
Oronge ciguë = Yumur mantar = **Yumur göbelek**
Orpin brûlant = Dam koruğu = **Dam koruğu**
Ortie brûlante = Küçük ısırgan = **Küçük ısırgan**
Oseille = Kuzu kulağı = **Kuzu kulağı**
Osmos = Hulûl = **Geçişey**
Ovaire inférieur = Mebizi esfel = **Yumurtalığı altta**
Ovaire supérieur = Mebizi âlâ = **Yumurtalığı üstte**
Oxalidées = Hummaziye = **Ekşiyoncalar**

P

Palmiers = Nahliye = **Hurmalar**
Pandanacées = Pandaniye = **Burma gövdeliler**
Papavéracées = Haşhaşiye = **Gelincikler**
Paquerette = İlkbahar çiçeği = **Küçük margerit (İlkbahar güzeli)**
Paranchyme = Parankima = **Dolardoku**
Parasite = Tufeyli, tufeyl = **Asalak, parazit**
Pariétales = Çevretohumlu = **Çevretohumlular**
Passifloracées = Kavunağaçları = **Kavunağaçları**
Pastèque = Karpuz = **Karpuz**
Patience = Lâbada = Lâbada
Paturin des prés = Çayır patüreni = **Çayır sarıyoncası**
Pavot = Haşhaş = **Maşhaş**
Pêchier = Şeftali ağacı = **Şeftali ağacı**
Pédaliacées = Sisamlar = **Susamlar**
Pélargonium rosat = Itır çiçeği = **Itır çiçeği**
Pélémoliacées = Delbusiye = **Kargıotları**
Pénicillium = Ekmek küfü = **Ekmek küfü**
Pensée sauvage = Hercai menekşe = **Hercai menekşe**
Perce-neige = Kardelen = **Kardelen**
Péricycle = Dairei muhitiye = **Çevreteker**
Péronospora infeste = Patates peronosporası = **Patates peronosporası**
Persil = Maydanoz = **Maydanoz**
Pervenche = Cezayir menekşesi = **Cezayir menekşesi**
Petite ciguë = Küçük baldıran = **Küçük baldıran**
Peuplier = Şecerülhur = **Kavak ağacı**
Peuplier blanc = Şecerulhuribeyza = **Akkavak ağacı**
Peuplier d'Italie = Ehramî kavak = **Piramit kavak**

Peuplier noir = Kara kavak ağacı = **Kara-kavak ağacı**
Phanérogames = Zatülilkahizzahire = **Çiçekli bitkiler**
Phellogène = Tabakai müvellidei feleniye = **Mantar doğuran**
Phéophycées = Esmer alklar = **Karagın su yosunları**
Phototaxie = Fototaksi = **Işık göçey**
Phototropisme = Teveccühü ilezziya = **Işığa-yönelme**
Phycomicacées = Fikomisetler = **Suyosunsu göbelekler**
Phytolaccacées = Fitolakasiye = **Şekerci boyaları**
Piment d'Espagne = Filfil = **Biber**
Pin d'Alep = Halep çamı = **Halep çamı**
Pin laricio = Lariçu çamı = **Lariçu çamı**
Pin maritime = Sahil çamı = **Yalı çamı**
Pin parasol = Fıstık çamı = **Fıstık çamı**
Pin sylvestre = Sarı çam = **Sarı çam**
Pipéracées = Biberiye = **Karabiberler**
Pipérales = Fılfılliye = **Karabibersiler**
Pittosporées = Alkiye = **Yapışkantohumlular**
Placenta = Meşime = **Etene**
Plancton = Plankton = **Sürükley**
Plante = Nebat = **Bitki**
Plantes inférieures = Nebatatı süfliye = **Aşağı bitkiler**
Plasmolisation = İnhilâli plazmaî = **Plasmabozumu**
Platanacées = Delbiye = **Çınarlar**
Platane d'Orient = Çınar ağacı = **Çınar ağacı**
Plumbaginées = Şıtırciye = **Dişotsular**
Poils absorbants = Eş'arı mümissa = **Emenkıllar**
Poireau = Pırasa = **Pırasa**
Poirier = Armut ağacı = **Armut ağacı**
Pois cultivé = Bezelye = **Bezelye**
Pollen = Gubarı tal'i = **Kalaktozu**
Pollinisation = İstibar = **Tozlaşma**
Polycarpes = Kesirülesmar = **Çok yemişliler**
Polygalées = Poligaliye = **Sütlüler**
Polygonacées = Ravendiye = **Karabuğdaylar**
Pomme de terre = Patates = **Patates**
Pommier = Şecerei Tufah = **Elma ağacı**
Populage du vent = Su nergisi = **Sunergisi**
Portulacacées = Ferkahiye = **Semizotları**
Potamogétacées = Yumurta konakları = **Yumurta yuvaları**
Prèle = Zenebülhayl = **Atkuyruğu**
Primevère = Çuha çiçeği = **Çuhaçiçeği**
Primevère de Chine = Bahçe çuha çiçeği = **Bahçe çuhaçiçeği**
Primulacées = Rebiiye = **Çuhaçiçekleri**
Primulales = Rebiiye = **Çuhaçiçeksiler**
Prosenchyme = Nesci lifî = **Telsidoku**
Protonéma = Protonema = **İlkiplicik**
Protophytes = Nebatatı iptidaiye = **İlkselbitkiler**
Protozoaires = Hayvanatı iptidaiye = **İlksel hayvanlar**
Prunellier = Yaban eriği = **Çakal eriği (yabani erik)**
Prunier = Erik ağacı = **Erik ağacı**
Ptéridophytes = Serhasiyeler = **Eğreltiler**
Punicacées = Remmaniye = **Narlar**

R

Race = Irk = **Irk**
Racine = Cezir = **Kök**
Racine à tubercule = Cezrî derni = **Yumru-kök**
Racine fasciculées = Cezri rişi = **Saçak kök**
Racine pivotante = Cezri vetedî = **Kazık kök**
Radis = Bayır turbu = **Bayır turbu**
Radis sauvage = Yabani turp = **Yabani turp**
Raifort = Kara turp = **Kara turp**
Raisin d'ours = Ayı üzümü = **Ayı üzümü**
Ramie = Halfa = **Rami**
Ray-grasse = Kara çayır = **Kara çayır**

Rayons médullaires = Eşiai muhhiye = **Öz yaruyları**
Réglisse glabre = Meyan kökü = **Meyan kökü**
Règne = Âlem = **Âlem**
Renonculacées = Şakikiye = **Düğünçiçekleri**
Renoncule des jardins = Bahçe şakayiki = **Bahçe şakayiki**
Réségacées = Ruzamiye = **Sevgi çiçekleri**
Rhamnacées = Ünnabiye = **Hünnaplar**
Rhizoïde = Şibhi cezrî = **Köksü**
Rhodales = Haşhaşiye = **Gelinciksiler**
Rhodophycées = Kırmızı alklar = **Kızıl su yosunları**
Rhubarbe = Ravendiye = **Ravend**
Riz = Pirinç = **Pirinç**
Robinier = Yalancı akasya = **Yalancı akasya**
Ronce commune = Böğürtlen = **Böğürtlen**
Rosacées = Verdiye fasilesi = **Güller**
Rosales = Verdiye = **Gülsüler**
Roseau = Kamış = **Kamış**
Rose trémière = Gül hatmi = **Gülhatmi**
Rouille de blé = Sehk = **Buğday pası, kınacık**
Rubiacées = Feviyeler = **Kökboyalar**
Rubiales = Fasilei feviye = **Kökboyasılar**
Rutabaga = Tarla şalgamı = **Tarla şalgamı**
Rutacées = Sezabiye = **Sedef otları**

S

Safran = Zafran = **Safran**
Sagittaire = Su oku = **Suoku**
Sagoutier = Saguağacı = **Sago ağacı**
Sainfoin (Esparcette) = Eşekotu = **Eşek otu**
Salicales = Safsafiye = **Söğütsüler**
Salicineer = Safsafiye = **Söğütler**
Santalacées = Santaliye = **Sandalağaçları**
Santalales = Santaliye = **Sandalağaçsılar**
Sapin = Köknar = **Köknar**
Sapindales = Sabuniye fasilesi = **Sabunağaçsılar**
Sargosse = Deniz kadayıfı = **Deniz kadayıfı**
Sauge des prés = Yabani adaçayı = **Yabani adaçayı**
Sauge officinale = Bahçe adaçayı = **Bahçe adaçayı**
Saule des vanniers = Sepetçi söğüdü = **Sepetçi söğüdü**
Saule marsaux = Söğüt ağacı = **Söğüt ağacı**
Saule pleureur = Salkım söğüt = **Salkım söğüt**
Scammonée = Mahmude = **Mahmude**
Schizomycètes = Bölünen mantarlar = **Bölüngen göbelekler**
Schizophycées = Bölünen alklar = **Bölüngen su yosunları**
Schizophytes = Bölünenler = **Bölüngenler**
Scille = Ada soğanı = **Ada soğanı**
Scirpe = Sandalya sazı = **Sandalya sazı**
Scorsonère = İskorçina = **İskorçina**
Scitaminées = Baharımsılar = **Baharsılar**
Scolopendre vulgaire = Geyik dili = **Geyik dili**
Seigle = Çavdar = **Çavdar**
Seqoia = Sekoya = **Sekoya**
Serpolet = Yabani kekik = **Yabani kekik**
Sigillariacées = Damgalı kabuklular = **Damgalı kabuklular**
Simarubacées = Simarobiye = **Acıyoncalar**
Siphonales = Sifonlu alklar = **Sifonlu su yosunları**
Siphonocladées = Çatalsifonlu alklar = **Çatalsifon su yosunları**
Solanacées = Badıncaniye = **Patlıcanlar**
Sorgho à balais = Süpürge darısı = **Süpürge darısı**
Sous-classe = Tahtı sınıf = **Altsınıf**
Sous-embranchement = Tahtı şube = **Altşube**
Sous-épiderme = Tahtı edimmei dahiliye = **Altderi**
Sous-famille = Tahtı fasile = **Altfamilya**
Sous-genre = Cinsaltı = **Altcins**
Sous-ordre = Alttakım = **Alttakım**
Spadiciflores = Koçanımsılar = **Koçansılar**

Sparganiacées = Kirpik koçanlılar = **Kirpik-koçanlılar**

Spermatophytes = Nebatatı zatülbüzur = **Tohumlu bitkiler**

Sphaigne = Bataklık yosunu = **Bataklık yosunu**

Sphénophycées = Kamayapraklılar = **Kamayapraklılar**

Spor = İspor = **Ispor**

Sporophylle = Hamiletüsspor = **Isportaşıyan**

Stigmate = İstiğmat = **Dişicik başı**

Structure = Bünye = **Yapılış**

Structure interne = Bünyei dahiliye = **İçyapı**

Subérification = Tefellüm = **Mantarlaşma**

Subérine = Filinin = **Mantar özü**

Suc = Nüsğ = **Özsu**

Suc cellulaire = Usarei hücreviye = **Hücre suyu**

Suc nucléaire = Usarei navetiye = **Evin suyu**

Symbiose = Hayatımüştereke = **Ortakyaşay**

Synergides = Hüceyratı muavine = **Yardımcı hücreler**

T

Tabac = Duhan = **Tütün**

Tabouret = Civan perçemi = **Civan perçemi**

Tamaricacées = Tuıfa = **Ilgınlar**

Taxées = Kadimiyye = **Porsuklar**

Taxie, tactisme = Taksi = **Göçey**

Ternstromiacées = Çaiye = **Çaylar**

Thallophyte = Tallofit = **Talbitki**

Thiobactéries = Kükürt bakterileri = **Kükürt bakteriler**

Thuya = Mazı = **Mazı**

Thym vulgaire = Bahçe kekiği = **Bahçe kekiği**

Tige = Sak = **Sap**

Tige adhérente = Sakı mültasık = **Yapışık sap**

Tigelle = Süveyk = **Sapçık**

Tige traçante = Sakı zahif = **Sürüngen sap**

Tige volubile = Sakı mütehafit = **Sarılgan sap**

Tiliacées = Zirikoniye (sâifiye) = **Ihlamurlar**

Tilleul = Ihlamur ağacı = **Ihlamur ağacı**

Tissu d'assimilation = Nesci temessülî = **Özümsey dokusu**

Tissu permanent = Nesci daimî = **Süreldoku**

Tissu spongieux = Süngerdoku = **Süngerdoku**

Tomate = Domatis = **Domates**

Topinambour = Yer elması = **Yer elması**

Tournesol = Ayçiçeği = **Ayçiçeği (Günekan)**

Trèfle des prés = Çayır tirfili = **Çayır tirfili**

Tribu = Kabile = **Oymak**

Trichobactéries = Şeritbakteriler = **Kılbakteriler**

Troène = Kurt bağrı = **Kurt bağrı**

Tropéolacées = Hançeriye = **Firenktereleri**

Tropisme = Tropizm = **Yöney**

Truffe = Kem'e = **Domalan**

Tubes criblés = Enabibi gırbaliye = **Kalbur borular**

Tube pollénique = Enbubei tal'iye = **Kalaktozu borucuğu**

Tulipe = Lâle = **Lâle**

Turgescence = İntifah = **Sertşişey**

Typhacées = Esediye, tufalar = **Sukamışları**

U

Ulmacées = Dürdaniye = **Karaağaçlar**
Urédinées = Futuru harakiye (pas) = **Kınacık göbelekleri**
Urticacées = Encüriye = **Isırganlar**
Urticales = Encüriye = **Isırgansılar**
Ustilaginées = Futuru harkiye = **Sürmegöbelekleri**

V

Vacuole = Halâ = **Koful**
Vaisseau = Eviye = **Damar**
Vaisseau annelé = Halka damar = **Halkadamar**
Vaisseaux conducteurs = Eviyei nakile = **İletken damarlar**
Vaisseaux ligneux = Eviyei haşebiye = **Odun damarları**
Vaisseaux ponctués = Eviyei münakkata = **Noktadamarlar**
Vaisseau scalariforme = Eviyei süllemiye = **Basamaklı damar**
Vaisseaux spirales = Eviyei helezoniye = **Burma damarlar**
Vanillier = Vanilya = **Vanilya**
Variété = Çeşit = **Çeşit**
Verbénacées = Mineçiçekleri = **Mineçiçekleri**
Véronique = Yavşan otu = **Yavşan otu**
Vesce = Burçak = **Burçak**
Vigne = Üzüm asması = **Üzüm asması**
Violacées = Benefşeviye = **Menekşeler**
Violette des chiens = Yabani menekşe = **Yabani menekşe**
Violette odorante = Kokulu menekşe = **Kokulu menekşe**
Vipérine = Engerek otu = **Engerek otu**
Vulpin des prés = Çayır tilkikuyruğu = **Çayır tilkikuyruğu**

Y

Yucca = Avize ağacı = **Avize ağacı**

Z

Zoospor = Büzuratı müteharrike = **Zoospor**
Zingibéracées = Zencefiliye = **Zencefiller**
Zygophyllacées = Zigofiliye = **Yabani kimyonlar**
Zygote = Aşılı büzurat = **Zigot**

JEOLOJİ TERİMLERİ

TÜRKÇE - OSMANLICA

A

Abraksı kis = Mütekazzıh marn = *Marne irrisée*

Ağıryüre = Barisfer = *Barysphère*

Akım = Cereyan = *Courant*

Akik = Agat (akik) = *Agate*

Ak mika (Pericamı) = Beyaz mika = *Mica blanc*

Aktıkaya = Riyolit = *Rhyolite*

Alaca kumtaşı = Alaca gre = *Grès bigaré*

Albatr = Albatr = *Albâtre*

Alçı = Alçı = *Plâtre*

Alçıtaşı = Alçıtaşı = *Gypse*

Almandin = Almandin = *Almandine*

Altıntaş = Krizolit = *Chrysolite*

Aluvyon = Alüvyon = *Alluvion*

Altayik = Hersinya silsileleri = *Hercynienne*

Alt merkez = Dahili merkez = *Hypocentre*

Andezin = Andezin = *Andésine*

Andezit = Andezit = *Andésite*

Antrasit = Antrasit = *Anthracite*

Antropozoik, kişihayat çağı = Antropozoik = *Anthropozoïque*

Aragonit = Aragonit = *Aragonite*

Arıkilleşme = Kaolinizasyon = *Kaolinisation*

Arkaçağ = Arkeen = *Archéen*

Arkoz = Arkoz = *Arkose*

Asfalt = Asfalt = *Asphalte*

Asvan taşı = Siyenit = *Syénite*

Aşı boyası (Yoşa) = Tîni ahmer = *Ocre rouge*

Aşınma = İtikâl = *Erosion*

Aykırı katmanlaşma = Mütevafık olmıyan tatabbuk = *Stratification discordante*

Azıltaş = Olijist = *Oligiste*

Azoik, hayatsız çağ = Azoik = *Azoïque*

B

Bağmataş = Pegmatit = *Pégmatite*

Bakırlı ottaş = Kalkopirit = *Chalcopyrite*

Balçık = Mil = *Limon*

Bandırma taşı = Borasit = *Boracite*

Baritin = Baritin = *Barytine*

Basım taşı, litografya taşı = Litoğraf kalkeri = *Calcaire lithographique*

Billûr = Billûr = *Cristal*

Billûr kaya = Billûrî sahra = *Roche cristalline*

Billûrlaşma = Tebellür = *Cristallisation*

Billûr şist = Billûrî şist = *Schiste cristallin*

Bitiksel toprak = Nebatî toprak = *Terre végétale*

Boynuztaşı = Hornblent = *Hornblende*

Boyuna, uzunluğuna = Tulânî = *Longitudinal*

Birike = Breş = *Brèche*

Bitüm = Bitüm = *Bitume*

Buzdağı = Aysberg = *Iceberg*

Buzul = Glâsye = *Glacier*

Buzul devri = Glâsye devri = *Période glaciaire*

Buzulkar = Kar buzu = *Névé*

Buzul kaynağı = Glâsye membaı = *Source glaciaire*

Buzul sel = Glâsye seli = *Torrent glaciaire*
Buzultablası = Glâsye masası = *Table glaciaire*
Buzul taş = Moren = *Moraine*
Buzul yatağı = Glâsye yatağı = *Lit glaciaire*

C

Camsı kaya = Züccacî sahra = *Roche vitreuse*

Ç

Çağlıyan = Şelâle = *Cataracte*
Çakıl = Çakıl = *Caillou*
Çakmaktaşı = Sileks (çakmaktaşı) = *Silex*
Çamur = Çamur = *Boue*
Çığ = Çığ = *Avalanche*
Çığ yolu = Çığ yolu = *Couloire d'avalanche*
Çimento = Çimento = *Ciment*
Çizik çakıl = Çizilmiş çakıl = *Caillou strié*
Çizik kaya = Çizilmiş taş = *Roche striée*
Çökey = Teressüp = *Précipitation*
Çökme = Alçalma (çökme) = *Affaissement*
Çömlekçi kili = Acinî kil = *Argile psatique*

D

Daçya taşı = Dasit = *Dacite*
Damar = Damar = *Filon*
Değirmen taşı = Değirmen taşı = *Meulière*
Demirli kil = Demirli kil = *Argile ferrugineux*
Denizaltı yanardağı = Denizaltı volkanı = *Volcan sous-marin*
Denizel = Bahrî = *Marin*
Denizel kumul = Deniz eksibesi = *Dune maritime*
Denizel oluş = Deniz teşekkülâtı = *Formation marine*
Deniz taşması = İstilâı bahir = *Transgression marine*
Deprem = Zelzele = *Tremblent de terre*
Derey = Vadi = *Vallée*
Derinlik kayası = Umkî sahra = *Roche de profondeur*
Devir = Devir = *Période*
Devonik = Devon = *Dévonien*
Devre = Devre = *Epoque*
Dışıl kaya = Haricî sahra = *Roche externe*
Dikit = İstalâgmit = *Stalagmite*
Dikyarma = Vahidülfiraş = *Orthoclase, Orthose*
Dilme = Teflik = *Clivage*
Dilüviyüm = Dilüviyum = *Diluvium*
Direget = İstikamet = *Direction*
Diyabaz = Diyabaz = *Diabase*
Diyalag = Diyalaj = *Diallage*
Diyorit = Diyorit = *Diorite*
Dolomi = Dolomi = *Dolomie*
Dolan taşı = Dolerit = *Dolérite*
Dördeyçağ = Dördüncü zaman = *Temps quaternaire*
Düntaşı = Dünit = *Dunite*

E

Eğikyarma = Plajiyoklas = *Plagioclase*
Eğri = Münhani = *Courbe*
Elmas = Elmas = *Diamant*
Eski kızıl kumtaşı = Eski kırmızı gre = *Vieux grès rouge*
Eşdeprem eğrisi = İsoseyist münhanisi = *Courbe isoséiste*

F

Familya = Fasile (Familya) = *Famille*
Feldispat = Feldispat = *Feldspath*
Flüorin = Flüorin = *Fluorine*
Fosforit, Fosforlutaş = Fosforit = *Phosphorite*
Fosilleşme, taşıllaşma = **Fosilleşme** = *Fossilisation*
Fosil, taşıl = **Müstehase** = *Fossile*
Fümerol = Fümerol = *Fumerolle*

G

Gabro = Gabro = *Gabbro*
Gaz = Gaz = *Gaz*
Gerilem = Rucuu bahir = *Regression*
Gnays = Gneis = *Gneiss*
Göktaşı = Meteorit = *Météorite*
Göl = Göl = *Lac*
Görünü = Sima = *Facies*
Grafit, yazar taş = Grafit = *Graphite*
Granit, Teneltaş = Granit = *Granite*
Guano = Guano = *Guano*

H

Ham mağden = Maden cevheri = *Minerai*
Hidroloji = Mebhasülmeyah = *Hydrologie*
Hidrosfer, suyüre = Kürei mayia = *Hydrosphère*
Homogen = Mütecanis = *Homogène*
Horst = Horst = *Horst*
Humus, Karatoprak = Türabı nebatî = *Humus*
Hüronik = Hüron silsileleri = *Huronienne*

I

İçdeğişim = Dahili istihale = *Endomorphisme*
İç deniz = İç deniz = *Mer intérieure*
İç kumul = Kara eksibesi = *Dune continentale*
İkeyçağ = İkinci zaman = *Temps secondaire*
İkircintaş = Amfibol = *Amphibole*
İkiz = Tevem = *Macle*
İlkçağ = Birinci zaman = *Temps primaire*
İlkdoğan = Protojin = *Protogine*
İlkelşist = İptidaî şist = *Schiste primitif*
İncitaşı = Perlit = *Perlite*
İniç = Senklinal = *Synclinal*
İrikum = Gravye = *Gravier*

J

Jeoloji = Arziyat = *Géologie*

K

Kaba kalker = Kaba kalker = *Calcaire grossier*
Kabataş = Trakit = *Trachyte*
Kabarma ve çekilme = Meddü cezir = *Flux et reflux*
Kabuk = Kışır = *Ecorce*
Kaledonik sıradağ = Kaledonya silsilesi = *Chaîne calédonienne*
Kalkedon, Kadıköy taşı = Kalseduan = *Calcédoine*

Kalkerli albatr = Kalker albatr (Bektaşi taşı) = *Albâtre calcaire*
Kalkerli kumtaşı = Kalkerli gre = *Grès calcaire*
Kalker, Kireç taşı = Kalker = *Calcaire*
Kalkit = Kalsit = *Calcite*
Kank = Gank = *Gang*
Kantagı = Kan taşı = *Hématite*
Kapsay yatağı = Enklüzyon yatağı = *Gite d'inclusion*
Kara kehlibar, Kara samankapan = Siyah kehlibar = *Jayet*
Kara mika = Biyotit = *Biotite*
Kara mika = Siyah mika (Biyotit) = *Mica noir (Biotite)*
Karasal = Berrî = *Continentale*
Karasal oluş = Berrî teşekkülât = *Formation continentale*
Karbonado = Karbonado = *Carbonado*
Kaolin, Arıkil = Kaolin = *Kaolin*
Kat = Kat = *Etage*
Katman = Tabaka = *Strate (couche)*
Katmanlı kaya = Tabakalı sahra = *Roche stratifiée*
Katrantaşı = Pekştayn = *Pechstein*
Kaya = Sahra = *Roche*
Kayağan = Arduvaz = *Ardoise*
Kayatuzu = Kayatuzu = *Sel gemme*
Kayma = Dislokasyon = *Dislocation*
Kaynaç = Geyzer = *Geyser*
Kaynaç taşı = Geyzerit = *Geysérite*
Kaynak = Memba = *Source*
Kayşak, kayşa = Heyelan = *Eboulement*
Kehlibar, samankapan = Kehlibar = *Ambre (Succin)*
Kırıntı kaya = Bakiyevî sahra = *Roche détritique*
Kıvrım = İltiva = *Plissement*
Kıyı buzu = Buz dağı (bankiz) = *Banquise*
Kızgın bulut = Kızgın bulut = *Nuée ardente*
Kil = Kil = *Argile*
Killi kaya = Killi sahra = *Roche argileuse*
Killi şist = Killi şist = *Schiste argielux*
Kireç = Kireç = *Chaux*
Kis = Marn = *Marne*
Klorit = Klorit = *Chlorite*
Kobaltin = Kobaltin = *Cobaltine*
Koğut = Jeot = *Géode*
Kok = Kok = *Coke*
Korindon = Korendon = *Corindon*
Kosmik = Kevnî = *Cosmique*
Kömür = Kömür = *Charbon*
Kömürleşme = Kömürleşme = *Carbonisation*
Köpüz = Cürüf = *Scories*
Kulm = Kulm = *Culm*
Kum = Kum = *Sable*
Kum taşı = Kum taşı = *Grès*
Kurutmay = Tefcir = *Drainage*
Kumul = Eksibe = *Dune*
Kuvarç = Kuartz = *Quartz*
Kuvarçit = Kuarzit = *Quartzite*
Kükürtatar = Kükürt kaynağı = *Solfatare*
Kül = Kül = *Cendre*
Küspe = Magma = *Magma*

L

Lâbrador = Lâbrador = *Labrador*
Laterit = Laterit = *Latérite*
Lâv = Lâv = *Lave*
Lekeci kili = Lekeci kili = *Argile smectique*
Linyit = Linyit = *Lignite*
Liparit taşı = Liparit = *Liparite*
Litoloji, taşbilik = Mebhası ahcar = *Lithologie*
Lületaşı, Eskişehir taşı = Manyezit = *Magnésite*

M

Madde = Madde = *Matière*
Mağdeniğ = Madenî = *Métallique*
Mağdeniğ yağlar = Madenî yağlar = *Huile minérale*

Mağden kömürü = Maden kömürü = *Houille*
Mağdensuyu = Madensuyu = *Eau minérale*
Mağden yatağı = Maden yatağı = *Gîte métallifère*
Mağra = Mağara = *Grotte*
Mendires = Mendires = *Méandre*
Mercan = Mercan = *Corail*
Mercanada = Atol = *Atoll*
Mermer = Mermer = *Marbre*
Mika = Mika = *Mica*
Mikalı kumtaşı = Psamit = *Psammite*
Mikaşist = Mikaşist = *Micaschiste*
Mineraloji, mağdenbilik = Mineraloji = *Minéralogie*
Molas = Molas = *Molasse*
Mor necef = Ametist = *Améthyste*
Moskof camı = Müskovit = *Muscovite*
Müşker göl = Krater gölü = *Cratère-lac*

N

Neceftaşı = Neceftaşı = *Quartz hyalin*
Neft = Neft = *Naphte*
Neozoik, yenihayat çağı = Yeni hayvanlar zamanı = *Cainozoïque*

O

Oluş = Teşekkülât = *Formation*
Ojit = Ojit = *Augite*
Opal = Opal = *Opale*
Organik bozuntu = Uzvî enkaz = *Débris organique*
Organik kaya = Uzvî sahra = *Roche organique*
Orojenik, Dağolutsal = Orojenik = *Orogénique*
Orojeni, Dağolut = Tekevvünü cibal = *Orogénie*

Ö

Örneklik = Nümune = *Echantillon*

P

Paleontoloji, taşılbilik = Mebhası müstehasat = *Paléontologie*
Paleozoik, eskihayat çağı = Ezminei Kadimei hayat = *Paléozoïque*
Pamuktaş = Traverten = *Travertin*
Pekent = Set = *Barrière*
Peribacası = Peri ocağı = *Cheminée de fée*
Perimasası = Peri masası = *Table de fée*
Peripiramidi = Peri ehramı = *Pyramide de fée*
Petrografi, taşbetik = Petrografi = *Pétrographie*
Petrol, taşyağı = Petrol = *Pétrole*
Pidek = Pudnig = *Poudingue*
Piramit = Ehram = *Pyramide*
Pirit, ottaş = Pirit = *Pyrite*
Piroksen, yadottaş = Piroksen = *Pyroxène*
Pirosfer, otyüre = Pirosfer = *Pyrosphère*
Porfir = Porfir = *Porphyre*
Porfirit, Porfirli taş = Porfirit = *Porphyrite*
Porfirsi granit = Porfirî granit = *Granite Porphyrique*
Püskürme = İndifa = *Eruption*
Püskürmel = İndifaî = *Eruptive*
Püskürük = İndifaî sahra = *Roche éruptive*
Püskürük kaya = İndifaî sahra = *Roche éruptive*

R

Resif, pusukaya = Resif = *Récif*

S

Sarkıt = İstalâktit = *Stalactite*
Sarı toprak boya = Tîni asfer = *Ocre jaune*
Sarıyakut = Topaz = *Topaze*
Sedefli kalker = Lümaşel kalkeri = *Calcaire à lumachelle*
Seki = Taraça = *Terrasse*
Sel = Sel = *Torrent*
Sert alçıtaşı = Anidrit = *Anhydrite*
Seslitaş = Fonolit = *Phonolite*
Seylantaşı = Grena (Seylantaşı) = *Grenat*
Sıradağ = Silsile = *Chaîne*
Sızıntı suyu = Sızıntı suyu = *Eau d'infiltration*
Sideroz, Demirtaş = Sideroz = *Sidérose*
Silisli alklar = Üşniyei hadra = *Diatomées*
Silürik sistem = Silür sistemi = *Système silurien*
Simli kurşun = Galen = *Galène*
Sipolin = Sipolen = *Cipolin*
Sismograf, deprembetir = Sismograf = *Sismographe*
Stratigrafi, Katmanbetik = Stratigrafi = *Stratigraphie*
Sugeçmez = Geçirmiyen (su) = *Imperméable*
Su kireci = Su kireci = *Chaux hydrolique*
Sünger = Sünger = *Eponge*
Süngertaşı = Süngertaşı = *Pierre ponce*
Sürüngen = Zahife = *Reptile*

Ş

Şekersi mermer = Sükkerî mermer = *Marbre saccharoïde*
Şist, pulkaya = Şist = *Schiste*
Şistlik = Şistiyet = *Schistosité*

T

Tabiğiğ iz = Tabiî intıba = *Empreint physique*
Tahtakaya = Sanidin = *Sanidine*
Talk, evren pulu = Talk = *Talc*
Talkşist = Talkşist = *Talcschiste*
Tanecik = Hubeybe = *Granule*
Tanecikli = Hubeybî = *Granuleux*
Tanecikli taş = Granülit = *Granulite*
Taşma = Feyezan = *Inondation*
Taşma = İstilâ = *Transgression*
Taş pamuğu = Amyant = *Amiante*
Taşyüre = Kürei hacerî = *Lithosphère*
Tebeşir sistemi = Tebeşir sistemi = *Système crétacé*
Tekersi kalker = Antrok kalkeri = *Calcaire à entroque*
Tektonik = Tektonik = *Tectonique*
Telsel = Lifî = *Fibreux*
Tolman = Dolmen = *Dolmen*
Toprak = Toprak = *Terre*
Toprakaltı = Toprak altı = *Sous-sol*
Toprak boya = Tîni hadidî = *Ocre*
Topak, topaklanma = Konkresyon = *Concrétion*
Tortu kaya = Rusubî sahra = *Roche sédimentaire*
Tremolit, Tremoltaşı = Tremolit = *Trémolite*

Tripoli = Tripoli = *Tripoli*
Triyazik = Trias devrine ait = *Triasique*
Tuz = Milh (tuz) = **Sel**
Tüf, Kültaş = Tüf = **Tuf**
Tür = Nevi = *Espèce*

U

Ufantı kaya = Mikrolitli sahra = *Roche microlitique*
Uygun katmanlaşma = Mütevafık tetabuk = *Stratification concordante*
Uzay = Feza = *Espace*

Ü

Üçeyçağ = Üçüncü zaman = *Temps tertiaire*
Üst merkez = Haricî merkez = *Epicentre*

V

Volkan ağzı, Müşker = Krater = *Cratère*
Volkan bombası, yanardağ bombası = *Bombe volcanique*
Volkanik kaya = Volkan sahrası = *Roche volcanique*
Volkan kültaşı = Volkan tüfü = *Tuf volcanique*
Volkan taşı = Haceri bürkânî = *Lapilli*
Volkan külü, yanardağ külü = Volkan külü = *Cendre volcanique*
Volkan, yanardağ = Volkan = *Volcan*

Y

Yabancı = Alokton = *Allochtone*
Yabancı kaya = Avare blok = *Bloc erratique*
Yağsız mağden kömürü = Yağsız maden kömürü = *Houille maigre*
Yağıztaş = Limonit = *Limonite*
Yağlı mağden kömürü = Yağlı maden kömürü = *Houille grasse*
Yalı kordonu = Sahil kordonu = *Cordon littoral*
Yalısal oluş = Sahil teşekkülâtı = *Formations littorales*
Yalıyar = Falez = *Falaise*
Yalkın = Glokoni = *Glauconie*
Yanal = Canibî = *Latéral*
Yanar kaya = Suhuru müştail = *Roche combustible*
Yanay = Profil = *Profile*
Yapı, yapılış = Bünye = *Structure*
Yapıtaşı = Yapı taşı = *Pierre à construction*
Yapraktaş = Fillat = *Phyllade*
Yarık = Fay = *Faille*
Yassı çakıl = Yassı çakıl (Gale) = *Galet*
Yatay deprem = Ufkî sarsıntılı (zelzele) = *Séisme horizontale*
Yeraltı suyu = Yeratlı suyu = *Eau souterraine*
Yerel = Mevziî = *Local*
Yerey = Arazi = *Terrain*
Yeriniç = Jeosenklinal = *Géosynclinal*
Yerkabuğu = Arzın kışrı = *Ecorce terrestre*
Yermumu = Ozokerit, ozoserit = *Ozocérite*
Yeşil taşpamuğu = Asbest = *Asbeste*
Yılantaşı = Serpantin = *Serpentine*

Yoklam = Sondaj = *Sondage*
Yöre = Havali = *Région*
Yörel = Mahalli = *Régional*
Yuğrumtaş = Konglomera = *Conglomérat*
Yukaç = Antiklinal = *Anticlinal*

Yumurtamsı kalker = Beyzi kalker = *Calcaire oolitique*
Yücelti = İrtifa = *Altitude*
Yükselme = Yükselme = *Soulèvement*

Z

Zebercet = Zebercet = *Péridot*
Zebercetlitaş = Peridotit = *Péridotite*
Zeytintaş = Olivin = *Olivine*

Zırhlıbalık = Zırhlı balık = *Poisson cuirassé*
Zümrüt = Zümrüt = *Emeraude*

JEOLOJİ TERİMLERİ

OSMANLICA - TÜRKCE

A

Acinî kil = *Argile plastique* = **Çömlekçi kili**
Agat (akik) = *Agate* = **Akik**
Alaca gre = *Grès bigarré* = **Alaca kumtaşı**
Albatr = *Albâtre* = **Albatr**
Alçalma (çökme) = *Affaissement* = **Çökme**
Alçı = *Plâtre* = **Alçı**
Alçıtaşı = *Gypse* = **Alçıtaşı**
Almandin = *Almandine* = **Almandin**
Alokton = Allochtone = **Yabancı**
Alüvyon = *Alluvion* = **Aluvyon**
Ametist = *Améthyste* = **Mor necef**
Amfibol = *Amphibole* = **İkircintaş**
Amyant = *Amiante* = **Taş pamuğu**
Andezin = *Andésine* = **Andezin**
Andezit = *Andésite* = **Andezit**
Anidrit = *Anhydrite* = **Sert alçıtaşı**
Antiklinal = *Anticlinal* = **Yukaç**
Antrasit = *Anthracite* = **Antrasit**
Antrok kalkeri = *Calcaire à entroque* = **Tekersi kalker**
Antropozoik = *Anthropozoïque* = **Antropozoik, kişihayat çağı**
Aragonit = *Aragonite* = **Aragonit**
Arazi = *Terrain* = **Yerey**
Arduvaz = *Ardoise* = **Kayağan**
Arkeen = *Archéen* = **Arkaçağ**
Arkoz = *Arkose* = **Arkoz**
Arzın kışrı = *Ecorce terrestre* = **Yerkabuğu**
Arziyat = *Géologie* = **Jeoloji**
Asbest = *Asbeste* = **Yeşil taşpamuğu**
Asfalt = *Asphalte* = **Asfalt**
Atol = *Atoll* = **Mercanada**
Avare blok = *Bloc erratique* = **Yabancı kaya**
Aysberg = *Iceberg* = **Buzdağı**
Azoik = *Azoïque* = **Azoik, hayatsız çağ**

B

Bahrî = *Marin* = **Denizel**
Bakiyevî sahra = *Roche détritique* = **Kırıntı kaya**
Barisfer = *Barysphère* = **Ağıryüre**
Baritin = *Barytine* = **Baritin**
Bazalt = *Basalt* = **Bazalt**
Berrî = *Continental* = **Karasal**
Berrî teşekkülât = *Formation continental* = **Karasal oluş**
Beyaz mika = *Mica blanc* = **Ak mika (pericamı)**
Beyzî kalker = *Calcaire oolitique* = **Yumurtamsı kalker**
Billûr = *Cristal* = **Billûr**
Billûrî sahra = *Roche cristalline* = **Billûr kaya**
Billûrî şist = *Schiste cristallin* = **Billûr şist**
Birinci zaman = *Temps primaire* = **İlkçağ**
Bitüm = *Bitume* = **Bitüm**
Biyotit = *Biotite* = **Kara mika**
Borasit = *Boracite* = **Bandırma taşı**
Breş = *Brèche* = **Birike**
Buzdağı (bankiz) = *Banquise* = **Kıyı buzu**
Bünye = *Structure* = **Yapı, yapılış**

C

Canibi = *Latéral* = **Yanal**
Cereyan = *Courant* = **Akım**
Cüruf = *Scories* = **Köpüz**

Ç

Çakıl = *Caillou* = **Çakıl**
Çamur = *Boue* = **Çamur**
Çığ = *Avalanche* = **Çığ**
Çığ yolu = *Couloire d'avalanche* = **Çığ yolu**
Çimento = *Ciment* = **Çimento**
Çizilmiş çakıl = *Caillou strié* = **Çizik çakıl**
Çizilmiş taş = *Roche striée* = **Çizik kaya**

D

Dahilî istihale = *Endomorphisme* = **İçdeğişim**
Dahilî merkez = *Hypocentre* = **Alt merkez**
Damar = *Filon* = **Damar**
Dasit = *Dacite* = **Daçya taşı**
Değirmen taşı = *Meulière* = **Değirmen taşı**
Demirli kil = *Argile ferrugineux* = **Demirli kil**
Denizaltı volkanı = *Volcan sous-marin* = **Denizatlı yanardağı**
Deniz eksibesi = *Dune maritime* = **Denizel kumul**
Deniz teşekkülâtı = *Formation marine* = **Denizel oluş**
Devir = *Période* = **Devir**
Devon = *Dévonien* = **Devonik**
Devre = *Epoque* = **Devre**
Dilüviyum = *Diluvium* = **Dilüviyüm**
Dislokasyon = *Dislocation* = **Kayma**
Diyabaz = *Diabase* = **Diyabaz**
Diyalaj = *Diallage* = **Diyalag**
Diyorit = *Diorite* = **Diyorit**
Dolerit = *Dolérite* = **Dolan taşı**
Dolmen = *Dolmen* = **Tolman**
Dolomi = *Dolomie* = **Dolomi**
Dördüncü zaman = *Temps quaternaire* = **Dördeyçağ**
Dünit = *Dunite* = **Düntaşı**

E

Ehram = *Pyramide* = **Piramit**
Eksibe = *Dune* = **Kumul**
Elmas = *Diamant* = **Elmas**
Enklüzyon yatağı = *Gîte d'inclusion* = **Kapsay yatağı**
Eski kırmızı gre = *Vieux grès rouge* = **Eski kızıl kumtaşı**
Ezminei kadimei hayat = *Paléozoïque* = **Paleozoik, eskihayat çağı**

F

Falez = *Falaise* = **Yalıyar**
Fasile (familya) = *Famille* = **Familya**
Fay = *Faille* = **Yarık**
Feldispat = *Feldspath* = **Feldispat**

Feyezan = *Inondation* = **Taşma**
Feza = *Espèce* = **Uzay**
Fillat = *Phyllade* = **Yapraktaş**
Flüorin = *Fluorine* = **Flüorin**
Fonolit = *Phonolite* = **Seslitaş**
Fosforit = *Phosphorite* = **Fosforit (fosforlutaş)**
Fosilleşme = *Fossilisation* = **Fosilleşme, taşlaşma**
Fümerol = *Fumerolle* = **Fümerol**

G

Gabro = *Gabbro* = **Gabro**
Galen = *Galène* = **Simli kurşun**
Gank = *Gank* = **Gank**
Gayzer = *Geyser* = **Kaynaç**
Gaz = *Gaz* = **Gaz**
Geçirmiyen (su) = *Imperméable* = **Su geçmez**
Geyzerit = *Geysérite* = **Kaynaç taşı**
Glâsye = *Glacier* = **Buzul**
Glâsye devri = *Période glaciaire* = **Buzul devri**
Glâsye masası = *Table glaciaire* = **Buzul tablası**
Glâsye membaı = *Source glaciaire* = **Buzul kaynağı**
Glâsye seli = *Torrent glaciaire* = **Buzul sel**
Glâsye yatağı = *Lit glaciaire* = **Buzul yatağı**
Glokoni = *Glauconie* = **Yalkın**
Gneis = *Gneiss* = **Gnays**
Göl = *Lac* = **Göl**
Grafit = *Graphite* = **Grafit, yazartaş**
Granit = *Granite* = **Granit, teneltaş**
Granülit = *Granilute* = **Tanecikli taş**
Graviye = *Gravier* = **İrikum**
Gre = *Grès* = **Kumtaşı**
Grena (Seylantaşı) = *Grenat* = **Seylantaşı**
Guano = *Guano* = **Guano**

H

Habbevî = *Granuleux* = **Tanecikli**
Haceri bürkânî = *Lapilli* = **Volkan taşı**
Haricî merkez = *Epicentre* = **Üst merkez**
Haricî sahra = *Roche externe* = **Dışıl kaya**
Havali = *Région* = **Yöre**
Hersinya silsileleri = *Hercynienne* = **Altayik**
Heyelan = *Eboulement* = **Kayşak, kayşa**
Hornblent = *Hornblende* = **Boynuztaşı**
Horst = *Horst* = **Horst**
Hubeybe = *Granule* = **Tanecik**
Hüron silsileleri = *Huronienne* = **Hüronik**

İ

İç deniz = *Mer intérieure* = **İç deniz**
İkinci zaman = Temps secondaire = **İkeyçağ**
İhtiva = *Plissement* = **Kıvrım**
İndifa = *Eruption* = **Püskürme**
İndifaî = *Eruptive* = **Püskürmel**
İndifaî = *Roche éruptive* = **Püskürük kaya**
İptidaî şist = *Schiste primitif* = **İlkel şist**
İrtifa = *Altitude* = **Yücelti**
İsoseyist münhanisi = *Courbe isoséiste* = **Eş-deprem eğrisi**
İstalâgmit = *Stalagmite* = **Dikit**
İstalâktit = *Stalactite* = **Sarkıt**
İstihale (metamorfizm) = *Métamorphisme* = **Başkarım**
İstikamet = *Direction* = **Diriget**
İstilâ = *Transgression* = **Taşma**
İstilâi bahir = *Transgression marine* = **Deniz taşması**
İtikâl = *Erosion* = **Aşınma**

J

Jeosenklinal = *Géosynclinal* = **Yeriniç**

Jeot = *Géode* = **Koğut**

K

Kaba kalker = *Calcaire grossier* = **Kaba kalker**

Kaledonya silsilesi = *Chaîne calédonienne* = **Kaledonik sıradağ**

Kalker = *Calcaire* = **Kalker (kireç taşı)**

Kalker albatr (Bektaşi taşı) = *Albâtre calcaire* = **Kalkerli albatr**

Kalkerli gre = *Grès calcaire* = **Kalkerli kumtaşı**

Kalkopirit = *Chalcopyrite* = **Bakırlı ottaş**

Kalseduan = *Calcédoine* = **Kalkedon, Kadıköy taşı**

Kalsit = *Calcite* = **Kalkit**

Kan taşı = *Hématite* = **Kantaşı**

Kaolin = *Kaolin* = **Kaolin, arıkil**

Kaolinizasyon = *Kaolinisation* = **Arıkilleşme**

Kara eksibesi = *Dune continentale* = **İç kumul**

Karbonado = *Carbonado* = **Karbonado**

Kar buzu = *Névé* = **Buzulkar**

Kat = *Etage* = **Kat**

Kaya tuzu = *Sel gemme* = **Kayatuzu**

Kehlibar = *Ambre (Succin)* = **Kehlibar, samankapan**

Kevnî = *Cosmique* = **Kosmik**

Kışır = *Ecorce* = **Kabuk**

Kızgın bulut = *Nuée ardente* = **Kızgın bulut**

Kil = *Argile* = **Kil**

Killi sahra = *Roche argileuse* = **Killi kaya**

Kireç = *Chaux* = **Kireç**

Klorit = *Chlorite* = **Klorit**

Kobaltin = *Cobaltine* = **Kobaltin**

Kok = *Coke* = **Kok**

Konkresyon = *Concrétion* = **Topak, topaklanma**

Korendon = *Corindon* = **Korindon**

Konglomera = *Conglomérat* = **Yuğrumtaş**

Kömür = *Charbon* = **Kömür**

Kömürleşme = *Carbonisation* = **Kömürleşme**

Krater = *Cratère* = **Volkan ağzı, müşker**

Krater gölü = *Cratère-lac* = **Müşker göl**

Krizolit = *Chrysolite* = **Altıntaş**

Kuartz = *Quartz* = **Kuvarç**

Kuarzit = *Quartzite* = **Kuvarçit**

Kulm = *Culm* = **Kulm**

Kum = *Sable* = **Kum**

Kum taşı = *Grès* = **Kum taşı**

Kükürt kaynağı = *Solfatare* = **Kükürtatar**

Kül = *Cendre* = **Kül**

Kürei hacerî = *Lithosphère* = **Taşyüre**

Kürei mayia = *Hydrosphère* = **Hidrosfer, suyüre**

L

Lâbrador = *Labrador* = **Lâbrador**

Lâterit = *Latérite* = **Lâterit**

Lâv = *Lave* = **Lâv**

Lekeci kili = *Argile smectique* = **Lekeci kili**

Lifî = *Fibreux* = **Telsel**

Linyit = *Lignite* = **Linyit**

Limonit = *Limonite* = **Yağıztaş**

Liparit = *Liparite* = **Liparit taşı**

Litoğraf kalkeri = *Calcaire lithographique* = **Basım taşı, litografya taşı**

Lümaşel kalkeri = *Calcaire à lumachelle* = **Sedefli kalker**

337
Per
T. DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ

M

Madde = *Matière* = **Madde**
Maden cevheri = *Minerai* = **Ham mağden**
Madenî = *Métallique* = **Mağdeniğ**
Madenî yağlar = *Huiles minérales* = **Mağdeniğ yağlar**
Maden kömürü = *Houille* = **Mağdenkömürü**
Madensuyu = *Eau minérale* = **Mağdensuyu**
Maden yatağı = *Gîte métallifère* = **Mağden yatağı**
Magma = *Magma* = **Küspe**
Mağara = *Grotte* = **Mağra**
Mahallî = *Régional* = **Yörel**
Manyezit = *Magnésite* = **Lületaşı, Eskişehir taşı**
Marn = *Marne* = **Kis**
Mebhası ahcar = *Lithologie* = **Litoloji, taşbilik**
Mebhası müstehasat = *Paléontologie* = **Paleontoloji, taşılbilik**
Mebhasülmeyah = *Hydrologie* = **Hidroloji**
Meddü cezir = *Flux et reflux* = **Kabarma ve çekilme**
Memba = *Source* = **Kaynak**
Mendires = *Méandre* = **Mendires**
Mercan = *Corail* = **Mercan**
Mermer = *Marbre* = **Mermer**
Meteorit = *Météorite* = **Göktaşı**
Mevzîî = *Local* = **Yerel**
Mika = *Mica* = **Mika**
Mikaşist = *Micaschiste* = **Mikaşist**
Mikrolitli sahra = *Roche microlitique* = **Ufantı kaya**
Mil = *Limon* = **Balçık**
Milh (tuz) = *Sel* = **Tuz**
Mineraloji = *Minéralogie* = **Mineraloji, mağdenbilik**
Molas = *Molasse* = **Molas**
Moren = *Moraine* = **Buzul taş**
Münhani = *Courbe* = **Eğri**
Müskovit = *Muscovite* = **Moskof camı**
Müstehase = *Fosil, taşıl* = **Fossile**
Mütecanis = *Homogène* = **Homogen**
Mütekazzıh marn = *Marne irrisée* = **Abraksı kis**
Mütevafık olmıyan tabaluk = *Stratification discordante* = **Aykırı katmanlaşma**
Mütevafık tetabuk = *Stratification concordante* = **Uygun katmanlaşma**

N

Nebatî toprak = *Terre végétale* = **Bitiksel toprak**
Neceftaşı = *Quartz hyalin* = **Neceftaşı**
Neft = *Naphte* = **Neft**
Nevi = *Espèce* = **Tür**
Nümune = *Echantillon* = **Örneklik**

O

Ojit = *Augite* = **Ojit**
Olijist = *Oligiste* = **Azıltaş**
Olivin = *Olivine* = **Zeytintaş**
Opal = *Opale* = **Opal**
Orojenik = *Orogénique* = **Orojenik, Dağolutsal**
Ozokerit, ozoserit = *Ozocérite* = **Yermumu**

P

Pegmatit = *Pégmatite* = **Bağmataş**
Pekştayn = *Pechstein* = **Katrantaşı**
Peridotit = *Péridotite* = **Zebercetlitaş**
Peri ehramı = *Pyramide de fée* = **Peripiramidi**
Peri masası = *Table de fée* = **Perimasası**

Periocağı = *Cheminée de fée* = **Peribacası**
Perlit = *Perlite* = **İncitaşı**
Petrografi = *Pétrographie* = **Petrografi, taşbetik**
Petrol = *Pétrole* = **Petrol, taşyağı**
Pirit = *Pyrite* = **Pirit, Ottaş**
Piroksen = *Pyroxène* = **Piroksen, yadottaş**
Pirosfer = *Pyrosphère* = **Pirosfer, otyüre**
Pizolitli kalker = *Calcaire pisolitique* = **Bezelyemsi kalker**
Plajiyoklas = *Plagioclase* = **Eğikyarma**
Porfir = *Porphyre* = **Porfir**
Porfirî granit = *Granite porphyrique* = **Porfirsi granit**
Porfirit = *Porphyrite* = **Porfirit, porfirli taş**
Profil = *Profile* = **Yanay**
Protojin = *Protogine* = **İlkdoğan**
Psamit = *Psammite* = **Mikalı kumtaşı**
Puding = *Poudingue* = **Pidek**

R

Resif = *Récif* = **Resif, pusukaya**
Riyolit = *Rhyolite* = **Aktıkaya**
Rucuu bahir = *Regression* = **Gerilem**
Rusubî sahra = *Roche sédimentaire* = **Tortu kaya**

S

Sahil kordonu = *Cordon littoral* = **Yalı kordonu**
Sahil teşekkülâtı = *Formation littorale* = **Yalısal oluş**
Sahra = *Roche* = **Kaya**
Sanidin = *Sanidine* = **Tahtakaya**
Sel = *Torrent* = **Sel**
Senklinal = *Synclinal* = **İniç**
Serpantin = *Serpentine* = **Yılantaşı**
Set = *Barrière* = **Pekent**
Sızıntı suyu = *Eau d'infiltration* = **Sızıntı suyu**
Sideroz = *Sidérose* = **Sideroz, demirtaş**
Sileks (Çakmaktaşı) = *Silex* = **Çakmaktaşı**
Silsile = *Chaîne* = **Sıradağ**
Silür sistemi = *Système silurien* = **Silürik sistem**
Sima = *Facies* = **Görünü**
Sipolen = *Cipolin* = **Sipolin**
Sismograf = *Sismographe* = **Sismograf, Deprembetir**
Siyah kehlibar = *Jayet* = **Kara kehlibar, kara samankapan**
Siyah mika (Biyotit) = *Mica noir (Biotite)* = **Kara mika**
Siyenit = *Syénite* = **Asvan taşı**
Sondaj = *Sondage* = **Yoklam**
Stratigrafi = *Stratigraphie* = **Stratigrafi, Katmanbetik**
Suhuru müştail = *Roche combustible* = **Yanar kaya**
Su kireci = *Chaux hydrolique* = **Sukireci**
Sükkerî mermer = *Marbre saccharoïde* = **Şekersi mermer**
Sünger = *Eponge* = **Sünger**
Süngertaşı = *Pierre ponce* = **Süngertaşı**

Ş

Şelâle = *Cataracte* = **Çağlıyan**
Şist = *Schiste* = **Şist, Pulkaya**
Şistiyet = *Schistosité* = **Şistlik**

T

Tabaka = *Strate (couche)* = **Katman**
Tabakalı sahra = *Roche stratifiée* = **Katmanlı kaya**
Tabiî intıba = *Empreinte physique* = **Tabiğiğ iz**
Talk = *Talc* = **Talk, Evren pulu**
Talkşist = *Talcschiste* = **Talkşist**
Taraça = *Terrasse* = **Seki**
Tebellür = *Cristallisation* = **Billûrlaşma**
Tebeşir sistemi = *Système crétacé* = **Tebeşir sistemi**
Tefcir = *Drainage* = **Kurutmay**
Teflik = *Clivage* = **Dilme**
Tekevvünü cibal = *Orogénie* = **Orojeni, Dağolut**
Tektonik = *Tectonique* = **Tektonik**
Teressüp = *Précipitation* = **Çökey**
Teşekkülât = *Formation* = **Oluş**
Tevem = *Macle* = **İkiz**
Tînî hadidî = *Ocre* = **Toprak boya**
Tînî ahmer = *Ocre rouge* = **Aşı boyası, Yoşa**
Tînî asfer = *Ocre jaune* = **Sarı toprak boya**
Topaz = *Topaze* = **Sarıyakut**
Toprak = *Terre* = **Toprak**
Toprak altı = *Sous-sol* = **Toprakaltı**
Trakit = *Trachyte* = **Kabataş**
Tremolit = *Trémolite* = **Tremolit, tremolataşı**
Traverten = *Travertin* = **Pamuktaş**
Trias devrine ait = *Triasique* = **Triyazik**
Tripoli = *Tripoli* = **Tripoli**
Tulânî = *Longitudinal* = **Boyuna, uzunluğuna**
Tüf = *Tuf* = **Tüf, Kültaş**
Türabi nebatî = *Humus* = **Humus, karatoprak**

U

Ufkî sarsıntı (zelzele) = *Séisme horizontale* = **Yatay deprem**
Umkî sahra = *Roche de profondeur* = **Derinlik kayası**
Uzvî enkaz = *Débris organique* = **Organik bozuntu**
Uzvî sahra = *Roche organique* = **Organik kaya**

Ü

Üçüncü zaman = *Temps tertiaire* = **Üçeyçağ**
Üşniyei hadra = *Diatomées* = **Silisli alklar**

V

Vadi = *Vallée* = **Derey**
Vahidülfiraş = *Orthoclase, orthose* = **Dikyarma**
Volkan = *Volcan* = **Volkan, yanardağ**
Volkan bombası = *Bombe volcanique* = **Volkan bombası, yanardağ bombası**
Volkan külü = *Cendre volcanique* = **Volkan külü, yanardağ külü**
Volkan sahrası = *Roche volcanique* = **Volkanik kaya**
Volkan tüfü = *Tuf volcanique* = **Volkan kültaşı**

Y

Yağlı maden kömürü = *Houille grasse* = **Yağlı mağden kömürü**

Yağsız maden kömürü = *Houille maigre* = **Yağsız mağden kömürü**

Yapı taşı = *Pierre à construction* = **Yapı taşı**

Yassı çakıl (gale) = *Galet* = **Yassı çakıl**

Yeni hayvanlar zamanı = *Cainozoïque* = **Neozoik, yenihayat çağı**

Yeraltı suyu = *Eau souterraine* = **Yeraltı suyu**

Yükselme = *Soulèvement* = **Yükselme**

Z

Zahife = *Reptile* = **Sürüngen**

Zebercet = *Péridot* = **Zebercet**

Zelzele = *Tremblement de terre* = **Deprem**

Zırhlı balık = *Poisson cuirassé* = **Zırhlıbalık**

Zücacî sahra = *Roche vitreuse* = **Camsı kaya**

Zümrüt = *Emeraude* = **Zümrüt**

JEOLOJİ TERİMLERİ

FRANSIZCA - TÜRKCE

A

Affaissement = Alçalma (çökme) = **Çökme**
Agate = Agat (akik) = **Akik**
Albâtre = Albatr = **Albatr**
Albâtre calcaire = Kalker albatr (Bektaşi taşı) = **Kalkerli albatr**
Allochtone = Alokton = **Yabancı**
Alluvion = Alüvyon = **Aluvyon**
Almandine = Almandin = **Almandin**
Altitude = İrtifa = **Yücelti**
Ambre (Succin) = Kehlibar = **Kehlibar, samankapan**
Améthyste = Ametist = **Mor necef**
Amiante = Amyant = **Taş pamuğu**
Amphibole = Amfibol = **İkircintaş**
Andésine = Andezin = **Andezin**
Andésite = Andezit = **Andezit**
Anhydrite = Anidrit = **Sert alçıtaşı**
Anthracite = Antrasit = **Antrasit**
Anthropozoïque = Antropozoik = **Antropozoik, kişihayat çağı**
Anticlinal = Antiklinal = **Yukaç**
Aragonite = Aragonit = **Aragonit**
Archéen = Arkeen = **Arkaçağ**
Ardoise = Arduvaz = **Kayağan**
Argile = Kil = **Kil**
Argile ferrugineux = Demirli kil = **Demirli kil**
Argile plastique = Acinî kil = **Çömlekçi kili**
Argile smectique = Lekeci kili = **Lekeci kili**
Arkose = Arkoz = **Arkoz**
Asbeste = Asbest = **Yeşil taşpamuğu**
Asphalte = Asfalt = **Asfalt**
Atoll = Atol = **Mercanada**
Augite = Ojit = **Ojit**
Avalanche = Çığ = **Çığ**
Azoïque = Azoik = **Azoik, hayatsız çağ**

B

Banquise = Buz dağı (Bankiz) = **Kıyı buzu**
Barrière = Set = **Pekent**
Barysphère = Barisfer = **Ağıryüre**
Barytine = Baritin = **Baritin**
Basalte = Bazalt = **Bazalt**
Biotite = Biyotit = **Kara mika**
Bitume = Bitüm = **Bitüm**
Bloc erratique = Avare blok = **Yabancı kaya**
Bombe volcanique = Volkan bombası = **Volkan bombası, yanardağ bombası**
Boracite = Borasit = **Bandırma taşı**
Boue = Çamur = **Çamur**
Brèche = Breş = **Birike**

C

Caillou = Çakıl = **Çakıl**
Caillou strié = Çizilmiş çakıl = **Çizik çakıl**
Cainozoïque = Yeni hayvanlar zamanı = **Neozoik, yenihayat çağı**
Calcaire = Kalker = **Kalker, kireç taşı**

Calcaire à lumachelle = Lümaşel kalkeri = **Sedefli kalker**
Calcaire à entroque = Antrok kalkeri = **Tekersi kalker**
Calcaire grossier = Kaba kalker = **Kaba kalker**
Calcaire lithographique = Litoğraf kalkeri = **Basım taşı, litoğrafya taşı**
Calcaire pisolitique = Pizolitli kalker = **Bezelyemsi kalker**
Calcaire oolitique = Beyzi kalker = **Yumurtamsı kalker**
Calcédoine = Kalseduan = **Kalkedon, Kadıköy taşı**
Calcite = Kalsit = **Kalkit**
Carbonado = Karbonado = **Karbonado**
Carbonisation = Kömürleşme = **Kömürleşme**
Cataracte = Şelâle = **Çağlıyan**
Cendre = Kül = **Kül**
Cendre volcanique = Volkan külü = **Volkan külü, yanardağ külü**
Chaine = Silsile = **Sıradağ**
Chaine calédonienne = Kaledonya silsilesi = **Kaledonik sıradağ**
Chalcopyrite = Kalkopirit = **Bakırlı ottaş**
Charbon = Kömür = **Kömür**
Chaux = Kireç = **Kireç**
Chaux hydrolique = Su kireci = **Sukireci**
Cheminée de fée = Peri ocağı = **Peribacası**
Chlorite = Klorit = **Klorit**
Chrysolite = Krizolit = **Altıntaş**
Ciment = Çimento = **Çimento**
Cipolin = Sipolen = **Sipolin**
Clivage = Teflik = **Dilme**
Cobaltine = Kobaltin = **Kobaltin**
Coke = Kok = **Kok**
Concrétion = Konkresyon = **Topak, topaklanma**
Conglomérat = Konglomera = **Yuğrumtaş**
Continental = Berrî = **Karasal**
Corail = Mercan = **Mercan**
Cordon littoral = Sahil kordonu = **Yalı kordonu**
Corindon = Korendon = **Korindon**
Cosmique = Kevnî = **Kosmik**
Couloire d'avalanche = Çığ yolu = **Çığ yolu**
Courant = Cereyan = **Akım**
Courbe = Münhani = **Eğri**
Courbe isostiste = İsoseyist münhanisi = **Eşdeprem eğrisi**
Cratère-lac = Krater gölü = **Müşker göl**
Cratère = Krater = **Volkan ağzı, müşker**
Cristal = Billûr = **Billûr**
Cristalisation = Tebellür = **Billûrlaşma**
Culm = Kulm = **Kulm**

D

Dacite = Dasit = **Daçya taşı**
Débris organique = Uzvî enkaz = **Organik bozuntu**
Dévonien = Devon = **Devonik**
Diabase = Diyabaz = **Diyabaz**
Diallage = Diyalaj = **Diyalag**
Diamant = Elmas = **Elmas**
Diatomées = Üşniyei hadra = **Silisli alklar**
Diluvium = Dilüviyum = **Dilüviyüm**
Diorite = Diyorit = **Diyorit**
Direction = İstikamet = **Direget**
Dislocation = Dislokasyon = **Kayma**
Dolérite = Dolerit = **Dolan taşı**
Dolmen = Dolmen = **Tolman**
Dolomie = Dolomi = **Dolomi**
Drainage = Tefcir = **Kurutmay**
Dune = Eksibe = **Kumul**
Dune continentale = Kara eksibesi = **İç kumul**
Dune maritime = Deniz eksibesi = **Denizel kumul**
Dunite = Dünit = **Düntaşı**

E

Eau d'infiltratoin = Sızıntı suyu = **Sızıntı suyu**
Eau minérale = Madensuyu = **Mağdensuyu**
Eau souterraine = Yeraltı suyu = **Yeraltı suyu**
Eboulement = Heyelan = **Kayşak, kayşa**
Echantillon = Nümune = **Örneklik**
Ecorce = Kışır = **Kabuk**
Ecorce terrestre = Arzın kışrı = **Yerkabuğu**
Emeraude = Zümrüt = **Zümrüt**
Empreinte physique = Tabiî intiba = **Tabiğiğ iz**
Endomorphisme = Dahilî istihale = **İçdeğişim**
Epicentre = Haricî merkez = **Üst merkez**
Eponge = Sünger = **Sünger**
Epoque = Devre = **Devre**
Erosion = İtikâl = **Aşınma**
Eruption = İndifa = **Püskürme**
Eruptive = İndifaî = **Püskürmel**
Espace = Feza = **Uzay**
Espèce = Nevi = **Tür**
Etage = Kat = **Kat**

F

Facies = Sima = **Görünü**
Faille = Fay = **Yarık**
Falaise = Falez = **Yalıyar**
Famille = Fasile (Familya) = **Familya**
Feldspath = Feldispat = **Feldispat**
Fibreux = Lifî = **Telsel**
Filon = Damar = **Damar**
Fluorine = Flüorin = **Flüorin**
Flux et reflux = Meddü cezir = **Kabarma ve çekilme**
Formation = Teşekkülât = **Oluş**
Formation continentale = Berrî teşekkülât = **Karasal oluş**
Formation littorale = Sahil teşekkülâtı = **Yalısal oluş**
Formation marine = Deniz teşekkülâtı = **Denizel oluş**
Fossile = Müstehase = **Fosil, taşıl**
Fossilisation = Fosilleşme = **Fosilleşme, taşıllaşma**
Fumerolle = Fümerol = **Fümerol**

G

Gabbro = Gabro = **Gabro**
Galène = Galen = **Simli kurşun**
Galet = Yassı çakıl = **Yassı çakıl**
Gang = Gank = **Kank**
Gaz = Gaz = **Gaz**
Géode = Jeot = **Koğut**
Géologie = Arziyat = **Jeoloji**
Géosynclinal = Jeosenklinal = **Yeriniç**
Geyser = Geyzer = **Kaynaç**
Geysérite = Geyzerit = **Kaynaç**
Gîte d'inclusion = Enklüzyon yatağı = **Kapsay yatağı**
Gîte métallifère = Maden yatağı = **Mağden yatağı**
Glacier = Glâsye = **Buzul**
Glauconie = Glokoni = **Yalkın**
Gneiss = Gneis = **Gnays**
Granite = Granit = **Granit, teneltaş**
Granite porphyrique = Porfirî granit = **Porfirsi granit**
Granule = Hubeybe = **Tanecik**
Granuleux = Habbevî = **Tanecikli**
Granulite = Granülit = **Tanecikli taş**
Graphite = Grafit = **Grafit, yazartaş**
Gravier = Graviye = **İrikum**
Grenat = Grena (Seylantaşı) = **Seylantaşı**
Grès = Gre = **Kumtaşı**

Grès bigarré = **Alaca gre = Alaca kumtaşı**
Grès calcaire = **Kalkerli gre = Kalkerli kumtaşı**
Grotte = **Mağara = Mağra**
Guano = **Guano = Guano**
Gypse = **Alçıtaşı = Alçıtaşı**

H

Hématite = **Kan taşı = Kantaşı**
Hercynienne = **Hersinya silsileleri = Altayik**
Homogène = **Mütecanis = Homojen**
Hornblende = **Hornblent = Boynuztaşı**
Houille = **Maden kömürü = Mağdenkömürü**
Houille grasse = **Yağlı maden kömürü = Yağlı mağden kömürü**
Houille maigre = **Yağsız maden kömürü = Yağsız mağden kömürü**
Huiles minérales = **Madenî yağlar = Mağdeniğ yağlar**
Humus = **Türabı nebatî = Humus, karatoprak**
Huronienne = **Hüron silsileleri = Hüronik**
Hydrologie = **Mebhasül-meyah = Hidroloji**
Hydrosphère = **Kürei mayia = Hidrosfer, Suyüre**
Hypocentre = **Dahilî merkez = Alt merkez**

I

Iceberg = **Aysberg = Buzdağı**
Inondation = **Feyezan = Taşma**
Imperméable = **Geçirmiyen (su) = Sugeçmez**

J

Jayet = **Siyah kehlibar = Kara kehlibar, kara samankapan**

K

Kaolin = **Kaolin = Kaolin, Arıkil**
Kaolinisation = **Kaolinizasyon = Arıkilleşme**

L

Labrador = **Lâbrador = Lâbrador**
Lac = **Göl = Göl**
Lapilli = **Hacerî bürkânî = Volkan taşı**
Latéral = **Canibî = Yanal**
Latérite = **Laterit = Laterit**
Lave = **Lâv = Lâv**
Lignite = **Linyit = Linyit**
Limon = **Mil = Balçık**
Limonite = **Limonit = Yağıztaş**
Liparite = **Liparit = Liparit taşı**
Lit glaciaire = **Glâsye yatağı = Buzul yatağı**
Lithologie = **Mebhası ahcar = Litoloji, Taşbilik**
Lithosphère = **Kürei hacerî = Taşyüre**
Local = **Mevzîî = Yerel**
Longitudinal = **Tulânî = Boyuna, uzunluğuna**

M

Macle = Tevem = **İkiz**
Magma = Magma = **Küspe**
Magnésite = Manyezit = **Lületaşı, Eskişehir taşı**
Marbre = Mermer = **Mermer**
Marbre saccharoïde = Sükkerî mermer = **Şekersi mermer**
Marin = Bahrî = **Denizel**
Marne = Marn = **Kis**
Marne irrisée = Mütekazzıh marn = **Abraksı kis**
Matière = Madde = **Madde**
Méandre = Mendires = **Mendires**
Mer intérieure = İç deniz = **İç deniz**
Métallique = Madenî = **Mağdeniğ**
Métamorphisme = İstihale (metamorfizm) = **Başkarım**
Météorite = Meteorit = **Göktaşı**
Meulière = Değirmen taşı = **Değirmen taşı**
Mica = Mika = **Mika**
Mica blanc = Beyaz mika = **Ak mika, Pericamı**
Mica noir (Biotite) = Siyah mika (Biyotit) = **Kara mika**
Micaschiste = Mikaşist = **Mikaşist**
Minerai = Maden cevheri = **Ham mağden**
Minéralogie = Mineraloji = **Mineraloji, Madenbilik**
Molasse = Molas = **Molas**
Moraine = Moren = **Buzultaş**
Muscovite = Müskovit = **Moskof camı**

N

Naphte = Neft = **Neft**
Névé = Kar buzu = **Buzulkar**
Nuée ardente = Kızgın bulut = **Kızgın bulut**

O

Ocre = Tîni hadidî = **Toprak boya**
Ocre jaune = Tîni asfer = **Sarı toprak boya**
Ocre rouge = Tîni ahmer = **Aşı boyası, Yoşa**
Oligiste = Olijist = **Azıltaş**
Olivine = Olivin = **Zeytintaş**
Opale = Opal = **Opal**
Orogénie = Tekevvünü cibal = **Orojeni, Dağolut**
Orogénique = Orojenik = **Orojenik, Dağolutsal**
Orthoclase, orthose = Vahidülfiraş = **Dikyarma**
Ozocérite = Ozokerit, ozoserit = **Yermumu**

P

Paléontologie = Mebhası müstehasat = **Paleontoloji, taşılbilik**
Paléozoïque = Ezmenei kadimei hayat = **Paleozoik, eski hayat çağı**
Pechstein = Pekştayn = **Katrantaşı**
Pégmatite = Pegmatit = **Bağmataş**
Péridot = Zebercet = **Zebercet**
Péridotite = Peridotit = **Zebercetlitaş**
Période = Devir = **Devir**
Période glaciaire = Glâsye devri = **Buzul devri**
Perlite = Perlit = **İncitaşı**

Pétrographie = Petrografi = **Petrografi, Taşbetik**
Pétrole = Petrol = **Petrol, Taşyağı**
Phonolite = Fonolit = **Seslitaş**
Phosphorite = Fosforit = **Fosforit, fosforlu taş**
Phyllade = Fillat = **Yapraktaş**
Pierre à construction = Yapı taşı = **Yapıtaşı**
Pierre ponce = Süngertaşı = **Süngertaşı**
Plagioclase = Plajiyoklas = **Eğikyarma**
Plâtre = Alçı = **Alçı**
Plissement = İltiva = **Kıvrım**
Poisson cuirassé = Zırhlı balık = **Zırhlı balık**
Porphyre = Porfir = **Porfir**
Porphyrite = Porfirit = **Porfirit, porfirli taş**
Poudingue = Puding = **Pidek**
Précipitation = Teressüp = **Çökey**
Profile = Profil = **Yanay**
Protogyne = Protojin = **İlkdoğan**
Psammite = Psamit = **Mikalı kumtaşı**
Pyramide = Ehram = **Piramit**
Pyramide de fée = Peri ehramı = **Peripiramidi**
Pyrite = Pirit = **Pirit, ottaş**
Pyrosphère = Pirosfer = **Pirosfer, otyüre**
Pyroxène = Piroksen = **Piroksen, yadottaş**

Q

Quartz = Kuartz = **Kuvarç**
Quartzite = Kuarzit = **Kuvarçit**
Quartz hyalin = Neceftaşı = **Neceftaşı**

R

Région = Havali = **Yöre**
Régional = Mahallî = **Yörel**
Récif = Resif = **Resif, Pusukaya**
Regression = Rucuu bahir = **Gerilem**
Reptile = Zahife = **Sürüngen**
Rhyolite = Riyolit = **Aktıkaya**
Roche = Sahra = **Kaya**
Roche argileuse = Killi sahra = **Killi kaya**
Roche combustible = Suhuru müştail = **Yanar kaya**
Roche cristalline = Billûrî sahra = **Billûr kaya**
Roche de profondeur = Umkî sahra = **Derinlik kayası**
Roche détritique = Bakiyevî sahra = **Kırıntı kaya**
Roche éruptive = İndifaî sahra = **Püskürük kaya**
Roche externe = Haricî sahra = **Dışıl kaya**
Roche microlitique = Mikrolitli kaya = **Ufantı kaya**
Roche organique = Uzvî sahra = **Organik kaya**
Roche sédimentaire = Rusubî sahra = **Tortu kaya**
Roche stratifiée = Tabakalı sahra = **Katmanlı kaya**
Roche striée = Çizilmiş taş = **Çizik kaya**
Roche vitreuse = Zücacî sahra = **Camsı kaya**
Roche volcanique = Volkan sahrası = **Volkanik kaya**

S

Sable = Kum = **Kum**
Sanidine = Sanidin = **Tahtakaya**
Schiste = Şist = **Şist, pulkaya**
Schiste argileux = Killi şist = **Killi şist**
Schiste cristallin = Billûrî şist = **Billûr şist**
Schiste primitif = İptidaî şist = **İlkel şist**
Schistosité = Şistiyet = **Şistlik**
Scories = Cüruf = **Köpüz**
Séisme horizontale = Ufkî sarsıntı (zelzele)
Sel = Milh (tuz) = **Tuz**
= **Yatay deprem**
Sel gemme = Kayatuzu = **Kayatuzu**

Serpentine = Serpantin = **Yılantaşı**
Sidérose = Sideroz = **Sideroz, demirtaş**
Silex = Sileks (Çakmaktaşı) = **Çakmaktaşı**
Sismographe = Sismograf = **Sismograf, Deprembetir**
Solfatare = Kükürt kaynağı = **Kükürtatar**
Sondage = Sondaj = **Yoklam**
Soulèvement = Yükselme = **Yükselme**
Source = Memba = **Kaynak**
Source glaciaire = Glâsye membaı = **Buzul kaynağı**
Sous-sol = Toprak altı = **Toprakaltı**
Stalactite = İstalâktit = **Sarkıt**
Stalagmite = İstalâgmit = **Dikit**
Strate (Couche) = Tabaka = **Katman**
Stratification concordante = Mütevafık tetabbuk = **Uygun katmanlaşma**
Stratification discordante = Mütevafık olmıyan tetabbuk = **Aykırı katmanlaşma**
Stratigraphie = Stratigrafi = **Stratigrafi, katmanbetik**
Structure = Bünye = **Yapı, yapılış**
Syénite = Siyenit = **Asvan taşı**
Synclinal = Senklinal = **İniç**
Système crétacé = Tebeşir sistemi = **Tebeşir sistemi**
Système silurien = Silürî sistemi = **Silürik sistem**

T

Table de fée = Peri masası = **Perimasası**
Table glaciaire = Glâsye masaı = Buzul tablası
Talc = Talk = **Talk, Evren pulu**
Talcschiste = Talkşist = **Talkşist**
Tectonique = Tektonik = **Tektonik**
Temps primaire = Birinci zaman = **İlkçağ**
Temps quaternaire = Dördüncü zaman = **Dördeyçağ**
Temps secondaire = İkinci zaman = **İkeyçağ**
Temps tertiaire = Üçüncü zaman = **Üçeyçağ**
Terrains = Arazi = **Yerey**
Terrasse = Taraça = **Seki**
Terre = Toprak = **Toprak**
Terre végétale = Nebatî toprak = **Bitkisel toprak**
Topaze = Topaz = **Sarıyakut**
Torrent = Sel = **Sel**
Torrent glaciaire = Glâsye seli = **Buzul sel**
Trachyte = Trakit = **Kabataş**
Transgression = İstilâ = **Taşma**
Transgression marine = İstilâyı bahir = **Deniz taşması**
Travertin = Traverten = **Pamuktaş**
Trembelement de terre = Zelzele = **Depremı**
Trémolite = Tremolit = **Tremolit, Tremolataşı**
Triasique = Trias devrine ait = **Triyazik**
Tripoli = Tripoli = **Tripoli**
Tuf = Tüf = **Tüf, kültaş**
Tuf volcanique = Volkan tüfü = **Volkan kültaşı**

V

Vallée = Vadi = **Derey**
Vieux grès rouge = Eski kırmızı gre = **Eski kızıl kumtaşı**
Volcan = Volkan = **Volkan, yanardağ**
Volcan sous-marin = Denizaltı volkanı = **Denizaltı yanardağı**

İLK VE ORTA ÖĞRETİM TERİMLERİ
DÜZELTME VE EKLEMELERİ

Terim listeleri basıldıktan ve matrisleri alındıktan sonra, bu listelerde bazı eksikler ve bazı yanlışlar kaldığı görülmüştür. Bu eksikler iki türlüdür.

1 — Bazı terimlerin türkçe karşılıklarında yahut fransızca veya osmanlıca şekillerinde iki kelime bulunduğu halde, bunlardan ikinci olarak yazılanların kendi alfabe sıralarında da gösterilmemesi yüzünden kalan eksikler;

2 — İlk ve orta öğretim dersleri ve ders kitapları için gerekli olduğu halde listelere girmemiş olan terimler ve karşılıkları.

Her iki türlü eksikler üzerine çalışılarak, yapılan ekleme listeleriyle yanlışlar için hazırlanan düzeltme listesini aşağıya koyuyoruz.

Listeleri inceliyecek arkadaşların ilk önce bu ekleme ve düzeltmeleri yerlerine koyduktan sonra incelemeye girişmelerini önemle diler, bu eksik ve yanlışlardan dolayı da okurlarımızın afivlerini rica ederiz.

DÜZELTMELER

MATEMATİK TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
4	14	**Beynomal**	**Binomal**
5	11	**Çitlik**	**Çitik**
5	11	*Coujugué*	*Conjugué*
6	12	Nısıf kutur	Nısfı kutru mudalla
7	7	İcra	İrca
7	28	**Faydaları**	**Paydaları**
8	19	Müsalemet	Mümaselet
9	26	eKntal	Kental
10	1	**Koefficiyant**	**Kafçıtan**
10	26	**Maden**	**Mağden**
10	27,28	**Madeniğ**	**Mağdeniğ**
13	35	**Sağıtalnabilir**	**Sağıtlanabilir**
14	3	**Sınıralyın**	**Sınırlayın**
14	27	**Tabiğ**	**Tabiğî**
15	2	aMkûsen	Makûsen
15	26	**Üçgen**	**Üçgen piramit**
19	13	**Koefficiyant**	**Kafçıtan**
19	23	Fazla	Fasla
19	36	*Nombre irrationnelle*	*Nombre irrationnel*
23	12	**Maden**	**Mağden**
23	13,15	**Madeniğ**	**Mağdeniğ**
23	29	**Neğbilyen**	**Neğbiley**
25	13	*Nombre rationnelle*	*Nombre rationnel*
27	11	**Beynomal**	**Binomal**
27	19	Nısıf kutur	Nısfı kutru mudalla
28	34	*Nombre naturelle*	*Nombre naturel*
28	34	**Tabiğ**	**Tabiğî**
31	1,2	**(1) Dörtyüzley,** **(2) Üçgen piramit**	**Dörtyüzley**
34	2	**Beynomal**	**Binomal**
34	17	**Koefficiyant**	**Kafçıtan**
40	21	**Maden**	**Mağden**
40	22	**Madeniğ**	**Mağdeniğ**
41	20	*Nombre irrationnelle*	*Nombre irrationnel*
41	22	*Nombre naturelle*	*Nombre naturel*
41	22	**Tabiğ**	**Tabiğî**
41	30	*Nombre rationnelle*	*Nombre rationnel*
43	28	Nısıf kutur	Nısfı kutru mudalla
45	24,25	**(1) Dörtyüzley** **(2) Üçgen piramit**	**Dörtyüzley**

FİZİK TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
3	2	Tasaut	Tesaut
3	15	**Aykıt**	**Aparey**
3	21	**Analizer**	**Analizliyen**
3	29	**Başıl kesti**	**Başıl kesit**
3	29	Kaktaı aslî	Maktaı aslî
4	1	**1 — Boşum**	**1 — Boşluk**
4	8	**Birden ergitim**	**Birden ergitim, birden ergiyim**
4	32	**Değişim**	**Kipevirim**
4	33	**Değişki**	**Kipevirgi**
5	3	**Deney düzey**	**Deney düzeyi**
5	5	**Doygun**	**Doymuş**
5	22	**Duraylık**	**Duyarlık**
6	7,8	**1 — Eriyik, 2 — Eriyim** = 1 — Mahlûl, 2 — İnhilâl	**Eriyik** = Mahlûl
6	15	**Erel**	**Reel**
6	16	**Erel gaz**	**Reel gaz**
6	17	Zeveban	İzabe
6	18	**Ergitim ısığı**	**Ergiyim ısığı**
6	18	**Evritim**	**Evirtim**
8	14	**Koeffiçiyant**	**Kafçıtan**
10	2	**Ölçey**	**Ölçek**
11	7	**Söyke**	**Destek**
12	16	**Yadeşkurun**	**Yadınkurun**
12	23	**Yavaş ergitim**	**Yavaş ergitim, Yavaş ergiyim**
12	28	**Yerdeğişim** = Cazibei arz = *Pesanteur*	.... [1]
12	29	Münakis olma	Münakis olmak
16	3	**Aykıt**	**Aparey**
16	24	**Koefiçiyant**	**Kafçıtan**
17	9	**Yadeşkurun**	**Yadınkurun**
17	15,16	**Erel**	**Reel**
17	19	**1 — Boşum**	**1 — Boşluk**
17	32	**Ergitme**	**Ergiyim**
18	16	**Eriyim**	**Erime**
18	25	**I**	**J**
19	13,14	1— Mahlûl, 2—İnhilâl = *Solution* = **1 — Eriyki, 2 — Eriyim**	Mahlûl = *Solution* = **Eriyik**
19	16	**Söyke**	**Destek**
19	17	**Doygun**	**Doymuş**
19	31	Mehbasülbasar	Mebhasülbasar
20	8	**Ölçey**	**Ölçek**
20	12,13	**Yoğuyölçey**	**Yoğuyölçer**

[1] Bu satır yanlış dizilmiş olduğundan çıkarılacaktır.

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
20	35	**Analizer**	**Analizliyen**
20	41	**Değişki**	**Kipevirgi**
21	12	Müteharriri	Müteharrik
22	18	eŞraiti tabiiye	Şeraiti tabiiye
22	37	**Değişim**	**Kipevirim**
23	4	Tasaut	Tesaut
23	32	**Deney düzey**	**Deney düzeyi**
24	17,18	**Birden ergitim**	**Birden ergitim, birden ergiyim**
24	20	**Ergitim**	**Ergiyim**
24	21,22	**Yavaş ergitim**	**Yavaş ergitim, yavaş ergiyim**
25	4	**Aykıt**	**Aparey**
25	13	**Yadeşkurun**	**Yadınkurun**
25	25	**Analizer**	**Analizliyen**
26	5,6	**Ergitme ısığı**	**Ergiyim ısığı**
26	31	**Koefiçiyant**	**Kafçıtan**
27	31	**Olçey**	**Ölçek**
28	28	*Fusion*= Zeveban =**Ergitim**	*Fusion* = 1 — Zeveban, 2 — İzabe = **1 — Ergiyim, 2 — Ergitim**
28	29,30	**Birden ergitim**	**Birden ergitim, birden ergiyim**
28	31,32	**Yavaş ergitim**	**Yavaş ergitim, yavaş ergiyim**
28	38	**Erel**	**Reel**
32	16	**Erel**	**Reel**
32	25	**Doygun**	**Doymuş**
32	25	**Eriyim**	**Erime**
33	4	Tasaut	Tesaut
33	8	**Söyke**	**Destek**
33	15	**Değişki**	**Kipevirgi**
33	16	**Değişim**	**Kipevirim**
33	33,34	**1 — Boşum**	**1 — Boşluk**

MEKANİK TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
3	18	**Devimlilik**	**Devimbilik**
4	4	**Ergirmi**	**Ergirim**

KİMYA TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
3	8	**Artık**	**Köpüz**
3	11	**Alışım**	**Alaşım**
3	23	**Aykıt**	**Aparey**
8	21	**Nodur**	**Nötrü**
8	22	**Nodurlamak**	**Nötrülemek**
9	12	**Sıvım**	**Sıvınma**
9	20	**Soğutkan**	**Soğutan**
10	16	**U**	**Ü**
10	22	**Voltölçer**	**Voltaölçer**
13	20	**Artık**	**Köpüz**
13	21	**Aykıt**	**Aparey**
17	16	**Kimyasal terim**	**Kimyasal tertim**
17	17	**Soğutkan**	**Soğutan**
17	29	**Nodur**	**Nötrü**
19	3	**Nodurlamak**	**Nötrülemek**
19	39	**Sıvım**	**Sıvınma**
20	21	**Voltölçer**	**Voltaölçer**
21	23	**Aykıt**	**Aparey**
25	31	*Liquéfaction* = Temeyyü = **Sıvım**	*Liquéfaction* = 1 - Temeyyü, 2 - Temyi = **1 - Sıvınma, 2 - Sıvıtma**
26	16	**Nodur**	**Nötrü**
26	17	**Nodurlamak**	**Nötrülemek**
27	13	**Soğutkan**	**Soğutan**
27	22	**Artık**	**Köpüz**
28	14	**Voltölçer**	**Voltaölçer**

BİYOLOJİ TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
3	21	**Aykıt**	**Aparey**
8	6	**Kapı böbrek sistemi**	**Aparıt böbrek sistemi**
10	33	**Salay**	**Sálya**
11	2	**Sindirim aykıtı**	**Sindirim apareyi**
11	5	**Sineysel**	**Sineysel kanal**
11	5	Kanatlı	Kanâtı
13	23	**Kapı**	**Aparıt**
14	12	**Aykıt**	**Aparey**
16	9,10	**Sindirim aykıtı**	**Sindirim apareyi**
23	4	**Aykıt**	**Aparey**
23	14	Sihn	Sinh
25	8,9	**Sindirim aykıtı**	**Sindirim apareyi**
29	21	**Kapı**	**Aparıt**

ZOOLOJİ TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
6	6	**İri balıklar**=	**Tümkemikliler**=
		Esmaki azîme	Esmaki azmiye
12	11	Esmaki azîme	Esmaki azmiye
12	11	**İri balıklar**	**Tümkemikliler**
24	37	Esmaki azîme	Esmaki azmiye
		=İri balıklar	**=Tümkemikliler**

BOTANİK TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
3	16	**Ahu dudu**	**Ahududu**
3	19	**Akça ağaçlar**	**Akçaağaçlar**
4	15	Ful	Bakla
4	31	*Schizomphytes*	*Schizophytes*
5	12,13	**Çamlar, köknarlar**=Tennubiye = *Abiétinées*	**Çamlar** = Sanavberler = *Pins*
6	7	**Dölet**	**Dölleme, döllenme**
6	31	**Eşek hırayı**	**Eşekhıyarı**
6	32	Eşek otu	Evliya otu
7	9	**Fik** = Fik	**Fiğ** = Fiğ
7	10	**Filbahar (yaban asması)** = Filbahar çiçeği	**Filbahar** = Filbahar
8	38	**Jeraniyum**	**Jeraniyom**
9	40	*Ray-grasse*	*Ray-grass*
9	41	Kara hindüba	Karahindiba
10	3	Köknar	Tennub
10	7,8	**Kızıl su yosunları**=Kırmızı alklar = *Rho-Chladophoracées*	**Kıvırcık su yosunları**=Kıvırcık alklar = *Chladophoracées*
10	8,9	İnebi kelb = *Douce-amère*	Zenebi kelb = *Cynosure*
10	11	Hayatı mülevven	Haytı mülevven
10	13	Haytı mülevven	Hubeybatı mülevvene
10	14	Hubeybatı mülevvene	Cüseymatı mülevvene
10	44	**(Ortabitikler)**	**(Ortabitkiler)**
12	6	**Öz, ilik** = Muh, lüb	**Öz** = Muh
12	22	**Pazı ağacı (Karapazı)**	**Karapazı**
12	26	Halfa	Rami
13	2	*Santalades*	*Santalales*

T. DİL KURUMU KÜTÜPHANESİ İSTANBUL
355
9

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
13	22	Şecerei Süleyman	Sedir ağacı
13	32	Ruzamiye = *Resédacées*	Huzamiye = *Résédacées*
13	40	**Soğan nebatı** = Basaliye	**Soğan** = Basal
13	41	**Soymuklu**	**Soymuk**
13	42	Haşabiye	Haşebiye
14	15	Muşteriye = *Diasacées*	Muştiye = *Dipsacées*
15	20,21	*Morelle noire*	*Douce-amère*
15	24	*Robinier*	*Robinier faux acacia*
15	31	Keis = *Calice*	Varakı Keysî = *Sépale*
15	32	*Mitropyle*	*Micropile*
15	40	*Oogon*	*Ovaire*
17	13	**Ahu dudu**	**Ahududu**
18	7	Basaliye	Basal
18	28	Beşere = *Epiderme* = **Üstderi**	Beşere = *1 — Epiderme, 2 — Cuticule* = **1 — Üstderi, 2 — Dericik**
20	3	Eşek otu	Evliya otu
20	16	Evyei	Eviyei
20	27	Ful	Bakla
20	31	Fik = *Gesse* = **Fik**	Fiğ = *Gesse* = **Fiğ**
20	35	Filbahar çiçeği	Filbahar
20	36	**Filbahar (Yaban asması)**	**Filbahar**
21	15	Haytı mülevven	Hubeybatı mülevvene
21	19	Halfa = *Ramis*	Rami = *Ramie*
21	19	Haytı	Haytı mülevven
21	20	**Filaman**	**İplik**
21	30	*Chromoplaste*	*Chromatine*
21	31	**Kromoplast**	**Kromatin**
21	34	Huzamatı	Huzematı
21	35	**Soymuklu**	**Soymuk**
22	5	**Dölet**	**Dölleme, döllenme**
22	9	**Akça ağaçlar**	**Akçaağaçlar**
22	20	*Ray-grasse*	*Ray-gräss*
22	21	Karahindüba	Karahindiba
23	5	**Yapırgan**	**Çanak**
23	21	Köknar	Tennub
23	27,28	Kırızantem	Krizantem
23	37	**Eşek hıyarı**	**Eşekhıyarı**
24	23	Muh, lüb = *Moelle* = **Öz, ilik**	Muh = *Moelle* = **Öz**
26	4	Ruzamize = *Resédacées*	Huzamiye = *Résédacées*
26	16	**Pazı ağacı (Karapazı)**	**Karapazı**
26	38	**Jeraniyum**	**Jeraniyom**
27	16,17	**Şerbetçi (Ömer otu)**	**Şerbetçi otu**
27	20,21	**(Ortabitkiler)**	**(Ortabitkiler)**
27	23	Şecerei Süleyman	Sedir ağacı
28	2,3	**Çamlar, köknarlar**	**Köknarlar**

Syfaa	Satır	Yanlış	Doğrusu
29	12	*Morelle noire*	*Douce-amère*
29	17	*Oogen*	*Ovaire*
29	18	*Robinier*	*Robinier faux acacia*
29	36	Zehebi kelp	Zenebi kelb
31	2,3	**Çamlar, köknarlar**	**Köknarlar**
31	10	**Akça ağaçlar**	**Akçaağaçlar**
31	24,25	**Pazı ağacı (Karapazı)**	**Karapazı**
32	32	**Yapırgan**	**Çanak**
33	4	Şecerei Süleyman	Sedir ağacı
33	18	Hubeybatı mülevvene	Cüseymatı mülevvene
33	20	Haytı mülevven	Hubeybatı mülevvene
33	36,37	Filbahar çiçeği = **Filbahar (Yaban asması)**	Filbahar = **Filbahar**
34	33	Karahindüba	Karahindiba
34	37	İnebi kelb = **Köpek üzümü**	Yabani yasemin = **Yabani yasemin**
35	6	**Eşek hıyarı**	**Eşekhıyarı**
35	24	**Soymuklu**	**Soymuk**
35	27	**Dölet**	**Dölleme, döllenme**
35	36	**Ahu dudu**	**Ahududu**
35	39	Ful	Bakla
36	15	**Jeraniyum**	**Jeraniyom**
36	18	Fik = **Fik**	Fiğ = **Fiğ**
37	11,12	**(Ortabitikler)**	**(Ortabitkiler)**
38	4,5	*Morelle noire* = Yabani yasemin = **Yabani yasemin**	*Moreille noire* = Köpek üzümü = **Köpek üzümü**
38	28	Muh, lüb = **Öz, ilik**	Muh = **Öz**
39	3	Basaliye = **Soğan nebatı**	Basal = **Soğan**
39	9	*Oogone*	*Ovaire*
40	43	Halfa	Rami
40	44	*Ray-grasse*	*Ray-grass*
41	3	*Robinier*	*Robinier faux acacia*
41	10	Ruzamiye	Huzamiye
41	20,21	Eşekotu	Evliya otu
41	26	Köknar	Tennub

JEOLOJİ TERİMLERİ

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
8	23	**Tabiğiğ iz**	**Fiziksel iz**
17	5,6	**Tabiğiğ iz**	**Fiziksel iz**
21	12,13	**Tabiğiğ iz**	**Fiziksel iz**

Not. — Alfabe sırasında da birtakım yanlışlar kaldığı görülmüş ise de, gerek bunlar ve gerek kolayca anlaşılabilecek dizi yanlışları bu cetvelde gösterilmemiştir.

EKLEMELER

MATEMATIK TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

A

Ardısıra sayılabilen = Kabili tadat = *Enumérable*
Ardısıra sayma = Tadat = *Enumération*
Ardısıra saymak = Tadat etmek = *Enumérer*
Ark = Kavis = *Arc*

B

Bağımlı = Tabi = *Dépendant*
Bağımsız = Müstakil = *Indépendant*
Binomal = Nâzımı muzaaf = *Binormal*
Birinci, İlk = Evvel, birinci = *Premier*
Bütey açı = Mütemmim zaviye = *Angle supplémentaire*

D

Devingen = Müteharrik = *Mobile*
Değme = Temas = *Contact*
Dikey koni = Kaim mahrut = *Cône droit*
Dolanım = Devir = *Révolution*
Dördül = Rubu muhit = *Quadrant*
Düşey çizgi = Şakulî çizgi = *Ligne verticale*
Düzgün poligon = Muntazam mudalla = *Polygone régulier*

E

Eğik çizgi = Hattı mail = *Ligne oblique*
Eşdeğer = Mütasaviyülkuvve = *Equipollent*

G

Geometrik = Hendesî = *Géométrique*
Gerçek sayı, reel sayı = Hakikî adet = *Nombre réel*
Görünen = Zâhir = *Apparent*

İ

İşler hesap = Hesabı cari = *Compte courant*
İşlev = Ameliye = *Opération*

K

Kafçıtan = Emsal = *Coefficient*
Kesin, sınırlay = Kat'î = *Définitif*
Kesinleyin, sınırlayın = Katiyen = *Définitivement*
Kilometre kare = Kilometre murabbaı = *Kilomètre carré*
Kosintüs = Teceyp = *Cosinus*

N

Nitelik, özlük = Keyfiyet = *Qualité*

P

Paydaları eşitlemek = Tevhidi mahreç = *Réduire au même dénominateur*
Pusula = Pusula = *Boussole*

S

Sağıtlay, sağlay = Mizan = *Preuve*
Sinüs = Ceyp = *Sinus*
Sinüs eğrisi = Ceyp münhanisi = *Sinusoïde*

T

Tariflenmiş, sınırlanmış = Mahdut, muaref = *Défini*
Taslak = Taslak = *Croquis*
Tekerlek, dayirevik = Dairevî = *Circulaire*
Tümey açı = Tamamlıyan zaviye = *Angle complémentaire*
Tümey kesek = Tamamı kağtı = *Cosécante*
Tümey teğet = Tamamı mümas = *Cotangeante*

Ü

Üçgenölçel = Müsellesatî = *Trigonométrique*
Üçgenölçey = Müsellesat = *Trigonométrie*
Üs (üstel) = Üs = *Exposant*

V

Varsayı = Faraziye = *Supposition*

Y

Yaslak = Resmi hattî = *Epure*

Yüksek görev = Gayri cebrî tabi = *Transcendante (Fonction-)*

Osmanlıca - Türkçe

C

Ceyp = *Sinus* = **Sinüs**
Ceyp münhanisi = *Sinusoïde* = **Sinüs eğrisi**
Cezrî, cezriye = *Radical* = **Kökel, kök işareti**

D

Dahil = *Intérieur* = **İç**
Devir = *Révolution* = **Dolanım**

G

Gayricebrî tabi = *Transcendante (Fonction-)* = **Yüksek görev**

H

Hattı nâsıf = *Bissectrice (la)* = **Açıortay**
Hendesî = *Géométrique* = **Geometrik**
Hesabı cari = *Compte courant* = **İşler hesap**

K

Kaim mahrut = *Cône droit* = **Dikey koni**

L

Lâzıme, netice = *Corollaire* = **Kural**

M

Madut, sayılmış = *Nombré* = **Sayılmış**
Mekân, feza = *Espace* = **Uzay**
Muarref, mahdut = *Défini* = **Sınırlanmış, tariflenmiş**
Mukabil, mütekabil = *Réciproque* = **Karşıt**
Muntazam mudalla = *Polygone régulier* = **Düzgün poligon**
Mutarıza, parantez = *Paranthèse* = **Parantez**
Müsellesat = *Trigonométrie* = **Üçgenölçey**
Müsellesatî = *Trigonométrique* = **Üçgenölçel**
Müstakil = *Indépendant* = **Bağımsız**
Müteharrik = *Mobile* = **Devingen**
Mütehavvili mutavassıt, muaddil = *Paramètre* = **Aşırı değişken**
Mütesaviyülkuvve = *Equipollent* = **Eşdeğer**
Mümasil = *Homologue* = **Homolog**
Mütemmim zaviye = *Angle supplémentaire* = **Bütey açı**
Müteşabihen mevzu = *Homologue* = **Homolog**
Müştakkını almak = *Dériver* = **Türetmek**
Müteakıp, mütevali = *Consécutif* = **Konşu**

N

Nâsıf, munassıf = *Bissecteur, -trice* = **Ortay**

P

Pusula = *Boussole* = **Pusula**

R

Resmi hattî = *Epure* = **Yaslak**
Rubu muhit = *Quadrant* = **Dördül**

S

Sual, mesele = *Question* = **Soru**

Ş

Şakulî çizgi = *Linge verticale* = **Düşey çizgi**

T

Tabi = *Dépendant* = **Bağımlı**
Tamamı kağıt = *Cosécante* = **Tümey kesek**
Tamamı mümas = *Cotangeante* = **Tümey teğet**
Tamamlıyan zaviye = *Angle complémentaire* = **Tümey açı**
Taslak = *Croquis* = **Taslak**
Teceyp = *Cosinus* = **Kosinüs**
Temas = *Contact* = **Değme**
Tersim, inşa = *Construction* = **Kondurma**
Tersim etmek, inşa etmek = *Construire* = **Kondurmak**
Tevsi = *Développement* = **Açılım**

Z

Zâhir = *Apparent* = **Görünen**

Fransızca - Türkçe

A

Angle complémentaire = Tamamlıyan zaviye = **Tümey açı**
Angle supplémentaire = Mütemmim zaviye = **Bütey açı**
Apparent = Zâhir = **Görünen**

B

Boussole = Pusula = **Pusula**

C

Compte courant = Hesabı cari = **İşler hesap**
Cône droit = Kaim mahrut = **Dikey koni**
Contact = Temas = **Değme**
Cosécante = Tamamı kağıt = **Tümey kesek**
Cosinus = Teceyp = **Kosinüs**
Cotangeante = Tamamı mümas = **Tümey teğet**
Croquis = Taslak = **Taslak**

D

Dépendant = Tabi = **Bağımlı**

E

Epure = Resmi hattî = **Yaslak**
Equipollent = Mütesaviyülkuvve = **Eşdeğer**

G

Géométrique = Hendesî = **Geometrik**

I

Indépendant = Müstakil = **Bağımsız**

L

Ligne oblique = Hattı mail = **Eğik çizgi**
Ligne verticale = Şakulî çizgi = **Düşey çizgi**

M

Mobile = Müteharrik = **Devingen**

P

Polygone réguiler = Muntazam **mudalla** = **Düzgün poligon**

Q

Quadrant = Rubu muhit = **Dördül**

R

Révolution = Devir = **Dolanım**

S

Sinus = Ceyp = **Sinüs**
Sinusoïde = Ceyp münhanisi = **Sinüs eğrisi**

T

Transcendante (Fonction-) = **Gayri cebrî tabi = Yüksek görev**
Trigonométrie = Müsellesat = **Üçgenölçey**
Trigonométrique = Müsellesatî = **Üçgenölçel**

FİZİK TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

D

Destek = Mesnet = *Support*

E

Ergiyim = Zeveban = *Fusion*
Erime = İnhilâl = *Solution*

K

Kafçıtan = Emsal = *Cœfficient*
Kipevirgi = Muhavvile = *Transformateur*
Kipevirim = Tahavvül = *Transformation*
Reel = Hakikî = *Réel*
Reel gaz = Hakikî gaz = *Gaz réel*

Osmanlıca - Türkçe

İ

İzabe = *Fusion* = **Ergitim**

KİMYA TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

K

Köpük = Cüruf = *Scorie*

S

1. Sıvınma, 2. Sıvıtma = 1. Temeyyü, 2. Temyi = *Liquéfaction*

V

Voltölçer = Voltmetre = *Voltmètre*

Osmanlıca - Türkçe

T

Temyi = *Liquéfaction* = **Sıvıtma**

V

Voltmetre = *Voltmètre* = **Voltölçer**

Fransızca - Türkçe

V

Voltmètre = Voltmetre = **Voltölçer**

BİYOLOJİ TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

A

Açınım (açınmak) = İnkişaf = *Développement*

Ağımsı tabaka = Tabakai şebekiye = *Rétine*

Alt ana karadamar = Veridi ecvefi süflâ = *Veine cave inférieure*

Aparey = Cihaz = *Appareil*

Aparıt böbrek sistemi = Cümlei babı kilyeviye = *Système porte rénal*

Aparıt karadamar = Veridi bap = *Veine porte*

Atlas = Atlas fıkrası = *Atlas*

B

Başkarım = İstihale = *Métamorphose*

Boşaltım = İfrağ = *Excrétion*

Boyun karadamarı = Veridi vidacî = *Veine jugulaire*

Börkenek = Cirye (Geviş getirenlerde) = *Bonnet*

Büzüksel yüzgeç = Misbahı şercî = *Nageoire anale*

Ç

Çekem = Mihcem = *Ventouse*

Çıkan kalınbarsak = Kolonu sâit = *Colon ascendant*

Çıkarılmak = Itrah edilmek = *Eliminé (être-)*

Çıkarmak = Itrah etmek = *Eliminer*

Çıkartı = Mevaddı ıtrahiye = *Excrément*

D

Devinmek = Hareket etmek = *Mouvoir (se-)*

Devitmek = Hareket ettirmek = *Mouvoir*

Dışkılık = Makzere = *Cloaque*

Direğen yüre = Kürei müdire = *Sphère directrice*

Dokunsal kurs = Kursu lems = *Disque tactile*

Döllemek = İlkah etmek = *Féconder*

Döllenmek = İlkah edilmek = *Fécondé (être-)*

Duyarga = Lâmise = *Antenne*

E

Eklem çıkıntısı = Nütüü mafsalî = *Apophyse articulaire*

Eklemliler = Hayvanatı mafsaliye = *Les articulés*

Eklenmek = Mafsallanmak = *Articuler (s'-)*

Enine çıkıntı = Nütüü müstâraz = *Apophyse transverse*

Enine kalınbarsak = Kolonu müstâraz = *Colon transvers*

Ergin böcek = Kâmil haşere = *Insecte parfait*

Ergin kurt = Dûdu hadîs = *Chrysalide*

Eşeysiz = Gayrı cinsî = *Asexué*

Etenemsi tabaka = Tabakai meşimiye = *Choroïde*

Etobur dişi = Sinni lâhime = *Carnassière (dent)*

Evcil = Ehlî = *Domestique*

F

Fiziyolojik donuca = Küzazı fiziyoloji = *Tétanos physiologique*

G

Geçişmek = Hulûl etmek = *Osmose (Etre échangé par l'-)*

Gelinsi = Şüfeyre = *Nymphe*

Göğsel yüzgeç = Misbahı sadrî = *Nageoire pectorale*

Göğüs kanalı = Kanâtı sadrî = *Canal thoracique*

H

Hava kesesi = Kisei havaiye = *Sac aérien*

İ

İnen kalınbarsak = Kolonu nazil = *Colon descendant*
İşkembe = İşkembe = *Panse*

K

Kapak = Sedid = *Opercule*
Karaciğerüstü karadamar = Veridi fevkalkebet = *Veine sus-hépatique*
Karınsal yüzgeç = Misbahı batnî = *Nageoire abdominale*
Kasıl sarsılma = İrticacı adalî = *Secousse musculaire*
Katı = Konsa (katı) = *Gessier*
Kemiksel yay = Kavsı azmî = *Arc osseux*
Kırkbayır = Kırkbayır = *Feuillet*
Kiriş = Veter = *Tendon*
Korun tabakası = Tabakai karniye (deride) = *Couche cornée*
Kuluçka devri = Tefrih (Devri-) = *Incubation (Période d'-)*
Kurbağagiller = Dıfdaiye = *Batraciens ou amphibiens*
Kursak = Kansa (kursak) = *Jebot*

M

Munzur = Hatım = *Museau*

N

Nöron = Hücrei asabiye = *Neurone*

O

Organlaşma = Taazzuv = *Organisation*

S

Santrozom = Santrozom = *Centrosome*
Sert tabaka = Tabakai sulbe = *Sélérotique*
Sığamsal devimler = Harekâtı havliye = *Mouvements péristaliques*
Sırtsal yüzgeç = Misbahı zahrî = *Nageoire dorsale*
Sindirilmek = Hazmedilmek = *Digéré (être-)*
Sindirmek = Hazmetmek = *Digérer*
Soluk deliği = Stigmat (böceklerde) = *Stigmate*
Solungaç = Galsame = *Branchie*
Solungaç levhacıkları = Galsame safihaları = *Lamelles branchiales*
Solungaç oyuğu = Cevfi galsamî = *Cavité branchiale*
Solungaç yayları = Kavsi galsamî = *Arcs branchiaux*
Solunmak = Teneffüs etmek = *Respirer*
Süleni tabakası = Tabakai kuzahiye = *İris*

Ş

Şirden = Şirden = *Scaillet*

T

Tacımsı karadamar = Veridi iklilî = *Veine coronaire*
Taç = Tacüssin = *Couronne*
Telek = Kalem (kuşlarda) = *Plume*
Toynak = Zılf = *Sabot*
Tümür = Zügabe = *Villosité intestinale*
Tüy = Tüy (kuşlarda) = *Duvet*

U

Uyarılmak = Tenbih edilmek = *Excité (être-)*
Uyarmak = Tenbih etmek = *Exciter*

Ü

Üst ana karadamar = Veridi ecvefi ulya = *Veine cave supérieure*

V

Vibremek = İhtizaz etmek = *Vibrer*

Y

Yadımsay = Muzadı temsil = *Désassimilation*
Yanal çizgi = Hattı canibî = *Ligne latéral*
Yarkarıncık = Buteyni muinî = *Ventricule succenturié*
Yavşak = Sürfe = *Larve*
Yüzgeç = Misbah = *Nageoire*
Yüzme kesesi = Kisei sephiye = *Vessie natatoire*

Osmanlıca - Türkçe

A

Atlas fıkrası = *Atlas* = **Atlas**

B

Buteyni muinî = *Ventricule succenturié* = **Yarkarıncık**

C

Cevfi galsamî = *Cavité branchiale* = **Solungaç oyuğu**

Cirye (geviş getirenlerde) = *Bonnet* = **Börkenek**

Cümlei babı kilyeviye = *Système porte rénal* = **Aparıt böbrek sistemi**

D

Dıfdaiye = *Batraciens ou amphibiens* = **Kurbağagiller**

Dudu hadîs = *Chrysalide* = **Ergin kurt**

E

Ehlî = *Domestique* = **Evcil**

G

Galsame = *Branchie* = **Solungaç**

Galsame safihaları = *Lamelles branchiales* = **Solungaç levhacıkları**

H

Harekâtı havliye = *Mouvements péristalitiques* = **Sığamsal devimler**

Hareket etmek = *Mouvoir (se-)* = **Devinmek**

Hareket ettirmek = *Mouvoir* = **Devitmek**

Hatım = *Museau* = **Munzur**

Hattı canibî = *Ligne latérale* = **Yanal çizgi**

Hayvanatı mafsaliye = *Les articulés* = **Eklemliler**

Hazmedilmek = *Digéré (être-)* = **Sindirilmek**

Hazmetmek = *Digérer* = **Sindirmek**

Hulûl etmek = *Osmose (Etre échangé par l'-)* = **Geçişmek**

Hücrei asabiye = *Neurone* = **Nöron**

I

Itrah edilmek = *Eliminé (être-)* = **Çıkarılmak**

Itrah etmek = *Eliminer* = **Çıkarmak**

İ

İfrağ = *Excrétion* = **Boşaltım**

İhtizaz etmek = *Vibrer* = **Vibremek**

İlkah edilmek = *Fécondé (être-)* = **Döllenmek**

İlkah etmek = *Féconder* = **Döllemek**

İnkişaf = *Développement* = **Açınım (açınmak)**

İrticacı adalî = *Secousse musculaire* = **Kasıl sarsılma**

İstihale = *Métamorphose* = **Başkarım**

İşkembe = *Pense* = **İşkembe**

K

Kalem (kuşlarda) = *Plume* = **Telek**

Kâmil haşere = *Insecte parfait* = **Ergin böcek**

Kanâtı sadrî = *Canal thoracique* = **Göğüs kanalı**

Kansa (kursak) = *Jebot* = **Kursak**

Kavsı azmî = *Arc osseux* = **Kemiksel yay**

Kavsi galsamî = *Arcs branchiaux* = **Solungaç yayları**

Kırkbayır = *Feuillet* = **Kırkbayır**

Kisei havaiye = *Sac aérien* = **Hava kesesi**

Kisei sephiye = *Vessie natatoire* = **Yüzme kesesi**

Kolonu müstâraz = *Colon transvers* = **Enine kalınbarsak**

Kolonu nazil = *Colon descendant* = **İnen kalınbarsak**

Kolonu sâit = *Colon ascendant* = **Çıkan kalınbarsak**

Konsa (katı) = *Gessier* = **Katı**

Kursu lems = *Disque tactile* = **Dokunsal kurs**

Kürei müdire = *Sphère directrice* = **Direğen yüre**
Küzazı fiziyoloji = *Tétanos physiologique* = **Fiziyolojik donuca**

L

Lâmise = *Antenne* = **Duyarga**

M

Makzere = *Cloaque* = **Dışkılık**
Mafsallanmak = *Articuler (s'-)* = **Eklenmek**
Mevaddı ıtrahiye = *Excrément* = **Çıkartı**
Mihcem = *Ventouse* = **Çekem**
Misbah = *Nageoire* = **Yüzgeç**
Misbahı batnî = *Nageoire abdominale* = **Karınsal yüzgeç**
Misbahı sadrî = *Nageoire pectorale* = **Göğsel yüzgeç**
Misbahı şercî = *Nageoire anale* = **Büzüksel yüzgeç**
Misbahı zahrî = *Nageoire dorsale* = **Sırtsal yüzgeç**
Muzadı temsil = *Désassimilation* = **Yadımsay**

N

Nütüü mafsalî = *Apophyse articulaire* = **Eklem çıkıntısı**
Nütüü müstâraz = *Apophyse transverse* = **Enine çıkıntı**

S

Santrozom = *Centrosome* = **Santrozom**
Sedid = *Opercule* = **Kapak**
Sinni lâhime = *Carnassière (dent)* = **Etobur dişi**
Stigmat (böceklerde) = *Stigmate* = **Soluk deliği**
Sürfe = *Larve* = **Yavşak**

Ş

Şirden = *Scaillet* = **Şirden**
Şüfeyre = *Nymphe* = **Gelinsi**

T

Taazzuv = *Organisation* = **Organlaşma**
Tabakai karniye (deride) = *Couche cornée* = **Korun tabakası**
Tabakai kuzahiye = *Iris* = **Süleni tabakası**
Tabakai meşimiye = *Choroïde* = **Etenemsi tabaka**
Tabakai sulbe = *Sclérotique* = **Sert tabaka**
Tabakai şebekiye = *Rétine* = **Ağımsı tabaka**
Tâcüssin = *Couronne* = **Taç**
Tefrih (Devri-) = *Incubation (Période d'-)* = **Kuluçka devri**
Tenbih edilmek = *Excité (être-)* = **Uyarılmak**
Tenbih etmek = *Exciter* = **Uyarmak**
Teneffüs etmek = *Respirer* = **Solunmak**
Tesennün = *Dentition* = **Dişeme (dişemek)**
Tüy (kuşlarda) = *Duvet* = **Tüy**

V

Veridi bap = *Veine porte* = **Aparıt karadamar**
Veridi ecvefi süflâ = *Veine cave inférieure* = **Alt ana karadamar**
Veridi ecvefi ulya = *Veine cave supérieure* = **Üst ana karadamar**
Veridi fevkalkebet = *Veine sus-hépatique* = **Karaciğerüstü karadamar**
Veridi iklilî = *Veine coronaire* = **Tacımsı karadamar**
Veridi vidacî = *Veine Jugulaire* = **Boyun karadamarı**
Veter = *Tendon* = **Kiriş**

Z

Zılf = *Sabot* = **Toynak**
Zügabe = *Villosité intestinale* = **Tümür**

Fransızca - Türkçe

A

Antenne = Lâmise = **Duyarga**
Apophyse articulaire = Nütüü mafsalî = **Eklem çıkıntısı**
Apophyse transverse = Nütüü müstâraz = **Enine çıkıntı**
Arcs branchiaux = Kavsi galsamî = **Solungaç yayları**
Arc osseux = Kavsı azmî = **Kemiksel yay**
Articuler (s'-) = Mafsallanmak = **Eklenmek**
Articulés (Les-) = Hayvanatı mafsaliye = **Eklemliler**
Atlas = Atlas fıkrası = **Atlas**

B

Batraciens ou amphibiens = Dıfdaiye = **Kurbağagiller**
Bonnet = Cirye (geviş getirenlerde) = **Börkenek**
Branchie = Galsame = **Solungaç**

C

Canal thoracique = Kanâtı sadrî = **Göğüs kanalı**
Carnassière (dent) = Sinni lâhime = **Etobur dişi**
Cavité branchiale = Cevfi galsamî = **Solungaç oyuğu**
Centrosome = Santrozom = **Santrozom**
Choroïde = Tabakai meşimiye = **Etenemsi tabaka**
Chrysalide = Dûdu hadîs = **Ergin kurt**
Cloaque = Makzere = **Dışkılık**
Colon ascendant = Kolonu sâit = **Çıkan kalınbarsak**
Colon descendant = Kolonu nazil = **İnen kalınbarsak**
Colon transvers = Kolonu müstâraz = **Enine kalınbarsak**
Couche cornée = Tabakai karniye (deride) = **Korun tabakası**
Couronne = Tâcüssin = **Taç**

D

Dentition = Tesennün = **Dişeme (dişemek)**
Désassimilation = Muzadı temsil = **Yadımsay**
Développement = İnkişaf = **Açınım (açınmak)**
Digérer = Hazmetmek = **Sindirmek**
Digéré (être-) = Hazmedilmek = **Sindirilmek**
Disque tactile = Kursu lems = **Dokunsal kurs**
Domestique = Ehlî = **Evcil**
Duvet = Tüy (Kuşlarda) = **Tüy**

E

Eliminé (être-) = Itrah edilmek = **Çıkarılmak**
Eliminer = Itrah etmek = **Çıkarmak**
Excité (être-) = Tenbih edilmek = **Uyarılmak**
Exciter = Tenbih etmek = **Uyarmak**
Excrément = Mevaddı ıtrahiye = **Çıkartı**
Excrétion = İfrağ = **Boşaltım**

F

Fécondé (être-) = İlkah edilmek = **Döllenmek**
Féconder = İlkah etmek = **Döllemek**
Feuillet = Kırkbayır = **Kırkbayır**

G

Gessier = Konsa (katı) = **Katı**

I

Incubation (Période d'-) = Tefrih (Devri-) = **Kuluçka devri**
Insecte parfait = Kâmil haşere = **Ergin böcek**
Iris = Tabakai kuzahiye = **Süleni tabakası**

J

Jebot = Kansa (kursak) = **Kursak**

L

Lamelles branchiales = Galsame safihaları = **Solungaç levhacıkları**
Larve = Sürfe = **Yavşak**
Ligne latérale = Hattı canibî = **Yanal çizgi**

M

Métamorphose = İstihale = **Başkarım**
Mouvement péristaltiques = Harekâtı havliye = **Sığamsal devimler**
Mouvoir = Hareket ettirmek = **Devitmek**
Mouvoir (se-) = Hareket etmek = **Devinmek**
Museau = Hatım = **Munzur**

N

Nageoire = Misbah = **Yüzgeç**
Nageoire abdominale = Misbahı batnî = **Karınsal yüzgeç**
Nageoire anale = Misbahı şercî = **Büzüksel yüzgeç**
Nageoire dorsale = Misbahı zahrî = **Sırtsal yüzgeç**
Nageoire pectorale = Misbahı sadrî = **Göğsel yüzgeç**
Neurone = Hücrei asabiye = **Nöron**
Nymphe = Şüfeyre = **Gelinsi**

O

Opercule = Sedid = **Kapak**
Organisation = Taazzuv = **Organlaşma**
Osmos (Etre échangé par l'-) = Hulûl etmek = **Geçişmek**

P

Pense = İşkembe = **İşkembe**
Plume = Kalem (kuşlarda) = **Telek**

R

Respirer = Teneffüs etmek = **Solunmak**
Rétine = Tabakai şebekiye = **Ağımsı tabaka**

S

Sabot = Zılf = **Toynak**
Sac aérien = Kisei havaiye = **Hava kesesi**
Scaillet = Şirden = **Şirden**
Sclérotique = Tabakai sulbe = **Sert tabaka**
Secousse musculaire = İrticacı adalî = **Kasul sarsılma**
Sphère directrice = Kürei müdire = **Direğen yüre**
Stigmate = Stigmat (böceklerde) = **Soluk deliği**
Système porte rénal = Cümlei babı kilyeviye = **Aparıt böbrek sistemi**

T

Tendon = Veter = **Kiriş**
Tétanos physiologique = Küzazı fiziyoloji = **Fiziyolojik donuca**

V

Veine cave inférieure = Veridi ecvefi süflâ = **Alt ana karadamar**
Veine cave supérieure = Veridi ecvefi ulya = **Üst ana karadamar**
Veine coronaire = Veridi iklilî = **Tacımsı karadamar**
Veine jugulaire = Veridi vidacî = **Boyun karadamarı**
Veine porte = Veridi bap = **Aparıt karadamar**
Veine sus-hépatique = Veridi fevkalkebet = **Karaciğerüstü karadamar**
Ventouse = Mihcem = **Çekem**
Ventricule succenturié = Buteyni muinî = **Yarkarıncık**
Vessie natatoire = Kisei sephiye = **Yüzme kesesi**
Vibrer = İhtizaz etmek = **Vibremek**
Villosité intestinale = Zügabe = **Tümür**

ZOOLOJİ TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

T

Tümkemikliler = Esmaki azmiye = *Téléostéens*

BOTANİK TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

A

Ağaç = Şecer = *Arbre*
Araçeper = Vasatı semer = *Mésocarpe*
Arnika (öküzgözü) = Aynülbakar = *Arnica*

B

Badıç = Semeri bakli = *Gousse*
Bağ peronosporası (Mildiyu hastalığı) = Mildiyo hastalığı = *Mildiou*
Bileşikler = Mürekkebe (fasilesi) = *Composées*
Birbağlamlı = Vahid-ül-ah = *Monodelphe*
Birevcikli = Vahid-ül-mesken = *Monoïque*
Bitigen evin = Nüvei münebbite = *Noyau végétatif*
Boğgövde = Sakı kasabî = *Chaume*
Bürüm = Lefafe = *Involucre*
Bürümcük = Lüfeyfe = *Involucelle*

C

Cevizimsi = Semeri mücevvez = *Caryopse*

Ç

Çanak = Keis = *Calice*
Çiçeklik = Mezher = *Réceptacle*
Çokbağlamlı = Kesir-ül-ah = *Polyadelphe*

D

Dal = Dal = *Rameau*
Dalya (yıldız çiçeği) = Dalya = *Dahlia des jardins*
Dericik = Beşere = *Cuticule*
Dişeme (dişemek) = Tesennün = *Dentition*
Diyagram = Diyagram = *Diagramme*
Dışçeper = Gılâfı haricisemer = *Exocarpe*
Dişicik = Azayı tenis = *Pistil*
Dişicik borusu = İbre = *Style*
Dönbaba (Turna gagası) = Turna gagası = *Bec de héron*
Dörtbökeli = Rübaiy-ül-kuvve = *Tetradyname*

E

Ercik = Azayı tezkir = *Etamine*
Eşey = Cins = *Sexe*
Eşeyli = Cinsî = *Sexué*
Etlimsiler = Lâhmiye = *Crassulacées*

F

Farklılaşma = Teferruk = *Différenciation*
Filbahar = Filbahar = *Clématite*

G

Gövde = Cizi = *Tronc*
Günebakan (ayçiçeği) = Ayçiçeği = *Tournesol*

I

Ispor kesesi = Sporanj = *Sporange*

İ

İççeper = Gılâfı dahilisemer = *Endocarpe*
İkibağlamlı = Sünaiy-ül-ah = *Diadelphe*
İkibökeli = Sünaiy-ül-kuvve = *Didyname*
İkievcikli = Sünaiy-ül-mesken = *Dioïque*

K

Kambiyom (üretken tabaka) = Tabakai müvellide = *Cambium*
Kambur buğday, Polonya buğdayı = Polonya buğdayı, kambur buğday = *Blé de Pologne*
Kapçık = İlep = *Capsule*
Karapazı = Sermak = *Arroche*

Katran (sedir) ağacı = Sedir ağacı = *Cèdre de Liban*
Kmacık, buğday pası = Sehk = *Rouille de blé*
Kol = Kol = *Branche*
Kongövde = Cizil = *Stipe*
Köknarlar = Tennubiye = *Abiétinées*
Köksel sap = Sakı cezrî = *Rhizome*
Krizantem (Kasımpatı) = Krizantem = *Chrysanthème*
Köpek üzümü = Köpek üzümü = *Moreille noire*
Kurtayakları = Kibriti nebatî = *Lycopodinées*
Küçük kırlangıç otu (basurotu) = Basur otu = *Ficaire*
Küsken ağacı (Mimoza) = Mustahiye = *Acacia mimosa*

O

Ortakbitkiler (Likenler) = Şeybiyeler = *Lichens*
Ot = Haşiş = *Herbe*

Ö

Öz = Muh = *Moelle*

P

Parazit, asalak = Tufeylî, tufeyl = *Parasite*
Pisi pisi otu (duvar arpası) = Duvar arpası = *Orge des rats*
Putal = Varakı tüveycî = *Pétale*

S

Sardunya, jeraniyom = Sardunya = *Géranium*
Sertdoku = Skleranşim = *Sclérenchyme*
Sertçekirdekliler = Utme = *Drupes*
Sıracaotları = Hanaziriye = *Scrofulariacées*
Sonral kök = Cezri ârızî = *Racine adventive*

Ş

Şahtereler = Şahterenciye (fasailei-) = *Fumariacées*
Şerbetçi otu = Şerbetçi otu = *Houblon*

T

Tere = Tere = *Cresson*
Tümeç = Tüveyç = *Corrole*

Ü

Ürengen sap = Sakı hayatî = *Stolon*

Y

Yabani erik, yaban eriği (çakal eriği) = Yaban eriği = *Prunellier*
Yapırgan = Varakı keysî = *Sépale*
Yaprak sapçığı = Züneybi varak = *Pedicelle*
Yaprak sapı = Zenebi varak = *Petiole*
Yemişçeper = Gılâfı semer = *Péricarpe*

Osmanlıca - Türkçe

A

Acı çiğdemler (lâhlâhiye, zehirli zambaklar) = *Colchicacées* = **Ağulu zambaklar**
Azayı tenis = *Pistil* = **Dişicik**
Azayı tezkir = *Etamine* = **Ercik**

B

Bakla = *Fève* = **Bakla**
Beşere = *1. Epiderme, 2. Cuticule* = **1. Üstderi, 2. Dericik**

C

Cezri ârızî = *Racine adventive* = **Sonral kök**
Cidar, haciz = *Cloison* = **Çeper**
Cins = *Sexe* = **Eşey**
Cinsî = *Sexué* = **Eşeyil**
Cizi = *Tronc* = **Gövde**
Cizil = *Stipe* = **Kongövde**
Cüseymatı mülevvene = *Chromoplaste* = **Kromoplast**

D

Dal = *Rameau* = **Dal**
Diyagram = *Diagramme* = **Diyagram**

F

Futuru beyziye (oomisetler) = *Oomycètes* = **Yumurtacıklı göbelekler**

G

Gayrı cinsî = *Asexué* = **Eşeysiz**
Gılâfı dahilisemer = *Endocarpe* = **İççeper**
Gılâfı haricisemer = *Exocarpe* = **Dışçeper**
Gılâfı semer = *Péricarpe* = **Yemişçeper**

H

Hanaziriye = *Scrofulariacées* = **Sıracaotları**
Haşiş = *Herbe* = **Ot**
Hint incirleri, sabbariye = *Opuntiales* = **Firenk incirleri**
Huzamiye = *Récédacées* = **Sevgi çiçekleri**

İ

İbre = *Style* = **Dişicik borusu**
İlep = *Capsule* = **Kapçık**

K

Kaktuslar (sıbraniye) = *Cactés* = **Atlas çiçekleri**
Kambur buğday, Polonya buğdayı = *Blé de Pologne* = **Polonya buğdayı, kambur buğday**
Kesir-ül-ah = *Polyadelphe* = **Çokbağlamlı**
Kibriti nebatî = *Lycopodinées* = **Kurtayakları**
Kol = *Branche* = **Kol**
Köpek üzümü = *Moreille noire* = **Köpek üzümü**

L

Lâhmiye = *Crassulacées* = **Etlimsiler**
Lefafe = *Involucre* = **Bürüm**
Lüfeyfe = *Involucelle* = **Bürümcük**

M

Mantarlar, futur = *Champignons* = **Göbelekler**
Mezher = *Réceptacle* = **Çiçeklik**
Muh = *Moelle* = **Öz**
Mürekkebe (fasilei-) = *Composées* = **Bileşikler**

N

Nüvei münebbite = *Noyau végétatif* = **Bitirgen evin**

O

Orhideler (Sahlebiye) = *Orchidacées* = **Salepler**

R

Rami = *Ramie* = **Rami**
Rübaiy-ül-kuvve = *Tétradyname* = **Dörtbökeli**

S

Saifiye, zirikoniye = *Tiliacées* = **Ihlamurlar**
Sakı cezrî = *Rhizome* = **Köksel sap**
Sakı hayatî = *Stolon* = **Ürengen sap**
Sakı kasabî = *Chaume* = **Boğgövde**
Sanavberler = *Pins* = **Çamlar**
Sedir ağacı = *Cèdre de Liban* = **Katran (sedir) ağacı**
Skleranşim = *Sclérenchyme* = **Sert doku**
Semeri baklî = *Gousse* = **Badıç**
Semeri mücevvez = *Caryopse* = **Cevizimsi**
Sporanj = *Sporange* = **Ispor kesesi**
Sünaiy-ül-ah = *Diadelphe* = **İkibağlamlı**
Sünaiy-ül-kuvve = *Didyname* = **İkibökeli**
Sünaiy-ül-mesken = *Dioïque* = **İkievcikli**

Ş

Şahterenciye (fasilesi) = *Fumariacées* = **Şahtereler**
Şecer = *Arbre* = **Ağaç**

T

Teferruk = *Différenciation* = **Farklılaşma**
Tennub = *Sapin* = **Köknar**
Tere = *Cresson* = **Tere**
Tüveyç = *Corrole* = **Tümeç**

U

Utme = *Drupes* = **Sertçekirdekliler**

V

Vahid-ül-ah = *Monadelphe* = **Birbağlamlı**
Vahid-ül-mesken = *Monoïque* = **Birevcikli**
Varakı keysî = *Sépale* = **Yapırgan**
Varakı tüveycî = *Pétale* = **Putal**
Vasatı semer = *Mésocarpe* = **Araçeper**

Z

Zehirli zambaklar, lâhlâhiye (acı çiğdemler) = *Colchicacées* = **Ağulu zambaklar**
Zenebi varak = *Petiole* = **Yaprak sapı**
Züneybi varak = *Pedicelle* = **Yaprak sapçığı**

Fransızca - Türkçe

A

Amygdalus communis (amandier) = Badem ağacı = **Badem ağacı**
Arbre = Şecer = **Ağaç**
Asexué = Gayri cinsî = **Eşeysiz**

B

Branche = Kol = **Kol**

C

Capsule = İlep = **Kapçık**
Caryopse = Semeri mücevvez = **Cevizimsi**
Chaume = Sakı kasabî = **Boğgövde**
Citronier (Limonier) = Limon ağacı = **Limon ağacı**
Composées = Mürekkebe (fasilei-) = **Bileşikler**
Corrole = Tüveyç = **Tümeç**
Crassulacées = Lâhmiye = **Etlimsiler**
Cresson = Tere = **Tere**
Cuticule = Beşere = **Dericik**

D

Diagramme = Diyagram = **Diyagram**
Didyname = Sünaiyülkuvve = **İkibökeli**
Différentiation = Teferruk = **Farklılaşma**
Diadelphe = Sünaiy-ül-ah = **İkibağlamlı**
Dioïque = Sünaiy-ül-mesken = **İkievcikli**
Drupes = Utme = **Sertçekirdekliler**

E

Endocarpe = Gılâfı dahilisemer = **İççeper**
Esparcette (sainfoin) = Evliya otu = **Eşekotu**
Etamine = Azayı tezkir = **Ercik**
Exocarpe = Gılâfı haricisemer = **Dışçeper**

F

Fumariacées = Şahterenciye (fasilei-) = **Şahterelr**

G

Gousse = Semeri baklî = **Badıç**

H

Herbe = Haşiş = **Ot**

I

Involucelle = Lüfeyfe = **Bürümcük**
Involucre = Lefafe = **Bürüm**

L

Lycopodinées = Kibriti nebatî = **Kurtayakları**

M

Mésocarpe = Vasatı semer = **Araçeper**
Monadelphe = Vahid-ül-ah = **Birbağlamlı**
Monoïque = Vahid-ül-mesken = **Birevcikli**
Myosotis (Ne m'oubliez pas) = Unutmabeni = **Unutmabeni**

N

Noyau végétatif = Nüvei münebbite = **Bitirgen evin**

P

Pedicelle = Züneybi varak = **Yaprak sapçığı**
Péricarpe = Gılâfı semer = **Yemişçeper**
Petiole = Zenebi varak = **Yaprak sapı**
Pétale = Varakı tüveycî = **Putal**

Pins = Sanavberler = **Çamlar**
Pissenlit (Dent de lion) = Kara hindiba = **Karahindiba**
Pistil = Azayı tenis = **Dişicik**
Polyadelphe = Kesir-ül-ah = **Çokbağlamlı**

R

Racine adventive = Cezri ârızî = **Sonral kök**
Rameau = Dal = **Dal**
Réceptacle = Mezher = **Çiçeklik**
Rhizome = Sakı cezrî = **Köksel sap**

S

Sarrasin (Blé noir) = Kara buğday = **Kara buğday**
Sclèranchyme = Skleranşim = **Sert doku**
Scrifulariacées = Hanaziriye = **Sıracaotları**
Sépale = Varakı keysî = **Yapırgan**
Sexe = Cins = **Eşey**
Sexué = Cinsî = **Eşeyli**
Sobrier commun (Cochène) = Üvez ağacı = **Üvez ağacı**
Sporange = Sporanj = **Ispor kesesi**
Stipe = Cizil = **Kongövde**
Stolon = Sakı hayatî = **Ürengen sap**
Style = İbre = **Dişicik borusu**

T

Tactisme, taxie = Taksi = **Göçey**
Tétradyname = Rübaiy-ül-kuvve = **Dörtbökeli**
Tronc = Cizi = **Gövde**

JEOLOJİ TERİMLERİ

Türkçe - Osmanlıca

A

Arıkil, kaolin = Kaolin = *Kaolin*

B

Başkarım = İstihale (metamorfizm) = *Métamorphisme*

D

Dağolut, orojeni = Tekevvünü cibal = *Orogénie*
Dağolutsal, orojenik = Orojenik = *Orogénique*
Demirtaş, sideroz = Sideroz = *Sidérose*
Deprembetir, sismograf = Sismograf = *Sismographe*

E

Eskihayat çağı, paleozoik = Ezminei kadimei hayat = *Paléozoïque*
Eskişehir taşı, lületaşı = Manyezit = *Magnésite*
Evren pulu, talk = Talk = *Talc*

F

Fiziksel iz = Tabiî iz = *Empreint physique*

H

Hayatsız çağ, azoik = Azoik = *Azoïque*

K

Kadıköytaşı, Kalkedon = Kalseduan = *Calcédoine*
Karatoprak, humus = Türabı nebatî = *Humus*
Katmanbetik, stratigrafi = Stratigrafi = *Stratigraphie*
Kireçtaşı, kalker = Kalker = *Calcaire*
Kişihayat çağı, antropozoik = Antropozoik = *Anthropozoïque*
Kültaş, tüf = Tüf = *Tuf*

L

Litografya taşı, basım taşı = Litoğrafi taşı = *Calcaire lithographique*

M

Mağdenbilik, mineraloji = Mineraloji = *Minéralogie*

O

Ottaş, pirit = Pirit = *Pyrite*
Otyüre, pirosfer = Pirosfer = *Pyrosphère*

P

Pericamı (Ak mika) = Beyaz mika = *Mica blanc*
Pulkaya, şist = Şist = *Schiste*
Pusukaya, resif = Resif = *Récif*

Ş

Samankapan, kehlibar = Kehlibar = *Ambre (succin)*
Suyüre, hidrosfer = Kürei mayia = *Hydrosphère*

T

Taşbetik, petrografi = Petrografi = *Pétrographie*
Taşbilik, litoloji = Mebhası ahcar = *Lithologie*

Taşıl, fosil = Müstehase = *Fossile*
Taşılbilik, paleontoloji = Mebhasi müstehasat = *Paléontologie*
Taşıllaşma, fosilleşme = Fosilleşme = *Fossillisation*
Taşyağı, petrol = Petrol = *Pétrol*
Teneltaş, granit = Granit = *Granite*

U

Uzunluğuna, boyuna = Tulânî = *Longitudinal*

Y

Yadottaş, piroksen = Piroksen = *Pyroxène*
Yanardağ, volkan = Volkan = *Volcan*
Yanardağ bombası, volkan bombası = Volkan bombası = *Bombe volcanique*
Ynardağ külü, volkan külü = Volkan külü = *Cendre volcanique*
Yazartaş, grafit = Grafit = *Graphite*
Yenihayat çağı, neozoik = Yeni hayvanlar zamanı = *Cainozoïque*
Yoşa (aşı boyası) = Tîni ahmer = *Ocre rouge*

Osmanlıca - Türkçe

B

Bankiz (Buz dağı) = *Banquise* = **Kıyı buzu**
Bektaşi taşı (Kalker albatr) = *Albâtre calcaire* = **Kalkerli albatr**

Ç

Çakmaktaşı (sileks) = *Silex* = **Çakmaktaşı**
Çökme (alçalma) = *Affaissement* = **Çökme**

G

Gale, yassı çakıl = *Galet* = **Yassı çakıl**

M

Metamorfizm (istihale) = *Métamorphisme* = **Başkarım**

S

Seylantaşı, grena = *Grenat* = **Seylan taşı**

T

Tuz (milh) = *Sel* = **Tuz**

Fransızca - Türkçe

C

Couche (strate) = Tabaka = **Katman**

S

Succin (ambre) = Kehlibar = **Kehlibar, samankapan**

DİL HABERLERİ :

SOVYET BİRLİĞİNDE TÜRKOLOJİ ÇALIŞMALARI

DİVANÜ LÛGAT-İT-TÜRK TERCÜMESİ

Sovyet Birliği Bilimler Akademisinin Azerbaycan Şubesi Kâşgarî'nin Divanü Lûgat-it-Türk'ünü türkçeye çevirmeğe karar vermiştir. Bu iş için bir komisyon kurularak işe başlanmıştır. Komisyon Başkanı Bay Halit Saidin verdiği rapor, "Akademinin Azerbaycan Şubesinin Çalışmaları,, adlı derginin XXXI sayılı nüshasında basılmıştır.

Bu rapora göre Divanü Lûgat-it-Türk, olduğu gibi değil, modern bir sıra altında türkçeye çevrilmektedir. Bilindiği gibi Kâşgarî, eserini arapça bilenlere türkçe öğretmek dileğiyle yazdığından, arapların lûgat sistemini tutmuş, kelimeleri harflerine göre ikizli, üçüzlü... v. s. gibi kısımlara ayırarak herbir kısmın başında da o kısma uyan Türk Gramer kurallarını toplamıştır. Bu yüzden Divan'da bir kelimeyi bulmak, âdeta arapça Kamus'ta bir kelime bulmaktan daha güç bir hüner halini almıştır.

Tercüme Komisyonu, kitapta Türk Dili kuralları üzerine parça parça ve dağınık olarak bulunan yazıları bir araya toplıyarak kitabın türkçesinin baş tarafına koymağa karar vermiştir [1].

Kelimelere gelince bunları da bütün modern lûgatler gibi alfabe sırasına koyacaktır [2].

Divan'ın kendi sırası böylece değiştirildiği gibi, tercümede de arapça izahlardan daha çok kitaptaki türkçe metinlere değer verilmektedir. Misal olarak gösterilen birtakım türkçe şiirlerin manalarını Kâşgarî

---

[1] Divan'da bulunan Türk Dili Kuralları arkadaşımız Bay Besim Atalay tarafından bir araya toplanarak «Türk Dili kuralları» adlı bir kitap neşredilmiştir.

[2] Türk Dil Kurumu da, Divanü Lûgat-it-Türk'ün tercümesiyle ilgilenmiştir. Brockelmann'ın endeksi esas tutularak Divan'ın alfabe sırasına konmuş bir tercümesi Bay Rifat Bilge ve Bay Ahmet Caferoğlu taraflarından yapılarak Kuruma verilmiştir. Eski Van Saylavı yarlığanmış Bay Tevfik'in gene alfabe sırasına göre yaptığı tercüme ile Bay Atıf Tüzüner'in yaptığı tam ve olduğu gibi bir tercüme de Kurumun elindedir. Bunların hepsi arkadaşımız Bay Besim Atalay tarafından incelenerek kontrolleri yapılmakta ve düzeltilmektedir. Çalışmaların arkası alındıktan sonra bastırılacaktır.

yanlış veha eksik olarak arapçaya çevirmiştir. Tercüme Komisyonu bunları asıl türkçe metinlerine göre tercüme edecektir.

Divan'da geçen türkçe kelimelerle misallerin hem Arap harfleriyle olan şekilleri aynen yazılacak, hem de transkripsiyonları yapılacaktır. Arap harfleriyle olan şekillerin gösterilmesine sebep olarak raporda Arap harfleriyle yazılı sözlerin o zamanki tam söylenişini tayin güç olacağı düşüncesi gösterilmiştir.

Başkanın raporunda gösterilen transkripsiyon örnekleri, Orhon yazıtlariyle eski Uygur yazıtlarının transkripsiyolarında tutulan ilmî ve özenli yolda yürünüldüğü inanını vermemektedir. Divan, bu tercümesinde bugünkü şehirli Türküstanlıların konuşma şivesine çevriliyor gibi görünüyor. Divan'ın kelimelerini topladığı ve örneklerini verdiği dilde vokalik ahenk esasının bulunduğuna şüphe yoktur. Halbuki transkripsiyonda meselâ "yılan kendu ekrisin bilmas, tefi boynun ekri ter„ [1] gibi yazılar görülmektedir.

Akademinin bu noktayı önemle düşüneceğini umarız.

Türk Dilciliği Hakkında Bir Makale

"Sovyet Birliği Bilimler Akademisinin Azerbaycan Şubesi Çalışmaları„ Dergisinde Profesör Zifildt - Simujaji'nin Türkiyedeki dil çalışmaları hakkında bir makalesi vardır. "Türk Dilinde kelime teşkiline yarıyan eklerin menşei ve semantiği„ başlıklı olan bu makale yazıldığı sırada, Profesörün henüz "Güneş - Dil Teorisi„ nden ve bunun açtığı yeni ve büyük ileri atılıştan haberi olmadığı anlaşılıyor.

Makalenin başlangıcında Türkiyede ilmî metotlarla yapılan dil çalışmalarından ve tutulan yolun pek doğru ve verimli olduğundan bahsedilmekte ve dillerin orijini işinde Türk dilcilerinin yaptıkları yeni dil karşılaştırmalarının ve genel olarak Türk dilinin göz önünde tutulması gerekliği kabul olunmaktadır.

Profesör Türk dilinin Semitik dillerle olan münasebetleri meselesini ileri sürerek "Allah„ kelimesinin ancak Türkçenin yardımiyle anlaşılabileceğini yazıyor. Makale sahibi müteveffa Profesör Marr'ın Yafetoloji diye ileri sürdüğü teori bakımından hareket ettiğinden bu "Allah„ kelimesini Türkçe "el„ kelimesiyle izaha çalışmaktadır. Şu fıkrasını alıyoruz:

"... Semitoloğlara göre "Allah„ kelimesi Fenike dilinde "el„ ve Asurcada "ilu„ dur. Bunların her ikisi de "kuvvet ve kudret„ anlamına gelir. Demek oluyor ki en eski devirlerde kuvvet ve kudret mefhumu

---

[1] Bu sözün Divan'da yazılışı şöyledir :

«يلان كندو اكريسين بلماس تفى .ويش اكرى تير»

Manası : «Yılan kendi eğriliğini bilmez de deve boynuna eğri der.»

TÜRKİYAT ENSTİTÜSÜ KÜTÜPHANESİ

"el„ ile ifade edilmiştir. "Allah„ sözünün metafizik anlaşılışı ise insanlığın çok sonraki fikir açılımının verimlerinden biridir.„

Makalesinin ekler üzerine olan kısımlarında profesör, türkçe "çı, lık, lı„ ekleri üzerinde incelemeler yaparak bunların orijinini aramaktadır. Bu arada Hint-Avrupa takımından olan dillerler karşılaştırmalar yaptığı görülüyor.

Meselâ "otlak, yaylak, kışlak...„ gibi kelimelerde görülen ve "yer„ anlamı veren "lak„ ekini lâtince "yer„ demek olan "locus„, almanca "loger„ ve rusçada "barınacak yer, in„ anlamına gelen ve "logovişşe„ gibi mürekkep kelimelerde görülen "logo„ sözleriyle karşılaştırmakta ve bu sözleri türkçe "lak„ ekinin kelime halinde yaşıyan şekilleri olarak almaktadır.

Profesör, bu araştırmaların sonunda Islav ve Cermen dillerinin Türk ve Fin dilleriyle pek yakın bir kaynaktan geldiği neticesine varıyor.

Profesör, bir de bu karşılaştırmaları Güneş-Dil Teorisi esaslariyle tecrübe ederse hakikate daha çok yaklaşacağına şüphe yoktur.

OKURLARIMIZA

Bu belletende, dört sayımızı birden toplıyarak, Türk Dil Kurumunun hazırladığı ve Kültür Bakanlığının Broşürler halinde okullara gönderdiği (İlk ve Orta Öğretim Terimleri) ni hep bir arada okurlarımıza sunuyoruz.

Bundan dolayıdır ki beşinci Dil bayramı için Halkevlerinde yapılmış törenlerin verimleri ile Bükreşte toplanmış olan (on yedinci Arsıulusal Antropoloji ve Prehistorik Arkeoloji Kongresi) nde Türk Dil kurumunun yaptığı tebliğlere ait yazılarımızı ileriki sayılarımıza bıraktık.

İlk ve Orta Öğretim Terimleri gibi önemli bir işin ilk verimlerinin toplu olarak ortaya konulması ve bu işlerle ilgili her arkadaşın da bu hususlaki fikrinin alınması maksadiyle yapılan bu işi okurlarımızın da yerinde bulacaklarını umarız.